

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας
και Οικονομικών

Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης 2021-2027

1η Έκθεση Παρακολούθησης

Ιούνιος 2024

*Μονάδα Προγραμματισμού,
Συντονισμού και Παρακολούθησης
της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης
Εξειδίκευσης (ΜΟΝ ΕΣΕΕ)*

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Περιεχόμενα

1η Έκθεση Παρακολούθησης της ΕΣΕΕ	2
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
1. Βασικά στοιχεία σχεδιασμού της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης και ενδεχομένων αναθεωρήσεών της	4
2. Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης	9
3. Υλοποίηση δράσεων Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης σε Εθνικό επίπεδο	18
4. Υλοποίηση δράσεων Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης σε Περιφερειακό επίπεδο	28
5. Υλοποίηση δράσεων Τομεακών Προγραμμάτων ανά τομέα προτεραιότητας της ΕΣΕΕ και Περιφέρεια	31
6. Πρόοδος υλοποίησης των δράσεων του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας που αφορούν τη Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης	33
7. Δείκτες πλαισίου	35
8. Συμπεράσματα - Προτάσεις	41
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	43
Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης	44
Περιφέρεια Αττικής	53
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	74
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	128
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	178
Περιφέρεια Ηπείρου	194
Περιφέρεια Θεσσαλίας	202
Περιφέρεια Ιονίων Νήσων	208
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	216
Περιφέρεια Κρήτης	230
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	250
Περιφέρεια Πελοποννήσου	259
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδος	273

1η Έκθεση Παρακολούθησης της ΕΣΕΕ

Υπεύθυνος φορέας: **ΜΟΝ ΕΣΕΕ**

Ημερομηνία: **Ιούνιος 2024**

ΣΥΝΟΨΗ ΕΚΘΕΣΗΣ

Η Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΕΣΕΕ) 2021 - 2027 εγκρίθηκε με την υπ' αριθμ. Υπουργική Απόφαση 66021/29-6-2022 (ΦΕΚ 3359/Β'/30-6-2022). Είναι εθνική με περιφερειακές εξειδικεύσεις, σε αντίθεση με την περίοδο 2014-2020 που σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν ανεξάρτητα μία εθνική και 13 περιφερειακές στρατηγικές. Οι 8 τομείς προτεραιότητας της ΕΣΕΕ 2021-2027, ταυτίζονται ουσιαστικά με τους αντίστοιχους της περιόδου 2014-2020 και είναι οι εξής: α) Αγροδιατροφική Αλυσίδα, β) Βιοεπιστήμες, Υγεία, Φάρμακα, γ) Ψηφιακές Τεχνολογίες, δ) Αειφόρος Ενέργεια, ε) Περιβάλλον και Κυκλική Οικονομία, στ) Μεταφορές & Εφοδιαστική Αλυσίδα, ζ) Υλικά, Κατασκευές & Βιομηχανία, η) Τουρισμός, Πολιτισμός και Δημιουργικές Βιομηχανίες.

Για τον βέλτιστο προγραμματισμό, συντονισμό, υλοποίηση, παρακολούθηση και αξιολόγηση της ΕΣΕΕ 2021 – 2027 έχει θεσπιστεί και λειτουργεί σύστημα διακυβέρνησης, το οποίο αποτελείται από τον κεντρικό κορμό (που αφορά το σύνολο της χώρας) και 13 περιφερειακούς κλάδους.

Το έτος 2023 καταγράφεται σημαντική ενεργοποίηση δράσεων της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2021 – 2027, σε εθνικό κυρίως επίπεδο, με την έκδοση προσκλήσεων συνολικού προϋπολογισμού 1,4 δισεκατομμυρίων ευρώ. Το 80% του ποσού αυτού αντιστοιχεί σε προσκλήσεις του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα», το 7% σε προσκλήσεις του Προγράμματος «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση και το 13% σε προσκλήσεις των ΠΕΠ. Όσον αφορά το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, το ύψος των προσκλήσεων του Άξονα 4.5 (Πρώθηση της Έρευνας και Καινοτομίας) ανήλθε σε 479,7εκ€.

Ο προϋπολογισμός των ενταγμένων έργων της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης στο ΕΣΠΑ 2021 – 2027 ανέρχεται σε 255, 9 εκατ. ευρώ, πολύ μικρότερος σε σύγκριση με το ύψος των προσκλήσεων. Αυτό οφείλεται κυρίως στο ότι για τις δύο δράσεις ενίσχυσης της ίδρυσης και λειτουργίας νέων μικρομεσαίων επιχειρήσεων συνολικού προϋπολογισμού 350 εκατ. ευρώ δεν υπήρξαν εντάξεις το 2023. Από τον συνολικό προϋπολογισμό των ενταγμένων έργων του 2023, το 58% αντιστοιχεί σε δράσεις του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα», το 14% σε προσκλήσεις του Προγράμματος «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση και το 28% σε προσκλήσεις των ΠΕΠ.

Οι πληρωμές που αφορούν δράσεις της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2021 – 2027 ανέρχονται σε 2.7 εκατ. ευρώ. Αυτό οφείλεται στο ότι διανύουμε τα πρώτα έτη υλοποίησης της Στρατηγικής, η οποία έχει ως προαπαιτούμενο τη διενέργεια της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης. Οι πληρωμές του Άξονα 4.5 (Πρώθηση της Έρευνας και Καινοτομίας) του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ανήλθαν σε 227,7 εκ€.

Σε περιφερειακό επίπεδο, το έτος 2023 χαρακτηρίζεται από τη δημιουργία δομών και μηχανισμών υποστήριξης των Αρμοδίων για τη Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης

Περιφερειακών Οργάνων. Επίσης το 2023 αποτέλεσε έτος προετοιμασίας ή και διενέργειας της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης για πολλές περιφέρειες και μάλιστα σε 4 από αυτές καταγράφεται ένας ολοκληρωμένος κύκλος της διαδικασίας. Με τα δεδομένα αυτά το έτος 2024 αναμένεται να είναι έτος έκδοσης προσκλήσεων για δράσεις Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης από όλα τα σχετικά Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2021-2027.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρακολούθηση αποτελεί σημαντική λειτουργία του κύκλου σχεδιασμού και υλοποίησης της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΕΣΕΕ) 2021-2027. Καταγράφει την πορεία της ΕΣΕΕ συγκεντρώνοντας στοιχεία για τα διαφορετικά στάδια του προαναφερόμενου κύκλου και τα αποτελέσματά της αξιοποιούνται για την αποτίμηση της υλοποίησής, τον εντοπισμό των σχετικών προβλημάτων και των αντίστοιχων αιτίων, καθώς και τον προσδιορισμό των διορθωτικών μέτρων που πρέπει να ληφθούν.

Το σύστημα παρακολούθησης αξιοποιεί α) τα δεδομένα του συστήματος παρακολούθησης του ΕΣΠΑ 2021-2027 όσον αφορά τα σχετικά τομεακά Προγράμματα («Ανταγωνιστικότητα», «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση») και τα Περιφερειακά Προγράμματα (ΠΕΠ) και β) τα δεδομένα από το σύστημα παρακολούθησης του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας Ελλάδα 2.0.

Ειδικότερα, η παρακολούθηση της ΕΣΕΕ 2021-2027 περιλαμβάνει την παρακολούθηση των σχετικών δράσεων των προαναφερόμενων Προγραμμάτων και Ταμείων, όλων των δεικτών του European Innovation Scoreboard (εθνικό επίπεδο) και του Regional Innovation Scoreboard (περιφερειακό επίπεδο) καθώς και της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ) σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

Η Έκθεση Παρακολούθησης εκπονείται με ευθύνη της Μονάδας Προγραμματισμού, Συντονισμού και Παρακολούθησης της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΜΟΝ-ΕΣΕΕ) σε συνεργασία με τα αρμόδια για την έξυπνη εξειδίκευση περιφερειακά όργανα.

Το περιεχόμενο της 1^{ης} Έκθεσης Παρακολούθησης υπαγορεύεται από το στάδιο ενεργοποίησης των δράσεων της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης καθώς το έτος 2023 η υλοποίηση δεν έχει προχωρήσει αρκετά ώστε να υπάρχουν στοιχεία που αφορούν ολοκληρωμένα έργα. Το κείμενο διαρθρώνεται σε οκτώ κεφάλαια:

- Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα βασικά στοιχεία της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης.
- Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζονται συνοπτικά η μεθοδολογία, οι συμμετέχοντες και τα αποτελέσματα της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ) σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.
- Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζονται στοιχεία για την υλοποίηση των δράσεων της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης στα τομεακά Προγράμματα «Ανταγωνιστικότητα» και «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση».
- Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζονται συγκεντρωτικά στοιχεία για την υλοποίηση των δράσεων της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης στα 13 Περιφερειακά Προγράμματα.
- Στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζεται ανάλυση των ενταγμένων έργων των τομεακών προγραμμάτων ανά τομέα προτεραιότητας της ΕΣΕΕ και ανά περιφέρεια.

- Στο έκτο κεφάλαιο παρουσιάζονται στοιχεία της προόδου υλοποίησης των δράσεων του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας που αφορούν τη Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης.
- Στο έβδομο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι τιμές των δεικτών του European Innovation Scoreboard για την Ελλάδα και του Περιφερειακού Δείκτη Καινοτομίας (Regional Index) του Regional Innovation Scoreboard για τις 13 Περιφέρειες της χώρας (δείκτες πλαισίου).
- Στο όγδοο κεφάλαιο διατυπώνονται τα κύρια συμπεράσματα και προτάσεις βελτίωσης των διαδικασιών ενεργοποίησης και υλοποίησης των δράσεων της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης.

Τα ανωτέρω κεφάλαια αφορούν το σύνολο της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (συμπεριλαμβανομένων των περιφερειακών εξειδικεύσεων της) με τα στοιχεία των περιφερειών να αναφέρονται συγκεντρωτικά. Αναλυτική παρουσίαση των στοιχείων για κάθε μία περιφέρεια γίνεται στο Παράρτημα Ι.

1. Βασικά στοιχεία σχεδιασμού της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης και ενδεχομένων αναθεωρήσεων της

1.1 Βασικά στοιχεία σχεδιασμού της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης

Όραμα της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης 2021-2027 αποτελεί η μετάβαση σε ένα νέο αναπτυξιακό πρότυπο, κοινωνικά, οικονομικά και περιβαλλοντικά βιώσιμο, στηριζόμενο στη γνώση και στην αξιοποίησή της μέσα από την παραγωγή υψηλής προστιθέμενης αξίας προϊόντων και υπηρεσιών, με προοπτική ενσωμάτωσης σε Διεθνείς Αλυσίδες Αξίας.

Το όραμα αυτό αναλύεται στους εξής **5 Στρατηγικούς Στόχους**:

1. Αύξηση της παραγωγής νέας γνώσης
2. Αποτελεσματική αξιοποίηση και διάχυση νέας γνώσης
3. Τεχνολογικός εκσυγχρονισμός– υιοθέτηση καινοτομιών
4. Ανάπτυξη, Δικτύωση & Διεθνοποίηση των ελληνικών επιχειρήσεων
5. Αύξηση της εξωστρέφειας - Συμμετοχή σε Ερευνητικές, Τεχνολογικές και Επιχειρηματικές Διεθνείς Αλυσίδες Αξίας

Η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης την περίοδο 2021-2027 είναι εθνική με περιφερειακές εξειδικεύσεις, σε αντίθεση με την περίοδο 2014-2020 που σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν ανεξάρτητα μία εθνική και 13 περιφερειακές στρατηγικές.

Οι 8 τομείς προτεραιότητας της ΕΣΕΕ 2021-2027, που ταυτίζονται ουσιαστικά με τους αντίστοιχους της περιόδου 2014-2020, είναι οι εξής:

- Αγροδιατροφική Αλυσίδα
- Βιοεπιστήμες, Υγεία, Φάρμακα

- Ψηφιακές Τεχνολογίες
- Αειφόρος Ενέργεια
- Περιβάλλον και Κυκλική Οικονομία
- Μεταφορές & Εφοδιαστική Αλυσίδα
- Υλικά, Κατασκευές & Βιομηχανία
- Τουρισμός, Πολιτισμός και Δημιουργικές Βιομηχανίες

Οι ανωτέρω τομεακές προτεραιότητες εξειδικεύονται περαιτέρω κατά τη διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης, στην οποία συμμετέχουν οι φορείς της τετραπλής έλικας και η οποία διενεργείται σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

Η Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης εγκρίθηκε με την υπ' αριθμ. Υπουργική Απόφαση 66021/29-6-2022 (ΦΕΚ 3359/Β'/30-6-2022) και μέχρι σήμερα, δεν έχει γίνει καμία αναθεώρησή της. Υπεύθυνη του συντονισμού της ΕΣΕΕ έχει οριστεί η Γενική Γραμματεία Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ, σε συνεργασία με τα συναρμόδια Υπουργεία και τις Περιφέρειες, σύμφωνα με το Άρθρο 36, Ν. 4712/2020 (ΦΕΚ 146/Α'/29-7-2020).

1.2 Σύστημα Διακυβέρνησης της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης

Για τον προγραμματισμό, συντονισμό, υλοποίηση, παρακολούθηση και αξιολόγηση της ΕΣΕΕ 2021 – 2027 έχει θεσπιστεί και λειτουργεί σύστημα διακυβέρνησης, το οποίο αποτελείται από τον κεντρικό κορμό (που αφορά το σύνολο της χώρας) και 13 περιφερειακούς κλάδους.

Ο κεντρικός κορμός του συστήματος διακυβέρνησης της ΕΣΕΕ είναι διαρθρωμένος ως εξής:

- *Στρατηγικό επίπεδο:* Αποτελείται από το Συμβούλιο Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης, στο οποίο συμμετέχουν αρμόδιοι Γενικοί Γραμματείς, εκπρόσωπος της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας (ΕΝΠΕ) και τρία πρόσωπα εγνωσμένου κύρους από το χώρο της επιχειρηματικότητας, της έρευνας και των νέων τεχνολογιών,
- *Συντονιστικό επίπεδο:* Περιλαμβάνει τη Μονάδα Προγραμματισμού, Συντονισμού και Παρακολούθησης της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΜΟΝ-ΕΣΕΕ) και τον Μηχανισμό της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (Πλατφόρμες Καινοτομίας και Innovation Agency).
- *Επίπεδο υλοποίησης και διαχείρισης δράσεων:* Περιλαμβάνει τους φορείς διαχείρισης και υλοποίησης των επιμέρους δράσεων και έργων (π.χ. Διαχειριστικές Αρχές, Ενδιάμεσοι Φορείς Διαχείρισης).

Αντίστοιχα, σε κάθε Περιφέρεια έχει δομηθεί ο αντίστοιχος κλάδος του συστήματος διακυβέρνησης ως εξής:

- *Στρατηγικό επίπεδο:* Περιλαμβάνει την Περιφερειακή Αρχή.
- *Συντονιστικό επίπεδο:* Περιλαμβάνει το όργανο που η κάθε Περιφέρεια έχει ορίσει ως αρμόδιο για τη στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης (π.χ. Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης), το Περιφερειακό Συμβούλιο

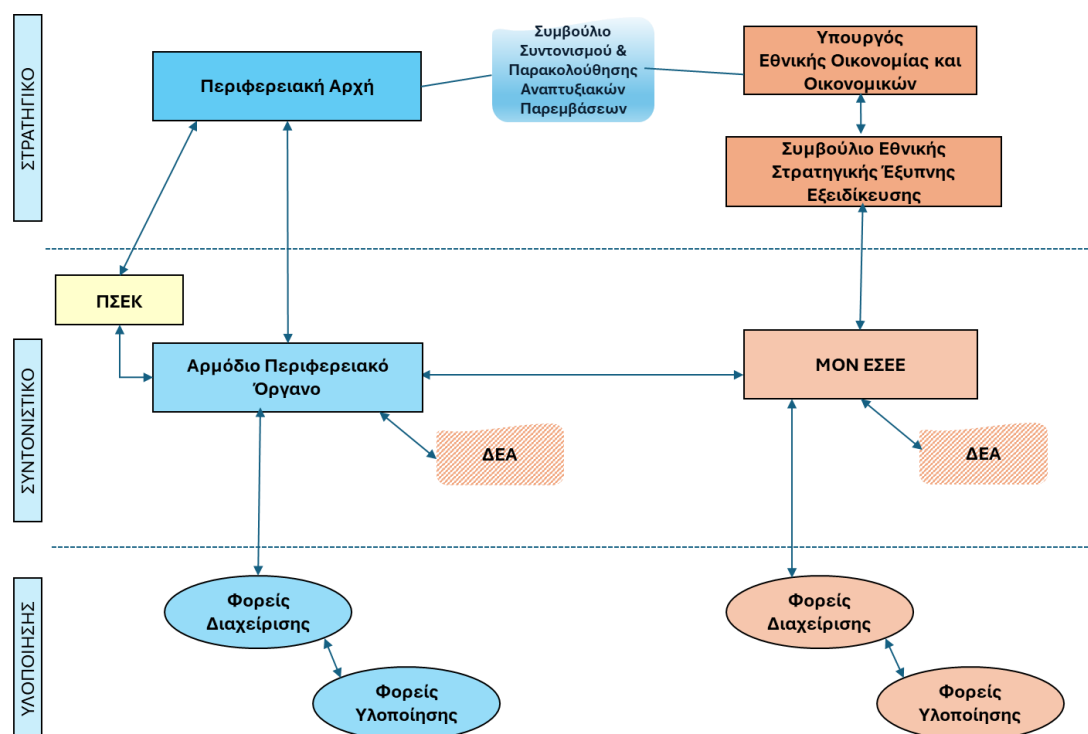
Έρευνας και Καινοτομίας και τον μηχανισμό της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης.

- *Επίπεδο υλοποίησης και διαχείρισης δράσεων:* Περιλαμβάνει τους φορείς διαχείρισης και υλοποίησης των επιμέρους δράσεων και έργων που δρουν σε περιφερειακό επίπεδο (π.χ. Διαχειριστική Αρχή ΠεΠ).

Ο κεντρικός κορμός και οι περιφερειακοί κλάδοι του συστήματος διακυβέρνησης της ΕΣΕΕ συνεργάζονται και συλλειτουργούν όπως φαίνεται στο ακόλουθο σχήμα:

- Οι Περιφέρειες εκπροσωπούνται στο Συμβούλιο Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης μέσω της ΕΝΠΕ.
- Οι Περιφέρειες συμμετέχουν στο Συμβούλιο Συντονισμού και Παρακολούθησης Αναπτυξιακών Παρεμβάσεων στο οποίο προεδρεύει ο Αναπληρωτής Υπουργός Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών.
- Στο συντονιστικό επίπεδο η ΜΟΝ-ΕΣΕΕ συνεργάζεται με τα Αρμόδια Περιφερειακά Όργανα.
- Το τρίτο επίπεδο αποτελούν οι φορείς διαχείρισης και υλοποίησης των επιμέρους δράσεων και έργων, οι οποίο εφαρμόζουν κοινό θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο και συστήματα διαχείρισης και ελέγχου.

Η σχέση και η συνεργασία μεταξύ των φορέων του συστήματος διακυβέρνησης απεικονίζεται στο παρακάτω σχήμα:

Στον παρακάτω πίνακα αποτυπώνεται η εικόνα των περιφερειακών κλάδων του συστήματος διακυβέρνησης.

Περιφέρεια	Αρμόδιο Περιφερειακό Όργανο	ΠΣΕΚ
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης	Υπ'αριθ. Οικ. 371280/5162/12-12-22 Απόφαση Περιφερειάρχη ΑΜΘ (ΦΕΚ 1173/ΥΟΔΔ/16-12-22)
Αττική	Κέντρο Καινοτομίας Περιφέρειας Αττικής (ΚΕ.Κ.Π.Α.)	Υπ'αριθ. 769627/17-09-21 Απόφαση Περιφερειάρχη Αττικής (ΑΔΑ: 65ΓΗ7Λ7-ΚΦΒ)
Βορειο Αιγαίο	Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου	Υπ'αριθ. 1/02-12-21 Απόφαση Περιφερειάρχη Βορείου Αιγαίου (ΦΕΚ 1066/ΥΟΔΔ/10-12-21)
Δυτική Ελλάδα	Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας	Υπ'αριθ. 77405/145/01-04-20 Απόφαση Περιφερειάρχη Συμβούλιο (ΑΔΑ: ΩΩΖΘ7Λ6-ΜΓΣ)
Δυτική Μακεδονία	Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης Δυτικής Μακεδονίας - Δομή Στήριξης Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης Δυτικής Μακεδονίας	Υπ'αριθ. 99/22/23-05-22 Απόφαση Περιφερειάρχη Συμβούλιο (ΑΔΑ: Ψ1087ΛΨ-ΦΙΛ)
Ηπειρος	Φορέας Παρακολούθησης της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης Περιφέρειας Ηπείρου- ΕΥΔ ΕΠ Περιφέρειας Ηπείρου	Υπ'αριθ. 12/47/06-07-23 Απόφαση Περιφερειάρχη Συμβούλιο (ΑΔΑ: 9ΤΝ57Λ9-ΗΜΠ) 119138/902/03-08-2023 (ΑΔΑ Ψ6Χ07Λ9-ΣΘ7) Απόφαση Περιφερειάρχη
Θεσσαλία	Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού Περιφέρειας Θεσσαλίας	Υπ'αριθ. 115009/05-03-24 Απόφαση Περιφερειάρχη Συμβούλιο (ΑΔΑ:9ΔΔ47ΛΡ-ΓΥ2)
Ιόνια Νησιά	Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού Περιφέρειας Ιονίων Νησιών	Υπ'αριθ. Οικ. 29195/12301/05-04-23 Απόφαση Περιφερειάρχη Ιονίων Νησιών (ΦΕΚ 348/ΥΟΔΔ/18-04-23)
Κεντρική Μακεδονία	Αυτοτελής Διεύθυνση Υποστήριξης Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας Κεντρικής Μακεδονίας	Υπ'αριθ. 73/201/26-04-18 Απόφαση Περιφερειάρχη Συμβούλιο (ΑΔΑ: 78Ζ47ΛΛ-ΔΦΗ). Δεν έχει ανανεωθεί.
Κρήτη	Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Διεύθυνση Ανάπτυξης Περιφερειακής Οικονομίας και Εξωστρέφειας (ΔΑΠΟΕ)	Υπ'αριθ. 258031/22-12-16 Απόφαση Περιφερειάρχη Κρήτης (ΦΕΚ 734/ΥΟΔΔ/30-12-16) με ανανέωση την υπ'αριθ. 1062/24-12-20 Απόφαση Περιφερειάρχη
Νοτίο Αιγαίο	Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης της Περιφέρειας. Ν. Αιγαίου	
Πελοπόννησος	ΕΥΔ Ε.Π. Περιφέρειας Πελοποννήσου	Υπ'αριθ. 371390/26-10-22 Απόφαση Περιφερειάρχη Πελοποννήσου (ΑΔΑ: ΩΤΗΔ7Λ1-ΝΓΩ)
Στέρεα Ελλάδα	Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας	αριθμ. 156330/20-07-2023 (ΑΔΑ: 6Β8Μ7ΛΗ-ΠΙΘ) Απόφαση Περιφερειάρχη ΦΕΚ 716/ΥΟΔΔ/ 25-07-2023

Παρατηρείται ότι έχουν οριστεί αρμόδια περιφερειακά όργανα σε όλες τις Περιφέρειες. Έχουν επίσης συγκροτηθεί Περιφερειακά Συμβούλια Έρευνας σε 11 από τις 13 Περιφέρειες (δεν έχει συγκροτηθεί στην Περιφέρεια Νότιου Αιγαίου ενώ στην Κεντρική Μακεδονία η θητεία του έχει λήξει).

Με πρωτοβουλία της Μονάδας Προγραμματισμού, Συντονισμού και Παρακολούθησης της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΜΟΝ-ΕΣΕΕ) έχει πραγματοποιηθεί σειρά ενεργειών υποστήριξης και ενίσχυσης ικανοτήτων των αρμόδιων φορέων όπως οι παρακάτω:

- Σύσταση και συγκρότηση του Δικτύου Συντονισμού της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης με σκοπό τη συντονισμένη αντιμετώπιση κοινών θεμάτων και την ενίσχυση της συμπληρωματικότητας μεταξύ του εθνικού και του περιφερειακού σκέλους της ΕΣΕΕ. Εντός του 2023 πραγματοποιήθηκε η πρώτη συνεδρίαση του Δικτύου ενώ η δεύτερη συνεδρίαση προβλέπεται να γίνει τον Σεπτέμβριο 2024.
- Δράσεις ενίσχυσης ικανοτήτων των φορέων που είναι αρμόδιοι για τη Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης με αξιοποίηση του Μέσου Τεχνικής Βοήθειας και Ανταλλαγής Πληροφοριών (ΤΑΙΕΧ) της Ε.Ε. Πληροφορίες για τα ανωτέρω είναι διαθέσιμες στον σύνδεσμο <https://www.espa.gr/el/Pages/RIS3.aspx>

1.3 Εκπλήρωση του αναγκαίου πρόσφορου όρου

Η ορθή διακυβέρνηση της ΕΣΕΕ αποτελεί Αναγκαίο Πρόσφορο Όρο, η εκπλήρωση του οποίου αποτελεί προϋπόθεση για την εκταμίευση των πόρων που αφορούν τους εξής ειδικούς στόχους του ΕΤΠΑ:

- Ειδικός στόχος 1.ι «Ανάπτυξη και ενίσχυση των ικανοτήτων έρευνας και καινοτομίας και αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών» και
- Ειδικός στόχος 1.ιv «Ανάπτυξη δεξιοτήτων για την έξυπνη εξειδίκευση, τη βιομηχανική μετάβαση και την επιχειρηματικότητα

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην υπ' αριθμ. C (2023) 1893 Final/17.03.21 επιστολή της αναφέρει ότι «η Επιτροπή συμφωνεί με την Ελλάδα ως προς το ότι εκπληρώνεται ο θεματικός αναγκαίος πρόσφορος όρος «1.1. Ορθή διακυβέρνηση της εθνικής ή περιφερειακής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης» για τα εν λόγω προγράμματα». Επισημαίνεται ότι ο αναγκαίος πρόσφορος όρος αυτός θα πρέπει να εκπληρώνεται καθ' όλη τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου.

2. Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται τα συγκεντρωτικά αποτελέσματα της ΔΕΑ σε εθνικό και Περιφερειακό επίπεδο: Ειδικότερα παρουσιάζονται:

- Ο αριθμός κύκλων ΔΕΑ που διενεργήθηκαν στο σύνολο της χώρας,
- Οι τομείς προτεραιότητας που αφορούν,
- Οι συμμετέχοντες (ανά φορέα της τετραπλής έλικας και ανά τομέα προτεραιότητας),
- Τα αποτελέσματα (βασικά χαρακτηριστικά των επιλογών που διαμορφώθηκαν, τομείς στους οποίους εντάσσονται, Περιφέρειες με κοινές επιλογές, προσκλήσεις/ δράσεις που σχεδιάστηκαν ως αποτέλεσμα της ΔΕΑ).
- Δυσκολίες και προβλήματα στη διενέργεια των ΔΕΑ και προτάσεις αντιμετώπισης αυτών.

2.1 Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης σε εθνικό επίπεδο

Συνοπτική παρουσίαση των κύκλων ΔΕΑ σε Εθνικό επίπεδο έτους 2023	
Αριθμός κύκλων ΔΕΑ	Αριθμός κύκλων διαβούλευσης ανά τομέα προτεραιότητας Με την βοήθεια των πλατφορμών Καινοτομίας της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Καινοτομίας (ΓΓΕΚ) πραγματοποιήθηκε Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης κατά τα έτη 2021 και 2022 που περιλάμβανε τρεις φάσεις (βλέπε παρακάτω). Ειδικότερα σε κάθε Τομέα Προτεραιότητας από αυτούς που είχαν επιλεγεί στην Προγραμματική Περίοδο 2014-2020 λειτουργεί αντίστοιχη Πλατφόρμα Καινοτομίας της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Καινοτομίας (ΓΓΕΚ), η οποία και αποτελεί ένα διευρυμένο όργανο διαβούλευσης, με ευρεία συμμετοχή εκπροσώπων της 4πλης έλικας σε εθνικό επίπεδο. Κάθε Πλατφόρμα συντονίζεται και καθοδηγείται από ολιγομελή Συμβουλευτική Ομάδα αποτελούμενη από εξέχοντες επιστήμονες του ακαδημαϊκού - ερευνητικού και επιχειρηματικού κόσμου καθώς και εκπροσώπους συναρμοδίων Υπουργείων και Υπηρεσιών, αλλά και της Κοινωνίας των Πολιτών. Σε ότι αφορά τη διαδικασία λειτουργίας των πλατφορμών καινοτομίας, για κάθε τομέα διαμορφώνεται από τους συμμετέχοντες φορείς ένα κείμενο βάσης το οποίο: – Περιγράφει την υφιστάμενη κατάσταση σε κάθε τομέα προτεραιότητας αναφορικά με την οικονομία, την έρευνα και τεχνολογία καθώς και τις πολιτικές για την προώθησή τους – Αναδεικνύει τις τάσεις και τις βασικές προκλήσεις του κάθε τομέα (SWOT Analysis) – Συμβάλει στην περαιτέρω εξειδίκευση του κάθε τομέα – Εξετάζει τη δυνατότητα εναρμόνισης της ζήτησης για έρευνα και τεχνολογία με την προσφορά – Αποτελεί το πλαίσιο της περαιτέρω διαβούλευσης στην πλατφόρμα

Συνοπτική παρουσίαση των κύκλων ΔΕΑ σε Εθνικό επίπεδο έτους 2023	
Μεθοδολογία	Συνοπτική περιγραφή της μεθοδολογίας που χρησιμοποιήθηκε για τη διενέργεια των ΔΕΑ (π.χ. πλατφόρμες καινοτομίας, συμβουλευτικές ομάδες, εργαστήρια). Η μεθοδολογία της ΔΕΑ, που ακολουθείται μέσω των πλατφορμών Καινοτομίας της ΓΓΕΚ καθώς επίσης και η λειτουργία τους περιγράφεται στις εξής επιμέρους φάσεις: 1^η φάση Διαβούλευσης: Οι συναντήσεις των μελών της εκάστοτε Συμβουλευτικής Ομάδας και η διαδικασία διαβούλευσης για τον καθορισμό των αρχικών προτάσεων ως προς τις προτεραιότητες για κάθε τομέα, αποτελούν το αντικείμενο της πρώτης φάσης. Κατά την φάση αυτή παρουσιάζεται το κείμενο βάσης για τον εκάστοτε στρατηγικό τομέα που περιέχει κρίσιμες πληροφορίες που θα χρησιμεύσουν στην τελική λήψη των αποφάσεων. Η Συμβουλευτική Ομάδα διαμορφώνει πρόταση εξειδίκευσης για κάθε τομέα με βάση συγκεκριμένα κριτήρια. <u>Κριτήρια επιλογής θεματικών προτεραιοτήτων όπως αναφέρονται στα ερωτηματολόγια που διανέμονται κατά τη διάρκεια της διαβούλευσης σε επίπεδο πλατφόρμας</u> – Διαθεσιμότητα αξιόλογου ερευνητικού δυναμικού – Δυνατότητα ενσωμάτωσης σε διεθνείς αλυσίδες αξίας ή συμβατότητα με διεθνείς τάσεις – Ύπαρξη cluster, hubs, άτυπων δικτύων και διασυνδέσεων – Δυναμική διείσδυσης σε αγορές – Δυναμική προσέλκυσης επενδύσεων – Δυναμική δημιουργίας νέων επιχειρήσεων – Δυνατότητα προσέλκυσης υφιστάμενων ΜΜΕ – Δημιουργία θέσεων εργασίας εξειδικευμένου προσωπικού – Δυνατότητα τεχνολογικής αναβάθμισης του τομέα <u>Πηγή:</u> ΓΓΕΚ Τα κριτήρια τεκμηρίωσης των προτεραιοτήτων εντός των τομέων περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τη συμβολή στην οικονομία, τη δραστηριότητα σε έρευνα και ανάπτυξη, την εξαγωγική δυναμική, την παραγωγικότητα σε όρους καινοτομιών, τη συμβολή στη διττή μετάβαση, ψηφιακή και πράσινη που επιδιώκει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κ.ά. Αναζητούνται δηλαδή εκείνες οι δράσεις οι οποίες θα βελτιώσουν αυτά τα χαρακτηριστικά του παραγωγικού συστήματος της χώρας, ώστε τελικά να καταγραφεί βελτίωση της εθνικής ανταγωνιστικότητας. Μετά τις πρώτες συναντήσεις διαβουλεύσεων, ακολουθεί <u>δεύτερος γύρος</u> για την ιεράρχηση και εστίαση των κρίσιμων επιλογών, πρώτον ως προς τις εξειδικευμένες

Συνοπτική παρουσίαση των κύκλων ΔΕΑ σε Εθνικό επίπεδο έτους 2023	
	δραστηριότητες και δεύτερον, ως προς τις παρεμβάσεις πολιτικής που χρειάζονται. Στο τέλος όλων των γύρων διαβούλευσης της 1^{ης} Φάσης γίνεται η οριστικοποίηση της πρότασης της Συμβουλευτικής Ομάδας σε 3 διαδοχικά επίπεδα εξειδίκευσης (τομέας – περιοχή παρέμβασης – προτεραιότητα) για να προχωρήσει στο δεύτερο στάδιο μέσω της ανοικτής διαβούλευσης. 2^η φάση Διαβούλευσης: Σε αυτό το στάδιο τα πρώτα αποτελέσματα από τη λειτουργία των Συμβουλευτικών Ομάδων γίνονται αντικείμενο ανοικτής διαβούλευσης στο επίπεδο των Πλατφορμών. Στις 12 Ιουλίου 2021 πραγματοποιήθηκε διαδικτυακή εκδήλωση με θέμα: «Ανοικτή Διαβούλευση για την Στρατηγική Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας της Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027»¹. Κύριος στόχος της εκδήλωσης ήταν η διερεύνηση, μέσω της ΔΕΑ των θεματικών παρεμβάσεων και ενδεικτικών ερευνητικών και τεχνολογικών προτεραιοτήτων της νέας Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027 στο πλαίσιο διαμόρφωσης ΕΣΕΕ 2021-27. Η διαβούλευση αυτή σηματοδότησε κατά μία έννοια την έναρξη των σχετικών συζητήσεων για τον χαρακτήρα, την έκταση και την ένταση των επιχειρηματικών και ερευνητικών δραστηριοτήτων που θα μας οδηγήσουν στην επόμενη προγραμματική περίοδο. 3^η φάση Διαβούλευσης: Η τρίτη φάση διαβούλευσης αποσκοπεί στην εφαρμογή παρεμβάσεων πολιτικής. Συγκεκριμένα, στην εν λόγω φάση διαβούλευσης αρχίζει να υλοποιείται ο σχεδιασμός και η παρακολούθηση των προγραμμάτων που συσχετίζονται με τις εξειδικευμένες προτεραιότητες των στρατηγικών τομέων. Πρόκειται για μία συνεχή διαδικασία που υλοποιείται κατά τη διάρκεια όλης της προγραμματικής περιόδου.
Αποτελέσματα	Τομείς προτεραιότητας, βασικά χαρακτηριστικά των επιλογών που διαμορφώθηκαν. Στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση της περιόδου 2021-2027 έχουν αναδειχθεί οι ακόλουθοι οκτώ (8) τομείς προτεραιότητας: 1. Αγροδιατροφική Αλυσίδα 2. Βιοεπιστήμες, Υγεία, Φάρμακα 3. Ψηφιακές Τεχνολογίες 4. Αειφόρος Ενέργεια 5. Περιβάλλον και Κυκλική Οικονομία 6. Μεταφορές & Εφοδιαστική Αλυσίδα 7. Υλικά, Κατασκευές & Βιομηχανία

¹ Τα βίντεο από την ολομέλεια καθώς και τους τομείς προτεραιότητας είναι διαθέσιμα στον ακόλουθο σύνδεσμο:
https://www.livemedia.gr/rtdi_21_27

Συνοπτική παρουσίαση των κύκλων ΔΕΑ σε Εθνικό επίπεδο έτους 2023	
	8. Τουρισμός, Πολιτισμός και Δημιουργικές Βιομηχανίες Οι Συμβουλευτικές Επιτροπές, ανά τομέα προτεραιότητας, μετά από διαβούλευση εξειδίκευσαν τις τελικές προτάσεις των περιοχών παρέμβασης και των θεματικών προτεραιοτήτων. Στη συνέχεια αυτές ενσωματώθηκαν στην Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΕΣΕΕ) 2021-2027 και επικυρώθηκαν με Απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων (ΦΕΚ 3359/Β/2022). Αναγκαίες Δεξιότητες Ο εντοπισμός και η ανάλυση των αναγκών για ανάπτυξη/ διαφοροποίηση δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού θα αποτελέσει το αντικείμενο του νέου κύκλου ΔΕΑ που εκτιμάται ότι θα υλοποιηθεί εντός του 2024. Στην όλη διαδικασία ενεργό ρόλο θα έχουν και οι πλατφόρμες Καινοτομίας της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Καινοτομίας για την ΠΠ 2021-2027. Δυνατότητες Εξωστρέφειας Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω η ΔΕΑ βασίστηκε σε συγκεκριμένα κριτήρια, στα οποία περιλαμβάνονται τα εξής: – Δυνατότητα ενσωμάτωσης σε διεθνείς αλυσίδες αξίας ή συμβατότητα με διεθνείς τάσεις – Δυναμική διεξόδου σε αγορές – Δυναμική προσέλκυσης επενδύσεων και αναφέρονται στις δυνατότητες εξωστρέφειας της συγκεκριμένης διαδικασίας. Είδος Δράσεων/ Εργαλεία Πολιτικής Ενδεικτικά αναφέρουμε κατηγορίες Δράσεων και εργαλείων πολιτικής, που θα εφαρμοστούν κατά την ΠΠ 2021-2027: – Υποδομές για Έρευνα & Καινοτομία – Μηχανισμοί, Υπηρεσίες & Δομές Υποστήριξης της Καινοτομίας – Σύνδεση Έρευνας και Παραγωγής – Ψηφιακός Μετασχηματισμός – Θεσμικό – Κανονιστικό πλαίσιο – Διεθνοποίηση
Συμμετοχή φορέων της 4πλης έλικας	Η συμμετοχή εκπροσώπων των φορέων της 4πλης έλικας στις Συμβουλευτικές Ομάδες, ανά τομέα προτεραιότητας, αποτυπώνεται στον κάτωθι πίνακα καθώς επίσης και σε μορφή διαγράμματος:

Συνοπτική παρουσίαση των κύκλων ΔΕΑ σε Εθνικό επίπεδο έτους 2023					
Τομέας	Επιχειρήσεις	Ερευνητικοί Οργανισμοί	Δημόσιοι Φορείς	Κοινωνικοί Εταίροι	Σύνολο
Τεχνολογίες Πληροφορικής & Επικοινωνιών	6	4	3	5	18
Βιοεπιστήμες, Υγεία και Φάρμακα	8	10	3	6	27
Περιβάλλον, Βιώσιμη Ανάπτυξη & Κυκλική Οικονομία	7	8	4	2	21
Αειφόρος Ενέργεια	9	4	5	2	20
Έξυπνες Μεταφορές – εφοδιαστική αλυσίδα	7	8	6	2	23
Αγροδιατροφική αλυσίδα	2	9	6	3	20
Δημιουργικές, πολιτιστικές βιομηχανίες- Έξυπνος και βιώσιμος Τουρισμός	10	6	6	2	24
Βιομηχανική παραγωγή - Υλικά - Κατασκευές	10	7	2	2	21
	59	56	35	24	174

ΓΤΕΚ-Σχεδιασμός περιόδου 2021-2027
Κατανομή μελών συμβουλευτικών ομάδων σε εκπροσώπους τριπλής έλικας
Σύνολο μελών: 174

Κατηγορία	Αριθμός	Ποσοστό
Επιχειρήσεις	59	34%
Ερευνητικοί Οργανισμοί	56	32%
Δημόσιοι Φορείς	35	20%
Κοινωνικοί Εταίροι	24	14%

Δείκτης εκροής: Συμμετοχές θεσμικών φορέων σε διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης: 35

Ζητήματα / προβλήματα	Παρότι δεν προέκυψαν ιδιαίτερες δυσκολίες / προβλήματα κατά τη εφαρμογής της ΔΕΑ αυτή θα μπορούσε να βελτιωθεί περαιτέρω με τη μεγαλύτερη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών.
-----------------------	--

Προτάσεις επίλυσης προβλημάτων/	Η κοινωνία των πολιτών πρέπει να κινητοποιηθεί, ιδίως για θέματα που έχουν σημαντική προστιθέμενη αξία για την κοινωνία, όπως το περιβάλλον και η υγεία. Τα παραδείγματα άλλων χωρών, όπως της Φινλανδίας και της Δανίας δείχνουν ότι μπορεί να πολλαπλασιάσει
---------------------------------	--

Συνοπτική παρουσίαση των κύκλων ΔΕΑ σε Εθνικό επίπεδο έτους 2023	
βελτιωτικές παρεμβάσεις	τους πόρους που διατίθενται στη συγκεκριμένη διαδικασία, να συμβάλλει στην επικοινωνία της διαδικασίας στοχευμένα και στο ευρύ κοινό και να κινητοποιήσει τον ιδιωτικό τομέα.
Προσκλήσεις που διαμορφώθηκαν (βάσει της ΔΕΑ)	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ»: <u>Ειδικός στόχος 1.1:</u> «Πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για υποβολή προτάσεων στο πλαίσιο της δράσης υποστήριξης εθνικών ερευνητικών υποδομών από το ΕΣΠΑ 2021 – 2027 / ανακοίνωση του 1ου σταδίου της πρόσκλησης»: προϋπολογισμού (ενδεικτικού) 120.000.000 €. Ειδικότερα, μέσω της παραπάνω πρόσκλησης επιδιώκεται: 1. η υποστήριξη όσων από τις Ε.Υ. του Πολυετούς Χρηματοδοτικού Σχεδίου 2014-20 έχουν ολοκληρώσει την προπαρασκευαστική φάση ανάπτυξης και προχωρούν στην πλήρη λειτουργία τους, 2. η περαιτέρω ενίσχυση όσων από τις Ε.Υ. του Πολυετούς Χρηματοδοτικού Σχεδίου 2014-20 χρειάζεται να ολοκληρώσουν την προπαρασκευαστική φάση λειτουργίας τους, 3. η επιλογή περιορισμένου αριθμού νέων Ε.Υ. για την υποστήριξη της προπαρασκευαστικής φάσης λειτουργίας τους, εφόσον αναδειχθούν επιπρόσθετες ανάγκες σε τομείς της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης 2021-27, όπως αυτές αποτυπώνονται στις θεματικές προτεραιότητες που ανέδειξε η επιχειρηματική ανακάλυψη της Προγραμματικής Περιόδου 2021-27. <u>Δείκτης αποτελέσματος:</u> Επιχειρήσεις που εντάσσονται σε προσκλήσεις που προκύπτουν από διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης.
Προσκλήσεις που διαμορφώθηκαν (βάσει της ΔΕΑ)	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΔΙΚΑΙΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ» - ΠΔΑΜ: <u>Ειδικός Στόχος JSO8.1:</u> Προτεραιότητα «Ενίσχυση και προώθηση επιχειρηματικότητας» - Κατηγορία Παρέμβασης 1. Έρευνα - Καινοτομία - Προηγμένες τεχνολογίες <u>Δράσεις:</u> 1. «Παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών ανάπτυξης και λειτουργίας Θερμοκοιτίδας /εκκολαπτηρίου επιχειρηματικότητας (accelerator) για την ανάπτυξη της καινοτομίας σε τομείς προτεραιότητας της στρατηγικής Έρευνας Καινοτομίας Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης» συνολικής προϋπολογισθείσας δαπάνης 7.258.064,52€ χωρίς Φ.Π.Α. Διεθνής ηλεκτρονικός διαγωνισμός για την επιλογή αναδόχου για το έργο σε εξέλιξη. 2. «Παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών ανάπτυξης και λειτουργίας Συνεργατικών Χώρων Εργασίας (Co-Working Space) για την ανάπτυξη της καινοτομίας» συνολικής προϋπολογισθείσας δαπάνης 1.451.612,90€ χωρίς Φ.Π.Α. Διεθνής ηλεκτρονικός διαγωνισμός για την επιλογή αναδόχου για το έργο σε εξέλιξη.

Συνοπτική παρουσίαση των κύκλων ΔΕΑ σε Εθνικό επίπεδο έτους 2023	
	3. «Παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών Σχεδιασμού, Ανάπτυξης και Υλοποίησης στοχευμένων Παρεμβάσεων Κοινωνικής Καινοτομίας & Επιχειρηματικότητας στις περιοχές ΔΑΜ» συνολικής προϋπολογισθείσας δαπάνης 4.838.709,68€ χωρίς Φ.Π.Α. Διεθνής ηλεκτρονικός διαγωνισμός για την επιλογή αναδόχου για το έργο σε εξέλιξη.
Παρατηρήσεις, σύγκριση με τα δεδομένα της προηγούμενης έκθεσης, αθροιστικά στοιχεία. -	

Εντός του 2024 θα προκηρυχθούν από το πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027»:

- α) Η Δράση «ΕΡΕΥΝΩ - ΚΑΙΝΟΤΟΜΩ 2021 - 2027»: προϋπολογισμού 300.000.000 €, η οποία αποτελεί δράση στρατηγικής σημασίας του Προγράμματος και αποτελεί μετεξέλιξη της επιτυχημένης Δράσης «Ερευνώ – Δημιουργώ - Καινοτομώ» περιόδου 2014-2020. Η δράση αυτή σχεδιάστηκε με βάση τα αποτελέσματα της ΔΕΑ που διεξήχθη από τη ΓΓΕΚ το έτος 2021.
- β) Το έργο «Παροχή υπηρεσιών υποστήριξης από εξειδικευμένο Τεχνικό Σύμβουλο για την ανάπτυξη δεξιοτήτων έξυπνης εξειδίκευσης, βιομηχανικής μετάβασης και επιχειρηματικότητας, στο πλαίσιο του προγράμματος Ανταγωνιστικότητα 2021-2027». Αντικείμενο είναι η παροχή εξειδικευμένης υποστήριξης προς την ΔΑ του προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα» και προς τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες στη διενέργεια της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (1. Γενική Γραμματεία Έρευνας και Καινοτομίας, 2. Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας, 3. Μονάδα Προγραμματισμού, Συντονισμού & Παρακολούθησης της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης/ ΓΓ ΔΕ ΕΣΠΑ), η αποτύπωση των αναγκών ανάπτυξης δεξιοτήτων που αφορούν στην RIS3, ο προσδιορισμός των ομάδων στόχου και των κατάλληλων μορφών δράσεων, η εξειδίκευση των προσκλήσεων και η υποστήριξη των προπαρασκευαστικών ενεργειών για τον Ειδικό Στόχο 1.4 ΕΤΠΑ του προγράμματος.

Στη συνέχεια, τα αποτελέσματα του κύκλου αυτού της ΔΕΑ θα επιτρέψουν την κατάρτιση στοχευμένων προσκλήσεων στο πλαίσιο του προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027» σε δράσεις ανάπτυξης δεξιοτήτων RIS3, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη και τις σχετικές ανάγκες των Περιφερειών.

2.2 Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης σε περιφερειακό επίπεδο

Στον πίνακα που ακολουθεί συνοψίζονται τα βασικά στοιχεία της ΔΕΑ που διενεργήθηκε σε περιφερειακό επίπεδο.

Συνοπτική παρουσίαση των κύκλων ΔΕΑ σε Περιφερειακό επίπεδο έτους 2023	
Αριθμός κύκλων ΔΕΑ	Δεδομένου ότι το 2023 αξιοποιήθηκε για προπαρασκευαστικές δράσεις με στόχο την αποτελεσματική εκκίνηση της ΔΕΑ, είναι λίγες οι Περιφέρειες που ολοκλήρωσαν έναν κύκλο ΔΕΑ. Ειδικότερα, τέσσερις (4) Περιφέρειες -Αττική, Βόρειο Αιγαίο, Κεντρική Μακεδονία και Κρήτη- ολοκλήρωσαν έναν πλήρη κύκλο ΔΕΑ στους τομείς προτεραιότητας της ΕΣΕΕ που τις αφορούν. Παράλληλα υπάρχουν Περιφέρειες, όπως η Δυτική Ελλάδα και η Πελοπόννησος, που ξεκίνησαν τη διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης εντός του 2023, η οποία συνεχίζεται το 2024.
Μεθοδολογία	Η μεθοδολογία που ακολούθησαν οι περισσότερες Περιφέρειες έχει βασιστεί σε στοιχεία της μεθοδολογίας που εφαρμόστηκε στις Πλατφόρμες Καινοτομίας της ΓΓΕΚ σε εθνικό επίπεδο (π.χ. θεματικές ομάδες εργασίας, διαμόρφωση κειμένου βάσης, διαβούλευση, οριστικοποίηση προτεραιοτήτων). Οι μισές έχουν υιοθετήσει το σύνολο των στοιχείων που απαρτίζουν τη μεθοδολογία: συμβουλευτικές ομάδες ανά τομέα προτεραιότητας, κείμενα βάσης, δημόσια διαβούλευση, οριστικοποίηση προτεραιοτήτων. Πολύ λίγες έχουν διαμορφώσει (π.χ. η Κρήτη) μια ιδιότυπη μεθοδολογία, προσαρμοσμένη στις ανάγκες και τις δυνατότητες του περιφερειακού οικοσυστήματος
Αποτελέσματα	Τομείς Προτεραιότητας Οι τομείς του τουρισμού/ πολιτισμού, αγροδιατροφής, ΤΠΕ και περιβάλλοντος/ βιώσιμης ανάπτυξης αποτελούν επιλογές για το σύνολο των Περιφερειών. Κάποιες Περιφέρειες εστιάζουν σε συγκεκριμένους υποτομείς, είτε λόγω τοπικών πλεονεκτημάτων (π.χ. γούνα, μαστίχα), είτε λόγω αναπτυξιακής επιλογής (π.χ. υδρογόνο). Για τις περισσότερες Περιφέρειες η εξειδίκευση των προτεραιοτήτων θα έχει οριστικοποιηθεί εντός του 2024.
	Αναγκαίες Δεξιότητες Οι Περιφέρειες που ενσωμάτωσαν στη ΔΕΑ το πεδίο των δεξιοτήτων, απαραίτητων για την βιωσιμότητα των επενδυτικών προτεραιοτήτων, κατέγραψαν τόσο οριζόντιες ανάγκες (π.χ. χρήση νέων ψηφιακών τεχνολογιών, ανάλυση δεδομένων), όσο και ειδικές για τον κάθε τομέα (π.χ. εφαρμογές γεωργίας ακριβείας, τεχνικές αποκατάστασης οικοσυστημάτων). Η καταγραφή των αναγκαίων δεξιοτήτων θα συνεχιστεί και εντός του 2024.
	Δυνατότητες Εξωστρέφειας

Συνοπτική παρουσίαση των κύκλων ΔΕΑ σε Περιφερειακό επίπεδο έτους 2023	
	Τρεις Περιφέρειες -Αττική, Δυτική Μακεδονία, Κεντρική Μακεδονία- έχουν καταγράψει προτάσεις για δυνατότητα συνεργασιών και εξωστρέφειας ανά τομέα προτεραιότητας. Οι προτάσεις αναφέρονται κυρίως στο υποστηρικτικό πλαίσιο και τις απαραίτητες ενέργειες για την ενίσχυση του εξωστρεφούς προσανατολισμού των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Είδος Δράσεων/ Εργαλεία Πολιτικής Εργαλεία πολιτικής που αναφέρονται είναι, μεταξύ άλλων, συμπράξεις μεταξύ επιχειρήσεων και ερευνητικών κέντρων και πανεπιστημίων, η αξιοποίηση ερευνητικών αποτελεσμάτων από επιχειρήσεις, η ενίσχυση συνεργατικών σχηματισμών (clusters) και η ανάπτυξη δεξιοτήτων στις νέες τεχνολογίες.
Συμμετοχή φορέων της 4πλης έλικας	Αριθμός φορέων που συμμετείχαν στους κύκλους ΔΕΑ (ανά φορέα της τετραπλής έλικας) στο σύνολο των Περιφερειών. Επιχειρήσεις: 256 Φορείς παροχής γνώσης: 75 Φορείς Δημοσίου τομέα: 59 Κοινωνία των πολιτών: 73 Δείκτης εκροής: Συμμετοχές θεσμικών φορέων σε διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης: 59
Προσκλήσεις που διαμορφώθηκαν (βάσει της ΔΕΑ) στο σύνολο των περιφερειών	<u>Ειδικός στόχος 1.1</u> - Επενδυτικά Σχέδια Καινοτομίας. (ΠεΠ Κεντρικής Μακεδονίας). - Μηχανισμός Υποστήριξης Οικοσυστήματος Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας (ΠεΠ Κεντρικής Μακεδονίας). <u>Ειδικός στόχος 1.3</u> - Μετάβαση στην καινοτομική, εξωστρεφή και έξυπνη εξειδίκευση (ΠεΠ Κεντρικής Μακεδονίας). - Ενίσχυση της ίδρυσης / εκσυγχρονισμού ΜΜΕ επιχειρήσεων στην Περιφέρεια Πελοποννήσου με έμφαση στην καινοτομία και την ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών (ΠεΠ Πελοποννήσου). Δείκτης αποτελέσματος: Επιχειρήσεις που εντάσσονται σε προσκλήσεις που προκύπτουν από διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης: τιμή στόχος 198 (πηγή ΟΠΣ)
Ζητήματα / προβλήματα	Ζητήματα που αναδείχθηκαν κατά τη διενέργεια της ΔΕΑ το έτος 2023: - Συντονισμός μεταξύ των φορέων του οικοσυστήματος της Περιφέρειας, - Μικρή συμμετοχή φορέων στις ΔΕΑ και δυσκολία ανάπτυξης κοινού οράματος και στόχευσης,

Συνοπτική παρουσίαση των κύκλων ΔΕΑ σε Περιφερειακό επίπεδο έτους 2023	
	- Μη επαρκής ωριμότητα των επενδυτικών ιδεών/ προτάσεων που διαμορφώθηκαν κατά τη ΔΕΑ, - Ανάγκη περαιτέρω εστίασης/ εξειδίκευσης των προτεραιοτήτων.
Προτάσεις επίλυσης προβλημάτων/ βελτιωτικές παρεμβάσεις	Προτάσεις που κατατέθηκαν αφορούν: - τον έγκαιρο κεντρικό σχεδιασμό δράσεων επανειδίκευσης/ αναβάθμισης δεξιοτήτων, με βάση τις περιφερειακές ανάγκες που έχουν αναδειχθεί, - τη διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης με συνεχή υποστήριξη και καθοδήγηση των συμμετεχόντων φορέων, τη συχνότερη ενημέρωση για την πορεία υλοποίησης της ΔΕΑ και τα αποτελέσματά της (προσκλήσεις σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο), τη διατήρηση αμφίδρομης συνεργασίας, - τις δράσεις σταδιακής ωρίμανσης του οικοσυστήματος καινοτομίας, - την ενίσχυση της δημοσιότητας και της δικτύωσης σε όλες τις φάσεις της υλοποίησης της Στρατηγικής και της δρομολόγησης των παρεμβάσεων.
Παρατηρήσεις, σύγκριση με τα δεδομένα της προηγούμενης έκθεσης, αθροιστικά στοιχεία: Το 2023 είναι το έτος εκκίνησης της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης για τις Περιφέρειες και αξιοποιήθηκε σε ενέργειες οικοδόμησης, υποστήριξης και δραστηριοποίησης του συστήματος διακυβέρνησης, καθορισμού της μεθοδολογίας διενέργειας της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης και κινητοποίησης των φορέων του οικοσυστήματος καινοτομίας.	

3. Υλοποίηση δράσεων Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης σε Εθνικό επίπεδο

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται συνοπτική παρουσίαση στοιχείων για τις εκδοθείσες προσκλήσεις και την υλοποίηση των δράσεων των τομεακών Προγραμμάτων «Ανταγωνιστικότητα» και «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση» που αφορούν τη Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (εξέλιξη του οικονομικού αντικειμένου, αναφορά σε πιθανές αιτίες καθυστερήσεων).

Τα στοιχεία για τις δημοσιευμένες προσκλήσεις παρουσιάζονται ανά Πρόγραμμα και Ειδικό Στόχο για το Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα» και ανά Κατηγορία Παρέμβασης για το Πρόγραμμα «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση».

Για κάθε πρόσκληση καταγράφονται:

- Ο τομέας (ή οι τομείς) προτεραιότητας, τον οποίον (τους οποίους) αφορά η πρόσκληση,
- Το ύψος προϋπολογισμού της πρόσκλησης,
- Ο αριθμός των προτάσεων που υποβλήθηκαν και το ύψος του προϋπολογισμού τους,

- Ο αριθμός των ενταγμένων έργων και το ύψος προϋπολογισμού τους,
- Οι νομικές δεσμεύσεις των ενταγμένων έργων και
- Οι πιστοποιηθείσες δαπάνες.

Σημειώνεται ότι οι προϋπολογισμοί εκφράζονται με όρους δημόσιας δαπάνης (ΔΔ) , η οποία αποτελεί το άθροισμα της ενίσχυσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της αντίστοιχης εθνικής δημόσιας συνεισφοράς.

Στο Παράρτημα Ι παρουσιάζονται αναλυτικά στοιχεία για τα ενταγμένα έργα και την υλοποίηση των δράσεων των τομεακών προγραμμάτων του ΕΣΠΑ ανά περιφέρεια.

3.1 Πρόγραμμα «ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ»

Στον Πίνακα 1 παρουσιάζονται τα προαναφερόμενα στοιχεία για τις προσκλήσεις του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα» που είχαν εκδοθεί έως τις 31/12/2024.

Στον Πίνακα 2 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα επεξεργασίας των στοιχείων αυτών ώστε να αποτυπωθεί α) η σχέση μεταξύ του προϋπολογισμού της πρόσκλησης και του συνολικού προϋπολογισμού υποβληθεισών προτάσεων, β) το μέσο ύψος προϋπολογισμού των προτάσεων που υποβλήθηκαν, γ) ο αριθμός των έργων που εντάχθηκαν ως ποσοστό του αριθμού των υποβληθεισών προτάσεων και δ) ο προϋπολογισμός των ενταγμένων έργων ως ποσοστό του προϋπολογισμού της πρόσκλησης. Υπενθυμίζεται ότι οι προϋπολογισμοί εκφράζονται με όρους δημόσιας δαπάνης (ΔΔ), η οποία αποτελεί το άθροισμα της ενίσχυσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της αντίστοιχης εθνικής δημόσιας συνεισφοράς.

Πίνακας 1. Υλοποίηση δράσεων της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΣΕΕ) στο Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα»

Ειδικός Στόχος	Πρόσκληση	Τομείς προτεραιότητας	Π/Υ Πρόσκλησης	Αριθμός προτάσεων που υποβλήθηκαν	Αιτούμενη ΔΔ προτάσεων που υποβλήθηκαν	Αριθμός έργων που εντάχθηκαν ²	ΔΔ έργων που εντάχθηκαν ³	Νομικές Δεσμεύσεις	Πιστοποιηθείσες Δαπάνες
Ε.Σ. 1.1	Ανάπτυξη καινοτομιών στον τομέα των μπαταριών λιθίου για τον κλάδο της αποθήκευσης ενέργειας	Αειφόρος Ενέργεια	49.900.000	1	49.900.000	1	49.900.000		
Υποσύνολο Ε.Σ. 1.1			49.900.000	1	49.900.000	1	49.900.000		
Ε.Σ. 1.3	Πράσινος Μετασχηματισμός ΜμΕ	Όλοι	300.000.000	1.047	256.047.175	308	81.867.621		
	Πράσινη Παραγωγική Επένδυση ΜμΕ	Όλοι	400.000.000	4.081	289.508.413	218	15.790.735		

² Αριθμός έργων για τα οποία υπάρχει εγκριτική απόφαση

³ Δημόσια δαπάνη έργων για τα οποία υπάρχει εγκριτική απόφαση

Ειδικός Στόχος	Πρόσκληση	Τομείς προτεραιότητας	Π/Υ Πρόσκλησης	Αριθμός προτάσεων που υποβλήθηκαν	Αιτούμενη ΔΔ προτάσεων που υποβλήθηκαν	Αριθμός έργων που εντάχθηκαν ²	ΔΔ έργων που εντάχθηκαν ³	Νομικές Δεσμεύσεις	Πιστοποιηθείσες Δαπάνες
	Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων	Όλοι	190.000.000						
	Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων Μικρομεσαίων Τουριστικών Επιχειρήσεων	Πολιτισμός Τουρισμός & Δημιουργικές Βιομηχανίες	160.000.000						
Υποσύνολο Ε.Σ. 1.3			1.050.000.000	5.128	545.555.588	526	97.658.356		
Ε.Σ. 1.4									
Υποσύνολο Ε.Σ. 1.4									
Ε.Σ. 4.4	Εκσυγχρονισμός υπηρεσιών στήριξης Επιχειρήσεων	Όλοι	17.100.000						
Υποσύνολο Ε.Σ. 4.4			17.100.000						
ΣΥΝΟΛΟ			1.117.000.000	5.129	595.455.588	527	147.558.356		

Πίνακας 2. Επεξεργασία στοιχείων υλοποίησης των δράσεων της ΣΕΕ στο Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα»

Ειδικός Στόχος	Πρόσκληση	Τομείς προτεραιότητας	Αιτούμενη ΔΔ προτάσεων που υποβλήθηκαν / ΔΔ πρόσκλησης (%)	ΔΔ προτάσεων που υποβλήθηκαν / Αριθμό προτάσεων που υποβλήθηκαν	Αριθμός ενταγμένων έργων / Αριθμό υποβληθεισών προτάσεων (%)	ΔΔ ενταγμένων έργων / ΔΔ πρόσκλησης (%)
Ε.Σ. 1.1						
Υποσύνολο Ε.Σ. 1.1						
Ε.Σ. 1.3	Πράσινος Μετασχηματισμός ΜμΕ	Όλοι	85%	244.553	29,42%	27%
	Πράσινη Παραγωγική Επένδυση ΜμΕ	Όλοι	72%	70.941	5,34%	3,95%
Υποσύνολο Ε.Σ. 1.3			78%	106.388	10,26%	13,95%
Ε.Σ. 1.4						
Υποσύνολο Ε.Σ. 1.4						
Ε.Σ. 4.4						
Υποσύνολο Ε.Σ. 4.4						
ΣΥΝΟΛΟ			78%	106.388	10,26%	13,95%

Η χώρα μας στο πλαίσιο του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027» (από το οποίο χρηματοδοτούνται οι συγκεκριμένες προσκλήσεις) δεσμεύεται να προτεραιοποιεί προτάσεις-αιτήσεις χρηματοδότησης που συνάδουν με την Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης 2021-2027, εκτός των ερευνητικών έργων και την ανάπτυξη δεξιοτήτων (ΕΣ 1.1 και 1.4) και στο πλαίσιο δράσεων ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας των ΜμΕ (Ειδικός Στόχος 1.3 ΕΤΠΑ/ Προτεραιότητα 2). Αυτό καταδεικνύεται ότι επιτυγχάνεται αποτελεσματικά μέσω ενός βαθμολογούμενου κριτηρίου επιλογής πράξεων S3 στις δράσεις πράσινης μετάβασης και ίδρυσης ΜμΕ.

Αναλυτικότερα αναφέρεται ότι κατά το έτος αναφοράς της παρούσας έκθεσης, η δέσμη δράσεων «**Πράσινη μετάβαση ΜμΕ**» αναπτύχθηκε σε δύο προσκλήσεις (**Πράσινος Μετασχηματισμός ΜμΕ, Πράσινη Παραγωγική Επένδυση ΜμΕ**) και αποτέλεσε (μαζί με την δέσμη δράσεων Ψηφιακού Μετασχηματισμού ΜΜΕ) ένα από τα μεγάλα προγράμματα που δημοσιεύθηκαν στο πλαίσιο του νέου ΕΣΠΑ κατά την ενεργοποίησή του στις αρχές του 2023. Ενθαρρύνει επενδυτικά σχέδια που στοχεύουν στην αξιοποίηση και ανάπτυξη συγχρόνων τεχνολογιών, στην αναβάθμιση των παραγόμενων προϊόντων ή/ και παρεχόμενων υπηρεσιών και εν γένει δραστηριοτήτων τους, πριμοδοτώντας ενέργειες οι οποίες αξιοποιούν σύγχρονες τεχνολογίες, υποδομές και βέλτιστες πρακτικές σε θέματα ενεργειακής αναβάθμισης και κυκλικής οικονομίας. Παράλληλα, συνεισφέρει σε όλους τους τομείς προτεραιότητας της ΕΣΕΕ.

Επίσης, οι προσκλήσεις «**Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων**» και «**Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων Μικρομεσαίων Τουριστικών Επιχειρήσεων**» δημοσιοποιήθηκαν στις αρχές του 2023 από το Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027». Με τη χρήση συγκεκριμένων κριτηρίων και προϋποθέσεων επιλογής ενισχύονται στις νέες αυτές δράσεις οι κρίσιμοι παράγοντες της ανταγωνιστικότητας των ΜμΕ στο μικροοικονομικό επίπεδο ενός επενδυτικού σχεδίου, όπως ο συνδυασμός παραγωγικών επενδύσεων με τη δυνατότητα υιοθέτησης και εφαρμογής καινοτομιών, με ενέργειες δικτύωσης και διεθνοποίησης των επιχειρήσεων ή ακόμη και με στοιχεία ανάπτυξης δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού τους. Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι προσκλήσεις έχουν μία ευρεία στόχευση ως προς τις επιλέξιμες ΜμΕ, επιδιώχθηκε μέσω της χρήσης ενός κριτηρίου επιλογής πράξεων S3, η παροχή κινήτρων ώστε οι νέες ΜμΕ που θα ιδρυθούν να έχουν μία πρώτη επαφή με το οικοσύστημα καινοτομίας στη χώρα μας.

Από τον Πίνακα 1 προκύπτει ότι το έτος 2023, στο πλαίσιο του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027» εκδόθηκαν έξι προσκλήσεις συνολικού προϋπολογισμού 1.1 δις € οι οποίες σχετίζονται με την Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης. Από αυτές, η πρόσκληση του ειδικού στόχου 1.1 αφορά τον τομέα προτεραιότητας «Αειφόρος Ενέργεια» και η πρόσκληση «Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων Μικρομεσαίων Τουριστικών Επιχειρήσεων» αφορά τον τομέα προτεραιότητας «Πολιτισμός Τουρισμός & Δημιουργικές Βιομηχανίες». Οι υπόλοιπες προσκλήσεις αφορούν στο σύνολο των τομέων προτεραιότητας της ΕΣΕΕ αλλά και άλλους τομείς εκτός αυτών.

Τη χρονική περίοδο αναφοράς έχουμε 526 εντάξεις έργων στον Ε.Σ. 1.3 συνολικής δημόσιας δαπάνης 97 εκ.€, που αφορούν τους τομείς προτεραιότητας της ΕΣΕΕ: στη δέσμη δράσεων «Πράσινη μετάβαση ΜμΕ» 308 ενταγμένα έργα στον Πράσινο Μετασχηματισμό και 218 στην Πράσινη Παραγωγική Επένδυση.

Υπογραμμίζεται ότι καθώς τα στοιχεία των Πινάκων 1 και 2 απεικονίζουν την κατάσταση στις 31/12/2023 -πριν την ολοκλήρωση των διαδικασιών υποβολής, αξιολόγησης και ένταξης

πράξεων σε συνέχεια των δύο προαναφερθεισών προσκλήσεων- πληρέστερη εικόνα θα έχουμε στο 2024 όταν οι διαδικασίες αξιολόγησης και ένταξης πράξεων θα έχουν ολοκληρωθεί.

Στο πλαίσιο του ΕΚΤ+ (Προτεραιότητα 4) μέσω της πρόσκλησης **«Εκσυγχρονισμός υπηρεσιών στήριξης Επιχειρήσεων»** προς τους 6 θεσμικούς κοινωνικούς εταίρους χρηματοδοτούνται μεταξύ άλλων και δράσεις που συνεισφέρουν στην ΕΣΕΕ: δράσεις για την αποτελεσματική συμμετοχή των θεσμικών κοινωνικών εταίρων στη διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης, ωρίμανση έργων με βάση τα ευρήματα της ΔΕΑ, εμπλουτισμός των παρεχόμενων υπηρεσιών ενημέρωσης επιχειρήσεων ως προς τις ευκαιρίες ανάπτυξης και υιοθέτησης καινοτομιών που συνδέονται με τις δράσεις εξειδίκευσης της ΔΕΑ.

Παράλληλα, στο πλαίσιο του προγράμματος ενεργοποιήθηκαν και λοιπές προσκλήσεις με έμμεση συνεισφορά στην ΕΣΕΕ, όπως η «Ανάπτυξη Δικτύου των Ευρωπαϊκών Κόμβων Ψηφιακής Καινοτομίας» και η δέσμη δράσεων «Ψηφιακός Μετασχηματισμός ΜμΕ». Η Δέσμη Δράσεων «Ψηφιακός Μετασχηματισμός ΜμΕ» με προϋπολογισμό 300 εκ. ευρώ ενεργοποιήθηκε στις αρχές του 2023 στοχεύοντας στην αντιμετώπιση της υστέρησης των ελληνικών επιχειρήσεων αναφορικά με την υιοθέτηση και ενσωμάτωση των σύγχρονων ψηφιακών τεχνολογιών στην παραγωγική τους δραστηριότητα. Αναπτύχθηκε σε τρεις δέσμες (Βασικός Ψηφιακός Μετασχηματισμός ΜμΕ, Προηγμένος Ψηφιακός Μετασχηματισμός ΜμΕ, Ψηφιακός Μετασχηματισμός Αιχμής ΜμΕ) και συνεισφέρει στον 3^ο στρατηγικό στόχο της ΕΣΕΕ «Καινοτομία, τεχνολογικός εκσυγχρονισμός και κυκλική οικονομία» ο οποίος περιλαμβάνει δράσεις για την *«...τεχνολογική αναβάθμιση των επιχειρήσεων για τον ψηφιακό μετασχηματισμό τους»*.

Σημειώνεται ότι περαιτέρω ενεργοποίηση του Ειδικού Στόχου 1.1 ΕΤΠΑ προβλέπεται για το έτος 2024, με την έκδοση 7 προσκλήσεων ύψους 487 εκ. ευρώ που συνεισφέρουν άμεσα στην ΕΣΕΕ: EQUIFUND II, Δράση «Ερευνώ – Καινοτομώ», Ταμείο Πατεντών, Διακρατικές συνεργασίες στην έρευνα και καινοτομία Ελλάδα –Κύπρος, Στήριξη Δομών Μεταφοράς Τεχνολογίας, Συμμετοχή στις θεσμοθετημένες ευρωπαϊκές συμπράξεις HPC & KDT, Κέντρα Ικανοτήτων.

3.2 Πρόγραμμα «ΔΙΚΑΙΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ»

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται στοιχεία για τις προσκλήσεις του Προγράμματος «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση» που εκδόθηκαν έως τις 31/12/2024. Υποβολή πρότασης και ένταξη είχαμε στην πρόσκληση για το έργο «Κόμβος καινοτομίας για το πράσινο H2 και την αποθήκευση ενέργειας στη Δυτικής Μακεδονία» και στις 3 προσκλήσεις για τις οποίες Δικαιούχος είναι η ΓΓΕΚ (Δημιουργία Θερμοκοιτίδων/ Ανάπτυξη Συνεργατικών Χώρων Εργασίας/ Στοχευμένες Παρεμβάσεις Κοινωνικής Καινοτομίας & Επιχειρηματικότητας). Υπενθυμίζεται ότι οι προϋπολογισμοί εκφράζονται με όρους δημόσιας δαπάνης (ΔΔ) , η οποία αποτελεί το άθροισμα της ενίσχυσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της αντίστοιχης εθνικής δημόσιας συνεισφοράς..

Πίνακας 3. Υλοποίηση δράσεων της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης στο Πρόγραμμα «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση»

Κατηγορία Παρέμβασης	Πρόσκληση	Τομείς προτεραιότητας	ΔΔ πρόκλησης	Αριθμός προτάσεων που υποβλήθηκαν	Αιτούμενη ΔΔ προτάσεων που υποβλήθηκαν	Αριθμός έργων που εντάχθηκαν	ΔΔ έργων που εντάχθηκαν	Νομικές Δεσμεύσεις	Πιστοποιηθείσες Δαπάνες
Κ.Π. 1 ⁴	Στήριξη ενεργειακών κοινοτήτων για την ανάπτυξη δράσεων αυτοπαραγωγής (ενεργειακές κοινότητες)	Αειφόρος Ενέργεια	41.795.000						
	Πράσινο κέντρο δεδομένων και υπερυπολογιστή Δυτικής Μακεδονίας	Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών	20.000.000						
	Κόμβος καινοτομίας για το πράσινο H2 και την αποθήκευση ενέργειας στη Δυτικής Μακεδονία	Αειφόρος Ενέργεια	18.000.000	1		1	19.799.974		
	Δημιουργία Θερμοκοιτίδων & Εκκολαπτηρίων για την ανάπτυξη της	Όλοι	9.000.000	1	9.000.000	1	9.000.000		

⁴ Κατηγορία Παρέμβασης 1. Έρευνα - Καινοτομία - Προηγμένες τεχνολογίες.

Κατηγορία Παρέμβασης	Πρόσκληση	Τομείς προτεραιότητας	ΔΔ πρόκλησης	Αριθμός προτάσεων που υποβλήθηκαν	Αιτούμενη ΔΔ προτάσεων που υποβλήθηκαν	Αριθμός έργων που εντάχθηκαν	ΔΔ έργων που εντάχθηκαν	Νομικές Δεσμεύσεις	Πιστοποιηθείσες Δαπάνες
	καινοτομίας σε τομείς προτεραιότητας της Στρατηγικής Έρευνας Καινοτομίας Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης								
	Ανάπτυξη Συνεργατικών Χώρων Εργασίας (Co-Working Spaces)	Όλοι	1.800.000	1	1.800.000	1	1.800.000		
	Σχεδιασμός και Ανάπτυξη στοχευμένων Παρεμβάσεων Κοινωνικής Καινοτομίας & Επιχειρηματικότητας στις περιοχές ΔΑΜ	Όλοι	6.000.000	1	6.000.000	1	6.000.000		
Υποσύνολο Κ.Π. 1			96.595.000	4		4	36.599.974		
Κ.Π. 2⁵									
Υποσύνολο Κ.Π. 2									
ΣΥΝΟΛΟ			96.595.000	4		4	36.599.974		

⁵ Κατηγορία Παρέμβασης 2. Ανταγωνιστικότητα ΠΜΕ & ΜΜΕ – Ψηφιακός μετασχηματισμός επιχειρήσεων.

Το Πρόγραμμα «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση» εστιάζει σε τομείς προτεραιότητας της ΕΣΕΕ στους οποίους η περιοχή παρέμβασης έχει εξειδίκευση. Για παράδειγμα στη Δυτική Μακεδονία η εστίαση αφορά στην «Αειφόρο Ενέργεια», έναν από τους βασικούς τομείς ανάπτυξης για την Περιφέρεια. Ειδικότερα, ανά πρόσκληση σημειώνονται τα εξής:

- Η Πρόσκληση με τίτλο **«Στήριξη ενεργειακών κοινοτήτων για την ανάπτυξη δράσεων αυτοπαραγωγής (ενεργειακές κοινότητες)»** εκδόθηκε στις 27/9/2023, εντάσσεται στον Τομέα Προτεραιότητας «Αειφόρος Ενέργεια» και έχει συνολικό προϋπολογισμό 41.795.000€. Αφορά στη στήριξη των ενεργειακών κοινοτήτων για υλοποίηση έργων ενεργειακού ή/και εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού και στην προώθηση της διείσδυσης των καθαρών μορφών ενέργειας με αξιοποίηση των ΑΠΕ, για αυτοπαραγωγή. Η τρίτη (3η) και τελευταία τροποποίηση της Πρόσκλησης θέτει ως καταληκτική ημερομηνία υποβολής των προτάσεων την 31η/1/2024. Έως σήμερα έχει υποβληθεί μία πρόταση η οποία απορρίφθηκε κατά τον έλεγχο πληρότητας της πρότασης.
- Η Πρόσκληση με τίτλο **«Πράσινο Κέντρο Δεδομένων και Υπερυπολογιστή Δυτικής Μακεδονίας»** εκδόθηκε στις 10/4/2023 και εντάσσεται στον Τομέα Προτεραιότητας των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ). Απευθυνόταν στο Εθνικό Δίκτυο Υποδομών Τεχνολογίας και Έρευνας Α.Ε. (ΕΔΥΤΕ ΑΕ) και εστιάζει στην αναβάθμιση ψηφιακών υποδομών, εξασφαλίζοντας τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, καθώς και στην αύξηση των χρηστών έξυπνων συστημάτων και τεχνολογιών. Η πρόταση που υποβλήθηκε από την ΕΔΥΤΕ ΑΕ έχει συνολικό προϋπολογισμό 20.000.000€, όσος δηλαδή και ο προϋπολογισμός της Πρόσκλησης. Το Τεχνικό Δελτίο της Πράξης βρίσκεται στο στάδιο της αξιολόγησης από τη ΔΑ.
- Η Πρόσκληση **«Κόμβος καινοτομίας για το πράσινο H₂ και την αποθήκευση ενέργειας στη Δυτικής Μακεδονία»** εκδόθηκε στις 16/3/2023 με δυνητικό δικαιούχο το Εθνικό Κέντρο Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (ΕΚΕΤΑ). Το έργο έχει προϋπολογισμό 18.000.000€ και αφορά στη δημιουργία Κόμβου Καινοτομίας για το Πράσινο H₂ και στην αποθήκευση ενέργειας στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας. Εντάσσεται στον Τομέα Προτεραιότητας Αειφόρος Ενέργεια, ενώ η πρόταση που υποβλήθηκε από το ΕΚΕΤΑ εντάχθηκε στις 2/6/2023 με συνολικό προϋπολογισμό 19.799.974€.

Επισημαίνεται ότι τα έργα :

- Πράσινο κέντρο δεδομένων και υπερυπολογιστή Δυτικής Μακεδονίας, και
- Κόμβος καινοτομίας για το πράσινο H₂ και την αποθήκευση ενέργειας στη Δυτική Μακεδονία

περιλαμβάνονται στη «Στρατηγική Έρευνας και Καινοτομίας Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης» που εκπονήθηκε από τη ΓΓΕΚ (Μάρτιος 2022) κατά την κατάρτιση του Σχεδίου Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης.

Επιπλέον, εκδόθηκαν τρεις (3) Προκλήσεις οι οποίες, ως καινοτόμες από τη φύση τους, εμπίπτουν οριζόντια σε όλους τους Τομείς Προτεραιότητας της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης και για τις οποίες Δικαιούχος είναι η Γενική Γραμματεία Έρευνας και Καινοτομίας (ΓΓΕΚ):

- «Δημιουργία Θερμοκοιτίδων & Εκκολαπτηρίων για την ανάπτυξη της καινοτομίας σε τομείς προτεραιότητας της Στρατηγικής Έρευνας Καινοτομίας Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης», με ημερομηνία έκδοσης 23/12/2022 και συνολικό π/υ 9.000.000€.
- «Ανάπτυξη Συνεργατικών Χώρων Εργασίας (Co-Working Spaces)» με ημερομηνία έκδοσης 9/1/2023 και συνολικό π/υ 1.800.000€.

- «Σχεδιασμός και Ανάπτυξη στοχευμένων Παρεμβάσεων Κοινωνικής Καινοτομίας & Επιχειρηματικότητας στις περιοχές ΔΑΜ» με ημερομηνία έκδοσης 9/1/2023 και συνολικό π/υ 6.000.000€.

Οι παραπάνω πράξεις έχουν ενταχθεί με π/υ ίδιο με αυτόν των αντίστοιχων Προσκήσεων και οι διαγωνιστικές διαδικασίες για την επιλογή αναδόχων για την υλοποίησή τους είναι σε εξέλιξη.

4. Υλοποίηση δράσεων Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης σε Περιφερειακό επίπεδο

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται συνοπτική παρουσίαση στοιχείων για τις εκδοθείσες προσκλήσεις και την υλοποίηση των δράσεων που αφορούν τη Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης για το σύνολο των Περιφερειακών Προγραμμάτων.

Τα αναλυτικά στοιχεία για κάθε Περιφέρεια παρουσιάζονται στο Παράρτημα Ι.

Πίνακας 4. Υλοποίηση δράσεων της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης στα 13 ΠΕΠ

Ειδικός Στόχος	Αριθμός προσκλήσεων	Τομείς Προτεραιότητας	ΔΔ προσκλήσεων	Αριθμός προτάσεων που υποβλήθηκαν	Αιτούμενη ΔΔ προτάσεων που υποβλήθηκαν	Αριθμός έργων που εντάχθηκαν	ΔΔ έργων που εντάχθηκαν	Νομικές Δεσμεύσεις	Πληρωμές Δικαιούχου
ΕΣ 1.1	14		77.994.824			166	55.967.529	7.564.381	2.305.451
ΕΣ 1.3	5		82.380.000			114	15.742.964	926.817	381.877
ΕΣ 4.1	2		17.500.000			-	-	-	-
Ε.Σ 4.4	1		6.000.000			-	-	-	-
ΣΥΝΟΛΟ	22		183.874.824			280	71.710.493	8.491.198	2.687.328

Το 2023, με στόχο την αποτελεσματική εκκίνηση της ΔΕΑ, αξιοποιήθηκε για προπαρασκευαστικές δράσεις όπως ενέργειες οικοδόμησης, υποστήριξης και δραστηριοποίησης του συστήματος διακυβέρνησης, καθορισμού της μεθοδολογίας διενέργειας της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης και κινητοποίησης των φορέων του οικοσυστήματος καινοτομίας.

Προσκλήσεις του Ειδικού Στόχου 1.1 έχουν εκδοθεί από τις λιγότερο ανεπτυγμένες Περιφέρειες σε ποσοστό 77% και από τις Περιφέρειες σε μετάβαση σε ποσοστό 23% σε όρους δημόσιας δαπάνης. Προσκλήσεις του Ειδικού Στόχου 1.1 έχουν ενεργοποιηθεί σε επτά Περιφέρειες και αφορούν προγράμματα έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας (59% σε όρους ΔΔ), ενίσχυση υποδομών ΕΤΑΚ (22% σε όρους ΔΔ) και μηχανισμούς υποστήριξης της καινοτόμου επιχειρηματικότητας (19% σε όρους ΔΔ). Κατ' αντιστοιχία η δημόσια δαπάνη των ενταγμένων έργων αφορά προγράμματα ΕΤΑΚ σε ποσοστό 81%, μηχανισμούς υποστήριξης της καινοτόμου επιχειρηματικότητας σε ποσοστό 12% και ενίσχυση υποδομών ΕΤΑΚ σε ποσοστό 7%.

Προσκλήσεις του Ειδικού Στόχου 1.3 έχουν εκδοθεί σε τέσσερις (λιγότερο ανεπτυγμένες) Περιφέρειες και αφορούν δράσεις ενίσχυσης των επιχειρήσεων (97% σε όρους ΔΔ) και υποδομές ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας (3% σε όρους ΔΔ). Οι προσκλήσεις του ειδικού στόχου 1.3 δεν υποστηρίζουν κατ' αποκλειστικότητα τις προτεραιότητες της ΕΣΕΕ και μπορούν να διακριθούν σε αυτές που έχουν κριτήριο επιλεξιμότητας τη σύνδεση με τους τομείς προτεραιότητας της περιφερειακής εξειδίκευσης της ΕΣΕΕ και τις περιοχές παρέμβασης που αναφέρονται στην πρόσκληση (Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας), και αυτές που χρησιμοποιούν ως κριτήριο τον καινοτόμο χαρακτήρα της επένδυσης (Πελοπόννησος). Η δημόσια δαπάνη των ενταγμένων έργων αφορά δράσεις ενίσχυσης των επιχειρήσεων σε ποσοστό 8% και υποδομές ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας σε ποσοστό 92%.

Οι δύο προσκλήσεις του Ειδικού Στόχου 4.1 έχουν εκδοθεί από το ΠΕΠ Ανατολικής Μακεδονίας, Θράκης και αφορούν στην ενίσχυση υφιστάμενων επιχειρήσεων οι οποίες δραστηριοποιούνται σε τομείς της ΕΣΕΕ και στην υποστήριξη ανέργων για άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας σε τομείς που περιλαμβάνονται στην ΕΣΕΕ.

Η πρόσκληση του Ειδικού Στόχου 4.4, η οποία έχει εκδοθεί από το ΠΕΠ Αττικής αφορά στην στοχευμένη αναβάθμιση δεξιοτήτων εργαζόμενων για την προσαρμογή τους στις αλλαγές της αγοράς εργασίας και στο νέο αναπτυξιακό περιβάλλον της Περιφέρειας.

5. Υλοποίηση δράσεων Τομεακών Προγραμμάτων ανά τομέα προτεραιότητας της ΕΣΕΕ και Περιφέρεια

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται για τα Προγράμματα «Ανταγωνιστικότητα» και «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση» στοιχεία των ενταγμένων έργων ανά τομέα προτεραιότητας της ΕΣΕΕ και Περιφέρεια.

Πίνακας 5. Ενταγμένα έργα Τομεακών Προγραμμάτων ανά τομέα προτεραιότητας και Πρόγραμμα

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΤΕΡ/ΑΣ	Αγροδιατροφική Αλυσίδα		Βιοεπιστήμες, Υγεία, Φάρμακα		Ψηφιακές Τεχνολογίες		Αειφόρος Ενέργεια		Περιβάλλον και Κυκλική Οικονομία		Μεταφορές & Εφοδιαστική Αλυσίδα		Υλικά, Κατασκευές & Βιομηχανία		Πολιτισμός Τουρισμός & Δημιουργικές Βιομηχανίες	
Αριθμός ενταγμένων έργων	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%
Ανταγωνιστικότητα	37	7%	53	10,1%	11	2,1%			16	3%	22	4,2%	137	26%	250	47,5%
ΠΔΑΜ							1	100%								
ΣΥΝΟΛΟ	37	7%	53	10,1%	11	2,1%	1	0,2%	16	3%	22	4,2%	137	26%	250	47,3%
Π/Υ ενταγμένων έργων	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%
Ανταγωνιστικότητα	6.178.944 €	6,3%	7.499.150 €	7,7%	929.698 €	1%			4.863.429 €	5%	3.749.777€	3,8%	23.522.101	24,1%	50.915.256 €	52,1%
ΣΠΔΑΜ							19.799.974	100%								
ΣΥΝΟΛΟ	6.178.944 €	5,3%	7.499.150 €	6,4%	929.698 €	0,8%	19.799.974	16,9%	4.863.429 €	4,1%	3.749.777€	3,2%	23.522.101€	20%	50.915.256 €	43,3%

Αν και τα στοιχεία του πίνακα 5 απεικονίζουν την κατάσταση στις 31/12/2023, χρονική στιγμή στην οποία δεν είχαν ολοκληρωθεί οι διαδικασίες υποβολής, αξιολόγησης και ένταξης των πράξεων από τις δύο προσκλήσεις του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027», διαφαίνεται ότι ο τομέας προτεραιότητας της ΕΣΕΕ «Πολιτισμός, Τουρισμός & Δημιουργικές Βιομηχανίες» συγκεντρώνει τις περισσότερες επενδύσεις σε αριθμό έργων και προϋπολογισμό. Τάση που ενδεχομένως να διαφοροποιηθεί με την ολοκλήρωση της υποβολής προτάσεων, της αξιολόγησης και ένταξης του συνόλου των πράξεων το 2024.

Ακολουθούν δύο πίνακες με την περιφερειακή κατανομή των προτάσεων και των ενταγμένων έργων της δέσμης μέτρων «Πράσινη Μετάβαση». Σημειώνεται ότι οι προτάσεις και τα ενταγμένα έργα που αναφέρονται στους πίνακες εντάσσονται στους τομείς προτεραιότητας της ΕΣΕΕ.

Πίνακας 6. Περιφερειακή κατανομή των ενταγμένων έργων δύο προσκλήσεων του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα» (δέσμη δράσεων Πράσινη Μετάβαση) με συνεισφορά στην ΕΣΕΕ

Πρόσκληση: Πράσιнос Μετασχηματισμός ΜμΕ/ ΔΔ : 300.000 €	Αριθμός προτάσεων που υποβλήθηκαν	Αιτούμενη δημόσια δαπάνη προτάσεων που υποβλήθηκαν	Αριθμός ενταγμένων έργων⁶	Δημόσια δαπάνη ενταγμένων έργων⁷
Ανατολική Μακεδονία, Θράκη	38	8.070.449 €	4	840.006 €
Αττική	138	29.484.862 €	105	21.468.867 €
Βόρειο Αιγαίο	34	7.705.838 €	4	1.313.562 €
Δυτική Ελλάδα	50	10.520.237 €	6	1.603.672 €
Δυτική Μακεδονία	13	3.858.493 €	2	888.025 €
Ήπειρος	53	15.208.916 €	12	4.172.510 €
Θεσσαλία	66	15.022.571 €	11	3.237.570 €
Ιόνια Νησιά	76	18.743.155 €	14	4.841.066 €
Κεντρική Μακεδονία	206	44.080.537 €	27	6.697.859 €
Κρήτη	169	45.896.853 €	50	14.014.777 €
Νότιο Αιγαίο	66	21.466.383 €	52	16.018.578 €
Πελοπόννησος	49	13.767.138 €	8	2.372.858 €
Στερεά Ελλάδα	89	22.221.744 €	13	4.398.272 €
Σύνολο	1047	256.047.175 €	308	81.867.621 €

Πρόσκληση: Πράσινη Παραγωγική Επένδυση ΜμΕ/ ΔΔ : 400.000 €	Αριθμός προτάσεων που υποβλήθηκαν	Αιτούμενη δημόσια δαπάνη προτάσεων που υποβλήθηκαν	Αριθμός ενταγμένων έργων	Δημόσια δαπάνη ενταγμένων έργων
Ανατολική Μακεδονία, Θράκη	154	9.561.046 €	3	223.799 €
Αττική	616	47.039.376 €	86	6.780.934 €
Βόρειο Αιγαίο	72	4.751.848 €	2	95.886 €
Δυτική Ελλάδα	207	13.477.650 €		
Δυτική Μακεδονία	64	3.670.755 €		
Ήπειρος	255	17.360.983 €	23	1.637.601 €
Θεσσαλία	408	28.083.232 €	12	718.747 €
Ιόνια Νησιά	261	19.810.163 €	14	1.053.409 €
Κεντρική Μακεδονία	771	51.132.238 €	11	711.369 €
Κρήτη	626	45.926.839 €	33	2.266.433 €
Νότιο Αιγαίο	237	19.444.810 €	18	1.059.989 €

⁶ Αριθμός έργων για τα οποία υπάρχει εγκριτική απόφαση

⁷ Δημόσια δαπάνη έργων για τα οποία υπάρχει εγκριτική απόφαση

Πρόσκληση: Πράσινη Παραγωγική Επένδυση ΜμΕ/ ΔΔ : 400.000 €	Αριθμός προτάσεων που υποβλήθηκαν	Αιτούμενη δημόσια δαπάνη προτάσεων που υποβλήθηκαν	Αριθμός ενταγμένων έργων	Δημόσια δαπάνη ενταγμένων έργων
Πελοπόννησος	199	13.745.764 €	6	493.476 €
Στερεά Ελλάδα	211	15.503.709 €	10	749.091 €
Σύνολο	4081	289.508.413 €	218	15.790.735 €

Τα στοιχεία του πίνακα 6 απεικονίζουν την κατάσταση στις 31/12/2023, πριν την ολοκλήρωση των διαδικασιών υποβολής, αξιολόγησης και ένταξης των πράξεων από τις δύο προσκλήσεις.

Σε αυτή τη χρονική στιγμή, η περιφερειακή κατανομή των ενταγμένων έργων με συνεισφορά στην ΕΣΕΕ από τις προσκλήσεις «Πράσινος Μετασχηματισμός ΜμΕ» και «Πράσινη Παραγωγική Επένδυση ΜμΕ», αναδεικνύει στην Περιφέρεια Αττικής τις περισσότερες επενδύσεις σε αριθμό έργων και προϋπολογισμό.

Σημειώνεται ωστόσο, το μεγάλο ενδιαφέρον που καταγράφηκε στις Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας και Κρήτης για τις δυο αυτές προσκλήσεις όπως αυτό αποτυπώνεται στον σημαντικό αριθμό προτάσεων που υποβλήθηκαν για έργα που συμβάλουν στην ΕΣΕΕ.

Ο σχολιασμός αυτός θα αναπροσαρμοστεί με την ολοκλήρωση της υποβολής προτάσεων καθώς και της αξιολόγησης και ένταξης του συνόλου των πράξεων το 2024.

6. Πρόοδος υλοποίησης των δράσεων του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας που αφορούν τη Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζονται για το έτος 2023 συνοπτικά στοιχεία για την υλοποίηση των δράσεων του Πυλώνα 4 (Ιδιωτικές Επενδύσεις και Μετασχηματισμός της Οικονομίας) και ειδικότερα του Άξονα 4.5 (Πρώθηση της Έρευνας και Καινοτομίας) του **Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας** (ΕΣΑΑ). Οι προαναφερόμενες δράσεις έχουν συνολικό προϋπολογισμό 479,7εκ€ (ποσό ΤΑΑ: 408,6 εκ€ και Εθνικό ΠΔΕ-ΦΠΑ: 71,1εκ€ ενώ οι πληρωμές ανέρχονται σε 227,7 εκ € [πηγή: Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού Ταμείου Ανάκαμψης]). Η ανάλυση των ανωτέρω στοιχείων ανά δράση/ πρόσκληση παρουσιάζεται στον πίνακα 7 και στον Πίνακα 8 δίνονται οι τιμές των σχετικών κοινών δεικτών εκροών.

Πίνακας 7. Δαπάνες Άξονα 4.5 ΕΣΑΑ

Πρόσκληση	Π/Υ	Πληρωμές σε Δικαιούχους
16871 «Ερευνώ – Δημιουργώ – Καινοτομώ»: Πρόσκληση υποβολής προτάσεων (ΑΔΑ: ΨΓΕΥ46ΜΤΛΡ-ΕΧΚ)	Συνολικός Π/Υ: 24.718.649,21€ ΠΟΣΟ ΤΑΑ:21.612.480,20€ Εθνικό ΠΔΕ-ΦΠΑ 3.106.169,01€	16.000.000€
16654 «ΤΗ2ΟRΑΧ - ΕΞΕΛΙΞΙΜΟ ΟΛΙΣΤΙΚΟ ΥΒΡΙΔΙΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΑΥΤΟΝΟΜΟ ΣΥΣΤΗΜΑ (ΑΜΥΝΑ, ΑΣΦΑΛΕΙΑ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ)»	Συνολικός Π/Υ: 61.727.200 € ΠΟΣΟ ΤΑΑ: 49.780.000 € Εθνικό ΠΔΕ-ΦΠΑ : 11.947.200 €	15.584.040 €

Πρόσκληση	Π/Υ	Πληρωμές σε Δικαιούχους
16622 - Χρηματοδότηση της καινοτομίας - HORIZON 2020: 13 ερευνητικά έργα ελληνικών ΜΜΕ με Σφραγίδα Αριστείας (Seal of Excellence) από το HORIZON 2020 (SME Instrument και European Innovation Council) Α.Π. ΕΥΔΕ ΕΤΑΚ 1391/05.04.2022 (ΑΔΑ: 99ΧΤ46ΜΤΛΡ-ΤΜΑ) Πρόσκληση υποβολής προτάσεων για χρηματοδότηση από το Ελλάδα 2.0 στη Δράση «ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ - HORIZON 2020» (ΑΔΑ: 99ΧΤ46ΜΤΛΡ-ΤΜΑ)	Συνολικός Π/Υ: 18.215.653,00€ ΠΟΣΟ ΤΑΑ: 18.215.653,00€	13.000.000€
16624 - Αναβάθμιση υποδομών ερευνητικών κέντρων εποπτείας ΓΓΕΚ (GSRI): Πρόσκληση υποβολής προτάσεων για « Δημιουργία – Επέκταση- Αναβάθμιση των Υποδομών των Ερευνητικών Κέντρων εποπτείας ΓΓΕΚ »	Συνολικός Π/Υ: 215.838.190 € ΠΟΣΟ ΤΑΑ: 176.796.811€ Εθνικό ΠΔΕ-ΦΠΑ: 39.041.380€	99.281.576 €
16618 «Ενίσχυση βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας»	Συνολικός Π/Υ: 155.468.063€ ΠΟΣΟ ΤΑΑ: 139.217.632€ Εθνικό ΠΔΕ-ΦΠΑ: 16.250.431€	82.492.749€
16621: «Εξωστρέφεια έρευνας και καινοτομίας»: Μελέτη και μελλοντικό σχέδιο ανάπτυξης για το Ελληνικό Οικοσύστημα καινοτομίας_ Προώθηση και διεθνής προβολή του Εθνικού Μητρώου Νεοφυών Επιχειρήσεων & του ευρύτερου Οικοσυστήματος Καινοτομίας_ Ανάπτυξη, συντήρηση και αναβάθμιση λογισμικού	Συνολικός Π/Υ: 3.314.020€ ΠΟΣΟ ΤΑΑ: 2.672.597€ Εθνικό ΠΔΕ-ΦΠΑ: 641.423€	500.000€
ΣΥΝΟΛΟ	479.731.776€	227.707.366€

Πίνακας 8. Τιμές δεικτών Άξονα 4.5 ΕΣΑΑ

Δείκτης	Τιμή έτους 2023	Δ (2023 – 2022)
RRFCIO8 - Ερευνητές που εργάζονται σε υποστηριζόμενες ερευνητικές εγκαταστάσεις	366,37	366,37
RRFCIO9 - Υποστηριζόμενες επιχειρήσεις (από τις οποίες: πολύ μικρές, μικρές, μεσαίες, μεγάλες)	105.600	105.600

7. Δείκτες πλαισίου

Ως **δείκτες πλαισίου** στην παρακολούθηση της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης χρησιμοποιούνται: α) Οι δείκτες του European Innovation Scoreboard (EIS) και, β) οι δείκτες του Regional Innovation Scoreboard (RIS). Ο όρος «**δείκτες πλαισίου**», αναφέρεται σε ένα σύνολο δεικτών η επίτευξη της τιμής των οποίων δεν εξαρτάται αποκλειστικά από την πρόοδο υλοποίησης της Στρατηγικής αλλά και από άλλους (εξωγενείς) παράγοντες.

7.1 Δείκτες European Innovation Scoreboard

Οι δείκτες του European Innovation Scoreboard⁸ ανέρχονται σε 32 και διακρίνονται σε τέσσερις ομάδες, οι οποίες αφορούν: α) Συνθήκες πλαισίου, β) Επενδύσεις, γ) Δραστηριότητες Καινοτομίας, και δ) Επιπτώσεις. Παρακολουθείται η τρέχουσα τιμή όλων των δεικτών και γίνεται σύγκριση i) της τρέχουσας τιμής της χώρας για κάθε δείκτη με το μέσο όρο (μ.ο.) της ΕΕ, ii) της μεταβολής επίδοσης της χώρας το διάστημα 2016-2023 συγκριτικά με τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2016, iii) της μεταβολής της επίδοσης της χώρας το διάστημα 2022-2023 συγκριτικά με τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2016, και iv) των τιμών των δεικτών της χώρας με αυτών της Πορτογαλίας, χώρα με μεγέθη παρόμοια με αυτά της Ελλάδας.

⁸ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/statistics/performance-indicators/european-innovation-scoreboard_en

Πίνακας 9. Τιμές δεικτών European Innovation Scoreboard

Δείκτης	Τιμή δείκτη 2023	Επίδοση συγκριτικά με το μ.ο της ΕΕ το 2023	Μεταβολή επίδοσης 2016 - 2023 συγκριτικά με το μ.ο της ΕΕ 2016	Μεταβολή επίδοσης 2022-2023 συγκριτικά με το μ.ο της ΕΕ το 2016	Επίδοση άλλης χώρας 2023 - Πορτογαλία
1.1 Ανθρώπινοι πόροι		71,5	6,8	-3,0	
1.1.1 Νέοι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος	0.5	70.3	11.4	-11.4	0.7
1.1.2 Πληθυσμός με τριτοβάθμια εκπαίδευση	45.2	118.5	6.0	6.0	44.4
1.1.3 Δια βίου μάθηση	3.5	17.6	0.0	0.0	13.8
1.2 Ελκυστικά συστήματα έρευνας		71.0	14.1	0.3	
1.2.1 Διεθνείς επιστημονικές δημοσιεύσεις	1184	92,1	48.5	6.6	1729
1.2.2 Δημοσιεύσεις με τις περισσότερες ετεροαναφορές	923.0	93,3	7.1	3.9	875.7
1.2.3 Διδακτορικοί φοιτητές από χώρες εκτός ΕΕ	1.5	1.4	-2.1	-13.9	33.1
1.3 Ψηφιακοποίηση		48.5	-6.1	-6.1	
1.3.1 Διείσδυση ευρυζωνικότητας	24.4	26.4	-12.1	-12.1	76.0
1.3.2 Άτομα με ψηφιακές δεξιότητες άνω του βασικού επιπέδου	21.7	78.8	0.00	0.00	28.5
2.1 Χρηματοδότηση και ενίσχυση		63.6	35.5	5,0	
2.1.1 Δαπάνες Ε&Α στο δημόσιο τομέα	0.76	100.0	35.5	6.5	0.64
2.1.2 Δαπάνες κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών	0.049	45.0	32.4	2.0	0.046
2.1.3 Άμεση κρατική χρηματοδότηση και κρατικές φορολογικές ενισχύσεις για επιχειρηματική Ε&Α	0.08	44.5	38.7	24.0	0.30
2.2 Επενδύσεις επιχειρήσεων		70.5	23.1	-2.1	
2.2.1 Δαπάνες Ε&Α στον επιχειρηματικό τομέα	0.69	44.4	31.5	-0.8	0.98
2.2.2 Δαπάνες για καινοτομικές δραστηριότητες εξαιρουμένων των δαπανών Ε&Α	0.89	106.2	9.0	-6.0	0.37
2.2.3 Δαπάνες για καινοτομικές δραστηριότητες ανά εργαζόμενο	5079	66.6	27.6	0.1	2552

Δείκτης	Τιμή δείκτη 2023	Επίδοση συγκριτικά με το μ.ο της ΕΕ το 2023	Μεταβολή επίδοσης 2016 - 2023 συγκριτικά με το μ.ο της ΕΕ 2016	Μεταβολή επίδοσης 2022-2023 συγκριτικά με το μ.ο της ΕΕ το 2016	Επίδοση άλλης χώρας 2023 - Πορτογαλία
2.3 Χρήση τεχνολογιών πληροφορικής		39.3	2.6	6.1	
2.3.1 Επιχειρήσεις που παρέχουν κατάρτιση στις ΤΠΕ	13.4	48.3	-8.9	8.9	23.6
2.3.2 Απασχολούμενοι ειδικοί σε ΤΠΕ	2.5	30.0	3.4	3.4	4.5
3.1 Καινοτόμες ΜΜΕ		167.3	106.9	15.1	
3.1.1 ΜμΕ με καινοτομίες προϊόντων	48.0	179.0	123.7	16.6	24.9
3.1.2 ΜμΕ με καινοτομίες επιχειρησιακών διαδικασιών	66.3	157.0	89.0	13.5	43.4
3.2 Διασυνδέσεις		117.7	58.1	-9.4	
3.2.1 Καινοτόμες ΜΜΕ που συνεργάζονται με άλλες	19.3	174.8	56.6	-16.0	6.6
3.2.2 Ερευνητικές συνεργασίες/ δημοσιεύσεις μεταξύ του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα	200.2	146.9	84.6	14.8	202.1
3.2.3 Εργασιακή κινητικότητα ανθρώπινου δυναμικού σε Ε&Τ	4.8	58.3	47.1	-14.7	7.0
3.3 Στοιχεία διανοητικής ιδιοκτησίας		51.8	8.8	-1.5	
3.3.1 Αιτήσεις για διπλώματα ευρεσιτεχνίας	0.61	37.2	1.2	-2.9	1.01
3.3.2 Αιτήσεις για σήματα	6.61	95.1	31.8	2.5	8.07
3.3.3 Αιτήσεις για καταχώρηση σχεδίου	0.97	25.8	0.3	-2.7	3.06
4.1 Αντίκτυποι στην απασχόληση		124.2	37.5	22.2	
4.1.1 Απασχόληση σε δραστηριότητες έντασης γνώσης	13.0	81.9	0.0	0.0	13.6
4.1.2 Απασχόληση σε καινοτόμες επιχειρήσεις	76.5	158.9	73.0	43.3	59.1
4.2 Αντίκτυποι στις πωλήσεις		85.5	27.5	9.7	
4.2.1 Εξαγωγές προϊόντων υψηλής και μεσαίας τεχνολογίας	24.0	20.6	3.8	-2.2	42.4
4.2.2 Εξαγωγές υπηρεσιών έντασης γνώσης	65.3	103.4	25.5	-17.0	47.6

Δείκτης	Τιμή δείκτη 2023	Επίδοση συγκριτικά με το μ.ο της ΕΕ το 2023	Μεταβολή επίδοσης 2016 - 2023 συγκριτικά με το μ.ο της ΕΕ 2016	Μεταβολή επίδοσης 2022-2023 συγκριτικά με το μ.ο της ΕΕ το 2016	Επίδοση άλλης χώρας 2023 - Πορτογαλία
4.2.3 Πωλήσεις καινοτόμων προϊόντων, νέων στην αγορά και νέων στην επιχείρηση	20.35	158.0	66.6	-12.2	14.50
4.3 Αντίκτυποι στην περιβαλλοντική βιωσιμότητα		71.8	-2.5	1.8	
4.3.1 Παραγωγικότητα πόρων	2.11	88.5	55.4	16.2	1.44
4.3.2 Αέριες εκπομπές λεπτών αιωρούμενων σωματιδίων	0.169	71.8	11.6	5.0	0.886
4.3.3 Ανάπτυξη τεχνολογιών σχετικών με το περιβάλλον	8.52	55.2	-57.9	-11.7	7.73

Πίνακας 10. Summary Innovation Index

Τιμή έτους 2023	Επίδοση συγκριτικά με το μ.ο της ΕΕ το 2023	Μεταβολή επίδοσης 2016 - 2023 συγκριτικά με το μ.ο της ΕΕ 2016	Μεταβολή επίδοσης 2022-2023 συγκριτικά με το μ.ο της ΕΕ το 2016	Επίδοση Πορτογαλίας 2023	Επίδοση Πορτογαλίας συγκριτικά με το μ.ο της ΕΕ το 2023
0.435	79.5	22.2	0.5	0.469	85.6

Από τα στοιχεία του Πίνακα 9 προκύπτουν τα ακόλουθα συμπεράσματα:

Σχετικά με την ομάδα δεικτών που αφορούν τους **Ανθρώπινους πόρους**, η επίδοση της Ελλάδας ανέρχεται στο 71,5% του μέσου όρου (μ.ο) της ΕΕ σημειώνοντας θετική μεταβολή την περίοδο 2016 – 2023 αλλά αρνητική την περίοδο 2022 – 2023.

Αναφορικά με την **Ελκυστικότητα των συστημάτων έρευνας**, η επίδοση της χώρας ανέρχεται στο 71,0 % του μ.ο. της ΕΕ με βελτίωση της θέσης της την περίοδο 2016 – 2023.

Στον τομέα της **Ψηφιακοποίησης**⁹ (digitalization) η σχετική επίδοση της χώρας ανέρχεται στο 48,5%, με επιδείνωση της σχετικής της θέσης μεταξύ των ετών 2016 – 2023 όσον αφορά τη ευρωζωνική διείσδυση.

Στον τομέα **Χρηματοδότηση και ενίσχυση** η Ελλάδα βρίσκεται στο 63,6% του μ.ο. της ΕΕ για το 2023 με θετική μεταβολή στο διάστημα 2016-2023. Αξιοσημείωτο είναι ότι οι δαπάνες Ε&Α του δημοσίου τομέα άγγιξαν το 100% του μ.ο. της ΕΕ για το 2023 ενώ καταγράφεται μεγάλη αύξηση (24%) στις κρατικές ενισχύσεις για επιχειρηματική Ε&Α. Αντίθετα, παρατηρείται μικρή πτώση

⁹ **Ψηφιακοποίηση (digitalisation)** ονομάζουμε την εφαρμογή ή την ολοένα και μεγαλύτερη χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών από έναν οργανισμό, τομέα, χώρα κλπ. Ο όρος αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο η ψηφιοποίηση επιδρά στην οικονομία ή την κοινωνία. Αντίθετα, ψηφιοποίηση (**digitisation**) είναι η μετατροπή του αναλογικού σήματος που μεταφέρει πληροφορία (π.χ. ήχος, εικόνα, γραπτό κείμενο) σε δυαδικά ψηφία. ΠΗΓΗ: <https://metrics.ekt.gr/lexicon>

στη μεταβολή των επιχειρηματικών δαπανών για καινοτομία και Ε&Α. Ωστόσο, η τιμή του δείκτη «*Δαπάνες καινοτομίας ανά απασχολούμενο*» παραμένει διπλάσιος από αυτόν της Πορτογαλίας για το 2023. Τέλος, παρόλο που το διάστημα 2022-2023 υπάρχει σημαντική βελτίωση στη **χρήση τεχνολογιών πληροφορικής**, η Ελλάδα παραμένει σε χαμηλά επίπεδα σε σχέση με το μ.ο. της Ε.Ε.

Στην ομάδα δεικτών που καταγράφει την **καινοτομία στις ΜμΕ**, η χώρα μας εμφανίζει ιδιαίτερα υψηλές επιδόσεις (167,3%) συγκρινόμενη με τον μ.ο. της ΕΕ. Ιδιαίτερα υψηλές είναι οι σχετικές επιδόσεις της Ελλάδας στους δείκτες «*ΜμΕ που εισάγουν καινοτομίες προϊόντων*», «*ΜμΕ που εισάγουν καινοτομίες στις επιχειρησιακές διαδικασίες*», με τη σχετική θέση της χώρας διαρκώς βελτιούμενη την περίοδο 2016 – 2023.

Στην ομάδα δεικτών **Διασυνδέσεις**, η χώρα έχει καλές επιδόσεις και βρίσκεται στο 118% του μέσου όρου της ΕΕ το 2023. Οι «*Καινοτόμες ΜμΕ που συνεργάζονται με άλλες*» καθώς και ο *αριθμός Ερευνητικών συνδημοσιεύσεων* αποτελούν ισχυρά στοιχεία του συστήματος καινοτομίας, παρότι η τιμή του πρώτου δείκτη παρουσιάζει σημαντική μείωση σε σχέση με το 2022.

Στην ομάδα δεικτών **Στοιχεία διανοητικής ιδιοκτησίας**, η χώρα βρίσκεται σε σχετικά χαμηλή θέση, 52% σε σχέση με την επίδοση της ΕΕ το 2023. Ο μικρός αριθμός αιτήσεων για *διπλώματα ευρεσιτεχνίας* και για *κατοχύρωση σχεδίου* αναδεικνύουν την ανάγκη ενίσχυσης του συστήματος καινοτομίας στην παραγωγή νέων καινοτόμων προϊόντων. Αντίθετα, όσον αφορά τις αιτήσεις για καταχώριση εμπορικών σημάτων, η χώρα προσεγγίζει τον μ.ο. της ΕΕ (95,1%).

Στην ομάδα δεικτών **Πωλήσεις**, η χώρα βρίσκεται στο 86% του μέσου όρου της ΕΕ, με τις *πωλήσεις καινοτόμων προϊόντων* να ξεχωρίζουν ως ισχυρό σημείο του συστήματος καινοτομίας.

Στην ομάδα δεικτών **Περιβαλλοντική βιωσιμότητα**, η χώρα βρίσκεται στο 72% του μέσου όρου της ΕΕ το 2023, με αρνητική μεταβολή το διάστημα 2016-2023 λόγω της μεγάλης μείωσης της τιμής του δείκτη «*Ανάπτυξη περιβαλλοντικών τεχνολογιών*». Αντίθετα η τιμή του δείκτη «*Παραγωγικότητα πόρων*» σημειώνει μεγάλη αύξηση το διάστημα 2016-2023.

Στην ομάδα δεικτών **Επιπτώσεις στην απασχόληση**, η χώρα βρίσκεται σε καλή θέση, 124% σε σχέση με την επίδοση της ΕΕ το 2023. Η «*Απασχόληση σε καινοτόμες επιχειρήσεις*» αναδεικνύεται ως ισχυρό σημείο του συστήματος καινοτομίας.

Συνοψίζοντας τα ανωτέρω, τα σχετικά δυνατά σημεία την Ελλάδας αφορούν:

- Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (ΜμΕ) με καινοτομίες προϊόντος
- Καινοτόμες ΜμΕ που συνεργάζονται με άλλες
- Απασχόληση σε καινοτόμες επιχειρήσεις
- Πωλήσεις καινοτόμων προϊόντων
- ΜμΕ με καινοτομίες επιχειρησιακών διαδικασιών.

Αντίστοιχα, τα σχετικά αδύναμα σημεία της χώρας αφορούν:

- Αλλοδαποί διδακτορικοί φοιτητές
- Δια βίου μάθηση
- Απασχολούμενοι ειδικοί σε ΤΠΕ
- Άμεση κρατική χρηματοδότηση και κρατικές φορολογικές ενισχύσεις για επιχειρηματική Ε & Α

- Εξαγωγές προϊόντων υψηλής και μεσαίας τεχνολογίας

Όσον αφορά τον **Συνολικό Δείκτη Καινοτομίας (Summary Innovation Index)**, η επίδοση της Ελλάδας αντιστοιχεί στο 79,5 % του μ.ο. της ΕΕ σημειώνοντας αξιοσημείωτη βελτίωση της σχετικής της θέσης την περίοδο 2016 – 2023.

7.2 Δείκτες του Regional Innovation Scoreboard

Οι δείκτες του Regional Innovation Scoreboard¹⁰ ανέρχονται σε 21 και είναι υποσύνολο των δεικτών του European Innovation Scoreboard (με μικρές διαφοροποιήσεις). Οι διαθέσιμες τιμές των δεικτών του Regional Innovation Scoreboard ανά περιφέρεια παρουσιάζονται αναλυτικά στο Παράρτημα Ι.

Στον Πίνακα 11 που ακολουθεί δίνονται για κάθε μία Περιφέρεια α) η τιμή του Περιφερειακού Δείκτη Καινοτομίας (ΠΔΚ)¹¹, β) η θέση στην οποία κατατάσσεται στο σύνολο των 239 εξεταζόμενων περιφερειών¹², γ) η Ομάδα Επίδοσης στην οποία εντάσσεται (βλ. στη συνέχεια) και δ) η μεταβολή του ΠΔΚ το χρονικό διάστημα μεταξύ των ετών 2016 και 2023 σε σύγκριση με την ΕΕ.

Όσον αφορά την ομάδα επίδοσης, οι περιφέρειες κατατάσσονται σε τέσσερις κατηγορίες σε σχέση με τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

- **Innovation Leaders**, είναι οι περιφέρειες με **σχετική επίδοση μεγαλύτερη του 125%** του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- **Strong Innovators**, είναι οι περιφέρειες με **σχετική επίδοση μεταξύ του 100% και του 125%** του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- **Moderate Innovators**, είναι οι περιφέρειες με **σχετική επίδοση μεταξύ του 70% και του 100%** του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- **Emerging Innovators**, είναι οι περιφέρειες με **σχετική επίδοση μικρότερη του 70%** του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Σε κάθε μία από τις τέσσερις ομάδες επίδοσης ορίζονται τρεις υπο-ομάδες: (α) η υποομάδα αιχμής με σύμβολο το (+) (π.χ. **Moderate Innovators +**), στην οποία κατατάσσονται οι Περιφέρειες με επίδοση που αντιστοιχεί στο ανώτερο 1/3 της κλίμακας, (β) η μεσαία υποομάδα, στην οποία κατατάσσονται οι Περιφέρειες με επίδοση που αντιστοιχεί στο μεσαίο 1/3 της κλίμακας και (γ) η χαμηλή υποομάδα με σύμβολο το (-) (π.χ. **Moderate Innovators -**), στην οποία κατατάσσονται οι Περιφέρειες με επίδοση που αντιστοιχεί στο χαμηλότερο 1/3 της κλίμακας¹³.

¹⁰ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/statistics/performance-indicators/regional-innovation-scoreboard_en

¹¹ Regional Innovation Index (RII)

¹² Οι εξεταζόμενες περιφέρειες ανήκουν σε 22 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην Ελβετία, το Ηνωμένο Βασίλειο, τη Νορβηγία και τη Σερβία. Η Εσθονία, η Κύπρος, η Λετονία, το Λουξεμβούργο και η Μάλτα δεν εξετάζονται σε επίπεδο περιφέρειας αλλά σε σύνολο χώρας καθώς στις περιπτώσεις αυτές το εθνικό και το περιφερειακό επίπεδο ταυτίζονται.

¹³ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/document/download/5357c81b-9222-464b-8468-38ccd83b5624_en?filename=ec_rtd_ris-2023-methodology-report.pdf

Πίνακας 11. Οι επιδόσεις των Ελληνικών Περιφερειών στο πεδίο της καινοτομίας

NUTS	Περιφέρεια	ΠΔΚ (RII)	Κατάταξη	Ομάδα Επίδοσης	Μεταβολή
EL03	Περιφέρεια Αττικής	90	132	Moderate Innovator +	21,9
EL43	Περιφέρεια Κρήτης	82,4	149	Moderate Innovator	13,7
EL52	Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	79,8	156	Moderate Innovator -	24,8
EL63	Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	76,5	164	Moderate Innovator -	29,9
EL54	Περιφέρεια Ηπείρου	74,8	158	Moderate Innovator-	24,8
EL61	Περιφέρεια Θεσσαλίας	72,3	170	Moderate Innovator -	25,9
EL65	Περιφέρεια Πελοποννήσου	71	173	Moderate Innovator -	30,8
EL53	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	69,3	178	Emerging Innovator +	25,2
EL64	Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	69,3	179	Emerging Innovator +	22,7
EL51	Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης	68,7	180	Emerging Innovator+	24,6
EL41	Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	57,5	207	Emerging Innovator +	10,6
EL62	Περιφέρεια Ιονίων Νήσων	55,8	212	Emerging Innovator +	14
EL42	Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	55,4	215	Emerging Innovator +	14,5

Από τα στοιχεία του ανωτέρω πίνακα προκύπτει ότι 7 Ελληνικές Περιφέρειες κατατάσσονται στην ομάδα των **Moderate Innovators** ενώ οι υπόλοιπες 6 στην ομάδα **Emerging Innovators**.

Οι περιφέρειες Αττικής και Κρήτης κατέχουν τις πρώτες θέσεις σε εθνικό επίπεδο με τον χαρακτηρισμό Moderate Innovators + και Moderate Innovators αντίστοιχα, ενώ οι μεγαλύτερες αυξήσεις του ΠΔΚ μεταξύ των ετών 2016 και 2023 σε σύγκριση με την ΕΕ καταγράφονται στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Θεσσαλίας.

8. Συμπεράσματα - Προτάσεις

Το έτος 2023 είναι δυνατό να χαρακτηριστεί έτος προπαρασκευής, ωρίμανσης και εξειδίκευσης της Εθνικής στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης. Επομένως το 2024 αναμένεται να είναι έτος έκδοσης προσκλήσεων τόσο από τα Τομεακά όσο και από τα Περιφερειακά Προγράμματα. Για το λόγο αυτό έμφαση θα δοθεί στην ενσωμάτωση κατάλληλων κριτηρίων αξιολόγησης των προτάσεων που θα υποβληθούν καθώς και στη διευκόλυνση της παρακολούθησης των δράσεων, ιδιαίτερα σε ότι αφορά τον τομέα προτεραιότητας ή την προτεραιότητα στην οποία εντάσσεται κάθε έργο.

Η πλειονότητα των Περιφερειών διαμόρφωσε και υλοποιεί μία μεθοδολογία επιχειρηματικής ανακάλυψης που υιοθετεί τα βασικά στοιχεία της μεθοδολογίας που εφαρμόζεται στις

Πλατφόρμες Καινοτομίας της ΓΓΕΚ. Σε κάθε περίπτωση το μεγάλο ζητούμενο είναι η κινητοποίηση των επιχειρήσεων για συμμετοχή τους στη διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης και ένας τρόπος για την επίτευξη του στόχου αυτού είναι η στενή συνεργασία με συλλογικούς φορείς των επιχειρήσεων. Τέτοιοι φορείς σε περιφερειακό επίπεδο είναι τα Επιμελητήρια, τα οποία έχουν τη δυνατότητα α) να κινητοποιήσουν τα μέλη τους (επιχειρήσεις) για να συμμετάσχουν στη διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης και β) να λειτουργήσουν ως πολλαπλασιαστές πληροφόρησης.

Η έλλειψη στελεχών στην πλειονότητα των Περιφερειών (Διευθύνσεις Αναπτυξιακού Προγραμματισμού και όχι μόνο) καθιστά αναγκαία την προσφυγή σε εξωτερικούς πόρους (τεχνική βοήθεια) αλλά και την υλοποίηση (οριζόντιων) δράσεων ανάπτυξης ικανοτήτων για το σύνολο των Περιφερειών.

Στο πλαίσιο αυτό, σημαντική ήταν η συμβολή της δράσης που υλοποίησε ο Μηχανισμός Τεχνικής Βοήθειας και Ανταλλαγής Πληροφοριών -Technical Assistance and Information Exchange Instrument της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (TAIEX-REGIO Peer2Peer) σε συνεργασία με τη MON-ΕΣΕΕ για την ενίσχυση ικανοτήτων για τη Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης. Τέτοιες δράσεις θα συνεχιστούν και το 2024.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Εκθέσεις Παρακολούθησης Περιφερειακών Εξειδικεύσεων της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης

Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης

**Υπεύθυνος φορέας:¹⁴ Περιφερειακό Ταμείο
Ανάπτυξης Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης**

1. Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης

Στο κεφάλαιο αυτό της Έκθεσης παρουσιάζονται συνοπτικά η ΠΕ-ΕΣΕΕ στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης και οι τομείς στους οποίους εστιάζει. Καταγράφεται η πορεία υλοποίησης της ΠΕ-ΕΣΕΕ από τη διενέργεια της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ) έως την ολοκλήρωση των σχετικών δράσεων.

Για να διασφαλιστεί η συνεχής παρακολούθηση και αξιολόγηση της προόδου υλοποίησης της ΠΣΕΕ το Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης (ΠΤΑ) ορίστηκε ως αρμόδια Περιφερειακή Αρχή για την παρακολούθηση και αξιολόγηση της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης. Επιπλέον εντός του ΠΤΑ ΑΜΘ συστάθηκε το τμήμα «Έξυπνης Εξειδίκευσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης» προσδίδοντας έτσι ακόμα μεγαλύτερη προσοχή και σημασία στην ΠΣΕΕ

Κομβικό σημείο για την υποστήριξη της παρακολούθησης της ΠΣΕΕ ήταν η ένταξη πράξης στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης 2014-2020, από τον Άξονα Προτεραιότητας 5 «Τεχνική Βοήθεια ΕΤΠΑ» με τίτλο «Μηχανισμός Υποστήριξης του Περιφερειακού Συστήματος Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας». Η πρόταση (Μηχανισμός) αποτελείται από αλληλοεπιδρώντα σύνολα διαδικασιών, που περιλαμβάνουν:

- «Μηχανισμός Παρακολούθησης & Αξιολόγησης» (Παρακολούθηση & αξιολόγηση της εφαρμογής της ΠΣΕΕ)
- «Δικτύωση» (Υποστήριξη της δικτύωσης των φορέων της τετραπλής έλικας)
- «Έρευνα και Μελέτες» (Κέντρο έρευνας & μελέτης για την ΠΣΕΕ)
- «Πληροφόρηση» (Κέντρο πληροφόρησης για την ΠΣΕΕ και το οικοσύστημα ΕΤΑΚ)
- «Υποστήριξη φορέων διακυβέρνησης» (Υποστήριξη λειτουργίας ΠΣΕΚ, ΠΤΑ, ΕΥΔ, Περιφερειακού Συμβουλίου, Περιφερειάρχη, όσον αφορά στις σχετιζόμενες με την ΠΣΕΕ δραστηριότητές τους)

Η υλοποίηση του έργου έχει απώτερο σκοπό την ευόδωση της προσπάθειας για την ανάπτυξη της Περιφέρειας κύρια μέσα από την εφαρμογή της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης για την Έρευνα και την Καινοτομία ενεργοποιώντας, υποστηρίζοντας και αξιοποιώντας το οικοσύστημα έρευνας και καινοτομίας.

Μετά την έγκριση του έργου το ΠΤΑ ΑΜΘ προχώρησε σε διαδικασία προκήρυξης διεθνούς ανοικτού διαγωνισμού. Η διαδικασία ανάθεσης διήρκησε 13 μήνες περίπου καθώς κατά την πρώτη διαδικασία διακήρυξης ο διαγωνισμός κηρύχθηκε άγονος ενώ στην 2η διαδικασία υπήρχε καθυστέρηση λόγω προδικαστικών προσφυγών των συμμετεχόντων. Η υπογραφή της σύμβασης με την ένωση οικονομικών φορέων «ΕΤΑΜ και INNOVATIA SYSTEMS» πραγματοποιήθηκε στις 17/10/2023. Η καθυστέρηση στην ολοκλήρωση του διαγωνισμού, αποτέλεσε σημαντική τροχοπέδη σε αυτήν την προσπάθεια, καθώς η εμπειρία και η γνώση που παρέχει ο ανάδοχος αποδείχθηκε πολύτιμη.

Στα τέλη του 2022 ολοκληρώθηκε η διαδικασία συγκρότησης του Περιφερειακού Επιστημονικού Συμβουλίου Έρευνας και Καινοτομίας (ΠΣΕΚ) Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (ΦΕΚ 1173-16/12/2022). Πρόεδρος του οποίου ορίστηκε η καθηγήτρια Μοριακής

¹⁴ Αρμόδιο Περιφερειακό Όργανο

Βιολογίας, κα Μαρία Γρηγορίου με αντιπρόεδρο τον διευθυντή Ερευνών του Ερευνητικού Κέντρου «ΑΘΗΝΑ», κ. Γεώργιο Παυλίδη.

Το ΠΣΕΚ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕ 4 φορές εντός του 2023 με τα παρακάτω θέματα :

- 06/02/2023 : Θέμα «Σύστημα Διακυβέρνησης της ΠΣΕΕ και ο ρόλος του ΠΣΕΚ»,
- 16/05/2023: Θέμα «Ανασκόπηση πορείας υλοποίησης ΠΣΕΕ, Σχεδιασμός / Προγραμματισμός Δράσεων και επικαιροποίηση κανονισμού ΠΣΕΚ».
- 13/06/2023: Θέμα «Ορισμός Συμβουλευτικών Ομάδων Εργασίας για τους τις προτεραιότητες «Αγροδιατροφική Αλυσίδα», «Ψηφιακές Τεχνολογίες», «Αειφόρος Ενέργεια» και «Υλικά Κατασκευών & Βιομηχανία και ενημέρωση για την δημιουργία αρχικού Κειμένου Βάσης για την Διενέργεια Επιχειρηματικής Ανακάλυψης»
2^ο Θέμα «Συνεργασία με το Δίκτυο Συνδέσμων Βιοτεχνών & Βιομηχανιών ΑΜΘ»
- 17/10/2023: Θέμα «Παρουσίαση από τον ανάδοχο του έργου «Μηχανισμός Υποστήριξης του Περιφερειακού Συστήματος καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας» την πρόταση για την υλοποίηση του έργου και το χρονοδιάγραμμά του. Συζήτηση και Προγραμματισμός Δράσεων»

Σημαντικό στοιχείο για τη γόνιμη πραγματοποίηση του εγχειρήματος, αποτέλεσε η στενή (15θήμερη) συνεργασία μεταξύ ΠΣΕΚ – ΠΤΑ - ΕΥΔ και αναδόχου, με κύριο αντικείμενο την ανασκόπηση της προόδου υλοποίησης του του έργου.

Με την ολοκλήρωση της σύστασης των Συμβουλευτικών Ομάδων Εργασίας για τις προτεραιότητες «Αγροδιατροφική Αλυσίδα», «Ψηφιακές Τεχνολογίες» και «Αειφόρο Ενέργεια» πραγματοποιήθηκε η 1^η Ενημερωτική Εκδήλωση (22/11/23) προς τα μέλη των Συμβουλευτικών Ομάδων. Τα μέλη προέρχονται από όλους τους τομείς της τετραπλής έλικας και, όπως διαπιστώθηκε το ενδιαφέρον για συμμετοχή τους στη διαδικασία είναι μεγάλο, κάτι που διευκολύνει τον ουσιαστικό διάλογο και τη συνεργασία, για την ανάδειξη των προτεραιοτήτων της Περιφέρειας.

Παραπέρα, θα πρέπει να υπογραμμιστεί η στενή συνεργασία του «επιτελικού» περιφερειακού συστήματος διακυβέρνησης (ΠΤΑ, ΠΣΕΚ, ΕΥΔ και Περιφέρειας) προκειμένου να υλοποιηθούν όλα τα βήματα για την αναθεώρηση της ΠΣΕΕ.

Η αδιάλειπτη προσπάθεια έγκαιρης υλοποίησης όλων των απαραίτητων βημάτων, έδωσε ώθηση στο έργο και δημιούργησε τις προϋποθέσεις έναρξης των Εργαστηρίων Επιχειρηματικής Ανακάλυψης, σε σχετικά μικρό χρονικό διάστημα.

Με βάση την έως σήμερα εμπειρία, το μέλλον της προσπάθειας αυτής φαίνεται ενθαρρυντικό, καθώς πλέον έχουν δημιουργηθεί όλες οι προϋποθέσεις για την αναθεώρηση της στρατηγικής. Η συνεχής προσπάθεια και η αγαστή συνεργασία μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων δημιούργησε μια σταθερή βάση πάνω στην οποία οικοδομούμε κι εξελίσσουμε περαιτέρω τις προσπάθειές για ανάπτυξη και καινοτομία στην Περιφέρεια ΑΜΘ.

2. Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται συγκεντρωτικά τα αποτελέσματα της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ) στην Περιφέρεια ΑΜΘ κατά τη χρονική περίοδο που καλύπτει η Έκθεση. Ειδικότερα καταγράφονται:

- Ο αριθμός κύκλων ΔΕΑ που διενεργήθηκαν στην Περιφέρεια,
- Οι τομείς προτεραιότητας που αφορούν,
- Οι συμμετέχοντες (ανά φορέα της τετραπλής έλικας και ανά τομέα προτεραιότητας),
- Τα αποτελέσματα (βασικά χαρακτηριστικά των επιλογών που διαμορφώθηκαν, τομείς στους οποίους εντάσσονται, προσκλήσεις/ δράσεις που σχεδιάστηκαν ως αποτέλεσμα της ΔΕΑ).

Συνοπτική παρουσίαση των κύκλων ΔΕΑ στην Περιφέρεια ΑΜΘ έτους 2023	
Αριθμός κύκλων ΔΕΑ	0
Μεθοδολογία	Αν και εντός του 2023 δεν έχουν υλοποιηθεί ΔΕΑ ωστόσο ο σχεδιασμός και η μεθοδολογία έχει αποφασιστεί. - Συγκρότηση άτυπων Συμβουλευτικών Ομάδων Εργασίας για τις προτεραιότητες «Αγροδιατροφική Αλυσίδα», «Ψηφιακές Τεχνολογίες» και «Αειφόρος Ενέργεια» - Προετοιμασία «Κειμένου Βάσης» κάθε προτεραιότητας - Διαβούλευση/ συνεργασία των μελών των Συμβουλευτικών Ομάδων Εργασίας (ΣΟΕ) για Εμπλουτισμό του Κειμένου βάσης - Προγραμματισμός ΔΕΑ - Συνεδρίαση ΠΣΕΚ και ΣΟΕ για επικύρωση των Κειμένων Βάσης
Αποτελέσματα	Τομείς προτεραιότητας, βασικά χαρακτηριστικά των επιλογών που διαμορφώθηκαν: «Αγροδιατροφική Αλυσίδα», «Ψηφιακές Τεχνολογίες» και «Αειφόρος Ενέργεια».
	Αναγκαίες Δεξιότητες v/α
	Δυνατότητες Εξωστρέφειας v/α
	Είδος Δράσεων/ Εργαλεία Πολιτικής v/α
Συμμετοχή φορέων της 4πλης έλικας	Σύνθεση ΣΟΕ Αγροδιατροφική Αλυσίδα: 24 μέλη (10 ιδιώτες , 8 ακαδημαϊκοί, 6 δημόσιο) Αειφόρος Ενέργεια: 21 μέλη (12 ιδιώτες, 5 ακαδημαϊκοί και 4 δημόσιο) Ψηφιακές Τεχνολογίες: 17 μέλη (9 ιδιώτες, 6 ακαδημαϊκοί και 2 δημόσιο) 1^η Ενημερωτική Συνάντηση (info day) 46 συμμετοχές (19 ιδιώτες, 20 ακαδημαϊκοί και 7 από το δημόσιο)

Συνοπτική παρουσίαση των κύκλων ΔΕΑ στην Περιφέρεια ΑΜΘ έτους 2023	
Προσκλήσεις που διαμορφώθηκαν (βάσει της ΔΕΑ)	<u>Ειδικός στόχος RSO1.1. Ανάπτυξη και ενίσχυση των ικανοτήτων έρευνας και καινοτομίας και αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών</u> <u>Δείκτης Αποτελέσματος:</u> Επιχειρήσεις που εντάσσονται σε προσκλήσεις που προκύπτουν από διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης.
Ζητήματα / προβλήματα	Κατά την χρονική διάρκεια αναφοράς όπου συστήθηκαν και συνεδρίασαν οι ΣΟΕ τα ζητήματα που αντιμετωπίσαμε ήταν : - Συντονισμός και κοινή κατανόηση όλων των μελών (με διαφορετικές ιδιότητες και εξειδικεύσεις) στη στόχευση του υπό δημιουργία «κειμένου βάσης» - Διαθεσιμότητα μελών - Ανταπόκριση περισσότερων μελών στις ΣΟΕ
Προτάσεις επίλυσης προβλημάτων/ βελτιωτικές παρεμβάσεις	- Συνεχόμενη υποστήριξη και καθοδήγηση των μελών. - Καλύτερη και συχνή ενημέρωση για την πορεία υλοποίησης του έργου αλλά και τα αποτελέσματα (προσκλήσεις σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο) - Διατήρηση μιας αμφίδρομης συνεργασίας
Παρατηρήσεις, σύγκριση με τα δεδομένα της προηγούμενης έκθεσης, αθροιστικά στοιχεία. N/A	

3. Έκδοση προσκλήσεων και υλοποίηση δράσεων Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται συνοπτική παρουσίαση στοιχείων για τις εκδοθείσες προσκλήσεις και την πρόοδο υλοποίησης των δράσεων της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης στο πλαίσιο του Περιφερειακού Προγράμματος ΑΜΘ καθώς και του τομεακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα» που αφορά την Περιφέρεια.

Τα στοιχεία παρουσιάζονται ανά Πρόγραμμα και Ειδικό Στόχο. Για κάθε πρόσκληση καταγράφονται:

- Ο τομέας (ή οι τομείς) προτεραιότητας τον οποίον (τους οποίους) αφορά η πρόσκληση,
- Η δημόσια δαπάνη της πρόσκλησης,
- Ο αριθμός των ενταγμένων έργων Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης και το ύψος προϋπολογισμού τους.
- Οι νομικές δεσμεύσεις των έργων αυτών και
- Οι πιστοποιηθείσες δαπάνες.

Σημειώνεται ότι οι προϋπολογισμοί εκφράζονται με όρους δημόσιας δαπάνης (ΔΔ).

Πίνακας 1. Οικονομικά στοιχεία προσκλήσεων, στοιχεία εντάξεων, νομικών δεσμεύσεων και δαπανών

	Ειδικός Στόχος	Πρόσκληση	Τομείς προτεραιότητας	ΔΔ πρόσκλησης	Αριθμός ενταγμένων έργων ¹⁵	Δημόσια δαπάνη ενταγμένων έργων ¹⁶	Νομικές δεσμεύσεις	Πιστοποιηθείσες δαπάνες
Περιφερειακό Πρόγραμμα ΑΜΘ	Ε.Σ. 1.1							
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.1							
	Ε.Σ. 1.3	RSO1.3.γ Ανάπτυξη/ αναβάθμιση μηχανισμών και δομών στήριξης επιχειρήσεων ¹⁷	Όλοι	930.000	1	904.106	788.948	381.877
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.3			930.000	1	904.106	788.948	381.877
	Τεχνική Βοήθεια	TB.6.ζ. Λειτουργία Περιφερειακής Δομής υποστήριξης της στρατηγικής RIS3 ¹⁸	Όλοι	550.000	1	518.046	174.308	35.872
	Υποσύνολο TB			550.000	1	518.046	174.308	35.872
	Ε.Σ. 4.1	Δημιουργία ΝΘΕ για ανέργους <u>σε επιχειρήσεις της στρατηγικής RIS3</u>	Όλοι	12.500.000				
		Ενίσχυση ανέργων για ίδρυση επιχείρησης <u>σε τομείς της στρατηγικής RIS3</u>	Όλοι	5.000.000				

¹⁵ Στο Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα αφορά τον Αριθμό έργων για τα οποία υπάρχει εγκριτική απόφαση

¹⁶ Στο Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα αφορά τη Δημόσια δαπάνη έργων για τα οποία υπάρχει εγκριτική απόφαση

¹⁷ Αφορά μεταφερόμενη πράξη από το ΕΠ ΑΜΘ 2014-2020 στο ΠΕΠ ΑΜΘ 2021-2027

¹⁸ Αφορά μεταφερόμενη πράξη από το ΕΠ ΑΜΘ 2014-2020 στο ΠΕΠ ΑΜΘ 2021-2027

	Ειδικός Στόχος	Πρόσκληση	Τομείς προτεραιότητας	ΔΔ πρόσκλησης	Αριθμός ενταγμένων έργων ¹⁵	Δημόσια δαπάνη ενταγμένων έργων ¹⁶	Νομικές δεσμεύσεις	Πιστοποιηθείσες δαπάνες
	Υποσύνολο Ε.Σ. 4.1			17.500.000				
	Σύνολο ΠεΠ			18.980.000	2	1.422.152	963.256	417.749
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ (στοιχεία για την Περιφέρεια ΑΜΘ)	Ε.Σ. 1.1							
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.1							
	Ε.Σ. 1.3	Πράσινος Μετασχηματισμός ΜμΕ	Όλοι	300.000.000	4	840.006	0	0
		Πράσινη Παραγωγική Επένδυση ΜμΕ	Όλοι	400.000.000	3	223.799	0	0
		Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων Τουριστικών ΜμΕ	2	160.000.000				
		Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων ΜμΕ	Όλοι	190.000.000				
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.3			1.050.000.000	7	1.063.805		
	Ε.Σ. 1.4							
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.4							
	Σύνολο Ανταγωνιστικότητα			1.050.000.000	7	1.063.805		
	ΣΥΝΟΛΟ			1.068.980.000	9	2.485.957	963.256	417.749

Το έτος 2023, η Περιφερειακή Εξειδίκευση της ΕΣΕΕ στην Περιφέρεια επικεντρώθηκε στην υποστήριξη του συστήματος RIS στην Ανατολική Μακεδονία Θράκη με την ολοκλήρωση της σχετικής ανάθεσης σε εξωτερικό σύμβουλο καθώς και στην μεταφορά δράσεων RIS από το Πρόγραμμα της Περιόδου 2014-2020 στη νέα προγραμματική περίοδο.

Επιπλέον, μεταφέρθηκαν από το ΕΠ ΑΜΘ 2014 – 2020, και πλέον χρηματοδοτούνται από το ΠεΠ ΑΜΘ 2021–2027, οι Δράσεις:

- RSO1.3.γ Ανάπτυξη/ αναβάθμιση μηχανισμών και δομών στήριξης επιχειρήσεων, και
- TB.6.ζ. Λειτουργία Περιφερειακής Δομής υποστήριξης της στρατηγικής RIS3.

Την ίδια χρονική περίοδο, στο πλαίσιο του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027», έχουμε για την Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης 7 εντάξεις έργων συνολικής δημόσιας δαπάνης 1εκ.€, που αφορούν τους τομείς προτεραιότητας της ΕΣΕΕ στη δέσμη δράσεων «Πράσινη μετάβαση ΜμΕ».

Πίνακας 2. Ανάλυση των έργων για τα οποία υπάρχει εγκριτική απόφαση ανά τομέα προτεραιότητας (Προσκλήσεις «Πράσινος Μετασχηματισμός ΜμΕ» και «Πράσινη Παραγωγική Επένδυση ΜμΕ» του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα»)

ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	Αγροδιατροφική Αλυσίδα		Βιοεπιστήμες, Υγεία, Φάρμακα		Ψηφιακές Τεχνολογίες		Αειφόρος Ενέργεια		Περιβάλλον και Κυκλική Οικονομία		Μεταφορές & Εφοδιαστική Αλυσίδα		Υλικά, Κατασκευές & Βιομηχανία		Πολιτισμός Τουρισμός & Δημιουργικές Βιομηχανίες	
Αριθμός ενταγμένων έργων	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%
Ανταγωνιστικότητα	1	14%	1	14%									3	43%	2	29%
Π/Υ ενταγμένων έργων	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%
Ανταγωνιστικότητα	99.510	9%	400.000	38%									284.377	27%	279.918	26%

Σημειώνεται ότι τα ανωτέρω στοιχεία απεικονίζουν την κατάσταση στις 31/12/2023, όπου δεν είχαν ολοκληρωθεί οι διαδικασίες αξιολόγησης και ένταξης των πράξεων από τις δύο προσκλήσεις του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027».

4. Δείκτες πλαισίου - Regional Innovation Scoreboard

Το Regional Innovation Scoreboard (RIS) αξιολογεί τις επιδόσεις καινοτομίας των Ευρωπαϊκών περιφερειών χρησιμοποιώντας 21 δείκτες από τους 32 του European Innovation Scoreboard.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι κανονικοποιημένες βαθμολογίες για τους εικοσιένα δείκτες του Regional Innovation Scoreboard και η σχετική επίδοση των κανονικοποιημένων βαθμολογιών σε σύγκριση με την Ελλάδα και την ΕΕ.

Τέλος, καταγράφεται η τιμή του **Περιφερειακού Δείκτη Καινοτομίας (ΠΔΚ)** της Περιφέρειας (Regional Innovation Index - RII) και η μεταβολή της μεταξύ των ετών 2016 και 2023 σε σύγκριση με την ΕΕ.

Πίνακας 3: Regional Innovation Scoreboard για την Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης

Δείκτης	Κανονικοποιημένη βαθμολογία ¹⁹	Συγκριτικά με:	
		ΕΛ ²⁰	ΕΕ ²¹
Πληθυσμός με τριτοβάθμια εκπαίδευση	0,475	80	90
Δια βίου μάθηση	0,076	80	20
Διεθνείς επιστημονικές συνδημοσιεύσεις	0,218	77	71
Επιστημονικές δημοσιεύσεις με τις περισσότερες αναφορές	0,546	108	100
Άτομα με ψηφιακές δεξιότητες πέραν των βασικών	0,339	94	72
Δαπάνες Ε&Α στον δημόσιο τομέα	0,551	95	97
Δαπάνες Ε&Α στον επιχειρηματικό τομέα	0,28	61	41
Δαπάνες καινοτομίας εκτός Ε&Α στις ΜΜΕ	0,481	94	119
Δαπάνες καινοτομίας ανά απασχολούμενο	0,396	75	66
Απασχολούμενοι ειδικοί σε ΤΠΕ	n/a	n/a	n/a
ΜΜΕ που εισάγουν καινοτομίες προϊόντων	0,912	91	163
ΜΜΕ που εισάγουν καινοτομίες στις επιχειρησιακές διαδικασίες	0,948	95	147
Καινοτόμες ΜΜΕ που συνεργάζονται με άλλες	0,589	77	121
Ερευνητικές συνδημοσιεύσεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα	0,494	105	126
Αιτήσεις διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας	0,128	47	21
Αιτήσεις για εμπορικά σήματα	0,254	59	51
Αιτήσεις για καταχώρηση σχεδίων προϊόντος	0,221	72	38
Απασχόληση σε δραστηριότητες έντασης γνώσης	0,095	25	17
Απασχόληση σε καινοτόμες ΜΜΕ	0,84	101	146
Πωλήσεις καινοτόμων προϊόντων, νέων στην αγορά και νέων στην επιχείρηση	0,769	88	160
Αέριες εκπομπές από λεπτά σωματίδια στη βιομηχανία	0,388	89	65

¹⁹ Η περιφέρεια της Ε.Ε. με την καλύτερη επίδοση σε ένα συγκεκριμένο κριτήριο έχει κανονικοποιημένη βαθμολογία «1» ενώ η περιφέρεια με τη χειρότερη επίδοση -στο συγκεκριμένο κριτήριο- έχει βαθμό «0».

²⁰ Μέσος όρος Ελλάδας: 100

²¹ Μέσος όρος ΕΕ: 100

NUTS	Περιφέρεια	ΠΔΚ (RII)	Κατάταξη	Ομάδα Επίδοσης ²²	Μεταβολή
EL51	Περιφέρεια ΑΜΘ	68,7	180	Emerging Innovator+	24,6

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Πίνακα 3, η Περιφέρεια της Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης θεωρείται «Emerging Innovator + » και η επίδοσή της στην καινοτομία έχει αυξηθεί κατά 24,6% σε σχέση με το 2016. Σημειώνεται ότι η Ανατολική Μακεδονία & Θράκη κατατάσσεται στην 10^η θέση των ελληνικών περιφερειών και στην 180^η των ευρωπαϊκών περιφερειών.

Από το σύνολο των δεικτών σημειώνουμε ότι η επίδοση της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης βρίσκεται στο μέσο όρο της Ελλάδας και της Ε.Ε. όσον αφορά τις «Επιστημονικές δημοσιεύσεις με τις περισσότερες αναφορές», τις «Ερευνητικές συνδημοσιεύσεις δημοσίου – ιδιωτικού τομέα» και την «Απασχόληση σε καινοτόμες ΜΜΕ».

5. Συμπεράσματα - Προτάσεις

Τα συμπεράσματα που αναφέρονται στο κεφάλαιο αυτό αφορούν (ενδεικτικά):

- την εφαρμογή της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (μέθοδος, συμμετοχές, αποτελέσματα),
- την έκδοση προσκλήσεων προς τους δυνάμει δικαιούχους, την υποβολή προτάσεων από τους τελευταίους και τις εντάξεις έργων,
- την υλοποίηση των δράσεων έξυπνης εξειδίκευσης (οικονομικό και φυσικό αντικείμενο),
- τα προβλήματα που εντοπίστηκαν σε όλο τον κύκλο ζωής των δράσεων έξυπνης εξειδίκευσης.

Αντίστοιχα οι προτάσεις θα επικεντρωθούν κυρίως: α) στην επίλυση των προβλημάτων που έχουν διαπιστωθεί, β) στην αναβάθμιση των διαδικασιών ενεργοποίησης και υλοποίησης των δράσεων έξυπνης εξειδίκευσης.

Τα αναφερόμενα στο κεφάλαιο αυτό θα αποτελέσουν τη βάση για την άντληση των κατάλληλων διδαγμάτων και την ανάδειξη καλών πρακτικών.

Έως την ημερομηνία υποβολής της παρούσης (αλλά μετά τις 31-12-2023), διοργανώθηκαν ηλεκτρονικά, από κοινού, 3 Εργαστήρια Επιχειρηματικής Ανακάλυψης («Αγροδιατροφική Αλυσίδα», «Ψηφιακές Τεχνολογίες» και «Αειφόρος Ενέργεια»), με πολύ ικανοποιητικό αριθμό και μείγμα συμμετεχόντων και συμπερασμάτων, ενώ έχει ήδη δρομολογηθεί τόσο η επικαιροποίηση της Περιφερειακής Στρατηγικής RIS3, όσο και η έκδοση σχετικής Πρόσκλησης υποβολής προτάσεων χρηματοδοτικής στήριξης Επενδυτικών Σχεδίων Έρευνας και Καινοτομίας. Περαιτέρω, σχεδιάζονται ήδη τα επόμενα Εργαστήρια ΔΕΑ και στους άλλους τομείς των Περιφερειακών Απολήξεων της Στρατηγικής RIS3.

²² Οι περιφέρειες κατατάσσονται σε τέσσερις κατηγορίες σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ:

- Innovation Leaders: περιφέρειες με σχετική επίδοση μεγαλύτερη του 125% του μ.ο. της ΕΕ
- Strong Innovators: περιφέρειες με σχετική επίδοση μεταξύ του 100% και του 125% του μ.ο. της ΕΕ
- Moderate Innovators: περιφέρειες με σχετική επίδοση μεταξύ του 70% και του 100% του μ.ο. της ΕΕ
- Emerging Innovators: περιφέρειες με σχετική επίδοση μικρότερη του 70% του μ.ο. της ΕΕ

Περιφέρεια Αττικής

Υπεύθυνος φορέας:

Κέντρο Καινοτομίας Περιφέρειας Αττικής²³

1. Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης στην Περιφέρεια Αττικής

Η παρακολούθηση της Περιφερειακής Εξειδίκευσης της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΠΕ ΕΣΕΕ) αποτελεί ουσιαστικό μέρος του κύκλου πολιτικής και διακυβέρνησης της Στρατηγικής στην Περιφέρεια. Καταγράφει την πορεία υλοποίησης της ΠΕ ΕΣΕΕ συγκεντρώνοντας στοιχεία για τα διαφορετικά στάδια του κύκλου σχεδιασμού και υλοποίησής της. Τα αποτελέσματα θα αξιοποιούνται για την αποτίμηση της πορείας υλοποίησης της ΠΕ ΕΣΕΕ, τον εντοπισμό των σχετικών προβλημάτων και των αντίστοιχων αιτίων, καθώς και τον προσδιορισμό των διορθωτικών μέτρων που πρέπει να ληφθούν.

Στο κεφάλαιο αυτό της Έκθεσης παρουσιάζονται συνοπτικά η ΠΕ-ΕΣΕΕ στην Περιφέρεια Αττικής και οι τομείς στους οποίους εστιάζει. Καταγράφεται η πορεία υλοποίησης της ΠΕ-ΕΣΕΕ από τη διενέργεια της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ) έως την ολοκλήρωση των σχετικών δράσεων.

1.1. Περιφερειακή Εξειδίκευση της ΕΣΕΕ στην Περιφέρεια Αττικής

Η Περιφερειακή Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΠΣΕΕ) της Αττικής για την περίοδο 2021-2027 στοχεύει στην ενίσχυση της καινοτομικής δραστηριότητας σε τρεις γενικούς τομείς έξυπνης εξειδίκευσης, που αναδεικνύονται προνομιακοί και με σημαντικά παράθυρα ευκαιρίας για την Περιφέρεια:

- Βιώσιμη Οικονομία των Αναγκών
- Γαλάζια Οικονομία
- Δημιουργική Οικονομία

Οι παραπάνω βασικοί τομείς της ΠΣΕΕ Αττικής, όπως αυτή αρχικά εκπονήθηκε και εγκρίθηκε το 2015, επιβεβαιώθηκαν στην πρώτη επικαιροποίησή της τον Οκτώβριο του 2021, η οποία συμπεριλήφθηκε στην πρώτη υποβολή του Προγράμματος «Αττική» 2021-2027, τον Οκτώβριο του 2021.

Παράλληλα, η Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης - ΕΣΕΕ, όπως αυτή εγκρίθηκε και δημοσιεύθηκε τον Ιούνιο του 2022 (ΦΕΚ Β3359/30-06-2022) προσδιορίζει οκτώ (8) τομείς προτεραιότητας σε Εθνικό Επίπεδο, που ουσιαστικά ταυτίζονται με τους οκτώ τομείς προτεραιότητας της περιόδου 2014-2020 και συγκεκριμένα τους παρακάτω:

- Υλικά, Κατασκευές & Βιομηχανία
- Τουρισμός, Πολιτισμός και Δημιουργικές Βιομηχανίες
- Αγροδιατροφική Αλυσίδα
- Περιβάλλον και Κυκλική Οικονομία
- Βιοεπιστήμες, Υγεία, Φάρμακα
- Μεταφορές & Εφοδιαστική Αλυσίδα
- Αειφόρος Ενέργεια

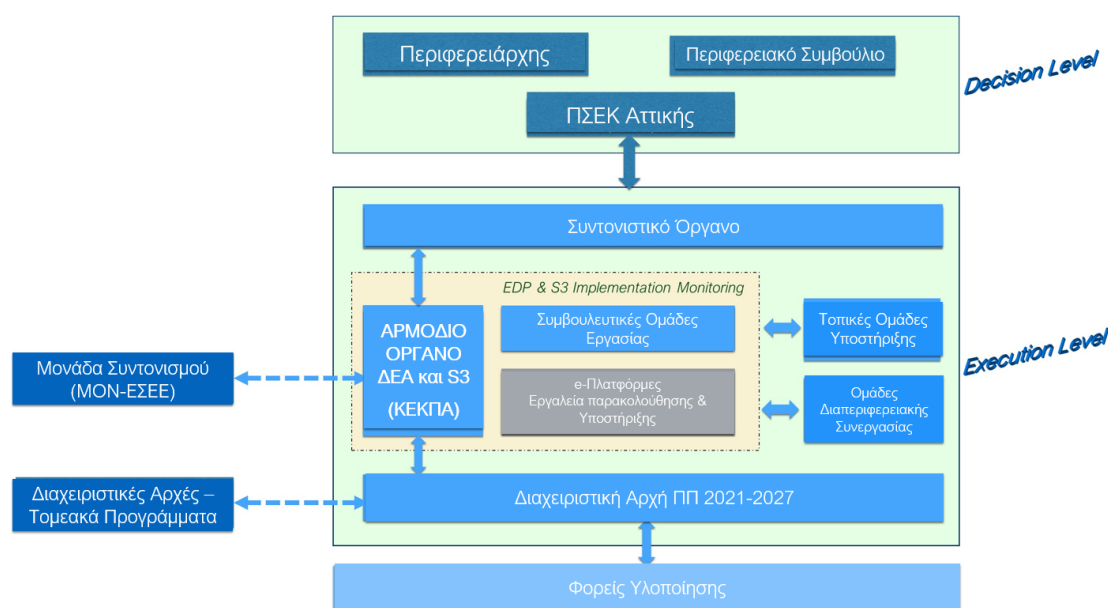
²³ Αρμόδιο Περιφερειακό Όργανο

- Ψηφιακές Τεχνολογίες

Στο πλαίσιο αυτό η Περιφέρεια Αττική προχώρησε σε μια πρώτη εξειδίκευση των προτεραιοτήτων της ως περιφερειακές απολήξεις των οκτώ τομέων της ΕΣΣΕ. Η αντιστοίχιση αυτή των περιφερειακών πεδίων εξειδίκευσης με τις απολήξεις της ΕΣΣΕ συμπεριλήφθηκε στην επανυποβολή του Προγράμματος τον Απρίλιο του 2022 και επισυνάπτεται στο Προσάρτημα Ι της παρούσας Έκθεσης.

Αρμόδιο όργανο της Περιφέρειας Αττικής για την παρακολούθηση της υλοποίησης και την αξιολόγηση της ΠΣΕΕ Αττικής, όπως επίσης και για τη συνεχή διενέργεια της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ), έχει οριστεί, σύμφωνα με την ΕΣΣΕ, το Κέντρο Καινοτομίας Περιφέρειας Αττικής (ΚΕ.Κ. Π.Α.).

Συνοπτικά, το μοντέλο διακυβέρνησης της ΠΣΕΕ Αττικής, λαμβάνοντας υπόψη το Εθνικό Σύστημα Διακυβέρνησης τη ΕΣΣΕ, απεικονίζεται στο παρακάτω σχήμα:

Το ΚΕΚΠΑ, ως αρμόδιο όργανο, έχει την ευθύνη για την πραγματοποίηση των επαναλαμβανόμενων κύκλων της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης με σκοπό:

- Την οριστικοποίηση και τη δυναμική προσαρμογή της Περιφερειακής Εξειδίκευσης της ΕΣΣΕ
- Την επιβεβαίωση των πεδίων προτεραιότητας της ΠΣΕΕ και την πιθανή ανάδειξη νέων
- Την εκπόνηση οδικού χάρτη παρεμβάσεων – σχεδίου δράσης (action plan) προς χρηματοδότηση
- Την ενδιάμεση αξιολόγηση των παρεμβάσεων και την προσαρμογή αντίστοιχα του σχεδίου δράσης
- Την ανάδειξη αναγκών και δράσεων reskilling/upskilling για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων

1.2. Πορεία Υλοποίησης – Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης

Ο πρώτος κύκλος της ΔΕΑ Αττικής ξεκίνησε την **01/09/2022**, με τη συγκρότηση των Συμβουλευτικών Ομάδων (Σ.Ο.) των πεδίων εξειδίκευσης της Περιφέρειας, σύμφωνα με την υπ. αρ. πρωτ. 827315/01-09-2022 απόφαση του Περιφερειάρχη Αττικής και την

πραγματοποίηση της πρώτης κοινής συνάντησης – ολομέλειας των Σ.Ο. στις **04-10/2022**. Συντονιστής κάθε Σ.Ο. ορίστηκε μέλος του ΠΣΕΚ Αττικής (βλ. Προσάρτημα II – Απόφαση Συγκρότησης Συμβουλευτικών Ομάδων).

Την περίοδο **Οκτώβριος 2022 – Μάρτιος 2023**, με την υποστήριξη του Αρμοδίου Οργάνου πραγματοποιήθηκαν συνεδριάσεις όλων των Σ.Ο., κατά τις οποίες έγινε:

- Επιλογή Περιχών Παρέμβασης (ΠΠ) & Προτεραιοτήτων της ΕΣΕΕ όπου εξειδικεύει η Περιφέρεια Αττικής
- Κατάθεση προτάσεων νέων Θεματικών Προτεραιοτήτων
- Συζήτηση, αξιολόγηση, χαρακτηρισμός κάθε πρότασης νέας Θεματικής Προτεραιότητας
- Κατάθεση προτάσεων για ανάγκες Reskilling/Upskilling σχετικές με τις θεματικές προτεραιότητες
- Σύνθεση και ωρίμανση κειμένων πολιτικής κάθε Συμβουλευτικής Ομάδας
- Παρουσίαση του κειμένων στην ολομέλεια της Συμβουλευτικής Ομάδας

Την περίοδο **Απρίλιος – Ιούνιος 2023** πραγματοποιήθηκε:

- Κωδικοποίηση των προτάσεων κάθε Συμβουλευτικής Ομάδας
- Ενοποίηση κειμένων των Σ.Ο. σε ενιαίο κείμενο
- Ενοποίηση των Κωδικοποιήσεων της εξειδίκευσης και των νέων προτάσεων σε ενιαίο πίνακα
- Αντιστοίχιση των εξειδικευμένων προτεραιοτήτων με εκείνες της ΕΣΕΕ
- Προετοιμασία ιστοσελίδας διαβούλευσης Έξυπνης Εξειδίκευσης Περιφέρειας Αττικής
- Προετοιμασία συνοπτικών παρουσιάσεων ανά τομέα εξειδίκευσης για την υποστήριξη της Δημόσιας Διαβούλευσης.

Στις **5 Ιουλίου 2023** πραγματοποιήθηκε ημερίδα παρουσίασης των Προτάσεων των Σ.Ο. της ΔΕΑ Αττικής και καταγραφή σχολίων και προτάσεων από τους συμμετέχοντες.

Ακολούθησε η έναρξη της ανοικτής, ηλεκτρονικής Δημόσιας Διαβούλευσης επί των προτάσεων, η οποία διήρκεσε μέχρι **30 Σεπτεμβρίου 2023**.

Στη συνέχεια, οι προτάσεις και τα σχόλια που κατατέθηκαν στο πλαίσιο της Διαβούλευσης, συγκεντρώθηκαν, κωδικοποιήθηκαν και εξετάστηκαν σε νέο κύκλο συνεδριάσεων των Σ.Ο., **μέχρι τέλος Νοεμβρίου 2023**, οπότε οριστικοποιήθηκαν τα κείμενα των συμβουλευτικών Ομάδων και οι Πίνακες των Εξειδικεύσεων και των προτάσεων.

Τα αποτελέσματα της διαδικασίας (βλ. Προσάρτημα III) τέθηκαν υπόψη του ΠΣΕΚ Αττικής και της ΕΥΔ Προγράμματος «Αττική» 2021-2027 ώστε να οδηγήσουν σε σχετικές προσκλήσεις δράσεων από το Περιφερειακό Πρόγραμμα «Αττική 2021-2027», ως προς τους παρακάτω Ειδικούς Στόχους του Προγράμματος, οι οποίοι σχετίζονται άμεσα με την Έξυπνη Εξειδίκευση

1.ι. Ανάπτυξη και ενίσχυση των ικανοτήτων έρευνας και καινοτομίας και αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών, και

1.iii. Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και δημιουργία θέσεων εργασίας στις ΜΜΕ, μεταξύ άλλων μέσω παραγωγικών επενδύσεων.

Ειδικά για τον Ε.Σ.1.iii και με βάση τα αποτελέσματα του παραπάνω πρώτου κύκλου της ΔΕΑ, έχει προχωρήσει η επεξεργασία σχεδίου πρόσκλησης στήριξης καινοτόμου επιχειρηματικότητας από την ΕΥΔ «Αττική» 2021-2027 με την υποστήριξη του ΚΕΚΠΑ.

2. Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται συγκεντρωτικά τα αποτελέσματα της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ) στην Περιφέρεια Αττικής κατά τη χρονική περίοδο που καλύπτει η Έκθεση. Ειδικότερα καταγράφονται:

- Ο αριθμός κύκλων ΔΕΑ που διενεργήθηκαν στην Περιφέρεια,
- Οι τομείς προτεραιότητας που αφορούν,
- Οι συμμετέχοντες (ανά φορέα της τετραπλής έλικας και ανά τομέα προτεραιότητας),
- Τα αποτελέσματα (βασικά χαρακτηριστικά των επιλογών που διαμορφώθηκαν, τομείς στους οποίους εντάσσονται, προσκλήσεις/ δράσεις που σχεδιάστηκαν ως αποτέλεσμα της ΔΕΑ).

Συνοπτική παρουσίαση των κύκλων ΔΕΑ στην Περιφέρεια Αττικής έτους 2023	
Αριθμός κύκλων ΔΕΑ	Αριθμός κύκλων διαβούλευσης ανά τομέα προτεραιότητας. Ολοκληρώθηκε ένας (1) πλήρης κύκλος ΔΕΑ ανά τομέα προτεραιότητας της ΠΣΕΕ Αττικής, που περιλάμβανε: • Συνεδριάσεις Συμβουλευτικών Ομάδων – διαμόρφωση προτάσεων και προτεραιοτήτων. • Δημόσια Διαβούλευση • Επεξεργασία-εξέταση προτάσεων-σχολίων διαβούλευσης • Ενημέρωση τελικών κειμένων και προτεραιοτήτων
Μεθοδολογία	Συνοπτική περιγραφή της μεθοδολογίας που χρησιμοποιήθηκε για τη διενέργεια της ΔΕΑ στην Περιφέρεια: πλατφόρμες καινοτομίας, συμβουλευτικές ομάδες, θεματικές ομάδες εργασίας, εργαστήρια, διαβουλεύσεις κ.λπ. Συνοπτικά η μεθοδολογία που εφαρμόστηκε: 1. Συγκρότηση τριών (3) Συμβουλευτικών Ομάδων (Σ.Ο.) διεξαγωγής της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (Δ.Ε.Α.) με ενεργό συμμετοχή μελών του ΠΣΕΚ σε αυτές, μία για κάθε τομέα προτεραιότητας της ΠΣΕΕ Αττικής. • Συντονιστής κάθε Σ.Ο. ορίστηκε μέλος του ΠΣΕΚ Αττικής

**Συνοπτική παρουσίαση των κύκλων ΔΕΑ στην Περιφέρεια Αττικής
έτους 2023**

	• Συμμετοχή στελεχών του ΚΕΚΠΑ και της ΕΥΔ Προγράμματος «Αττική» 2021-2027 σε κάθε Σ.Ο. 2. Κείμενα Βάσης και εργαλεία εργασίας & υποστήριξης των Σ.Ο. 2.1. Κείμενα Βάσης που προετοιμάστηκαν από το ΚΕΚΠΑ: • Χαρτογράφηση Δομών καινοτόμου επιχειρηματικότητας και αποτύπωση δεικτών καινοτομίας στην Περιφέρεια Αττικής • Ανάλυση των στοιχείων της Δράσης ΕΔΚ στην Αττική (2 κύκλοι, υποβολές-εντάξεις) • Ανάλυση των στοιχείων των συναφών με την RIS3 Προσκλήσεων της ΕΥΔ κατά την περίοδο 2014-2020 • Κωδικοποίηση ΕΣΣΕ, πινακοποίηση Πεδίων Παρέμβασης και Προτεραιοτήτων • Αντιστοίχιση προτεραιοτήτων της ΠΣΕΕ Αττικής με τους τομείς της ΕΣΕΕ • Ερωτηματολόγιο καταγραφής προτάσεων – Προσαρμογή αντίστοιχου ερωτηματολογίου της ΓΓΕΚ • Καθορισμός κριτηρίων εξέτασης προτάσεων και προτεραιοτήτων – προσαρμογή αντίστοιχων κριτηρίων της ΓΓΕΚ • Κωδικοποίηση του ΠΠ «Αττική» 2021-2027 (ως προς τον ΣΠ.1) και των σχετιζόμενων Τομεακών Προγραμμάτων (πχ. «Ανταγωνιστικότητα»). 2.2. Προετοιμασία – Υποστηρικτικές Ενέργειες: • Εκπόνηση και τήρηση λεπτομερούς Σχεδίου Δράσης διενέργειας της ΔΕΑ • Οριζόντιος συντονισμός των Συμβουλευτικών Ομάδων - άτυπο όργανο συντονιστών Σ.Ο. και στελεχών ΚΕΚΠΑ - (core team) • Δράσεις προβολής και δημοσιότητας • Συνεχής επικοινωνία με την ΜΟΝ-ΕΣΕΕ και τη ΓΓΕΚ • Λειτουργία ηλεκτρονικής πλατφόρμας συνεργασίας και διαμοιρασμού κειμένων 3. Συναντήσεις Σ.Ο. (1^{ος} κύκλος) 3.1. Πραγματοποίηση εναρκτήριας συνάντησης – κοινής συνεδρίασης όλων των Σ.Ο. (Οκτ 2022) • Επιβεβαίωση δέσμευσης της Διοίκησης στην υποστήριξη του έργου των Συμβουλευτικών Ομάδων • Αναλυτική ενημέρωση των μελών, παρουσίαση χρονοδιαγράμματος, μεθοδολογίας εργασιών και αναμενόμενων αποτελεσμάτων 3.2. Συναντήσεις Συμβουλευτικών Ομάδων (πραγματοποιήθηκαν 5 συναντήσεις εργασίας κάθε Σ.Ο.): • Κατάθεση προτάσεων εξειδίκευσης Θεματικών Προτεραιοτήτων της ΕΣΕΕ και υιοθέτησης επιπλέον προτεραιοτήτων για την Αττική. • Συζήτηση, τεκμηρίωση, αξιολόγηση με βάση τα κριτήρια, χαρακτηρισμός κάθε πρότασης • Κατάθεση προτάσεων για ανάγκες Reskilling/Upskilling σχετικές με τις θεματικές προτεραιότητες • Σύνθεση και οριστικοποίηση κειμένων πολιτικής κάθε Συμβουλευτικής Ομάδας • Κωδικοποίηση των προτάσεων κάθε Συμβουλευτικής Ομάδας • Σύνθεση – ενοποίηση κοινών προτάσεων των Σ.Ο. από το συντονιστικό όργανο 3.3. Συνεχής ενημέρωση του ΠΣΕΚ Αττικής στις συνεδριάσεις του Οργάνου κατά την περίοδο του 1^{ου} κύκλου.
--	---

Συνοπτική παρουσίαση των κύκλων ΔΕΑ στην Περιφέρεια Αττικής έτους 2023	
	3.4. Συνεργασίες – workshops με εκπροσώπους επιχειρηματικότητας: • gi-cluster (Σχηματισμός Ψυχαγωγικών και Δημιουργικών Τεχνολογιών & Εφαρμογών) • si-cluster (Συνεργατικός Σχηματισμός Διαστημικών Τεχνολογιών και Εφαρμογών) • εκπροσώπους κλάδου αργυροχρυσοχοΐας 4. Προετοιμασία και πραγματοποίηση Δημόσιας Διαβούλευσης • Ενοποίηση κειμένων των Σ.Ο. σε ενιαίο κείμενο • Ενοποίηση των Κωδικοποιήσεων της εξειδίκευσης και των νέων προτάσεων σε ενιαίο πίνακα • Πλήρης αντιστοίχιση των προτάσεων/προτεραιοτήτων στους οκτώ (8) τομείς της ΕΣΕΕ. • Προετοιμασία παρουσιάσεων της εξειδίκευσης της Αττικής ανά τομέα της ΕΣΕΕ • Πραγματοποίηση ημερίδας παρουσίασης των αποτελεσμάτων του 1^{ου} κύκλου και έναρξης της Δημόσιας Διαβούλευσης, 5 Ιουλίου 2023. • Λειτουργία πλατφόρμας ηλεκτρονικής διαβούλευσης μέχρι 30 Σεπτεμβρίου 2023, για την κατάθεση σχολίων επί των προτάσεων των Σ.Ο. και για την κατάθεση και τεκμηρίωση νέων προτάσεων. • Προετοιμασία και αποστολή προσκλήσεων για συμμετοχή στην ανοικτή Δημόσια Διαβούλευση και ενέργειας ενημέρωσης για τη λειτουργία της ηλεκτρονικής της πλατφόρμας. • Κωδικοποίηση προτάσεων – σχολίων που κατατέθηκαν στο πλαίσιο της διαβούλευσης (βλ. Προσάρτημα IV) 5. Συναντήσεις Σ.Ο. (2^{ος} κύκλος) • Εξέταση προτάσεων της διαβούλευσης • Οριστικοποίηση προτάσεων – προτεραιοτήτων και δράσεων • Ενημέρωση και έγκριση των τελικών κειμένων των Σ.Ο. • Ενημέρωση και ανάρτηση των τελικών συνοπτικών παρουσιάσεων της εξειδίκευσης της Αττικής ανά τομέα της ΕΣΕΕ • Αποστολή των αποτελεσμάτων της ΔΕΑ στην ΕΥΔ Προγράμματος «Αττική» 2021-2027 και στο ΠΣΕΚ Αττικής. https://ris.innovationattica.gr/el/epiheirimatiki-anakalypsi-periodoy-2021-2027
Αποτελέσματα	<i>Τομείς προτεραιότητας, βασικά χαρακτηριστικά των επιλογών που διαμορφώθηκαν.</i> Υλικά - Κατασκευές και Βιομηχανία • Διεργασίες, εξοπλισμός & συστήματα για τη μετάβαση στη ψηφιοποιημένη βιομηχανική παραγωγή • Αναδιαμορφώσιμα συστήματα παραγωγής & αλυσίδες προστιθέμενης αξίας • Πολυλειτουργικά Υλικά (Νέα Περιοχή Παρέμβασης για την Αττική) Τουρισμός - Πολιτισμός - Δημιουργικές Βιομηχανίες • Πολιτισμός: Έρευνα και ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων, υπηρεσιών, εργαλείων, εφαρμογών, αλυσίδων αξίας για την ανάδειξη, προστασία και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς ή/και για την ενίσχυση και προβολή του ελληνικού πολιτισμού με ενδεχόμενες συνέργειες με τους υποτομείς του Τουρισμού ή/και των Δημιουργικών Βιομηχανιών. • Τουρισμός: Έρευνα και ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων, υπηρεσιών, εργαλείων, εφαρμογών, αλυσίδων αξίας για την

**Συνοπτική παρουσίαση των κύκλων ΔΕΑ στην Περιφέρεια Αττικής
έτους 2023**

	ενίσχυση και προβολή του Ελληνικού Τουρισμού με ενδεχόμενες συνέργειες με τους υποτομείς του Πολιτισμού ή/και των Δημιουργικών Βιομηχανιών. • Δημιουργικές Βιομηχανίες: Έρευνα και ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων, υπηρεσιών, εργαλείων, εφαρμογών, αλυσίδων αξίας για την ενίσχυση και προώθηση των εγχώριων Δημιουργικών Βιομηχανιών με ενδεχόμενες συνέργειες με τους υποτομείς του Πολιτισμού ή /και του Τουρισμού. Αγροδιατροφική Αλυσίδα • Διατροφή, Υγεία, Καταναλωτές • Ασφάλεια τροφίμων • Βιομηχανία Τροφίμων 4.0 - Τεχνολογίες Μεταποίησης • Βιώσιμη Παραγωγή Προϊόντων • Αλιεία – Υδατοκαλλιέργειες Περιβάλλον - Κυκλική Οικονομία • Διαχείριση αποβλήτων • Υγεία Εδαφών και Υδάτων • Ατμοσφαιρική ρύπανση • Προστασία, ανάδειξη και αειφόρος διαχείριση της βιοποικιλότητας • Μετριασμός και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών • Κυκλική Οικονομία /Στρατηγικές, Επιχειρησιακά Μοντέλα • Βιομηχανική Συμβίωση /Δευτερογενείς Πρώτες Ύλες Βιοεπιστήμες - Υγεία και Φάρμακα • Ανάπτυξη υπεργενόσημων προϊόντων, φαρμακευτικών προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας (added value medicines – χημικά μόρια, βιοομοειδή, ραδιοφάρμακα, φαρμακευτικά προϊόντα φυσικής προέλευσης) και βελτιστοποίηση υφιστάμενων προϊόντων. • Ανάπτυξη συνδυαστικών προϊόντων (drug - device combination products), τεχνολογιών χορήγησης φαρμάκων και συνδυασμός τεχνολογιών σε στοχευμένες θεραπευτικές λύσεις. • Κλινική Έρευνα, επανατοποθέτηση / επαναστόχευση γνωστών φαρμακευτικών μορίων σε νέες θεραπευτικές ενδείξεις ή και σε νέους πληθυσμούς (ενδείξεις χρόνιων νοσημάτων, παιδιατρικών και γηριατρικών πληθυσμών κλπ.). • Φαρμακευτικά προϊόντα, λειτουργικά τρόφιμα, συμπληρώματα διατροφής & καλλυντικά βασισμένα σε πρώτες ύλες από ελληνικά φυτά (χερσαία & θαλάσσια), θαλάσσιους οργανισμούς και μικροοργανισμούς. Αξιοποίηση της ελληνικής βιοποικιλότητας. • Ηλεκτρονική Υγεία: Υπηρεσίες και Συστήματα για Ασθενείς / Πολίτες και Επαγγελματίες Υγείας. Μεταφορές - Εφοδιαστική Αλυσίδα • Ενίσχυση του συστήματος εμπορευματικών μεταφορών κι εφοδιαστικής αλυσίδας με σκοπό την αύξηση της προστιθέμενης αξίας και της ανταγωνιστικότητας • Ανάπτυξη ευφύων υποδομών και συστημάτων και υπηρεσιών υποδομών • Πράσινες Μεταφορές - Αειφορία και βιωσιμότητα στις μεταφορές • Ενίσχυση της διατροφικότητας και της αυτονομίας στις μεταφορές επιβατών και εμπορευμάτων
--	--

Συνοπτική παρουσίαση των κύκλων ΔΕΑ στην Περιφέρεια Αττικής έτους 2023	
	• Σύγχρονες Μεγάλες Εμπορευματικές Εγκαταστάσεις και Κέντρα Αποθήκευσης • -ΑΤΤ. Ναυπηγική – Ναυπηγοεπισκευή (Νέα Περιοχή Παρέμβασης για την Αττική) Αειφόρος Ενέργεια • Ενέργεια από ΑΠΕ. • Τεχνολογίες και συστήματα Υδρογόνου και κλιματικά ουδέτερων καυσίμων. • Ενέργεια και Μεταφορές • Ενέργεια και Αγροτικός Τομέας/Περιβάλλον Ψηφιακές Τεχνολογίες • Τεχνολογίες διαχείρισης δεδομένων και πληροφοριών • Έξυπνα δίκτυα & Υπηρεσίες • Τεχνητή Νοημοσύνη (TN) • Αλληλεπίδραση ανθρώπων & μηχανών • Έξυπνη, ψηφιοποιημένη βιομηχανία και μεταποίηση • Ασφάλεια σε Ψηφιακό περιβάλλον και Κατανεμημένα έμπιστα συστήματα δεδομένων, εγγραφών και συναλλαγών • Κβαντικοί υπολογιστές και κβαντικές τεχνολογίες
	Αναγκαίες Δεξιότητες Τουρισμός - Πολιτισμός - Δημιουργικές Βιομηχανίες Επιμόρφωση εργαζομένων στη χρήση των νέων ψηφιακών εργαλείων και τεχνολογιών όπως: • gamification, • εκτεταμένης πραγματικότητας και T.N., • συλλογής, καταγραφής, οπτικοακουστικής αναπαράστασης, βελτίωσης της εμπειρίας των επισκεπτών (π.χ. AR, VR) και ανάδειξης της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, • διαχείρισης προορισμών (BigData, GIS, IoT) και υποστήριξης του βιώσιμου και υπεύθυνου τουρισμού, και • search engine marketing και omnichannel. Ανάπτυξη δεξιοτήτων που σχετίζονται με την καλλιέργεια της καινοτόμου σκέψης και την ανάλυση του περιβάλλοντος με κριτική διάθεση, προκρίνεται ειδικά και για τους εργαζόμενους στον τομέα της Γαλάζιας Οικονομίας. Διοργάνωση προγραμμάτων ταχύρρυθμης επαγγελματικής κατάρτισης εποχικού προσωπικού του τομέα του Τουρισμού, με τη μορφή προγραμμάτων «Εκπαιδευτικού Τουρισμού». Ανάγκες για reskilling/upskilling και απαιτούμενες νέες δεξιότητες των εργαζομένων στις Δημιουργικές Βιομηχανίες, για την υποστήριξη των προτεραιοτήτων του τομέα, εντοπίζονται: • στο απασχολούμενο ανθρώπινο δυναμικό στον κλάδο ΚΕΥΔ, • στο προσωπικό των δημιουργικών κλάδων της μόδας αναφορικά με την ψηφιοποιημένη οικονομία, στους νέους που επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν στις δημιουργικές επιχειρήσεις προκειμένου να διευκολυνθεί και να στηριχθεί η επιχειρηματικότητα για τη δημιουργία καινοτομικών επιχειρήσεων Αγροδιατροφική Αλυσίδα • εισαγωγή νέων εφαρμογών ψηφιακής γεωργίας και γεωργίας ακριβείας,

**Συνοπτική παρουσίαση των κύκλων ΔΕΑ στην Περιφέρεια Αττικής
έτους 2023**

- αξιοποίηση και ενσωμάτωση καινοτόμων τεχνολογιών (όπως IoT, T.N., νανοτεχνολογία, πολυφασματικές τεχνικές, επεξεργασία δεδομένων μαζικής κλίμακας, ομικές τεχνολογίες, βιοπληροφορικής, βιολογίας συστημάτων και συνθετικής βιολογίας) και ερευνητικών αποτελεσμάτων από τους διαχειριστικούς φορείς και τους εργαζόμενους στους τομείς της Γαλάζιας Βιοτεχνολογίας και της Βιομηχανίας Τροφίμων,
- χρήση εργαλείων και εφαρμογών συλλογής και ανάλυσης μεγάλου όγκου δεδομένων με τη χρήση της T.N., για τη βελτίωση της ανθεκτικότητας των υδατοκαλλιεργειών,
- αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης των οικοσυστημικών υπηρεσιών στην Ελλάδα, από τις τοπικές αρχές για την ενσωμάτωση της αξίας του περιβάλλοντος στις νέες στρατηγικές και πολιτικές προστασίας και ανάδειξής του,
- πρακτικές κυκλικής οικονομίας σε μονάδες μαζικής εστίασης, και
- καθοδήγηση των καταναλωτών για την ορθότερη κατανόηση της διάρκειας της συνιστώμενης χρήσης σε σχέση με την ασφάλεια των τροφίμων, τη σωστή διαχείριση τροφίμων, τους τρόπους ορθολογικής προμήθειας προϊόντων αγροδιατροφής και τις μεθόδους κυκλικής αξιοποίησης των υπολειμμάτων τους.

Περιβάλλον - Κυκλική Οικονομία

- σε τεχνολογίες που αφορούν στην παρακολούθηση σωματιδιακής ρύπανσης (Lidar), αλλά και στις τεχνικές υποκλιμάκωσης μοντέλων πρόγνωσης της ποιότητας αέρα,
- στη διαχείριση αποβλήτων και εφαρμογή πρακτικών μείωσης περιβαλλοντικού αποτυπώματος,
- σε πράσινες δεξιότητες και τεχνικές διαχείρισης, προστασίας και αποκατάστασης οικοσυστημάτων,
- σε ψηφιακές δεξιότητες σε βιομηχανικό περιβάλλον και ιδιαίτερα στη διαχείριση δεδομένων μεγάλου όγκου, σε μαθηματικά μοντέλα πρόβλεψης και σε τεχνολογίες T.N.
- στα ψηφιακά εργαλεία, συστήματα και τεχνολογίες παρακολούθησης και πρόγνωσης της ποιότητας των υδάτων (διαχείριση δεδομένων μεγάλου όγκου, μοντέλα πρόβλεψης, τεχνολογίες T.N., κ.λπ.).
- σε νέες τεχνολογίες και σε τεχνικές πρόβλεψης για την παρακολούθηση μεταδιδόμενων και εποχικών νοσημάτων σε αστικό και αγροτικό περιβάλλον.

Μεταφορές - Εφοδιαστική Αλυσίδα

- στην τεχνογνωσία σε επαγγέλματα της ναυπηγικής και ναυπηγοεπισκευής και ειδικότερα στην εκπαίδευση σε νέες τεχνικές και τεχνολογίες, μέσα από εργαστήρια και σχολές ναυπηγοεπισκευής,
- στην ανάπτυξη εξειδικευμένων δεξιοτήτων, κυρίως σε τεχνικούς, χειριστές και οδηγούς μηχανημάτων,
- σε δεξιότητες διαχείρισης βέλτιστων πρακτικών αλλά και ήπιων πρακτικών ενίσχυσης της βιωσιμότητας,
- σε δεξιότητες ανάπτυξης μηχανισμών προτυποποίησης,
- σε δεξιότητες προγραμματισμού σύγχρονων εφαρμογών ΤΠΕ (ML, AI, BD),
- σε δεξιότητες κατανόησης, εφαρμογής, διαχείρισης, αξιολόγησης ESG δεικτών,
- σε δεξιότητες εκτίμησης, διαχείρισης και αποτίμησης πράσινων χρηματοδοτικών εργαλείων,

Συνοπτική παρουσίαση των κύκλων ΔΕΑ στην Περιφέρεια Αττικής έτους 2023					
Συμμετοχή φορέων της 4πλης έλικας	- σε τεχνολογίες παρακολούθησης του καιρού (πχ ραντάρ, lidar) και σε τεχνικές βραχυπρόθεσμης πρόγνωσης του (nowcasting), - σε σύγχρονες τεχνικές και μεθόδους ανάλυσης μεγάλου όγκου δεδομένων και λήψης αποφάσεων για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του κλάδου των θαλασσίων μεταφορών, και - στην αξιοποίηση νέων ψηφιακών τεχνολογιών (όπως Εικονική Πραγματικότητα, T.N. και Search Engine Marketing), για την αναβάθμιση των υπηρεσιών των τουριστικών λιμένων και των μαρίνων της Αττικής. Αειφόρος Ενέργεια - παρακολούθηση και διαχείριση νέων συστημάτων θαλάσσιων Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) για την αντιμετώπιση ζητημάτων σχετικών με την ασφάλεια και την προστασία κρίσιμων υποδομών. Ψηφιακές Τεχνολογίες - μοντέλα μηχανικής μάθησης και στην T.N., - τεχνολογίες προσομοίωσης και υπολογιστικού νέφους, - τεχνολογίες απεικόνισης και προσομοίωσης μεγάλων δεδομένων, - δεξιότητες αξιολόγησης και επεξεργασίας πληροφοριών και στοιχείων, με την αξιοποίηση ερευνητικών μεθόδων και εργαλείων των κοινωνικών επιστημών, - πολυτροπική και φυσική αλληλεπίδραση με υπολογιστή, περιλαμβανομένης της αυτόματης μετάφρασης, και - τεχνολογίες συνθετικής φωνής και επεξεργασίας φυσικού λόγου.				
	Δυνατότητες Εξωστρέφειας Αγροδιατροφική Αλυσίδα Εστίαση στην ανάπτυξη ολοκληρωμένων συστημάτων ιχθυοαλιείας προϊόντων αγροτικής παραγωγής, αλιείας και υδατοκαλλιέργειας με βάση διεθνή πρότυπα και με αξιοποίηση δεδομένων IoT για την υποστήριξη της εξαγωγικής δραστηριότητας του κλάδου. Περιβάλλον - Κυκλική Οικονομία Προτεραιότητα θα πρέπει να δοθεί στην αναβάθμιση του εξαγωγικού προτύπου, από εξαγωγές προϊόντων χαμηλής τεχνολογικής εξειδίκευσης, σε εξαγωγές μέσης και υψηλής τεχνολογικής εξειδίκευσης, καθώς και η ένταξη των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην Περιφέρεια Αττικής σε διεθνείς αλυσίδες αξίας. Ψηφιακές Τεχνολογίες Εντοπίζονται δυνατότητες ανάπτυξης, ιδιαίτερα στον υποτομέα τεχνολογιών αλληλεπίδρασης ανθρώπων & μηχανών με στόχευση στην παγκόσμια αγορά Δημιουργικές Βιομηχανίες Ενίσχυση της δραστηριοποίησης και αύξηση της συμμετοχής εκπροσώπων του κλάδου των Δημιουργικών Βιομηχανιών σε ευρωπαϊκά και διεθνή δίκτυα, προγράμματα και πρωτοβουλίες.				
	Είδος Δράσεων/ Εργαλεία Πολιτικής				
	-				
Συμμετοχή φορέων της 4πλης έλικας	Αριθμός φορέων που συμμετείχαν (ανά φορέα της τετραπλής έλικας και ανά τομέα προτεραιότητας). Δείκτης Εκροής: Συμμετοχές θεσμικών φορέων σε διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης.				
	Τομέας Προτεραι-	Δημόσιο	Research/ Academia	Επιχειρη-ματικότητα	Συλλογι-κότητες

Συνοπτική παρουσίαση των κύκλων ΔΕΑ στην Περιφέρεια Αττικής έτους 2023						
		ότητας				
		Βιώσιμη Οικονομία	5	4	6	4
		Γαλάζια Οικονομία	4	7	5	4
		Δημιουργική Οικονομία	4	4	7	5
Προσκλήσεις που διαμορφώθηκαν (βάσει της ΔΕΑ)	<u>Ειδικός στόχος 1.1</u> - <u>Ειδικός στόχος 1.3</u> Μία (1) υπό διαμόρφωση <u>Δείκτης Αποτελέσματος:</u> Επιχειρήσεις που εντάσσονται σε προσκλήσεις που προκύπτουν από διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης. -					
Ζητήματα / προβλήματα	Δυσκολίες που προέκυψαν (π.χ. αδυναμία εξειδίκευσης σε Περιοχές Παρέμβασης και σε Προτεραιότητες, μικρή συμμετοχή των επιχειρήσεων κ.α). - Μικρή σχετικά συμμετοχή στην Ανοικτή Δημόσια Διαβούλευση - Μη ξεκάθαρος σχεδιασμός και χρονοπρογραμματισμός της συμπληρωματικότητας και της επικάλυψης με δράσεις των τομεακών προγραμμάτων					
Προτάσεις επίλυσης προβλημάτων/ βελτιωτικές παρεμβάσεις	<u>Προτεινόμενος τρόπος θεραπείας των προβλημάτων.</u> - Ενίσχυση της δημοσιότητας και της δικτύωσης σε όλες τις φάσεις της υλοποίησης της στρατηγικής και της δρομολόγησης των παρεμβάσεων. - Επιδίωξη ξεκάθαρα και ολοκληρωμένου σχεδιασμού παρεμβάσεων σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο σε σχέση με την Έξυπνη Εξειδίκευση - Έγκαιρος κεντρικός σχεδιασμός δράσεων reskilling/upskilling, με βάση τις περιφερειακές ανάγκες ΕΕ που έχουν αναδειχθεί (καθώς δεν καλύπτεται Ε.Σ.1.ιv από τα Περιφερειακά Προγράμματα)					
Παρατηρήσεις, σύγκριση με τα δεδομένα της προηγούμενης έκθεσης, αθροιστικά στοιχεία.						

3. Έκδοση προσκλήσεων, υποβολή προτάσεων, εντάξεις έργων

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται συνοπτική παρουσίαση στοιχείων για τις εκδοθείσες προσκλήσεις και την πρόοδο υλοποίησης των δράσεων της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης στο πλαίσιο του Περιφερειακού Προγράμματος Αττικής καθώς και του τομεακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα» που αφορά την Περιφέρεια.

Τα στοιχεία παρουσιάζονται ανά Πρόγραμμα και Ειδικό Στόχο. Για κάθε πρόσκληση καταγράφονται:

- Ο τομέας (ή οι τομείς) προτεραιότητας τον οποίον (τους οποίους) αφορά η πρόσκληση,
- Η δημόσια δαπάνη της πρόσκλησης,
- Ο αριθμός των ενταγμένων έργων Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης και το ύψος προϋπολογισμού τους.
- Οι νομικές δεσμεύσεις των έργων αυτών και
- Οι πιστοποιηθείσες δαπάνες.

Σημειώνεται ότι οι προϋπολογισμοί εκφράζονται με όρους δημόσιας δαπάνης (ΔΔ).

Πίνακας 1. Οικονομικά στοιχεία προσκλήσεων, στοιχεία εντάξεων, νομικών δεσμεύσεων και δαπανών

	Ειδικός Στόχος	Πρόσκληση	Τομείς προτεραιότητας	ΔΔ πρόσκλησης	Αριθμός ενταγμένων έργων ²⁴	Δημόσια δαπάνη ενταγμένων έργων ²⁵	Νομικές δεσμεύσεις	Πιστοποιηθείσες δαπάνες
Περιφερειακό Πρόγραμμα Αττικής	Ε.Σ. 1.1	Ανάπτυξη Υποδομών και Δομών σε κρίσιμες περιοχές και τομείς Ε&Κ σε συμφωνία με την Υλοποίηση της RIS3 της Περιφέρειας Αττικής	1	7.000.000	6	5.855.705	5.772.740	1.149.118
		Ενίσχυση του συστήματος διακυβέρνησης και παρακολούθησης της περιφερειακής στρατηγικής RIS3 και προώθηση της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης	1	5.000.000	1	4.999.840	4.749.840	
		Προσθήκη νέου τριώροφου κτιρίου με υπόγειο και χρήση γραφείων - εργαστηρίων και αμφιθεάτρου του ΓΕΩΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ	1	2.200.000	1	1.893.527		
		Αναβάθμιση του εθνικού υπερυπολογιστή υψηλών επιδόσεων (Φάση Α)	1	3.600.000	1	2.404.360	2.404.360	
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.1			17.800.000	9	15.153.432	12.926.940	1.149.118

²⁴ Στο Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα αφορά τον Αριθμό έργων για τα οποία υπάρχει εγκριτική απόφαση μέχρι τις 31/12/2023

²⁵ Στο Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα αφορά τη Δημόσια δαπάνη έργων για τα οποία υπάρχει εγκριτική απόφαση μέχρι τις 31/12/2023

	Ειδικός Στόχος	Πρόσκληση	Τομείς προτεραιότητας	ΔΔ πρόσκλησης	Αριθμός ενταγμένων έργων ²⁴	Δημόσια δαπάνη ενταγμένων έργων ²⁵	Νομικές δεσμεύσεις	Πιστοποιηθείσες δαπάνες
	Ε.Σ. 1.3							
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.3							
	Ε.Σ.04.4	Ενίσχυση της προσαρμοστικότητας εργαζομένων στο νέο αναπτυξιακό πρότυπο της Περιφέρειας Αττικής	4B	6.000.000	3	4.938.783	1.961.725	
	Υποσύνολο Άλλων			6.000.000	3	4.938.783	1.961.725	
	Σύνολο ΠεΠ			23.800.000	12	20.092.215	14.888.665	1.149.118
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ (στοιχεία για την Περιφέρεια Αττικής)	Ε.Σ. 1.1							
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.1							
	Ε.Σ. 1.3	Πράσινος Μετασχηματισμός ΜμΕ		300.000.000	105	21.468.867		
		Πράσινη Παραγωγική Επένδυση ΜμΕ		400.000.000	86	6.780.934		
		«Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων»		190.000.000				
		«Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων Μικρομεσαίων Τουριστικών Επιχειρήσεων»		160.000.000				
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.3			1.050.000 000	191	28.249.801		
	Ε.Σ. 1.4							

	Ειδικός Στόχος	Πρόσκληση	Τομείς προτεραιότητας	ΔΔ πρόσκλησης	Αριθμός ενταγμένων έργων ²⁴	Δημόσια δαπάνη ενταγμένων έργων ²⁵	Νομικές δεσμεύσεις	Πιστοποιηθείσες δαπάνες
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.4							
	Σύνολο Αντ/τα			1.050.000 000	191	28.249.801		
	ΣΥΝΟΛΟ			1.073.800.000	203	48.342.016	14.888.665	1.149.118

Κατά τη διάρκεια του 2023, οι προσκλήσεις που εκδόθηκαν στοχεύουν στη δημιουργία μηχανισμού για την υποστήριξη της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης και την υλοποίηση της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης στο περιφερειακό επίπεδο. Η Περιφέρεια Αττικής ενέταξε εννέα έργα, τα οποία αφορούν στη δημιουργία υποδομών για την ανάπτυξη του οικοσυστήματος έξυπνης εξειδίκευσης και την ενίσχυση υποδομών έρευνας και καινοτομίας στην περιφέρεια. Επίσης εκδόθηκε μια πρόσκληση που αφορά στην ενίσχυση εργαζομένων και την ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων στην οποία έχουν ενταχθεί τρία έργα.

Την ίδια χρονική περίοδο, στο πλαίσιο του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027», έχουμε για την Περιφέρεια Αττικής 191 εντάξεις έργων συνολικής δημόσιας δαπάνης 28,2εκ.€, που αφορούν τους τομείς προτεραιότητας της ΕΣΕΕ στη δέσμη δράσεων «Πράσινη μετάβαση ΜμΕ».

Πίνακας 2. Ανάλυση των έργων για τα οποία υπάρχει εγκριτική απόφαση ανά τομέα προτεραιότητας (Προσκλήσεις «Πράσινο Μετασχηματισμός ΜμΕ» και «Πράσινη Παραγωγική Επένδυση ΜμΕ» του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα»)

ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	Αγροδιατροφική Αλυσίδα		Βιοεπιστήμες, Υγεία, Φάρμακα		Ψηφιακές Τεχνολογίες		Αειφόρος Ενέργεια		Περιβάλλον και Κυκλική Οικονομία		Μεταφορές & Εφοδιαστική Αλυσίδα		Υλικά, Κατασκευές & Βιομηχανία		Πολιτισμός Τουρισμός & Δημιουργικές Βιομηχανίες	
Αριθμός ενταγμένων έργων	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%
Ανταγωνιστικότητα	14	7%	29	15%	11	6%			8	4%	11	6%	78	41%	40	21%
Π/Υ ενταγμένων έργων	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%
Ανταγωνιστικότητα	1.576.036	6%	4.112.870	15%	929.698	3%			2.654.691	9%	1.575.978	6%	12.288.657	43%	5.111.871	18%

Σημειώνεται ότι τα ανωτέρω στοιχεία απεικονίζουν την κατάσταση στις 31/12/2023 όπου δεν είχαν ολοκληρωθεί οι διαδικασίες αξιολόγησης και ένταξης των πράξεων από τις δύο προσκλήσεις του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027».

4. Δείκτες πλαισίου - Regional Innovation Scoreboard

Το Regional Innovation Scoreboard (RIS) αξιολογεί τις επιδόσεις καινοτομίας των Ευρωπαϊκών περιφερειών χρησιμοποιώντας 21 δείκτες από τους 32 του European Innovation Scoreboard.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι κανονικοποιημένες βαθμολογίες για εικοσιένα δείκτες του Regional Innovation Scoreboard και η σχετική επίδοση των κανονικοποιημένων βαθμολογιών σε σύγκριση με την Ελλάδα και την ΕΕ.

Τέλος, καταγράφεται η τιμή του **Περιφερειακού Δείκτη Καινοτομίας** (ΠΔΚ) της Περιφέρειας (Regional Innovation Index - RII) και η μεταβολή της μεταξύ των ετών 2016 και 2023 σε σύγκριση με την ΕΕ.

Πίνακας 3: Regional Innovation Scoreboard για την Περιφέρεια Αττικής

Δείκτης	Κανονικοποιημένη ²⁶ βαθμολογία	Συγκριτικά με:	
		ΕΛ ²⁷	ΕΕ ²⁸
Πληθυσμός με τριτοβάθμια εκπαίδευση	0,778	131	148
Δια βίου μάθηση	0,136	144	37
Διεθνείς επιστημονικές συνδημοσιεύσεις	0,41	144	134
Επιστημονικές δημοσιεύσεις με τις περισσότερες αναφορές	0,496	98	91
Άτομα με ψηφιακές δεξιότητες πέραν των βασικών	0,395	109	84
Δαπάνες Ε&Α στον δημόσιο τομέα	0,577	100	102
Δαπάνες Ε&Α στον επιχειρηματικό τομέα	0,568	124	84
Δαπάνες καινοτομίας εκτός Ε&Α στις ΜΜΕ	0,497	97	123
Δαπάνες καινοτομίας ανά απασχολούμενο	0,576	109	96
Απασχολούμενοι ειδικοί σε ΤΠΕ	0,56	225	106
ΜΜΕ που εισάγουν καινοτομίες προϊόντων	1000	100	179
ΜΜΕ που εισάγουν καινοτομίες στις επιχειρησιακές διαδικασίες	1000	100	155
Καινοτόμες ΜΜΕ που συνεργάζονται με άλλες	0,828	108	170
Ερευνητικές συνδημοσιεύσεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα	0,615	131	157
Αιτήσεις διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας	0,331	122	54
Αιτήσεις για εμπορικά σήματα	0,507	118	102
Αιτήσεις για καταχώρηση σχεδίων προϊόντος	0,274	90	47
Απασχόληση σε δραστηριότητες έντασης γνώσης	0.739	197	130
Απασχόληση σε καινοτόμες ΜΜΕ	0,831	100	145
Πωλήσεις καινοτόμων προϊόντων, νέων στην αγορά και νέων στην επιχείρηση	0,886	102	184
Αέριες εκπομπές από λεπτά σωματίδια στη βιομηχανία	0,369	84	62

²⁶ Η περιφέρεια της Ε.Ε. με την καλύτερη επίδοση σε ένα συγκεκριμένο κριτήριο έχει κανονικοποιημένη βαθμολογία «1» ενώ η περιφέρεια με τη χειρότερη επίδοση -στο συγκεκριμένο κριτήριο- έχει βαθμό «0».

²⁷ Μέσος όρος Ελλάδας: 100

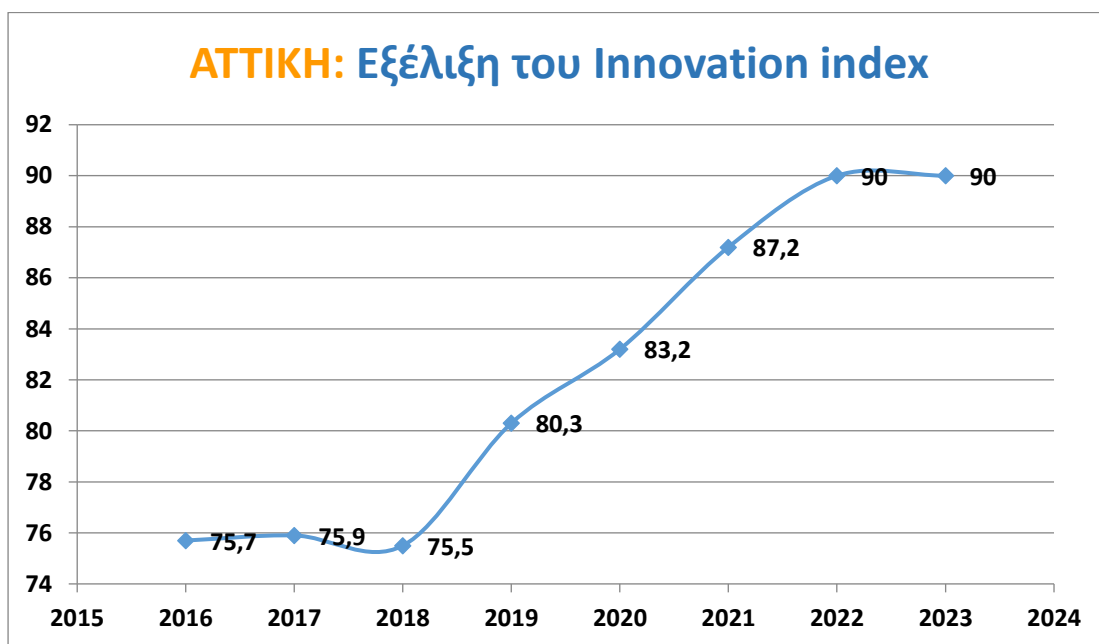
²⁸ Μέσος όρος ΕΕ: 100

NUTS	Περιφέρεια	ΠΔΚ (RII)	Κατάταξη	Ομάδα Επίδοσης ²⁹	Μεταβολή
EL03	Περιφέρεια Αττικής	90	132	Moderate Innovator +	21,9

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Regional Innovation Scoreboard που ανακοίνωσε η ΕΕ τον Ιούλιο του 2023:

- η Αττική παραμένει στην κατηγορία «μέτριοι καινοτόμοι+» για ακόμη μια χρονιά,
- οι επιδόσεις καινοτομίας της Αττικής αυξήθηκαν κατά 21,9% μεταξύ των ετών 2016 και 2023 σε σύγκριση με την ΕΕ.
- η Αττική κατατάσσεται στη θέση 132 στον Πίνακα Καινοτομίας, σε σύνολο 241 Περιφερειών της Ευρώπης (συμπεριλαμβανομένου του Ηνωμένου Βασιλείου) ανεβαίνοντας 9 θέσεις από την προηγούμενη έκδοση (2021).
- Η Περιφέρεια Αττικής από το 2020 και μετά είναι η πιο καινοτόμα Περιφέρεια σε εθνικό επίπεδο.

Η πορεία της επίδοσης της Αττικής τα τελευταία χρόνια (2016-2023) σύμφωνα με το European Regional Innovation Scoreboard αποτυπώνεται στο παρακάτω γράφημα.

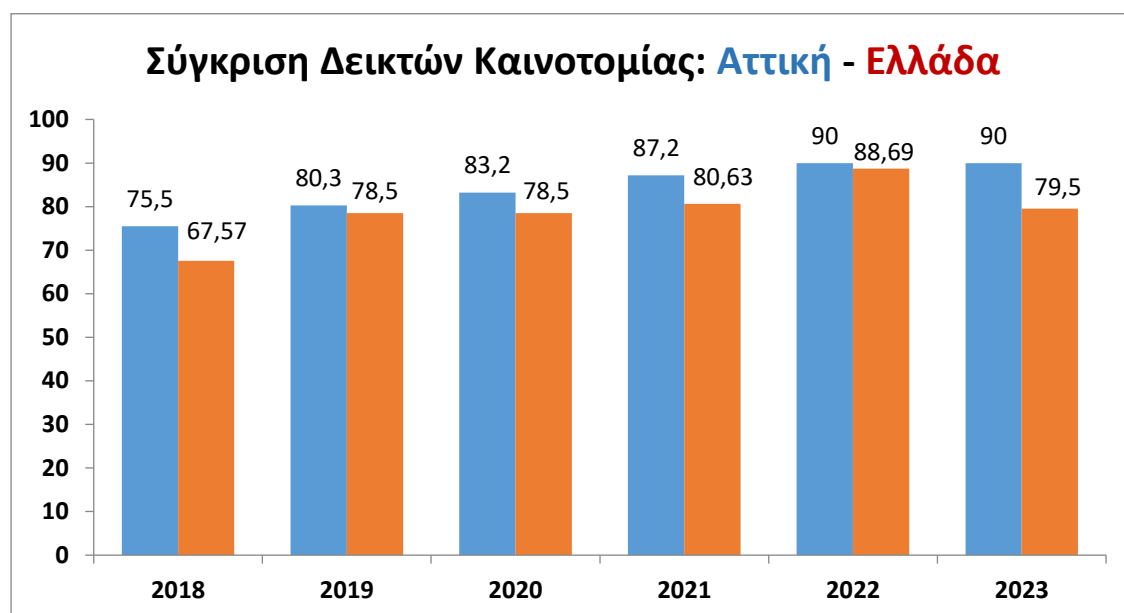

Επίσης η σημασία της Καινοτομίας στην Περιφέρεια Αττικής αποτυπώνεται στο παρακάτω διάγραμμα, σύμφωνα με το οποίο **η επίδοσή της Αττικής είναι σταθερά μεγαλύτερη από ότι της Ελλάδας.**

²⁹ Οι περιφέρειες κατατάσσονται σε τέσσερις κατηγορίες σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ:

- Innovation Leaders: περιφέρειες με σχετική επίδοση μεγαλύτερη του 125% του μ.ο. της ΕΕ
- Strong Innovators: περιφέρειες με σχετική επίδοση μεταξύ του 100% και του 125% του μ.ο. της ΕΕ
- Moderate Innovators: περιφέρειες με σχετική επίδοση μεταξύ του 70% και του 100% του μ.ο. της ΕΕ
- Emerging Innovators: περιφέρειες με σχετική επίδοση μικρότερη του 70% του μ.ο. της ΕΕ

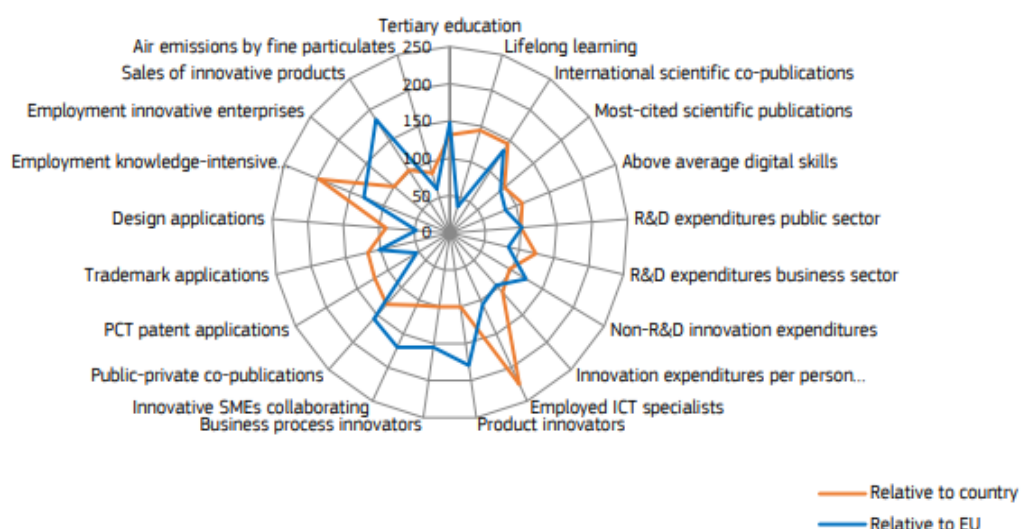
Χαρακτηριστικό είναι ότι οι επιδόσεις της χώρας υποχώρησαν το 2023 πάνω από 7% σε σχέση με το προηγούμενο έτος.

Σύγκριση Αττικής-Ελλάδας

Το παρακάτω γράφημα ραντάρ δείχνει:

- **Πορτοκαλί γραμμή:** οι επιδόσεις της Αττικής σε σύγκριση με την Ελλάδα, με δυνατότερο σημείο την απασχόληση ICT Specialists.
- **Μπλε γραμμή:** οι επιδόσεις της Αττικής σε σύγκριση με την ΕΕ, με δυνατότερο την ύπαρξη product innovators και πιο αδύναμο τη Δια Βίου Μάθηση.

Από τους ειδικούς δείκτες της Αττικής, ενδιαφέρον σε σχέση με το 2021 παρουσιάζει η εξέλιξη των παρακάτω:

- Αύξηση κατά 10% του αριθμού των επιστημονικών δημοσιεύσεων με τουλάχιστον έναν συν-συγγραφέα από το εξωτερικό.
- Αύξηση των δημοσίων δαπανών Ε&Α ως ποσοστού του περιφερειακού ΑΕΠ (από 0,6 σε 0,8%)
- Αύξηση των ιδιωτικών δαπανών Ε&Α ως ποσοστού του περιφερειακού ΑΕΠ (από 0,92 σε 1,07%)
- Αύξηση κατά 20% των ΜΜΕ που εισάγουν καινοτομία προϊόντος ή διαδικασίας.
- Μείωση κατά 18% του ποσοστού του ενεργού πληθυσμού που ασχολείται με τη Διά Βίου Μάθηση.

5. Συμπεράσματα - Προτάσεις

Τα συμπεράσματα που αναφέρονται στο κεφάλαιο αυτό αφορούν (ενδεικτικά):

- την εφαρμογή της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (μέθοδος, συμμετοχές, αποτελέσματα),
- την έκδοση προσκλήσεων προς τους δυνάμει δικαιούχους, την υποβολή προτάσεων από τους τελευταίους και τις εντάξεις έργων,
- την υλοποίηση των δράσεων έξυπνης εξειδίκευσης (οικονομικό και φυσικό αντικείμενο),
- τα προβλήματα που εντοπίστηκαν σε όλο τον κύκλο ζωής των δράσεων έξυπνης εξειδίκευσης.

Αντίστοιχα οι προτάσεις θα επικεντρωθούν κυρίως: α) στην επίλυση των προβλημάτων που έχουν διαπιστωθεί, β) στην αναβάθμιση των διαδικασιών ενεργοποίησης και υλοποίησης των δράσεων έξυπνης εξειδίκευσης.

Τα αναφερόμενα στο κεφάλαιο αυτό θα αποτελέσουν τη βάση για την άντληση των κατάλληλων διδαγμάτων και την ανάδειξη καλών πρακτικών.

5.1. Συμπεράσματα

Από την εφαρμογή του πρώτου κύκλου της ΔΕΑ στην Περιφέρεια Αττικής, προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα:

- Η συμμετοχή στη ΔΕΑ από τους συντελεστές της 4πλής έλικας κρίνεται αρκετά ικανοποιητική καθώς υπήρξε ανταπόκριση και ενεργός συμμετοχή χωρίς «απώλειες» στην πάροδο του χρόνου – δεν χρειάστηκε αναπλήρωση μελών ή συμπλήρωση των Ομάδων.
- Η προσαρμογή της μεθοδολογίας ΔΕΑ της ΓΓΕΚ στην Αττική κρίνεται επίσης εύστοχη, λόγω μεγέθους της Περιφέρειας
- Η χρονική διάρκεια ενός κύκλου ΔΕΑ δεν πρέπει να ξεπερνά τους 8 μήνες.
- Η Δημόσια Διαβούλευση απαιτεί επαρκή προετοιμασία και προώθηση/ενημέρωση για να έχει ικανή συμμετοχή και ανταπόκριση.
- Έχουν δημιουργηθεί προσδοκίες από τους συντελεστές της 4πλής έλικας και κυρίως από τον επιχειρηματικό κόσμο και αναμένονται με ενδιαφέρον οι προσκλήσεις που θα εκδοθούν.

- Για την έναρξη επόμενου κύκλου ΔΕΑ θα πρέπει να έχουν προκύψει στοιχεία από απήχηση προσκλήσεων στους ΕΣ1.i και ΕΣ.1.iii.

5.2. Προτάσεις

- Μεγαλύτερη αντιπροσωπευτικότητα στη διάρθρωση των Συμβουλευτικών Ομάδων
- Περισσότερα συμπληρωματικά – «δορυφορικά» workshops με εκπροσώπους της Επιχειρηματικότητας πριν την ωρίμανση των κειμένων.
- Έκδοση προσκλήσεων RIS σε απόλυτη συνάφεια με τα ευρήματα του πρώτου κύκλου της ΔΕΑ, ώστε να ενισχυθεί η εμπιστοσύνη και η δέσμευση των συντελεστών της 4πλής έλικας στη συμμετοχή τους σε επόμενους κύκλους ΔΕΑ.
- Τήρηση roadmap / χρονοπρογραμματισμού προσκλήσεων σε βάθος τουλάχιστον 5ετίας, ώστε να εξασφαλιστεί η διαθεσιμότητα πόρων για την δρομολόγηση δράσεων που θα προκύψουν από τους επόμενους κύκλους ΔΕΑ.
- Ενίσχυση της δημοσιότητας και της δικτύωσης σε όλες τις φάσεις της υλοποίησης της στρατηγικής και της δρομολόγησης των παρεμβάσεων.
- Ενίσχυση της δημοσιότητας των Δράσεων Δημόσιας Διαβούλευσης για την επίτευξη μεγαλύτερης συμμετοχής του 4ου συντελεστή της 4πλής έλικας (κοινωνία των πολιτών – συλλογικότητες).
- Επιδίωξη ξεκάθαρου και ολοκληρωμένου σχεδιασμού συμπληρωματικότητας και επικάλυψης παρεμβάσεων μεταξύ κεντρικού και περιφερειακού επιπέδου, σε σχέση με την Έξυπνη Εξειδίκευση.
- Έγκαιρος κεντρικός σχεδιασμός δράσεων reskilling/upskilling, με βάση τις περιφερειακές ανάγκες που έχουν αναδειχθεί (καθώς δεν καλύπτεται ο Ε.Σ.1.iv από τα Περιφερειακά Προγράμματα) και με δεδομένο ότι στην Αττική σημειώνεται μείωση κατά 18% του ποσοστού του ενεργού πληθυσμού που ασχολείται με τη Δια Βίου Μάθηση τα τελευταία 2 χρόνια.

Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου

**Υπεύθυνος φορέας: Διεύθυνση Αναπτυξιακού
Προγραμματισμού, Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου**

1. Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου

1.1 Γενικά

Υπάρχει μια κοινή αντίληψη ότι το μέγεθος και η οικονομική δομή μιας περιφέρειας μπορούν να σταθούν εμπόδιο σε παρεμβάσεις πολιτικής επιστήμης, τεχνολογίας και καινοτομίας. Σε πολλές περιπτώσεις όμως αναπτυσσόμενα μικρά νησιωτικά συμπλέγματα έχουν μοναδικούς πολιτισμούς και γεωπολιτικές μοναδικότητες, ενώ ταυτόχρονα μοιράζονται συγκεκριμένες προκλήσεις για την οικονομική τους ανάπτυξη.

Η Περιφέρεια του Βορείου Αιγαίου (ΠΒΑ) επιθυμεί να δημιουργήσει μία νέα αναβαθμισμένη σχέση με τις νησιωτικές κοινωνίες των 10 Νησιών της αλλά και του Αιγαίου Αρχιπελάγους και να συν-διαμορφώσει ένα μοντέλο περιφερειακής ανάπτυξης, υιοθετώντας τις τεχνολογικές καινοτομίες της 4ης βιομηχανικής επανάστασης με βάση την εκπλήρωση των Στόχων της Βιώσιμης Ανάπτυξης και με τον άνθρωπο και την κοινωνική δικαιοσύνη στο επίκεντρο αυτής της διαδρομής.

Οι αρχές σχεδιασμού της Βιομηχανίας 4.0 δηλαδή, η διασύνδεση, η διαφάνεια πληροφοριών, η τεχνική βοήθεια (π.χ. οπτικοποίηση της πληροφορίας) και οι πιο αποκεντρωμένες αποφάσεις με κέντρο τον άνθρωπο και την συμπεριληπτικότητα μας οδηγούν πιο κοντά στα Νησιά Ίσων Ευκαιριών.

Ταυτόχρονα ο διαχρονικός χαρακτήρας των Νησιών της ΠΒΑ είναι πρόσφορος για την ανάπτυξη καινοτόμων πολιτικών με σκοπό την αλληλεπίδραση 12 Μηνών με το εθνικό και διεθνές οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον αναπτύσσοντας περισσότερα προϊόντα, υπηρεσίες, επιχειρηματικότητα και εργασία.

Για αυτό τον λόγο τοποθετείται η διακυβέρνηση και η ενεργή ανάπτυξη του Δικτύου Φορέων του Οικοσυστήματος Καινοτομίας της ΠΒΑ στο κέντρο της Διακυβέρνησης της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης της ΠΒΑ 2030 (RIS3BA0230) και της Εφαρμογής της.

Η επικαιροποιημένη RIS3BA0230 εφαρμόζει τρεις 4 συνθήκες/παραδοχές:

α. Η RIS3BA αναπτύσσεται με στόχο μία νέα αναβαθμισμένη/ διεθνοποιημένη θέση της ΠΒΑ στους βασικούς και τους “λανθάνοντες” τομείς προτεραιότητας τόσο προς την ΕΕ όσο και προς την διεθνή οικονομία.

β. Η δομή διακυβέρνησής της συνάδει και επικουρεί την συνολική διακυβέρνηση της/των Στρατηγικών σε Εθνικό αλλά Ευρωπαϊκό επίπεδο.

γ. Οι στρατηγικές προτεραιότητες που αναπτύσσει είναι συμπληρωματικές των εθνικών προτεραιοτήτων τόσο όσον αφορά τις θεματικές προτεραιότητες όσο και την χρηματοδότησή τους από τα διαρθρωτικά ταμεία.

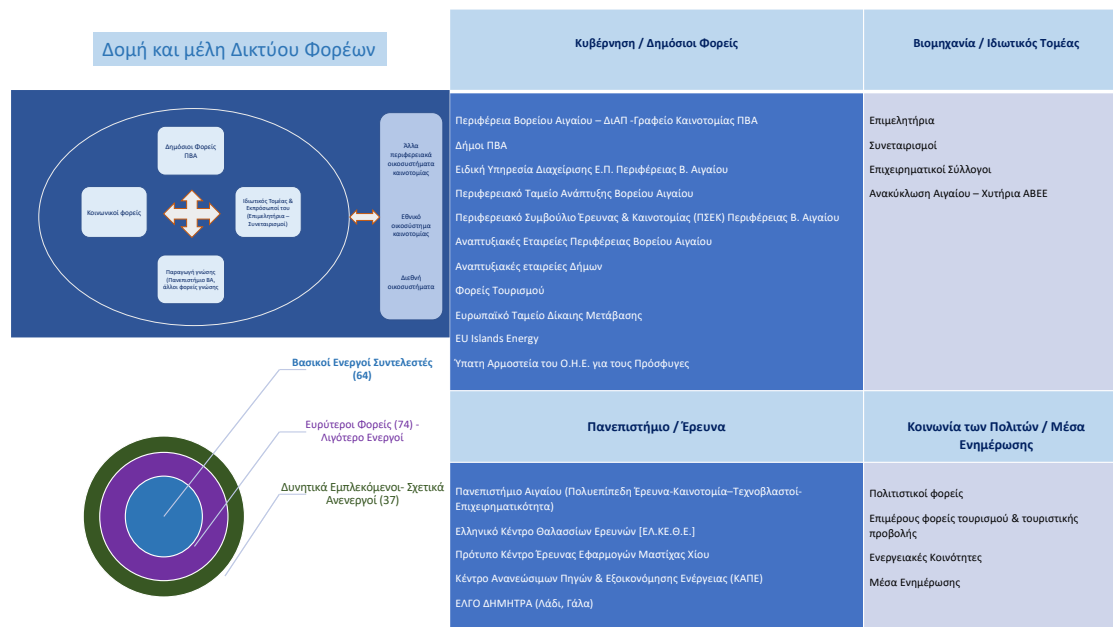
Δ. Αναζητά χρηματοδοτήσεις, επενδύσεις και συνεργασίες σε παγκόσμιο επίπεδο πάντα με φίλτρο την Αειφορία, την Ανάπτυξη και την Κοινωνική Δικαιοσύνη.

1.2 Οι βάσεις της επικαιροποίησης της RIS3ΠΒΑ

Η επικαιροποίηση της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης της ΠΒΑ λαμβάνει υπόψη τους παράγοντες αλλά και τις πρωτοβουλίες που έχουν αναληφθεί μέχρι σήμερα. Ταυτόχρονα, λαμβάνει υπόψη την οικονομία της ΠΒΑ, τις υποδομές υποστήριξης της καινοτομίας που έχουν αναπτυχθεί, τα διδάγματα από την προγραμματική περίοδο 2014-2020, και τις συσχετίσεις με τον κεντρικό μηχανισμό διακυβέρνησης με σκοπό να συνεισφέρει εκτός του αναπτυξιακού της σκοπού και στην ικανοποίηση των επτά κριτηρίων του Πρόσφορου Όρου 1 του ΕΣΠΑ της προγραμματικής περιόδου 2021-27.

1.3 Το Δίκτυο Φορέων του Οικοσυστήματος Καινοτομίας της ΠΒΑ

Το Δίκτυο Φορέων (ΔΦ) φιλοδοξεί να αποτελέσει τον πυρήνα συνεργασίας/ διαμεσολάβησης μεταξύ του Δημοσίου, του Πανεπιστημίου/Ερευνας, του Ιδιωτικού Τομέα και της Κοινωνίας από όλη την Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου. Το ΔΦ διαδραματίζει σημαντικό ρόλο τόσο στην Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ), όσο και στα θέματα της κυκλικής και γαλάζιας οικονομίας, του τεχνολογικού μετασχηματισμού και της ψηφιοποίησης αλλά και της προώθησης της διεθνοποίησης και εξωστρέφειας της ΠΒΑ. Τα μέλη του Δικτύου Φορέων αποτελούν το βασικό υπόστρωμα εφαρμογής και απορρόφησης των χρηματοδοτικών εργαλείων σε περιφερειακό, εθνικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο και κατά συνέπεια της εφαρμογής της RIS3BA. Προσδιορίζει και αναδεικνύει ευκαιρίες συνεργασίας και μεταφοράς τεχνολογίας και τεχνογνωσίας μεταξύ των εμπλεκόμενων αλλά και με εξωτερικές πηγές με απώτερο σκοπό την παραγωγή ποιοτικότερων υπηρεσιών και προϊόντων.

Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου
 Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού
 Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. Περιφέρειας Β. Αιγαίου
 Δήμος Δυτικής Λέσβου
 Δήμος Μυτιλήνης
 Δήμος Αγίου Ευστρατίου
 Δήμος Λήμνου
 Δήμος Ικαρίας
 Δήμος Φούρνων
 Δήμος Ανατολικής Σάμου
 Δήμος Δυτικής Σάμου
 Δήμος Οινουσσών
 Δήμος Χίου
 Δήμος Ηρωικής Νήσου Ψαρών
 Περιφερειακό Συμβούλιο Έρευνας & Καινοτομίας (ΠΣΕΚ) ΠΒΑ
 ΕΛΟΡΙΣ Α.Ε.
 Κέντρο Ανάπτυξης, Απασχόλησης, Επαγγελματικής Κατάρτισης & Τεχνολογίας Νομού Σάμου (ΚΑΑΕΚΤ)
 Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης Χίου Ανώνυμη Αναπτυξιακή Εταιρεία ΟΤΑ
 Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης Λέσβου – ΕΤΑΛ Α.Ε.
 Αναπτυξιακή Εταιρεία Λήμνου Α.Α.Ε. ΟΤΑ
 Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Απολιθωμένου Δάσους Λέσβου
 Περιφερειακή Υπηρεσία Τουρισμού Βορείου Αιγαίου
 Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης (Just Transition Fund) “Greco Islands”
 EU Islands Energy
 Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών & Εξοικονόμησης Ενέργειας
 Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε για τους Προσφυγες
 Πανεπιστήμιο Αιγαίου
 Πανεπιστήμιο Αιγαίου - Γραφείο Μεταφοράς Τεχνολογίας
 Αγροτικός Οικοδομητικός Συνεταιρισμός Λήμνου - Η Ένωση
 ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ Εργαστήριο Ελαιολαδού
 ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ Εργαστήριο Ελέγχου Ποιότητας Γάλακτος Λέσβου
 Ελληνικό Κέντρο Θαλασσίων Ερευνών [ΕΛ.ΚΕ.ΘΕ.]
 Σχολή Πλοιάρχων Οινουσσών
 Πρότυπο Κέντρο Έρευνας Εφαρμογών Μαστίχας Χίου
 Ερευνητικό Κέντρο Αριστείας Φυσικών Προϊόντων (NatPro)
 Παρατηρητήριο Βιώσιμης Τουριστικής Ανάπτυξης
 Επιμελητήριο Λέσβου
 Επιμελητήριο Χίου
 Επιμελητήριο Σάμου
 Επιμελητηριακός Όμιλος Ανάπτυξης Ελληνικών Νησιών (Ε.Ο.Α.Ε.Ν.)
 Ενιαίος Οικοδομητικός Αγροτικός Συνεταιρισμός Σάμου Ε.Ο.Σ
 Ελαιουργικός Συνεταιρισμός Στύψης Λέσβου
 Αγροτικός Συνεταιρισμός Μανταμάδου Λέσβου
 Αγροτικός Κτηνοτροφικός Συνεταιρισμός Μεσσοτόπου
 Αγροτικός Συνεταιρισμός Ατσίκης
 Συνεταιρισμός Γεωργικό Μύρινας
 Συνεταιρισμός Αγροτικό Μύρινας
 Thermal springs Ιπποκράτης
 Thermal Spa Lesvos
 Ανακυκλώση Αιγαίου-Χυτηρία ΑΒΕΕ
 Ένωση Ξενοδόχων Σάμου & Ικαρίας
 Ένωση Ξενοδόχων Χίου
 Ένωση Ξενοδόχων Λέσβου
 Σωματείο Ιδιοκτητών Ενοικιαζόμενων Δωματίων Λήμνου και Αγίου Ευστρατίου
 Σύλλογος Ιδιοκτητών Ενοικιαζόμενων Δωματίων-Διαμερισμάτων & Εξοχικών κατοικιών Ν.Χίου
 Σύλλογος Ιδιοκτητών Ενοικιαζόμενων Δωματίων Λέσβου
 Σύλλογος ενοικιαζομένων δωματίων Σάμου
 Σύνδεσμος Ναυτικών & Τουρ. Πρακτόρων Σάμου
 Ένωση Τουριστικών Πρακτόρων Λέσβου
 Σύνδεσμος Συμβούλων Επιχειρήσεων Βορείου Αιγαίου
 Εφορεία Αρχαιοτήτων Λέσβου
 Εφορεία Αρχαιοτήτων Χίου
 Εφορεία Αρχαιοτήτων Σάμου & Ικαρίας
 Εφορεία Ενόλων Αρχαιοτήτων

Το Δίκτυο Φορέων διακρίνεται από μία ισχυρή παρουσία φορέων του δημοσίου, οι οποίοι είναι ουσιαστικά ενεργοί τόσο σε επίπεδο διακυβέρνησης της πολιτικής καινοτομίας όσο και σε επίπεδο συμμετοχής σε γενικότερες αναπτυξιακές δράσεις. Το ίδιο σημαντικό διαφαίνεται και ο ρόλος των εκπροσώπων του ιδιωτικού τομέα μέσα από τα επιμελητήρια και τους συνεταιρισμούς.

Το Πανεπιστήμιο Αιγαίου συνιστά πυρήνα τόσο στα θέματα της εκπαίδευσης και της έρευνας, στα συγκεκριμένα πεδία που δραστηριοποιείται, αλλά και σε δράσεις οι οποίες συσχετίζονται με την καινοτομία και την επιχειρηματικότητα δημιουργώντας ροές συνεργασίας κυρίως εσωτερικές, αλλά και με περιφερειακούς φορείς όπως και διεθνείς συνεργασίες. Οι κοινωνικοί φορείς εμφανίζουν σημαντική δραστηριότητα ιδιαίτερα στο χώρο του πολιτισμού αλλά και της κοινωνικής φροντίδας με έμφαση στο μεταναστευτικό το οποίο αποτελεί μείζον θέμα για την περιφέρεια. Τέλος, η εκπροσώπηση των διαφορετικών κατηγοριών των φορέων σε σχέση με τη νησιωτικότητα είναι σχετικά ομοιογενής με τα μεγαλύτερα νησιά να παρουσιάζουν περισσότερους ενεργούς εκπροσώπους.

Σε επίπεδο έξυπνης εξειδίκευσης, από πλευράς δημοσίου τομέα αλλά κι από πλευράς εκπροσώπων του ιδιωτικού τομέα, παρουσιάζεται μεγαλύτερη συσσώρευση φορέων στους τομείς της αγροδιατροφής και του τουρισμού-πολιτισμού. Παρόλα αυτά, διαφαίνεται η τάση συμμετοχής σε δράσεις ψηφιακού μετασχηματισμού, μέσα από τη συμμετοχή των σχετικών φορέων σε αντίστοιχα έργα. Επίσης, έντονη διαφαίνεται η τάση για συμμετοχή σε δράσεις που σχετίζονται με την βιώσιμη

ανάπτυξη και την μπλε οικονομία με το Πανεπιστήμιο Αιγαίου να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο προς αυτή την κατεύθυνση.

Η δραστηριότητα του δικτύου φορέων πρέπει να ενδυναμωθεί και να συνεχισθεί μέσα από την δυναμική των μελών του. Το παρακάτω διάγραμμα αναδεικνύει την συσχέτιση των μελών του Δικτύου φορέων με την Λογική Παρέμβασης της ΕΣΕΕ 2021-27 και τον αντίστοιχο ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν για την ΠΒΑ σε Περιφερειακό και Διεθνές επίπεδο.

Λογική Παρέμβασης της ΕΣΕΕ 2021-27 της ΕΣΕΕ – Εφαρμογή σε περιφερειακό επίπεδο ΠΒΑ					
Στρατηγικοί Στόχοι Πεδία Παρέμβασης	Παραγωγή Νέας Τέχνης	Αξιοποίηση και Διάδοση Νέας Τέχνης	Καινοτομία & Τεχνολογικός Εκσυγχρονισμός	Ανάπτυξη, Διεκδίκηση & Διεθνοποίηση	Συμμετοχή σε Γεωγραφικές, Τεχνολογικές και Επιχειρηματικές Διεθνείς Κινητές Αλυσίδες
Ανθρώπινο Δυναμικό (Έρευνα & Παραγωγή)	Πανεπιστήμιο Αιγαίου ΕΛΟΡΕ Αναπτυξιακές Εταιρείες	Πανεπιστήμιο Αιγαίου ΕΛΟΡΕ Αναπτυξιακές Εταιρείες	Δίκτυο Φορέων Επιχειρήσεων	Δίκτυο Φορέων Επιχειρήσεων	Δίκτυο Φορέων Επιχειρήσεων
Ερευνητικές Υποδομές & Υποδομές Καινοτομίας	Πανεπιστήμιο Αιγαίου ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ Κ.Ε. ΜΑΤΙΤΙΧΑΖ	Γραφείο Μεταφοράς Τεχνολογίας ΠΑ Γραφείο Καινοτομίας	Δίκτυο Φορέων Επιχειρήσεων	Δίκτυο Φορέων	Δίκτυο Φορέων
Μηχανισμοί, Υπηρεσίες & Δομές Υποστήριξης της Καινοτομίας	Γραφείο Μεταφοράς Τεχνολογίας ΠΑ Γραφείο Καινοτομίας Αναπτυξιακές Εταιρείες	Γραφείο Μεταφοράς Τεχνολογίας ΠΑ Γραφείο Καινοτομίας Αναπτυξιακές Εταιρείες	Επιμελητήρια Αναπτυξιακές Εταιρείες Επιμελητήρια Γραφείο Καινοτομίας Γραφείο Μεταφοράς Τεχνολογίας ΠΑ	Επιμελητήρια Αναπτυξιακές Εταιρείες Επιχειρήσεις Γραφείο Καινοτομίας Γραφείο Μεταφοράς Τεχνολογίας ΠΑ	Επιμελητήρια Αναπτυξιακές Εταιρείες Γραφείο Μεταφοράς Τεχνολογίας ΠΑ Γραφείο Καινοτομίας
Σύνδεση Έρευνας & Παραγωγής	Δίκτυο Φορέων	Δίκτυο Φορέων Επιχειρήσεων	Δίκτυο Φορέων Επιχειρήσεων	Δίκτυο Φορέων Επιχειρήσεων	Δίκτυο Φορέων Επιχειρήσεων
Ψηφιακός Μετασχηματισμός	Δίκτυο Φορέων	Δίκτυο Φορέων Επιχειρήσεων	Δίκτυο Φορέων Επιχειρήσεων	Δίκτυο Φορέων Επιχειρήσεων	Δίκτυο Φορέων Επιχειρήσεων

Μέσα από τις συζητήσεις των συναντήσεων του Δικτύου Φορέων αναδείχθηκε σειρά ενεργειών/ δράσεων για την περαιτέρω ενδυνάμωση του Δικτύου όπως οι ακόλουθες:

- Σχεδιασμός, έγκριση και ενεργοποίηση του κανονισμού οργάνωσης του Δικτύου φορέων.
- Υποστήριξη της οργάνωσης θεματικών εργαστηρίων και εντονότερη συμμετοχή στην Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης στους τομείς προτεραιότητας της RIS3, με σκοπό την παραγωγή προτάσεων και πολιτικών για τη νέα προγραμματική περίοδο στον τομέα της επιχειρηματικότητας, καινοτομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης μέσα από μηχανισμούς μέτρησης των SDGs.
- Υποστήριξη της ΠΒΑ για την ωρίμανση έργων και την δημιουργία δομών όπως π.χ. της υποστήριξης της νεοφυούς και καινοτόμου επιχειρηματικότητας, όπως Θερμοκοιτίδες, Clusters, Co-working spaces.
- Υποστήριξη του ΔΦ στην διοργάνωση διαγωνισμών καινοτομίας και επιχειρηματικότητας για νεοφυείς και καινοτόμες επιχειρήσεις.
- Υποστήριξη της ΠΒΑ μέσω των μελών του Δικτύου στην ωρίμανση έργων προσαρμογής των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού στο πλαίσιο των κατευθύνσεων της έξυπνης εξειδίκευσης, της βιομηχανικής μετάβασης, της υποστήριξης του ψηφιακού μετασχηματισμού και της διεθνοποίησης.
- Εστιασμένη εκπαίδευση, εργαστήρια, χρήση οργανολογίας και υπηρεσιών του ΠΑ από ΜΜΕ, μεταπτυχιακές σπουδές σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Αιγαίου.

- Περαιτέρω συνεργασία της ΠΒΑ με το Γραφείο Μεταφοράς Τεχνολογίας και του Γραφείου Διαμεσολάβησης του ΠΑ.
- Δράσεις προβολής και διάχυσης.

1.4 Διακυβέρνηση και εκπλήρωση του πρόσφορου όρου της περιόδου 2021-27.

Η Λογική Παρέμβασης της ΕΣΕΕ και η εφαρμογή της σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο θα πρέπει να πληροί τον Αναγκαίο Πρόσφορο Όρο (δηλ. η απαραίτητη προϋπόθεση για τη χρηματοδότηση των δράσεων), γεγονός που επηρεάζει τη διαμόρφωση του συστήματος Διακυβέρνησης, Παρακολούθησης & Αξιολόγησης. Η ορθή Διακυβέρνηση της ΕΣΕΕ (αναγκαίος πρόσφορος όρος) για την περίοδο 2021-2027 προϋποθέτει την εκπλήρωση των επτά κριτηρίων που αφορούν τον Στόχο Πολιτικής 1: *«Μια Ευρώπη πιο ανταγωνιστική και έξυπνη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού και των περιφερειακών διασυνδέσεων ΤΠΕ»* και ειδικότερα τους ειδικούς στόχους 1.i: *«Ανάπτυξη και ενίσχυση των ικανοτήτων έρευνας και καινοτομίας και αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών»* και 1.iv: *«Ανάπτυξη δεξιοτήτων για έξυπνη εξειδίκευση, βιομηχανική μετάβαση και επιχειρηματικότητα»*. Αυτά τα 7 κριτήρια είναι τα ακόλουθα και ισχύουν σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο:

1. Επικαιροποιημένη ανάλυση των προκλήσεων για τη διάδοση της καινοτομίας και την ψηφιοποίηση (Κ1) (RIS3BA)
2. Ύπαρξη αρμόδιου περιφερειακού ή εθνικού οργανισμού ή φορέα που είναι υπεύθυνος για τη διαχείριση της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (Κ2) (Διακυβέρνηση)
3. Εργαλεία παρακολούθησης και αξιολόγησης για τη μέτρηση των επιδόσεων ως προς την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής (Κ3) (Παρακολούθηση και Αξιολόγηση).
4. Λειτουργία της συνεργασίας των ενδιαφερομένων μερών (Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης) (Κ4) (ΔΕΑ)
5. Αναγκαίες δράσεις για τη βελτίωση των εθνικών ή περιφερειακών συστημάτων έρευνας και καινοτομίας, εφόσον απαιτούνται (Κ5) (Δίκτυο Φορέων)
6. Κατά περίπτωση, δράσεις για τη στήριξη της βιομηχανικής μετάβασης (Κ6) (industry 4.0 – Βιώσιμη Ανάπτυξη)
7. Μέτρα για την ενίσχυση της συνεργασίας με εταίρους εκτός συγκεκριμένου κράτους μέλους σε τομείς προτεραιότητας που υποστηρίζει η στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης. (Κ7) (Διεθνοποίηση)

«Τα κριτήρια Κ2, Κ3 και Κ4 είναι αυτά που συνδέονται πιο άμεσα με τη διακυβέρνηση της ΕΣΕΕ 2021-2027 ενώ τα υπόλοιπα τέσσερα κριτήρια συσχετίζονται περισσότερο με την αποτελεσματική εφαρμογή των πεδίων παρέμβασης της ΕΣΕΕ για την επίτευξη των Στρατηγικών Στόχων. Η ΕΣΕΕ 2021-27 υποστηρίζεται από δράσεις και μέτρα που αναφέρονται στα κριτήρια Κ5, Κ6 και Κ7. Το σύστημα παρακολούθησης και αξιολόγησης (Κ3) υποβοηθεί την εκπλήρωση και των υπολοίπων κριτηρίων με σκοπό το συνολικό σύστημα διακυβέρνησης της ΕΣΕΕ 2021-27 να πληροί συνεχώς τον Αναγκαίο Πρόσφορο Όρο υπό την εποπτεία της ΜΟΝ-ΕΣΕΕ.

Κριτήριο 1: Επικαιροποιημένη ανάλυση των προκλήσεων για τη διάδοση της καινοτομίας και την ψηφιοποίηση.

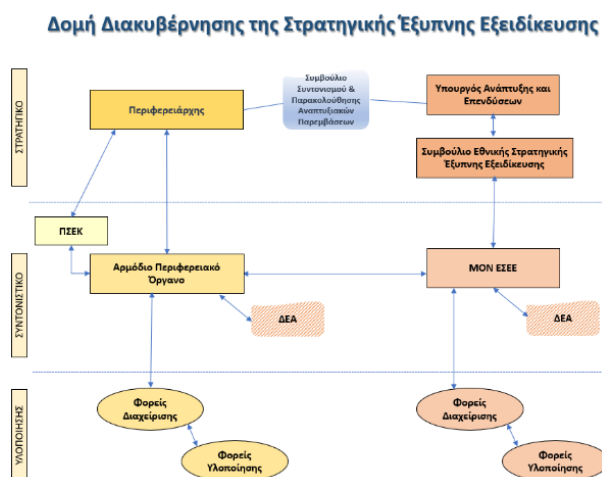
Η ΠΒΑ μέσα από την συνεργασία της ΔΙΑΠ και της ΕΥΔ ΠΒΑ και με την υποβοήθηση του Γραφείου Καινοτομίας ΠΒΑ πραγματοποίησε πάνω από 10 οργανωμένες συναντήσεις ΔΕΑ σε κλασικούς και νέους τομείς, την ανάλυση των τάσεων και προκλήσεων της ΠΒΑ και τη δημιουργία/ ανάλυση του Δικτύου Φορέων του Οικοσυστήματος Καινοτομίας της ΠΒΑ. Το μεγαλύτερο μέρος των ευρημάτων και συμπερασμάτων βρίσκονται ενσωματωμένα στην πρόταση στρατηγικής. Οι παρακάτω δύο πίνακες είναι ενσωματωμένοι στην ΕΣΕΕ 2021-2027 (ΦΕΚ) ως βασικές προτεραιότητες της ΠΒΑ.

ΕΞΥΠΝΗ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ
ΒΑΣΙΚΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 2021-2027
Αγροδιατροφικός τομέας (Αγροτική Παραγωγή και Μεταποίηση)
Τουρισμός – Πολιτισμός – Περιβάλλον
e-οικονομία, ψηφιακή ανάπτυξη, μεταφορές
ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ
Περιβάλλον & Κυκλική οικονομία – Γαλάζια οικονομία
Νησιά Ίσων Ευκαιριών
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΣ ΦΟΡΕΑΣ
Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού της Περιφέρειας Β. Αιγαίου

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ									
A/A	ΤΟΜΕΙΣ / ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΗ ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ	ΒΙΟΪΣΤΗΜΕΣ, ΥΓΙΑ ΦΑΡΜΑΚΑ	ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ	ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ & ΕΝΕΡΓΕΙΑ	ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ & ΚΥΚΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	ΥΓΙΑ ΚΑΤΑΓΕΙΤΕΣ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ & ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ
		Βιομηχανία τροφίμων & ποτών		υποδομών, έρευνα στο πεδίο των ΤΠΕ					
5.	ΑΤΤΙΚΗ	Εξειδικευμένα τρόφιμα βιομηχανία τροφίμων Μέλι, ανθοκομία	Εστίαση στον τομέα Φαρμάκου & Υγείας Υδάτινης Βιοτεχνολογίας	Τεχνολογίες Διασφάλισης, Μικρο-κόσμο ηλεκτρονικής, και έντασης σχεδίου		Εστίαση στον τομέα Ενέργειας (ΑΠΕ, εξοικονόμηση ενέργειας, Smart Grids) - Περιβάλλοντος Ευφυούς & Βιώσιμη Ναυτιλία	Έξυπνες Μεταφορές Ναυπηγική	Νέα Υλικά κατασκευές	Ολοκληρωμένη διαχείριση τουριστικού προορισμού, εξειδίκευση της Γαλάζιας Οικονομίας
6.	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	Πρωτογενής τομέας, μεταποίηση αγροτικών προϊόντων, αγροδιατροφή και γαστρονομία		Οριζόντιος Υποστηρικτικός Τομέας	Οριζόντιος Υποστηρικτικός Τομέας	Οριζόντιος Υποστηρικτικός Τομέας	Οριζόντιος Υποστηρικτικός Τομέας	Μεταποιητική βιομηχανία (παραγωγή προϊόντων έλλου, μετάλλου, προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά, παραγωγή ειδών από πλαστικό, οργάνων και δομημένων υλικών, μαρμαριού)	Νέες μορφές τουρισμού (γαστρονομία, αγροτουρισμός, υγεία, κρουαζιέρα, χειμερινές διακοπές), επέκταση τουριστικής περιόδου και σύνδεση με την τοπική πρωτογενή τομέα
7.	ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	Πρωτογενής τομέας (καλλιέργεια/επεξεργασία, μεταποίηση/εμπορία των αγροτικών προϊόντων)		Ψηφιοποίηση και πολιτιστική κληρονομιά, Ψηφιακή Πράσινη Ανάπτυξη Ψηφιακές Υπηρεσίες Υγείας	Βελτίωση ενεργειακής απόδοσης	Κυκλική Οικονομία (καινοτομία στην ανακύκλωση, συνεργατική κατανομή), Γαλάζια Οικονομία (μπαλε ενέργεια, λιμάνια & logistics, ασφαλιστική)	Αλυσίδες αξίας, (ενέργεια-μεταφορές, ενέργεια-τουρισμός, αστική ανάπτυξη)	Ενέργεια-Μεταφορές	Τουρισμός υπαίθρου, ιαματισμός και θεραπευτικός τουρισμός, κρουαζιέρα, τουρισμός μακράς διάρκειας και τρίτης ηλικίας, καταδυτικός
8.	ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	Αγροδιατροφή, Αλιεία, Υδατοκαλλέργειες		Οριζόντια: πρόσβαση σε υπηρεσίες (ηλεκτρονική διακυβέρνηση) ηλεκτρονικές υπηρεσίες	Επενδύσεις σε ΑΠΕ, ενεργειακή ασφάλεια	Βιώσιμη Ανάπτυξη	Έξυπνες μεταφορές		Τουρισμός εμπειρίας προϊόντα υπηρεσίες υψηλής προστιθέμενης αξίας υγιεινότητα
9.	ΚΡΗΤΗ	Βιώσιμη Αγροδιατροφή Κυκλική οικονομία της αγροδιατροφής, γεωργία ακριβείας, κυτταρική γεωργία και Γονιδιακή Τεχνολογία, Αισθησιακή	Τεχνητή Νοημοσύνη, Εφαρμογές τηλεμετρίας Προσομοιωτικές Εφαρμογές, Data Analytics, Βιοπληροφορική, Ιατρική ακριβείας, wearables	Διαδικτυακά των πραγμάτων, Τεχνητή Νοημοσύνη, Μηχανική και βελτίωση μάθησης, Τεχνολογίες και εφαρμογές νέφους,		Βιώσιμες πόλεις Οργάνωση διαχείριση κύκλου νερού, Κλιματική αλλαγή – Γαλάζια ανάπτυξη και			Ψηφιακή μετάβαση τουρισμός (IoT, TTE, Data Analytics, Artificial Intelligence, multimedia) πρόσβαση μετάβαση (Τεχνολογίες

Κριτήριο 2: Ύπαρξη αρμόδιου περιφερειακού ή εθνικού οργανισμού ή φορέα που είναι υπεύθυνος για τη διαχείριση της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης

Στο παρακάτω σχήμα αποτυπώνεται η ροή της πληροφόρησης με σκοπό την αποτελεσματική Παρακολούθηση και Αξιολόγηση των δράσεων σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

«Με την ανάπτυξη του νέου συστήματος διακυβέρνησης και Π&Α για την περίοδο 2021-27, υποβοηθούνται τόσο το εθνικό όσο και τα περιφερειακά συστήματα Π&Α που συσχετίζονται με την ΕΣΕΕ και την περιφερειακή της εφαρμογή. Τα στοιχεία/ αποτελέσματα/ πληροφορίες στη συνέχεια διανέμονται στις περιφέρειες από την ΜΟΝ-ΕΣΕΕ ενώ σε εθνικό επίπεδο υπάρχει μια άμεση επισκόπηση της περιφερειακής κατάστασης. Από την άλλη πλευρά, ο συντονισμός προάγει τη συμβατότητα και την εναρμόνιση των συλλεγόμενων δεδομένων καθώς και των μεθόδων που χρησιμοποιούνται για τη συλλογή και αξιολόγησή τους, αυξάνοντας έτσι τη συγκρισιμότητα των πληροφοριών μέσα από την χρήση κοινών/ κατάλληλων δεικτών. Επιπλέον, ο συντονισμός των συστημάτων βελτιώνει την ποιότητα του συστήματος Π&Α ενθαρρύνοντας τακτικές εκπαιδεύσεις για το προσωπικό και ενίσχυση της ροής πληροφοριών μεταξύ των περιφερειών και των υπουργείων αλλά και του συνολικού μηχανισμού επιχειρηματικής ανακάλυψης (ΔΕΑ)» ΕΣΕΕ 2021-27.

Κριτήριο 3 : Εργαλεία παρακολούθησης και αξιολόγησης για τη μέτρηση των επιδόσεων ως προς την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής

Το Γραφείο Καινοτομίας ΠΒΑ συνέταξε δύο εκθέσεις παρακολούθησης και δύο εκθέσεις αξιολόγησης 2022/2023, που χρησιμοποιήθηκαν για την συνολική αξιολόγηση της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης και των αντίστοιχων περιφερειακών 2014-2021. Σε αυτά αναλύονται η συμβολή όλων των χρηματοδοτικών εργαλείων που συνέβαλαν στη RIS3ΠΒΑ 2024-20 και η εξέλιξη των δεικτών προόδου.

Τα δεδομένα που αναλύθηκαν έχουν οργανωθεί σε μια βάση δεδομένων 2260 έργων της περιόδου 2014-2020, προσβάσιμη από τη πλατφόρμα του Γραφείου Καινοτομίας και με ευελιξία περαιτέρω αναλύσεων. Η πλατφόρμα αυτή είναι έτοιμη να δεχθεί τα έργα της περιόδου 2021-27 από οποιαδήποτε πηγή χρηματοδότησης που αφορά την ΠΒΑ και σε πλήρη συνεργασία με την ΔΙΑΠ και την ΕΥΔ ΠΒΑ.

Σύστημα Παρακολούθησης Έργων και Δεικτών

Παρακολούθηση Έργων
Παρακολούθηση Δεικτών Έργων

Τίτλος Έργου:

Τίτλος Πρόσκλησης:

Nothing selected

Κωδικός MIS:

Συντονιστής:

Nothing selected

Τομέας Προτεραιότητας:

Clear Filters

ce.gr/interhal/parakolouthisi/parakolouthisi-ergon-kai-deikton/#

Επίσης, περαιτέρω πηγές τροφοδότησης της βάσης δεδομένων του Γραφείου Καινοτομίας αποτελούνται από τους επίσημους ιστοτόπους των φορέων της ΕΛΣΤΑΤ, της EUROSTAT, του Υπουργείου Ανάπτυξης και του ΕΚΤ.

- The European Statistical System (ESS)
- Statistical Themes
- Interactive Publications
- Data Visualisations
- Eurostat's Metadata Server (RAMON)

Ελληνικό Στατιστικό Σύστημα (ΕΛ.Σ.Σ.)

- Συλλογή Στοιχείων
- Παροχή Στατιστικών Στοιχείων
- Μητρώα Επιχειρήσεων
- Hellenic Statistical Authority

ΑΝΑΠΤΥΞΗ.gov.gr

- Έργα – Ενισχύσεις
- Θεματικοί Στόχοι
- Περιφέρειες της Ελλάδας
- Επιχειρησιακά Προγράμματα
- Ταμεία Χρηματοδότησης

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ &
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

- EcontentEKT – Ψηφιακό Περιεχόμενο και Υπηρεσίες
- InnovationEKT – Υπηρεσίες για Δικτύωση, Συνεργασία, Ανάπτυξη
 - Enterprise Europe Network Hellas
 - Ορίζοντας Ευρώπη – Εθνικό Σημείο Επαφής
 - Ορίζοντας 2020 – Εθνικό Σημείο Επαφής
- MetricsEKT – Δείκτες και Στατιστικές ΕΤΑΚ
 - Καινοτομία στις Ελληνικές Επιχειρήσεις
 - Ψηφιακός Μετασχηματισμός Επιχειρήσεων
 - Δείκτες Παρακολούθησης της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης
 - Περιφερειακοί Δείκτες ΕΤΑΚ
 - Ελληνική συμμετοχή σε Ευρωπαϊκά Έργα
 - Δαπάνες και Προσωπικό σε Έρευνα & Ανάπτυξη
 - Εξειδικευμένο Ανθρώπινο Δυναμικό

Κριτήριο 4: Λειτουργία της συνεργασίας των ενδιαφερομένων μερών («Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης») για την προγραμματική Περίοδο 2021-27

Σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο, ο νέος κύκλος πολιτικής για την καινοτομία που σχετίζεται με την περίοδο προγραμματισμού του Ταμείου Συνοχής 2021-2027 απαιτεί σημαντικές αλλαγές στη χάραξη πολιτικής. Πρώτον, οι στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης (S3) θα πρέπει τώρα να ευθυγραμμιστούν με την Πράσινη και την Ψηφιακή μετάβαση. Δεύτερον, η S3 θα πρέπει να περιλαμβάνει μια προοπτική μετασχηματισμού σε επίπεδο συστήματος προσανατολισμένη στις τρέχουσες ευρείες οικολογικές, κοινωνικές και ανθρώπινες προκλήσεις. Η επείγουσα ανάγκη αντιμετώπισης της επιταχυνόμενης κλιματικής αλλαγής (IPCC, 2022), της απώλειας βιοποικιλότητας και της εξάντλησης των πόρων (π.χ. καθαρό νερό, δάση και αποθέματα ψαριών) και μη βιώσιμες κοινωνικές και ανθρώπινες ενέργειες (π.χ. πρότυπα κατανάλωσης και παραγωγής όπως η ηλεκτρική ενέργεια, η θερμότητα, τα κτίρια, η κινητικότητα και τα αγροδιατροφικά προϊόντα) έχουν ωθήσει τη βιώσιμη ανάπτυξη πιο ψηλά στην ευρωπαϊκή πολιτική ατζέντα.

Σε αυτόν τον νέο κύκλο 2021-27, οι προτεραιότητες θα πρέπει να ληφθούν ως «κατευθύνσεις για μετασχηματική αλλαγή». Αυτό σημαίνει ότι οι κατευθύνσεις για μετασχηματισμό δεν πρέπει να πραγματοποιούνται κάθετα σε σχέση με τους τομείς της επιστήμης, τις τεχνολογίες, τους τομείς, αλλά πρέπει να θεωρούνται ως ευρύτερες πολιτικές ατζέντες για αλλαγές μεταξύ τομέων και γνωστικών κλάδων. Η αλλαγή στη χάραξη στρατηγικής πολιτικής, που απαιτείται σε αυτό το νέο πλαίσιο, υπερβαίνει την απλή ανάδειξη «τομέων προτεραιότητας» ως κατευθύνσεις για βιομηχανική αλλαγή. Αυτό που απαιτείται είναι μια «βασισμένη σε προκλήσεις» προσέγγιση σε οικολογικές και κοινωνικά καθοδηγούμενες προτεραιότητες, δηλαδή, να συνεπάγεται ένα όραμα καινοτομίας που δεν είναι πλέον μόνο βιομηχανικό και τεχνολογικό αλλά και περιβαλλοντικό, κοινωνικό και οργανωτικό.

Οι ευρύτερες και βαθύτερες διαδικασίες συμμετοχικής διακυβέρνησης πρέπει να υποστηρίζονται από διαφορετικούς τύπους συλλογικών εκδηλώσεων και εργαλείων. Η εύρεση και ο καθορισμός αποδεκτών, καθώς και η μετάβαση σε συγκεκριμένα προβλήματα απαιτεί συστημική σκέψη, δηλαδή, αναγνώριση και κατανόηση των παραγόντων που συνθέτουν ένα σύνθετο πρόβλημα και εστίαση στην ανάπτυξη κατανόησης των προβλημάτων αλλαγής χρησιμοποιώντας εργαλεία 'σκέψης' όπως «συστήματα χαρτογράφησης». Για αυτό η ΠΒΑ οργάνωσε με την συνεργασία του Γραφείου Καινοτομίας, εστιασμένες θεματικές ημερίδες ανάλυσης των προκλήσεων που συσχετίζονται με τους τομείς προτεραιότητας της S3 της ΠΒΑ αλλά και την ανάδειξη αυτών όπως και σχετικών μέτρων για την υποβοήθησή τους. (Ερωτηματολόγια, events, website, web-events, web-data collection, εγχειρίδιο καινοτομίας, βάση δεδομένων, ανάπτυξη micro services για αυτόματη άντληση δεδομένων). Η βάση συνεργασίας, συζήτησης και ανάλυσης για όλα τα events (και ανάλογα με το νησί) ήταν το Δίκτυο Φορέων της ΠΒΑ. Η ΔΕΑ της ΠΒΑ επηρεάστηκε από την ανάλυση του JRC της Σεβίλλης (ΕΕ) για μετασχηματικές πολιτικές καινοτομίας όπως παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα.

	Πολιτικές Καινοτομίας S3 (2014-2020)	Μετασχηματιστικές Πολιτικές Καινοτομίας S3 στο νέο πλαίσιο (2021-2027)
Υποκείμενο μοντέλο καινοτομίας	«Συστήματα Καινοτομίας»	«Αλλαγή επιπέδου συστημάτων» Πολυεπίπεδη Προοπτική Κοινωνικο-Τεχνικών Μεταβάσεων
Σκοπός	Οικονομική διαρθρωτική αλλαγή «διαφοροποιημένη εξειδίκευση»	Αντιμετώπιση των κοινωνικών προκλήσεων - Ευρεία ατζέντα πολιτικής Βιώσιμες μεταβάσεις

	Πολιτικές Καινοτομίας S3 (2014-2020)	Μετασχηματιστικές Πολιτικές Καινοτομίας S3 στο νέο πλαίσιο (2021-2027)
Παράγοντες, δίκτυα, θεσμοί	4QHelix Σταθερά (τοπικά και μη) δίκτυα Στατική πολυκλιμακωτή θεσμική	Ευρύτερη (πέρα από τα συνήθη ενδιαφερόμενα μέρη Ε&Κ, χρήστες, κοινότητες βάσης, ευάλωτες ομάδες που επηρεάζονται από τον μετασχηματισμό, επιχειρηματίες πολιτισμού και τέχνης, κοινωνία των πολιτών κ.λπ.). Δυναμική εξέλιξη σε δίκτυα και σε νέες θεσμικές διαμορφώσεις σε πολλαπλές κλίμακες
Διακυβέρνηση	Ευρεία διαβούλευση, συμμετοχική και διαδραστική δέσμευση με τα ενδιαφερόμενα μέρη. Βασιζόμενη σε Περιφερειακά Συμβούλια Καινοτομίας, Συμβουλευτικά Συμβούλια, εργαστήρια, ομάδες εστίασης, πλατφόρμες αλληλεπίδρασης... κ.λπ.	Ευρύτερη συμμετοχή, που εκτείνεται σε τομείς και επίπεδα πολιτικής. Ευρύτερη συμμετοχή όλων των παραγόντων. Βαθύτερη συμμετοχή στη διαδικασία αλλαγής. Όχι μόνο Συμβούλια και Συμβούλια Καινοτομίας. Στηριζόμενη επίσης σε συνεργατικές εκδηλώσεις και εργαλεία για την υποστήριξη συμμετοχικών και διαλογικών διαδικασιών
Διαδικασία Ανακάλυψης και Πειραματισμού	Κατευθύνσεις για βιομηχανική αλλαγή, ΔΕΑ	Πειραματισμός με δοκιμαστικές καινοτόμες λύσεις
Εργαλεία	Επίσημος Οδηγός S3/ Ειδικές κλήσεις Θεματικά εργαστήρια	Εργαλεία αλλαγής συστημάτων – Χάρτης πορείας Ειδικές ομάδες σε χώρους πειραματισμού
Μίγμα πολιτικών	Μεμονωμένα μέσα που στοχεύουν σε συγκεκριμένους δικαιούχους ή σε συνεργασία στην Ε&Α και την καινοτομία, αλλά ευνοούν θεματικούς τομείς προτεραιότητας	Ευρύτερος συνδυασμός παραδοσιακών οργάνων υποστήριξης Ε&Κ με όργανα που υποστηρίζουν πειραματισμούς ανακάλυψης, δεξιότητες, καινοτομία εκτός Ε&Α. Επίσης χρήση ρυθμιστικών μέσων
Ικανότητα πολιτικής	Ανάλυση πολιτικής και σχεδιασμός αξιολόγησης, κατάρτιση προϋπολογισμού, ανάθεση, διεύθυνση, επικοινωνία, συντονισμός	Δυναμική διαχείριση χαρτοφυλακίου - Ευελιξία στην αλλαγή
Παρακολούθηση αποτελεσμάτων και επιτυχίας	Οικονομικές επιδόσεις και επιδόσεις Ε&Α και συμβολή στη βιομηχανική μετάβαση	Οικονομικές και κοινωνικές επιδόσεις και συμβολή στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων

Τα στατιστικά στοιχεία συμμετοχής των βασικών εκδηλώσεων ΔΕΑ είναι τα παρακάτω. Στο επόμενο κεφάλαιο παραθέτουμε το σύνολο των αποτελεσμάτων της ΔΕΑ μέχρι και τον Δεκέμβριο του 2023 και είναι μία συνεχής διαδικασία. Σε αυτές θα πρέπει να προστεθούν διμερείς συναντήσεις με δεκάδες επιχειρήσεις.

Επιχειρηματική Ανακάλυψη 2021-2027 (Περίοδος 07/ 22 - 10/ 23)												
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ												
Τομέας ΕΣΕΕ (Δεν συγχέεται με τον τίτλο της ΔΕΑ δίπλα)	ΤΙΤΛΟΣ ΔΕΑ ΠΒΑ*	Αριθμός κύκλων ΔΕΑ	Χρονική περίοδος	Αριθμός Συμμετεχόντων								Σύνολο Συμμετεχόντων
				Επιχειρήσεις	Πανεπιστήμια / Ερευνητικοί φορείς	Δημόσιος Τομέας	Κοινωνία των Πολιτών	Άλλο (Ομολογίες και οργανωτικό προσωπικό)	ZOOM	Streaming		
1	Υλικά - Κατασκευές και Βιομηχανία	Ελαιοκομία: Τάσεις και προοπτικές	Sep-22									
2	Τουρισμός - Πολιτισμός - Δημοιοργικές Βιομηχανίες	Ψηφιακός Μετασχηματισμός - Καινοτομία στον Τουρισμό - Τοπική Ανάπτυξη	Mar-23	30	3	13	4	14	35	78	177	https://www.youtube.com/watch?v=0FCMr_lkC8
3	Αγροδιατροφική Αλυσίδα	Αγροδιατροφή: Καινοτομία & Εξωστρέφεια	Mar-23	27	2	14	4	15	48	86	196	https://www.youtube.com/watch?v=sa_rmOodtMg
4	Περιβάλλον - Κυκλική Οικονομία	Κυκλική Οικονομία: Καινοτομία & επιχειρηματικότητα	Mar-23	13	12	14	3	16	32	74	164	https://www.youtube.com/watch?v=g675d0M6s
5	Βιοεπιστήμες - Υγεία και Φάρμακα	Ερευνητικές υποδομές του Βορείου Αιγαίου (αφορά όλους τους τομείς προτεραιότητας)	Apr-23	2	25	8	2	10	47*	-	47	-
6	Μεταφορές - Εφοδιαστική Αλυσίδα											
7	Αεφόρος Ενέργεια	Ερωτηματολόγιο ΔΕΑ - ΕΥΔ		26	1	2	2				31	
8	Ψηφιακές Τεχνολογίες	Ψηφιακός μετασχηματισμός και δημόσια διοίκηση	Dec-22	3	5	7	28	18	17	157	235	
9	Ομάδες Τοπικής Δράσης	ΛΕΣ ΒΟΣ-ΧΩΡΙΚΑ	May-23	10	1	6	7	4	-	-	24	
10	Ομάδες Τοπικής Δράσης	ΧΙΟΣ-ΧΩΡΙΚΑ	Jun-23	12	1	6	3	4	-	-	26	
11	Ομάδες Τοπικής Δράσης	ΣΑΜΟΣ-ΧΩΡΙΚΑ	Jun-23	5	1	5	2	1	-	-	14	
12	Ομάδες Τοπικής Δράσης	ΛΗΜΝΟΣ-ΧΩΡΙΚΑ	Jun-23	7	1	1	3	4	-	-	16	https://www.youtube.com/watch?v=B9inkGQdYue
Γενικό Σύνολο:				135	52	76	58	77	132	395	930	

*Η συνεδρίαση πραγματοποιήθηκε μέσω τηλεδιάσκεψης (zoom)

* Τίτλος εργαστηρίου, συνάντησης, διαβούλευσης, κ.α.

Κριτήριο 5 : Αναγκαίες δράσεις για τη βελτίωση των εθνικών ή περιφερειακών συστημάτων έρευνας και καινοτομίας, εφόσον απαιτούνται

Το Γραφείο Καινοτομίας, με στόχο την ανάπτυξη Δεικτών σε περιφερειακό επίπεδο, προχώρησε στην διερεύνηση συνεργασίας για τη συλλογή στοιχείων με το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης ΕΚΤ. Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου είναι η πρώτη από τις Περιφέρειες τις Ελλάδος που προέβη σε αυτό την ενέργεια, θέτοντας προς συζήτηση σε διαδικτυακή ημερίδα το ζήτημα της διαθεσιμότητας και της αξιοποίησης των δεδομένων μέτρησης των δραστηριοτήτων Έρευνας Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας (ΕΤΑΚ) και Επιχειρηματικότητας στη Περιφέρεια.

Παράλληλα, το Γραφείο Καινοτομίας έχει δημιουργήσει έναν αλγόριθμο που συγκεντρώνει δεδομένα για την επιχειρηματική εξειδίκευση στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, στην βάση δεδομένων για την παρακολούθηση και αξιολόγηση της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης και την πιλοτική μέτρηση δεικτών μέρους των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΗΕ για την ΠΒΑ.

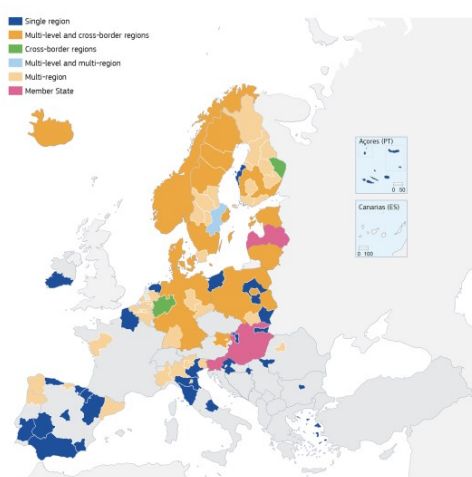
Κριτήριο 6 : Κατά περίπτωση, δράσεις για τη στήριξη της βιομηχανικής μετάβασης.

ΠΕΠ ΠΒΑ, Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα, Ταμείο ΑΑ, ΔΑΜ, Ψηφιακός Μετασχηματισμός, Ορίζοντας.

Κριτήριο 7 : Μέτρα για την ενίσχυση της συνεργασίας με εταίρους εκτός συγκεκριμένου κράτους μέλους σε τομείς προτεραιότητας που υποστηρίζει η στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης.

ΠΕΠ ΠΒΑ, Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα, Ταμείο ΑΑ, Ψηφιακός Μετασχηματισμός, Ορίζοντας

Partnerships for Regional Innovation (PRI)

1.5 Έξυπνη Εξειδίκευση κοινωνικές προκλήσεις και ΣΒΑ

Υπάρχει μια ευρέως κοινή προσδοκία ότι οι στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης (S3) μπορούν να προωθήσουν μετασχηματιστικές καινοτομίες που ανταποκρίνονται στις κοινωνικές προκλήσεις και στους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs). Ένα ανανεωμένο πλαίσιο S3 πρέπει να επεκτείνει την εστίασή του από την υποστήριξη της κυρίως τεχνολογικής καινοτομίας σε μια ποικιλία καινοτομιών που οδηγούν σε ευρύτερες οικονομικές,

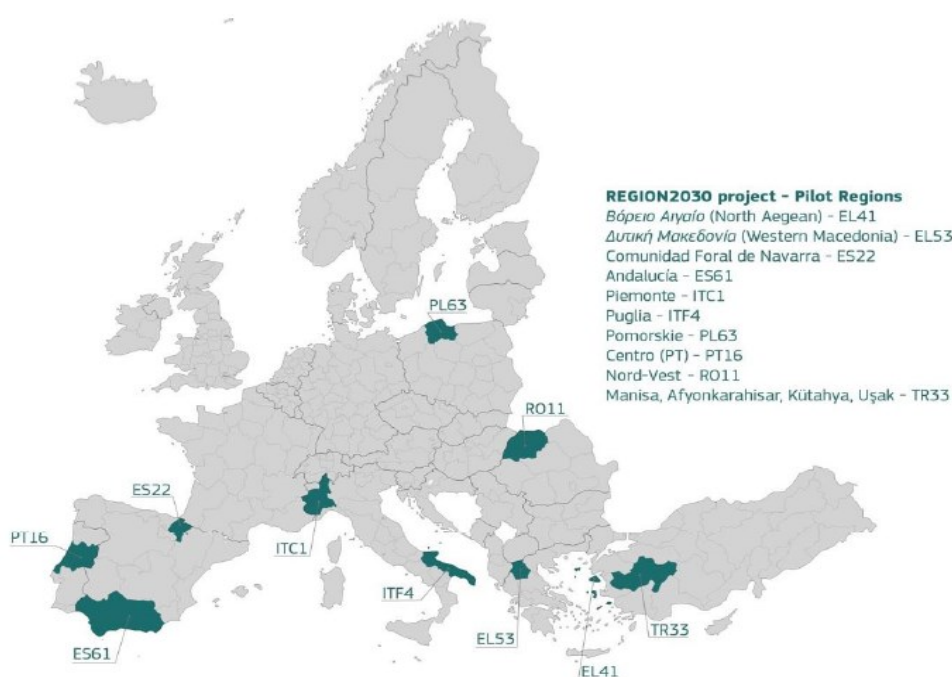
περιβαλλοντικές και κοινωνικές μεταβάσεις που απαιτούνται για την επίτευξη των ΣΒΑ καθώς και την ανάπτυξη νέων μοντέλων συνεργατικής διακυβέρνησης.

Το "Monitoring the SDGs in the EU regions - Filling the data gaps - REGIONS2030"- "Παρακολούθηση των ΣΒΑ στις περιφέρειες της ΕΕ - Συμπλήρωση των κενών δεδομένων - REGIONS2030" - είναι ένα πιλοτικό έργο που ξεκίνησε από το Κοινό Κέντρο Ερευνών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σε συνεργασία με τη Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής και Αστικής Πολιτικής της ΕΚ και την Eurostat και στο οποίο συμμετέχει η ΠΒΑ (10 περιφέρειες από όλη την ΕΕ) . Το έργο υποστηρίζεται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Περιφερειών. Οι πρωταρχικοί στόχοι αυτού του έργου είναι οι εξής:

- Συμμετοχή των περιφερειών της ΕΕ στη διαδικασία παρακολούθησης των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ): Το έργο παράσχει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για τις περιφερειακές αρχές για την παρακολούθηση των ΣΒΑ εντός των περιφερειών τους. Επιδιώκει επίσης να υποστηρίξει και να ενισχύσει τις περιφερειακές στατιστικές ικανότητες διευκολύνοντας τις διαδικασίες συλλογής δεδομένων, παρακολούθησης και αξιολόγησης.
- Αύξηση της περιφερειακής ιδιοκτησίας των ΣΒΑ και προώθηση της διαφάνειας στη διάδοση των επιτευχθέντων αποτελεσμάτων: Το έργο σκοπεύει να προσφέρει εξατομικευμένη εκπαίδευση στις περιφερειακές αρχές, εξοπλίζοντάς τις με τις απαραίτητες δεξιότητες για τη σωστή συλλογή και ανάλυση δεδομένων, διασφαλίζοντας παράλληλα την ποιότητα των δεδομένων. Επιπλέον, προσπαθεί να κάνει όλα τα δεδομένα που συλλέγονται άμεσα διαθέσιμα στο κοινό.

Δέκα πιλοτικές περιφέρειες, συμπεριλαμβανομένης της περιφέρειας Βορείου Αιγαίου, είχαν επιλεγεί για να συμμετάσχουν στο έργο και μπορεί να αποτελέσει τη βάση του ολιστικού συστήματος μέτρησης και παρακολούθησης

REGIONS2030 Project – Πιλοτικός χάρτης Περιφερειών

1.6 Έξυπνη Εξειδίκευση στην ΠΒΑ 2021- 2030

1.6.1. Ανάλυση SWOT: Σύνθεση Ευρημάτων (συμπεριλαμβανομένης της ΔΕΑ)

Δυνατά Σημεία

Φωλιασμένη στην καρδιά του Αιγαίου, η περιοχή του Βορείου Αιγαίου αναδύεται ως ένα μωσαϊκό από 10 νησιά, το καθένα με μοναδικά περιβαλλοντικά οικοσυστήματα που διαφοροποιούνται ανάλογα με τις εποχές. Αυτό το φυσικό καλίδοσκοπιο γίνεται ο ακρογωνιαίος λίθος για την επικαιροποιημένη περιφερειακή Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης, παρέχοντας έναν καμβά για καινοτόμες προσεγγίσεις στην Αγροδιατροφή, τον αειφόρο τουρισμό, τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και τις φιλικές προς το περιβάλλον πρακτικές. Η **12μηνη γοητεία της περιοχής**, με κάθε νησί να συνεισφέρει ξεχωριστά χαρακτηριστικά, θέτει τις βάσεις για στρατηγική εστίαση σε περιβαλλοντικά συνειδητοποιημένες πρωτοβουλίες, ευθυγραμμισμένες με τις παγκόσμιες τάσεις προς τον πράσινο και υπεύθυνο τουρισμό. Ο πλούτος των πολιτιστικών θησαυρών, συμπεριλαμβανομένων των ανέπαφων αρχαιοτήτων και η ιστορική απήχηση των πολυάριθμων «Αρχαίων Σοφών» που έζησαν σε αυτούς τους τόπους θέτει τα θεμέλια για μια ακόμα πιο σημαντική θέση στον πολιτιστικό τουρισμό.

Η δέσμευση της περιοχής του Βορείου Αιγαίου για ποιότητα ζωής, αίσθηση ασφάλειας και ισχυρή πολιτιστική ταυτότητα την τοποθετεί ως παγκόσμιο σύμβολο αλληλεγγύης και ανάπτυξης του ανθρώπινου κεφαλαίου κατά τη διάρκεια πρόσφατων ανθρωπιστικών κρίσεων προσφέροντας μια μοναδική προοπτική για βιώσιμη κοινωνική καινοτομία. Αυτό όχι μόνο πρέπει να ευθυγραμμίζεται με τις ηθικές και βιώσιμες επιχειρηματικές πρακτικές, αλλά ενισχύει επίσης την απήχηση της περιοχής στους κοινωνικά υπεύθυνους επενδυτές. Το υπάρχον ανθρώπινο δυναμικό, σε συνδυασμό με το υψηλό επίπεδο αποδοχής της διαφορετικότητας, δημιουργούν ένα περιβάλλον που ευνοεί την προώθηση της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας. Με ιστορικό **μίας επιτυχημένης εφαρμογής RIS3 όπως είδαμε στο σχετικό κεφάλαιο**, και έντονο ενδιαφέρον για τη Γαλάζια Οικονομία, η περιοχή είναι καλά εξοπλισμένη για να αξιοποιήσει τα δυνατά της σημεία, ανοίγοντας το δρόμο για ένα βιώσιμο μέλλον.

Η διασυνδεδεμένη οικονομία τεσσάρων μεγάλων Μεσογειακών Νησιών —Λέσβου, Λήμνου, Χίου και Σάμου— μέσω του Πανεπιστημίου Αιγαίου, δημιουργεί επίσης ισχυρά θεμέλια για ακαδημαϊκή συνεργασία, ανταλλαγή γνώσεων και υποστήριξη της Καινοτομίας. Είναι ένας πνευματικός κόμβος που καταλύει την καινοτομία και την επιχειρηματικότητα. Αυτός ο δεσμός προωθεί τα τελευταία χρόνια την ανάπτυξη καινοτόμων ιδεών και εταιρειών, δημιουργώντας μια συνέργεια μεταξύ του ακαδημαϊκού χώρου και της επιχειρηματικότητας όπως είδαμε από την διασύνδεσή του με τις παραγωγικές δυνάμεις της περιφέρειας. Η δυναμική παρουσία διεθνούς φήμης εταιρειών στον τομέα της Αγροδιατροφής (π.χ. ποτοποιία, γαλακτοκομία) προωθεί περαιτέρω τις δυνατότητες εξειδίκευσης της περιοχής. Η συνεργασία με αυτές τις εταιρείες, ειδικά σε τομείς όπως η μαστίχα, το ούζο, το λάδι, το κρασί, η ποτοποιία, τα ζωικά λίπη και το τυρί, οδηγεί σε περαιτέρω ανάγκη για νέα ανταγωνιστικά προϊόντα, βελτίωση της ποιότητας των υπαρχόντων και τόνωσης της ανταγωνιστικότητας των εξαγωγών.

Αδυναμίες

Η περιοχή του Βορείου Αιγαίου, ενώ είναι προικισμένη με μοναδικές δυνάμεις, αντιμετωπίζει πολλές προκλήσεις που θέτουν εμπόδια στην επιτυχή εφαρμογή μιας Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης. Η γεωγραφική απομόνωση και οι ουσιαστικές διαφορές μεταξύ μεγάλων και μικρότερων νησιών αποτελούν μια υλικοτεχνική πρόκληση, εμποδίζοντας την απρόσκοπτη συνδεσιμότητα και τη συντονισμένη ανάπτυξη. Αυτή η απομόνωση, σε συνδυασμό με την περιορισμένη διαθεσιμότητα φυσικών πόρων, όπως το νερό, το έδαφος και η ενέργεια, - ιδιαίτερα για την ανταγωνιστική γεωργική παραγωγή- θέτει περιορισμούς στην ικανότητα της περιφέρειας να ενθαρρύνει την καινοτομία και τις βιώσιμες πρακτικές. Οι ευάλωτες περιβαλλοντικές συνθήκες, που πηγάζουν από τον νησιωτικό και τη γεωγραφική θέση, επιδεινώνουν περαιτέρω την ευαισθησία της περιοχής στις εξωτερικές πιέσεις και τις προκλήσεις που σχετίζονται με το κλίμα.

Το μικρό μέγεθος των αστικών κέντρων, που χαρακτηρίζονται από μικρής κλίμακας οικονομικές δραστηριότητες και οικογενειακές επιχειρήσεις με περιορισμένο περιθώριο επέκτασης ή διαφοροποίησης, συμβάλλει στην οικονομική αστάθεια της περιοχής. Η συρρίκνωση και η γήρανση του πληθυσμού, με τη μείωση του ενεργού και δυναμικού νέου πληθυσμού, έχουν ως αποτέλεσμα τη διαρροή ανθρώπινου κεφαλαίου, θέτοντας μια σοβαρή δημογραφική πρόκληση. Αυτή η δημογραφική τάση επιδεινώνεται από την αύξηση της ανεργίας μεταξύ των νέων και των γυναικών, που επιλέγουν να εγκαταλείψουν την εκπαίδευση, οδηγώντας σε έλλειψη ειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού. Αυτή η δημογραφική πρόκληση δεν είναι μόνο μια περιφερειακή ανησυχία, αλλά έχει επίσης επιπτώσεις στο ευρύτερο ευρωπαϊκό πλαίσιο λόγω θεμάτων ασφαλείας.

Η υψηλή μονοκαλλιέργεια και η έντονη -μικρής διάρκειας- εποχικότητα του τουρισμού 3S (Sea, Sun and Sand/ Ήλιος, Θάλασσα και Άμμος) δημιουργούν οικονομικές ευπάθειες, καθιστώντας την περιοχή σε μεγάλο βαθμό εξαρτημένη από συγκεκριμένους τομείς και ευάλωτη στις διακυμάνσεις των τουριστικών ροών. Η δυσκολία διεπαφής μεταξύ των περιφερειακών αγορών (δια-νησιακά) και οι περιορισμένες ευκαιρίες απασχόλησης και σταδιοδρομίας εμποδίζουν περαιτέρω την οικονομική διαφοροποίηση. Επιπλέον, η εξάρτηση της οικονομίας από τις εισαγωγές τεχνολογίας, σε συνδυασμό με τις χαμηλές τιμές στους δείκτες έρευνας, τεχνολογίας και καινοτομίας, υπογραμμίζει την ανάγκη για συντονισμένη προσπάθεια ενίσχυσης του τεχνολογικού εκσυγχρονισμού και ψηφιοποίησης.

Τα ζητήματα ποιότητας και τυποποίησης, ιδίως στον αγροδιατροφικό τομέα, περιορίζουν την ανταγωνιστικότητα και την εμβέλεια της περιοχής στην αγορά. Η διασύνδεση της οικονομίας με τις περιφερειακές ερευνητικές υποδομές και μηχανισμούς κατά την τελευταία πενταετία είναι σε αναπτυξιακό στάδιο. Επιπλέον, η περιορισμένη συνδεσιμότητα με εθνικές υποδομές για έρευνα, τεχνολογία και καινοτομία, μαζί με τις προκλήσεις στην κινητοποίηση κεφαλαίων, εμποδίζουν την ικανότητα του Δικτύου Φορέων της ΠΒΑ να ευθυγραμμιστεί με ευρύτερα εθνικά και διεθνή προγράμματα καινοτομίας.

S	W
• 10 νησιά 12 μήνες – 10 διαφορετικά-μοναδικά περιβαλλοντικά μικρά οικοσυστήματα • Μοναδικός πολιτισμικός πλούτος ενιαίων μεγάλων ακέραιων αρχαιοτήτων • Μεγάλη πολιτισμική κληρονομία: 'Wise Guys lived here' • Ποιότητα Ζωής & Αίσθηση Ασφάλειας • Οικουμενικό Σύμβολο αλληλεγγύης και ανάπτυξης ανθρώπινου κεφαλαίου στην διαχείριση ανθρωπιστικών κρίσεων. • Περιφέρεια πλούσια σε κληροδοτήματα κυρίως μέσω των εκκλησιών. • Ισχυρή παρουσία του Απόδημου Ελληνισμού • Λίγες δυναμικές διεθνούς φήμης εξωστρεφείς επιχειρήσεις σε κλάδους Αγροδιατροφής (π.χ. Μαστίχα, Ούζο, Λάδι, Κρασί, ποτοποιία, Ζωικά Λίπη, Τυροκομία). • Έδρα του Πανεπιστημίου Αιγαίου – Οικονομία τεσσάρων (Λέσβος, Λήμνος, Χίος, Σάμος) νησιών που δια-συνδέονται λόγω των πτυχιακών/ μεταπτυχιακών/ ερευνητικών/ εκπαιδευτικών οικονομιών • Ανάπτυξη καινοτόμων ιδεών/ εταιρειών σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο • Παρουσία τοπικού επιστημονικού κεφαλαίου & ερευνητικές υποδομές που εξυπηρετούν τοπικές ανάγκες • Αναπτυσσόμενη εξωστρέφεια στην κλασσική τουριστική βιομηχανία σε συνέργεια με εναλλακτικές μορφές τουρισμού. • Υπαρξη μικρού αλλά ιδιαίτερα δυναμικού αριθμού εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού, δεκτικού στη καινοτομία και επιχειρηματικότητα • Η θέση της ΠΒΑ στο εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές περιβάλλον και η συννοσηρία της συσχέτιση με την Τουρκία. • Μοναδική κοιτίδα χειροτεχνίας • Υψηλό επίπεδο αποδοχής της διαφορετικότητας και έδρα σχετικών δράσεων. • Νέα χρηματοδοτικά μοντέλα. • Υψηλά γεωθερμικά πεδία για ενεργειακές εφαρμογές, θερμαλισμό και ειδικούς τομείς της αγροδιατροφής (π.χ. σπιρουλίνα) • Ανεπτυγμένες υποδομές ανακύκλωσης και εφαρμογών κυκλικής οικονομίας στην πλειονότητα των νησιών. • Μεγάλο ερευνητικό ενδιαφέρον για την Γαλάζια οικονομία • Εμπειρία στελεχών φορέων από την προηγούμενη Προγραμματική Περίοδο εφαρμογής της RIS3.	• Γεωγραφική απομόνωση και σημαντικές διαφορές μεταξύ μεγάλων και μικρότερων νησιών. • Περιορισμένη διαθεσιμότητα φυσικών πόρων (νερό, έδαφος, ενέργεια) για ανταγωνιστικές παραγωγικές διαδικασίες κυρίως για την αγροτική παραγωγή. • Ευάλωτες περιβαλλοντικές συνθήκες λόγω νησιωτικότητας και γεωγραφικής θέσης. • Μικρά Αστικά Κέντρα με Οικονομικές δραστηριότητες μικρής κλίμακας - Μικρές – οικογενειακές επιχειρήσεις με περιορισμένες δυνατότητες επέκτασης ή/και διαφοροποίησης. • Πληθυσμιακή συρρίκνωση και γήρανση πληθυσμού - Μείωση ενεργού πληθυσμού ιδιαίτερα του νέου και δυναμικού πληθυσμού - Διαρροή ανθρώπινου κεφαλαίου. • Υψηλή μονοκαλλιέργεια και πολύ υψηλή εποχικότητα του τουρισμού 3S. • Δυσκολία διεπαφής μεταξύ Περιφερειακών αγορών. • Περιορισμένες δυνατότητες απασχόλησης και καριέρας. • Χαμηλές τιμές δεικτών σε Έρευνα και Τεχνολογία και καινοτομία και της διείσδυσης νέων τεχνολογιών, τεχνολογικού εκσυγχρονισμού και ψηφιοποίησης. • Οικονομία εξαρτημένη από εισαγωγές τεχνολογίας. • Μειωμένη εφαρμογή πρωτύπων παραγωγής (ποιότητα και τυποποίηση) κυρίως στον αγροδιατροφικό τομέα. • Περιορισμένη χρήση τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας. • Έλλειψη υποστηρικτικών μηχανισμών καινοτομίας όπως και παραγωγής και προώθησης προϊόντων. • Μικρή συνδεσιμότητα με εθνικές υποδομές έρευνας τεχνολογίας και καινοτομίας όπως και κινητοποίησης σχετικών κεφαλαίων. • Έλλειψη εκπαιδευμένου ανθρώπινου δυναμικού λόγω περιορισμένων ευκαιριών απασχόλησης και κατάρτισης - Χαμηλή κάλυψη υπηρεσιών εκπαίδευσης ειδικά στα μικρά νησιά. • Αύξηση ανεργίας νέων και γυναικών σχολικής διαρροής. • Χαμηλή κάλυψη αναγκών και υπηρεσιών του τομέα υγείας με αρνητικά αποτελέσματα τόσο για τον μόνιμο πληθυσμό όσο και για τους επισκέπτες (τουρίστες & μετανάστες). • Υψηλό κόστος παροχής Υπηρεσιών Δημοσίου Συμφέροντος. • Σχετικά μικρό ποσοστό απόφοιτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης του πληθυσμού της Περιφέρειας. • Χαμηλός βαθμός σύνδεσης μεταξύ του ερευνητικού και του επιχειρηματικού ιστού της Περιφέρειας. • Έλλειψη/ ανεπάρκεια ερευνητικού δυναμικού. • Χαμηλή παραγωγικότητα του πρωτογενούς τομέα. • Σημαντικές αδυναμίες και χαμηλή Ανταγωνιστικότητα του παραγωγικού Συστήματος της Περιφέρειας σε σχέση και με το σύνολο της Χώρας. • Μικρού μεγέθους επιχειρήσεις με στόχευση στην τοπική αγορά. • Παραδοσιακά/ πλεονασματικά στην ΕΕ γεωργικά προϊόντα.
O	T
• Καθαρό και βιώσιμο Περιβάλλον (stamped). • Προϊόντα από καθαρό και βιώσιμο περιβάλλον. • Παρατήρηση και διατήρηση του καθαρού και βιώσιμου περιβάλλοντος (Γη, Θάλασσα-Νερό, Αέρας) - Η ΠΒΑ ως μηχανισμός μέτρησης δεικτών ΣΒΑ και περιβαλλοντικών δεδομένων. • Βελτίωση των υπηρεσιών υγείας και υπηρεσιών προς τις ευπαθείς ομάδες. Τεχνολογικός μετασχηματισμός και αναβάθμιση του χώρου της υγείας μέσα από την τηλεϊατρική και τον σχετικό εξοπλισμό.	• Ευάλωτες περιβαλλοντικές συνθήκες λόγω νησιωτικότητας και γεωγραφικής θέσης: εισόδος ρύπων (αέρας, νερό) από την Ασία, διακίνηση μεγάλων πλοίων, θαλάσσιοι ρύποι αλιευτικών σκαφών, υπερ-αλίευση, σεισμογενής περιοχή. • Κλιματική αλλαγή, σπανιότητα νερού, διάβρωση ακτών, ανύψωση στάθμης θάλασσας, ενεργειακές ανάγκες/ τιμές. • Σημείο εισόδου μεταναστών στα νησιά λόγω της θέσης τους και αρνητικών κοινωνικοοικονομικών

• Οργανωμένη διασύνδεση με τις εθνικές υποδομές ΕΤΑΚ και μηχανισμούς διεθνοποίησης. • Ανάπτυξη του οικοσυστήματος καινοτομίας της ΠΒΑ με βελτίωση των σχέσεων και της σημασίας του Δικτύου Φορέων. • Δημιουργία 'διατροφικής ταυτότητας' από τοπικές επιχειρήσεις με κλαδικές και διακλαδικές συνεργασίες. Συνεργασία με περιφερειακές ερευνητικές υποδομές για την ανάδειξη νέων προϊόντων διατροφής. • Ποιοτικά προϊόντα γεωγραφικής προέλευσης. • Ενσωμάτωση αυτοματισμών στην Αγροδιατροφή. • Αύξηση της αυτάρκειας του τομέα της αγροτικής παραγωγής με κομποστοποίηση, ανακύκλωση, ζωοτροφές, ειδικά τρόφιμα, εκχυλίσματα. • Ανάπτυξη απευθείας εμπορικών και τουριστικών σχέσεων με την Τουρκία και το Εξωτερικό. Ενεργοποίηση του απόδημου Ελληνισμού. • Δημιουργικές Βιομηχανίες μέσα από την αξιοποίηση του πολιτισμικού αποθέματος με εστίαση στον κινηματογράφο και την δημιουργική βιομηχανία γενικότερα. • Νέες μορφές τουρισμού Ευεξίας μέσα από την ανάδειξη του Θερμαλισμού και της Μακροζωίας. • Ενίσχυση της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας - Τηλείατρική και τηλε-ψυχιατρική για την εγκατάσταση έργων προσβασιμότητας και συμπερίληψης για την ενίσχυση του βιώσιμου τουρισμού και διεύρυνση των κατηγοριών τουρισμού • Ανάπτυξη υπηρεσιών πληροφορικής στον δημόσιο τομέα για Νησιά Ίσων Ευκαιριών • Αξιοποίηση της διάστασης του φύλου σε σχέση με τις χρηματοδοτικές ευκαιρίες την γυναικεία επιχειρηματικότητα και την νησιωτικότητα • Έδρα του Πανεπιστημίου Αιγαίου – Υπηρεσίες οικονομίας τεσσάρων νησιών που δια-συνδέονται λόγω των πτυχιακών/ μεταπτυχιακών/ ερευνητικών/ εκπαιδευτικών οικονομικών (Λέσβος, Λήμνος, Χίος, Σάμος) • Αξιοποίηση του κτιριακού αποθέματος. • Υψηλά γεωθερμικά πεδία για ενεργειακές εφαρμογές, θερμαλισμό και ειδικούς τομείς της αγροδιατροφής (π.χ. σπιρουλίνα) Ανακύκλωση ενέργ. για Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας • Περαιτέρω ανάπτυξη υποδομών ανακύκλωσης και εφαρμογών κυκλικής οικονομίας των νησιών. • Συντονισμένη δια-νησιωτική ανάπτυξη της γαλάζιας οικονομίας. • Συντονισμός Νέων Επιχειρηματιών.	εξελίξεων σε ευρύτερη περιοχή χωρίς ύπαρξη ανάλογων υποδομών σε αυτά. • Παγκοσμιοποίηση/ Αυξημένος ανταγωνισμός για προϊόντα και υπηρεσίες που ενσωματώνουν χαμηλή προστιθέμενη αξία (χαμηλή ένταση κεφαλαίου και χαμηλών προσόντων εργατικό δυναμικό). • Συνεχιζόμενες διαρροές ανθρώπινου δυναμικού • Περιορισμένες ευκαιρίες και δυνατότητες μεταβίβασης πόρων σε περιοχές. • Μειωμένη σημασία των νησιών στο Ευρωπαϊκό πολιτικό περιβάλλον. Ελλιπής ανάγκη ανάδειξής τους ως βιο-παρατηρητήρια περιβάλλοντος και βιώσιμης ανάπτυξης. • Πλαίσιο χρηματοδότησης της επιχειρηματικότητας και των βιώσιμων επενδύσεων στα νησιά. • Διεθνής γεωπολιτική και οικονομική κρίση.
--	--

Ευκαιρίες

Η περιοχή του Βορείου Αιγαίου, με τη μοναδική γεωγραφική της σύνθεση των δέκα νησιών, παρουσιάζει ένα συναρπαστικό τοπίο για έξυπνη εξειδίκευση και βιώσιμη ανάπτυξη. Ένα βασικό πλεονέκτημα έγκειται στη δέσμευσή της για τη διατήρηση ενός καθαρού και βιώσιμου περιβάλλοντος σε ξηρά, θάλασσα και αέρα. Αυτή η δέσμευση, που αποδεικνύεται από την έντονη εστίαση στα περιβαλλοντικά δεδομένα τοποθετεί την περιοχή ως εν δυνάμει ηγέτη στην επίτευξη των δεικτών των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDG) όπως φάνηκε και από την πρόσφατη πιλοτική δράση που συμμετείχε η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου.

Χτίζοντας πάνω σε αυτό το στέρεο θεμέλιο, η περιοχή αναγνωρίζει το δυναμικό της ικανότητας καινοτομίας της, όπως αντικατοπτρίζεται στα δεδομένα του Πίνακα Αποτελεσμάτων Καινοτομίας. Η δημιουργία και η ενίσχυση του οικοσυστήματος καινοτομίας, σε συνδυασμό με τον κεντρικό ρόλο του Δικτύου Φορέων, τοποθετούν το Βόρειο Αιγαίο ως ισχυρό κόμβο αιχμής καινοτομίας για την Βιώσιμη Ανάπτυξη, και την Κυκλική και Γαλάζια Οικονομία.

Στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης, η περιφέρεια πρέπει να αγκαλιάσει τον τεχνολογικό μετασχηματισμό, ιδίως μέσω της τηλεϊατρικής και του συναφούς εξοπλισμού. Αυτό όχι μόνο ενισχύει τις υπηρεσίες υγείας που υπολείπονται αλλά καλύπτει και τις ανάγκες των ευάλωτων ομάδων.

Μια σημαντική εστίαση βρίσκεται στον αγροδιατροφικό τομέα, όπου η περιοχή φιλοδοξεί να δημιουργήσει μια ξεχωριστή «διατροφική ταυτότητα». Μέσω της συνεργασίας με τοπικές επιχειρήσεις και περιφερειακές ερευνητικές υποδομές, το Βόρειο Αιγαίο στοχεύει στην ανάπτυξη ποιοτικών προϊόντων γεωγραφικής προέλευσης, την ενσωμάτωση της αυτοματοποίησης στις αγροδιατροφικές διαδικασίες και την ενίσχυση της αυτάρκειας μέσω καινοτόμων πρακτικών όπως η κομποστοποίηση και η ανακύκλωση.

Η περιοχή του Βορείου Αιγαίου μπορεί να οραματίζεται επίσης την επέκταση των εμπορικών και τουριστικών σχέσεων, ιδιαίτερα με την Τουρκία, και την ενεργοποίηση του ελληνισμού της διασποράς. Οι δημιουργικές βιομηχανίες, όπως ο κινηματογράφος, οι Digital Nomads και η ευρύτερη δημιουργική βιομηχανία, αναγνωρίζονται ως ευκαιρίες για οικονομική ανάπτυξη. Επίσης στον τομέα του τουρισμού, η περιοχή στοχεύει να πρωτοστατήσει σε νέες μορφές τουρισμού ευεξίας, δίνοντας έμφαση στον θερμαλισμό και τη μακροζωία.

Η περαιτέρω ανάδειξη του Πανεπιστημίου Αιγαίου ως περιφερειακού κόμβου που συνδέει τέσσερις νησιωτικές οικονομίες, αποτελεί ευκαιρία για την εκπαίδευση, την έρευνα και την οικονομική ανάπτυξη. Η Περιφέρεια επίσης μπορεί να αξιοποιήσει περαιτέρω τους φυσικούς της πόρους, όπως τα πεδία υψηλής γεωθερμίας, για ενεργειακές εφαρμογές και να προωθήσει τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Επιπλέον, η περιοχή του Βορείου Αιγαίου, είναι πρωτοπόρος στην προώθηση των δομών ανακύκλωσης και των εφαρμογών κυκλικής οικονομίας στο Αιγαίο, δίνοντας έμφαση στις βιώσιμες πρακτικές. Η συντονισμένη δια-νησιωτική ανάπτυξη μέσα από τη γαλάζια οικονομία, την η υποστήριξη των νέων επιχειρηματιών χωρίς αποκλεισμούς και ίσους όρους ανταγωνισμού, μέσα από την προτεραιότητα της ανάπτυξης υπηρεσιών πληροφορικής στον δημόσιο τομέα, προωθώντας τις ίσες ευκαιρίες σε όλα τα νησιά.

Απειλές

Η περιφέρεια του Βορείου Αιγαίου αντιμετωπίζει μια σειρά από απειλές που απαιτούν προσοχή για τη διασφάλιση της βιώσιμης ανάπτυξής της εν μέσω δύσκολων συνθηκών. Μια σημαντική απειλή προκύπτει από τις ευάλωτες περιβαλλοντικές συνθήκες της περιοχής λόγω του νησιωτικού χαρακτήρα και της γεωγραφικής της θέσης. Η είσοδος ρύπων, τόσο αερομεταφερόμενων όσο και υδάτινων, από την Ασία, σε συνδυασμό με την κυκλοφορία μεγάλων πλοίων, εγκυμονεί κινδύνους για το οικοσύστημα της ΠΒΑ. Η περιοχή αντιμετωπίζει επίσης τη θαλάσσια ρύπανση από τα αλιευτικά σκάφη, την υπεραλίευση και την εγγενή σεισμική δραστηριότητα στην περιοχή, τα οποία απειλούν την ευαίσθητη ισορροπία του περιβάλλοντος της.

Η κλιματική αλλαγή επιδεινώνει περαιτέρω τις προκλήσεις, προκαλώντας λειψυδρία, διάβρωση των ακτών, άνοδο της στάθμης της θάλασσας και αυξημένες ενεργειακές ανάγκες και τιμές. Αυτές οι περιβαλλοντικές πιέσεις απαιτούν προσαρμοστικές στρατηγικές για τη διαφύλαξη των φυσικών πόρων της περιοχής και τη διασφάλιση της ανθεκτικότητας έναντι των επιπτώσεων ενός μεταβαλλόμενου κλίματος.

Η στρατηγική γεωγραφική θέση των νησιών τα εκθέτει επίσης σε κοινωνικοοικονομικές ευπάθειες, λειτουργώντας ως σημεία εισόδου για τους μετανάστες λόγω των αρνητικών εξελίξεων στην ευρύτερη περιοχή. Αυτή η εισροή ατόμων, θέτει προκλήσεις στη διαχείριση των κοινωνικών και οικονομικών ανισοτήτων και απαιτεί ολοκληρωμένο σχεδιασμό για ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς.

Η παγκοσμιοποίηση αποτελεί άλλη μια απειλή, καθώς ο αυξημένος ανταγωνισμός για προϊόντα και υπηρεσίες χαμηλής προστιθέμενης αξίας μπορεί να επηρεάσει την οικονομική βιωσιμότητα της περιφέρειας. Η πρόκληση των συνεχιζόμενων διαρροών ανθρώπινου δυναμικού εντείνει αυτό το ζήτημα, επηρεάζοντας το εργατικό δυναμικό της περιοχής και δυνητικά παρεμποδίζοντας την οικονομική της ανάπτυξη.

Επιπλέον, οι περιορισμένες ευκαιρίες και δυνατότητες μεταφοράς πόρων στα νησιά αποτελούν σημαντικό εμπόδιο. Η πρόκληση αυτή επιδεινώνεται από τη μειωμένη σημασία των νησιών στο ευρωπαϊκό πολιτικό περιβάλλον, όπου μειώνεται η ανάγκη ανάδειξής τους ως βιο-παρατηρητηρίων του περιβάλλοντος και της αειφόρου ανάπτυξης.

Ο στρατηγικός σχεδιασμός και οι συλλογικές προσπάθειες για τον μετριασμό των περιβαλλοντικών κινδύνων, την προώθηση της χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη είναι απαραίτητες τη διασφάλιση της ανθεκτικότητας της περιοχής απέναντι στις προκλήσεις αυτές.

Ανθρώπινο Δυναμικό

Η ΠΒΑ βρίσκεται στο σταυροδρόμι πολιτισμών και στα σύνορα της Ευρώπης. Διαθέτει μια μοναδική γκάμα δυνάμεων και προκλήσεων που απαιτούν μια διαφοροποιημένη Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΣΕΕ). Ενώ η περιοχή διαθέτει πλούσια πολιτιστική κληρονομιά και ποικίλα οικοσυστήματα στα 10 νησιά της, ορισμένες αδυναμίες, ιδίως στον τομέα των ανθρώπινων πόρων, πρέπει να αντιμετωπιστούν στρατηγικά.

Η γεωγραφική απομόνωση και οι ανισότητες μεταξύ μεγάλων και μικρότερων νησιών θέτουν υλικοτεχνικές προκλήσεις, αλλά η στρατηγική θέση στα σύνορα της Ευρώπης ανοίγει επίσης δρόμους για διαπολιτισμικές συνεργασίες και οικονομικές συμπράξεις. Ωστόσο, η περιορισμένη διαθεσιμότητα φυσικών πόρων, ιδίως νερού, εδάφους και ενέργειας, για ανταγωνιστικές παραγωγικές διαδικασίες, αποτελεί ένα εμπόδιο που απαιτεί καινοτόμες λύσεις για την συγκράτηση του ανθρώπινου δυναμικού.

Όντας στα σύνορα της Ευρώπης, η περιοχή αντιμετωπίζει μια δυσκολία διεπαφής μεταξύ των περιφερειακών αγορών, περιορίζοντας τις οικονομικές αλληλεπιδράσεις παρόλες τις τελευταίες θετικές εξελίξεις με την γείτονα χώρα. Για να ξεπεραστεί αυτό, θα πρέπει να γίνουν στρατηγικές επενδύσεις στην εκπαίδευση και την ανάπτυξη δεξιοτήτων για να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα της περιοχής και η ικανότητά της να ενσωματωθεί σε ευρύτερες ευρωπαϊκές αγορές.

Η εξάρτηση από τις εισαγωγές τεχνολογίας και οι χαμηλοί δείκτες στο ΑΕΠ, στην έρευνα και την καινοτομία τονίζουν περαιτέρω τη σημασία της ανάπτυξης μιας ισχυρής βάσης ανθρώπινου κεφαλαίου η οποία να μπορεί να συνεργάζεται με τον βασικό παράγοντα παραγωγής και διάχυσης νέας γνώσης που είναι το Πανεπιστήμιο Αιγαίου, το μεγαλύτερο αναπτυξιακό έργο του βορείου Αιγαίου. Το Πανεπιστήμιο Αιγαίου, παρά την χαμηλή αμεσότητα με τις τοπικές κοινωνίες, συγκεντρώνει όλες τις προδιαγραφές να καταστεί

σημαντικός μοχλός εκπαίδευσης και συγκράτησης του επιστημονικού προσωπικού μέσα από συνεργασίες με επιχειρήσεις και μέλη του Δικτύου Φορέων αλλά και ως εργοδότης.

1.6.2. Όραμα, Στρατηγικοί Στόχοι και βασικοί τομείς εξειδίκευσης

Η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου της περιόδου **2014-2020** βασίστηκε στην Αρχή ότι η Περιφέρεια οφείλει να εκμεταλλευτεί τα δικά της ιδιαίτερα χαρακτηριστικά (γεωγραφικά, κοινωνικά, οικονομικά, πολιτιστικά) ώστε να αξιοποιήσει πιθανά συγκριτικά της πλεονεκτήματα της, διαμορφώνοντας το δικό της όραμα για τη μελλοντική περιφερειακή της ανάπτυξη.

“...Ως αποκλειστικά νησιωτική, η Περιφέρεια αντιμετωπίζει σειρά ιδιαιτεροτήτων όπως την απομόνωση από την ηπειρωτική χώρα αλλά και από τα υπόλοιπα νησιά, την στενότητα των φυσικών και ανθρώπινων πόρων, την εποχικότητα σημαντικών της δραστηριοτήτων αλλά και την έλλειψη συγκροτημένης κρατικής νησιωτικής πολιτικής. Αυτές οι ιδιομορφίες αποτρέπουν την δημιουργία οικονομιών κλίμακας, αυξάνουν σημαντικά τα κόστη εξαγωγών προϊόντων αλλά και γενικότερα τις δυσκολίες αποτελεσματικής διαχείρισης της εφοδιαστικής αλυσίδας ενώ καθυστερούν την διάχυση καινοτομιών...”

“...Η RIS3BA για την περίοδο 2014-2020, έθεσε ως στόχο να βοηθήσει την Περιφέρεια να αξιοποιήσει τα ειδικά και συγκριτικά πλεονεκτήματα των νησιών της, όπως το μοναδικό και πλούσιο φυσικό περιβάλλον, τα τοπικά παραγόμενα προϊόντα και την τουριστική αξιοποίηση του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος. Σημαντικό στοιχείο της αποτελεί και η στόχευση της σε εξειδικευμένες αγορές (niche markets)³⁰ ως ένας αποτελεσματικός τρόπος για να αντιμετωπιστούν οι περιορισμοί της νησιωτικότητας. Θέτει ως προτεραιότητα την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των νησιωτικών επιχειρήσεων με ενσωμάτωση καινοτομιών σε όλη τη διαδικασία παραγωγής, διακίνησης προϊόντων και υπηρεσιών με προτεραιότητα στις κύριες παραγωγικές δραστηριότητες. Το όραμα της συνοψίζεται ως εξής:

“...Μετασχηματισμός της οικονομίας της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου σε μια ανταγωνιστική οικονομία βασισμένη στην έξυπνη αξιοποίηση των τοπικών παραγωγικών συστημάτων και ανάδειξη τους σε συστήματα νέας δυναμικής και προοπτικής”... ”

1.6.2.1. Όραμα για το 2030

Η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης 2030 της ΠΒΑ (ΣΕΕΠΒΑ2030) εισάγει ένα σχέδιο μετασχηματισμού της έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας (ΕΤΑΚ) με ορίζοντα το 2030 που αξιοποιεί την συσσωρευμένη γνώση της περιόδου 2014-20 για να οικοδομήσει ένα ισχυρότερο και δυναμικότερο οικοσύστημα ΕΤΑΚ με σημαντικότερο οικονομικό και κοινωνικό αντίκτυπο. Μετά από μία δεκαετία ταχέων παγκόσμιων αλλά και τοπικών ανακατατάξεων αλλά και νέας γεωπολιτικής και χρηματοδοτήσεων, η ΠΒΑ σχεδιάζει με σκοπό να πολλαπλασιάσει τη συμβολή του οικοσυστήματος ΕΤΑΚ (περιφερειακό, εθνικό, ευρωπαϊκό) στις αναπτυξιακές δυνατότητες της οικονομίας της.

Ο αγώνας για βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη μέσω της έρευνας και της τεχνολογικής προόδου είναι ένα ‘στοίχημα’ με όλο και πιο ‘αυξημένη απόδοση’. Οι περισσότερες προηγμένες

³⁰ Ένα niche market συνιστά, ουσιαστικά, ένα εξειδικευμένο τμήμα μίας ευρύτερης αγοράς, το οποίο καλύπτει ειδικές ανάγκες και προτιμήσεις μίας συγκεκριμένης μερίδας του κοινού.

οικονομίες διαχειρίζονται την ΕΤΑΚ ως ένα μέσο για να εξασφαλίσουν τη θέση τους σε έναν παγκόσμιο ανταγωνισμό όπου η ικανότητα δημιουργίας, προσαρμογής και ανάπτυξης τεχνολογιών επόμενης γενιάς καθορίζει την επιτυχία. Η ΠΒΑ πρέπει να ενισχύσει τη θέση της στη νέα παγκόσμια οικονομία και να διασφαλίσει ότι δεν θα μείνει πίσω, βελτιώνοντας τις επιδόσεις σε επίπεδο οικονομίας και υποστηρίζοντας την εμφάνιση νέων ευκαιριών, συμβάλλοντας στη βιώσιμη και διαφοροποιημένη οικονομική ανάπτυξη και στη δημιουργία θέσεων εργασίας υψηλής ειδίκευσης με παράλληλο επαναπατρισμό ή προσέλκυση νέου ανθρώπινου δυναμικού σε όλα τα δυνατά επίπεδα.

Η ΕΤΑΚ αποτελεί βασικό μοχλό για την επίλυση κοινωνικών, περιβαλλοντικών και άλλων περιφερειακών προκλήσεων, για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής, της ευημερίας και της ασφάλειας των ανθρώπων. Μια ζωντανή ερευνητική κοινότητα και ένας καινοτόμος επιχειρηματικός τομέας θα βελτιώσει τη γνώση και την τεχνολογία που απαιτούνται για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων, οι οποίες συχνά απαιτούν πρωτοποριακές λύσεις.

Για την ΠΒΑ, οι επενδύσεις ΕΤΑΚ πρέπει να στοχεύουν στην προσαρμογή λύσεων στις μοναδικές προκλήσεις της περιφέρειας, οι οποίες προκύπτουν από το δημογραφικό και οικονομικό της προφίλ και το φυσικό περιβάλλον όπως παρουσιάστηκαν στα προηγούμενα κεφάλαια. Η αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων παρουσιάζει πιθανά κοινωνικά οφέλη σε όλο το φάσμα των περιφερειακών προτεραιοτήτων της ΠΒΑ, όπως έναν υγιή πληθυσμό και τρόπο ζωής, υγιή διατροφή και παραγωγή, βελτιωμένα εκπαιδευτικά αποτελέσματα (δεξιότητες), μειωμένες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου, ενεργειακή επάρκεια, βελτιωμένη ποιότητα αέρα, καλύτερη ποιότητα και ποσότητα νερού, μεγαλύτερη επαναχρησιμοποίηση νερού και ανακύκλωση και συμμετοχή στην αυξημένη εγχώρια περιφερειακή παραγωγή 'στρατηγικών τροφίμων' (π.χ. γάλα, κρέας).

Το όραμα της ΠΒΑ μέσα από την ΣΕΕΠΒΑ2030 είναι «ένα τοπικά ενισχυμένο και παγκοσμίως συνδεδεμένο οικοσύστημα Έρευνας, Ανάπτυξης και Καινοτομίας (ΕΤΑΚ) που ενισχύει την ανθεκτικότητα και την ευημερία της ΠΒΑ μέσω της δημιουργίας νέων τοπικών ευκαιριών και διεθνών συνδέσεων, καθώς και της ανάπτυξης και προσέλκυσης ταλέντων και δεξιοτήτων. Το οικοσύστημα ΕΤΑΚ – Δίκτυο Φορέων Καινοτομίας της ΠΒΑ θα ενισχύσει περαιτέρω τη θέση της ΠΒΑ ως Περιφέρειας ανάπτυξης, σταθερότητας και ίσων ευκαιριών.

Με βάση την εκτίμηση των αποτελεσμάτων της RIS3PBA την τελευταία δεκαετία (Κεφ. 6,7,8), η ΠΒΑ έχει δημιουργήσει σημαντικά θεμέλια στην εκπαίδευση και την έρευνα και έχει κάνει βήματα προς την ανάπτυξη και την καινοτομία. Η εφαρμογή όμως της ΣΕΕΠΒΑ2030 απαιτεί έναν μετασχηματισμό έως το 2030 για να μεγιστοποιηθεί ο αντίκτυπος των επενδύσεων και να αξιοποιηθεί η ευκαιρία του τεχνολογικού εκσυγχρονισμού υπέρ της ανάπτυξης.

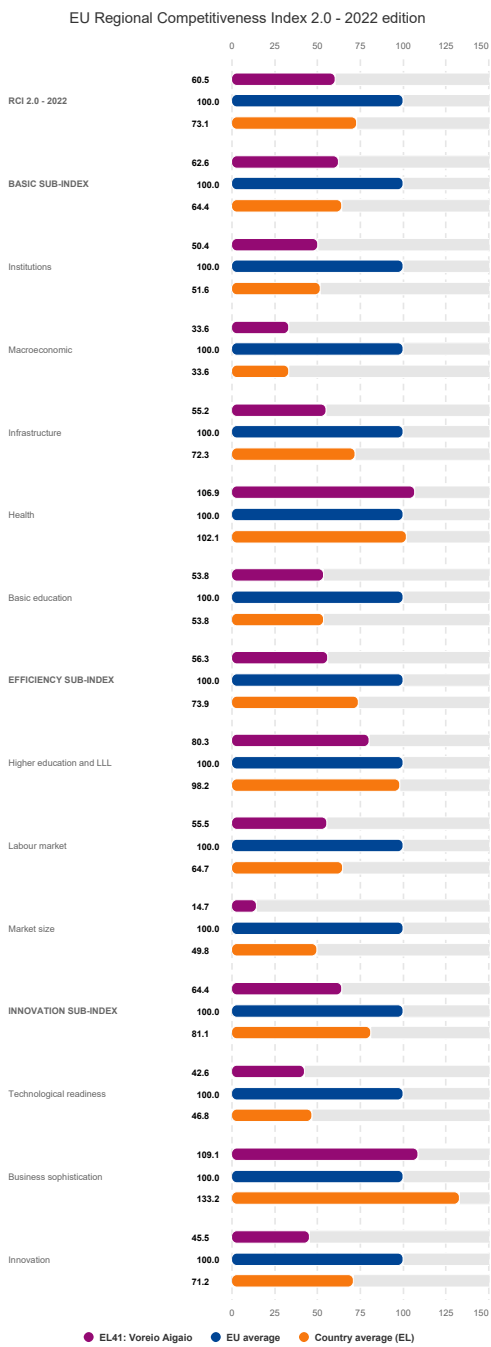
1.6.2.2. Στρατηγικοί Στόχοι

Επτά Πεδία αποτελούν τη βάση του μετασχηματισμού ΕΤΑΚ της ΠΒΑ και ενισχύονται μέσα από την ΣΕΕΠΒΑ2030 με βάση 30 Στρατηγικών Στόχων έως το 2030. Θα επιτευχθούν μέσα από δράσεις που θα εφαρμοστούν με βάση την συνολική Λογική Παρέμβασης της ΣΕΕΠΒΑ2030 με σκοπό την ενίσχυση των δεικτών ανταγωνιστικότητας και καινοτομίας της ΠΒΑ. Οι δράσεις που προτείνονται στα επόμενα υποκεφάλαια βασίζονται στο σκεπτικό εκπλήρωσης αυτών των στόχων.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

3 Στρατηγικοί Στόχοι

- Προσέλκυση & εξασφάλιση υψηλής ποιότητας έρευνας που προάγει τα όρια της επιστήμης και της γνώσης και των αποτελεσμάτων τους προς όφελος της ΠΒΑ με περαιτέρω ενίσχυση του περιφερειακού οικοσυστήματος υποδομών ΕΤΑΚ.
- Προσέλκυση και παραμονή επιστημόνων από όλο τον κόσμο σε τομείς ενδιαφέροντος.
- Ευθυγράμμιση των περιφερειακών ερευνητικών στόχων με τις εθνικές προκλήσεις και ευκαιρίες (ΕΣΕΕ 2021-27).

ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

12 Στρατηγικοί Στόχοι

- Ενεργοποίηση και υποστήριξη τοπικών επιχειρήσεων, στους τομείς προτεραιότητας της ΣΕΕΠΒΑ2030, με σκοπό να αξιοποιήσουν την Ε&Α και την καινοτομία για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της αγοράς εργασίας.
- Παροχή κινήτρων σε περιφερειακές εταιρείες ΜΜΕ των τομέων προτεραιότητας της ΣΕΕΠΒΑ2030 για να εμβαθύνουν τη συνεργασία τους με το τοπικό οικοσύστημα ΕΤΑΚ για πιλοτικές τεχνολογικές εφαρμογές και ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών.
- Υποστήριξη νεοσύστατων μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) για την ανάπτυξη προϊόντων και καινοτομίας για την εξυπηρέτηση των παγκόσμιων αγορών.
- Η υποστήριξη των δημόσιων υπηρεσιών να αξιοποιήσουν την επιστημονική έρευνα, τις νέες τεχνολογίες και τα καινοτόμα προϊόντα για την παροχή καλύτερων δημόσιων υπηρεσιών, την αντιμετώπιση των περιφερειακών και εθνικών προκλήσεων και την εισαγωγή νέων πολιτικών που εξυπηρετούν το δημόσιο συμφέρον.
- Ανάπτυξη/διεύρυνση δημόσιων και ιδιωτικών ερευνητικών υποδομών, για εστίαση και ενδυνάμωση της έρευνας σε κλάδους συναφείς με την παραγωγική δομή της Περιφέρειας.
- Ενδυνάμωση των συνεργασιών μεταξύ επιχειρήσεων της Περιφέρειας και ερευνητικών φορέων της Περιφέρειας και με άλλους εκτός Περιφέρειας σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

- Ανάπτυξη, διεύρυνση της χρήσης και η ενίσχυση της ζήτησης για ΤΠΕ, η επέκταση της χρήσης τους για ηλεκτρονική διακυβέρνηση, με την ενίσχυση της δυνατότητας πρόσβασης όλων των πολιτών και ιδιαίτερα των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, αλλά και των επιχειρήσεων, σε προϊόντα και υπηρεσίες ΤΠΕ.
- Αύξηση των δραστηριοτήτων των επιχειρήσεων, εκφραζόμενες κυρίως σε κύκλο εργασιών, με αύξηση της παραγωγικότητας, αξιοποιώντας την έρευνα/ τεχνολογία και την καινοτομία.
- Προώθηση της μη τεχνολογικής καινοτομίας στη παραγωγική και εν γένει επιχειρηματική λειτουργία των επιχειρήσεων.
- Μετασχηματισμός του παραγωγικού/ επιχειρηματικού προτύπου για αύξηση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και της εξωστρέφειάς τους.
- Διαλειτουργικότητα των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, τόσο χωρικά (ενδονησιωτικά και διανοησιωτικά), όσο και τομεακά (δεύτερη μεταποίηση αγροτικών προϊόντων και διασύνδεσή τους με τον τουρισμό/ πολιτισμό).
- Βελτίωση της ποσότητας και της ποιότητας των εθνικών και διεθνών συνεργασιών των επιχειρήσεων.

ΕΤΑΚ και εξειδικευμένο/εκπαιδευμένο ανθρώπινο δυναμικό.

3 Στρατηγικοί Στόχοι

- Προετοιμασία των μαθητών και προπτυχιακών φοιτητών της ΠΒΑ για να ακολουθήσουν σταδιοδρομία στον χώρο της ΕΤΑΚ ενισχύοντας το Πανεπιστήμιο Αιγαίου, των περιφερειακών δομών ΕΤΑΚ και του Δικτύου Φορέων του Οικοσυστήματος Καινοτομίας της ΠΒΑ.
- Ανάπτυξη, προσέλκυση και διατήρηση ειδικευμένων ερευνητών επιστημόνων και μηχανικών και ταλέντων για την ανάπτυξη προϊόντων και την προώθηση της ερευνητικής αριστείας σε νέα προϊόντα στην ΠΒΑ.
- Ανάπτυξη, προσέλκυση και διατήρηση ειδικευμένων ταλέντων και δημιουργία νοοτροπίας καινοτομίας σε ιδρύματα του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα για την ανάπτυξη της καινοτομίας και την προώθηση νέων καινοτόμων εγχειρημάτων.
- Συνεργασία των μελών του Οικοσυστήματος Καινοτομίας της ΠΒΑ με σκοπό την εκπαίδευση και την ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΕΤΑΚ

1 Στρατηγικός Στόχος

- Δημιουργία ισορροπημένης και δυνατόν διαρκούς χρηματοδότησης ΕΤΑΚ πολλαπλών πόρων και μέσων μέσα από καλύτερη διακυβέρνηση, παρακολούθηση, αξιολόγηση και ενημέρωση.

ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΕΤΑΚ

3 Στρατηγικοί Στόχοι

- Συσχέτιση της διακυβέρνησης, χρηματοδότησης και υποστήριξης της ΣΕΕΠΒΑ2030 για την ανάπτυξη πρόσθετων πόρων.
- Ενίσχυση των μηχανισμών διακυβέρνησης της ΣΕΕΠΒΑ2030 για την αποτελεσματική, αποδοτική και υπεύθυνη κατανομή των χρηματοδοτήσεων.

- Αποτελεσματική παρακολούθηση και αξιολόγηση των επιδόσεων της ΣΕΕΠΒΑ2030 για τη βελτίωση της λήψης αποφάσεων.

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΕΤΑΚ

5 Στρατηγικοί Στόχοι

- Προαγωγή υψηλών προτύπων για την ερευνητική αριστεία.
- Προστασία και μεγιστοποίηση του αντίκτυπου/σημασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας.
- Ασφαλής και αποτελεσματική διαχείριση των δεδομένων ΕΤΑΚ.
- Υποστήριξη και προώθηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας που σχετίζεται με την ΣΕΕΠΒΑ2030 στην ΠΒΑ μέσα από την ενίσχυση του ρόλου του Πανεπιστημίου Αιγαίου και του Δικτύου Φορέων της ΠΒΑ.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΥΠΟΒΟΗΘΗΣΗΣ ΕΤΑΚ

4 Στρατηγικοί Στόχοι

- Διευκόλυνση της διαχείρισης δεδομένων ΕΤΑΚ (συλλογή, χρήση και διάδοση) μέσω κατάλληλων πολιτικών και μηχανισμών (π.χ. Γραφείο Καινοτομίας).
- Χρήση δεδομένων ΕΤΑΚ στις αλυσίδες αξίας των τομέων προτεραιότητας.
- Χρήση των πληροφοριών ΕΤΑΚ μέσω βάσεων δεδομένων για τη βελτίωση της εκτίμησης της αποτελεσματικότητας των δράσεων και για τη λήψη σωστών αποφάσεων.
- Συντονισμός Ηλεκτρονικών Δικτύων Διάδοσης των δράσεων ΣΕΕΠΒΑ2030 και των αποτελεσμάτων τους.

1.6.2.3. Κεντρικό Μήνυμα και Βασικοί τομείς προτεραιότητας

Αρμονία με τη φύση για βιώσιμη διαβίωση: Η περιοχή του Βορείου Αιγαίου κατευθύνεται προς ένα μέλλον όπου η περιβαλλοντική βιωσιμότητα εναρμονίζεται με την ποιότητα ζωής. Με έμφαση στη ποιοτική μακροζωία και τη συνολική ευημερία, στόχος είναι να δημιουργηθεί μια απρόσκοπτη σύνδεση μεταξύ της ανάπτυξης της περιοχής και της διατήρησης της φυσικής ομορφιάς της μέσα από την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των δεδομένων συνδέοντας τα με την Γαλάζια και την Κυκλική οικονομία αποσκοπώντας στην αειφορία των πόρων.

Κόμβος Καινοτομίας Αγροδιατροφής: Σε μια προσπάθεια αναζωογόνησης του αγροδιατροφικού τομέα, το Βόρειο Αιγαίο συνεχίζει το ταξίδι του περιλαμβάνοντας την εξειδικευμένη πρωτογενή παραγωγή, τη μεταποίηση, τον αγροτουρισμό και τις σχετικές εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Αγκαλιάζοντας την καινοτομία, αυτή η προσέγγιση υπόσχεται να καλλιεργήσει νέες μορφές επιχειρηματικότητας, θέτοντας τις βάσεις για ένα σημαντικό αγροδιατροφικό οικοσύστημα που βασίζεται στην ποιότητα και την εξωστρέφεια.

Πολιτιστική και δημιουργική Ταυτότητα: Αναδεικνύοντας τον τουρισμό με τον πολιτιστικό πλούτο και τις δημιουργικές βιομηχανίες, η περιοχή του Βορείου Αιγαίου χαράζει μια ξεχωριστή ταυτότητα. Δίνοντας προτεραιότητα στις νέες μορφές επιχειρηματικότητας, φιλοδοξεί να αποτελέσει πολιτιστικό και δημιουργικό κόμβο, εμπλουτίζοντας τόσο τον οικονομικό όσο και τον πολιτιστικό ιστό της.

Αναγέννηση Ανθρώπινου Κεφαλαίου: Βάζοντας τους ανθρώπους στην πρώτη γραμμή, η περιφέρεια δεσμεύεται για την αναγέννηση του ανθρώπινου κεφαλαίου. Μέσω της προώθησης της νέας γνώσης, της νεανικής επιχειρηματικότητας, της κοινωνικής καινοτομίας

και των εμπειριών εναλλακτικού τουρισμού, η ΠΒΑ στοχεύει να απελευθερώσει εκπαιδύοντας το πλήρες δυναμικό των κατοίκων του με πρωτεργάτη το Πανεπιστήμιο Αιγαίου.

Ψηφιακή Ενδυνάμωση για Νησιά χωρίς αποκλεισμούς: Το Βόρειο Αιγαίο ενθαρρύνει μια ψηφιακή εποχή, με στόχο τις ίσες ευκαιρίες σε όλα τα νησιά. Αγκαλιάζοντας τον ψηφιακό μετασχηματισμό τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα, η ΠΒΑ επιδιώκει να γεφυρώσει τα κενά και να εξασφαλίσει την ένταξη, μετατρέποντας τα νησιά σε προσβάσιμους για όλους προορισμούς.

Κεντρικό μήνυμα και βασικός στρατηγικός στόχος: 10 ΝΗΣΙΑ 12 ΜΗΝΕΣ

Τομείς προτεραιότητας ΣΕΕΠΒΑ2030

- Περιβάλλον- Βιώσιμη Ανάπτυξη και Ποιότητα Ζωής
- Αγροδιατροφή (Πρωτογενής / Μεταποίηση / Αγροτουρισμός -& Νέες Μορφές Επιχειρηματικότητας)
- Εμπειρία: Τουρισμός - Πολιτισμός – Δημιουργικές Βιομηχανίες & Νέες Μορφές Επιχειρηματικότητας
- Ανθρώπινο Δυναμικό: Παραγωγή Νέας Γνώσης, Νεανική Επιχειρηματικότητα, Κοινωνική Επιχειρηματικότητα και Μηχανισμοί Καινοτομίας
- Ψηφιακός Μετασχηματισμός Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα - Νησιά Ίσων Ευκαιριών

2. Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης

ΠΒΑ: Ευρήματα ΔΕΑ μέχρι Δεκέμβριο 2023

Τίτλος ΔΕΑ: «Ψηφιακός Μετασχηματισμός στη Δημόσια Διοίκηση και Νησιά Ίσων Ευκαιριών»

Ημερομηνία: 09/12/2022

Γεωγραφική Ενότητα: ΟΛΕΣ

Πλήθος συμμετεχόντων: 58 (σε κάποιες περιπτώσεις περισσότεροι του ενός εκπρόσωποι του ίδιου φορέα)

Πλήθος επιχειρήσεων: 2

Επωνυμία των επιχειρήσεων: 2

1. ΜΥΤΙΛΗΝΗ ΑΕ
2. Crowdpolicy

Πλήθος ερευνητικών φορέων: 1

Επωνυμία των ερευνητικών φορέων:

1. Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Πλήθος πανεπιστημίων: 1

Επωνυμία των πανεπιστημίων:

1. Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Πλήθος δημόσιων φορέων: 12

Επωνυμία των δημοσίων φορέων:

1. ΕΛΟΡΙΣ ΑΕ
2. ΔΙΕΚ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ
3. ΠΕΡΙΦΕΡΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ
4. ΠΒΑ
5. ΕΥΔ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ»
6. ΔΗΜΟΣ ΔΥΤ ΛΕΣΒΟΥ
7. ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ ΚΑΙ ΝΗΣΙΩΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
8. ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΗΝΣΗ ΨΙΦΙΑΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ
9. ΔΗΜΟΣ ΨΑΡΩΝ
10. ΔΗΜΟΣ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ
11. ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΟΥ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ
12. ΔΗΜΟΣ ΦΟΥΡΝΩΝ

Πλήθος φορέων της κοινωνίας των πολιτών: 1

Επωνυμία των φορέων της κοινωνίας των πολιτών:

1. ΠΣΕΚ

Απαιτούμενες δεξιότητες:

Η απόκτηση ψηφιακών δεξιοτήτων από τον πληθυσμό, η ύπαρξη ειδικών στον χώρο της Πληροφορικής (τεχνικών, παρόχων υπηρεσιών κλπ.), η αύξηση της χρήσης ψηφιακών εργαλείων από τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην καθημερινότητά τους, η αξιοποίηση μεγάλων δεδομένων και Τεχνητής Νοημοσύνης για την παροχή έξυπνων προδραστικών υπηρεσιών στον Δημόσιο και Ιδιωτικό τομέα. Ανάγκη ύπαρξης ενός οικοσυστήματος ανθρώπων, επιστημόνων, που θα υποστηρίξουν αυτήν την πορεία.

Προτάσεις σχετικά με τα σχέδια προσκλήσεων:

Διαδικαστικές - Στρατηγικές

Στρατηγικοί Στόχοι της περιφέρειας για τον ψηφιακό μετασχηματισμό στο Δημόσιο τομέα και τα μικρά νησιά:

1. Η ολοκλήρωση υποδομών ευρυζωνικών δικτύων υψηλών ταχυτήτων σε όλα τα νησιά.
2. Η εγκατάσταση εξοπλισμού ΤΠΕ στις δημόσιες υπηρεσίες των νησιών, με κέντρο βάρους στα μικρά νησιά και τις υπηρεσίες των Δήμων.
3. Η εξοικείωση του πληθυσμού, των επιχειρήσεων, καθώς και των στελεχών προσωπικού των δημόσιων υπηρεσιών στην χρήση ΤΠΕ.
4. Η αξιοποίηση της χρήσης των ΤΠΕ από τις τοπικές ΜΜΕ και άμβλυνση του προβλήματος φυσικής πρόσβασης στις αντίστοιχες υπηρεσίες.

Θεματικές

- Στρατηγική συνεργασία με τον Κόμβο Καινοτομίας για την Ψηφιακή Διακυβέρνηση GR digiGOV-innoHUB, που συντονίζει η ΕΔΥΤΕ, ο οποίος θα βοηθήσει στην εξειδίκευση και υλοποίηση των στόχων της Βίβλου Ψηφιακού Μετασχηματισμού για το Δημόσιο Τομέα. Η ΠΒΑ μπορεί να αποτελέσει λόγω του μεγέθους και της γεωγραφίας της σημαντικό πιλοτικό εταίρο για την εφαρμογή εξειδικευμένων τεχνολογικά λύσεων που οδηγούν σε περισσότερη δημοκρατία, ίσες ευκαιρίες, γνώση και πρόοδο.
 - ο «Νησιά ίσων ευκαιριών»: όρος που χαρακτηρίζει την στρατηγική της Περιφέρειας, όπως και τους τρόπους με τους οποίους μπορούν να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις της νησιωτικότητας μεταξύ των οποίων είναι η:
 1. Στροφή στην μπλε και κυκλική οικονομία
 2. Ηλεκτρονική διακυβέρνηση
 3. Τηλεϊατρική
 4. Ενίσχυση των μεταφορών και εφοδιαστικής αλυσίδας.
- Εγκατάσταση εξοπλισμού ΤΠΕ στις δημόσιες υπηρεσίες των νησιών.
- Ενίσχυση δράσεων στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας GR-eco islands- smart islands ως πρότυπο το οποίο εντάσσεται στον στόχο των νησιών ίσων ευκαιριών.
- Αξιοποίησης των τεχνολογικών εφαρμογών, όπως η ενίσχυση υπηρεσιών ηλεκτρονικής υγείας, η εφαρμογή νέων τεχνολογιών στην καταγραφή και την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς, εφαρμογές ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στην Περιφέρεια.

Τίτλος ΔΕΑ: «Αγροδιατροφή: Καινοτομία & εξωστρέφεια»

Ημερομηνία: 6/3/2023

Γεωγραφική Ενότητα: Σάμος

Πλήθος συμμετεχόντων: 81 εκ των οποίων 47 δια ζώσης και 34 διαδικτυακά (σε κάποιες περιπτώσεις περισσότεροι του ενός εκπρόσωποι του ίδιου φορέα)

Πλήθος επιχειρήσεων: 18

Επωνυμία των επιχειρήσεων:

1. KORRES AE- Εταιρεία παραγωγής καλλυντικών και ομοιοπαθητικών προϊόντων
2. Myronolos Organics –Παραγωγή Τοπικών προϊόντων
3. Ε.Ο.Σ.Σ.- Ενιαίος Οινοποιητικός Αγροτικός Συνεταιρισμός Σάμου
4. ΑΜΥΡΣΩΝΗ Β.- Ανθοκομικές Επιχειρήσεις

5. ΣΑΤ.TV- Σαμιακή Τηλεόραση
6. ΠΑΠΑΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ Ι.- ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΕΣΤΙΑΣΗΣ
7. ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΚΗΣ Γ.- Μελέτες - Επιβλέψεις - Κατασκευές
8. ΒΑΚΑΚΙΣ WINES- Οινοποιείο
9. ΟΙΚΟΤΕΧΝΙΑ ΑΝΔΡΕΑΔΑΚΗ- Μεταποίηση και Τυποποίηση Γεωργικών Προϊόντων
10. ΣΩΤΗΡΑΚΗΣ Μ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ - Κατάστημα Σούπερ Μάρκετ
11. ΣΤΕΦΑΝΗΣ Ν. – Ξενοδοχειακές Επιχειρήσεις
12. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Ν.- Ξενοδοχειακή Μονάδα
13. ΡΙΖΟΣ Β. – Ηλεκτρολογικές Εγκαταστάσεις
14. ΧΡΙΣΤΙΝΙΔΟΥ Γ. – Ξενοδοχειακά
15. ΛΕΒΙΣΙΑΝΟΣ Ι. – Κρεοπωλείο
16. ΧΙΟΣ ΦΑΡΜ- Κρεοπωλείο
17. SAMOS ISLAND TOURS- Τουριστικές Δραστηριότητες
18. ΝΟΥΛΑΣ Γ.- Δικηγορικό Γραφείο

Πλήθος ερευνητικών φορέων: 5

Επωνυμία των ερευνητικών φορέων:

1. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
2. Δημόκριτος Ερευνητικό Κέντρο
3. ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ
4. NatPro Aegean
5. Κέντρο Αριστείας Φυσικών Προϊόντων Βορείου Αιγαίου

Πλήθος πανεπιστημίων: 1

Επωνυμία των πανεπιστημίων:

1. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

Πλήθος δημόσιων φορέων: 8

Επωνυμία των δημοσίων φορέων:

1. Δι.Α.Π – Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού
2. Π.Β.Α- Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου
3. Γραφείο Καινοτομίας ΠΒΑ
4. Επιμελητήριο ΣΑΜΟΥ
5. ΔΗΜΟΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΣΑΜΟΥ
6. Υ.ΠΑΙ.Θ- ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
7. ΔΗΜΟΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΣΑΜΟΥ
8. Promotion of Agricultural Products (AGRIP)- Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Πλήθος φορέων της κοινωνίας των πολιτών: 3

Επωνυμία των φορέων της κοινωνίας των πολιτών:

1. ΓΕΩΠΟΝΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΣΑΜΟΥ
2. ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΑΜΙΩΝ
3. Ε.Ο.Σ.Σ.- Ενιαίος Οινοποιητικός Αγροτικός Συνεταιρισμός Σάμου

Απαιτούμενες δεξιότητες: -

Προτάσεις σχετικά με τα σχέδια προσκλήσεων:

Διαδικαστικές

- Προσαρμογή στις ανάγκες και ιδιαιτερότητες της ελληνικής γεωργίας του πολυτεμαχισμένου κλήρου και των οι πολυποίκιλων εδαφικών συνθηκών.
- Οι βασικές σημερινές προκλήσεις για τον πρωτογενή τομέα έχουν να κάνουν με την ασφάλεια των τροφίμων, με την πάταξη της νοθείας, την στασιμότητα, την μη χρήση

γενετικά τροποποιημένων οργανισμών, την όχι αντιποίηση της ονομασίας, την αποφυγή παραπλάνησης των καταναλωτών και όλα αυτά πετυχαίνονται με την κατάλληλη πιστοποίηση, αυστηρούς ελέγχους ποιότητας και συμμόρφωσης αυτούς.

- Προώθηση του πρωτογενούς τομέα με στόχο την υλοποίηση επενδύσεων με στόχο την πράσινη γεωργία και τη γεωργία ακριβείας, με δικαιούχους πάλι συλλογικά σχήματα, οργανώσεις και σχήματα που εφαρμόζουν πάλι συμβολαιακή γεωργία.
- Προώθηση του πράσινου αγροτουρισμού με στόχο την ανάπτυξη του αγροτικού τουρισμού και τη διασύνδεσή του με την πρωτογενή παραγωγή και τη μεταποίηση και δικαιούχους νομικά πρόσωπα, κοινωνικές συνεταιριστικές επιχειρήσεις και κοινοπραξίες.
- Στόχευση στον ψηφιακό μετασχηματισμό του αγροδιατροφικού τομέα και την κατάθεση και έγκριση πρότασης του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης, τους smart region που έχει να κάνει με την Έξυπνη Στάνη
- Ενίσχυση της εφαρμοσμένης έρευνας σε θέματα ολιστικής διαχείρισης της παραγωγής, αξιοποίηση των υπολειμμάτων της καλλιέργειας και το προϊόν της παραγωγικής διαδικασίας με στόχο την ελαχιστοποίηση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος και την εφαρμογή στην πράξη των αρχών της κυκλικής οικονομίας.
- Ενίσχυση της καινοτομίας του προϊόντος με τη χρήση οικολογικής βιοδιασπώμενης συσκευασίας, η οποία στοχεύει στη μείωση των μη βιοδιασπώμενων απορριμμάτων, αντικατοπτρίζοντας το οικολογικό προφίλ του προϊόντος.
- Αναζήτηση νέων ιδεών όσον αφορά τις προτεραιότητες που μπορούν να αναπτυχθούν στους τομείς προτεραιότητας της περιφέρειας για την τεχνολογική της ανάπτυξη.
- Εφαρμογή της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης που στοχεύει στη δημιουργία σαφών, σταθερών και προβλέψιμων συνθηκών και καινοτόμες επενδύσεις

Θεματικές προσεγγίσεις

- **Σαρδέλα Καλλονής** θα είναι το πρώτο θαλάσσιο προϊόν το οποίο θα πιστοποιηθεί από την Ελλάδα, μια καθαρά νησιωτική χώρα, και πιστεύω ότι θα βοηθήσει στο να αποκτήσει πολύ μεγάλη αναγνωρισιμότητα.
- Το **μέλι της Ικαρίας**.
- Η **μπούκνα** που είναι ένα πολύ ιδιαίτερο φρούτο, το οποίο δυστυχώς η παραγωγή του είναι πάρα πολύ μικρή.
- Το τυρί **καθούρα** Ικαρίας.
- Το **κρεμμύδι κουμέϊκον**.
- **παραγωγή βρώσιμης οργανικής καλλιέργειας**.
- Επανεκκίνηση παραγωγής **Ορχιδέας**.
- Καινοτομία της προηγούμενης δεκαετίας ήταν η **παραγωγή των φυσικών οίνων**, δηλαδή που παράγονται από βιολογικά σταφύλια χωρίς προσθήκη ξένων οινολογικών υλικών και με ελάχιστες οινολογικές παρεμβάσεις
- Μεταποίηση σε τουρσί του **κρίταμου και της κάπαρης**.

Τίτλος ΔΕΑ: «Ψηφιακός Μετασχηματισμός – Καινοτομία στον Τουρισμό – Τοπική Ανάπτυξη»

Ημερομηνία : 7/3/2023

Γεωγραφική Ενότητα : Καρλόβασι, Σάμος

Πλήθος συμμετεχόντων: 84 εκ των οποίων 50 άτομα με φυσική παρουσία και 34 διαδικτυακά (σε κάποιες περιπτώσεις περισσότεροι του ενός εκπρόσωποι του ίδιου φορέα)

Πλήθος επιχειρήσεων: 15

Επωνυμία των επιχειρήσεων:

1. Deloitte- Συμβουλευτική- Χρηματοοικονομική
2. Samaina Inn- Ξενοδοχειακή Μονάδα
3. Samian Mare- Ξενοδοχειακή Μονάδα
4. Mesinet – Μεσιτικό Γραφείο
5. 12 labs- Εργαστήρια
6. Ikaria Activities – Τουριστικές Δραστηριότητες
7. Samos Outdoors- Τουριστικές Δραστηριότητες
8. SoftOne- Υπηρεσίες Διαδικτύου
9. AEGEAN SKY - ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΣΟΥΡΗΣ Ο.Ε.- Rent a Car
10. ΧΑΤΖΗΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ELECTRONET- Εμπόριο Ηλεκτρ. Ειδών
11. ΜΑΝΩΛΑΡΑΚΗ Μ.-ΤΖΟΥΝΟΠΟΥΛΟΥ Ε. ΟΕ "IL MONDO DI LITSA LOULA"
12. ΤΣΑΚΟΥΜΑΓΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Τεχνική Εταιρεία
13. ΠΑΝΟΥΣΟΣ ΑΡΤΕΜΙΟΣ ΑΕ- Αντιπροσωπεία - Χονδρικό Εμπόριο Τροφίμων
14. Ε.Ο.Σ.Σ- Ενιαίος Οινοποιητικός Αγροτικός Συνεταιρισμός Σάμου
15. Ε.Τ.Ε.Μ- Ένωση Τουριστικών Επαγγελματιών Μαραθοκάμπου

Πλήθος ερευνητικών φορέων: 1

Επωνυμία των ερευνητικών φορέων:

1. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

Πλήθος πανεπιστημίων: 2

Επωνυμία των πανεπιστημίων: 2

1. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
2. ΕΠΑΛ ΚΑΡΛΟΒΑΣΙΟΥ

Πλήθος δημόσιων φορέων: 8

Επωνυμία των δημοσίων φορέων:

1. ΠΒΑ- Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου
2. ΔΙΑΠ- Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού Βορείου Αιγαίου
3. ΕΥΔ- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης
4. ΓΚ ΠΒΑ-Γραφείο Καινοτομίας
5. Δήμος Ανατολικής Σάμου
6. Δήμος Δυτικής Σάμου
7. ΚΕΔΕ- Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδος
8. ΔΕΥΑΣ- ΔΗΜΟΣ ΣΑΜΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟ ΥΔΡΕΥΣΗΣ

Πλήθος φορέων της κοινωνίας των πολιτών: 3

Επωνυμία των φορέων της κοινωνίας των πολιτών: 1

1. Κοινότητα ΥΔΡΟΥΣΗΣ

Απαιτούμενες δεξιότητες:

- Εξ' αποστάσεως εκπαίδευση δημοσίων υπαλλήλων στη Ψηφιακή Διακυβέρνηση/ Μετασχηματισμό, με αντικείμενο τη δημιουργία εκπαιδευτικού συστήματος εξ αποστάσεως, επικεντρωμένο στις ανάγκες των δημοσίων υπαλλήλων. Η αρθρωτή δομή του προγράμματος δίνει δυνατότητα επιλογής, είτε του συνολικού προγράμματος με

12μήνη ολοκλήρωση, είτε συγκεκριμένης ενότητας μικρότερης διάρκειας και κόστους, ανάλογα με τις ανάγκες των ενδιαφερομένων.

- **Εξ' αποστάσεως εκπαίδευση ΜΜΕ κι επαγγελματιών στη Ψηφιακή Καινοτομία κι Επιχειρηματικότητα.** Αφορά στη δημιουργία εκπαιδευτικού συστήματος επικεντρωμένο στις ανάγκες των επιχειρήσεων και των εν δυνάμει επιχειρηματιών, με αρθρωτή δομή που δίνει δυνατότητα επιλογής, είτε του συνολικού προγράμματος σε 12μήνη ολοκλήρωση, είτε συγκεκριμένης ενότητας μικρότερης διάρκειας και κόστους, ανάλογα με τις ανάγκες των ενδιαφερομένων.
- Πρόγραμμα Απόκτησης **Εργασιακής Εμπειρίας για Τελειόφοιτους και Πτυχιούχους του Πανεπιστημίου Αιγαίου**, με εργασία στα νησιά του ΒΑ. Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού έργου «PROMETHEUS» σε συνδυασμό με την τεχνογνωσία του AEGEAN CONNECT, αναπτύσσεται η διασύνδεση των φοιτητών τμήματος Μηχανικών Πληροφοριακών και Επικοινωνιακών Συστημάτων (και συναφών τμημάτων πληροφορικής) με την αγορά εργασίας.
- **Δωρεάν ξεναγήσεις σε μαθητές και πολίτες**, ως προώθηση ενός ολοκληρωμένου τουριστικού προϊόντος που εμπλουτίζει το πολιτισμικό υπόβαθρο των επισκεπτών. Εκατοντάδες δωρεάν ξεναγήσεις στο Ηράκλειο Κρήτης εκτεταμένης ΜΜΕ κάλυψης και συμμετοχής, σε μια τριετία, άλλαξαν τα δεδομένα του τουρισμού κι αποτέλεσαν κινητήρια δύναμη για τους κατοίκους, ως ανταμοιβή της προσπάθειας τους ανεξαρτήτως του αν είναι μέρος του τουριστικού κλάδου, ότι 'ναι αξίζει, ναι μπορούμε, ναι αγγίζει και εμάς, ναι είμαστε και εμείς μέρος αυτής της προσπάθειας ανεξάρτητα αν εμείς είμαστε επιχειρηματίες ή εργαζόμενοι στο συγκεκριμένο κλάδο του τουρισμού'.

Προτάσεις σχετικά με τα σχέδια προσκλήσεων:

Θεματικές

1. Τουρισμός:

- Η πρόταση του ΣΕΤΕ για το Βόρειο Αιγαίο αφορά στην ανάπτυξη των **δύο τουριστικών οικοσυστημάτων: (Λήμνος, Λέσβος, Χίος) και (Σάμος, Ικαρία)**, συμπεριλαμβάνοντας τα μικρότερα νησιά της κάθε περιοχής. Η μελέτη είναι διαθέσιμη διαδικτυακά. Η προσέγγιση φαίνεται να έχει είχε θετική απήχηση στους ενδιαφερόμενους του κλάδου τουρισμού στην Σάμο-Ικαρία. (Η μελέτη αυτή παρουσιάστηκε στο Βόρειο Αιγαίο στην Μυτιλήνη, αλλά δεν ήταν γνωστή στο κοινό εργαστηρίου ΔΕΑ Σάμου-Ικαρίας)- *Μάρκετινγκ-Στρατηγική*.

2. Εναλλακτικός Τουρισμός:

- Ανάπτυξη Μύθου Εναλλακτικού Τουρισμού: **Άνω του 50% των Αρχαίων Σοφών γεννήθηκαν/ κατοικούσαν/ δημιούργησαν στα νησιά του Βορείου, Νοτίου Αιγαίου και των παραλίων της Μικράς Ασίας.** Η «ανάδειξη ενός μύθου που ανατρέπει χιλιετίες πίσω» θα αυξήσει την *προστιθέμενη αξία της ΠΒΑ*.- *Μάρκετινγκ – Ανάπτυξη Brand Name: Wise Guys lived here*
- Στο Βαθύ, για πρώτη φορά μετά την ανακαίνιση του Επικούρειο Πολιτιστικού Κέντρου, φιλοξενήθηκε η εκδήλωση του εργαστηρίου ΔΕΑ της Περιφέρειας, Γραφείο Καινοτομίας, με θέμα την Αγροδιατροφή. Οι **Έπικούρειοι** είναι και σήμερα από τους πλέον δυναμικούς στοχαστικούς κύκλους με πασίγνωστα μέλη (π.χ. Κριμιτζής).

Χρήση Επικούρειου Κέντρου και τελειοποίηση των τεχνολογικών του λειτουργιών - εκπαίδευση ανθρώπινου δυναμικού σε multimedia/ audiovisual ψηφιακών εφαρμογών- Δημιουργία cluster για audio-audiovisual applications and productions- Διερεύνηση συνεργασίας με το Πανεπιστήμιο.

- Οι **δρόμοι του κρασιού της Σάμου** χρήζουν ανάδειξης, με την αρωγή των ντόπιων οινοποιείων, και αφορά σε όλους τους συμμετέχοντες στην παραγωγική δραστηριότητα της Σάμου: Έργα για συγχρηματοδότηση από πολλαπλά ταμεία.
- Οικοσύστημα Φούρνων: Η μικρή πολυνησία της Ελλάδας, με τους λιγιστούς κατοίκους και τον μεγάλο αλιευτικό στόλο. Ανάμεσα στην Ικαρία και τη Σάμο, είκοσι μικρά νησιά, από τα οποία κατοικούνται μόνο τα δυο μεγαλύτερα νησιά του σχηματισμού, οι Φούρνοι και η Θύμαινα. Επίσης, υπάρχουν πολλές μικρές ακατοίκητες βραχονησίδες, οι πιο γνωστές από αυτές είναι ο Άγιος Μηνάς, το Αλατονήσι, ο Μικρός και Μεγάλος Ανθρωποφάς, το Θυμαινάκι, η Κισηριά, το Μακρονήσι, το Πετροκάρabo, το Πλακάκι και το Στρογγυλό. Οι Φούρνοι διαθέτουν έναν ασυνήθιστα μεγάλο, για το μέγεθός τους, στόλο αλιευτικών και έχουν εξελιχθεί σε ένα από τα μεγαλύτερα κέντρα αλιείας του Αιγαίου. Η ετήσια παραγωγή αλιευμάτων ξεπερνά τους 2.500 τόνους, από τους οποίους μεγάλο ποσοστό αφορά ψάρια πρώτης διαλογής. Ο βυθός των Φούρνων κρύβει ένα μεγάλο θαλάσσιο πλούτο, που έχει απασχολήσει ιδιαίτερα την επιστημονική κοινότητα. Θεματικός Ιστιοπλοϊκός Τουρισμός, Αλιευτικός Τουρισμός, Ψηφιακές Εφαρμογές στον Τουρισμό. Πολλαπλά Ταμεία, Ταπ-Τοκ. Πιλοτικό έργο για το ψηφιακό μετασχηματισμό των Φούρνων σε διάφορα επίπεδα όπως της δημόσιας διοίκησης αλλά και της υποστήριξης του ιδιωτικού τομέα σε συνεργασία με το DiGi-Gov Digital Hub.
- **Ιαματικός Τουρισμός στην Ικαρία:** Το ιαματικό νερό της Ικαρίας περιέχει ραδόνιο που χρήζει μερικής εξάτμισης προ χρήσεως και πιστοποίησης (*πρόρισμα Δημόκριτου*). Ο χώρος του **ιαματικού τουρισμού στην ΠΒΑ** σε Λέσβο, Λήμνο, Χίο, Σάμο και Ικαρία διαθέτει προοπτικές ανάπτυξης και διασύνδεσης με τα δύο οικοσυστήματα του ΣΕΚΕ. (*επενδύσεις, πολιτισμικός τουρισμός, τουρισμός υγείας ευεξίας, αποθεραπείας extreme sport*).
- Προώθηση των **Γεωπάρκων** ως Ευρωπαϊκό πρόγραμμα: *Ανάδειξη και των Γεωπάρκων Σάμου, Φούρνων, Ικαρίας, επιδίωξη σύνδεσης με άλλες χώρες (κυρίως Ευρώπη), λήψη ιδεών, υλοποίηση ιδεών σε προγράμματα (Partnerships for Regional Innovation).*
- Το γεωθερμικό πεδίο της Λέσβου εκτιμάται παρόμοιο της Ισλανδίας αλλά σε πολύ πιο ώριμη εποχή. Επιδίωξη για τη δημιουργία δίπολου με σκοπό την ανταλλαγή τεχνολογικών γνώσεων πάνω στο κομμάτι της γεωθερμίας και των γενικότερων πιθανών εφαρμογών της στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου. (*Partnerships for Regional Innovation*).

3. Ψηφιακός Μετασχηματισμός Επιχειρήσεων:

- Υποστήριξη επιχειρήσεων αυτοματοποίηση των διαδικασιών τους.
- Υποστήριξη της ανάπτυξης συστημάτων διαχείρισης ανθρώπινου δυναμικού, του software της εμπορικής διαχείρισης όσο και της διαχείρισης των πελατών.

- Εφαρμογές Cloud δίχως εγκατάσταση, στοχεύοντας στην ικανότητα διαχείρισης ολόκληρου του ξενοδοχείου/ καταλύματος, ελέγχου δωματίων, πληρότητας δωματίων, housekeeping, στοκ αποθήκης και σύνδεσης του μπαρ and go retail.
- Ανάπτυξη υπηρεσιών και υποδομών που οδηγούν στην προσέλκυση Digital Nomads. Η αυξανόμενη κοινότητα των digital nomads, κάτοικοι οπουδήποτε ανά την υφήλιο με δυνατότητα εργασίας εξ αποστάσεως οπουδήποτε στο κόσμο, πρέπει να ενσαρκωθεί ως ιδέα με συστηματική οργάνωση.

4. Προσέλκυση επισκεπτών κλασικού και εναλλακτικού τουρισμού:

- Το περιβαλλοντικό αντίκτυπο της μετακίνησης των τουριστών δημιούργησε την έννοια του **flight shame**, δηλαδή ντροπή για την πτήση αποθαρρύνοντας ουσιαστικά τους ταξιδιώτες από το να μετακινούνται με αεροπλάνα. Όταν ο επισκέπτης, ο δυνητικός επισκέπτης θα σερφάρει στις ιστοσελίδες για να επιλέξει τον τόπο των διακοπών του, θα διαπιστώνει ότι κάνοντας διακοπές στη Σάμο/ Β. Αιγαίο θα έχει τη δυνατότητα να συμβάλει οικονομικά στη **φύτευση ενός δέντρου μειώνοντας το flight shame του**.
- Πρόγραμμα επιβράβευσης επαναληπτικών επισκεπτών προορισμού. Θα πρέπει να συμβληθούν πολλές επιχειρήσεις στη Σάμο ή στην ΠΒΑ, επιχειρήσεις διάφορες όχι μόνο ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα διαμερίσματα, ενοικιάσεις αυτοκινήτων, εστιατόρια, μπαρ, μουσεία, διοργανωτές εκδηλώσεων, οτιδήποτε έχει σχέση άμεσα ή έμμεσα με τον τουρισμό και να αναπτυχθεί ένα σύστημα αξιολόγησης με πόντους. Δηλαδή όταν ένας επαναληπτικός επισκέπτης χρησιμοποιεί μία υπηρεσία σε μία από αυτές τις επιχειρήσεις που είναι συμβεβλημένες θα παίρνει κάποιους πόντους, αυτούς τους πόντους θα μπορεί να τους διαθέσει για παροχές που θα βρίσκονται στη διάθεση του σε μία λίστα σε αντίστοιχες επιχειρήσεις και θα τους διαθέσει σύμφωνα με την αρέσκειά του
- Ενιαία πλατφόρμα κριτικής review platform όπως είναι το Tripadvisor, το Google Holiday check, το zoover, όπως έχει η booking.com κλπ. Αυτές οι πλατφόρμες βοηθούν τον επισκέπτη να κάνει σωστές επιλογές ανάλογα με τις προτεραιότητές του και συγχρόνως αυξάνουν τις πωλήσεις των επιχειρήσεων μας σε πελάτες που πραγματικά χρειάζονται αυτό ακριβώς που προσφέρουν οι επιχειρήσεις μας.
- **Green Key Awards** σε ξενοδοχειακές μονάδες.

5. Δομές υποστήριξης του ψηφιακού μετασχηματισμού στον Τουρισμό και την τοπική ανάπτυξη

- Ψηφιακός Επιταχυντής Καινοτομίας & Επιχειρηματικότητας Τεχνογνωσία ΠΑ: Aegean Startups. Ο προτεινόμενος Επιταχυντής θα αναδεικνύει κι υποστηρίζει ιδέες για νεοφυείς επιχειρήσεις και δράσεις με κοινωνικό αντίκτυπο, σύμφωνα και με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΗΕ (SDGs), με έμφαση στο χώρο του Αιγαίου.
- Δομή για την έρευνα κι ανάπτυξη λύσεων του ψηφιακού μετασχηματισμού επιχειρήσεων και φορέων του Δημοσίου, με μέλη διαφόρων βαθμίδων κι εξειδικεύσεων στοχεύοντας στη κάλυψη όλων των απαραίτητων θεμάτων. Η δομή θα είναι υπεύθυνη της παρακολούθησης κι αξιολόγησης των πεπραγμένων, σε περιφερειακό ή/και εθνικό επίπεδο, και θα περιλαμβάνει αποθετήριο λύσεων και μελετών για τον ψηφιακό μετασχηματισμό.

- Το POLIS είναι μία πρωτοβουλία του Πανεπιστημίου Αιγαίου, και με τη συμμετοχή επενδυτών, του ελληνικού δημοσίου και οργανισμών ΟΤΑ, σε συνεργασία με την τοπική κοινωνία, που στοχεύει:
 - στη δημιουργία ενός διεθνούς εμβέλειας κέντρου ανάπτυξης λογισμικού σε τεχνολογίες εκθετικής ανάπτυξης με υψηλή ζήτηση, αξιοποιώντας φοιτητές, απόφοιτους αλλά και στελέχη της αγοράς (digital nomads),
 - στην ανάπτυξη ίδιας πνευματικής ιδιοκτησίας, μέσω της ανάπτυξης ψηφιακών υπηρεσιών και παράλληλης συμμετοχής σε νεοφυείς επιχειρήσεις από το Αιγαίο, την Ελλάδα και το εξωτερικό,
 - στην ανάπλαση κατοικιών στα χωριά της Δυτικής Σάμου, και την αξιοποίησή τους ως κατοικίες για τους ψηφιακούς νομάδες,
 - στην ανάπτυξη πρωτοποριακών υποδομών και συνθηκών έξυπνης πόλης, για την πιλοτική εφαρμογή νέων προσεγγίσεων στην παραγωγή ενέργειας, στις μετακινήσεις, στην υγεία και την εκπαίδευση.

Τίτλος ΔΕΑ: Θεματικά/χωρικά εργαστήρια 'Δημόσιες και Ιδιωτικές Ερευνητικές Υποδομές'

Ημερομηνία: 23/06/2023

Γεωγραφική Ενότητα: Όλη η Περιφέρεια

Πλήθος συμμετεχόντων: 46 (σε κάποιες περιπτώσεις περισσότεροι του ενός εκπρόσωποι του ίδιου φορέα)

Πλήθος επιχειρήσεων: 1

Επωνυμία των επιχειρήσεων:

1. Ερευνητικό Κέντρο Μαστίχας

Πλήθος ερευνητικών φορέων: 3

Επωνυμία των ερευνητικών φορέων:

1. Ερευνητικό Κέντρο Μαστίχας
2. Ινστιτούτο Ελιάς Υποτροπικών Φυτών και Αμπέλου -ΕΛΓΟ
3. Εργαστήριο ελέγχου ποιότητας γάλακτος- ΕΛΓΟ

Πλήθος πανεπιστημίων: 2

Επωνυμία των πανεπιστημίων:

1. Πανεπιστήμιο Αιγαίου (19 συμμετέχοντες)
2. ΕΚΠΑ

Πλήθος δημόσιων φορέων: 4

Επωνυμία των δημοσίων φορέων:

1. ΕΥΔ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ»
2. Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου
3. ΓΡΑΦΕΙΟ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΠΒΑ
4. ΓΓΕΚ

Πλήθος φορέων της κοινωνίας των πολιτών: 0

Επωνυμία των φορέων της κοινωνίας των πολιτών: -

Απαιτούμενες δεξιότητες:

Ανάγκη υποστήριξης σε ανθρώπινο δυναμικό στην νέα πρόσκληση.

- Επιστήμονες
- Τεχνικοί

Προτάσεις σχετικά με τα σχέδια προσκλήσεων:

- Ανάγκη υποστήριξης σε ανθρώπινο δυναμικό στην νέα πρόσκληση.
 - Επιστήμονες
 - Τεχνικοί
- Μετά από τα πρώτα χρόνια υποστήριξης προς μια ερευνητική υποδομή, θα πρέπει να εξασφαλιστεί ένα πιο μακροπρόθεσμο χρηματοδοτικό πλαίσιο/σχήμα.
- Θα πρέπει να αναπτύξουμε/εφαρμόσουμε μορφές χρηματοδότησης οι οποίες θα λαμβάνουν υπόψη και την επίδοση των ερευνητικών υποδομών.
- Ύπαρξη εύκολης πρόσβασης στις υπηρεσίες και δεδομένα που προσφέρουν οι υποδομές, αλλά και εφαρμογή νέων κριτηρίων παράλληλα με την ψηφιοποίηση του 'υλικού' και των δικτυακών υποδομών.
- Ενίσχυση της πρόσβασης στα διαθέσιμα δεδομένα.

Γενικά

- Δράσεις για την αντιστροφή του brain drain, με αρκετές εμβληματικές πρωτοβουλίες και δίκτυα, για προσέλκυση παραμονής διακεκριμένων Ελλήνων επιστημόνων της διασποράς και ξένων ερευνητών σε ελληνικούς ερευνητικούς φορείς και επιχειρήσεις.
- Κίνητρα για την κινητικότητα των ερευνητών και την υποστήριξη της αριστείας και της βασικής έρευνας μέσα από το Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας (ΕΛΙΔΕΚ).
- Υπάρχει ένα ποσό της τάξεως των 500 εκατομμυρίων ευρώ από το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας που υποστηρίζει και τη δημιουργία και επέκταση και αναβάθμιση υποδομών των ερευνητικών κέντρων.

Εθνικές Ερευνητικές Υποδομές (ΕΕΥ) και συσχετίσή τους με την Περιφέρεια ΒΑ.

- Οι ερευνητικές υποδομές που θα χρηματοδοτηθούν σε περιφερειακό επίπεδο θα πρέπει να συμβάλλουν στην ανάπτυξη εξειδικευμένων τομέων της περιφερειακής οικονομίας και να είναι συμπληρωματικές και όχι ανταγωνιστικές με τις ΕΕΥ με βάση την ΕΣΕΕ.
- Αναδεικνύονται κάποιες προκλήσεις: Η περιφερειακή σημασία των υποδομών, η δικτύωση με τις εθνικές υποδομές, η δικτύωση ανάμεσα σε περιφερειακές υποδομές, η οργανολογία που είναι διαθέσιμη (κάτι που δεν έχει κάποιος και που μπορεί να το χρησιμοποιήσει από άλλον), το ανθρώπινο δυναμικό καθώς και η διαθεσιμότητα και η εξειδίκευσή του, η υποστήριξη του δικτύου φορέων (αναφορά στο δίκτυο φορέων που έχουμε δημιουργήσει για την καινοτομία), και φυσικά πάνω από όλα η υποστήριξη και η συνεργασία με τις επιχειρήσεις
- Το ΓΚΠΒΑ απέστειλε ένα ερωτηματολόγιο, με βάση το ερωτηματολόγιο των εθνικών ερευνητικών υποδομών (σε μια πιο απλοποιημένη μορφή), το οποίο θα πρέπει να απαντηθεί από όλες τις περιφερειακές υποδομές της ΠΒΑ.
- Υπάρχει ανάγκη ανάπτυξης προτάσεων οι οποίες μπορούν να οδηγήσουν σε συνεργασία των περιφερειακών ερευνητικών υποδομών με εθνικές υποδομές για περιφερειακό όφελος.
- Ανάπτυξη Πλατφόρμας σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο η οποία να δίνει την ικανότητα του να ενημερώνει και να ενημερώνεται για τον εξοπλισμό/ οργανολογία που είναι διαθέσιμος στην περιφέρεια και ο οποίος μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τις επιχειρήσεις της περιφέρειας για έρευνα και παροχή υπηρεσιών.
- Υπάρχει διασύνδεση με άλλες εθνικές στρατηγικές, με συγκεκριμένα χρηματοδοτικά εργαλεία, με το ευρωπαϊκό τοπίο της έρευνας και καινοτομίας, οπωσδήποτε με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΗΕ και με τις ευρωπαϊκές πολιτικές για την πράσινη και ψηφιακή μετάβαση.

Περιφερειακές Ερευνητικές Υποδομές και Αριστεία

Στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου κατά την προγραμματική περίοδο 2014 – 2020 υλοποιήθηκαν τα παρακάτω έργα στον χώρο της Έρευνας και Ανάπτυξης (σημειώνεται η περιγραφή φυσικού αντικείμενου, όπως αυτή καταγράφηκε στις αποφάσεις ένταξης ή στις επίσημες ιστοσελίδες των έργων – εφόσον υπάρχουν):

- **Σχεδιασμός και κατασκευής ασφαλών έξυπνων συσκευών για τη διατήρηση της υλικής πολιτισμικής κληρονομιάς – MIS 5021499:** Δικαιούχος του έργου ήταν ο Ειδικός Λογαριασμός Ερευνών του Πανεπιστημίου Αιγαίου, ο προϋπολογισμός του 200.000 €, η διάρκειά του 3 έτη από την 1η Οκτωβρίου 2018 έως και την 1η Οκτωβρίου 2021 και χρηματοδοτήθηκε από το ΠΕΠ «Βόρειο Αιγαίο» 2014 – 2020. Ιστοσελίδα έργου: <https://psmart.aegean.gr/>
- **Δημιουργία υποδομών για την αξιολόγηση και ανάπτυξη ανοικτών open source τεχνολογιών και λογισμικών διάδρασης σε περιβάλλον εικονικής πραγματικότητας VR - MIS 5021535:** Δικαιούχος του έργου ήταν ο Ειδικός Λογαριασμός Ερευνών του Πανεπιστημίου Αιγαίου, ο προϋπολογισμός του 316.800 € η διάρκειά του 3 έτη από την 1η Οκτωβρίου 2018 έως και την 1η Οκτωβρίου 2021 και χρηματοδοτήθηκε από το ΠΕΠ «Βόρειο Αιγαίο» 2014 – 2020.
- **Κέντρο ολοκληρωμένης ψηφιακής διαχείρισης πολιτισμικής κληρονομιάς – MIS 5021534:** Δικαιούχος του έργου ήταν ο Ειδικός Λογαριασμός Ερευνών του Πανεπιστημίου Αιγαίου, ο προϋπολογισμός του 306.218 € η διάρκειά του 3 έτη από την 1η Οκτωβρίου 2018 έως και την 1η Οκτωβρίου 2021 και χρηματοδοτήθηκε από το ΠΕΠ «Βόρειο Αιγαίο» 2014 – 2020.
- **Δημιουργία Κέντρου Αριστείας Φυσικών Προϊόντων για την ανάδειξη τοπικών προϊόντων παραδοσιακών προϊόντων διατροφής των νησιών Βορείου Αιγαίου – MIS 5021543:** Δικαιούχος του έργου ήταν το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, ο προϋπολογισμός του 662.800 € και χρηματοδοτήθηκε από το ΠΕΠ «Βόρειο Αιγαίο» 2014 – 2020.
- **ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΔΟΜΗ “AGRICA”: Κέντρο Έρευνας και Καινοτομίας Αγροδιατροφής του Αιγαίου – MIS 5021513:** Δικαιούχος του έργου ήταν ο Ειδικός Λογαριασμός Ερευνών του Πανεπιστημίου Αιγαίου, ο προϋπολογισμός του 747.920,2 € η διάρκειά του 3 έτη από την 3η Σεπτεμβρίου 2018 έως και την 6η Σεπτεμβρίου 2021 και χρηματοδοτήθηκε από το ΠΕΠ «Βόρειο Αιγαίο» 2014 – 2020.
- **Δημιουργία Υποδομής για την υποστήριξη της Γαλάζιας Ανάπτυξης στο Βόρειο Αιγαίο Παρατηρητήριο Παράκτιου Περιβάλλοντος AEGIS - MIS 5021550:** Δικαιούχος του έργου ήταν ο Ειδικός Λογαριασμός Ερευνών του Πανεπιστημίου Αιγαίου, ο προϋπολογισμός του 591.758,7 € η διάρκειά του 3 έτη από την 1η Οκτωβρίου 2018 έως και την 1η Οκτωβρίου 2021 και χρηματοδοτήθηκε από το ΠΕΠ «Βόρειο Αιγαίο» 2014 – 2020.
- **Ερευνητικές υποδομές για την ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων ελιάς και αμπέλου στην Περιφέρεια Β. Αιγαίου - RI-Food-Aegean» - MIS 5021542:** Δικαιούχος του έργου ήταν το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, ο προϋπολογισμός του 526.750 € η διάρκειά του από την 1η Οκτωβρίου 2018 έως και την 30η Σεπτεμβρίου 2022 και χρηματοδοτήθηκε από το ΠΕΠ «Βόρειο Αιγαίο» 2014 – 2020.
- **Ερευνητική υποδομή για την επεξεργασία και αξιοποίηση υποπροϊόντων και υπολειμμάτων Αγροδιατροφικού τομέα για την παραγωγή εναλλακτικών προϊόντων και ενέργειας – Aegean AgroWaste Lab – MIS 5021552:** Δικαιούχος του έργου ήταν ο Ειδικός Λογαριασμός Ερευνών του Πανεπιστημίου Αιγαίου, ο προϋπολογισμός του 372.000 € η διάρκειά του από την 1η Οκτωβρίου 2018 έως και την 30η Ιουνίου 2022 και χρηματοδοτήθηκε από το ΠΕΠ «Βόρειο Αιγαίο» 2014 – 2020.
- **[e-Aegean CulTour] Διαπεριφερειακός Ψηφιακός Μετασχηματισμός Αιγαίου Αρχιπελάγους στον Πολιτισμό και Τουρισμό – MIS 5047046:** Το έργο «[e-Aegean

CulTour] Διαπεριφερειακός Ψηφιακός Μετασχηματισμός Αιγαίου Αρχιπελάγους στον Πολιτισμό και Τουρισμό» με κωδικό ΟΠΣ (MIS) 5047046, προϋπολογισμό 2.900.857,25 € και διάρκεια υλοποίησης 30 μήνες, εντάσσεται στη δράση υποστήριξης της Περιφερειακής Αριστείας του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» του ΕΣΠΑ 2014-2020 και χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και εθνικούς πόρους.

- **«[e-Aegean R&D Network] Δίκτυο Έρευνας και Τεχνολογίας Αιγαίου Αρχιπελάγους: Ενίσχυση Περιφερειακής Καινοτομίας, Επιχειρηματικότητας & Αριστείας» - MIS 5046494:** Ενίσχυση Περιφερειακής Καινοτομίας, Επιχειρηματικότητας & Αριστείας» με κωδικό ΟΠΣ (MIS) 5046494, προϋπολογισμό 2.999.890,65 € και διάρκεια υλοποίησης 30 μήνες εντάσσεται στη δράση υποστήριξης της Περιφερειακής Αριστείας του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» του ΕΣΠΑ 2014-2020 και χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και εθνικούς πόρους.
- **Εθνική Ερευνητική υποδομή ENIRISST+:** Η Ερευνητική Υποδομή EN.I.R.I.S.S.T. αναπτύσσει και παρέχει υπηρεσίες και πλατφόρμες ζωτικής σημασίας για επιχειρήσεις, τους φορείς χάραξης πολιτικών, τα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα και Ερευνητικά Κέντρα. Πρόκειται για την μοναδική εθνική ερευνητική υποδομή στην Ελλάδα (ENIRISST) στους τομείς της ναυτιλίας, της εφοδιαστικής αλυσίδας, των μεταφορών. Η τρέχουσα υποδομή επεκτείνεται με ερευνητικό και επιχειρηματικό προσανατολισμό στους τομείς των μεταφορών, της εφοδιαστικής αλυσίδας, των λιμένων, της ναυτιλίας και του τουρισμού. Το έργο υλοποιείται από το Πανεπιστήμιο Αιγαίου, το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, το Ιόνιο Πανεπιστήμιο και το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης και χρηματοδοτείται από το ΕΠΑνΕΚ 2014-2020 και το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα – Επιχειρηματικότητα – Καινοτομία».
- **Κέντρο Βιώσιμης Κυκλικής Βιοοικονομίας και Ενέργειας [Aegean_BIOECONOMY]:** Το Ερευνητικό Έργο του Κέντρου του Τμήματος Περιβάλλοντος του Πανεπιστημίου Αιγαίου στοχεύει στην υποστήριξη της μετάβασης των νησιωτικών περιφερειών του Βορείου και Νοτίου Αιγαίου από το γραμμικό οικονομικό μοντέλο στο μοντέλο της κυκλικής βιοοικονομίας, μέσω της ανάπτυξης και εφαρμογής νέων τεχνολογιών και την εξειδίκευση επιστημόνων και ερευνητών σε αυτές, μέσω των εθνικών και διεθνών δικτύων του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Το έργο πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία ΕΠΑνΕΚ 2014-2020», Πρόσκληση 111 «Υποστήριξη της Περιφερειακής Αριστείας». Συντονιστής είναι το Εργαστήριο Διαχείρισης Αποβλήτων του Τμήματος Περιβάλλοντος του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Η διάρκεια της Δράσης είναι 30 μήνες, ενώ ο συνολικός προϋπολογισμός ανέρχεται στα 1.374.01,37 €.
- **Εξοπλισμός Πανεπιστημιακού Εργαστηρίου Ποιότητας Υδάτων και Αέρα και εφαρμογή στις θερμές πηγές Λέσβου με σκοπό την αναβάθμιση των υπηρεσιών και την ραδιολογική προστασία εργαζομένων κι επισκεπτών – MIS 5021528:** Το Εργαστήριο Ποιότητας Υδάτων και Αέρα ιδρύθηκε το 1996 (Π.Δ. 553/10.07.1996, τεύχος Β) και εξειδικεύεται στη μελέτη της παρουσίας, της συμπεριφοράς και της επικινδυνότητας οργανικών και ανόργανων ρυπαντών στο περιβάλλον, στη λειτουργία πειραματικών διατάξεων για την επεξεργασία νερού και αποβλήτων και στην εφαρμογή μοντέλων για την εκτίμηση της μεταφοράς ρύπων στο περιβάλλον. Δικαιούχος του έργου ήταν ο Ειδικός Λογαριασμός Ερευνών του Πανεπιστημίου Αιγαίου, ο προϋπολογισμός του 306.218 € η διάρκειά του 3 έτη από την 1η Οκτωβρίου 2018 έως και την 1η Οκτωβρίου 2021 και χρηματοδοτήθηκε από το ΠΕΠ «Βόρειο Αιγαίο» 2014 – 2020.
- **Βιομηχανικό Κέντρο Έρευνας και Ανάπτυξης Εφαρμογών Μαστίχας:** Στο πλαίσιο της 1ης πρόσκλησης εντάχθηκε η ίδρυση του Βιομηχανικού Κέντρου Έρευνας και Ανάπτυξης

Εφαρμογών Μαστίχας, με δημόσια δαπάνη είναι 1.250.000 € και συνολική δαπάνη 2.444.560 €. Στο μετοχικό κεφάλαιο της ιδρυθείσας εταιρείας συμμετέχουν η Ένωση Μαστιχοπαραγωγών Χίου (ΕΜΧ), η Mediterra, δύο φαρμακευτικές εταιρείες (Iasis Pharmaceuticals και η θυγατρική της Pharma Q) και μια εταιρεία τεχνοβλαστών της Φαρμακευτικής Σχολής του ΕΚΠΑ (Pharmagnose).

- **Εργαστήριο Ελέγχου Ποιότητας Γάλακτος – Λέσβου- Ελληνικός Γεωργικός Οργανισμός «ΔΗΜΗΤΡΑ», Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων**
 - Χημικές δοκιμές - Τρόφιμα, προϊόντα για ανθρώπινη κατανάλωση
 - Μικροβιολογικές δοκιμές - Τρόφιμα, προϊόντα για ανθρώπινη κατανάλωσηΠρότυπο Διαπίστευσης: ΕΛΟΤ EN ISO/IEC 17025 – Δοκιμές
- **Εργαστήριο Ελαιολάδου Μυτιλήνης, Ινστιτούτο Ελιάς, Υποτροπικών Φυτών και Αμπέλου, Γενική Διεύθυνση Αγροτικής Έρευνας, Ελληνικός Γεωργικός Οργανισμός ΔΗΜΗΤΡΑ, ΥΠΑΑΤ**
 - Χημικές δοκιμές Λίπη-Έλαια
 - Οργανοληπτικές δοκιμές Λίπη-ΈλαιαΠρότυπο Διαπίστευσης: ΕΛΟΤ EN ISO/IEC 17025 – Δοκιμές

Συμπερασματικά:

Τομείς προτεραιότητας έρευνας:

- Αγροδιατροφή
- Θερμαλισμός – Ευεξία
- Τουριστικό προϊόν και Πολιτισμός (Δια ζώσης και Ψηφιακός)
- Περιβάλλον: Βιο-οικονομία -Ενέργεια – Κυκλική και Γαλάζια Οικονομία -Μεταφορές
- Βιομηχανία 4.0 και Ψηφιακός Μετασχηματισμός

Τίτλος ΔΕΑ: «Κυκλική Οικονομία: Καινοτομία και Επιχειρηματικότητα

Ημερομηνία: 22/3/2023

Γεωγραφική Ενότητα: Χίος

Πλήθος συμμετεχόντων: 57 εκ των οποίων 42 δια ζώσης (σε κάποιες περιπτώσεις περισσότεροι του ενός εκπρόσωποι του ίδιου φορέα) και 15 διαδικτυακά

Πλήθος επιχειρήσεων: 14

Επωνυμία των επιχειρήσεων:

1. Π ΖΕΝΙΩΔΗΣ Γ ΠΙΚΟΥΝΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΕ
2. CHIOS FARM - ΜΙΧΑΛΗΣ Γ. ΜΟΝΙΟΥΚΑΣ
3. CHIOS IN GR SITE
4. ΣΥΡΡΗΣ ΙΚΕ -ΕΜΠΟΡΙΟ,ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΕΣ,ΔΙΑΝΟΜΕΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ,ΠΟΤΩΝ
5. IDEOPSIS Ltd -Environmental & Energy consulting
6. ΚυκλΟΙΚΟδρομιο- Environmental Circular Economy
7. ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ ΑΙΓΑΙΟΥ ΧΥΤΗΡΙΑ ΛΕΣΒΟΥ – ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ
8. Fuelics Sensors - fuel management
9. Nanoplasmas- ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ
10. Αθηνάδης Α.Ε Professional Services Cash&Cary
11. Μ ΜΑΣΤΡΟΠΕΤΡΟΥ ΚΑΙ ΣΙΑ ΟΕ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ
12. Αθηνάδης Foodservice
13. Λοΐζος Ισίδωρος Μ Φωτογραφικές Υπηρεσίες
14. ΓΡΑΦΕΙΑ ΚΟΙΝ. ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ & ΕΙΡΗΝΗΣ ΚΟΥΤΡΗ

Πλήθος ερευνητικών φορέων: 2

Επωνυμία των ερευνητικών φορέων:

1. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
2. ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ

Πλήθος πανεπιστημίων: 2

Επωνυμία των πανεπιστημίων:

1. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
 - ΤΟΔΙΤ - Τμήμα Οικονομικής και Διοίκησης Τουρισμού
 - ΤΕΤΔ - Τμήμα Επιστήμης Τροφίμων και Διατροφής
 - Πολυτεχνική Σχολή Π.Α
 - Τμήμ. Περιβάλλοντος
2. Α.Ε.Ν – Ακαδημία Εμπορικού Ναυτικού

Πλήθος δημόσιων φορέων: 7

Επωνυμία των δημοσίων φορέων:

1. ΔΕΥΑΝΧ - Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης Αποχέτευσης Ν. Χίου
2. ΔιΑΠ - Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού Βορείου Αιγαίου
3. ΕΥΔ – Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Βορείου Αιγαίου
4. Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου
5. ΓΚ ΠΒΑ- Γραφείο Καινοτομίας Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου
6. ΔΗΜΟΣ ΧΙΟΥ
7. ΟΠΚΔΧ- Ομήρειο Πνευματικό Κέντρο Δήμου Χίου

Πλήθος φορέων της κοινωνίας των πολιτών: 3

Επωνυμία των φορέων της κοινωνίας των πολιτών:

1. ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΧΙΟΥ
2. ΦΟΡΕΑΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΧΙΟΥ
3. CHIOS.IN.GR Ενημερωτικό Site

Απαιτούμενες δεξιότητες:

Περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση, πράσινες τεχνολογίες, ανακύκλωση, επαναχρησιμοποίηση υλικών, ποιότητα και διαχείριση νερού, τεχνολογίες χαρτογράφησης, χρήση αισθητήρων και χρήση τεχνολογιών artificial Intelligence, machine learning, Internet of things.

Προτάσεις σχετικά με τα σχέδια προσκλήσεων:

Διαδικαστικές

- Η χώρα μας έχει μία ακτογραμμή μεγαλύτερη από 17.000 km και χιλιάδες νησιά εκ των οποίων μόνο τα 53 έχουν πληθυσμό άνω των χιλίων κατοίκων. Η περαιτέρω ανάπτυξη του χωροταξικού σχεδιασμού σε όλα τα επίπεδα σχεδιασμού πολιτικής είναι ανάγκη καθώς πρόκειται για μία διαδικασία η οποία αναλύει και συνθέτει χωρικά και χρονικά όλες τις ανθρώπινες δραστηριότητες που αναπτύσσονται σε σχέση με τα θαλάσσια οικοσυστήματα και το θαλάσσιο περιβάλλον και ενισχύει τις αποφάσεις πολιτικής στην νησιωτικότητα.
- Προτεραιότητα: η προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος, των ενάλιων αρχαιοτήτων χλωρίδας και πανίδας, η ασφάλεια της ναυσιπλοΐας και η διαχείριση της επίγειας και θαλάσσιας ρύπανσης

Θεματικές– Περιβάλλον – Θαλάσσια οικονομία- Ανακύκλωση

- Ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού με σύνδεση με εναλλακτικές μορφές τουρισμού που αλληλεπιδρούν με την θαλάσσια και κυκλική οικονομία. Π.χ. συμμετοχή σε δράσεις ανακύκλωσης, προστασίας του περιβάλλοντος και μείωσης του περιβαλλοντικού αποτυπώματος. Πιλοτικές δράσεις με εθελοντική συμμετοχή.

- Κατασκευή θαλάσσιων αιολικών πάρκων κυρίως πλωτών, θαλάσσιων φωτοβολταϊκών πάρκων, θαλάσσιων βιοκαυσίμων, δίκτυα θαλάσσιων μεταφορών και σταθμών αποθήκευσης ενέργειας, υπεράκτιες πλατφόρμες πολλαπλών χρήσεων (π.χ. παραγωγή ενέργειας και υδατοκαλλιέργεια).
- Ανάπτυξη νέων προϊόντων - κατασκευών από ανακυκλωμένα ρούχα και νήματα και απόβλητα κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων – και γενικότερα επαναχρησιμοποίηση υλικών στον κατασκευαστικό τομέα. Το παράδειγμα της Σιγκαπούρης. Επίσης, το παράδειγμα της εταιρείας Puma με το instyle collection και ξεκίνησε να συλλέγει χρησιμοποιημένα ρούχα και παπούτσια και να παράγει νέα υφάσματα από αυτά .
- Ιχθυοκαλλιέργειες, οστρακοκαλλιέργειες και υποθαλάσσιες φάρμες.
- Παραγωγή πρώτων υλών για την παραγωγή προηγμένων αντικαρκινικών φαρμάκων, αντιβιοτικών και αντιφλεγμονωδών ουσιών, βιολογικών βιοκαυσίμων και καλλυντικών μέσα από την ανάπτυξη θαλάσσιων μικροοργανισμών – παραγωγή βιομάζας και λιπάσματος από φύκια (π.χ. Σίγρι)
- Οργανωμένη εξεύρεση χώρων και πόρων για εγκατάσταση φωτοβολταϊκών πάρκων με το σύστημα του ενεργειακού συμψηφισμού προβλέποντας το τί θα πρέπει ενεργειακά να συνδυαστεί σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας μετά την διασύνδεση των νησιών με υποθαλάσσιο καλώδιο.
- Ενίσχυση δράσεων δήμων ή περιφέρειας για κομποστοποίηση και αξιοποίηση αποβλήτων (π.χ. λυματολάσπη, γεωργικά απόβλητα, κατσίγαρος, φύκια).
- Ενίσχυση δραστηριοτήτων ανακύκλωσης στερεών αστικών αποβλήτων σε όλα τα νησιά.
- Ενίσχυση χρήσης νέων πράσινων πηγών ενέργειας π.χ. υδρογόνου για τις μεταφορές (π.χ. λάντζες υδρογόνου). Sustainable Logistics.

Θεματικές– Νερό

- Συνολικός σχεδιασμός με σκοπό την αειφόρο διαχείριση των υδάτινων πόρων λαμβάνοντας υπόψη τα υδρολογικά, μετεωρολογικά, και παραγωγικά χαρακτηριστικά, με βασικό στόχο την ικανότητα εξασφάλισης των αναγκών υδάτινων πόρων για την άρδευση και την ύδρευση για διατή τουλάχιστον ανομβρία
- Τεχνολογικός εκσυγχρονισμός των υφιστάμενων εγκαταστάσεων νερού και λυμάτων (οι οποίες π.χ. στην Χίο αριθμούν πάνω από 200) – Ανάπτυξη δράσεων παράλληλα με τον νέο κανονισμό σχετικά με την επαναχρησιμοποίηση του νερού και σε Εθνικό επίπεδο.
- Χρήση αισθητήρων για την μέτρηση π.χ. των υπόγειων όμβριων υδάτων για έγκαιρη ειδοποίηση σε περίπτωση πλημμύρας ή π.χ. στους κάδους ανακύκλωσης και σκουπιδιών με σκοπό την ελάττωση άσκοπων δρομολογίων των φορτηγών (fuels).
- Εφαρμογή νέων τεχνολογιών και αισθητήρων για την άμεση ανίχνευση βακτηρίων.
- Εφαρμογή συστημάτων υψηλής ενεργειακής απόδοσης στα νέα έργα μονάδων αφαλάτωσης και εγκατάσταση συστημάτων παρακολούθησης και εξοικονόμησης ενέργειας με χρήση εναλλακτικών μορφών ενέργειας.

- Εφαρμογή συστημάτων artificial Intelligence και machine learning, Internet of things

Τίτλος ΔΕΑ: Θεματικά/χωρικά εργαστήρια Έξυπνης Εξειδίκευσης (Λέσβος)

Ημερομηνία: 31/05/2023

Γεωγραφική Ενότητα: Λέσβου

Πλήθος συμμετεχόντων: 34 (σε κάποιες περιπτώσεις περισσότεροι του ενός εκπρόσωποι του ίδιου φορέα)

Πλήθος επιχειρήσεων: 10

Επωνυμία των επιχειρήσεων:

1. ΠΑΡΑΜΥΘΕΛΛΗ- ΚΩΣΤΑΣ ΜΑΡΙΑ
2. ΚΟΥΣΚΟΣ DELAB
3. SAFARI ADVENTURES
4. ΤΟΥΜΒΑ ECO FARM
5. ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΑ ΕΛΑΙΟΛΑΔΑ ΑΕ
6. ΑΓΡΟΤΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΑΙΓΑΙΟΥ ΙΚΕ
7. SCI DRONES
8. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΚΑΠΗΣ
9. ΜΕΛΟΣΤΑΓΜΑ
10. ΗΦΑΙΣΤΕΙΟ ΑΝΕΜΩΤΙΑΣ ΚΟΙΝΣΕΠ

Πλήθος ερευνητικών φορέων: 1

Επωνυμία των ερευνητικών φορέων:

1. ΠΑΝ. ΑΙΓΑΙΟΥ

Πλήθος πανεπιστημίων: 1

Επωνυμία των πανεπιστημίων:

3. ΠΑΝ. ΑΙΓΑΙΟΥ

Πλήθος δημόσιων φορέων: 6

Επωνυμία των δημοσίων φορέων:

1. ΕΥΔ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ»
2. ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΛΕΣΒΟΥ
3. ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ
4. ΔΗΜΟΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΛΕΣΒΟΥ
5. ΕΤΑΛ ΑΕ
6. ΓΡΑΦΕΙΟ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΠΒΑ

Πλήθος φορέων της κοινωνίας των πολιτών: 7

Επωνυμία των φορέων της κοινωνίας των πολιτών:

1. VISIT AGIASOS
2. ΣΥΛΛΟΓΟΣ «ΑΣΠΙΔΑ»
3. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΛΙΕΩΝ «ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ»
4. ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ
5. ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΑΛΛΟΝΗΣ
6. ΕΝΩΣΗ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ Β.Α.
7. ΕΝΩΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ ΛΕΣΒΟΥ (ΕΑΣΛ)

Απαιτούμενες δεξιότητες: Δεξιότητες σχετικές με την εποχικότητα των εργασιών, ποιότητα γαλακτοκομίας, ελαιουργίας και αγροτικών προϊόντων γενικότερα.

Προτάσεις σχετικά με τα σχέδια προσκλήσεων:

Διαδικαστικές

- Ανάγκη προσαρμογής των απαιτήσεων των νέων προσκλήσεων στα επιχειρηματικά δεδομένα του βορείου Αιγαίου, με ιδιαίτερη προσοχή στις απαραίτητες ΕΜΕ για την ένταξη, όπου θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η **εποχικότητα της λειτουργίας των επιχειρήσεων** (πχ: αν απαραίτητη προϋπόθεση είναι η δημιουργία 2 επιπλέον ΕΜΕ σε μια εποχιακή επιχείρηση η οποία λειτουργεί για τρεις μήνες αυτό συνεπάγεται την πρόσληψη 8 επιπλέον ατόμων).
- Ανάγκη υψηλότερου βαθμού ελέγχου και μετά την υλοποίηση του κάθε σχεδίου, ώστε να εξασφαλιστεί ότι οι επιδοτούμενες επιχειρήσεις λαμβάνουν ενισχύσεις για την πραγματική υλοποίηση των επιχειρηματικών τους σχεδίων και όχι ότι απλώς εντάχθηκαν ώστε να ενισχυθούν μέσω δεσμεύσεων οι οποίες δεν έχουν πραγματική εφαρμογή-ζήτηση και οι οποίες μπορεί να θεωρηθούν ελκυστικές και σχετικές με την εκάστοτε πρόσκληση με αποτέλεσμα να αποκλείουν άλλες ειλικρινείς και πραγματικά καινοτόμες προτάσεις.
- Οι ΕΜΕ που θα δημιουργηθούν καθώς και ο **προσδοκώμενος Κύκλος Εργασιών** θα πρέπει να είναι ένας από τους καθοριστικούς παράγοντες μοριοδότησης των επιχειρηματικών σχεδίων.
- Να εξεταστεί η δυνατότητα επιλογής καθεστώτος ενίσχυσης (De minimis ή ΓΑΚ) ενός προτεινόμενου επενδυτικού σχεδίου από τον υποψήφιο επενδυτή. Υπάρχουν περιπτώσεις επιχειρήσεων που ουσιαστικά δε μπορούν να υποβάλλουν πρόταση κάνοντας χρήση του De minimis καθώς έχουν εξαντλήσει το όριο λόγω μεταφορικού ισοδύναμου.

Θεματικές

- Εκσυγχρονισμός των **υφιστάμενων** δομών του τουρισμού.
- Ενίσχυση και προώθηση προϊόντων τα οποία έχουν ως συστατικά προϊόντα του βορείου Αιγαίου (πχ **συνδυασμός προϊόντων** ελαιόλαδου και μαστίχας).
- Ένταξη και προώθηση του εναλλακτικού τουρισμού- υπηρεσιών **υγείας και ευεξίας** μέσω της αξιοποίησης τοπικών προϊόντων.
- Ανάγκη προώθησης της **Αγροδιατροφική σύμπραξης** και ενίσχυση αυτής.
- Ανάγκη δημιουργίας και προώθηση **cluster** μεταξύ παραγωγών με σκοπό την ανάπτυξη **ερευνητικού κέντρου/ υποδομής γαλακτοκομίας (ποιότητας)** στα πρότυπα του ερευνητικού κέντρου μαστίχας ώστε να αξιοποιηθεί η δυναμική των επιμέρους παραγωγών οι οποίοι μεμονωμένα δεν θα μπορούσαν να το επιτύχουν.

Τίτλος ΔΕΑ: Θεματικά/χωρικά εργαστήρια Έξυπνης Εξειδίκευσης (Χίος)

Ημερομηνία: 1/6/2023

Γεωγραφική Ενότητα: Χίος

Πλήθος συμμετεχόντων: 38 (σε κάποιες περιπτώσεις περισσότεροι του ενός εκπρόσωποι του ίδιου φορέα)

Πλήθος επιχειρήσεων: 12

Επωνυμία των επιχειρήσεων:

1. ΜΠΥΡΑ ΧΙΟΥ
2. ΑΡΙΟΥΣΙΟΣ ΑΕ
3. MEDITERRA ΑΕ
4. ΜΝΜ ΑΜΚΕ
5. ΧΙΟΣ ΦΑΡΜ ΑΕ
6. ΛΙΒΑΝΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ
7. ΑΜΠΑΤΖΗ ΒΙΚΤΩΡΙΑ
8. ΠΛΑΚΩΤΑΡΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
9. ΜΥΡΟΝΟΛΟΣ ORGANICS
10. ΠΟΤΟΠΟΙΑ ΨΥΧΗ
11. ΕΡΕΝΔΙΤΙΚΑ.GR
12. ΘΕΡΜΑΙ ΑΓΙΑΣΜΑΤΩΝ ΚΟΙΝΣΕΠ

Πλήθος ερευνητικών φορέων: 1

Επωνυμία των ερευνητικών φορέων:

1. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

Πλήθος πανεπιστημίων: 1

Επωνυμία των πανεπιστημίων:

1. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

Πλήθος δημόσιων φορέων: 6

Επωνυμία των δημοσίων φορέων:

1. ΕΤΑΧ
2. ΕΥΔ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ»
3. ΓΡΑΦΕΙΟ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΠΒΑ
4. ΠΒΑ
5. ΔΗΜΟΣ ΧΙΟΥ
6. ΕΠΙΜΕΛΙΤΗΡΙΟ ΧΙΟΥ

Πλήθος φορέων της κοινωνίας των πολιτών: 3

Επωνυμία των φορέων της κοινωνίας των πολιτών:

1. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΠΑΓΓΕΜΑΤΙΩΝ ΚΑΡΦΑ
2. ΦΟΡΕΑΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΧΙΟΥ
3. ΟΕΒΕ ΧΙΟΥ

Απαιτούμενες δεξιότητες: Χειροτεχνία, παραδοσιακές τεχνικές, σχέδιο/design/οπτικοακουστική βιομηχανία

Προτάσεις σχετικά με τα σχέδια προσκλήσεων:

Διαδικαστικές

- Συζητήθηκε η πιθανότητα κατηγοριοποίησης των έργων καινοτομίας σε δύο κατηγορίες. Απλής καινοτομίας (π.χ. οργανωτικής) και δραστηκής καινοτομίας με σκοπό την πριμοδότηση των δραστηκών καινοτομιών.

- Ο χώρος της υποβοήθησης της εφαρμοσμένης έρευνας στην αγροδιατροφή θα πρέπει να ενσωματωθεί στις προτεραιότητες της S3 της περιόδου 2021-27.

Θεματικές

- Η Χίος αποτελεί παράδειγμα για την καινοτομία στο Βόρειο Αιγαίο μετά από την πρόσφατη ίδρυση και λειτουργία του Κέντρου Έρευνας Μαστίχας Χίου. Το κέντρο αποτελεί case study για την ανάπτυξη παρόμοιων εγχειρημάτων στην ΠΒΑ. Το ερευνητικό αυτό κέντρο θα χρειαστεί πιθανώς υποστήριξη του ερευνητικού του δυναμικού. Η υποστήριξη του ανθρώπινου ερευνητικού δυναμικού αποτελεί μάλλον προτεραιότητα για τις περισσότερες ερευνητικές υποδομές ή έργα.
- Ο χώρος του πολιτισμού σε σχέση με την υποβοήθηση συγκεκριμένων καινοτομιών στην παραδοσιακή τέχνη και την χειροτεχνία μέσω πιθανώς υποστήριξης living lab στον χώρο του σχεδίου/design (βοτσαλωτά, ξύλινα καραβάκια, documentaries).
- Το μουσείο της μαστίχας μπορεί να αποτελέσει πρότυπο παράδειγμα και για άλλες ενέργειες πολιτισμού και προώθησης προϊόντων.
- Το film office της Χίου παρουσιάζει σημαντική ήδη δραστηριότητα με υποστήριξη τουλάχιστον 8 ταινιών/documentaries/διαφημίσεων. Μπορεί να αποτελέσει τον πυρήνα ανάπτυξης της βιομηχανίας του κινηματογράφου στην ΠΒΑ και την αρχική διασύνδεση με τον ΕΚΟΜΕ.
- Η προσπάθεια ανάπτυξης περισσότερων εταιρειών spin-offs όπως η περίπτωση της μαστίχας σε συνεργασία με τα τοπικά επιμελητήρια.
- Η υποστήριξη της ανάπτυξης του concept των digital nomads για την Χίο αλλά και για το Βόρειο Αιγαίο γενικότερα.
- Η υποστήριξη της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων της Αγροδιατροφής με εφαρμογή του μοντέλου της Μαστίχας.
- Η υποστήριξη και άλλων εναλλακτικών προορισμών πολιτισμού και περαιτέρω ανάπτυξης των τοπικών προϊόντων όπως ο Κάμπος και τα προϊόντα από τοπικά εσπεριδοειδή.
- Η ανάπτυξη εξειδικευμένων τουριστικών προϊόντων εναλλακτικού τουρισμού όπως στα Μαστιχοχώρια με άλλες εναλλακτικές μορφές τουρισμού.
- Η υποστήριξη νέων καινοτόμων προϊόντων στον χώρο των εκχυλισμάτων φυτών και βοτάνων με ενσωμάτωση ερευνητικών αποτελεσμάτων για την δημιουργία νέων προϊόντων.

Τίτλος ΔΕΑ: Θεματικά/χωρικά εργαστήρια Έξυπνης Εξειδίκευσης (Σάμος)

Ημερομηνία: 2/6/2023

Γεωγραφική Ενότητα: Σάμος

Πλήθος συμμετεχόντων: 24 (σε κάποιες περιπτώσεις περισσότεροι του ενός εκπρόσωποι του ίδιου φορέα)

Πλήθος επιχειρήσεων: 5

Επωνυμία των επιχειρήσεων:

1. Τσαπαρίκου Φωτεινή Σύμβουλοι Επενδύσεων
2. Γιαννουλόπουλος
3. Γαρουφαλής Ε. (Γεωπόνος)
4. Grand View Villas
5. ΕΟΣΣ

Πλήθος ερευνητικών φορέων: 1

Επωνυμία των ερευνητικών φορέων:

1. Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Πλήθος πανεπιστημίων: 1

Επωνυμία των πανεπιστημίων:

1. Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Πλήθος δημόσιων φορέων: 5

Επωνυμία των δημοσίων φορέων:

1. Επιμελητήριο Σάμου
2. ΚΑΑΕΚΤ ΣΑΜΟΥ
3. ΕΥΔ ΠΒΑ
4. ΓΡΑΦΕΙΟ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΠΒΑ
5. ΕΥΔ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ»

Πλήθος φορέων της κοινωνίας των πολιτών: 2

Επωνυμία των φορέων της κοινωνίας των πολιτών:

1. Κινηματογραφική Λέσχη Σάμου
2. Εμπορικός Σύλλογος Σάμου

Απαιτούμενες δεξιότητες:

Όλες οι κατηγορίες δεξιοτήτων του ψηφιακού μετασχηματισμού των επιχειρήσεων. Απόκτηση εργασιακής εμπειρίας και εφαρμογής ψηφιακών εργαλείων στον τουρισμό για τελειόφοιτους και πτυχιούχους.

Προτάσεις σχετικά με τα σχέδια προσκλήσεων

Διαδικαστικές

Θεματικές

1. Ενδιαφέρον ανάπτυξης **κέντρου έρευνας/επιχειρηματικότητας** στον χώρο της οινοποιίας από τον ΕΟΣ Σάμου.
2. Υποστήριξη των **εξαγωγών** στο τομέα της Αγροδιατροφής
3. Υποστήριξη νέων εναλλακτικών μορφών τουρισμού όπως στην περίπτωση των **Ιαματικών πηγών της Ικαρίας**.
4. Υποστήριξη νέων καινοτόμων ιδεών στον χώρο του πολιτισμού και ιδιαίτερα του κινηματογράφου, και γενικότερα στη **οπτικοακουστική βιομηχανία**.
5. Από το Πανεπιστήμιο Αιγαίου, επανακατατέθηκαν οι παρακάτω προτάσεις (είχαν κατατεθεί και στη σχετική ΔΕΑ/εργαστήριο στο Καρλόβασι στις 6 Μαρτίου 2023):
 - Ψηφιακός Επιταχυντής Καινοτομίας & Επιχειρηματικότητας
 - Ψηφιακή Προβολή Λαογραφικών Μουσείων ΒΑ
 - Εξ' αποστάσεως εκπαίδευση δημοσίων υπαλλήλων στην Ψηφιακή Διακυβέρνηση / Ψηφιακό Μετασχηματισμό
 - Εξ' αποστάσεως εκπαίδευση ΜΜΕ και επαγγελματιών στην Ψηφιακή Καινοτομία και Επιχειρηματικότητα
 - Δημιουργία Δομής Έρευνας και Ανάπτυξης Λύσεων για τον Ψηφιακό Μετασχηματισμό στο Δημόσιο και Ιδιωτικό Τομέα
 - Πρόγραμμα Απόκτησης Εργασιακής Εμπειρίας για Τελειόφοιτους και Πτυχιούχους του Πανεπιστημίου Αιγαίου με εργασία στα νησιά του ΒΑ
 - **POLIS**: μία πρωτοβουλία του Πανεπιστημίου Αιγαίου, και με τη συμμετοχή επενδυτών, του ελληνικού δημοσίου και οργανισμών ΟΤΑ, σε συνεργασία με την τοπική κοινωνία, που στοχεύει:
 - ο στη δημιουργία ενός διεθνούς εμβέλειας κέντρου ανάπτυξης λογισμικού σε τεχνολογίες εκθετικής ανάπτυξης με υψηλή ζήτηση, αξιοποιώντας φοιτητές, απόφοιτους αλλά και στελέχη της αγοράς (digital nomads)

- ο στην ανάπτυξη ίδιας πνευματικής ιδιοκτησίας, μέσω της ανάπτυξης ψηφιακών υπηρεσιών και παράλληλης συμμετοχής σε νεοφυείς επιχειρήσεις από το Αιγαίο, την Ελλάδα και το εξωτερικό
- ο στην ανάπλαση κατοικιών στα χωριά της Δυτικής Σάμου, και την αξιοποίησή τους ως κατοικίες για τους ψηφιακούς νομάδες
- ο στην ανάπτυξη πρωτοποριακών υποδομών και συνθηκών έξυπνης πόλης, για την πιλοτική εφαρμογή νέων προσεγγίσεων στην παραγωγή ενέργειας, στις μετακινήσεις, στην υγεία και την εκπαίδευση, αξιοποιώντας το απaráμιλλο φυσικό περιβάλλον του Αιγαίου, τη διεθνή δικτύωση, τις υποδομές και δυνατότητες του Πανεπιστημίου Αιγαίου, και συμβάλλοντας ουσιαστικά στην αειφόρο ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών

Τίτλος ΔΕΑ: Θεματικά/χωρικά εργαστήρια Έξυπνης Εξειδίκευσης (Λήμνος)

Ημερομηνία: 7/6/2023

Γεωγραφική Ενότητα: Λήμνος

Πλήθος συμμετεχόντων: 24 (σε κάποιες περιπτώσεις περισσότεροι του ενός εκπρόσωποι του ίδιου φορέα όπως επίσης 12 συμμετείχαν διαδικτυακά)

Πλήθος επιχειρήσεων: 7

Επωνυμία των επιχειρήσεων:

1. Aegean Organics
2. Αρτοποιείο – Ζαχαροπλαστείο Σαρικλής
3. Destination Management
4. Ορφανίδης (σούπερ μάρκετ)
5. Οικογένεια Ποριάζη
6. Χρυσάφη ABEE
7. Ν. Κουκουλήθρας & Υιοί ΟΕ

Πλήθος ερευνητικών φορέων: 1

Επωνυμία των ερευνητικών φορέων:

1. Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Πλήθος πανεπιστημίων: 1

Επωνυμία των πανεπιστημίων:

1. Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Πλήθος δημόσιων φορέων: 5

Επωνυμία των δημοσίων φορέων:

1. Επιμελητήριο Λήμνου
2. Αναπτυξιακή Λήμνου ΑΑΕ
3. ΕΥΔ Προγράμματος «Βόρειο Αιγαίο»
4. Γραφείο Καινοτομίας ΠΒΑ
5. ΠΒΑ

Πλήθος φορέων της κοινωνίας των πολιτών: 3

Επωνυμία των φορέων της κοινωνίας των πολιτών:

1. Παλημνιακό ταμείο
2. Ένωση Ξενοδόχων Λήμνου
3. Λύκειο Ελληνίδων Λήμνου

Απαιτούμενες δεξιότητες: Γνώσεις στην παραγωγική διαδικασία, την ποιότητα και τον αυτοματισμό.

Προτάσεις σχετικά με τα σχέδια προσκλήσεων:

Διαδικαστικές

- Να εξεταστεί η δυνατότητα επιλογής καθεστώτος ενίσχυσης (De minimis ή ΓΑΚ) ενός προτεινόμενου επενδυτικού σχεδίου από τον υποψήφιο επενδυτή. Υπάρχουν περιπτώσεις επιχειρήσεων που ουσιαστικά δε μπορούν να υποβάλλουν πρόταση κάνοντας χρήση του De minimis καθώς έχουν εξαντλήσει το όριο λόγω μεταφορικού ισοδύναμου
- Ευελιξία ως προς τις απαιτούμενες/μοριοδοτούμενες ΕΜΕ στις προσκλήσεις ανάλογα με το είδος των επιχειρήσεων, που είναι εν δυνάμει δικαιούχοι (πχ εποχική ή καθ'όλο το έτος δραστηριότητα)
- Να αυξηθεί η επιδότηση για τις νεοφυείς επιχειρήσεις
- Να αυξηθεί ο Π/Υ για το σύνολο των νησιών της ΠΒΑ

Θεματικές

- Χρηματοδότηση δημιουργίας **ερευνητικού κέντρου σύνδεσης αγροδιατροφής** με τον τουρισμό από το Πανεπιστήμιο Αιγαίου
- Να χρηματοδοτηθεί και η **ανακαίνιση καταστημάτων** καθώς πολλές επιχειρήσεις μεταποίησης έχουν και εμπορική δραστηριότητα
- Ανάγκη χρηματοδότησης **εργαλείων marketing και διαφήμισης**
- Ανάγκη χρηματοδότησης για **στελέχωση ανθρώπινου δυναμικού** κυρίως στον τομέα παραγωγής, ενδεχομένως ει δυνατόν με κλιμακωτή αύξηση του συνολικού προϋπολογισμού επένδυσης ανάλογα με τις ΕΜΕ
- Ανάγκη χρηματοδότησης για δραστηριότητες σε σχέση με τις **εξαγωγές**
- Ανάγκη χρηματοδότησης συμπράξεων / **cluster** επιχειρήσεων για κοινές δαπάνες σε μέρος της δραστηριότητάς τους (πχ εφοδιαστική αλυσίδα, διανομή προϊόντων κλπ.)
- Ανάγκη υποστήριξης της **αυτοματοποίησης** των παραγωγικών διαδικασιών ιδίως στην βιομηχανία τροφίμων.

Τίτλος ΔΕΑ: Αποτελέσματα Ερωτηματολογίου Επιχειρηματικής Ανακάλυψης Χωρικών Επενδύσεων ΕΥΔ-ΓΚ μέχρι 31-06-2023

Ημερομηνία: 25 Ιουλίου 2023

Γεωγραφική Ενότητα: **ΟΛΕΣ**

Πλήθος συμμετεχόντων: 36 ερωτηματολόγια απαντήθηκαν ορισμένα χωρίς προτάσεις

Πλήθος επιχειρήσεων: **26**

Επωνυμία των επιχειρήσεων:

1. Αγροτικός Ελαιουργικός Γαλακτοκομικός Συνεταιρισμός Κάπης Λέσβου
agsynkapis@yahoo.gr
2. Ποτοποιία Πλωμαρίου Γιαννατσή Ε.Π.Ε.-info@giannatsis.gr
3. Αρτοποιεχνία-SDHM63@YAHOO.GR
4. Βιοτεχνία παραγωγής και εμπορίας Μελιού και Μελισσοκομικών προϊόντων-
kamperosgiannis@gmail.com
5. SciDrones, Spin-off του Πανεπιστημίου Αιγαίου-info@scidrones.com
6. Οδοντιατρικές υπηρεσίες με έμφαση στα ψηφιακά εργαλεία-dxatz@hotmail.com
7. Προηγμένες Υπηρεσίες Δικτύωσης Ο.Ε.-dkaralis@gmail.com
8. Ατομική επιχείρηση-litsakisk@yahoo.gr
9. Ατομική Επιχείρηση-ioannhs.karras@yahoo.gr
10. ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑΣ-
pampalosdimitris@hotmail.com

11. Τουριστικό Γραφείο-info@fourni-travel.com , info@albatross-trips.com
12. Φροντιστήριο -marinis221164@gmail.com
13. Εμπόριο γεωργικών ειδών - Φυτωριακές επιχειρήσεις -melamfyllos@hotmail.com
14. Κομμωτήριο-Marolokou@gmail.com
15. Rent a car-m.kliotis@gmail.com
16. Ηλεκτρονικά -ναυτιλιακα-bolkascenter@hotmail.com
17. Καφέ -Kostantinosneratzos@gmail.com
18. Γραφείο Πολιτικού Μηχανικού-gkakoulas@gmail.com
19. Ένωση Ξενοδόχων Λήμνου -president@enosiksenodoxonlemnou.gr
20. Εμπόριο, συσκευασία, προώθηση αγροτικών προϊόντων Λήμνου από τοπικές ποικιλίες (όσπρια, άλευρα, σιτηρά)-agrifood@salamousas.gr
21. Εμπόριο Ελαστικών-pro-wheel@hotmail.com
22. Ενοικιαζόμενα δωμάτια Σνακ Μπάρ-florian@milelia-inselgarten.com
23. AEGEAN ORGANICS-aegeanorganics@gmail.com
24. Κατάστημα Μαζικής εστίασης -sofiasofia1972@gmail.com
25. Τεχνοβλαστός INtelligent Systems ANd Experiences του Πανεπιστήμιο Αιγαίου-gcari@aegean.gr
26. Ασφαλιστικές εργασίες-giannhspet@gmail.com

Πλήθος ερευνητικών φορέων: 1

Επωνυμία των ερευνητικών φορέων:

1. ΠΑΝ. ΑΙΓΑΙΟΥ

Πλήθος πανεπιστημίων: 1

Επωνυμία των πανεπιστημίων:

1. ΠΑΝ. ΑΙΓΑΙΟΥ

Πλήθος δημόσιων φορέων: 2

Επωνυμία των δημοσίων φορέων:

1. ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΧΙΟΥ
2. Επιμελητήριο Λέσβου - Γραφείο Προγραμματισμού

Πλήθος φορέων της κοινωνίας των πολιτών: 2

Επωνυμία των φορέων της κοινωνίας των πολιτών:

1. ΚΕΝΤΡΟ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΔΥΣΚΟΛΙΩΝ (ΔΥΣΛΕΞΙΑ, ΔΕΠΥ) ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΔΙΑΤΑΡΑΧΩΝ-dyslexiasamos@gmail.com
2. Αθλητικός Πολιτιστικός Σύλλογος -sodateioengnosei@gmail.com

Απαιτούμενες δεξιότητες:

- Γνώσεις καλλιεργητικών πρακτικών
- Επαρκείς επιστημονικές γνώσεις
- Γνώση χειρισμού διαδικτύου
- Γνώση χειρισμού Social Media
- Άνεση στην επικοινωνία
- Διοικητικές Ικανότητες
- AI, image processing
- Γνώσεις προγραμματισμού Senior, Junior level
- Online marketing
- Εξειδικευμένες τεχνικές γνώσεις πάνω στις ΑΠΕ
- Γνώσεις ξένων γλωσσών
- Γνώσεις πληροφορικής
- Εξειδικευμένο προσωπικό με εμπειρία στον τουρισμό
- Εμπειρία στο σύστημα HACCP
- Διάχυτη υπολογιστική

- Ψηφιακή αφήγηση
- Τρισδιάστατη καταγραφή και αναπαράσταση
- Επαυξημένη πραγματικότητα
- Σημαιολογικός εμπλουτισμός
- Ανάλυση δεδομένων

Προτάσεις σχετικά με τα σχέδια προσκλήσεων:

Διαχειριστικές προτάσεις- κυριότερα ευρήματα (δαπάνες)

α) Επιχειρήσεις

- Ενίσχυση Προσωπικού
- Ενίσχυση Κτηριακών υποδομών
- Ενίσχυση Συστημάτων πληροφορικής
- Ενίσχυση Μηχανολογικού εξοπλισμού
- Ενίσχυση συμμετοχής σε εμπορικές εκθέσεις - συνέδρια
- Ενίσχυση Συνεργειών με ομάδες καλλιεργητών
- Ενίσχυση Έρευνας
- Ενίσχυση μεταφορικού κόστους
- Ενίσχυση ηλεκτροκίνησης

β) Πανεπιστήμια- ερευνητικοί φορείς

- Ενίσχυση Προσωπικού
- Ενίσχυση Κτηριακών υποδομών
- Ενίσχυση Συστημάτων πληροφορικής
- Ενίσχυση Μηχανολογικού εξοπλισμού
- Ενίσχυση συμμετοχής σε εμπορικές εκθέσεις-συνέδρια

Θεματικές προτάσεις

α) Κοινωνία πολιτών

- Παρασκευή – Τυποποίηση Βιολογικών Ζωοτροφών στη Λέσβο – με άμεση συνεργασία με βιοκαλλιεργητές.

β) Επιχειρήσεις

- Δημιουργία εργαστηρίου πολυτελούς τυποποίησης και ενιαίας σήμανσης τοπικών αγροτικών προϊόντων, όπως ο γλυκάνισος, το ρεβύθι, τα ξερά σύκα
- Χρήση των ΣμηΕΑ (drones) και ανάλυση εικόνας μέσω τεχνητής νοημοσύνης (AI) για την παρακολούθηση της παράκτιας ζώνης
- Οδοντιατρική - τρισδιάστατη σχεδίαση και εκτύπωση -“GOAL institute” με ρόλο τόσο ερευνητικό όσο και διδακτικό/εκπαιδευτικό
- Πλατφόρμα τεχνητής νοημοσύνης για την παροχή υπηρεσιών διοργάνωσης και επαγγελματικής δικτύωσης σε εκδηλώσεις όπως τα συνέδρια και οι εμπορικές εκθέσεις.
- Εκσυγχρονισμός επικοινωνιών υπολογιστών - διαδραστικοί πίνακες προγράμματα τεχνολογικής υποστήριξης.
- Δημιουργία επισκέψιμου αγροκτήματος όπου οι ενδιαφερόμενοι θα συμμετέχουν στην παραγωγή αγροτικών προϊόντων και δημιουργία ειδικών θεματικών πάρκων εντός του αγροκτήματος όπου θα βιώνουν οι επισκέπτες την αλληλεπίδραση Μεσογειακού Οικοσυστήματος και παραγωγής αγροτικών προϊόντων σύμφωνα με τα πρότυπα της ολοκληρωμένης διαχείρισης.

- Χρήση των κομμένων μαλλιών για την κατασκευή οικολογικών φίλτρων για την συλλογή ρύπων στις θάλασσες – συνεργασία με ΡΕΣΤΙΑ
- Μονάδα παραγωγής & συσκευασίας αλεύρων από σιτηρά της Λήμνου (παραδοσιακές ποικιλίες) αλλά και από λοιπά σιτηρά καλλιεργημένα στο νησί (μαλακό σιτάρι, τριτικάλε). Παραδοσιακή άλεση σε χαμηλές στροφές με συγκρότημα Πετρόμυλου.
- ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ/ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΑ ΡΟΦΗΜΑΤΩΝ - ΤΣΑΓΙΩΝ ΣΕ ΦΑΚΕΛΑΚΙΑ (TEABAGS) ΧΩΡΙΣ/Η ΜΕ ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΜΕΛΙΟΥ.
- ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ/ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΑ ΡΟΦΗΜΑΤΩΝ ΤΣΑΓΙΩΝ ΣΕ ΥΓΡΗ ΜΟΡΦΗ ΓΙΑ ΧΡΗΣΗ ΩΣ ΚΡΥΟ ΤΣΑΙ (ICE TEA) ΧΩΡΙΣ ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΖΑΧΑΡΗΣ, ΧΩΡΙΣ/Η ΜΕ ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΜΕΛΙΟΥ.
- ΕΚΘΕΣΙΑΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΤΟΠΙΚΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ
- Τεχνολογίες διάχυτης υπολογιστικής επεκτείνοντας το πλαίσιο της πολιτιστικής εμπειρίας του χρήστη προς ένα ευρύτερο τρίγωνο χρήστη - περιεχομένου - τεχνολογίας.

γ) Πανεπιστήμια- ερευνητικοί φορείς

- Ψηφιακή καταγραφή και τεκμηρίωση πολιτιστικού αποθέματος
- Υποδομές περιηγητικής πολιτιστικής και τουριστικής εμπειρίας
- Γνωστική ανάλυση εμπειρίας χρήστη με εξειδίκευση σε διαδραστικά περιβάλλοντα A/V/XR) και πεδία εφαρμογής (Πολιτισμός, κτλ.)
- Υποστήριξη Αρχαιολογικής ανασκαφής, έρευνας και ανάδειξης
- Πληροφοριστική καταγραφή και τεκμηρίωση άυλης κληρονομιάς

3. Έκδοση προσκλήσεων και υλοποίηση δράσεων Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται συνοπτική παρουσίαση στοιχείων για τις εκδοθείσες προσκλήσεις και την πρόοδο υλοποίησης των δράσεων της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης στο πλαίσιο του Περιφερειακού Προγράμματος Βορείου Αιγαίου καθώς και των τομεακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ («Ανταγωνιστικότητα», «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση»³¹) που αφορούν την Περιφέρεια.

Τα στοιχεία παρουσιάζονται ανά Πρόγραμμα και Ειδικό Στόχο καθώς και ανά Κατηγορία Παρέμβασης για το ΠΔΑΜ. Για κάθε πρόσκληση καταγράφονται:

- Ο τομέας (ή οι τομείς) προτεραιότητας τον οποίον (τους οποίους) αφορά η πρόσκληση,
- Η δημόσια δαπάνη της πρόσκλησης,
- Ο αριθμός των ενταγμένων έργων Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης και το ύψος προϋπολογισμού τους.
- Οι νομικές δεσμεύσεις των έργων αυτών και
- Οι πιστοποιηθείσες δαπάνες.

Σημειώνεται ότι οι προϋπολογισμοί εκφράζονται με όρους δημόσιας δαπάνης (ΔΔ).

³¹ Το Πρόγραμμα «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση» αφορά τις Περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας, Πελοποννήσου, Κρήτης, Βορείου Αιγαίου, Νοτίου Αιγαίου.

Πίνακας 1. Οικονομικά στοιχεία προσκλήσεων, στοιχεία εντάξεων, νομικών δεσμεύσεων και δαπανών

	Ειδικός Στόχος/ Κατηγορία Παρέμβασης	Πρόσκληση	Τομείς προτεραιότητας	ΔΔ πρόσκλησης	Αριθμός ενταγμένων έργων ³²	Δημόσια δαπάνη ενταγμένων έργων ³³	Νομικές δεσμεύσεις	Πιστοποιηθείσες δαπάνες
Περιφερειακό Πρόγραμμα Βορείου Αιγαίου	Ε.Σ. 1.1							
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.1							
	Ε.Σ. 1.3							
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.3							
	Άλλος Ε.Σ.							
	Υποσύνολο Άλλων							
	Σύνολο ΠεΠ							
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ (στοιχεία για την Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου)	Ε.Σ. 1.1							
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.1							
		Πράσινος Μετασχηματισμός ΜμΕ	Όλοι	300.000.000	4	1.313.562		
		Πράσινη Παραγωγική Επένδυση ΜμΕ	Όλοι	400.000.000	2	95.886		
		Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων Τουριστικών ΜμΕ	2	160.000.000				
		Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων ΜμΕ	Όλοι	190.000.000				
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.3			1.050.000.000	6	1.409.448		

³² Στο Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα αφορά τον Αριθμό έργων για τα οποία υπάρχει εγκριτική απόφαση

³³ Στο Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα αφορά τη Δημόσια δαπάνη έργων για τα οποία υπάρχει εγκριτική απόφαση

	Ειδικός Στόχος/ Κατηγορία Παρέμβασης	Πρόσκληση	Τομείς προτεραιότητας	ΔΔ πρόσκλησης	Αριθμός ενταγμένων έργων ³²	Δημόσια δαπάνη ενταγμένων έργων ³³	Νομικές δεσμεύσεις	Πιστοποιηθείσες δαπάνες
	Ε.Σ. 1.4							
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.4							
	Σύνολο Αντ/τα			1.050.000.000	6	1.409.448		
ΠΔΑΜ (στοιχεία για το ΒΑ)	Κ.Π. 1 ³⁴	Στήριξη ενεργειακών κοινοτήτων για την ανάπτυξη δράσεων αυτοπαραγωγής (ενεργειακές κοινότητες)	Αειφόρος Ενέργεια	6.240.000				
	Υποσύνολο Κ.Π. 1			6.240.000				
	Κ.Π.2 ³⁵							
	Υποσύνολο Κ.Π. 2							
	Σύνολο ΠΔΑΜ							
	ΣΥΝΟΛΟ			1.056.240.000	6	1.409.448		

Το 2023 στο πλαίσιο του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027», έχουμε για την Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου 6 εντάξεις έργων συνολικής δημόσιας δαπάνης 1,4εκ.€, που αφορούν τους τομείς προτεραιότητας της ΕΣΕΕ στη δέσμη δράσεων «Πράσινη μετάβαση ΜμΕ» και μία πρόσκληση από το Πρόγραμμα «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση» που αφορά τον τομέα «Αειφόρος Ενέργεια».

³⁴ Κατηγορία Παρέμβασης 1: Έρευνα – Καινοτομία – Προηγμένες Τεχνολογίες

³⁵ Κατηγορία Παρέμβασης 2: Ανταγωνιστικότητα ΠΜΕ & ΜΜΕ – Ψηφιακός μετασχηματισμός επιχειρήσεων

Πίνακας 2. Ανάλυση των έργων για τα οποία υπάρχει εγκριτική απόφαση ανά τομέα προτεραιότητας (Προσκλήσεις «Πράσινος Μετασχηματισμός ΜμΕ» και «Πράσινη Παραγωγική Επένδυση ΜμΕ» του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα»)

ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	Αγροδιατροφική Αλυσίδα		Βιοεπιστήμες, Υγεία, Φάρμακα	Ψηφιακές Τεχνολογίες	Αειφόρος Ενέργεια	Περιβάλλον και Κυκλική Οικονομία	Μεταφορές & Εφοδιαστική Αλυσίδα	Υλικά, Κατασκευές & Βιομηχανία	Πολιτισμός Τουρισμός & Δημιουργικές Βιομηχανίες	Συνδυασμός τομέων
Αριθμός ενταγμένων έργων	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%
Ανταγωνιστικότητα	3	50%							3	50%
Π/Υ ενταγμένων έργων	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%
Ανταγωνιστικότητα	760.910	54%							648.538	46%

Σημειώνεται ότι τα ανωτέρα στοιχεία απεικονίζουν την κατάσταση στις 31/12/2023, όπου δεν είχαν ολοκληρωθεί οι διαδικασίες αξιολόγησης και ένταξης των πράξεων από τις δύο προσκλήσεις του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027».

4. Δείκτες πλαισίου - Regional Innovation Scoreboard

Το Regional Innovation Scoreboard (RIS) αξιολογεί τις επιδόσεις καινοτομίας των Ευρωπαϊκών περιφερειών χρησιμοποιώντας 21 δείκτες από τους 32 του European Innovation Scoreboard.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι κανονικοποιημένες βαθμολογίες για τους εικοσιένα δείκτες του Regional Innovation Scoreboard και η σχετική επίδοση των κανονικοποιημένων βαθμολογιών σε σύγκριση με την Ελλάδα και την ΕΕ.

Τέλος, καταγράφεται η τιμή του **Περιφερειακού Δείκτη Καινοτομίας** (ΠΔΚ) της Περιφέρειας (Regional Innovation Index - RII) και η μεταβολή της μεταξύ των ετών 2016 και 2023 σε σύγκριση με την ΕΕ.

Πίνακας 3: Regional Innovation Scoreboard για την Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου

Δείκτης	Κανονικοποιημένη βαθμολογία ³⁶	Συγκριτικά με:	
		ΕΛ ³⁷	ΕΕ ³⁸
Πληθυσμός με τριτοβάθμια εκπαίδευση	0,41	69	78
Δια βίου μάθηση	0,121	128	33
Διεθνείς επιστημονικές συνδημοσιεύσεις	0,305	107	99
Επιστημονικές δημοσιεύσεις με τις περισσότερες αναφορές	0,611	120	112
Άτομα με ψηφιακές δεξιότητες πέραν των βασικών	0,347	96	74
Δαπάνες Ε&Α στον δημόσιο τομέα	0,582	101	102
Δαπάνες Ε&Α στον επιχειρηματικό τομέα	0,145	32	22
Δαπάνες καινοτομίας εκτός Ε&Α στις ΜΜΕ	0,606	118	150
Δαπάνες καινοτομίας ανά απασχολούμενο	0,404	76	67
Απασχολούμενοι ειδικοί σε ΤΠΕ	n/a	n/a	n/a
ΜΜΕ που εισάγουν καινοτομίες προϊόντων	0,802	80	144
ΜΜΕ που εισάγουν καινοτομίες στις επιχειρησιακές διαδικασίες	0,688	69	107
Καινοτόμες ΜΜΕ που συνεργάζονται με άλλες	0,279	36	57
Ερευνητικές συνδημοσιεύσεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα	0,392	83	100
Αιτήσεις διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας	0,156	57	25
Αιτήσεις για εμπορικά σήματα	0,154	36	31
Αιτήσεις για καταχώρηση σχεδίων προϊόντος	0	0	0
Απασχόληση σε δραστηριότητες έντασης γνώσης	0,128	34	23
Απασχόληση σε καινοτόμες ΜΜΕ	0,52	62	91
Πωλήσεις καινοτόμων προϊόντων, νέων στην αγορά και νέων στην επιχείρηση	0,354	41	74
Αέριες εκπομπές από λεπτά σωματίδια στη βιομηχανία	0,526	120	88

³⁶ Η περιφέρεια της Ε.Ε. με την καλύτερη επίδοση σε ένα συγκεκριμένο κριτήριο έχει κανονικοποιημένη βαθμολογία «1» ενώ η περιφέρεια με τη χειρότερη επίδοση -στο συγκεκριμένο κριτήριο- έχει βαθμό «0».

³⁷ Μέσος όρος Ελλάδας: 100

³⁸ Μέσος όρος ΕΕ: 100

NUTS	Περιφέρεια	ΠΔΚ (RII)	Κατάταξη	Ομάδα Επίδοσης ³⁹	Μεταβολή
EL41	Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	57,5	207	Emerging Innovator +	10,6

Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου θεωρείται « Emerging Innovator +» και η επίδοσή της στην καινοτομία έχει αυξηθεί κατά 10,6% μεταξύ των ετών 2016 και 2023 σε σύγκριση με την ΕΕ. Σημειώνεται ότι η Βορείου Αιγαίου κατατάσσεται στην 11^η θέση των ελληνικών περιφερειών και στην 207^η των ευρωπαϊκών περιφερειών.

Από το σύνολο των δεικτών σημειώνουμε ότι η επίδοση της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου βρίσκεται λίγο πάνω από το μέσο όρο της Ελλάδας όσον αφορά τη «Δια βίου μάθηση», τις «Επιστημονικές δημοσιεύσεις με τις περισσότερες αναφορές» και τις «Δαπάνες καινοτομίας εκτός Ε&Α στις ΜΜΕ»

5. Συμπεράσματα - Προτάσεις

Η ΔΕΑ θα πρέπει να ενσωματώσει έναν νέο τρόπο προσέγγισης των εν δυνάμει επενδυτών μέσα από μαθησιακές διαδικασίες και καλές πρακτικές και να εστιάζει σε περιφερειακά μικροστήματα και case studies.

Η διεθνοποίηση και ο τεχνολογικός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων και του συστήματος καινοτομίας πρέπει να 'ανακαλύπτεται' μέσα από την μαθησιακή οδό και όχι πάντα μέσα από απευθείας ερωτήσεις προς τις επιχειρήσεις όπου τα ευρήματα είναι περιορισμένα.

Η μεθοδολογία της Open Entrepreneurial Discovery πρέπει να αρχίσει να αναπτύσσεται και να ενσωματώνεται. Η ΔΕΑ πρέπει να αρχίσει να χρησιμοποιεί νέα εργαλεία συνεργασίας και αποφυγής αχρείαστων συναντήσεων (χρήση πληροφορικής). Η χρήση AI για την διεθνοποιημένη ανάλυση των δεδομένων πρέπει να αναπτυχθεί.

Η ανάπτυξη τοπικών/περιφερειακών δυνατοτήτων monitoring είναι απαραίτητη για την αποφυγή της 'αποστείρωσης' των συμπερασμάτων που συλλέγονται σε κεντρικό επίπεδο.

Η ΔΕΑ είναι μία διαρκής διαδικασία και θα πρέπει να αναγνωρίζεται έτσι και στην πράξη και μέσω των διαδικασιών.

³⁹ Οι περιφέρειες κατατάσσονται σε τέσσερις κατηγορίες σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ:

- Innovation Leaders: περιφέρειες με σχετική επίδοση μεγαλύτερη του 125% του μ.ο. της ΕΕ
- Strong Innovators: περιφέρειες με σχετική επίδοση μεταξύ του 100% και του 125% του μ.ο. της ΕΕ
- Moderate Innovators: περιφέρειες με σχετική επίδοση μεταξύ του 70% και του 100% του μ.ο. της ΕΕ
- Emerging Innovators: περιφέρειες με σχετική επίδοση μικρότερη του 70% του μ.ο. της ΕΕ

Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

Υπεύθυνος φορέας⁴⁰: Ε.Υ.Δ. Δυτική Ελλάδα 2021-2027 – (ΔΙ.Α.Π.) Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας

1. Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

Στο κεφάλαιο αυτό της Έκθεσης παρουσιάζονται συνοπτικά η ΠΕ-ΕΣΕΕ στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και οι τομείς στους οποίους εστιάζει. Καταγράφεται η πορεία υλοποίησης της ΠΕ-ΕΣΕΕ από τη διενέργεια της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ) έως την ολοκλήρωση των σχετικών δράσεων.

Η Περιφερειακή εξειδίκευση της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΠΣΕΕ) της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για την περίοδο 2021-2027 στοχεύει στην ενίσχυση της καινοτομικής δραστηριότητας στους γενικούς τομείς έξυπνης εξειδίκευσης, που αναδεικνύονται προνομιακά και με σημαντικά παράθυρα ευκαιρίας για την Περιφέρεια:

- Αγροδιατροφή
- Πράσινη Καινοτομία, Εξοικονόμηση και Παραγωγή Ενέργειας από ΑΠΕ και βιοκαύσιμα
- Αλυσίδα Αξίας του Μετάλλου
- Βιομηχανία της Εμπειρίας
- Περιβάλλον: Μείωση Οικολογικού Αποτυπώματος σε Γεωργία, Κτηνοτροφία, Μεταποίηση και Τουρισμό

Με βάση την ανάπτυξη της αναθεωρημένης μεθοδολογίας της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης, οι θεματικές προτεραιότητες της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας θα πρέπει να αποτελούν ολοκληρωμένες -τοπικά και διεθνικά προσανατολισμένες- ατζέντες οικονομικού μετασχηματισμού, με έμφαση στην πράσινη και ψηφιακή μετάβαση.

Η προώθηση της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης στη Δυτική Ελλάδα επιδιώκει:

- Να καταστεί η παραγωγή και αξιοποίηση καινοτομίας βασική προτεραιότητα για την Περιφέρεια
- Να ενθαρρυνθούν οι επενδύσεις και η δημιουργία συνεργειών
- Να αναπτυχθούν και να υλοποιηθούν στρατηγικές οικονομικού μετασχηματισμού
- Να ανταποκριθεί στις σύγχρονες οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις
- Να βελτιωθεί η εξωστρέφεια και να αυξηθεί η ορατότητα της Περιφέρειας σε διεθνείς επενδυτές

⁴⁰ Αρμόδιο Περιφερειακό Όργανο

- Να αποφευχθούν αλληλεπικαλύψεις και αντιγραφές σε στρατηγικές ανάπτυξης
- Να συγκεντρωθεί μια «κρίσιμη μάζα» πόρων ανά τομέα της RIS3

Συνολικά, στα κύρια εμπόδια και τις σημαντικότερες προκλήσεις στην εφαρμογή των RIS3 σε περιφερειακό επίπεδο περιλαμβάνονται:

- Οι καθυστερήσεις ή προβλήματα κατά τη δημιουργία των δομών διακυβέρνησης RIS3
- Ο ανεπαρκής συντονισμός μεταξύ των αρμόδιων περιφερειακών και εθνικών φορέων
- Η ανεπαρκής εκμετάλλευση των πρωτοβουλιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (π.χ. δικτύωση, μάθηση, ανταλλαγή ορθών πρακτικών)
- Τα χαμηλά επίπεδα γνώσης και εμπειρίας σε μέσα χρηματοδότησης εκτός των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και η έλλειψη ανθρώπινων πόρων ή/ και τεχνογνωσίας για τη δημιουργία του συστήματος παρακολούθησης RIS3
- Η έλλειψη εμπειρίας στο σχεδιασμό και η εφαρμογή περιφερειακών στρατηγικών καινοτομίας
- Η ασθενής ή μη οργανωμένη συμβολή των ΠΣΕΚ

Η RIS3 Δυτικής Ελλάδας προβλέπει ότι η ανάπτυξη των καινοτομικών ικανοτήτων των επιχειρήσεων ακολουθεί μια ολοκληρωμένη και σταδιακή προσέγγιση, η οποία στοχεύει στην ταχύτερη αφομοίωση νέας γνώσης και στη δημιουργία ζήτησης για την ανάπτυξη καινοτομιών. Για το σκοπό αυτό, υιοθετείται μια προσέγγιση τεσσάρων σταδίων σε κάθε ένα από τους τομείς προτεραιότητας:

- Ευαισθητοποίηση: Περιλαμβάνονται ενέργειες καταγραφής, ευαισθητοποίησης και κινητοποίησης των επιχειρήσεων και πιλοτικά έργα, που αναδεικνύουν τις δυνατότητες και τα οφέλη από την ανάπτυξη καινοτομιών.
- Ανάπτυξη καινοτομικών ικανοτήτων μέσα από τη συμβουλευτική και την εκπαίδευση: Οργάνωση συμβουλευτικών δράσεων (από τον αγρότη-επιχειρηματία έως την επιχείρηση) και παράλληλη προώθηση της επαγγελματικής κατάρτισης και εκπαίδευσης.
- Έργα ανάπτυξης καινοτομιών: Χρηματοδότηση έργων που στηρίζουν την ανάπτυξη καινοτομιών, όπως για παράδειγμα η ανάπτυξη νέων προϊόντων και διαδικασιών, ο σχεδιασμός νέων προϊόντων και οργανωτικών καινοτομιών, η ανάπτυξη στρατηγικών διείσδυσης και η δημιουργία clusters και συνεργατικών δικτύων.
- Χρηματοδότηση υλοποίησης καινοτομιών: Χρηματοδοτήσεις με τη μορφή επιδοτήσεων, που υποστηρίζουν την υλοποίηση των καινοτομιών σε παραγωγική κλίμακα και την ανάπτυξη του παραγωγικού δυναμικού.

Ακολουθούν οι τομείς προτεραιότητας της RIS3 της Περιφέρειας, με μια συνοπτική περιγραφή τους:

A. Αγροδιατροφή & Βιομηχανία Τροφίμων 4.0

Σύμφωνα με την RIS3 Δυτικής Ελλάδας ο τομέας των τροφίμων και της αγροδιατροφής κατέχει δεσπόζουσα θέση σε όλες τις Περιφερειακές Ενότητες της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, συνιστά την σημαντικότερη αλυσίδα αξίας της περιφερειακής οικονομίας της ΠΔΕ, και συμπεριλαμβάνει τρεις από τους βασικότερους τομείς για την οικονομία της ΠΔΕ, την αγροτική παραγωγή, την μεταποίηση τροφίμων και την εμπορεία τροφίμων. Η Περιφέρεια έχει μακρά παράδοση στον πρωτογενή τομέα και στην παραγωγή προϊόντων υψηλής ποιότητας και σημαντικής διατροφικής αξίας, ενώ παράλληλα, έχει υψηλά μερίδια στην παραγωγή συγκεκριμένων αγροτικών προϊόντων (π.χ. φράουλα) καθώς και πλήθος ΠΟΠ-ΠΓΕ αλλά και παραδοσιακών προϊόντων. Το έδαφος στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας προσφέρεται για συχνή εναλλαγή χρήσεων γης με έντονη φυτική παραγωγή και δίνει τη δυνατότητα για σημαντική διαφοροποίηση των παραγόμενων προϊόντων. Παρά την ανάπτυξη του κλάδου και τις καλές επιδόσεις του, βασικό πρόβλημα αποτελεί η έλλειψη σαφούς στόχευσης και προσανατολισμού. Για τον τομέα σημαντική ανάγκη αποτελεί η έμφαση στην παραγωγή τοπικών και παραδοσιακών προϊόντων, βασισμένη στα προϊόντα ΠΟΠ και ΠΓΕ με σκοπό την δημιουργία ενός δυνατού brand name και την ώθηση σε πιο εξωστρεφείς ενέργειες. Προς αυτή την κατεύθυνση σημαντικό ρόλο μπορεί να παίξει και το Δημοπρατήριο αγροτικών προϊόντων που έχει σκοπό την οργάνωση και βελτίωση του συστήματος εμπορίας των αγροτικών προϊόντων και προϊόντων Υδατοκαλλιέργειας.

Παράλληλα με την ανάδειξη των τοπικών προϊόντων είναι αναγκαίος ο ψηφιακός μετασχηματισμός και η ενσωμάτωση καινοτόμων τεχνολογιών κατά μήκος της αλυσίδας αξίας και την επανεξέταση των logistics και της αλυσίδας μεταφοράς των αγροτικών προϊόντων και προϊόντων αλιείας. Ενδεικτικά αναφέρονται αλλαγές σε ότι αφορά νέες καλλιέργειες, νέα μηχανήματα και εναλλακτικές μέθοδοι καλλιέργειας, σχεδιασμό παραγωγής, τρόπο προώθησης, παρουσίασης, διανομής, νέες συσκευασίες, βελτίωση ασφάλειας και ποιότητας των υπαρχόντων προϊόντων κλπ. Ιδιαίτερα κρίσιμο σημείο είναι η υιοθέτηση της «Βιοοικονομίας» ως σημείο τομής της αγροδιατροφής με την ενεργειακή διάσταση της RIS3 καθώς με τις κατάλληλες υποδομές θα προωθηθούν νέα καινοτομικά προϊόντα τροφίμων αλλά και προϊόντα που υποστηρίζουν την γεωργική παραγωγή όπως οι ζωοτροφές, που μειώνουν τις επιπτώσεις της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας στο περιβάλλον.

Για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας οι τομείς/προϊόντα εστίασης όπως προκύπτουν από την μέχρι σήμερα δυναμική της περιφέρειας αλλά και τις προοπτικές ανάπτυξης είναι:

- Οίνοι & ποτά
- Σταφίδα, λαχανικά και φρούτα (ειδικά σε θερμοκηπιακές καλλιέργειες, μεταποίηση προϊόντων – βιομηχανική ντομάτα, φράουλα, σπαράγγια κ.α.)
- Λάδι
- Αλάτι

- Κτηνοτροφία με έμφαση στην τυροκομία και τα προϊόντα της ειδικά για την Αχαΐα και την Αιτωλοακαρνανία
- Αλιεία – Υδατοκαλλιέργεια με έμφαση σε προϊόντα ελευθέρως αλιείας, προϊόντα Υδατοκαλλιεργειών και προϊόντα λιμνοθαλασσών
- Logistics και υποστήριξη διάθεσης και προώθησης των προϊόντων στην αγορά
- Ενεργειακή αξιοποίηση των υπολειμμάτων από την καλλιέργεια

Επίσης, στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας παράγονται συνολικά 6 προϊόντα που έχουν χαρακτηριστεί ως ΠΟΠ-ΠΓΕ, ενώ παράλληλα, παράγονται τουλάχιστον 16 παραδοσιακά προϊόντα. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι το γεγονός πως η κατανομή των εν λόγω προϊόντων δεν περιορίζεται σε μία Περιφερειακή Ενότητα αλλά αντίθετα, παρατηρείται μια σχετική διασπορά αυτών μεταξύ των 3 Περιφερειακών Ενοτήτων. Η υψηλή συγκέντρωση προϊόντων ΠΟΠ-ΠΓΕ και παραδοσιακών προϊόντων συμβάλλει στη διαμόρφωση ενός ισχυρού brand για την Περιφέρεια με πολλαπλασιαστικά οφέλη και εξαγωγική δυναμική. (ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ, 2022)

B. Υλικά, Μικροηλεκτρονική & Μεταποίηση

Η ανάπτυξη της μικροηλεκτρονικής στη ΠΔΕ πηγαίνει πίσω στη δεκαετία του 90 ως μια πρώτη προσπάθεια από αποφοίτους και ακαδημαϊκό προσωπικό του Πανεπιστημίου Πατρών να αναπτύξουν επιχειρηματική δραστηριότητα. Κατά καιρούς πολυεθνικές στο χώρο της μικροηλεκτρονικής έχουν παρουσία στην περιοχή μέσα από εξαγορές τοπικών επιχειρήσεων.

Σήμερα είναι συγκεντρωμένο στην περιοχή ένα σημαντικό τεχνολογικό και ερευνητικό δυναμικό τόσο στα Πανεπιστήμια και τα ερευνητικά κέντρα όσο και στις επιχειρήσεις. Όπως παρουσιάζεται στην αλυσίδα αξίας το παραγωγικό ενδιαφέρον επικεντρώνεται κυρίως:

- Στην παραγωγή προηγμένων υλικών που αξιοποιούνται τόσο στη μικροηλεκτρονική όσο και στην ενέργεια (π.χ. Φ/Β και κυψέλες υδρογόνου)
- Στο σχεδιασμό εξαρτημάτων μικροηλεκτρονικής τα οποία βρίσκουν σημαντικές εφαρμογές σε σειρά κλάδων όπως τα ηλεκτρονικά συστήματα (βιομηχανικές και καταναλωτικές εφαρμογές), οι ΤΠΕ κ.λπ.

Οι προτεραιότητες ανάπτυξης θα πρέπει να επικεντρώνονται σε παρεμβάσεις όπως:

- Συμπράξεις εφαρμοσμένης έρευνας ανάμεσα σε ερευνητικά τμήματα και επιχειρήσεις που να προωθούν την διεθνή ανταγωνιστικότητα τόσο των επιχειρήσεων του κλάδου όσο και των ερευνητικών φορέων και μετατρέπουν την περιοχή της Πάτρας σε πόλο έλξης ιδιωτικών τεχνολογικών και ερευνητικών επενδύσεων.
- Ενίσχυση της ζήτησης με τη διείσδυση των προηγμένων υλικών και των εφαρμογών μικροηλεκτρονικής στην οικονομία της Περιφέρειας (πχ public procurement)

- Ενίσχυση συμπληρωματικών δράσεων για τη συνεργασία με πανεπιστημιακά εργαστήρια ώστε να προκύπτουν προϊόντα και υπηρεσίες από την εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων και καινοτομιών έργων του προγράμματος "Ορίζοντα 2020"
- Διασύνδεση ΑΕΙ, Ερευνητικών Κέντρων και τοπικών ΜΜΕ με αντίστοιχους Φορείς του Εξωτερικού για Μεταφορά Τεχνογνωσίας και συμμετοχή σε κοινές δράσεις προώθησης περιφερειακών οικονομικών δραστηριοτήτων υψηλής προστιθέμενης αξίας

Με βάση και τις εθνικές κατευθύνσεις οι περιφερειακές προτεραιότητες που αναγνωρίζονται στο τομέα των υλικών αφορούν:

- α) Τα υλικά, τις διεργασίες, τις διατάξεις & τα συστήματα παραγωγής με έμφαση στην κυκλική οικονομία και τη βιομηχανική συμβίωση,
- β) Τα υλικά και τις τεχνολογίες με εφαρμογές στην υγεία,
- γ) Τα υλικά, τις διεργασίες και τις διατάξεις για την παραγωγή, μεταφορά και αποθήκευση της ενέργειας και
- δ) Τα υλικά και διατάξεις για εφαρμογές μεταφορών, διαστήματος, ασφάλειας & τηλεπικοινωνιών.

Με βάση και τις πρόσφατες διεθνείς προκλήσεις και εξελίξεις στον τομέα της ψηφιοποιημένης βιομηχανικής παραγωγής, και τις εθνικές κατευθύνσεις, οι προτεραιότητες που αναγνωρίζονται σε Περιφερειακό επίπεδο είναι: α) η ανάπτυξη και ο σχεδιασμός καινοτόμων ψηφιακών μεθόδων για τη βελτιστοποίηση διεργασιών στην τοπική βιομηχανία/βιοτεχνία και μεταποίηση, με έμφαση στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, της παραγωγικότητας ή και της ποιότητας των προϊόντων, β) η ενίσχυση της συνδεσιμότητας μεταξύ παραγωγικών μονάδων και συστημάτων, μέσω της αναβάθμισης του βιομηχανικού εξοπλισμού ή και της διασύνδεσης των πόρων (μηχανές, ψηφιακά συστήματα, άνθρωποι) με χρήση καινοτόμων ψηφιακών τεχνολογιών και μεθόδων, γ) η βελτιστοποίηση διαδικασιών συντήρησης βιομηχανικού εξοπλισμού μέσω της εφαρμογής προηγμένων ψηφιακών τεχνολογιών και συστημάτων, δ) η ανάπτυξη «έξυπνων», αυτόνομων συστημάτων βιομηχανικής παραγωγής με εφαρμογή ψηφιακών τεχνολογιών και συστημάτων, ε) η ενσωμάτωση τεχνολογιών προσθετικής παραγωγής ή τρισδιάστατης εκτύπωσης, με σκοπό την αύξηση της παραγωγικής δυνατότητας, την αποφυγή αστοχιών και την ελάττωση των απορριμμάτων κατά την παραγωγή, συνοδευόμενα από τη βελτίωση των ποιοτικών χαρακτηριστικών των τελικών προϊόντων, στ) οι εφαρμογές Ψηφιακών Διδύμων (στην υγεία, στην έξυπνη πόλη), ζ) τα ευέλικτα και συνεργατικά συστήματα βιομηχανικής παραγωγής και μεταποίησης, η) οι νέες τεχνολογίες υψηλής παραγωγικότητας και αξιοπιστίας για εφαρμογές κατασκευής ή/και μεταποίησης.

Γ. Τουρισμός, Πολιτισμός Και Δημιουργική Βιομηχανία

Ο τουρισμός σε συνδυασμό με τον πολιτισμό μπορεί με τις κατάλληλες προσαρμογές να αποτελέσει κινητήρια δύναμη της οικονομίας της Δυτικής Ελλάδας. Αποτελεί μία

δραστηριότητα με μεγάλες ευκαιρίες εφαρμογής ολοκληρωμένων συστημάτων συνδυασμένων τεχνολογιών και επιτρέπει την ανάπτυξη εξειδικευμένων δραστηριοτήτων που βασίζονται στη γνώση. Ο τουρισμός απαιτεί ένα ιδιαίτερο είδος πολιτικής για την καινοτομία, που υποστηρίζει την ικανότητα να παράγεται γνώση και προστιθέμενη αξία σε μια βιομηχανία που δεν δημιουργεί την τεχνολογία, αλλά τη χρησιμοποιεί.

Η Δυτική Ελλάδα χαρακτηρίζεται από σημαντικό πλούτο γεωγραφικά διατεταγμένων φυσικών και πολιτισμικών χώρων όπου μπορούν να υποδεχθούν και να ικανοποιήσουν διάφορες μορφές εναλλακτικού τουρισμού. Οι μορφές αυτές υπάρχουν σήμερα αλλά σε αρκετά ανοργάνωτη μορφή με σημαντικές ανάγκες οργανωτικών καινοτομιών και εφαρμογών της πληροφορικής.

Η χρήση πάλι του Πολιτιστικού αποθέματος, της υλικής και άυλης κληρονομιάς αλλά και της σύγχρονης πολιτιστικής δημιουργίας είναι απαραίτητη και συνιστά τομέα παραγωγής πλούτου. Προϋποθέτει επίσης μια σειρά από παρεμβάσεις οι οποίες πρέπει να σχεδιαστούν κατάλληλα ώστε να αποτελέσουν εργαλεία υποδομής με υψηλό πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα και εξασφαλισμένη βιωσιμότητα.

Η ανάπτυξη του τουρισμού βασίζεται σε παρεμβάσεις που υπερβαίνουν την πολιτική καινοτομίας και έρευνας. Όπως γίνεται φανερό από την ανάλυση της αλυσίδας αξίας, οι τουριστικές δραστηριότητες τροφοδοτούν και τροφοδοτούνται από δραστηριότητες, υπηρεσίες και προϊόντα άλλων κλάδων.

Κλάδοι με σημαντικές εισροές στον τουρισμό είναι η γεωργική παραγωγή και τα τρόφιμα, οι μεταφορές και τα logistics, ο πολιτισμός και οι συναφείς με αυτόν δραστηριότητες. Η σχέση του τελευταίου με τον τουρισμό είναι πολύ ισχυρή καθώς αποτελεί σημαντικό πόλο έλξης και διαφοροποίησης του τουριστικού προϊόντος και επομένως αντιμετωπίζονται μαζί ως ένα ενιαίος τομέας ανάπτυξης.

Δ. Αειφόρος Ενέργεια

Η «Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας - Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα» (ΕΣΕΚ) (ΦΕΚ 4893/Β/31.12.2019) αποτύπωσε την πρόθεση της κυβέρνησης για την απολιγνιτοποίηση. Σκιαγραφεί μια ενεργειακή στρατηγική στην οποία η χρήση του λιγνίτη (τουλάχιστον όσον αφορά στην ηλεκτροπαραγωγή) μειώνεται έως ότου εξαλειφθεί, ενώ αυξάνεται η παραγωγή από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ). Στον τομέα της ενέργειας, των ενεργειακών πόρων και των ΑΠΕ εν γένει, η ΠΔΕ έχει να επιδείξει αξιολογή δυναμική. Το αιολικό και υδάτινο δυναμικό, η ηλιακή ενέργεια, η γεωθερμία και η βιομάζα είναι αναγκαίο να αξιοποιηθούν ορθολογικά με τον καλύτερο δυνατό τρόπο για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και την ελαχιστοποίηση της χρήσης των ορυκτών καυσίμων. Στην ενεργειακή αυτή δυναμική έρχονται να προστεθούν και οι δύο από τις τρεις θαλάσσιες περιοχές της χώρας, στις οποίες έχουν παραχωρηθεί τα δικαιώματα έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων (Πατραϊκός κόλπος και Δυτικό Κατάκολο), τα οποία αποτελούν μια επενδυτική ευκαιρία για την ανάπτυξη της χώρας και των τοπικών κοινωνιών της ΠΔΕ.

Ο τομέας της αειφόρου ενέργειας τροφοδοτεί οριζόντια όλους τους θεματικούς τομείς εξειδίκευσης που έχουν επιλεγεί καθώς αποτελούν τμήμα της αλυσίδας αξίας τους καθώς και άλλους σημαντικούς τομείς της οικονομίας της Περιφέρειας, όπως τις εφαρμογές για έξυπνη πόλη. Σε ερευνητικό επίπεδο υπάρχει αρκετή σημαντική συγκέντρωση δυνάμεων αλλά αντίθετα σε επιχειρηματικό επίπεδο δεν υπάρχει σημαντική δραστηριότητα. Επομένως η πρόκληση είναι το πως η ερευνητική δραστηριότητα θα μπορέσει να ικανοποιήσει τις ανάγκες των επιχειρήσεων στους επιλεγμένους τομείς. Επίσης, η ερευνητική δραστηριότητα στους επιλεγμένους τομείς μπορεί να διαφοροποιηθεί και να τροφοδοτήσει άλλους επιχειρηματικούς τομείς, για παράδειγμα τα υλικά και η μικροηλεκτρονική μπορεί να τροφοδοτήσουν τους τομείς των ενεργειακών εφαρμογών (π.χ. φωτοβολταϊκά).

Ο τομέας της ενέργειας τροφοδοτεί οριζόντια όλους τους τομείς έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας καθώς αποτελεί τμήμα της αλυσίδας αξίας τους.

Ε. Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) - Ψηφιακές Τεχνολογίες

Όπως αναφέρεται στην Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, ο τομέας των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνίας (ΤΠΕ) τροφοδοτεί οριζόντια όλους τους τομείς έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας καθώς αποτελεί τμήμα της αλυσίδας αξίας τους. Στο πλαίσιο αυτό οι προτεραιότητες για την νέα προγραμματική περίοδο 2021-2027 με βάση και τις κατευθύνσεις σε εθνικό επίπεδο αναμένεται να είναι:

- α) οι τεχνολογίες διαχείρισης περιεχομένου και πληροφοριών,
- β) τα έξυπνα δίκτυα και υπηρεσίες,
- γ) η έξυπνη, ψηφιοποιημένη βιομηχανία και μεταποίηση και
- δ) τα εξαρτήματα και συστήματα.

ΣΤ. Βιώσιμη Ανάπτυξη & Κυκλική Οικονομία

Η μετάβαση προς μια κυκλική οικονομία είναι μια τάση που καταγράφεται διεθνώς ως απάντηση στην κλιματική αλλαγή και την εξάντληση των φυσικών πόρων σύμφωνα με την «Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας - Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα». Σε ευρωπαϊκό επίπεδο έχει αναγνωριστεί η σημασία της, ενώ για τη μετάβαση προς μια πλήρως κυκλική οικονομία, αυτή αναγνωρίζεται ότι θα πρέπει να έχει εφαρμογή σε όλα τα στάδια μιας αλυσίδας αξίας, ήτοι από το στάδιο του σχεδιασμού μέχρι τον καταναλωτή.

Είναι φανερό ότι οι διεργασίες της κυκλικής οικονομίας έχουν εφαρμογή σε όλους τους κλάδους οικονομίας της Περιφέρειας και τις αλυσίδες αξίας ενώ έμφαση θα δοθεί στους θεματικούς τομείς προτεραιότητας της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης της ΠΔΕ, ήτοι στην Αγροδιατροφή και την Βιομηχανία Τροφίμων, μέσω της χρηματοδότησης δράσεων

βιομηχανικής συμβίωσης, της διαχείρισης και μεταφοράς των αποβλήτων, και της μείωσης σπατάλης των τροφίμων, στον τομέα των υλικών, στην μεταποίηση και την δημιουργική βιομηχανία – βιοτεχνία, μέσω της ανακύκλωσης και αξιοποίησης των δευτερογενών υλικών, στον Τουρισμό – Πολιτισμό, μέσω της επαναχρησιμοποίησης πρώτων υλών και προϊόντων καθώς και δράσεων μείωσης της σπατάλης τροφίμων.

2. Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης

Η Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, μέχρι την 31/12/2023 είχε εκκινήσει και περιελάμβανε τις παρακάτω ενέργειες/στάδια:

- ο Διάχυση και ενημέρωση στο ερευνητικό και καινοτομικό οικοσύστημα για την Περιφερειακή RIS3.
- ο Δημιουργία έξι (6) Συμβουλευτικών Ομάδων (Σ.Ο.) βάσει των τομέων προτεραιότητας.
- ο Λειτουργία και πραγματοποίηση συνεδριάσεων των Σ.Ο. για την καταγραφή των επίκαιρων αναγκών και παραμέτρων δυναμικής στο σύστημα καινοτομίας στην Περιφερειακή RIS3 στους Τομείς Παρέμβασης.
- ο Κατάρτιση των πρώτων σχεδίων Κειμένων βάσης (Position paper) από τις Σ.Ο. για κάθε τομέα Προτεραιότητας της Περιφερειακής RIS3.

Ακολουθεί η απόφαση συγκρότησης των Σ.Ο.:

«Έχοντας υπόψη:

1. Την υπ' αριθμ. 38/30-3-2020 (ΑΔΑ: ΩΩΖΘ7Λ6-ΜΓΣ) απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου Δυτικής Ελλάδας με θέμα «Επιλογή των μελών του Περιφερειακού Συμβουλίου Έρευνας και Καινοτομίας (ΠΣΕΚ)».
2. Τις διατάξεις του ν.4914 (Α' 61/2022) «Διαχείριση, έλεγχος και εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027, σύσταση Ανώνυμης Εταιρείας "Εθνικό Μητρώο Νεοφυών Επιχειρήσεων Α.Ε." και άλλες διατάξεις».
3. Την με στοιχεία 66021/30-06-2022 Απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων με θέμα: «Έγκριση Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης 20217-2027» (3359 Β').
4. Το Περιφερειακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδας του ΕΣΠΑ 2021-2027, όπως αυτό εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
5. Τις διατάξεις της παρ. ια) του άρθρου 159 «Αρμοδιότητες του Περιφερειάρχη» του ν. 3852 (Α'87/2010) «Πρόγραμμα Καλλικράτης», σύμφωνα με τις οποίες ο Περιφερειάρχης «συνιστά ομάδες εργασίας και ομάδες διοίκησης έργου από μέλη του περιφερειακού συμβουλίου, υπαλλήλους της περιφέρειας, υπάλληλους του δημόσιου τομέα ή ιδιώτες για τη μελέτη και επεξεργασία θεμάτων της περιφέρειας, καθορίζοντας τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας τους».

6. Την με στοιχεία ΠΔΕ/ΔΑΠ/379230/4398/20-12-2021 Απόφαση «Συγκρότηση αρμόδιου περιφερειακού οργάνου για την Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας» (ΑΔΑ: 64647Λ6-ΝΡΥ).

7. Την με στοιχεία ΠΔΕ/ΔΑΠ /12058/129/13-01-2023 «Τροποποίηση της Απόφαση Συγκρότηση αρμόδιου περιφερειακού οργάνου για την Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας» (ΑΔΑ: ΨΠΖΜ7Λ6-99Ι).

8. Την με στοιχεία 31509 - 04-04-2023/04-04-2023 Επιστολή της ΓΓΔΕ & ΕΣΠΑ ΜΟΝ ΕΣΕΕ με «Γενικές Κατευθύνσεις για την υλοποίηση της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης».

9. Την ανάγκη συγκρότησης Συμβουλευτικών Ομάδων Εργασίας για τη διεξαγωγή της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης σε καθένα από τα έξι πεδία εξειδίκευσης της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.

10. Την υπ. αριθ. 31449/11-4-2023 απόφαση του Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου «Τροποποίηση της 248595/27.12.2016 (Β' 4309) απόφασης του ΓΓ της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου περί έγκρισης Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας» (ΦΕΚ 2551Β/19-4-2023).

11. Την με στοιχεία ΠΔΕ/ΔΑΠ/167854/2053/25-05-2023 σχετική εισήγηση της Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού.

12. Το γεγονός ότι από την Απόφαση αυτή δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του οικείου προϋπολογισμού.

ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΥΜΕ

Συγκροτούμε Συμβουλευτικές Ομάδες Εργασίας για τη Διεξαγωγή της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (Δ.Ε.Α.) στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, στο πλαίσιο της υλοποίησης της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης 2021-2027, ως εξής:

Α. Συμβουλευτική Ομάδα «Αγροδιατροφή»

1. Νικόλαος Θωμόπουλος, Συντονιστής της Συμβουλευτικής Ομάδας, Προϊστάμενος Μονάδας Α, ΕΥΔ ΠΔΕ

2. Ιωάννης Καλαβρουζιώτης, Πρόεδρος ΠΣΕΚ, Πρόεδρος και Καθηγητής Ε.Α.Π., Σχολή Θετικών Επιστημών και Τεχνολογίας

3. Δημήτριος Λαδικός, μέλος ΠΣΕΚ Δυτικής Ελλάδας, Πρόεδρος Ελληνικής Τεχνολογικής Πλατφόρμας "FOOD FOR LIFE"

4. Σπύρος Παπασπύρου, Προϊστάμενος της Δ/νσης Αγροτικής Οικονομίας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας

5. Παναγιώτα – Ελευθερία Ρέππα, Στέλεχος Μονάδας Α ΔΙΑΠ – ΠΔΕ, ΠΕ Γεωτεχνικών

6. Δημήτριος Παρασκευόπουλος, Μέλος της Αγροδιατροφικής Σύμπραξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (ΑΣΠΔΕ)
7. Ιωάννης Μανουσόπουλος, Ερευνητής ΕΛΓΟ «ΔΗΜΗΤΡΑ», Τμήμα φυτοπροστασίας Πάτρας
8. Γρηγόριος Μπεληγιάννης, Αναπληρωτής Καθηγητής Πανεπιστημίου Πατρών, Πρόεδρος Τμήματος Επιστήμης και Τεχνολογίας Τροφίμων
9. Γεώργιος Κεχαγιάς, Καθηγητής Πανεπιστημίου Πατρών, Κοσμήτορας Σχολής Γεωπονικών Επιστημών Πανεπιστημίου Πατρών
10. Προκόπης Θεοδωρίδης, Αναπληρωτής Καθηγητής Marketing ΕΑΠ
11. Μιχάλης Γκούμας, Αν. Προϊστάμενος ΜΟΝΕΣΣΕΕ Υπουργείου Ανάπτυξης ή αναπληρωτής του
12. Αναστάσιος Τσάκωνας, Πρόεδρος ΓΕΩΤΕΕ, Παράρτημα Πελοποννήσου & Δυτικής Στερεάς Ελλάδας
13. Γεώργιος Μίμης, Εκπρόσωπος της επιχείρησης «ΣΤΑΜΝΑ OLIVES»
14. Παναγιώτης Πανόπουλος, εκπρόσωπος της επιχείρησης “iNNova Health Foodlabs”
15. Ευάγγελος Τσομπартσίδης, Εκπρόσωπος της επιχείρησης “BERRYPLASMA WORLD ΕΠΕ”

Β. Συμβουλευτική Ομάδα «Τουρισμού, Πολιτισμού & Δημιουργικής Βιομηχανίας»

1. Σοφία Καρβέλη, Συντονίστρια της Συμβουλευτικής Ομάδας, Στέλεχος Μονάδας ΔΙΑΠ ΠΔΕ
2. Ήρα Αντωνοπούλου, Μέλος Π.Σ.Ε.Κ. Δυτικής Ελλάδας
3. Λαυρέντης Βασιλειάδης, Προϊστάμενος της Δ/σης Τουρισμού της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας
4. Δημήτριος Σερπάνος, Διευθυντής ΙΤΥΕ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ», μέλος ΠΣΕΚ Δυτικής Ελλάδας
5. Χρήστος Τζομάκας, Δ/ντής ΠΤΑ/ΠΔΕ, εκπρόσωπος των συνεργατικών χώρων «Creative Hubs» της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας
6. Αλκιβιάδης Παναγόπουλος, Καθηγητής Πανεπιστημίου Πατρών, Πρόεδρος Τμήματος Διοίκησης Τουρισμού Πανεπιστημίου Πατρών
7. Σταύρος Τσιτσιρίδης, Καθηγητής Πανεπιστημίου Πατρών, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών
8. Αναστασία Φιλιποπουλίτη, Αναπληρώτρια Καθηγητής Ε.Α.Π., Σχολή Κοινωνικών Επιστημών
9. Μιχάλης Γκούμας, Αν. Προϊστάμενος ΜΟΝΕΣΣΕΕ Υπουργείου Ανάπτυξης ή αναπληρωτής του
10. Σταθόπουλος Αριστείδης, εκπρόσωπος της επιχείρησης “Asteriscos art construction”
11. Ιγνάτιος Φωτίου, εκπρόσωπος εταιρείας TOBEA
12. Μαρία Ζαφειροπούλου, εκπρόσωπος της εταιρείας “Co2gether”

13. Αλέξανδρος Παναγιωτόπουλος, εκπρόσωπος του "Messolonghi By Locals"

Γ. Συμβουλευτική Ομάδα «Υλικά, Κατασκευές και Βιομηχανία, Μικροηλεκτρονική»

- 1. Νικόλαος Θωμόπουλος, Συντονιστής της Συμβουλευτικής Ομάδας, Προϊστάμενος Μονάδας Α, ΕΥΔ ΠΔΕ**
- 2. Εμμανουήλ Πασπαλάκης, Καθηγητής Πανεπιστημίου Πατρών, Πρόεδρος Τμήματος Επιστήμης των Υλικών**
- 3. Βασίλειος Κωστόπουλος, Καθηγητής Πανεπιστημίου Πατρών, Πρόεδρος Τμήματος Μηχανολόγων Μηχανικών και Αεροναυπηγών, Μέλος Π.Σ.Ε.Κ. Δυτικής Ελλάδας**
- 4. Τσινόπουλος Στέφανος Αναπληρωτής Καθηγητής Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, Πρόεδρος Τμήματος Μηχανολόγων Μηχανικών**
- 5. Αλέξανδρος Κατσαούνης, Καθηγητής Πανεπιστημίου Πατρών, Πρόεδρος Τμήματος Χημικών Μηχανικών**
- 6. Χρυσόστομος Στύλιος, Διευθυντής του Ινστιτούτου Βιομηχανικών Συστημάτων (ΙΝΒΙΣ) του ΕΚ «Αθηνά»**
- 7. Μιχάλης Γκούμας, Αν. Προϊστάμενος ΜΟΝΕΣΣΕ Υπουργείου Ανάπτυξης ή αναπληρωτής του**
- 8. Δημήτριος Λιθαδάρος, Πρόεδρος ΣΕΒΙΠΑ Πατρών**
- 9. Αντώνης Βαβουλιώτης, εκπρόσωπος επιχείρηση "ADAMANT COMPOSITES ΕΠΕ"**
- 10. Πέτρος Κριτσώνης, εκπρόσωπος της επιχείρησης «METRICON ΑΕ – ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΜΕΤΡΗΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΑΕ»**

Δ. Συμβουλευτική Ομάδα «Ψηφιακές Τεχνολογίες»

- 1. Αριστείδης Μαμασιούλας, Συντονιστής της Συμβουλευτικής Ομάδας, Στέλεχος ΕΥΔ ΠΔΕ**
- 2. Δημήτριος Ανεστόπουλος, Προϊστάμενος Δ/σης Πληροφορικής της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας**
- 3. Δημήτριος Σερπάνος, Διευθυντής ΙΤΥΕ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ», Μέλος Π.Σ.Ε.Κ. Δυτικής Ελλάδας**
- 4. Σωτήριος Μιχαλόπουλος, Μέλος Π.Σ.Ε.Κ. Δυτικής Ελλάδας**
- 5. Νικόλαος Αβούρης, Καθηγητής Πανεπιστημίου Πατρών, Κοσμήτορας Πολυτεχνικής Σχολής Πανεπιστημίου Πατρών**
- 6. Σπύρος Συρμακέσης, Καθηγητής Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, Τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών**
- 7. Χρήστος Κακλαμάνης, Καθηγητής Πανεπιστημίου Πατρών, Πρόεδρος Τμήματος Μηχανικών Ηλεκτρονικών Υπολογιστών και Πληροφορικής**

8. Δημήτριος Καλλές, Καθηγητής Ε.Α.Π., Σχολή Θετικών Σπουδών και Τεχνολογίας
9. Μιχάλης Γκούμας, Αν. Προϊστάμενος ΜΟΝΕΣΕΕ Υπουργείου Ανάπτυξης ή αναπληρωτής του
14. Θεόδωρος Τσούμπελης, εκπρόσωπος επιχείρησης “Dynacomp”
10. Βασίλειος Χρηστίδης, εκπρόσωπος επιχείρησης “KNOWLEDGE A.E.”

Ε. Συμβουλευτική Ομάδα «Αειφόρος Ενέργεια»

1. Λυκούργος Σταυρουλόπουλος Συντονιστής της Συμβουλευτικής Ομάδας, Στέλεχος ΕΥΔ ΠΔΕ
2. Βασίλειος Μπουργανός, Διευθυντής ΙΤΕ/ΙΕΧΜΗ, Μέλος Π.Σ.Ε.Κ. Δυτικής Ελλάδας
3. Μαρία Μακρή, Προϊσταμένη Δ/σης Βιομηχανίας, Ενέργειας και Φυσικών Πόρων της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας
4. Κλεομένης Μπάρλος, Πρόεδρος Συνδέσμου Επιχειρήσεων & Βιομηχανιών Πελοποννήσου και Δυτικής Ελλάδας (ΣΒΠΔΕ)
5. Αντώνιος Αλεξανδρίδης, Καθηγητής Πανεπιστημίου Πατρών, Πρόεδρος Τμήματος Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Τεχνολογίας υπολογιστών
6. Αχιλλέας Θεοχάρης, Καθηγητής Πανεπιστημίου Πατρών, Πρόεδρος Τμήματος Χημείας Πανεπιστημίου Πατρών
7. Κυριάκος Μπουρίκας, Καθηγητής ΕΑΠ
8. Σοφοκλής Μακρίδης, Αναπληρωτής Καθηγητής Πανεπιστημίου Πατρών, Τμήμα Αειφορικής Γεωργίας
9. Μιχάλης Γκούμας, Αν. Προϊστάμενος ΜΟΝΕΣΕΕ Υπουργείου Ανάπτυξης ή αναπληρωτής του
10. Άρης Μπασαγιάννης, εκπρόσωπος επιχείρησης «ΕΛΒΙΟ Α.Ε.»
11. Στέλιος Κουτρομπίνας, εκπρόσωπος επιχείρησης «ΜΕΑΖΟΝ Α.Ε.»

ΣΤ. Συμβουλευτική Ομάδα «Περιβάλλον – Κυκλική Οικονομία»

1. Ιωάννα Χαμακιώτη, Συντονίστρια της Συμβουλευτικής Ομάδας, Στέλεχος ΔΙΑΠ ΠΔΕ
2. Ιωάννης Καλαβρουζιώτης, Πρόεδρος ΠΣΕΚ Δ.Ε., Πρόεδρος και Καθηγητής Ε.Α.Π., Σχολή Θετικών Επιστημών και Τεχνολογίας
3. Μάριος Πραπόπουλος, Μέλος ΠΣΕΚ Δυτικής Ελλάδας
4. Βασίλειος Βουτσινάς, Καθηγητής Πανεπιστημίου Πατρών, Κοσμήτορας Σχολής Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης Επιχειρήσεων
5. Κλεομένης Μπάρλος, Πρόεδρος Συνδέσμου Επιχειρήσεων & Βιομηχανιών Πελοποννήσου και Δυτικής Ελλάδας (ΣΒΠΔΕ)

6. Μιχάλης Γκούμας, Αν. Προϊστάμενος ΜΟΝΕΣΣΕΕ Υπουργείου Ανάπτυξης ή αναπληρωτής του
7. Αναστάσιος Τσάκωνας, εκπρόσωπος Περιφερειακού Τμήματος ΓΕΩΤΕΕ Δυτικής Ελλάδας
8. Γεώργιος Παππάς, Πρόεδρος Οικονομικού Επιμελητηρίου Δυτικής Ελλάδας
9. Βασίλειος Αιβαλής, Πρόεδρος Περιφερειακού Τμήματος ΤΕΕ Τμήμα Δυτικής Ελλάδας
10. Αλεξάνδρα Μακρυγιώργου, εκπρόσωπος επιχείρησης "Liofyllo"

Έργο κάθε Συμβουλευτικής Ομάδας (Σ.Ο.) Εργασίας είναι:

1. Προετοιμασία κειμένων πολιτικής για τον Θεματικό τομέα της, τα οποία θα περιέχουν τα αποτελέσματα που προκύπτουν από τις εργασίες της Σ.Ο. και διατομεακά θέματα που τυχόν άπτονται του αντικειμένου και των άλλων Σ.Ο. και συγκεκριμένες προτεινόμενες περιοχές παρέμβασης και προτεραιότητες.
2. Πραγματοποίηση τακτικών συναντήσεων συνεργασίας σε πλήρη σύνθεση και σχηματισμός υποομάδων εργασίας, έπειτα από σχετική εισήγηση του επιστημονικού υπευθύνου- συντονιστή της Σ.Ο., για την πιο αποτελεσματική πρόοδο των εργασιών.
3. Υποστήριξη διενέργειας Δημόσιας Διαβούλευσης του κειμένων πολιτικής της Σ.Ο., αποδελτίωση και τεκμηρίωση των αποτελεσμάτων αυτής και εξαγωγή συμπερασμάτων από τις συζητήσεις και τα ερωτηματολόγια.
4. Προετοιμασία τελικού κειμένου για τον τομέα ευθύνης της, το οποίο θα περιέχει τις προτεινόμενες θεματικές παρεμβάσεις και προτεραιότητες του τομέα, τους στόχους, τους δείκτες που θα χρησιμοποιηθούν, το χρονοδιάγραμμα των δράσεων και παρεμβάσεων, συμπεριλαμβανομένων των μέσων εφαρμογής και του εκτιμώμενου προϋπολογισμού.
5. Παρακολούθηση της προόδου υλοποίησης των δράσεων του τομέα ευθύνης της Σ.Ο., στη βάση στοιχείων που θα προσκομίζει η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, μέσω του Αρμόδιου Οργάνου για την Περιφερειακή Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης. Οργάνωση συναντήσεων – τηλεδιασκέψεων ανάλογα με τις απαιτήσεις.
6. Επίβλεψη της κατάρτισης κάθε έτος ή όποτε κριθεί σκόπιμο, της έκθεσης σχετικά με την εξέλιξη του τομέα και την αποτελεσματικότητα των δράσεων που έχουν προκηρυχθεί, καθώς και άλλα θέματα που αφορούν στην εξέλιξη του τομέα.
7. Διατύπωση τεκμηριωμένων προτάσεων για την επικαιροποίηση ή και αναθεώρηση της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης, ανάλογα με τα ευρήματα του τελικού κειμένου και των περιοδικών εκθέσεων.
8. Άλλα αντικείμενα κατά την κρίση της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και του Αρμοδίου Οργάνου.

Για την Γραμματειακή και Τεχνική Υποστήριξη των Συμβουλευτικών Ομάδων αρμόδιο είναι το Αρμόδιο Περιφερειακό Όργανο για την Έξυπνη Εξειδίκευση (σχετ.6 & 7) που σύμφωνα με την

Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης έχει τον ρόλο του συντονισμού, της εποπτείας της διεξαγωγής της Δ.Ε.Α. στη Δυτική Ελλάδα και της γενικότερης εναρμόνισης του περιφερειακού σκέλους της RIS3 2021-2027 με το εθνικό σκέλος (σχετ. 3, παρ.6.4.1 Δομή και Οργάνωση της διακυβέρνησης της ΕΣΣΕ). Στις συνεδριάσεις των ανωτέρω Συμβουλευτικών Ομάδων εργασίας μπορούν να προσκαλούνται με δικαίωμα διατύπωσης άποψης, στελέχη Υπουργείων, ή και άλλων φορέων, καθώς και μεμονωμένοι ειδικοί επιστήμονες, κατά την κρίση των Ομάδων, έπειτα από σχετική εισήγηση των επιστημονικών υπευθύνων-συντονιστών τους.»

Ακολουθούν οι ημερομηνίες των συναντήσεων των Σ.Ο. οι οποίες έλαβαν χώρα έως και 31/12/2023, κατηγοριοποιημένες ανά τομέα.

Σ.Ο. Αγροδιατροφής	1 ^η Συνάντηση: 29/6/2023
	2 ^η Συνάντηση: 12/7/2023
	3 ^η Συνάντηση: 5/9/2023
Σ.Ο. Υλικά - Βιομηχανία - Μικροηλεκτρονική	1 ^η Συνάντηση: 28/6/2023
	2 ^η Συνάντηση: 19/7/2023
	3 ^η Συνάντηση: 31/8/2023
	4 ^η Συνάντηση: 15/9/2023
Σ.Ο. Τουρισμός - Πολιτισμός - Δημιουργική Βιομηχανία	1η Συνάντηση: 29/06/2023
	2η Συνάντηση: 13/7/2023
	3η Συνάντηση: 20/9/2023
Σ.Ο. Ψηφιακές Τεχνολογίες	1η Συνάντηση: 27/6/2023
	2η Συνάντηση: 17/7/2023
	3η Συνάντηση: 27/7/2023
	4η Συνάντηση: 13/9/2023

Οι συναντήσεις αυτές κατέληξαν στη δημιουργία των πρώτων σχεδίων Κειμένων Βάσης (Position Papers), για τους τέσσερις (4) ανωτέρω τομείς, στα οποία θα βασιστούν οι διαβουλεύσεις που θα λάβουν χώρα κατά τη Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης που θα εκκινήσει το 1^ο τετράμηνο του 2024. Οι συνεδριάσεις των Σ.Ο. για τους υπόλοιπους τομείς εξελίσσονται το 1ο τετράμηνο του 2024.

Στο Προσάρτημα του κειμένου παρατίθενται τα πρώτα σχέδια Κειμένων Βάσης (Position Papers) για τους τομείς «Αγροδιατροφή», «Υλικά - Βιομηχανία – Μικροηλεκτρονική», «Τουρισμός - Πολιτισμός - Δημιουργική Βιομηχανία» και «Ψηφιακές Τεχνολογίες», για τους οποίους πραγματοποιήθηκαν συνεδριάσεις μέσα στο 2023.

3. Έκδοση προσκλήσεων και υλοποίηση δράσεων Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται συνοπτική παρουσίαση στοιχείων για τις εκδοθείσες προσκλήσεις και την πρόοδο υλοποίησης των δράσεων της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης στο πλαίσιο του Περιφερειακού Προγράμματος Δυτικής Ελλάδας καθώς και του τομεακού Προγράμματος του ΕΣΠΑ («Ανταγωνιστικότητα 2021-2027») που αφορά την Περιφέρεια.

Ακολουθεί πίνακας στον οποίο παρουσιάζεται το χρονοδιάγραμμα ενεργειών κατά την εξέλιξη της υλοποίησης της ΔΕΑ στη Δυτική Ελλάδα εντός του 2024.

Προγραμματισμός Επαναληπτικού Κύκλου των ΔΕΑ της Περιφερειακής RIS3 – Δυτικής Ελλάδας	04/2024	05/2024	06/2024	07/2024	08/2024	09/2024	10/2024	11/2024	12/2024
Ολοκλήρωση 1 ^{ου} κύκλου ΔΕΑ									
Αξιοποίηση και Επεξεργασία Αποτελεσμάτων 1 ^{ου} κύκλου ΔΕΑ & Εμπλουτισμός Κειμένων Πολιτικής (Position Papers)									
Σχεδιασμός Δράσεων και Προσκλήσεων με Δείκτες και Επιδιωκόμενα Αποτελέσματα στο πλαίσιο της RIS της ΠΔΕ									
Έκδοση Προσκλήσεων για στήριξη της καινοτομίας στην ΠΔΕ									
Υποβολή Προτάσεων από το Επιχειρηματικό Οικοσύστημα της ΠΔΕ									
Αξιολόγηση των Προτάσεων									
Ολοκλήρωση 2 ^{ου} κύκλου ΔΕΑ									

Πίνακας 1. Οικονομικά στοιχεία προσκλήσεων, στοιχεία εντάξεων, νομικών δεσμεύσεων και δαπανών

	Ειδικός Στόχος	Πρόσκληση	Τομείς προτεραιότητας	ΔΔ πρόσκλησης	Αριθμός ενταγμένων έργων ⁴¹	Δημόσια δαπάνη ενταγμένων έργων ⁴²	Νομικές δεσμεύσεις	Πιστοποιηθείσες δαπάνες
Περιφερειακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδας		1.1.3: Μηχανισμός για τη διακυβέρνηση, παρακολούθηση και υποστήριξη της Περιφερειακής ΣΕΕ	Όλοι	2.000.000				
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.1			2.000.000				
	Ε.Σ. 1.3							
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.3							
	Σύνολο ΠεΠ			2.000.000				
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ (στοιχεία για την Περιφέρεια ΔΕ)	Ε.Σ. 1.1							
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.1							
	Ε.Σ. 1.3	Πράσινος Μετασχηματισμός ΜμΕ	Όλοι	300.000.000	6	1.603.672		
		Πράσινη Παραγωγική Επένδυση ΜμΕ	Όλοι	400.000.000				
		Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων Τουριστικών ΜμΕ	2	160.000.000				
		Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων ΜμΕ	Όλοι	190.000.000				
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.3			1.050.000.000	6	1.603.672		
	Ε.Σ. 1.4							
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.4							
	Σύνολο Αντ/τα			1.050.000.000	6	1.603.672		
	ΣΥΝΟΛΟ			1.052.000.000	6	1.603.672		

⁴¹ Στο Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα αφορά τον Αριθμό έργων για τα οποία υπάρχει εγκριτική απόφαση

⁴² Στο Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα αφορά τη Δημόσια δαπάνη έργων για τα οποία υπάρχει εγκριτική απόφαση

Το 2023 αποτέλεσε για την Περιφέρεια έτος ενεργοποίησης της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης και στο πλαίσιο αυτό, όπως φαίνεται στον Πίνακα 1, εκδόθηκε πρόσκληση η οποία αφορά στη δημιουργία μηχανισμού για την ενεργοποίηση της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης και την υλοποίηση της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.

Την ίδια χρονική περίοδο, στο πλαίσιο του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027», έχουμε για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας 6 εντάξεις έργων συνολικής δημόσιας δαπάνης 1,6εκ.€, που αφορούν τους τομείς προτεραιότητας της ΕΣΕΕ στη δέσμη δράσεων «Πράσινη μετάβαση ΜμΕ».

Πίνακας 2. Ανάλυση των έργων για τα οποία υπάρχει εγκριτική απόφαση ανά τομέα προτεραιότητας (Προσκλήσεις «Πράσινος Μετασχηματισμός ΜμΕ» και «Πράσινη Παραγωγική Επένδυση ΜμΕ» του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα»)

ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	Αγροδιατροφική Αλυσίδα		Βιοεπιστήμες, Υγεία, Φάρμακα		Ψηφιακές Τεχνολογίες		Αειφόρος Ενέργεια		Περιβάλλον και Κυκλική Οικονομία		Μεταφορές & Εφοδιαστική Αλυσίδα		Υλικά, Κατασκευές & Βιομηχανία		Πολιτισμός Τουρισμός & Δημιουργικές Βιομηχανίες	
Αριθμός ενταγμένων έργων	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%
Ανταγωνιστικότητα			1	17%							1	17%	1	17%	3	30%
Π/Υ ενταγμένων έργων	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%
Ανταγωνιστικότητα			400.000	25%							159.853	10%	167.344	10%	876.475	55%

Σημειώνεται ότι τα ανωτέρω στοιχεία απεικονίζουν την κατάσταση στις 31/12/2023, όπου δεν είχαν ολοκληρωθεί οι διαδικασίες αξιολόγησης και ένταξης των πράξεων από τις δύο προσκλήσεις του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027».

4. Δείκτες πλαισίου - Regional Innovation Scoreboard

Το Regional Innovation Scoreboard (RIS) αξιολογεί τις επιδόσεις καινοτομίας των Ευρωπαϊκών περιφερειών χρησιμοποιώντας 21 δείκτες από τους 32 του European Innovation Scoreboard.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι κανονικοποιημένες βαθμολογίες των εικοσιένα δεικτών του Regional Innovation Scoreboard και η σχετική επίδοση των κανονικοποιημένων βαθμολογιών σε σύγκριση με την Ελλάδα και την ΕΕ.

Τέλος, καταγράφεται η τιμή του **Περιφερειακού Δείκτη Καινοτομίας** (ΠΔΚ) της Περιφέρειας (Regional Innovation Index - RII) και η μεταβολή της μεταξύ των ετών 2016 και 2023 σε σύγκριση με την ΕΕ.

Πίνακας 3: Regional Innovation Scoreboard για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

Δείκτης	Κανονικοποιημένη βαθμολογία ⁴³	Συγκριτικά με:	
		ΕΛ ⁴⁴	ΕΕ ⁴⁵
Πληθυσμός με τριτοβάθμια εκπαίδευση	0,461	78	88
Δια βίου μάθηση	0,083	88	22
Διεθνείς επιστημονικές συνδημοσιεύσεις	0,462	163	151
Επιστημονικές δημοσιεύσεις με τις περισσότερες αναφορές	0,441	87	81
Άτομα με ψηφιακές δεξιότητες πέραν των βασικών	0,344	95	73
Δαπάνες Ε&Α στον δημόσιο τομέα	0,752	130	132
Δαπάνες Ε&Α στον επιχειρηματικό τομέα	0,32	70	47
Δαπάνες καινοτομίας εκτός Ε&Α στις ΜμΕ	0,477	93	118
Δαπάνες καινοτομίας ανά απασχολούμενο	0,568	107	94
Απασχολούμενοι ειδικοί σε ΤΠΕ	0,1	40	19
ΜμΕ που εισάγουν καινοτομίες προϊόντων	1.000	100	179
ΜμΕ που εισάγουν καινοτομίες στις επιχειρησιακές διαδικασίες	1.000	100	155
Καινοτόμες ΜμΕ που συνεργάζονται με άλλες	0,918	119	189
Ερευνητικές συνδημοσιεύσεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα	0,627	133	160
Αιτήσεις διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας	0,262	96	42
Αιτήσεις για εμπορικά σήματα	0,232	54	47
Αιτήσεις για καταχώρηση σχεδίων προϊόντος	0,207	68	36
Απασχόληση σε δραστηριότητες έντασης γνώσης	0,171	46	30
Απασχόληση σε καινοτόμες ΜμΕ	0,774	93	135
Πωλήσεις καινοτόμων προϊόντων, νέων στην αγορά και νέων στην επιχείρηση	0,753	87	157
Αέριες εκπομπές από λεπτά σωματίδια στη βιομηχανία	0,569	130	95

⁴³ Η Περιφέρεια της Ε.Ε. με την καλύτερη επίδοση σε ένα συγκεκριμένο κριτήριο έχει κανονικοποιημένη βαθμολογία «1», ενώ η Περιφέρεια με τη χειρότερη επίδοση -στο συγκεκριμένο κριτήριο- έχει βαθμό «0».

⁴⁴ Μέσος όρος Ελλάδας: 100

⁴⁵ Μέσος όρος ΕΕ: 100

NUTS	Περιφέρεια	ΠΔΚ (RII)	Κατάταξη	Ομάδα Επίδοσης ⁴⁶	Μεταβολή
EL63	Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	76,5	164	Moderate Innovator -	29,9

Η Περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδος θεωρείται «Moderate Innovator -» και η απόδοση της στην καινοτομία έχει αυξηθεί κατά 29,9 μεταξύ των ετών 2016 και 2023 σε σύγκριση με την ΕΕ.

Ο σχολιασμός που ακολουθεί, αφορά στα πεδία του πίνακα 3 τα οποία σχετίζονται με την Οικονομία, την Καινοτομία και την Επιχειρηματικότητα.

Ο συνολικός Περιφερειακός Δείκτης Καινοτομίας για την ΠΔΕ παρουσιάζει σημαντική άνοδο διαχρονικά, με επίδοση 0,419 το 2023, μεγαλύτερη σε σχέση με αυτή του 2021 (0,386). Η ΠΔΕ καταγράφει υψηλότερους από το μέσο όρο δείκτες καινοτομίας, τόσο ως προς τη χώρα μας, όσο και ως προς την Ε.Ε. στα παρακάτω πεδία:

- Διεθνείς επιστημονικές συνδημοσιεύσεις
- Δαπάνες Ε&Α στον δημόσιο τομέα
- Καινοτόμες ΜμΕ που συνεργάζονται με άλλες
- Ερευνητικές συνδημοσιεύσεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα

Η ΠΔΕ έχει μεγαλύτερες επιδόσεις σε σύγκριση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, ωστόσο παρουσιάζει υστέρηση σε σχέση με τον εθνικό μέσο όρο στα ακόλουθα πεδία:

- Δαπάνες καινοτομίας εκτός Ε&Α στις ΜμΕ
- Απασχόληση σε καινοτόμες ΜμΕ
- Πωλήσεις καινοτόμων προϊόντων, νέων στην αγορά και νέων στην επιχείρηση

Στα παρακάτω πεδία, η ΠΔΕ καταγράφει ιδιαίτερα θετικές επιδόσεις με δείκτη καινοτομίας ακριβώς ίσο με το μέσο όρο της χώρας μας, ενώ ξεπερνά το μέσο όρο της Ε.Ε.:

- ΜμΕ που εισάγουν καινοτομίες προϊόντων
- ΜμΕ που εισάγουν καινοτομίες στις επιχειρησιακές διαδικασίες

Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να αναφερθούν οι δείκτες στους οποίους η Περιφέρεια υστερεί σε σχέση με την υπόλοιπη Ε.Ε., ενώ σε κάποιους από αυτούς τους τομείς η ΠΔΕ υστερεί και σε σύγκριση με το σύνολο της Ελλάδας. Οι τομείς αυτοί είναι:

- Επιστημονικές δημοσιεύσεις με τις περισσότερες αναφορές
- Δαπάνες Ε&Α στον επιχειρηματικό τομέα

⁴⁶ Οι περιφέρειες κατατάσσονται σε τέσσερις κατηγορίες σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ:

- Innovation Leaders: περιφέρειες με σχετική επίδοση μεγαλύτερη του 125% του μ.ο. της ΕΕ
- Strong Innovators: περιφέρειες με σχετική επίδοση μεταξύ του 100% και του 125% του μ.ο. της ΕΕ
- Moderate Innovators: περιφέρειες με σχετική επίδοση μεταξύ του 70% και του 100% του μ.ο. της ΕΕ
- Emerging Innovators: περιφέρειες με σχετική επίδοση μικρότερη του 70% του μ.ο. της ΕΕ

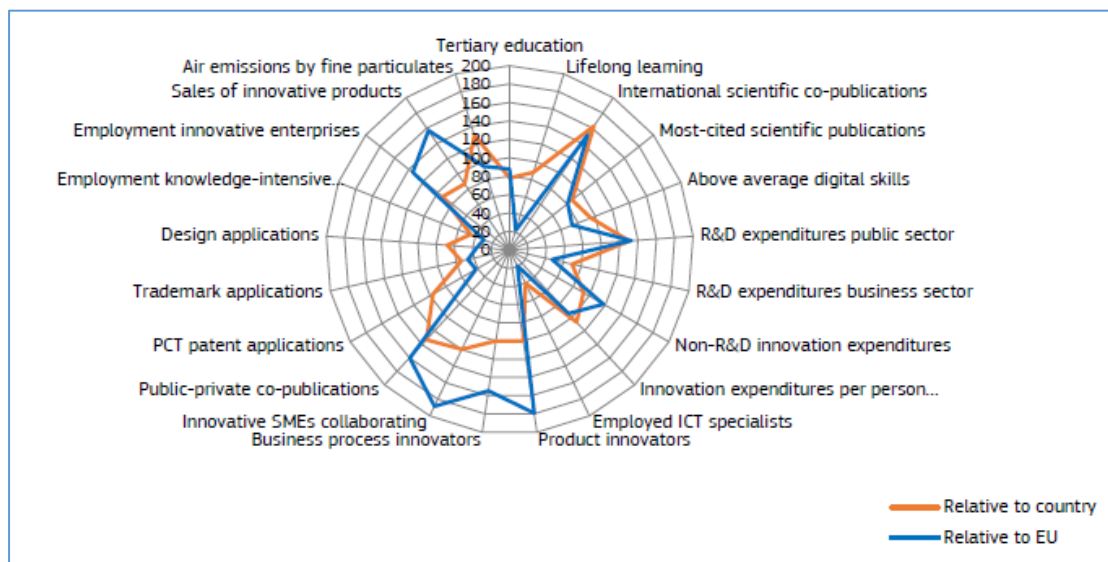
- Δαπάνες καινοτομίας ανά απασχολούμενο
- Απασχολούμενοι ειδικοί σε ΤΠΕ
- Αιτήσεις διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας
- Αιτήσεις για εμπορικά σήματα
- Αιτήσεις για καταχώρηση σχεδίων προϊόντος
- Απασχόληση σε δραστηριότητες έντασης γνώσης

Εξ όσων τομέων αναφέρθηκαν, αυτός με τον υψηλότερο δείκτη καινοτομίας ως προς την Ε.Ε., είναι ο τομέας «ΜμΕ που εισάγουν καινοτομίες προϊόντων», ενώ ο τομέας με τον υψηλότερο δείκτη καινοτομίας ως προς τη χώρα μας είναι ο τομέας «Ερευνητικές συνδημοσιεύσεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα».

Αντίστοιχα, ο τομέας με το χαμηλότερο δείκτη καινοτομίας ως προς την Ε.Ε. αλλά ταυτοχρόνως και ως προς τη χώρα μας, είναι ο τομέας «Απασχολούμενοι ειδικοί σε ΤΠΕ».

Στο ακόλουθο Διάγραμμα, αποτυπώνονται σχηματικά οι συσχετισμοί στις επιδόσεις των Δεικτών Καινοτομίας της ΠΔΕ, σε σύγκριση με την Ελλάδα και την Ε.Ε., βάσει του Regional Innovation Scoreboard 2023.

Διάγραμμα 1. Δείκτες καινοτομίας Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας σε σχέση με τη χώρα και με την Ε.Ε. - Regional Innovation Scoreboard 2023

Πηγή: Regional Innovation Scoreboard 2023

5. Συμπεράσματα - Προτάσεις

Τα συμπεράσματα που αναφέρονται στο κεφάλαιο αυτό αφορούν (ενδεικτικά):

- την εφαρμογή της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (μέθοδος, συμμετοχές, αποτελέσματα),
- την έκδοση προσκλήσεων προς τους δυνάμει δικαιούχους, την υποβολή προτάσεων από τους τελευταίους και τις εντάξεις έργων,
- την υλοποίηση των δράσεων έξυπνης εξειδίκευσης (οικονομικό και φυσικό αντικείμενο),
- τα προβλήματα που εντοπίστηκαν σε όλο τον κύκλο ζωής των δράσεων έξυπνης εξειδίκευσης.

Αντίστοιχα οι προτάσεις θα επικεντρωθούν κυρίως: α) στην επίλυση των προβλημάτων που έχουν διαπιστωθεί, β) στην αναβάθμιση των διαδικασιών ενεργοποίησης και υλοποίησης των δράσεων έξυπνης εξειδίκευσης.

Τα αναφερόμενα στο κεφάλαιο αυτό θα αποτελέσουν τη βάση για την άντληση των κατάλληλων διδαγμάτων και την ανάδειξη καλών πρακτικών.

Κατά τη διάρκεια του έτους 2023 πραγματοποιήθηκε η εκκίνηση των διαδικασιών του κύκλου της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης στην ΠΔΕ. Υλοποιήθηκαν οι απαραίτητες συναντήσεις των Συμβουλευτικών Ομάδων ώστε εντός του 2024 να πραγματοποιηθούν οι ΔΕΑ για όλους τους Τομείς προτεραιότητας με έμφαση στην επιτάχυνση της διαβούλευσης συμπεριλαμβανομένων και της οργάνωσης των ανοικτών εκδηλώσεων με την εμπλοκή του ερευνητικού – επιχειρηματικού οικοσυστήματος καινοτομίας στην ΠΔΕ και της κοινωνίας των πολιτών. Σχεδιάζεται η ανάληψη πρωτοβουλιών εκ μέρους του αρμόδιου Περιφερειακού οργάνου, της ΕΥΔ και της Περιφερειακής αρχής και την ενίσχυση της συμμετοχής και της δέσμευσης των μερών που αποτελούν την 4πλή έλικα κατά την υλοποίηση της Επιχειρηματικής Ανακάλυψης.

Στόχος είναι μέχρι τον Μάιο του 2024 να αξιοποιηθούν τα συμπεράσματα που θα προκύψουν από τις διαβουλεύσεις της ΔΕΑ, η οριστικοποίηση των κειμένων βάσης, η αξιοποίηση των συμπερασμάτων για το σχεδιασμό και την έκδοση Προσκλήσεων στο πλαίσιο προώθησης της περιφερειακής RIS3 του Προγράμματος «Δυτική Ελλάδα» 2021-2027, σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα που έχει παρουσιαστεί στην ενότητα 3 της παρούσας Έκθεσης.

ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ

Κείμενα Βάσης (Position Papers) για τους τομείς:

- «Αγροδιατροφή»
- «Υλικά - Βιομηχανία – Μικροηλεκτρονική»
- «Τουρισμός - Πολιτισμός - Δημιουργική Βιομηχανία» και
- «Ψηφιακές Τεχνολογίες»

ΚΕΙΜΕΝΟ ΒΑΣΗΣ: ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΗ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ 4.0

Ο πρωτογενής τομέας αποτελεί ισχυρό οικονομικό και κοινωνικό πυλώνα για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (ΠΔΕ), παρέχοντας σημαντική συνεισφορά στο ακαθάριστο προϊόν της. Η ΠΔΕ κατατάσσεται στην τέταρτη θέση μεταξύ των ελληνικών περιφερειών σε ό,τι αφορά τη φυτική παραγωγή και τρίτη σε ό,τι αφορά τη ζωική παραγωγή. Ο πρωτογενής τομέας παραγωγής απασχολεί το 10% περίπου της περιφερειακής οικονομίας, έναντι 4% σε εθνικό επίπεδο. Αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στον ιδιαίτερα έντονο αγροτικό χαρακτήρα των ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας και Ηλείας που σημειώνουν ποσοστό απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα 14,5% και 16,2% αντίστοιχα. Επιπλέον, οι επιχειρήσεις του τομέα αγροδιατροφής αποτελούν το 54% των επιχειρήσεων της Περιφέρειας. Είναι συνεπώς αντιληπτό ότι η ΠΔΕ εμφανίζει περισσότερο αγροτικό και μεταποιητικό/βιομηχανικό χαρακτήρα σε σχέση με την υπόλοιπη χώρα.

Ο κρίσιμος τομέας της Αγροδιατροφής στην ΠΔΕ παρουσιάζει σοβαρά προβλήματα εκσυγχρονισμού και ανταγωνιστικότητας κυρίως της παραγωγικής βάσης, στη συνένωση δυνάμεων και στη δημιουργία ισχυρών ανταγωνιστικών και εξωστρεφών επιχειρήσεων σε όλο το φάσμα της αγροδιατροφής. Επιπλέον, η αγροτική παραγωγή στην ΠΔΕ χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη μικρών σε έκταση και μη διασυνδεδεμένων εκμεταλλεύσεων, οι οποίες στερούνται τεχνολογικών υποδομών και αδυνατούν να δημιουργήσουν αλυσίδες προστιθέμενης αξίας. Ιδιαίτερα χαμηλή είναι και η διείσδυση των ΤΠΕ στις επιχειρήσεις του τομέα.

Η υδατοκαλλιέργεια στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και ειδικότερα στην ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας έχει πλέον εδραιωθεί ως ο δυναμικότερος κλάδος της πρωτογενούς παραγωγής, και κατατάσσεται στις κορυφαίες θέσεις σε αξία εξαγωγών αγροτικών προϊόντων. Η Περιφέρεια διαθέτει το 48% των λιμνοθαλάσσιων εκτάσεων της χώρας και το 25% των λιμνών, ενώ η δραστηριότητα των υδατοκαλλιεργητικών εταιρειών σε επίπεδο παραγωγής καλύπτει το 25% των εκφορτώσεων της εγχώριας παραγωγής. Συνολικά στην Περιφέρεια δραστηριοποιούνται 128 επιχειρήσεις, ο τζίρος των οποίων ανέρχεται σε 30,6εκ.€.

Ο κλάδος υδατοκαλλιέργειας της Περιφέρειας έχει σημαντικό περιθώριο διαφοροποίησης για αύξηση της ανταγωνιστικότητας και των επιπέδων βιωσιμότητας, με εστίαση στην καλλιέργεια ακριβείας, στις σύγχρονες μεθόδους παραγωγής και στις βιοτεχνολογικές εφαρμογές. Καθώς οι σύγχρονες τάσεις δείχνουν ότι η ζήτηση προϊόντων υδατοκαλλιέργειας θα αυξηθεί ραγδαία τα επόμενα χρόνια, χρειάζεται να υιοθετηθούν πρακτικές για την βελτίωση της απόδοσης της παραγωγής, τον περιορισμό του περιβαλλοντικού αποτυπώματος και την μείωση των επιπτώσεων στο θαλάσσιο οικοσύστημα, που θα συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη των παράκτιων και αγροτικών κοινοτήτων και στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Παράλληλα, η ανάπτυξη καινοτομικών προϊόντων μεταποίησης αλιευμάτων καθώς και η εν γένει επεξεργασία τους για μεταποιητική χρήση θα έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της ζήτησης, τη μείωση των εποχικών πιέσεων στις τιμές και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας του κλάδου γενικότερα.

Από πλευράς επιδόσεων Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας (ΕΤΑΚ), ο Τομέας της Αγροδιατροφής ήταν εκείνος που μαζί με τον τομέα των Ψηφιακών Τεχνολογιών είχε στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας τις περισσότερες υποβολές στο Πρόγραμμα «Ερευνώ Δημιουργώ Καινοτομώ» (ΕΔΚ) της προηγούμενης περιόδου (2014-2020) - και στους δύο κύκλους του Προγράμματος αθροιστικά - έως 31.12.2019, από όλους τους άλλους τομείς δραστηριότητας στην Περιφέρεια. Συγκεκριμένα στο ΕΔΚ, υποβλήθηκαν 182 προτάσεις Αγροδιατροφής που αντιστοιχούν στο 21% του συνόλου των προτάσεων που υποβλήθηκαν στο Πρόγραμμα από φορείς της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, ενώ μεγαλύτερη ζήτηση παρουσίασαν οι Περιοχές Παρέμβασης:

- ο 3.1-Ανάδειξη και βελτίωση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των ελληνικών προϊόντων της πρωτογενούς παραγωγής, με 39 προτάσεις
- ο 3.4-Βελτίωση της ποιότητας προϊόντων φυτικής και ζωικής πρωτογενούς παραγωγής, με 32 προτάσεις και
- ο 3.8-Αξιοποίηση και εφαρμογή νέων τεχνολογιών σε όλα τα συστήματα παραγωγής αγροτικών προϊόντων και τροφίμων, με 25 προτάσεις

Την ίδια περίοδο, η πρόσκληση «Χρηματοδοτική στήριξη ερευνητικών έργων στους τομείς της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης της ΠΔΕ (RIS3) – τομέας Αγροδιατροφή», της ΕΥΔ ΕΠ Δυτικής Ελλάδας, συνολικής Δημόσιας Δαπάνης 3εκ €, στόχευσε στη δημιουργία ισχυρών ανταγωνιστικών και εξωστρεφών επιχειρήσεων σε όλο το φάσμα της αγροδιατροφής και προσέλκυσε προτάσεις κυρίως στις θεματικές περιοχές νέων τεχνολογιών στις καλλιέργειες και στην βελτιστοποίηση της παραγωγής προϊόντων αγροδιατροφής.

Στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας πρέπει πλέον στην ΠΔΕ να δοθεί προτεραιότητα στην ανάπτυξη μέσων παραγωγής και διάθεσης τροφίμων και ποτών με καινοτόμες πρακτικές και δράσεις. Για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος δεν αρκεί μόνον να ενισχυθεί η έρευνα αλλά και να αναπτυχθούν εργαλεία που θα βοηθήσουν να προτεραιοποιηθεί η καινοτομία στις υπάρχουσες επιχειρήσεις, κυρίως στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ) ώστε να βελτιωθεί η λειτουργικότητα τους και να βελτιστοποιηθεί το κόστος λειτουργίας τους.

Είναι επίσης σημαντικό να δημιουργηθούν νέα σχήματα και να αναπτυχθούν εργαλεία για την ενημέρωση και εκπαίδευση των καταναλωτών για διατροφικές επιλογές οι οποίες θα βελτιώνουν τη ποιότητα και την ασφάλεια της διατροφής τους καθώς και να επιλυθούν τα προβλήματα και οι δυσλειτουργίες των επιχειρήσεων πριν τους ζητηθεί να αναγνωρίσουν τις ευκαιρίες από νέες έρευνες και καινοτόμες εφαρμογές.

Ιδιαίτερης σημασίας είναι επίσης ο τομέας της ασφάλειας των τροφίμων, η ιχνηλάτηση, η παρακολούθηση, η απεικόνιση και επεξεργασία σε πραγματικό χρόνο των χωρο-χρονικών δεδομένων εφοδιαστικής αλυσίδας και οι πιστοποιήσεις ποιότητας και ασφάλειας τροφίμων. Στην κατεύθυνση αυτή προτεραιότητα πρέπει να δοθεί στην υιοθέτηση τεχνολογιών όπως Internet of Things, blockchain, Τεχνητής Νοημοσύνης, νανοτεχνολογίας, βιοπληροφορικής, βιολογίας συστημάτων και συνθετικής βιολογίας.

Ένα σημαντικό βήμα προς τη βιωσιμότητα είναι οι εναλλακτικές βιώσιμες συσκευασίες με τη διατήρηση τουλάχιστον του σημερινού συστήματος ασφαλείας, οι οποίες πέραν της

συμβολής στη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος καταδεικνύουν εταιρική αξιοπιστία και υπευθυνότητα, ενισχύουν την εικόνα των επιχειρήσεων που τις υιοθετούν και συντελούν μακροπρόθεσμα στην απόκτηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος.

Παράλληλα, θα πρέπει να δοθεί έμφαση:

- ο Στον σχεδιασμό και την ανάπτυξη νέων τροφίμων (συμπεριλαμβανομένων των λειτουργικών τροφίμων και των συμπληρωμάτων διατροφής) τα οποία θα ανταποκρίνονται στις εξατομικευμένες ανάγκες όλων των καταναλωτών, υγιών, ανοσοκατεσταλμένων, πασχόντων από χρόνια νοσήματα, κ.λπ., στην κατεύθυνση της *Διατροφής Ακριβείας*, μιας εξατομικευμένης διατροφής για όλο τον πληθυσμό.
- ο Στην προώθηση της «αναγεννητικής γεωργίας», η οποία στοχεύει στην προστασία των οργανισμών του εδάφους και ευνοεί την εναλλαγή καλλιεργειών, καθιστώντας το χώμα πιο πλούσιο και ανθεκτικό έναντι της κλιματικής αλλαγής.
- ο Στη στήριξη της γεωργίας ακριβείας και της ευφυούς γεωργίας και των τομέων της αγροδιατροφής οι οποίοι παράγουν προϊόντα με υπεραξία για την Περιφέρεια.
- ο Στην ανάπτυξη τεχνολογιών και μοντέλων εξοικονόμησης και αποτελεσματικής χρήσης νερού, προώθησης της επαναχρησιμοποίησης επεξεργασμένων αστικών λυμάτων και ενσωμάτωσης των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στον σχεδιασμό διαχείρισης των υδατικών πόρων της ΠΔΕ.
- ο Στην ενίσχυση των εργαλείων διάχυσης της γνώσης από την Ερευνητική Κοινότητα προς τη Βιομηχανία Τροφίμων, με δρομολόγηση δράσεων συμβουλευτικών υπηρεσιών καινοτομίας και την προώθηση συνεργιών, επικοινωνίας και διαλόγου (Brokerage Events).

Συνοπτικά οι Περιοχές Παρέμβασης του Τομέα «Αγροδιατροφική Αλυσίδα» και οι αντίστοιχες προτεραιότητες της Εθνικής στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης που εξειδικεύονται για την ΠΔΕ, κατά φθίνουσα σειρά προτεραιότητας παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Περιοχή Παρέμβασης		Προτεραιότητα	
Κωδικός	Περιγραφή	Κωδικός	Περιγραφή
03.03	Διατροφή, Υγεία, Καταναλωτές	03.03.01	Διατροφική πολιτική (Ελληνική διατροφή, Μεσογειακή διατροφή, διατροφικοί παράγοντες για την προστασία της υγείας, διατροφικές συνήθειες πληθυσμού, ειδικές διατροφικές ανάγκες & προτιμήσεις πληθυσμιακών ομάδων, σύγχρονες τάσεις στη διατροφή)
03.04	Ασφάλεια τροφίμων	03.04.02	Βιο-οικονομία, επισιτιστική & διαθρεπτική ασφάλεια τροφίμων...
03.04	Ασφάλεια τροφίμων	03.04.05	Προσδιορισμός και διαχείριση υπαρχόντων και αναδυόμενων θεμάτων ασφάλειας των τροφίμων & Σύγχρονες στρατηγικές για την αξιολόγηση της επικινδυνότητας...

Περιοχή Παρέμβασης		Προτεραιότητα	
03.05	Βιομηχανία Τροφίμων 4.0 - Τεχνολογίες Μεταποίησης	03.05.01	Σύγχρονες τεχνολογίες συσκευασίας, μεταποίησης, μετασυλλεκτικής συντήρησης αγροτικών προϊόντων και τροφίμων, ενεργή/έξυπνη συσκευασία...
03.06	Βιώσιμη Παραγωγή Προϊόντων	03.06.06	Μείωση της Σπατάλης τροφίμων σε όλα τα στάδια της παραγωγικής και εφοδιαστικής αλυσίδας
03.06	Βιώσιμη Παραγωγή Προϊόντων	03.06.07	Βιώσιμη συσκευασία τροφίμων (Μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος των συσκευασιών τροφίμων, Δημιουργία μοντέλων κόστους vs περιβαλλοντικής επίπτωσης συσκευασιών, Βελτίωση της τεχνολογίας συσκευασιών, Ανακυκλώσιμη συσκευασία...
03.02	Ορθολογική διαχείριση φυσικών πόρων	03.02.02	Εξοικονόμηση, ποιότητα και διαχείριση υδάτινων πόρων (καινοτόμες τεχνικές άρδευσης, υδάτινο αποτύπωμα καλλιεργειών και εκτροφών, προστασία από αγροχημικά)
03.02	Ορθολογική διαχείριση φυσικών πόρων	03.02.03	Μείωση περιβαλλοντικού αποτυπώματος (σε όλη την αγροδιατροφική αλυσίδα) συμπεριλαμβανομένων των εναλλακτικών πηγών ενέργειας
03.03	Διατροφή, Υγεία, Καταναλωτές	03.03.04	Ανασύνθεση τροφίμων & Παραγωγή τροφίμων με βελτιωμένα βιοδραστικά χαρακτηριστικά (μείωση χρήσης πρόσθετων/βοηθητικών μέσων επεξεργασίας, αντιμετώπιση κοινών αιτιών των μη μεταδιδόμενων ασθενειών)
03.04	Ασφάλεια τροφίμων	03.04.01	Τεχνολογίες "αποτύπωσης" (παρακολούθησης/αποτίμησης) και βελτιστοποίησης της ασφάλειας τροφίμων, στρατηγικές για την αξιολόγηση της επικινδυνότητας...
03.04	Ασφάλεια τροφίμων	03.04.04	Εφαρμογή σύγχρονων εργαλείων στην ασφάλεια και ποιότητα τροφίμων...
03.05	Βιομηχανία Τροφίμων 4.0 - Τεχνολογίες Μεταποίησης	03.05.06	Σύγχρονες τεχνολογίες μείωσης κόστους και αύξησης της παραγωγικότητας στην μεταποίηση τροφίμων
03.01	Βελτίωση προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής	03.01.01	Ανάδειξη και βελτίωση των χαρακτηριστικών των ελληνικών προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας τους
03.02	Ορθολογική διαχείριση φυσικών πόρων	03.02.06	Γεωργική και λειτουργική βιοποικιλότητα (π.χ. μίγματα φυτικών ειδών, εδαφική βιοποικιλότητα, μέθοδοι ενίσχυσης φυσικών εχθρών και επικονιαστών)
03.03	Διατροφή, Υγεία, Καταναλωτές	03.03.02	Διατροφικές προσεγγίσεις μη μεταδιδόμενα νοσήματα (ενδεικτικά ενίσχυση του Ανοσοποιητικού συστήματος, πρόληψη της (παιδικής) παχυσαρκίας και συν νοσηρότητες με άλλες ασθένειες, εντερικό μικροβίωμα και διατροφή)
03.03	Διατροφή, Υγεία, Καταναλωτές	03.03.08	Βελτίωση των γνώσεων για τους καταναλωτές - Αλλαγή συμπεριφοράς των καταναλωτών για μια υπεύθυνη και βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή:

Περιοχή Παρέμβασης		Προτεραιότητα	
			Αξιοποίηση σύγχρονων τεχνολογιών ανάλυσης & επικοινωνίας και πλατφορμών συλλογής δεδομένων...
03.05	Βιομηχανία Τροφίμων 4.0 - Τεχνολογίες Μεταποίησης	03.05.05	Αξιολόγηση και βελτίωση οργανοληπτικών χαρακτηριστικών (Ανάδειξη και αξιοποίηση συστατικών με άμεση επίδραση στα οργανοληπτικά χαρακτηριστικά και μεθοδολογίες ενίσχυσης ή μείωσης αυτών σε όλα τα στάδια τη αλυσίδας, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας...
03.01	Βελτίωση προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής	03.01.02	Αξιολόγηση, ανάδειξη και βελτίωση γενετικού υλικού (φυτικής και ζωικής προέλευσης με έμφαση στην αξιοποίηση του γηγενούς υλικού
03.01	Βελτίωση προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής	03.01.04	Καινοτόμες τεχνολογίες (διασφάλιση υγιεινής/ποιότητας, βελτίωση των κατεργασιών και επεξεργασιών, συστήματα ακριβείας, τεχνολογίες τηλεπισκόπησης, τεχνολογίες προηγμένων υλικών, συστήματα ήπιας διαχείρισης φυτικών προϊόντων, διάγνωση και καταπολέμηση...
03.02	Ορθολογική διαχείριση φυσικών πόρων	03.02.04	Προστασία του φυσικού πόρου έδαφος (μέτρα αντιμετώπισης διάβρωσης και χημικής ρύπανσης, μέτρα βελτίωσης βιολογικών και φυσικών χαρακτηριστικών των γεωργικών εδαφών)
03.02	Ορθολογική διαχείριση φυσικών πόρων	03.02.05	Ορθολογική διαχείριση και αξιοποίηση αποβλήτων & παραπροϊόντων (Μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος, για παραγωγή ενέργειας και λοιπές χρήσεις)
03.03	Διατροφή, Υγεία, Καταναλωτές	03.03.05	Μελέτες τυποποίησης, πιστοποίησης και σήμανσης αγροδιατροφικών προϊόντων
03.03	Διατροφή, Υγεία, Καταναλωτές	03.03.06	Εξατομικευμένη διατροφή για συγκεκριμένες πληθυσμιακές ομάδες:- Κάλυψη των αυξημένων διατροφικών και ειδικών αναγκών πληθυσμιακών ομάδων (ενδεικτικά παιδιά, γυναίκες σε εμμηνοπαυση, τρίτη ηλικία, αθλητές, vegan)
03.05	Βιομηχανία Τροφίμων 4.0 - Τεχνολογίες Μεταποίησης	03.05.04	Βιοαισθητήρες, βιοτεχνολογικές μέθοδοι και συστήματα μικροβιακής ζύμωσης (Βιοαισθητήρες για τη διασφάλιση της ποιότητας της ασφάλειας και της αυθεντικότητας των τροφίμων στο χώρο της παραγωγής και της επεξεργασίας τους, βιοτεχνολογικές μέθοδοι και...
03.06	Βιώσιμη Παραγωγή Προϊόντων	03.06.01	Αντιμετώπιση κρίσεων και προκλήσεων της κοινωνίας (αυτάρκεια, ανθεκτικότητα εφοδιαστικής αλυσίδας)...
03.07	Αλιεία Υδατοκαλλιέργειες	03.07.03	Βελτίωση Αποτελεσματικότητας Παραγωγής (Καλλιέργεια ακριβείας, Προσαρμογές τεχνολογιών παραγωγής, Μείωση απορρίψεων και αξιοποίηση υποπροϊόντων)
03.01	Βελτίωση προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής	03.01.03	Καινοτόμες και αναδυόμενες καλλιέργειες για την παραγωγή προϊόντων προστιθέμενης και μη αξίας (κτηνοτροφικές, βιομηχανικές, φαρμακευτικά, αρωματικά φυτά, φυτά πλούσια σε διατροφική αξία)
03.02	Ορθολογική διαχείριση φυσικών πόρων	03.02.01	Μείωση εισροών και κόστους παραγωγής

Περιοχή Παρέμβασης		Προτεραιότητα	
03.03	Διατροφή, Υγεία, Καταναλωτές	03.03.03	Αξιοποίηση τεχνολογιών υψηλής απόδοσης και ανάλυσης (multi-omics, ενδεικτικά γενωμική, μεταγραφωμική, μεταβολομική, μεταγονιδιωμική κτλ.) στη διατροφή
03.03	Διατροφή, Υγεία, Καταναλωτές	03.03.07	Βιολογική δράση συστατικών τροφίμων και υγεία (Αξιοποίηση της ελληνικής βιοποικιλότητας, προώθηση των παραδοσιακών ελληνικών προϊόντων για την πρόσληψη επαρκών θρεπτικών συστατικών και ανάδειξη εναλλακτικών πηγών πρωτεϊνών)
03.04	Ασφάλεια τροφίμων	03.04.03	Εργαλεία επικοινωνίας και εμπλοκής των καταναλωτών στην ασφάλεια τροφίμων...
03.05	Βιομηχανία Τροφίμων 4.0 - Τεχνολογίες Μεταποίησης	03.05.03	Ρομποτικά μηχανήματα και αυτοματισμοί
03.06	Βιώσιμη Παραγωγή Προϊόντων	03.06.02	Βιώσιμη Παραγωγή & Ορθή Περιβαλλοντική Διαχείριση...
03.06	Βιώσιμη Παραγωγή Προϊόντων	03.06.03	ροϊόντα υψηλής διατροφικής αξίας & βιωσιμότητα του φυσικού περιβάλλοντος...
03.07	Αλιεία Υδατοκαλλιέργειες	03.07.01	Μοντέλα Διακυβέρνησης Αλιείας & Υδατοκαλλιέργειας (Περιβαλλοντική Διαχείριση, Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, Πολλαπλή χρήση του θαλάσσιου χώρου)
03.07	Αλιεία Υδατοκαλλιέργειες	03.07.02	Υγεία & Ευημερία Ζώων (Προληπτικές και μη επεμβατικές θεραπείες, Αύξηση ανθεκτικότητας σε παθογόνα, Καταπόνηση εκτρεφόμενων οργανισμών, Φυσικές αντιμικροβιακές ουσίες)
03.07	Αλιεία Υδατοκαλλιέργειες	03.07.04	Εναλλακτικές Α ύλες ιχθυοτροφών (Διαθεσιμότητα και Ασφάλεια, Προετοιμασία εκτρεφόμενων οργανισμών, Προϊόντα ειδικής διατροφής, Δείκτες διατροφικής κατάστασης οργανισμών)
03.07	Αλιεία Υδατοκαλλιέργειες	03.07.06	Κοινωνική διάσταση υδατοκαλλιέργειας (Ποιότητα & ασφάλεια προϊόντων, Βελτίωση αποδοχής προϊόντων, Περιβαλλοντικό αποτύπωμα υδατοκαλλιέργειας & αλιείας)
03.01	Βελτίωση προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής	03.01.05	Ολιστική διαχείριση (αντιμετώπιση των προκλήσεων της κλιματικής αλλαγής, βιολογική παραγωγή, βιο-δυναμικά και βιο-κυκλικά συστήματα, αξιοποίηση υπο-χρησιμοποιούμενων και παραπροϊόντων ελληνικών πρώτων υλών, πιστοποιούμενα συστήματα παραγωγής)
03.05	Βιομηχανία Τροφίμων 4.0 - Τεχνολογίες Μεταποίησης	03.05.02	Αξιοποίηση αναδυόμενων/σύγχρονων τεχνολογιών (π.χ. IoT, Blockchain, A.I., Big data) σε όλη την αγροδιατροφική αλυσίδα (Συστήματα: πρωτογενούς παραγωγής, μεταποίησης, τυποποίησης, σήμανσης, συσκευασίας, πιστοποίησης, αποθήκευσης, διανομής...

ΚΕΙΜΕΝΟ ΒΑΣΗΣ: ΥΛΙΚΑ, ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΙ ΜΙΚΡΟΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ

Ο τομέας παρουσιάζει ιδιαίτερη δυναμική για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (ΠΔΕ), καθώς χαρακτηρίζεται από συγκέντρωση επιχειρηματικού, καινοτομικού και ερευνητικού δυναμικού, το οποίο θα μπορούσε να τροφοδοτήσει την παραγωγική δραστηριότητα, όπως επίσης και σημαντικού ερευνητικού δυναμικού που θα μπορούσε να οδηγήσει σε ανάπτυξη ενός οικοσυστήματος με υψηλή προστιθέμενη αξία προϊόντων και υπηρεσιών και εστίαση στη διαφοροποίηση της παραγωγής με νέα προϊόντα και δραστηριότητες στα οποία μπορούν αξιοποιηθούν οι σημαντικές τους τεχνολογικές ικανότητες.

Ειδικότερα, ο ιδιαίτερα σημαντικός για τη χώρα και κατ' επέκταση για την ΠΔΕ τομέας των κατασκευών και των δομικών υλικών παρουσιάζει πλέον προϋποθέσεις για σταδιακή επαναφορά σε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης, ενώ παράλληλα κατέχει βαρύνουσα θέση στο πλαίσιο της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης, καθώς οι βιομηχανικοί κλάδοι του οικοσυστήματος καταγράφουν υψηλό περιβαλλοντικό αποτύπωμα το οποίο θα κληθούν να μειώσουν μέσω της αξιοποίησης εναλλακτικών μορφών ενέργειας (όπως το υδρογόνο), καθώς και να αξιοποιήσουν νέες τεχνολογίες για τον περιορισμό της κατανάλωσης ενέργειας.

Παράλληλα, η ανάπτυξη και η χρήση ευφύων, πολυλειτουργικών και προηγμένων τεχνολογικά σύνθετων καινοτόμων υλικών, με διάφορες ιδιότητες, μπορεί να συνεισφέρει σε σημαντικό βαθμό σε κομβικούς τομείς για την οικονομική ανάπτυξη της Περιφέρειας, όπως η παραγωγή και αποθήκευση ενέργειας, η παραγωγή φαρμάκων, οι εφαρμογές στον τομέα των μεταφορών και των κατασκευών, οι ηλεκτρονικές, μικροηλεκτρονικές και φωτονικές τεχνολογίες και η προστασία του περιβάλλοντος με εστίαση στα βιοδιασπώμενα υλικά.

Από πλευράς ερευνητικής δραστηριότητας και ειδικότερα ως προς τη συμμετοχή στα ευρωπαϊκά ερευνητικά προγράμματα Horizon 2020 και Horizon Europe, το Πανεπιστήμιο Πατρών βρίσκεται πολύ ψηλά στην γενική κατάταξη φορέων της χώρας, δημόσιων και ιδιωτικών και συγκεκριμένα στην 6η θέση πανελλαδικά, πίσω μόνο από δύο άλλα ακαδημαϊκά ιδρύματα (το ΕΜΠ και το ΑΠΘ), με συμμετοχή σε 218 έργα (149 του Προγράμματος Horizon 2020 και 69 του Προγράμματος Horizon Europe) από τα 319 έργα στα οποία μετέχει φορέας της Περιφέρειας, συνολικού προϋπολογισμού 109Μ€, γεγονός που δηλώνει μια έντονη εξωστρέφεια, υψηλή τεχνογνωσία στην εξασφάλιση πόρων για ερευνητικά προγράμματα και συνεπή παραγωγή υψηλού επιπέδου ερευνητικού αποτελέσματος σε ποικίλους τομείς.

Ως προς την εστίαση των ερευνητικών αυτών έργων στην ΠΔΕ, είναι αξιοσημείωτο ότι περισσότερο από το 50% της συνολικής χρηματοδότησης αφορά έργα στις παρακάτω Θεματικές Προτεραιότητες, οι οποίες έχουν άμεση συνάφεια με τον Τομέα «Υλικά - Βιομηχανία - Μικροηλεκτρονική»:

- advanced manufacturing and processing
- advanced materials
- climate action, environment, resource efficiency and raw materials
- digital, industry & space
- nanotechnologies

- secure, clean & efficient energy
- smart, green and integrated transport

Ειδικότερα, οι Θεματικές περιοχές: Advanced manufacturing & processing, Advanced materials και Digital, industry & space συγκεντρώνουν μαζί το 40% περίπου της συνολικής χρηματοδότησης έργων Horizon 2020 και Horizon Europe, γεγονός που δηλώνει μια σημαντική ερευνητική προτεραιότητα και παραγωγή στους τομείς αυτούς στην ΠΔΕ.

Η παραγωγή αυτή δεν εντοπίζεται μόνο στο Πανεπιστήμιο Πατρών, στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο και στο Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων (ITYE) «Διόφαντος», αλλά αφορά και σε περισσότερες από 30 επιχειρήσεις της ΠΔΕ που εστιάζουν την έρευνα και την καινοτομία στις παραπάνω θεματικές περιοχές.

Από πλευράς συμμετοχής στους δύο κύκλους του Προγράμματος «Ερευνώ Δημιουργώ Καινοτομώ» (ΕΔΚ) της προηγούμενης περιόδου (2014-2020), οι συναφείς με τον τομέα «Υλικά, Κατασκευές και Βιομηχανία, Μικροηλεκτρονική» θεματικές περιοχές που είχαν τις περισσότερες υποβολές προτάσεων από φορείς της ΠΔΕ, ήταν:

- εργοστάσια του μέλλοντος (34 προτάσεις)
- εξαρτήματα και συστήματα (33 προτάσεις)
- προηγμένα Νανοϋλικά, Νανοςύνθετα Υλικά, Βιοϋλικά / Βιοεμφυτεύματα (24 προτάσεις)
- πολυλειτουργικά υλικά για ενεργειακές Εφαρμογές και υλικά τεχνολογίας ηλιακών κυψελών (15 προτάσεις)
- τεχνολογίες Υδρογόνου (11 προτάσεις)
- τεχνολογίες μεταποίησης (9 προτάσεις)

Κατά την ίδια περίοδο, στο πλαίσιο της πρόσκλησης «Ενίσχυση Επιχειρήσεων για ερευνητικά έργα στους τομείς Μικροηλεκτρονική και των προηγμένων υλικών», της ΕΥΔ ΕΠ Δυτικής Ελλάδας, η οποία προέκυψε από τη σχετική Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης της προηγούμενης περιόδου, εντάχθηκαν συνολικά έντεκα (11) έργα συνολικού προϋπολογισμού 2,05εκ €, τα οποία αφορούσαν κυρίως προτάσεις στα πεδία:

- των προηγμένων υλικών για κατασκευές, ενεργειακές εφαρμογές, αισθητήρες, νανοτεχνολογία, περιβάλλον-υγεία-τρόφιμα και των λειτουργικών υλικών, και
- των εφαρμογών ηλεκτρονικής με εστίαση στο IoT και ειδικότερα σε embedded συστήματα, εφαρμογές smart cities και έξυπνες ενεργειακές και περιβαλλοντικές εφαρμογές.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, όπως επίσης και τη χαρτογράφηση της δυναμικής των επιχειρήσεων και των ερευνητικών/ακαδημαϊκών φορέων στον τομέα «Υλικά, Κατασκευές και Βιομηχανία, Μικροηλεκτρονική», οι περιφερειακές προτεραιότητες που αναγνωρίζονται στον τομέα στην ΠΔΕ για τη νέα περίοδο αφορούν:

- υλικά, διεργασίες, διατάξεις & συστήματα παραγωγής με έμφαση στην κυκλική οικονομία και τη βιομηχανική συμβίωση,
- υλικά και τεχνολογίες με εφαρμογές στην υγεία και την φαρμακοβιομηχανία,
- υλικά, διεργασίες και διατάξεις για την παραγωγή, μεταφορά και αποθήκευση της ενέργειας, περιλαμβανομένων εναλλακτικών μορφών ενέργειας, όπως το υδρογόνο,

- ο υλικά και διατάξεις για εφαρμογές και συστήματα μεταφορών, διαστήματος, ασφάλειας & τηλεπικοινωνιών,
- ο εναλλακτικά υλικά βιώσιμων συσκευασιών τροφίμων και προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας,
- ο νέα υλικά στον τομέα του σχεδιασμού, κατασκευής, μετασκευής, συντήρησης, καθώς και ανακύκλωσης πλοίων και σκαφών όλων των κατηγοριών,
- ο πολυλειτουργικά υλικά με έμφαση στα βιοδιασπώμενα πολυμερή για την αντικατάσταση των κλασικών πολυμερών και στόχο τη μείωση της περιβαλλοντικής επιβάρυνσης,
- ο καινοτόμες ψηφιακές μεθόδους και τεχνολογίες για τη βελτιστοποίηση διεργασιών βιομηχανικής παραγωγής και μεταποίησης, με έμφαση στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, της παραγωγικότητας, της ποιότητας των προϊόντων και της ασφάλειας,
- ο ενίσχυση της συνδεσιμότητας μεταξύ παραγωγικών μονάδων και συστημάτων, μέσω της αναβάθμισης του βιομηχανικού εξοπλισμού ή και της διασύνδεσης των πόρων με χρήση καινοτόμων ψηφιακών τεχνολογιών και μεθόδων,
- ο βελτιστοποίηση διαδικασιών συντήρησης βιομηχανικού εξοπλισμού μέσω της εφαρμογής προηγμένων ψηφιακών τεχνολογιών και συστημάτων,
- ο ανάπτυξη «έξυπνων», αυτόνομων συστημάτων βιομηχανικής παραγωγής με εφαρμογή ψηφιακών τεχνολογιών και συστημάτων,
- ο ενσωμάτωση τεχνολογιών προσθετικής παραγωγής ή τρισδιάστατης εκτύπωσης, με σκοπό την αύξηση της παραγωγικής δυνατότητας, την αποφυγή αστοχιών και την ελάττωση των απορριμμάτων κατά την παραγωγή, συνοδευόμενα από τη βελτίωση των ποιοτικών χαρακτηριστικών των τελικών προϊόντων,
- ο εφαρμογές Ψηφιακών Διδύμων (στην υγεία, στις έξυπνες πόλεις),
- ο εφαρμογές smart/digital manufacturing στη βιομηχανία, τις πόλεις τον αγροτικό τομέα και τον τουρισμό,
- ο διαδικασίες παραγωγής ηλεκτρονικών, μικροηλεκτρονικών και μικροκυματικών διατάξεων
- ο ευέλικτα και συνεργατικά συστήματα βιομηχανικής παραγωγής και μεταποίησης, και
- ο νέες τεχνολογίες υψηλής παραγωγικότητας και αξιοπιστίας για εφαρμογές κατασκευής ή/και μεταποίησης.

Συνοπτικά οι Περιοχές Παρέμβασης του Τομέα «Υλικά, Κατασκευές και Βιομηχανία, Μικροηλεκτρονική» και οι αντίστοιχες προτεραιότητες της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης που εξειδικεύονται για την ΠΔΕ σύμφωνα με τα μέλη της Συμβουλευτικής Ομάδας, παρουσιάζονται κατά φθίνουσα σειρά προτεραιότητας στον παρακάτω πίνακα.

Περιοχή Παρέμβασης		Προτεραιότητα	
Κωδικός	Περιγραφή	Κωδικός	Περιγραφή
07.10	Λοιπές διατομεακές παρεμβάσεις	07.10.04	Καινοτόμες εφαρμογές ΤΠΕ στη διαχείριση ενέργειας (π.χ. χρήση διαδικτύου των Πραγμάτων (IoT), έξυπνων δικτύων, blockchain, τεχνητής νοημοσύνης, μηχανικής μάθησης)
08.05	Έξυπνη, ψηφιοποιημένη βιομηχανία και μεταποίηση	08.05.04	Έξυπνες τεχνολογίες και στρατηγικές για την επιμήκυνση του λειτουργικού χρόνου ζωής των συστημάτων παραγωγής
08.07	Εξαρτήματα και συστήματα	08.07.01	Νάνο-Μικροηλεκτρονική και ενσωματωμένα συστήματα χαμηλής ενεργειακής κατανάλωσης
07.01	Ενεργειακή αποδοτικότητα και εξοικονόμηση ενέργειας	07.01.01	Τεχνολογίες, συστήματα, διεργασίες για την ενεργειακή αποδοτικότητα και εξοικονόμηση ενέργειας στη βιομηχανία
07.01	Ενεργειακή αποδοτικότητα και εξοικονόμηση ενέργειας	07.01.02	Τεχνολογίες, συστήματα, διεργασίες για την ενεργειακή αποδοτικότητα και εξοικονόμηση ενέργειας στα κτίρια
01.10	Υλικά και διατάξεις για εφαρμογές μεταφορών, διαστήματος, ασφάλειας & τηλεπικοινωνιών	01.10.01	Ανάπτυξη προηγμένων υλικών και τεχνολογιών για επίγειες, εναέριες και θαλάσσιες μεταφορές για εξοικονόμηση ενέργειας
01.10	Υλικά και διατάξεις για εφαρμογές μεταφορών, διαστήματος, ασφάλειας & τηλεπικοινωνιών	01.10.05	Υλικά για μη επανδρωμένα αερομεταφερόμενα οχήματα
06.02	Ανάπτυξη ευφύων υποδομών και συστημάτων και υπηρεσιών υποδομών	06.02.12	Τεχνολογίες μη επανδρωμένων εναέριων οχημάτων (drones) για την βελτίωση των city logistics και της παράδοσης τελευταίου μιλίου (last-mile)
08.05	Έξυπνη, ψηφιοποιημένη βιομηχανία και μεταποίηση	08.05.05	Τεχνολογίες και στρατηγικές μηδενικών σφαλμάτων σε έξυπνα εργοστάσια (Zero Defect Manufacturing)
08.05	Έξυπνη, ψηφιοποιημένη βιομηχανία και μεταποίηση	08.05.06	Ολοκληρωμένες τεχνολογίες γρήγορης επανα-παραμετροποίησης υποδομών για την στήριξη ευέλικτων συστημάτων παραγωγής (Reconfigurable Manufacturing Systems/Industry 4.0)
08.07	Εξαρτήματα και συστήματα	08.07.02	Αισθητήρες (MEMS - Microelectromechanical systems)
08.07	Εξαρτήματα και συστήματα	08.07.03	Ηλεκτρονικά και ενσωματωμένα συστήματα διαχείρισης ήχου, βίντεο και εικόνες
08.07	Εξαρτήματα και συστήματα	08.07.04	Συστήματα και εργαλεία ηλεκτρονικής ασφάλειας
01.10	Υλικά και διατάξεις για εφαρμογές μεταφορών, διαστήματος, ασφάλειας & τηλεπικοινωνιών	01.10.02	Έξυπνα υλικά και υλικά για διαστημικές εφαρμογές

Περιοχή Παρέμβασης		Προτεραιότητα	
01.03	Αναδιαμορφώσιμα συστήματα παραγωγής & αλυσίδες προστιθέμενης αξίας	01.03.03	Νέες τεχνολογίες υψηλής παραγωγικότητας και αξιοπιστίας για εφαρμογές κατασκευής ή/και μεταποίησης
01.04	Υλικά, διεργασίες, διατάξεις & συστήματα παραγωγής για την κυκλική οικονομία & τη βιομηχανική συμβίωση	01.04.01	Ολιστικός σχεδιασμός προϊόντων με στόχο την ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιδράσεων στο περιβάλλον σε όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους, συστήματα και διεργασίες ιχνηλάτησης/παρακολούθησης/μέτρησης του περιβαλλοντικού αποτυπώματος
01.04	Υλικά, διεργασίες, διατάξεις & συστήματα παραγωγής για την κυκλική οικονομία & τη βιομηχανική συμβίωση	01.04.08	Υλικά και αισθητήρες χημικών και άλλων διεργασιών για την κυκλική οικονομία & βιομηχανική συμβίωση
01.10	Υλικά και διατάξεις για εφαρμογές μεταφορών, διαστήματος, ασφάλειας & τηλεπικοινωνιών	01.10.08	Προηγμένοι αισθητήρες και τεχνολογίες για εφαρμογές μεταφορών και παρακολούθηση αυτών
01.02	Διεργασίες, εξοπλισμός & συστήματα για τη μετάβαση στη ψηφιοποιημένη βιομηχανική παραγωγή	01.02.04	Ανάπτυξη «έξυπνων», αυτόνομων συστημάτων βιομηχανικής παραγωγής με εφαρμογή ψηφιακών τεχνολογιών και συστημάτων
01.06	Υλικά, διεργασίες και διατάξεις για παραγωγή, μεταφορά και αποθήκευση ενέργειας	01.06.03	Ευφυή συστήματα μετατροπής ενέργειας
01.06	Υλικά, διεργασίες και διατάξεις για παραγωγή, μεταφορά και αποθήκευση ενέργειας	01.06.04	Υλικά για τεχνολογίες παραγωγής, μεταφοράς, αποθήκευσης συμπεριλαμβανομένης της συμπίεσης και χρήσης υδρογόνου
01.06	Υλικά, διεργασίες και διατάξεις για παραγωγή, μεταφορά και αποθήκευση ενέργειας	01.06.07	Υλικά και διατάξεις για τη μείωση ενεργειακών απαιτήσεων κατασκευών
01.11	Νανοτεχνολογία, νανοηλεκτρονική, φωτονική	01.11.10	Νανοϋλικά για αποθήκευση ενέργειας και νέες μπαταρίες ή συστατικά αυτών
01.01	Διεργασίες, εξοπλισμός & συστήματα για τη μετάβαση στην κλιματικά ουδέτερη βιομηχανική παραγωγή	01.01.06	Πilotικές εφαρμογές σε πραγματικής κλίμακας μονάδες βιομηχανικής παραγωγής ή μεταποίησης που αφορούν συνέργειες μεταξύ των παραπάνω προτεραιοτήτων
01.02	Διεργασίες, εξοπλισμός & συστήματα για τη μετάβαση στη ψηφιοποιημένη βιομηχανική παραγωγή	01.02.03	Βελτιστοποίηση διαδικασιών συντήρησης βιομηχανικού εξοπλισμού με εφαρμογή προηγμένων ψηφιακών τεχνολογιών και συστημάτων
01.02	Διεργασίες, εξοπλισμός & συστήματα για τη μετάβαση στη ψηφιοποιημένη βιομηχανική παραγωγή	01.02.05	Ενσωμάτωση τεχνολογιών προσθετικής παραγωγής ή τρισδιάστατης εκτύπωση στην παραγωγή, με σκοπό την αύξηση παραγωγικής δυνατότητας, την αποφυγή αστοχιών, την ελάττωση απορριμμάτων κατά την παραγωγή και τη βελτίωση ποιοτικών χαρακτηριστικών τελικών
01.02	Διεργασίες, εξοπλισμός & συστήματα για τη μετάβαση στη ψηφιοποιημένη βιομηχανική παραγωγή	01.02.06	Πilotικές εφαρμογές σε πραγματικής κλίμακας μονάδες βιομηχανικής παραγωγής ή μεταποίησης που αφορούν συνέργειες μεταξύ των παραπάνω προτεραιοτήτων
01.03	Αναδιαμορφώσιμα συστήματα παραγωγής & αλυσίδες προστιθέμενης αξίας	01.03.01	Εφαρμογές Ψηφιακών Διδύμων σε θέματα διεργασιών βιομηχανικής παραγωγής ή/και μεταποίησης

Περιοχή Παρέμβασης		Προτεραιότητα	
01.03	Αναδιαμορφώσιμα συστήματα παραγωγής & αλυσίδες προστιθέμενης αξίας	01.03.02	Ευέλικτα και συνεργατικά συστήματα βιομηχανικής παραγωγής ή/και μεταποίησης
01.04	Υλικά, διεργασίες, διατάξεις & συστήματα παραγωγής για την κυκλική οικονομία & τη βιομηχανική συμβίωση	01.04.02	Ανάπτυξη ασφαλών και βιώσιμων υλικών, προϊόντων και διεργασιών εκ σχεδιασμού και εκτίμηση κινδύνου
01.04	Υλικά, διεργασίες, διατάξεις & συστήματα παραγωγής για την κυκλική οικονομία & τη βιομηχανική συμβίωση	01.04.03	Ανάπτυξη τεχνολογιών ολοκληρωμένης διαχείρισης προϊόντων και υλικών ευρείας κατανάλωσης σύμφωνα με τις αρχές του 5R/Reduce-Reprocess-Reuse-Recycle-Recover. Νέες μέθοδοι συλλογής, διαχωρισμού και παρακολούθησης του κύκλου ζωής των υλικών
01.04	Υλικά, διεργασίες, διατάξεις & συστήματα παραγωγής για την κυκλική οικονομία & τη βιομηχανική συμβίωση	01.04.06	Τεχνολογίες και ανακύκλωση συνθέτων ή πολυστρωματικών οργανικών υλικών
01.05	Υλικά, διατάξεις και τεχνολογίες για εφαρμογές στην υγεία	01.05.04	Βιοαισθητήρες για ανίχνευση, διάγνωση ή/και θεραπεία
01.05	Υλικά, διατάξεις και τεχνολογίες για εφαρμογές στην υγεία	01.05.09	Υλικά, διατάξεις, αισθητήρες, μικροσυστήματα, τεχνολογίες για ασφάλεια και υγιεινή στους χώρους εργασίας, νοσοκομεία, κλπ.
01.06	Υλικά, διεργασίες και διατάξεις για παραγωγή, μεταφορά και αποθήκευση ενέργειας	01.06.01	Υλικά και διατάξεις για τη χρήση και μετατροπή της ηλιακής ενέργειας
01.06	Υλικά, διεργασίες και διατάξεις για παραγωγή, μεταφορά και αποθήκευση ενέργειας	01.06.02	Υλικά για συγκομιδή ενέργειας από το περιβάλλον για ενεργειακά αυτόνομες διασυνδεδεμένες διατάξεις/συστήματα
01.07	Υλικά και διεργασίες για αειφορία στις βιομηχανικές και κτηριακές κατασκευές, υποδομές και πολιτιστική κληρονομιά	01.07.06	Προηγμένα υλικά, μέθοδοι ή και συστήματα για δομικά έργα ειδικών προδιαγραφών, συμπεριλαμβανομένων υποδομών μεταφορών, ενέργειας, πολιτικής προστασίας
01.07	Υλικά και διεργασίες για αειφορία στις βιομηχανικές και κτηριακές κατασκευές, υποδομές και πολιτιστική κληρονομιά	01.07.07	Ενσωμάτωση προηγμένων ψηφιακών μεθόδων και συστημάτων για την κατασκευή, ή/και την αξιολόγηση εν λειτουργία, κτηρίων και υποδομών
01.07	Υλικά και διεργασίες για αειφορία στις βιομηχανικές και κτηριακές κατασκευές, υποδομές και πολιτιστική κληρονομιά	01.07.08	Πιλοτικές εφαρμογές σε πραγματικής κλίμακας κτήρια ή και υποδομές που αφορούν συνέργειες για ενσωμάτωση υλικών, μεθόδων ή/και συστημάτων των παραπάνω προτεραιοτήτων
01.08	Υλικά, επιστρώσεις, τεχνολογίες κατεργασίας επιφανειών	01.08.04	Τεχνολογίες επιφανειακής χημικής τροποποίησης ή/και μικρο-νανοδόμησης επιφανειών (υγρές, laser, πλάσμα κλπ) και εφαρμογές
01.09	Πρώτες ύλες, βιομηχανικά υλικά υλικά συσκευασίας, προϊόντα ευρείας κατανάλωσης - Διεργασίες παραγωγής	01.09.03	Ανάπτυξη υλικών και διεργασιών για ιδιαίτερα απαιτητικά περιβάλλοντα
01.09	Πρώτες ύλες, βιομηχανικά υλικά υλικά συσκευασίας, προϊόντα ευρείας κατανάλωσης - Διεργασίες παραγωγής	01.09.08	Ανάπτυξη υλικών και διεργασιών για ινώδη, υφασμένα ή μη υφασμένα προϊόντα με αναβαθμισμένες ιδιότητες και μειωμένο περιβαλλοντικό αποτύπωμα με εφαρμογές σε

Περιοχή Παρέμβασης		Προτεραιότητα	
			κατασκευές, ναυτιλία, έξυπνα ενδύματα, γεωργία, ασφάλεια κ.ά.
01.09	Πρώτες ύλες, βιομηχανικά υλικά υλικά συσκευασίας, προϊόντα ευρείας κατανάλωσης - Διεργασίες παραγωγής	01.09.09	Εκμετάλλευση και Βιώσιμη διαχείριση των εγχώριων φυσικών πόρων για εφαρμογές στις κατασκευές, τη βιομηχανία και άλλες εξειδικευμένες εφαρμογές και προϊόντα υψηλής προστιθέμενης αξίας - Καινοτόμες τεχνολογίες χαρτογράφησης, έρευνας και εξόρυξης ορυκτών
01.10	Υλικά και διατάξεις για εφαρμογές μεταφορών, διαστήματος, ασφάλειας & τηλεπικοινωνιών	01.10.06	Υλικά, ηλεκτρονικές διατάξεις και τεχνολογίες για επίγειες και δορυφορικές τηλεπικοινωνίες 5G-6G και άλλα δίκτυα επικοινωνίας
01.11	Νανοτεχνολογία, νανοηλεκτρονική, φωτονική	01.11.04	Τυπωμένα, εύκαμπτα ηλεκτρονικά και ηλεκτρονικά «ένδυσης» (wearable electronics) και εφαρμογές
01.11	Νανοτεχνολογία, νανοηλεκτρονική, φωτονική	01.11.07	Υλικά και τεχνολογίες για φυσικούς, χημικούς, βιολογικούς αισθητήρες, και μικρο-νανο συστήματα και εφαρμογές αυτών όπως στο περιβάλλον και το διαδίκτυο πραγμάτων
07.03	Αποθήκευση Ενέργειας	07.03.02	Τεχνολογίες και συστήματα ηλεκτρικής αποθήκευσης ενέργειας (υπερπυκνωτές, υπεραγώγιμη μαγνητική αποθήκευση)
07.04	Τεχνολογίες και συστήματα Υδρογόνου και κλιματικά ουδέτερων καυσίμων	07.04.01	Παραγωγή, αποθήκευση, καθαρισμός, συμπίεση υδρογόνου
07.10	Λοιπές διατομεακές παρεμβάσεις	07.10.03	Νέα υλικά και μέθοδοι παραγωγής, τμήματα ΘΗΣ για μείωση του κόστους και ενσωμάτωση σε ολοκληρωμένα συστήματα
08.01	Τεχνολογίες διαχείρισης δεδομένων και πληροφοριών	08.01.01	Ανοιχτά ή/και μεγάλου όγκου δεδομένα (open data, big data), ανάλυση δεδομένων υψηλής απόδοσης, διαχείριση δεδομένων γράφων
08.07	Εξαρτήματα και συστήματα	08.07.06	Μικροκυματικές διατάξεις
08.07	Εξαρτήματα και συστήματα	08.07.09	Διαδικασίες παραγωγής μικροηλεκτρονικών και ηλεκτρονικών διατάξεων
08.07	Εξαρτήματα και συστήματα	08.07.10	Ηλεκτρονικά χαμηλής κατανάλωσης
08.08	Ασφάλεια σε Ψηφιακό περιβάλλον και Καταναεμημένα έμπιστα συστήματα δεδομένων, εγγραφών και συναλλαγών	08.08.08	Έμπιστα συστήματα καταλογράφησης/smart registries (ακίνητα, μέσα μεταφοράς κ.ά.)
01.02	Διεργασίες, εξοπλισμός & συστήματα για τη μετάβαση στη ψηφιοποιημένη βιομηχανική παραγωγή	01.02.01	Ανάπτυξη καινοτόμων ψηφιακών μεθόδων για τη βελτιστοποίηση διεργασιών βιομηχανικής παραγωγής ή και μεταποίησης, με έμφαση στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, της παραγωγικότητας ή και της ποιότητας των προϊόντων

Περιοχή Παρέμβασης		Προτεραιότητα	
01.04	Υλικά, διεργασίες, διατάξεις & συστήματα παραγωγής για την κυκλική οικονομία & τη βιομηχανική συμβίωση	01.04.04	Αξιοποίηση δευτερογενών υλικών, απορρίψεων, απορριμμάτων βιομηχανικής, εξορυκτικής, γεωργικής ή αστικής προέλευσης ως εναλλακτικές πηγές υλικών ή καύσιμων
01.04	Υλικά, διεργασίες, διατάξεις & συστήματα παραγωγής για την κυκλική οικονομία & τη βιομηχανική συμβίωση	01.04.05	Οικο-καινοτόμες προσεγγίσεις στις διεργασίες ανάκτησης μετάλλων και κρίσιμων πρώτων υλών και επαναχρησιμοποίησης τους. Τεχνολογίες βιώσιμης αποσυναρμολόγησης και ανακύκλωσης μεταλλικών και άλλων δομών στο τέλος του κύκλου ζωής τους
01.06	Υλικά, διεργασίες και διατάξεις για παραγωγή, μεταφορά και αποθήκευση ενέργειας	01.06.06	Υλικά για διατάξεις με χαμηλή κατανάλωση ενέργειας

ΚΕΙΜΕΝΟ ΒΑΣΗΣ: ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Στον τομέα του Πολιτισμού και των ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών λειτουργούν σε εθνικό επίπεδο περίπου 62 χιλιάδες επιχειρήσεις (το 4,34% των επιχειρήσεων της χώρας), στις οποίες απασχολούνται 228 χιλιάδες περίπου εργαζόμενοι (το 5,15% των απασχολούμενων της χώρας αντίστοιχα). Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας οι αντίστοιχες επιδόσεις είναι 2.826 επιχειρήσεις (2,87% των επιχειρήσεων της Περιφέρειας), με 6.940 περίπου εργαζόμενους (3,62% των απασχολούμενων στην Περιφέρεια). Από τις Περιφερειακές Ενότητες, το μεγαλύτερο αριθμό επιχειρήσεων και απασχολούμενων στον τομέα έχει η Αχαΐα και τον μικρότερο η Αιτωλοακαρνανία.

Με δεδομένα το πλούσιο πολιτιστικό απόθεμα της περιοχής, την ύπαρξη και δραστηριοποίησης ακαδημαϊκών και ερευνητικών ιδρυμάτων με υψηλή τεχνολογική ένταση στην Περιφέρεια, την ταχεία ανάπτυξη νεοφυούς οικοσυστήματος ειδικότερα στην Πάτρα και την ισχυρή υφιστάμενη κουλτούρα «τέχνης του δρόμου» ιδιαίτερα στην Πάτρα και το Αίγιο, το θεματικό πεδίο έχει σημαντικό περιθώριο βελτίωσης και ενίσχυσής του.

Επιπλέον, σημαντικό πλεονέκτημα της Περιφέρειας αποτελεί η ύπαρξη υψηλού επιπέδου ανθρώπινου δυναμικού, όχι μόνο στο χώρο των νέων τεχνολογιών αλλά και στο χώρο του σύγχρονου πολιτισμού.

Η δημιουργία και παραγωγή σύγχρονου πολιτιστικού προϊόντος και καινοτομίας στο χώρο του σύγχρονου ψηφιακού πολιτισμού δεν έχει ανάγκη μόνο τη δημιουργία εργαλείων ή διαδικτυακών πλατφορμών για να την υποστηρίξουν. Θα πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στην υποστήριξη της παραγωγής σύγχρονου (και ψηφιακού) πολιτισμικού περιεχομένου και δράσεων διάθεσης και προβολής του.

Προτεραιότητα θα πρέπει να δοθεί και στην ψηφιακή καταγραφή και τεκμηρίωση του πολιτιστικού αποθέματος και στην οργανωμένη και μεθοδική διαχείριση της πληροφορίας που αφορά στην πολιτιστική κληρονομιά της Περιφέρειας. Ειδικότερα, η ανάπτυξη καινοτόμων ψηφιακών πλατφορμών, εφαρμογών και τεχνικών με την αξιοποίηση μεθόδων συμμετοχικού σχεδιασμού και πληθοπορισμού, για τη συλλογή, καταγραφή, οπτικοακουστική αναπαράσταση και ανάδειξη της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς της Περιφέρειας, θα μπορούσε να αποτελέσει πεδίο δημιουργίας νέων αλυσίδων αξίας, ενώ παράλληλα η αξιοποίηση ψηφιακών εργαλείων και υπηρεσιών σε αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία, που αποτελούν εστίες ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος για την ΠΔΕ, θα συμβάλλουν στην ενίσχυση και αναβάθμιση της προσφερόμενης εμπειρίας του επισκέπτη.

Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας τα έσοδα από τον Τουρισμό αντιπροσωπεύαν μόλις το 2% (98 εκ. ευρώ) των συνολικών εσόδων της χώρας, και με βάσει τις εκτιμήσεις του ΣΕΤΕ η άμεση συμβολή του τουρισμού στο ΑΕΠ της Περιφέρειας ανέρχεται μόλις στο 1%.

Η Δυτική Ελλάδα χαρακτηρίζεται από σημαντικό πλούτο γεωγραφικά διατεταγμένων φυσικών και πολιτισμικών χώρων όπου μπορούν να υποδεχθούν και να ικανοποιήσουν διάφορες μορφές εναλλακτικού τουρισμού. Ο τουρισμός σε συνδυασμό με τον πολιτισμό δύναται να αποτελέσει κινητήρια δύναμη της οικονομίας της Περιφέρειας. Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού που υπάρχουν σήμερα στην Περιφέρεια δεν είναι οργανωμένες, ενώ

υπάρχει μεγάλο περιθώριο βελτίωσης στην εφαρμογή οργανωτικών καινοτομιών και εφαρμογών της πληροφορικής.

Η σχέση του πολιτισμού με τον τουρισμό είναι πολύ ισχυρή καθώς αποτελεί σημαντικό πόλο έλξης και διαφοροποίησης του τουριστικού προϊόντος και επομένως αντιμετωπίζονται μαζί ως ένα ενιαίος τομέας ανάπτυξης, ενώ η χρήση του πολιτιστικού αποθέματος, της υλικής και άυλης κληρονομιάς αλλά και της σύγχρονης πολιτιστικής δημιουργίας είναι απαραίτητη και συνιστά πηγή παραγωγής πλούτου. Παράλληλα μεγάλη ώθηση μπορούν να δώσουν ο γενικότερος μετασχηματισμός του τουριστικού προϊόντος μέσα από την αναβάθμιση του πολιτιστικού αποθέματος, η αξιοποίηση της διεθνούς αναγνωρισιμότητας (brand-name) της Ολυμπίας ως προορισμού στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και η προώθηση διατομεακών παρεμβάσεων με άλλους τομείς της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης, όπως οι τομείς: «Περιβάλλον – Κυκλική Οικονομία», «Αειφόρος Ενέργεια» και «Ψηφιακές Τεχνολογίες».

Από την ανάλυση της αλυσίδας αξίας, οι τουριστικές δραστηριότητες τροφοδοτούν και τροφοδοτούνται από δραστηριότητες, υπηρεσίες και προϊόντα αρκετών κλάδων. Άλλοι κλάδοι με σημαντικές εισροές στον τουρισμό -πέραν του πολιτισμού- είναι η γεωργική παραγωγή και τα τρόφιμα, οι μεταφορές και τα logistics, και οι συναφείς με αυτούς δραστηριότητες.

Η υιοθέτηση νέων καινοτόμων ψηφιακών τεχνολογιών και εργαλείων καθώς και των Έξυπνων Δικτύων και Υπηρεσιών, δύναται να αναβαθμίσουν το προσφερόμενο τουριστικό προϊόν, να βελτιώσουν την παρεχόμενη εμπειρία χρήστη και σε συνδυασμό με την ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου, συνεκτικού και στοχευμένου προγράμματος τουριστικής προβολής και προώθησης να αναδείξουν την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας σε έναν έξυπνο προορισμό.

Κάποιες από τις πρακτικές που θα μπορούσαν να εφαρμοστούν προς την κατεύθυνση αυτή είναι:

- ο επανασχεδιασμός των εκθέσεων των μουσείων γύρω από συγκεκριμένους θεματικούς άξονες και θέματα storytelling,
- η δημιουργία θεματικών περιοχών ψηφιακής προβολής που θα αφορούν στην ιστορική εξέλιξη του προορισμού σε διάφορα πεδία,
- η χρήση τεχνολογιών ψηφιακής αφήγησης και περιήγησης,
- η εικονική και επαυξημένη πραγματικότητα και σύμμειξη φυσικού και ψηφιακού περιεχομένου για την ενίσχυση της εμπειρίας και των δραστηριοτήτων των επισκεπτών,
- η επέκταση ψηφιακού πολιτιστικού περιεχομένου και διάδρασης σε μουσεία και πολιτιστικούς χώρους, και
- η εφαρμογή τεχνολογιών διαχείρισης κοινού σε πραγματικό χρόνο και προβλέψεις σχετικά με την ροή επισκεπτών.

Παράλληλα, καινοτομικές δραστηριότητες στην διοίκηση και την οργάνωση των τουριστικών επιχειρήσεων, στον σχεδιασμό νέων προϊόντων και υπηρεσιών καθώς και στην προβολή και παροχή αυτών, μέσω και της αξιοποίησης της σύγχρονης τεχνολογίας, θα επιφέρουν πολλαπλά οφέλη στον κλάδο του τουρισμού στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.

Η Δημιουργική Βιομηχανία περιλαμβάνει όλες τις επιχειρήσεις που έχουν ως πυρήνα της δραστηριότητάς τους την «ικανότητα για δημιουργία» (creation), με την έννοια της διανοητικής και κοινωνικής διεργασίας για την παραγωγή νέων ιδεών, εννοιών, σχεδίων, συνδέσμων, διαδικασιών και clusters, αξιοποιώντας πολιτισμικές εισροές, παρά το γεγονός ότι οι εκροές τους είναι υπηρεσίες και προϊόντα που μπορεί να έχουν και λειτουργικό χαρακτήρα.

Ο όρος καλύπτει ένα ευρύ και ετερόκλητο φάσμα δραστηριοτήτων (ενδεικτικά: αναπαραστατικές και εικαστικές τέχνες, κλωστοϋφαντουργία/ένδυση, υπόδηση, σχεδιασμός, αρχιτεκτονική, διαφήμιση, εκδόσεις, οπτικοακουστικά μέσα, λογισμικό, ηλεκτρονικά παίγνια, κοσμήματα, χειροτεχνία, κ.λπ.) συναφών με το ευρύτερο πεδίο του πολιτισμού και της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ για το έτος 2020, οι νομικές μονάδες που δραστηριοποιούνται στον τομέα Δημιουργικών και Πολιτιστικών Βιομηχανιών στην ΠΔΕ είναι 1.614, αριθμός που αντιστοιχεί στο 1,68% των συνολικών νομικών μονάδων της περιφέρειας του ίδιου έτους, ενώ, για το σύνολο της χώρας, το αντίστοιχο ποσοστό είναι υπερδιπλάσιο (3,18%), ωστόσο, ειδικά στην Π.Ε. Αχαΐας, τα αντίστοιχα ποσοστά είναι κοντά σε εκείνα σε εθνικό επίπεδο.

Ως προς τους κλάδους του ευρύτερου τομέα Δημιουργικών και Πολιτιστικών Βιομηχανιών, εκείνοι που εμφανίζουν αυξημένη επιχειρηματική δραστηριότητα στην ΠΔΕ, είναι αυτοί της Αρχιτεκτονικής, της ανάπτυξης λογισμικού και του προγραμματισμού ηλεκτρονικών συστημάτων. Στους λοιπούς κλάδους του τομέα καταγράφεται ένας κατακερματισμός των δημιουργικών - χειροτεχνικών επιχειρήσεων και χαμηλοί δείκτες ενσωμάτωσης καινοτομίας, εξαγωγικού προσανατολισμού και εξειδίκευσης - επανακατάρτισης του υπάρχοντος εργατικού δυναμικού.

Συνολικά στον τομέα «Πολιτισμός-Τουρισμός-Δημιουργικές Βιομηχανίες», οι διεθνείς προκλήσεις, όπως το θέμα της ασφάλειας και της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης αναδεικνύονται σε ευκαιρίες ανάπτυξης ανταγωνιστικών προϊόντων, με αξιοποίηση τεχνολογιών που επηρεάζουν οριζόντια μεγάλο εύρος δραστηριοτήτων του, όπως η πληροφορική και οι ενεργειακές τεχνολογίες.

Η αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών και η προώθηση καινοτομιών στον τουρισμό, στον πολιτισμό και στη δημιουργική βιομηχανία μπορούν να οδηγήσουν σε μείωση των εμποδίων εισόδου στην αγορά τουριστικών, πολιτιστικών και δημιουργικών προϊόντων, σε ευκαιρίες διείσδυσης στην παγκόσμια αγορά, σε μείωση του κόστους και αύξηση των επιλογών και στην ευκολία πρόσβασης για τους καταναλωτές σε αυτά μέσω των νέων τεχνολογιών καθώς και στην δημιουργία απαραίτητων νέων θέσεων εργασίας στην Περιφέρεια.

Από πλευράς ερευνητικής δραστηριότητας και ειδικότερα ως προς τη συμμετοχή στα ευρωπαϊκά ερευνητικά προγράμματα Horizon 2020 και Horizon Europe, το Πανεπιστήμιο Πατρών βρίσκεται πολύ ψηλά στην γενική κατάταξη φορέων της χώρας, δημόσιων και ιδιωτικών και συγκεκριμένα στην 6η θέση πανελλαδικά, πίσω μόνο από δύο άλλα ακαδημαϊκά ιδρύματα (το ΕΜΠ και το ΑΠΘ), με συμμετοχή σε 218 έργα (149 του Προγράμματος Horizon 2020 και 69 του Προγράμματος Horizon Europe) από τα 319 έργα στα

οποία μετέχει φορέας της Περιφέρειας, συνολικού προϋπολογισμού 109Μ€, γεγονός που δηλώνει μια έντονη εξωστρέφεια, υψηλή τεχνογνωσία στην εξασφάλιση πόρων για ερευνητικά προγράμματα και συνεπή παραγωγή υψηλού επιπέδου ερευνητικών αποτελεσμάτων, από τα οποία θα πρέπει να επωφεληθεί ο ευρύτερος τομέας «Πολιτισμός-Τουρισμός-Δημιουργικές Βιομηχανίες» της ΠΔΕ.

Ως προς τις επιδόσεις Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας (ΕΤΑΚ), ενδεικτικό είναι το γεγονός ότι ο Τομέας «Πολιτισμός-Τουρισμός-Δημιουργικές Βιομηχανίες» είχε μερίδιο 12,2% επί του συνόλου των προτάσεων που υποβλήθηκαν από φορείς της ΠΔΕ στο Πρόγραμμα «Ερευνώ Δημιουργώ Καινοτομώ» (ΕΔΚ) της προηγούμενης περιόδου (2014-2020) -και στους δύο κύκλους του Προγράμματος αθροιστικά- έως 31.12.2019, ενώ μεγαλύτερη ζήτηση παρουσίασαν οι παρακάτω Περιοχές Παρέμβασης του τομέα:

- 2.1-Ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των οπτικοακουστικών, με έμφαση στην ενίσχυση και υποστήριξη επιχειρήσεων, επαγγελματιών και φορέων που δραστηριοποιούνται στους χώρους Πολιτισμού, Τουρισμού και Δημιουργικών Βιομηχανιών, με 40 προτάσεις
- 2.2-Ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των οπτικοακουστικών, με έμφαση στην ενίσχυση της εμπειρίας του τελικού χρήστη και σκοπό την ανάδειξη και προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, του σύγχρονου πολιτισμού και του τουριστικού προϊόντος, με 37 προτάσεις, και
- 2.3-Ανάπτυξη εργαλείων και εφαρμογών ΤΠΕ που προωθούν τη συνέργεια των τομέων Πολιτισμού, Τουρισμού, και Δημιουργικών Βιομηχανιών με άλλους θεματικούς τομείς με στόχο την δημιουργία νέων αλυσίδων αξίας, με 16 προτάσεις.

Συνοπτικά οι Περιοχές Παρέμβασης του Τομέα «Πολιτισμός – Τουρισμός – Δημιουργικές Βιομηχανίες» και οι αντίστοιχες προτεραιότητες της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης που προτείνεται να αποτελέσουν την εξειδίκευση του τομέα για την ΠΔΕ, κατά φθίνουσα σειρά προτεραιότητας παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Περιοχή Παρέμβασης		Προτεραιότητα	
Κωδικός	Περιγραφή	Κωδικός	Περιγραφή
02.01	Πολιτισμός	02.01.01	Ανάπτυξη νέων τεχνολογιών-τεχνικών-μεθόδων καταγραφής ή/και ψηφιοποίησης ή/και επιστημονικής τεκμηρίωσης πολιτιστικής κληρονομιάς (κινητής, ακίνητης και άυλης)
02.01	Πολιτισμός	02.01.02	Ανάπτυξη καινοτόμων εφαρμογών, τεχνικών, μεθόδων για την αναβίωση, αναπαράσταση και γενικά για την ανάδειξη και προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς και για την ενίσχυση και προβολή του ελληνικού πολιτισμού, μέσω τεχνολογιών λόγου, ήχου, εικόνας, εικονικής, επαυξημένης και μικτής πραγματικότητας, ψηφιακών παιγνίων και παιγνιοποίησης ή/και σε συνδυασμό με τεχνολογίες αιχμής. (δικτύωση 5G, τεχνητή νοημοσύνη, μηχανική μάθηση, αυτόματη μετάφραση, κ.ά.).
02.01	Πολιτισμός	02.01.03	Ανάπτυξη και αξιοποίηση εφαρμογών, τεχνικών, μεθόδων για: (α) την ανάλυση, τεκμηρίωση, μοντελοποίηση, διαχείριση, προστασία, βελτίωση εμπειρίας χρήστη και αύξηση της επισκεψιμότητας των μνημείων, αρχαιολογικών χώρων, ιστορικών τόπων, μουσείων και χώρων πολιτιστικής κληρονομιάς εν γένει ή/και (β) την ενίσχυση της πρόσβασης του ξενόγλωσσου κοινού στο ελληνικό πολιτιστικό περιεχόμενο ανεξάρτητα ή και

Περιοχή Παρέμβασης		Προτεραιότητα	
Κωδικός	Περιγραφή	Κωδικός	Περιγραφή
			μέσα από τουριστικό περιεχόμενο ή/και (γ) την επαύξηση και βελτίωση των δυνατοτήτων παραδοσιακών μέσων παρουσίασης πολιτιστικού ή/τουριστικού περιεχομένου με την χρήση τεχνολογιών τεχνητής νοημοσύνης ή/και άλλων τεχνολογιών για την εξατομίκευση του περιεχομένου τους.
02.01	Πολιτισμός	02.01.04	Ανάπτυξη ή/και κατοχύρωση πρωτότυπου πολιτιστικού περιεχομένου, που αφορά ενδεικτικά σε: εκδόσεις (έντυπες και ψηφιακές), οπτικοακουστικά, δισκογραφικό τομέα, ψηφιακές εφαρμογές, εκπαιδευτικά προγράμματα και παιχνίδια (ψηφιακά και μη), ηχητικές εκδόσεις, διαδικτυακές πλατφόρμες, περιβάλλοντα υπολογιστικού νέφους, δίκτυα γνώσης κλπ.
02.01	Πολιτισμός	02.01.05	Σχεδίαση και ανάπτυξη τεχνικών και συστημάτων «αφήγησης» (story telling) για την καινοτόμο/ διαδραστική παρουσίαση του κοινωνικού και ιστορικού πλαισίου εκθεμάτων / γεγονότων / συλλογών σε χώρους πολιτιστικού ή/και τουριστικού ενδιαφέροντος, με έμφαση στην χρήση τεχνικών δημιουργίας πολυτροπικών αφηγημάτων.
02.01	Πολιτισμός	02.01.11	Ανάπτυξη καινοτόμων μεθόδων, προϊόντων, υπηρεσιών και πρωτότυπων διατάξεων για την εκτίμηση, αντιμετώπιση φυσικών, τεχνολογικών κινδύνων και κινδύνων από ανθρώπινες δραστηριότητες που απειλούν την πολιτιστική κληρονομιά και για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς εν γένει (από φθορά, καταστροφή, αλλοίωση, κλοπή, παράνομη εξαγωγή, ταυτοποίηση κ.ά.)
02.02	Τουρισμός	02.02.01	Ανάπτυξη εφαρμογών παροχής τουριστικών υπηρεσιών προστιθέμενης αξίας και δικτύωσης που αξιοποιούν τεχνικές ανάλυσης δεδομένων (data analytics) με σκοπό την εξατομικευμένη παροχή πληροφοριών, συστάσεων και περιεχομένου προς τους ταξιδιώτες ή/και την διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος ή/και την διεύρυνση της τουριστικής περιόδου
02.02	Τουρισμός	02.02.04	Ανάπτυξη εργαλείων, εφαρμογών για την διαφήμιση, το marketing ή/και την υποστήριξη της λήψης αποφάσεων για την τόνωση της ανταγωνιστικότητας στους υποτομείς του Τουρισμού ή/και του Πολιτισμού (π.χ. διαδραστικές εφαρμογές, περιβάλλοντα για εμπειρίες εμβύθισης/ immersive experiences, εφαρμογές που θα αξιοποιούν τεχνικές διαχείρισης πληροφοριών και μεγάλων δεδομένων (big data), καθώς και εξειδικευμένες ψηφιακές πλατφόρμες συλλογής και ανάλυσης δεδομένων κλπ
02.02	Τουρισμός	02.02.03	Ανάπτυξη και αξιοποίηση καινοτόμων εργαλείων, προϊόντων, υπηρεσιών και διαδικασιών, για την προώθηση και υποστήριξη ειδικών μορφών τουρισμού (π.χ. κρουαζιέρα, yachting, πολιτιστικός, θρησκευτικός, καταδυτικός και θαλάσσιος τουρισμός, τουρισμός υπαίθρου, επιστημονικός/εκπαιδευτικός τουρισμός, αστικός τουρισμός, οικοτουρισμός, γαστρονομικός τουρισμός, οινοτουρισμός, ιατρικός, αθλητικός, βιωματικός, εναλλακτικός τουρισμός)
02.02	Τουρισμός	02.02.07	Ανάπτυξη ψηφιακών εφαρμογών διαδραστικής μάθησης και συνοδευτικού εκπαιδευτικού υλικού κατάλληλων: (α) για υποστήριξη δραστηριοτήτων εκπαιδευτικού τουρισμού (π.χ. προβολή συγκεκριμένων περιόδων, λογοτεχνικού / ιστορικού περιεχομένου, συμβάντων και χώρων της ελληνικής ιστορίας, του πολιτισμού και των επιστημών, με διεθνές ενδιαφέρον) ή/και (β) για εκπαίδευση (re-skilling και up-skilling) σε νέες πρακτικές και τεχνολογίες στον υποτομέα του Τουρισμού ή/και στον υποτομέα του Πολιτισμού με έμφαση στην επαγγελματική εκπαίδευση και στην δημιουργία νέων δεξιοτήτων
02.02	Τουρισμός	02.02.05	Ανάπτυξη καινοτόμων εργαλείων, εφαρμογών για την προώθηση και αναβάθμιση των πόρων και προϊόντων περιοχών πολιτιστικού, τουριστικού και περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος. Συμπεριλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, παραδοσιακά προϊόντα, προϊόντα που αναδεικνύουν την ιδιαίτερη πολιτιστική και παραγωγική ταυτότητα, την βιοποικιλότητα περιοχών και συμβάλλουν στην διασύνδεση τοπικών οικονομικών λειτουργιών με το φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον, νέα προϊόντα κυκλικής οικονομίας, αειφόρα παραγωγικά πρότυπα, προϊόντα που λαμβάνουν έμπνευση από την παράδοση.

Περιοχή Παρέμβασης		Προτεραιότητα	
Κωδικός	Περιγραφή	Κωδικός	Περιγραφή
02.02	Τουρισμός	02.02.02	Ανάπτυξη τεχνολογιών, εφαρμογών και υπηρεσιών για την υποστήριξη της δημιουργίας έξυπνων και βιώσιμων υποδομών (π.χ. μαρίνες/τουριστικοί λιμένες, αεροδρόμια, εμπορικά κέντρα, χώροι αναψυχής και γενικά σημεία ενδιαφέροντος ή χρηστικά σημεία των πόλεων) με στόχο την προηγμένη και αποδοτική παροχή πολιτιστικών και τουριστικών υπηρεσιών.
02.02	Τουρισμός	02.02.12	Ανάπτυξη εφαρμογών για τη βελτίωση, πρόβλεψη και διαχείριση του ενεργειακού και περιβαλλοντικού αποτυπώματος και θεμάτων βιοασφάλειας των τουριστικών υποδομών. Συμπεριλαμβάνονται εφαρμογές που αξιοποιούν τεχνολογίες για Ευφυείς Χώρους, Διαδίκτυο των Πραγμάτων, κ.ά
02.03	Δημιουργικές Βιομηχανίες	02.03.01	Ανάπτυξη μεθόδων και εφαρμογών για την παροχή νέων προηγμένων υπηρεσιών ή για την βελτιστοποίηση υπάρχουσών υπηρεσιών με αξιοποίηση τεχνικών διαχείρισης, ανάλυσης ή/και οπτικοποίησης δεδομένων ή/και δικτύωσης 5G, τεχνητής νοημοσύνης κλπ.
02.03	Δημιουργικές Βιομηχανίες	02.03.02	Ανάπτυξη εφαρμογών προώθησης μάρκετινγκ και γενικότερα υποστήριξης της λήψης αποφάσεων για την τόνωση της ανταγωνιστικότητας του υποτομέα Δημιουργικών Βιομηχανιών, με αξιοποίηση τεχνικών διαχείρισης πληροφοριών και μεγάλων δεδομένων (big data).
02.03	Δημιουργικές Βιομηχανίες	02.03.03	Ανάπτυξη καινοτόμων εργαλείων ή ψηφιακών πλατφορμών --όπως (α) Media Asset Management πλατφόρμες που προσφέρονται ως προϊόν ή ως υπηρεσία υπολογιστικού νέφους (cloud, SaaS), (β) εργαλεία που ενσωματώνονται σε υφιστάμενες Media Asset Management πλατφόρμες-- για την ενοποιημένη διαχείριση, επεξεργασία και διανομή οπτικοακουστικού περιεχομένου.
02.03	Δημιουργικές Βιομηχανίες	02.03.04	Ανάπτυξη καινοτόμων εφαρμογών προστασίας ψηφιακού περιεχομένου, π.χ. εφαρμογές για εκμετάλλευση, εκκαθάριση, διαχείριση πνευματικών δικαιωμάτων-Digital Rights Management, υδατογράφηση-watermarking
02.03	Δημιουργικές Βιομηχανίες	02.03.05	Ανάπτυξη καινοτόμων ψηφιακών πλατφορμών και μεθόδων διανομής και εκμετάλλευσης οπτικοακουστικού περιεχομένου ή/και ψηφιακών εφαρμογών. Μπορεί να περιλαμβάνει και συλλογή περιεχομένου με χρήση και αξιοποίηση ανοικτών δεδομένων, κοινωνικών δικτύων και μεθόδων πληθοπορισμού (crowdsourcing).
02.03	Δημιουργικές Βιομηχανίες	02.03.06	Ανάπτυξη ψηφιακών πλατφορμών και σειράς εργαλείων ΤΠΕ για την υποστήριξη του σχεδιασμού: - χωρικών περιβαλλόντων και χωρικών διαδραστικών εφαρμογών - διαδραστικών εφαρμογών "αφήγησης" και "εμπειριών", - εφαρμογών στους τομείς της έξυπνης εξομοίωσης χώρου με προσομοίωση συμπεριφορών ατόμων και έξυπνων διαλογικών συστημάτων για την εκπαίδευση προσωπικού, - συστημάτων εκτέλεσης ασκήσεων ετοιμότητας για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών και περιστάσεων, κλπ., με ενσωμάτωση προηγμένων τεχνολογιών
02.03	Δημιουργικές Βιομηχανίες	02.03.11	Ανάπτυξη καινοτόμων εφαρμογών, τεχνολογιών και προσεγγίσεων στις παραστατικές τέχνες και τα λοιπά προϊόντα θεάματος και ακροάματος.
02.03	Δημιουργικές Βιομηχανίες	02.03.12	Ανάπτυξη και αξιοποίηση του καινοτόμου σχεδιασμού (Design) και των εργαλείων και διαδικασιών της «Σχεδιαστικής Σκέψης» (Design Thinking), μέσω και της δημιουργίας αλυσίδων αξίας, για την ανάπτυξη προϊόντων, εφαρμογών, συστημάτων και υπηρεσιών που αποβλέπουν στην υποστήριξη και ενίσχυση του πρωτογενούς και του δευτερογενούς τομέα παραγωγής, συμπεριλαμβανομένης της βιομηχανικής και βιοτεχνικής παραγωγής και της χειροτεχνίας (Arts and Crafts).

Επιπλέον, στην ΠΔΕ εντοπίζονται και οι παρακάτω νέες προτεραιότητες ανά Περιοχή Παρέμβασης του Τομέα «Πολιτισμός – Τουρισμός – Δημιουργικές Βιομηχανίες», οι οποίες δεν περιλαμβάνονται στην Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης:

Περιοχή Παρέμβασης		Νέα Προτεραιότητα για την ΠΔΕ
Κωδικός	Περιγραφή	
02.01	Πολιτισμός	Ανάπτυξη δικτύων/συνεργειών για ανταλλαγή καλών πρακτικών. Έμφαση στα διεθνή δίκτυα.
02.01	Πολιτισμός	Εστίαση σε "φυσική κληρονομιά" (δημιουργία θεματικών διαδρομών κ.ά.)
02.03	Δημιουργικές Βιομηχανίες	Εξωστρέφεια, προβολή, συνέργειες σε διεθνές επίπεδο.

Τέλος, καταγράφονται οι παρακάτω ανάγκες για δεξιότητες (δράσεις reskilling/upskilling) ανά Περιοχή Παρέμβασης του Τομέα «Πολιτισμός – Τουρισμός – Δημιουργικές Βιομηχανίες», για την υποστήριξη των αναδεικνυόμενων περιφερειακών προτεραιοτήτων και αναπτυξιακών παρεμβάσεων στον τομέα, για την ΠΔΕ:

Περιοχή Παρέμβασης		Περιγραφή ανάγκης Reskilling / Upskilling
Κωδικός	Περιγραφή	
02.01	Πολιτισμός	Δράσεις – παρεμβάσεις για την απόκτηση κι ενίσχυση γενικών και ψηφιακών δεξιοτήτων“ Business skills, όπως: • Ίδρυση επιχείρησης – εκπόνηση και υλοποίηση business plan • Πράσινη επιχειρηματικότητα και αρχές βιώσιμης ανάπτυξης • Δημόσιες συμβάσεις • Δημιουργία και διαχείριση επιχειρηματικών συστάδων • Εξωστρέφεια - εξαγωγές Digital skills, με ενδεικτική θεματολογία • Ψηφιακό εμπόριο και marketing • Συνεργατικές πλατφόρμες • Πλατφόρμες διοίκησης έργου, CRM και ERP • Ηλεκτρονική τιμολόγηση • Πολιτιστική επικοινωνία και νέες τεχνολογίες Soft skills, με ενδεικτική θεματολογία: • Παρουσίαση – public speaking • Οργανωσιακή συμπεριφορά • Τα χρηματοδοτικά εργαλεία της περιόδου 2021-2027 • Μεθοδολογίες ερευνών • Σύγχρονος, κλασικός και αρχαίος πολιτισμός
02.01	Πολιτισμός	Δράσεις - παρεμβάσεις για την απόκτηση κι ενίσχυση ειδικών επαγγελματικών δεξιοτήτων, όπως: • Ψηφιακό περιεχόμενο-παραγωγές, • Εφαρμογές VR, AR και ψηφιακής απεικόνισης • Virtual Μουσεία • Συντήρηση και αποκατάσταση έργων τέχνης • Αξιοποίηση πολιτιστικής κληρονομιάς στην εκπαιδευτική διαδικασία • Cultural analytics, • Μουσειολογία, • Φωτογραφία – κινηματογράφος
02.02	Τουρισμός	Δράσεις – παρεμβάσεις για την απόκτηση κι ενίσχυση γενικών και ψηφιακών δεξιοτήτων: Επαγγελματικές Δεξιότητες όπως ενδεικτικά: • Διαχείριση Προορισμού • Πράσινη επιχειρηματικότητα • Αρχές εξοικονόμησης ενέργειας & πόρων • Ξένες γλώσσες

Περιοχή Παρέμβασης		Περιγραφή ανάγκης Reskilling / Upskilling
Κωδικός	Περιγραφή	
		Ψηφιακές Δεξιότητες όπως ενδεικτικά: • Social Media • Διαδίκτυο των Πραγμάτων (IoT) • Τεχνητή Νοημοσύνη (AI) • Επαυξημένη και Εικονική Πραγματικότητα (AR-VR) • Ανάλυση Δεδομένων (Analytics) Κοινωνικές Δεξιότητες, όπως: • Εργασία σε ομάδες • Παρουσίαση – public speaking • Οργανωσιακή συμπεριφορά Ειδικές Επαγγελματικές Δεξιότητες, όπως: • Μελέτη και Εφαρμογή Προτύπων ESG • Εξοικονόμηση ενέργειας • Ανάπτυξη και συντήρηση υλικού ειδικού σκοπού • Ανάπτυξη και συντήρηση λογισμικού
02.02	Τουρισμός	Δράσεις – παρεμβάσεις για την απόκτηση κι ενίσχυση ειδικών επαγγελματικών δεξιοτήτων Guest Experience Expert, στα πεδία όπως ενδεικτικά: • Εξατομικευμένη εξυπηρέτηση πελατών • Συναισθηματική νοημοσύνη • Υγεία και ασφάλεια στην εργασία • Διαχείριση γενεών & διαφορετικότητας • Διαπολιτισμική δεξιότητα • Αποτελεσματική επικοινωνία
02.02	Τουρισμός	Δράσεις – παρεμβάσεις που θα ωθήσουν αναπτυξιακά το θεματικό τομέα μελέτης και θα αυξήσουν την προσφορά και ζήτηση ανθρώπινου δυναμικού, όπως: • Metaverse Κατάρτιση • Σχολές Μαθητείας • Διαπιστευμένη Πιστοποίηση Δεξιοτήτων • Συστηματοποίηση της ανάρτησης δημόσιων ανοικτών δεδομένων • Προώθηση δημιουργίας και λειτουργίας clusters
02.03	Δημιουργικές Βιομηχανίες	Προώθηση της συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης σε αντικείμενα όπως: • Χειροποίητο Κόσμημα • Σχεδίαση εσωτερικών χώρων (συμπεριλαμβανομένων μουσείων και χώρων πολιτισμού) • Κοινωνικά δίκτυα (media planning) και digital marketing • Σχεδίαση 2D-3D και AR-VR • Επεξεργασία ήχου – εικόνες • Ψηφιακή αρχειοθέτηση • Συντήρηση και αποκατάσταση έργων τέχνης • Πωλήσεις/Μάρκετινγκ τουριστικών ειδών ή ειδών λαϊκής τέχνης • Διοργάνωση Πολιτιστικών Εκδηλώσεων

Πηγή: Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος Δυτική Ελλάδα (ΕΥΔ ΠΔΕ), 2024

ΚΕΙΜΕΝΟ ΒΑΣΗΣ: ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ

Στο τομέα της σύγχρονης τεχνολογίας και της ψηφιακής μετάβασης η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας έχει τη δυναμική υποδομών και ανθρώπινων πόρων, ώστε να αποτελέσει πρότυπο λειτουργίας Ψηφιακής Περιφέρειας. Ωστόσο, σήμερα, παρά την σημαντική πρόοδο, εμφανίζει ιδιαίτερα χαμηλές επιδόσεις τόσο στην χρήση Η/Υ και Διαδικτύου όσο και στη χρήση των ηλεκτρονικά διαθέσιμων δημόσιων υπηρεσιών προς τον πολίτη και προς τις επιχειρήσεις, ενώ παράλληλα οι ΤΠΕ δεν αξιοποιούνται επαρκώς για την ανάπτυξη και την προώθηση των δυναμικών τομέων της περιφερειακής οικονομίας.

Οι καινοτομικές επιδόσεις της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας όπως αποτυπώνονται στον Ευρωπαϊκό Περιφερειακό Πίνακα Αποτελεσμάτων Καινοτομίας 2023 (Regional Innovation Scoreboard, 2023) εξακολουθούν να κατατάσσουν την ΠΔΕ στους moderate innovators-, με σταθερά όμως αυξανόμενες επιδόσεις την τελευταία πενταετία. Ο ίδιος πίνακας αποτυπώνει επίσης πολύ υψηλή επίδοση της ΠΔΕ (τόσο σε σχέση με την υπόλοιπη χώρα όσο και πανευρωπαϊκά) στους δείκτες συνεργασίας μεταξύ ΜμΕ, αλλά και πολύ χαμηλή επίδοση ως προς την απασχόληση εξειδικευμένου προσωπικού ΤΠΕ σε αυτές.

Η Δυτική Ελλάδα φαίνεται να αντιμετωπίζει σημαντική υστέρηση στη χρήση ΤΠΕ, τόσο σε σύγκριση με ελληνικές Περιφέρειες, όσο και σε Ευρωπαϊκό επίπεδο. Το 2019 οι χρήστες διαδικτύου στην ΠΔΕ ήταν μόλις το 70% του πληθυσμού της, φέρνοντας την ΠΔΕ στην πέμπτη θέση μεταξύ των ελληνικών περιφερειών. Παράλληλα, μόλις το 25% του ανθρώπινου δυναμικού της ΠΔΕ απασχολείται σε τομείς με ένταση χρήσης ΤΠΕ, φέρνοντας τη Δυτική Ελλάδα στην τελευταία θέση μεταξύ των ελληνικών περιφερειών.

Στην κατεύθυνση αυτή σημαντικό ρόλο αναμένεται να διαδραματίσει ο νέος Ευρωπαϊκός Κόμβος Ψηφιακής Καινοτομίας (European Digital Innovation Hub – EDIH) easyHPC, με έδρα την Πάτρα και εθνική εμβέλεια, ένας από τους επτά Κόμβους Ψηφιακής Καινοτομίας που εκπροσωπούν την Ελλάδα στο νεοσύστατο Ευρωπαϊκό Δίκτυο, με στόχο την ευρεία υιοθέτηση της Τεχνητής Νοημοσύνης (AI), της Υπολογιστικής Υψηλών Επιδόσεων (HPC), της Κυβερνοασφάλειας (Cyber Security), καθώς και άλλων ψηφιακών τεχνολογιών από τη βιομηχανία και τις επιχειρήσεις. Η λειτουργία του Κόμβου ο οποίος εστιάζει στην ανάπτυξη ψηφιακών λύσεων για τη βιομηχανία πλαστικών και συσκευασίας υποστηρίζεται από τα εργαστήρια του Τμήματος Χημικών Μηχανικών του Πανεπιστημίου Πατρών, συνεπικουρούμενα από αντίστοιχα των Τμημάτων Μηχανολόγων Μηχανικών, Τεχνολογίας Υπολογιστών και Πληροφορικής, του Μαθηματικού και των Επιστημών της Εκπαίδευσης.

Ως βασικές προτεραιότητες στον τομέα των Ψηφιακών Τεχνολογιών για την ΠΔΕ στη νέα περίοδο εντοπίζονται οι εξής:

- οι τεχνολογίες διαχείρισης περιεχομένου - πληροφοριών και επιτήρησης, με έμφαση στην ανάλυση και διαχείριση μεγάλων δεδομένων,
- τα Έξυπνα Δίκτυα, οι υπηρεσίες νέφους, αποκεντρωμένη υπολογιστική (edge computing) και η υπολογιστική αιχμής,
- οι τεχνολογίες μοντελοποίησης, προσομοίωσης και επανα-παραμετροποίησης υποδομών

- ο η Τεχνητή Νοημοσύνη και η Μηχανική Μάθηση για την αναπαράσταση γνώσης και αυτοματοποίηση λογισμικού, και
- ο η Νάνο-Μικροηλεκτρονική και τα ενσωματωμένα συστήματα χαμηλής ενεργειακής κατανάλωσης.

Η Τεχνητή Νοημοσύνη, ειδικότερα, αναδεικνύεται σε έναν από τους πιο δυναμικούς και ανερχόμενους τομείς ανάπτυξης, με αξιοσημείωτες ερευνητικές επιδόσεις από τα ιδρύματα της Περιφέρειας, ωστόσο θα πρέπει πέραν από την ενίσχυση της σχετικής έρευνας να προωθηθεί και η μεταφορά τεχνογνωσίας και να επιδιωχθεί μια ικανή σύνδεση μεταξύ των ερευνητικών/ακαδημαϊκών ιδρυμάτων και των επιχειρήσεων. Ψηφιακοί πόροι και τεκμήρια, όπως το ψηφιακό οπτικοακουστικό υλικό και δεδομένα από αισθητήρες και κείμενα σε ψηφιακή μορφή, θα μπορούσαν να αποτελέσουν το πεδίο διασύνδεσης της ερευνητικής και της επιχειρηματικής κοινότητας και να παράγουν εξίσου γνώση και οικονομική δραστηριότητα.

Επιπλέον, η αλληλεπίδραση ανθρώπων & μηχανών είναι μια περιοχή παρέμβασης στην οποία θα μπορούσε να εστιάσει η ανάπτυξη λογισμικού και αυτοματοποιημένων υπηρεσιών, λαμβάνοντας υπόψη τις τελευταίες εξελίξεις σε έξυπνα περιβάλλοντα όπως π.χ. τα έξυπνα σπίτια, η αυτόνομη οδήγηση και το ChatGPT. Επιπλέον, λόγω του γεγονότος ότι απαιτείται χαμηλό σχετικά κόστος για την εισαγωγή των παραπάνω τεχνολογιών, καθώς αφορούν περισσότερο στο λογισμικό, η προτεραιοποίηση για την ΠΔΕ θα μπορούσε να έχει αναφορά στην πολυτροπική και φυσική αλληλεπίδραση με υπολογιστή, φωνητική και μη φωνητική.

Παράλληλα, στρατηγικό στόχο θα πρέπει να αποτελέσουν η επέκταση των ευρυζωνικών υπηρεσιών και δικτύων υψηλών ταχυτήτων, η ενίσχυση της ενσωμάτωσης νέων τεχνολογιών και δικτύων και η ανάπτυξη δεξιοτήτων για τη ψηφιακή οικονομία.

Οι νέες ή υφιστάμενες αλυσίδες αξίας οι οποίες αναμένεται να ενδυναμωθούν στην ΠΔΕ μέσω και της ανάπτυξης τεχνολογιών διαχείρισης και ανάλυσης δεδομένων και πληροφοριών, όπως επίσης Έξυπνων Δικτύων & υπηρεσιών καθώς και της Τεχνητής Νοημοσύνης, περιλαμβάνουν:

- ο αυτοματοποιημένα συστήματα μετάφρασης και διερμηνείας,
- ο πλατφόρμες δοκιμών μηχανικής μάθησης,
- ο συστήματα αρχειοθέτησης βιβλιοθηκών και ψηφιακού καλλιτεχνικού και τεκμηριωτικού υλικού,
- ο λογισμικό Επιχειρηματικού και Επιχειρησιακού Σχεδιασμού,
- ο συστήματα εικονικής και επαυξημένης πραγματικότητας, κινητής επικοινωνίας με γεωεντοπισμό (ή διάχυτης υπολογιστικής με επίγνωση θέσης και πλαισίου).

Τέλος, στον τομέα της κυβερνοασφάλειας, η εστίαση σε συγκεκριμένες τεχνολογίες για την ασφάλεια κρίσιμων ετερογενών και κατανομημένων υποδομών (συμπεριλαμβανομένων δικτύων IoT), όπως το blockchain, θα μπορούσε να έχει ερευνητικό και επιχειρηματικό ενδιαφέρον για τα ερευνητικά/ακαδημαϊκά ιδρύματα και τις επιχειρήσεις τεχνολογίας της Περιφέρειας αντίστοιχα, με στόχο την ανάπτυξη καινοτόμων μοντέλων ασφάλειας προσωπικών δεδομένων και προστασίας συστημάτων από κυβερνοεπιθέσεις.

Από πλευράς επιδόσεων Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας (ΕΤΑΚ) στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, ο Τομέας των Ψηφιακών Τεχνολογιών ήταν εκείνος που μαζί με τον τομέα της Αγροδιατροφής είχε στην ΠΔΕ τις περισσότερες υποβολές στο Πρόγραμμα «Ερευνώ Δημιουργώ Καινοτομώ» (ΕΔΚ) της προηγούμενης περιόδου (2014-2020) -και στους δύο κύκλους του Προγράμματος αθροιστικά- έως 31.12.2019, από όλους τους άλλους τομείς δραστηριότητας στην Περιφέρεια. Συγκεκριμένα στο ΕΔΚ, υποβλήθηκαν 183 προτάσεις στον τομέα των Ψηφιακών Τεχνολογιών (συνολικής Δ.Δ. 53,8εκ €) που αντιστοιχούν στο 21% του συνόλου των προτάσεων που υποβλήθηκαν στο Πρόγραμμα από φορείς της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, ενώ μεγαλύτερη ζήτηση παρουσίασαν οι εξής Περιοχές Παρέμβασης:

- 8.1-Τεχνολογίες διαχείρισης περιεχομένου και πληροφοριών
- 8.5-Εργοστάσια του μέλλοντος
- 8.6-Εξαρτήματα και συστήματα

Την ίδια περίοδο, στο πλαίσιο της πρόσκλησης «Ενίσχυση Σχεδίων Έρευνας Ανάπτυξης Καινοτομίας στο Τομέα Προτεραιότητας της RIS3 Τεχνολογίες Πληροφορικής Επικοινωνιών», της ΕΥΔ ΕΠ Δυτικής Ελλάδας, η οποία προέκυψε από τη σχετική Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης της προηγούμενης περιόδου, εντάχθηκαν συνολικά δεκαέξι (16) έργα συνολικού προϋπολογισμού 3,38εκ €, τα οποία αφορούσαν κυρίως προτάσεις στα πεδία της προσομοίωσης και επίλυσης προβλημάτων στη βιομηχανία, της ανάπτυξης ευφύων συστημάτων μεταφορών, της κινητικότητας, της εκπαίδευσης, της επαυξημένης πραγματικότητας, της παρακολούθησης περιβαλλοντικών δεδομένων, κ.λπ.

Η αναβάθμιση των δεξιοτήτων με τη δρομολόγηση δράσεων κατάρτισης και επανακατάρτισης επισημαίνεται ως ιδιαίτερα σημαντική για την υποστήριξη της ανάπτυξης και της προσαρμογής των επιχειρήσεων του τομέα στη νέα εποχή των ψηφιακών εφαρμογών και υπηρεσιών.

Συγκεκριμένα, οι δράσεις αυτές θα πρέπει να εστιάσουν κυρίως σε:

- τεχνολογίες και συστήματα αναπαράστασης γνώσης και αυτοματοποιημένου λογισμού με μηχανική μάθηση και τεχνητή νοημοσύνη,
- τεχνολογίες προσομοίωσης και υπολογιστικού νέφους,
- τεχνολογίες απεικόνισης, προσομοίωσης και ανάλυσης μεγάλων δεδομένων,
- τεχνολογίες επαυξημένης, εικονικής και μεικτής πραγματικότητας
- πολυτροπική και φυσική αλληλεπίδραση με υπολογιστή,
- τεχνολογίες συνθετικής φωνής και επεξεργασίας φυσικού λόγου.

Συνοπτικά, η καταγραφή της σπουδαιότητας/αναγκαιότητας των Περιοχών Παρέμβασης του Τομέα «Ψηφιακές Τεχνολογίες» και των αντίστοιχων προτεραιοτήτων της Εθνικής στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης για την ΠΔΕ, σύμφωνα με τα μέλη της Συμβουλευτικής Ομάδας, παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα.

Συνοπτικά οι Περιοχές Παρέμβασης του Τομέα «Ψηφιακές Τεχνολογίες» και οι αντίστοιχες προτεραιότητες της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης που εξειδικεύονται για την ΠΔΕ, κατά φθίνουσα σειρά προτεραιότητας παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Περιοχή Παρέμβασης		Προτεραιότητα	
Κωδικός	Περιγραφή	Κωδικός	Περιγραφή
08.03	Τεχνητή Νοημοσύνη (TN)	08.03.01	Τεχνολογίες και συστήματα αναπαράστασης γνώσης και αυτοματοποιημένου λογισμού με μηχανική μάθηση και τεχνητή νοημοσύνη, με δυνατότητα προσαρμογής και εφαρμογής σε διάφορους τομείς και δραστηριότητες (δημόσιο και ιδιωτικό τομέα)...
08.03	Τεχνητή Νοημοσύνη (TN)	08.03.02	Υποδομές TN με έμφαση στην παραγωγή και ανάλυση δεδομένων υψηλής ποιότητας και μεγάλης κλίμακας, συμπεριλαμβανομένων θεματικών βάσεων
08.07	Εξαρτήματα και συστήματα	08.07.10	Ηλεκτρονικά χαμηλής κατανάλωσης
08.01	Τεχνολογίες διαχείρισης δεδομένων και πληροφοριών	08.01.02	Προηγμένες τεχνολογίες τρισδιάστατης μοντελοποίησης, διατήρησης, αποκατάστασης υλικών και άυλων στοιχείων ιδιαίτερου ενδιαφέροντος
08.01	Τεχνολογίες διαχείρισης δεδομένων και πληροφοριών	08.01.03	Προηγμένο ψυχαγωγικό λογισμικό και καινοτόμες τεχνολογίες παιχνιδιών και τεχνικών gamification
08.01	Τεχνολογίες διαχείρισης δεδομένων και πληροφοριών	08.01.04	Τεχνολογίες επαυξημένης, εικονικής και μεικτής πραγματικότητας
08.07	Εξαρτήματα και συστήματα	08.07.01	Νάνο-Μικροηλεκτρονική και ενσωματωμένα συστήματα χαμηλής ενεργειακής κατανάλωσης
08.07	Εξαρτήματα και συστήματα	08.07.02	Αισθητήρες (MEMS - Microelectromechanical systems)
08.07	Εξαρτήματα και συστήματα	08.07.09	Διαδικασίες παραγωγής μικροηλεκτρονικών και ηλεκτρονικών διατάξεων
08.07	Εξαρτήματα και συστήματα	08.07.03	Ηλεκτρονικά και ενσωματωμένα συστήματα διαχείρισης ήχου, βίντεο και εικόνας
08.07	Εξαρτήματα και συστήματα	08.07.08	Εργαλεία σχεδίασης και προσομοίωσης μικροηλεκτρονικών διατάξεων
08.08	Ασφάλεια σε Ψηφιακό περιβάλλον και Κατανεμημένα έμπιστα συστήματα δεδομένων, εγγραφών και συναλλαγών	08.08.06	Νέες αρχιτεκτονικές για την ασφάλεια κρίσιμων ετερογενών και κατανεμημένων υποδομών (συμπεριλαμβανομένων δικτύων IoT)
08.02	Έξυπνα δίκτυα & Υπηρεσίες	08.02.07	Προηγμένες υποδομές και υπηρεσίες δικτύων 5G και πέραν (6G)

Περιοχή Παρέμβασης		Προτεραιότητα	
08.04	Αλληλεπίδραση ανθρώπων & μηχανών	08.04.01	Διαδίκτυο των πραγμάτων (Internet of things-IoT, συμπεριλαμβανομένου του δορυφορικού IoT) και ευέλικτες πλατφόρμες - εφαρμογές διασύνδεσης «έξυπνων» αντικειμένων
08.05	Έξυπνη, ψηφιοποιημένη βιομηχανία και μεταποίηση	08.05.01	Βελτιστοποίηση διαδικασιών παραγωγής
08.03	Τεχνητή Νοημοσύνη (TN)	08.03.04	Συστήματα TN από επιχειρήσεις για ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων & υπηρεσιών
08.05	Έξυπνη, ψηφιοποιημένη βιομηχανία και μεταποίηση	08.05.02	Τεχνολογίες μοντελοποίησης, προσομοίωσης, ανάλυσης, βελτιστοποίησης και πρόβλεψης υποστηριζόμενες από ΤΠΕ
08.08	Ασφάλεια σε Ψηφιακό περιβάλλον και Καταναεμημένα έμπιστα συστήματα δεδομένων, εγγραφών και συναλλαγών	08.08.05	Προστασία συστημάτων κυβερνοασφάλειας
08.01	Τεχνολογίες διαχείρισης δεδομένων και πληροφοριών	08.01.01	Ανοιχτά ή/και μεγάλοι όγκοι δεδομένα (open data, big data), ανάλυση δεδομένων υψηλής απόδοσης, διαχείριση δεδομένων γράφων
08.02	Έξυπνα δίκτυα & Υπηρεσίες	08.02.01	Έξυπνα δίκτυα και νέες αρχιτεκτονικές διαδικτύου
08.02	Έξυπνα δίκτυα & Υπηρεσίες	08.02.02	Έξυπνες τεχνολογίες για οπτικά & ασύρματα δίκτυα
08.02	Έξυπνα δίκτυα & Υπηρεσίες	08.02.03	Προηγμένες υποδομές & υπηρεσίες νέφους & αποκεντρωμένη υπολογιστική (edge computing)
08.05	Έξυπνη, ψηφιοποιημένη βιομηχανία και μεταποίηση	08.05.07	Αξιοποίηση τεχνητής νοημοσύνης και άλλων σύγχρονων τεχνολογιών (π.χ ψηφιακών διδύμων-digital twins, ρομπότ, συνεργατικά βιομηχανικά ρομπότ-cobots, βιομηχανικό IoT, AR/VR) προς όφελος του αγροδιατροφικού τομέα, της βιομηχανίας/μεταποίησης...
08.03	Τεχνητή Νοημοσύνη (TN)	08.03.03	Δημιουργία πλατφορμών TN για δοκιμές και πειραματισμό σε εφαρμογές
08.06	Ρομποτική	08.06.01	Νέα γενιά ρομπότ και υποστηρικτικών τεχνολογιών (τεχνητή νοημοσύνη, 4G/5G, augmented reality, κ.α.) με εφαρμογή σε όλους τους τομείς της οικονομίας εκτός της βιομηχανίας & μεταποίησης
08.07	Εξαρτήματα και συστήματα	08.07.05	Συστήματα και εξαρτήματα για έξυπνες φορετές συσκευές «smart wearables» σε καινοτόμες εφαρμογές
08.08	Ασφάλεια σε Ψηφιακό περιβάλλον και Καταναεμημένα έμπιστα συστήματα δεδομένων, εγγραφών και συναλλαγών	08.08.10	Πλατφόρμες ψηφιακής διανομής έργων δημιουργών και άμεσης απονομής δικαιωμάτων (λογισμικό, μουσική, άλλο οπτικοακουστικό υλικό)

Περιοχή Παρέμβασης		Προτεραιότητα	
08.02	Έξυπνα δίκτυα & Υπηρεσίες	08.02.05	Πλατφόρμες συλλογικής ευαισθητοποίησης για αειφορία και κοινωνική καινοτομία
08.08	Ασφάλεια σε Ψηφιακό περιβάλλον και Κατανεμημένα έμπιστα συστήματα δεδομένων, εγγραφών και συναλλαγών	08.08.08	Έμπιστα συστήματα καταλογράφησης/smart registries (ακίνητα, μέσα μεταφοράς κ.ά.)
08.08	Ασφάλεια σε Ψηφιακό περιβάλλον και Κατανεμημένα έμπιστα συστήματα δεδομένων, εγγραφών και συναλλαγών	08.08.09	Έμπιστα συστήματα συναλλαγών (μεταβιβάσεις άυλων, υλικών περιουσιακών στοιχείων) και ασφαλούς διαμοιρασμού δεδομένων

Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Υπεύθυνος φορέας:⁴⁷

Δομή Στήριξης RIS ΠΤΑ Δυτικής Μακεδονίας

1. Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται συνοπτικά η ΠΕ-ΕΣΕΕ στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας και οι τομείς στους οποίους εστιάζει. Καταγράφεται η πορεία υλοποίησης της ΠΕ-ΕΣΕΕ από τη διενέργεια της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ) έως την ολοκλήρωση των σχετικών δράσεων

Η Περιφερειακή Εξειδίκευση της ΕΣΕΕ (ΠΕ-ΕΣΕΕ) της Δυτικής Μακεδονίας έχει ως κύριο στόχο την τόνωση της καινοτομίας και της ανταγωνιστικότητας σε περιφερειακό επίπεδο, με έμφαση στη βιώσιμη ανάπτυξη. Το Σχέδιο Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης της ΠΔΜ για την προγραμματική περίοδο 2014-2020 ανέφερε 4 τομείς προτεραιότητας που είναι: α) Αγροδιατροφή, β) Περιβάλλον/Ενέργεια, γ) Εκτροφή Γουνοφόρων / Δερμάτινα Προϊόντα και δ) Τουρισμός. Οι τρεις πρώτοι τομείς αντιστοιχίζονται με τους τομείς NACE στους οποίους η ΠΔΜ έχει την υψηλότερη συγκέντρωση απασχόλησης, ενώ το τομέας του Τουρισμού συμπεριλήφθηκε στους τομείς προτεραιότητας καθώς θεωρήθηκε ότι υπάρχουν δυνατότητες ανάπτυξης, λόγω ιδιαίτερων χαρακτηριστικών στην ΠΔΜ (π.χ. εθνικά πάρκα, αρχαιολογικές περιοχές, Βυζαντινά αξιοθέατα κ.α.) (Prognos CSIL, 2021).

Η ΠΕ-ΕΣΕΕ της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας εγκρίθηκε τον Ιούλιο 2015 και υλοποιήθηκαν στο ίδιο έτος 3 δράσεις επιχειρηματικής ανακάλυψης στους κλάδους της γούνας, της οινοποιίας και της αγροδιατροφής. Το 2017 συγκροτήθηκε το Περιφερειακό Επιστημονικό Συμβούλιο Έρευνας και Καινοτομίας (ΠΣΕΚ), αξιοποιώντας καθηγητές Α.Ε.Ι., ερευνητές ερευνητικών κέντρων, επαγγελματικά επιμελητήρια, επιστημονικούς συλλόγους, πολιτιστικούς φορείς, την τοπική αυτοδιοίκηση και τους παραγωγικούς φορείς της περιοχής. Το 2018 εντάχθηκε η πράξη «Δημιουργία Δομών στήριξης ανταγωνιστικότητας καινοτομίας και εξωστρέφειας επιχειρήσεων», γεγονός από το οποίο προέκυψε το Σεπτέμβριο 2020 η ίδρυση και λειτουργία της Δομής Στήριξης RIS του Περιφερειακού Ταμείου Ανάπτυξης της Δυτικής Μακεδονίας. Αποστολή της Δομής Στήριξης RIS του ΠΤΑ είναι να αποτελέσει τον καταλύτη στην αποτελεσματική υλοποίηση της ΠΕ-ΕΣΕΕ της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, υποστηρίζοντας τη δομή διακυβέρνησης, παρέχοντας τεκμηρίωση, πληροφόρηση και διασύνδεση. Η Δομή RIS είναι θεσμοθετημένη και δηλωμένη σε επίπεδο χώρας στο ΦΕΚ 3359B/30-06-2022 ως αρμόδιο Περιφερειακό όργανο διακυβέρνησης της RIS3 για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας.

Η Δομή Στήριξης RIS του ΠΤΑ έχει δημιουργήσει σημαντικό αντίκτυπο μέσω των παραδοτέων της και τις δράσεις της. Αυτά περιλαμβάνουν την ανάπτυξη ψηφιακών εργαλείων για την καινοτομία και την απασχόληση, την υποστήριξη της εκπόνησης μελετών και την παραγωγή εκθέσεων που σχετίζονται με την παρακολούθηση της RIS3, την παρακολούθηση δεικτών επίδοσης, τη χαρτογράφηση του οικοσυστήματος καινοτομίας και λοιπά θέματα με σκοπό

⁴⁷ Αρμόδιο Περιφερειακό Όργανο

την τεχνική υποστήριξη του ΠΣΕΚ και της ΕΥΔ ΠΔΜ. Για παράδειγμα, η ανάπτυξη και η υλοποίηση της πύλης έρευνας και Καινοτομίας και του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος για την Έξυπνη Εξειδίκευση (ΟΠΣ_RIS) διαδραμάτισαν καθοριστικό ρόλο τόσο στην παροχή πληροφόρησης προς τα ενδιαφερόμενα μέρη όσο και στη συλλογή και ανάλυση δεδομένων, υποστηρίζοντας τη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων και την ανάπτυξη στρατηγικής. Παράλληλα υλοποιήθηκαν διάφορες δράσεις επιχειρηματικής ανακάλυψης που αναφέρονται αναλυτικότερα στην αντίστοιχη ενότητα. Η Δομή Στήριξης RIS του ΠΤΑ το Σεπτέμβριο 2021 διαμόρφωσε το 1^ο Σχέδιο ΠΕ-ΕΣΕΕ, στο οποίο βασίστηκε στην Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης 2021-2027 (Ιούνιος 2022) και στο οποίο περιλαμβάνονται οι εξής τομείς:

- Αγροδιατροφική Αλυσίδα
- Περιβάλλον, Βιώσιμη Ανάπτυξη και Κυκλική Οικονομία
- Αειφόρος Ενέργεια
- Γούνα
- Δημιουργικές, πολιτιστικές βιομηχανίες – Έξυπνος και βιώσιμος Τουρισμός
- Βιομηχανική Παραγωγή, Υλικά και Κατασκευές
- Ψηφιακές Τεχνολογίες (Οριζόντια)

Στο πλαίσιο του έργου της Δομής Στήριξης RIS του ΠΤΑ ολοκληρώθηκε το 2022 η Έκθεση Αξιολόγησης RIS3 2014-2020 της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, ενώ το 2023 παραδόθηκαν στην ΕΥΔ ΠΔΜ προτάσεις εξειδίκευσης δράσεων που σχετίζονται με τη RIS3. Το έργο της Δομής Στήριξης RIS του ΠΤΑ ολοκληρώθηκε επιτυχώς το Δεκέμβριο 2023 και το 2024 αναμένεται να εκδοθεί πρόσκληση από την ΕΥΔ ΠΔΜ και να ξεκινήσει νέο έργο της Δομής Στήριξης RIS με αντίστοιχες δράσεις, το οποίο θα βασίζεται σε επικαιροποιημένο Επιχειρησιακό Σχέδιο, που ενσωματώνει βελτιώσεις από την εμπειρία που αποκτήθηκε. Το 2024 αναμένεται να προκηρυχθούν και άλλες προσκλήσεις δράσεων που σχετίζονται με την ΠΕ-ΕΣΕΕ.

2. Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται συγκεντρωτικά τα αποτελέσματα της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ) στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας κατά τη χρονική περίοδο που καλύπτει η Έκθεση. Ειδικότερα καταγράφονται:

- Ο αριθμός κύκλων ΔΕΑ που διενεργήθηκαν στην Περιφέρεια,
- Οι τομείς προτεραιότητας που αφορούν,
- Οι συμμετέχοντες (ανά φορέα της τετραπλής έλικας και ανά τομέα προτεραιότητας),
- Τα αποτελέσματα (βασικά χαρακτηριστικά των επιλογών που διαμορφώθηκαν, τομείς στους οποίους εντάσσονται, προσκλήσεις/ δράσεις που σχεδιάστηκαν ως αποτέλεσμα της ΔΕΑ).

Συνοπτική παρουσίαση των κύκλων ΔΕΑ στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας έτους 2023	
Αριθμός κύκλων ΔΕΑ	Το έτος 2023 πραγματοποιήθηκε ένας κύκλος διαβούλευσης στο πλαίσιο της εκδήλωσης: 1η Έκθεση–Συνέδριο: «Η Δυτική Μακεδονία της Δημιουργίας και της Καινοτομίας» 7-9/2/2023
Μεθοδολογία	Με στόχο την ανάδειξη του καινοτόμου επιχειρηματικού οικοσυστήματος της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας και την αξιοποίηση ερευνητικών, καινοτόμων αποτελεσμάτων, έργων και δράσεων από επιχειρήσεις, ερευνητές, εφευρέτες, πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα, η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, το Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης Δυτικής Μακεδονίας, το Περιφερειακό Συμβούλιο Έρευνας και Καινοτομίας και η Δομή Στήριξης RIS του ΠΤΑ Δυτικής Μακεδονίας διοργάνωσαν την 1η «Έκθεση & Συνέδριο Καινοτομίας», 7 έως 9 Φεβρουαρίου, 2023. Στην Έκθεση συμμετείχαν επιχειρήσεις, ερευνητές, ερευνητικά κέντρα και Πανεπιστημιακά ιδρύματα, οι οποίοι εξέθεσαν τα καινοτόμα προϊόντα και τις υπηρεσίες τους με σκοπό τη σύναψη γνωριμιών, συμφωνιών και συνεργασιών. Παράλληλα, στο πλαίσιο του Συνεδρίου, οργανώθηκαν παρουσιάσεις και συζητήσεις με θεματολογία τις καινοτόμες εφαρμογές στους τομείς: • Υδρογόνο • Ενέργεια • Ψηφιακή εποχή • Τεχνολογία τροφίμων • Έξυπνη αγροτική καλλιέργεια • Κυκλική οικονομία στον πρωτογενή τομέα • Υγεία • Βιομηχανική Παραγωγή, Υλικά και Κατασκευές (Ξύλο) • Μέση εκπαίδευση Η 1η «Έκθεση & Συνέδριο Καινοτομίας» πραγματοποιήθηκε στο Εκθεσιακό Κέντρο Δυτικής Μακεδονίας (Κοίλα Κοζάνης). Στη διάρκεια της Έκθεσης, η Δομή RIS του Περιφερειακού Ταμείου Ανάπτυξης Δυτικής Μακεδονίας πραγματοποίησε, δίπλα από το συνεδριακό χώρο, συναντήσεις επιχειρήσεων και φορέων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας με στόχο: - τη γνωριμία και χαρτογράφηση των επιχειρήσεων που καινοτομούν ή ενδιαφέρονται για ζητήματα καινοτομίας, με τους αντίστοιχους ερευνητικούς φορείς, - την ενίσχυση της μεταξύ τους συνεργασίας, - την καταγραφή των προτάσεων καινοτομίας των επιχειρήσεων,

Συνοπτική παρουσίαση των κύκλων ΔΕΑ στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας έτους 2023	
	- την καταγραφή των αναπτυξιακών αναγκών των επιχειρήσεων, - την ενημέρωση επιχειρηματιών για θέματα χρηματοδοτήσεων. Το πρόγραμμα της Έκθεσης - Συνεδρίου βρίσκεται στον εξής σύνδεσμο: https://portal.pta.pdm.gr/ekthesi-synedrio-i-dytiki-makedonia-tis-dimiourgias-kai-tis-kainotomias-stin-kozani-7-9-2-2023-programma-omilion/ Τα βίντεο των ομιλιών ανά θεματική ενότητα βρίσκονται στον εξής σύνδεσμο: https://portal.pta.pdm.gr/oloklirothike-i-1i-ekthesi-synedrio-i-dytiki-makedonia-tis-dimiourgias-kai-tis-kainotomias-stin-kozani-7-9-2-2023-video-omilion/
Αποτελέσματα	Τομείς προτεραιότητας, βασικά χαρακτηριστικά των επιλογών που διαμορφώθηκαν: είναι αντίστοιχοι με τις θεματικές ενότητες. Αναγκαίες Δεξιότητες: Δεξιότητες που αφορούν στον ψηφιακό εκσυγχρονισμό και την ενσωμάτωση ΤΠΕ στην πρωτογενή παραγωγή. Δεξιότητες που αφορούν σε εξειδικευμένους εργάτες στα θέματα παραγωγής υδρογόνου. Δυνατότητες Εξωστρέφειας: Αναδείχθηκαν δυνατότητες ενδυνάμωσης της εξωστρέφειας προϊόντων αγροδιατροφής μέσω ισχυρών cluster επιχειρήσεων στους κλάδους του οίνου και των τυροκομικών. Επίσης αναδείχθηκαν δυνατότητες εξωστρέφειας της τοπικής τεχνογνωσίας στους τομείς της ηλεκτροπαραγωγής από ΑΠΕ και λιγνίτη. Είδος Δράσεων/ Εργαλεία Πολιτικής: Ανάγκη για εξειδικευμένες προσκλήσεις στην επιχειρηματικότητα και στην καινοτομία. Ανάγκη για περισσότερες προσκλήσεις συνεργατικών σχημάτων. Ανάγκη για την πολύπλευρη στήριξη της νεοφυούς επιχειρηματικότητας.
Συμμετοχή φορέων της 4πλης έλικας	Συμμετείχαν συνολικά περισσότεροι από 30 φορείς από τη Δυτική Μακεδονία και όχι μόνο, βλ. αναλυτικά εδώ: https://portal.pta.pdm.gr/wp-content/uploads/2023/02/Programma-omilion-inov-days-2023.pdf Δείκτης Εκροής: 30 Συμμετοχές θεσμικών φορέων σε διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης.
Προσκλήσεις που διαμορφώθηκαν (βάσει της ΔΕΑ)	<u>Ειδικός στόχος 1.1:</u> Δεν εκδόθηκε κάποια σχετική πρόσκληση το 2023 <u>Ειδικός στόχος 1.3:</u> Δεν εκδόθηκε κάποια σχετική πρόσκληση το 2023

Συνοπτική παρουσίαση των κύκλων ΔΕΑ στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας έτους 2023	
	<u>Άλλος Ειδικός Στόχος</u> (π.χ. Ε.Σ. 4.1, 5.1, 5.2) Δεν εκδόθηκε κάποια σχετική πρόσκληση το 2023 Το 2023 δεν εκδόθηκαν σχετικές προσκλήσεις, αλλά εντός του 2023 η Δομή RIS απέστειλε στην ΕΥΔ ΠΔΜ προτάσεις εξειδίκευσης δράσεων, αξιοποιώντας τις πληροφορίες από το σύνολο των δράσεων επιχειρηματικής ανακάλυψης. Οι προσκλήσεις αναμένεται να εκδοθούν το 2024. <u>Δείκτης Αποτελέσματος:</u> 0 Επιχειρήσεις που εντάσσονται σε προσκλήσεις που προκύπτουν από διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης.
Ζητήματα / προβλήματα	Από το χαρακτήρα της εκδήλωσης (έκθεση και συνέδριο) και τους πολλούς τομείς που καλύπτονταν δεν προέκυπταν άμεσα τα αποτελέσματα ενός εργαστηρίου επιχειρηματικής ανακάλυψης. Το μεγάλο όμως πλήθος των πληροφοριών που ανταλλάχθηκαν και φορέων που συμμετείχαν ενίσχυσε ποικιλοτρόπως την ανάδειξη των δεδομένων επιχειρηματικής ανακάλυψης με επιπλέον παράπλευρα οφέλη.
Προτάσεις επίλυσης προβλημάτων/ βελτιωτικές παρεμβάσεις	Προτείνεται, οι μελλοντικοί κύκλοι διαβούλευσης να είναι περισσότερο κλαδικά εξειδικευμένοι και υβριδικοί ως προς τον τρόπο υλοποίησης. Δηλαδή, οι επιχειρήσεις και οι ερευνητές που θα κληθούν να ανήκουν σε έναν εξειδικευμένο τομέα παρέμβασης και η μορφή της διαβούλευσης να είναι υβριδική, δηλαδή τόσο με φυσική παρουσία όσο και διαδικτυακή. Η χρονική στιγμή της υλοποίησης των ΔΕΑ έχει μεγάλη σημασία διότι δημιουργεί προσδοκίες που αν δεν καλυφθούν χάνεται η εμπιστοσύνη των εμπλεκόμενων φορέων. Είναι σκόπιμο οι ΔΕΑ να υλοποιούνται λίγο πριν την έκδοση προσκλήσεων δράσεων.
Παρατηρήσεις, σύγκριση με τα δεδομένα της προηγούμενης έκθεσης, αθροιστικά στοιχεία. Η Δομή RIS υποστηρίζει το ΠΣΕΚ και την ΕΥΔ ΠΔΜ στις διαδικασίες Επιχειρηματικής Ανακάλυψης, αναλαμβάνοντας την οργάνωση των συναντήσεων, την τεχνική και επιστημονική υποστήριξη και την κάλυψη του κόστους των σχετικών εκδηλώσεων – θεματικών εργαστηρίων (workshops). Στη διάρκεια λειτουργίας της Δομής RIS υλοποιήθηκαν διάφορες συναντήσεις τόσο με την ΕΥΔΕΠ όσο και με φορείς και επιχειρήσεις στο πλαίσιο της συνεχούς επιχειρηματικής ανακάλυψης. Οι διαδικασίες επιχειρηματικής ανακάλυψης υλοποιούνται είτε με συναντήσεις B2B, είτε με το σχηματισμό ομάδων εργασίας και θεματικών εργαστηρίων, είτε με άλλες εκδηλώσεις που εκτιμάται ότι θα ενεργοποιήσουν τους εμπλεκόμενους φορείς του οικοσυστήματος ΕΤΑΚ για να αναδειχθούν οι ανάγκες των επιχειρήσεων και οι ευκαιρίες που είναι σκόπιμο να αξιοποιηθούν. Η Δομή σχεδίασε και υλοποίησε το Διαδικτυακό Εργαστήριο Επιχειρηματικής Ανακάλυψης με θέμα «Παραγωγή γαλακτοκομικών και τυροκομικών προϊόντων στη Δυτική Μακεδονία με έμφαση στην αξιοποίηση των παραπροϊόντων» την Πέμπτη 14/4/2022.	

**Συνοπτική παρουσίαση των κύκλων ΔΕΑ
στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας έτους 2023**

Συμμετέχοντες: 40

Μέσος όρος συμμετεχόντων στο διαδραστικό ερωτηματολόγιο: 15

Στο πλαίσιο προετοιμασίας των ΔΕΑ, η Δομή δημιούργησε και δημοσίευσε ηλεκτρονική φόρμα κατάθεσης ιδεών. Από την επεξεργασία των προτάσεων (προτάσεις επιχειρήσεων και ερευνητικών φορέων) της ηλεκτρονικής φόρμας, οι οποίες αφορούν κυρίως σε ερευνητικά έργα και καινοτόμες ιδέες που μπορούν να υλοποιηθούν μέσω συνεργατικών σχημάτων, προκύπτουν τα εξής:

Τομέας	Προτάσεις (αριθμός)	Ποσοστό(%)	Κύρια πεδία ενδιαφέροντος (αριθμός προτάσεων)	Ενδεικτικό κόστος (ευρώ)
Αγροδιατροφική Αλυσίδα	34	40,0%	Ευφύης γεωργία και κτηνοτροφία(6), νέα καινοτόμα προϊόντα από αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά(3), πράσινη οينوποίηση(1), κυκλική γεωργία(2), ενσωμάτωση ΤΠΕ στη γεωργία (6)	150.000 - 250.000
Γούνα	6	7,1%	Ενσωμάτωση τεχνολογιών περιβάλλοντος στην παραγωγή γούνας(3), διαχείριση αποβλήτων (1)	150.000 - 350.000
Τουρισμός – Πολιτισμός – Δημιουργικές Βιομηχανίες	6	7,1%	Ενσωμάτωση ΤΠΕ στον εναλλακτικό τουρισμό(5), forest bathing (1)	100.000 - 200.000
Περιβάλλον – Κυκλική Οικονομία	13	15,3%	Διαχείριση θορύβου σε αστικές περιοχές(1), αποκατάσταση εδαφών(2), παρακολούθηση περιβαλλοντικών παραμέτρων και δεικτών(2)	150.000 - 250.000
Υλικά – Κατασκευές και Βιομηχανία	3	3,5%	Παραγωγή υλικών από ινοπλισμένα πολυμερή(1), παραγωγή υλικών από ανθρακονίματα(1)	150.000 - 250.000
Αειφόρος Ενέργεια	18	21,2%	Αποθήκευση ενέργειας(2), παραγωγή πράσινου υδρογόνου(4), smart grids για την εξοικονόμηση ενέργειας(2), παραγωγή ενέργειας από βιομάζα(1), εναλλακτικές χρήσεις του λιγνίτη(2), εφαρμογές ΑΠΕ σε κτίρια και επιχειρήσεις(3)	150.000 - 350.000
Ψηφιακές Τεχνολογίες (οριζόντια)	5	5,9%	Παραγωγή εξειδικευμένου λογισμικού και ενσωμάτωση αυτού στους υπόλοιπους τομείς προτεραιότητας(5)	150.000 - 250.000
Σύνολο	85	100,0%		

Πηγή: Δομή RIS Δυτικής Μακεδονίας

Επίσης, στο πλαίσιο προετοιμασίας των ΔΕΑ, η Δομή πραγματοποίησε - αντιπροσωπευτικές ανά υποκλάδο- συναντήσεις εργασίας με καινοτόμες και εξωστρεφείς επιχειρήσεις της Δυτικής Μακεδονίας. Κατά τη διάρκεια των συναντήσεων καταγράφηκαν οι ανάγκες των επιχειρήσεων προς χρηματοδότηση από μελλοντικές δράσεις επιχειρηματικότητας. Οι συναντήσεις ανά τομέα RIS3 φαίνονται στον κάτωθι πίνακα.

Συνοπτική παρουσίαση των κύκλων ΔΕΑ στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας έτους 2023		
Προπαρασκευαστικές συναντήσεις με επιχειρήσεις στο πλαίσιο ΔΕΑ	2021	2022
Υλικά - Κατασκευές και Βιομηχανία		
Τουρισμός - Πολιτισμός - Δημιουργικές Βιομηχανίες	3	4
Αγροδιατροφική Αλυσίδα	10	13
Περιβάλλον - Κυκλική Οικονομία	3	1
Αειφόρος Ενέργεια	7	
Ψηφιακές Τεχνολογίες		2
Γούνα	3	
Οριζόντια - Όλοι οι τομείς	2	

Πηγή: Δομή RIS Δυτικής Μακεδονίας

3. Έκδοση προσκλήσεων και υλοποίηση δράσεων Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται συνοπτική παρουσίαση στοιχείων για τις εκδοθείσες προσκλήσεις και την πρόοδο υλοποίησης των δράσεων της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης στο πλαίσιο του Περιφερειακού Προγράμματος Δυτικής Μακεδονίας καθώς και των τομεακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ («Ανταγωνιστικότητα», «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση»⁴⁸) που αφορούν την Περιφέρεια.

Τα στοιχεία παρουσιάζονται ανά Πρόγραμμα και Ειδικό Στόχο καθώς και ανά Κατηγορία Παρέμβασης για το ΠΔΑΜ. Για κάθε πρόσκληση καταγράφονται:

- Ο τομέας (ή οι τομείς) προτεραιότητας τον οποίον (τους οποίους) αφορά η πρόσκληση,
- Η δημόσια δαπάνη της πρόσκλησης,
- Ο αριθμός των ενταγμένων έργων Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης και το ύψος προϋπολογισμού τους.
- Οι νομικές δεσμεύσεις των έργων αυτών και
- Οι πιστοποιηθείσες δαπάνες.

Σημειώνεται ότι οι προϋπολογισμοί εκφράζονται με όρους δημόσιας δαπάνης (ΔΔ).

⁴⁸ Το Πρόγραμμα «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση» αφορά τις Περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας, Πελοποννήσου, Κρήτης, Βορείου Αιγαίου, Νοτίου Αιγαίου.

Πίνακας 1. Οικονομικά στοιχεία προσκλήσεων, στοιχεία εντάξεων, νομικών δεσμεύσεων και δαπανών

	Ειδικός Στόχος/ Κατηγορία Παρέμβασης	Πρόσκληση	Τομείς προτεραιότητας	ΔΔ πρόσκλησης	Αριθμός ενταγμένων έργων ⁴⁹	Δημόσια δαπάνη ενταγμένων έργων ⁵⁰	Νομικές δεσμεύσεις	Πιστοποιηθείσες δαπάνες
Περιφερειακό Πρόγραμμα Δυτική Μακεδονίας	Ε.Σ. 1.1							
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.1							
	Ε.Σ. 1.3							
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.3							
	Άλλος Ε.Σ.							
	Υποσύνολο Άλλων							
	Σύνολο ΠεΠ							
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ (στοιχεία για την Περιφέρεια Δ.)	Ε.Σ. 1.1							
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.1							
	Ε.Σ. 1.3	Πράσινος Μετασχηματισμός ΜμΕ	Όλοι	300.000.000	2	888.025		
		Πράσινη Παραγωγική Επένδυση ΜμΕ	Όλοι	400.000.000				
		Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων Τουριστικών ΜμΕ	2	160.000.000				
		Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων ΜμΕ	Όλοι	190.000.000				
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.3			1.050.000.000	2	888.025		
	Ε.Σ. 1.4							

⁴⁹ Στο Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα αφορά τον Αριθμό έργων για τα οποία υπάρχει εγκριτική απόφαση

⁵⁰ Στο Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα αφορά τη Δημόσια δαπάνη έργων για τα οποία υπάρχει εγκριτική απόφαση

	Ειδικός Στόχος/ Κατηγορία Παρέμβασης	Πρόσκληση	Τομείς προτεραιότητας	ΔΔ πρόσκλησης	Αριθμός ενταγμένων έργων ⁴⁹	Δημόσια δαπάνη ενταγμένων έργων ⁵⁰	Νομικές δεσμεύσεις	Πιστοποιηθείσες δαπάνες
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.4							
	Σύνολο Αντ/τα			1.050.000.000	2	888.025		
ΠΔΑΜ (στοιχεία για την Περιφέρεια Δ. Μακεδονίας)	Κ.Π. 1⁵¹	Κόμβος καινοτομίας για το πράσινο Η2 και την αποθήκευση ενέργειας στην ΔΜ	Αειφόρος Ενέργεια	18.000.000	1	19.799.974		
		Στήριξη ενεργειακών κοινοτήτων για την ανάπτυξη δράσεων αυτοπαραγωγής (ενεργειακές κοινότητες)	Αειφόρος Ενέργεια	16.380.000				
		Πράσινο κέντρο δεδομένων και υπερυπολογιστή Δυτικής Μακεδονίας	Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών	20.000.000				
	Υποσύνολο Κ.Π. 1			54.3800.000	1	19.799.974		
	Κ.Π.2⁵²							
	Υποσύνολο Κ.Π. 2							
	Σύνολο ΠΔΑΜ							
	ΣΥΝΟΛΟ			1.104.380.000	3	20.687.999		

Εντός του 2023, στο πλαίσιο του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027», στη δέσμη δράσεων «Πράσινη μετάβαση ΜμΕ», έχουμε για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας 2 εντάξεις έργων συνολικής δημόσιας δαπάνης 0,88 εκ.€, που αφορούν τους τομείς προτεραιότητας της ΕΣΕΕ και τρεις προσκλήσεις από το Πρόγραμμα «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση» με δημόσια δαπάνη για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας 54 εκ.€.

⁵¹ Κατηγορία Παρέμβασης 1: Έρευνα – Καινοτομία – Προηγμένες Τεχνολογίες

⁵² Κατηγορία Παρέμβασης 2: Ανταγωνιστικότητα ΠΜΕ & ΜΜΕ – Ψηφιακός μετασχηματισμός επιχειρήσεων

Πίνακας 2. Ανάλυση των έργων για τα οποία υπάρχει εγκριτική απόφαση ανά τομέα προτεραιότητας (Προσκλήσεις «Πράσινο Μετασχηματισμός ΜμΕ» και «Πράσινη Παραγωγική Επένδυση ΜμΕ» του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα»)

ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	Αγροδιατροφική Αλυσίδα	Βιοεπιστήμες, Υγεία, Φάρμακα	Ψηφιακές Τεχνολογίες	Αειφόρος Ενέργεια	Περιβάλλον και Κυκλική Οικονομία	Μεταφορές & Εφοδιαστική Αλυσίδα	Υλικά, Κατασκευές & Βιομηχανία	Πολιτισμός Τουρισμός & Δημιουργικές Βιομηχανίες	Συνδυασμός τομέων
Αριθμός ενταγμένων έργων	Αριθμός %	Αριθμός %	Αριθμός %	Αριθμός %	Αριθμός %	Αριθμός %	Αριθμός %	Αριθμός %	Αριθμός %
Ανταγωνιστικότητα						1 50%		1 50%	
Π/Υ ενταγμένων έργων	Π/Υ %	Π/Υ %	Π/Υ %	Π/Υ %	Π/Υ %	Π/Υ %	Π/Υ %	Π/Υ %	Π/Υ %
Ανταγωνιστικότητα						400.000 45%		488.025 55%	

Σημειώνεται ότι τα ανωτέρω στοιχεία απεικονίζουν την κατάσταση στις 31/12/2023, όπου δεν είχαν ολοκληρωθεί οι διαδικασίες αξιολόγησης και ένταξης των πράξεων από τις δύο προσκλήσεις του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027».

4. Δείκτες πλαισίου - Regional Innovation Scoreboard

Το Regional Innovation Scoreboard (RIS) αξιολογεί τις επιδόσεις καινοτομίας των Ευρωπαϊκών περιφερειών χρησιμοποιώντας 21 δείκτες από τους 32 του European Innovation Scoreboard.

Στην έκδοση του Πίνακα Βαθμολογιών του Περιφερειακού Δείκτη Καινοτομίας 2023 (Regional Innovation Scoreboard-2023) η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας συνεχίζει να κατατάσσεται στην κατηγορία της <αναδυόμενης περιφέρειας σε θέματα καινοτομίας>, όπως και στην προηγούμενη του 2021, (μετά τις αλλαγές στη μεθοδολογία και στον αριθμό δεικτών που πραγματοποιήθηκε σε σχέση με το 2019). Βρίσκεται στην 178η θέση στο σύνολο των 239 περιφερειών, από 211η το 2021.

NUTS	Περιφέρεια	ΠΔΚ (RII)	Κατάταξη	Ομάδα Επίδοσης ⁵³	Μεταβολή*
EL53	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	69,3	178	Emerging Innovator +	25,2

* Σε σχέση με την 2016

Με βάση τα στοιχεία της έκδοσης του 2023 η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας παρουσιάζει υστέρηση στις επιδόσεις του Περιφερειακού Δείκτη Καινοτομίας τόσο σε σχέση με το εθνικό (87,2%) όσο και το ευρωπαϊκό (69,3%) επίπεδο. Παρ' όλα αυτά οι επιδόσεις της έχουν αυξηθεί σε σχέση με το 2016 κατά 50,79% όπως φαίνεται από τον Περιφερειακό Δείκτη Καινοτομίας (Regional Innovation Index - RII), ο οποίος από 0,252 διαμορφώθηκε στην τιμή των 0,380 (Πίνακας 3).

Πίνακας 3: Regional Innovation Scoreboard για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Δείκτης	Κανονικοποιημένη βαθμολογία ⁵⁴	Συγκριτικά με:	
		ΕΛ ⁵⁵	ΕΕ ⁵⁶
Πληθυσμός με τριτοβάθμια εκπαίδευση	0,521	88	99
Δια βίου μάθηση	0,087	92	23
Διεθνείς επιστημονικές συνδημοσιεύσεις	0,172	60	56
Επιστημονικές δημοσιεύσεις με τις περισσότερες αναφορές	0,881	174	161
Άτομα με ψηφιακές δεξιότητες πέραν των βασικών	0,339	94	72
Δαπάνες Ε&Α στον δημόσιο τομέα	0,417	72	73
Δαπάνες Ε&Α στον επιχειρηματικό τομέα	0,198	43	29
Δαπάνες καινοτομίας εκτός Ε&Α στις ΜΜΕ	0,458	89	113

⁵³ Οι περιφέρειες κατατάσσονται σε τέσσερις κατηγορίες σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ:

- Innovation Leaders: περιφέρειες με σχετική επίδοση μεγαλύτερη του 125% του μ.ο. της ΕΕ
- Strong Innovators: περιφέρειες με σχετική επίδοση μεταξύ του 100% και του 125% του μ.ο. της ΕΕ
- Moderate Innovators: περιφέρειες με σχετική επίδοση μεταξύ του 70% και του 100% του μ.ο. της ΕΕ
- Emerging Innovators: περιφέρειες με σχετική επίδοση μικρότερη του 70% του μ.ο. της ΕΕ

⁵⁴ Η περιφέρεια της Ε.Ε. με την καλύτερη επίδοση σε ένα συγκεκριμένο κριτήριο έχει κανονικοποιημένη βαθμολογία «1» ενώ η περιφέρεια με τη χειρότερη επίδοση -στο συγκεκριμένο κριτήριο- έχει βαθμό «0».

⁵⁵ Μέσος όρος Ελλάδας: 100

⁵⁶ Μέσος όρος ΕΕ: 100

Δείκτης	Κανονικοποιημένη βαθμολογία ⁵⁴	Συγκριτικά με:	
		ΕΛ ⁵⁵	ΕΕ ⁵⁶
Δαπάνες καινοτομίας ανά απασχολούμενο	0,405	76	67
Απασχολούμενοι ειδικοί σε ΤΠΕ	n/a	n/a	n/a
ΜΜΕ που εισάγουν καινοτομίες προϊόντων	0,986	99	177
ΜΜΕ που εισάγουν καινοτομίες στις επιχειρησιακές διαδικασίες	0,972	97	151
Καινοτόμες ΜΜΕ που συνεργάζονται με άλλες	0,731	95	150
Ερευνητικές συνδημοσιεύσεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα	0,439	93	112
Αιτήσεις διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας	0,06	22	10
Αιτήσεις για εμπορικά σήματα	0,18	42	36
Αιτήσεις για καταχώρηση σχεδίων προϊόντος	0,387	127	67
Απασχόληση σε δραστηριότητες έντασης γνώσης	0	0	0
Απασχόληση σε καινοτόμες ΜΜΕ	0,658	79	115
Πωλήσεις καινοτόμων προϊόντων, νέων στην αγορά και νέων στην επιχείρηση	0,664	76	138
Αέριες εκπομπές από λεπτά σωματίδια στη βιομηχανία	0,523	119	87
Περιφερειακός Δείκτης Καινοτομίας (ΠΔΚ-RII) 2023	0.380	--	--
ΠΔΚ 2023 (ίδιο έτος)	--	87.2	69.3
ΠΔΚ 2023 (σε σχέση με ΕΕ 2016)	--	--	75.2
Περιφερειακός Δείκτης Καινοτομίας (ΠΔΚ-RII) 2016	0.252	--	--
ΠΔΚ 2016 (σε σχέση με ΕΕ 2016)	--	78.1	50.0
ΠΔΚ - αλλαγή μεταξύ 2016 και 2023	--	9.1	25.2

Πηγή: Regional Innovation Scoreboard 2023, Επεξεργασία Δομή στήριξης RIS -ΠΤΑ Δυτικής Μακεδονίας

Αναφορικά με τη διαχρονική εξέλιξη των τιμών ⁵⁷ των 21 επιμέρους δεικτών που συνθέτουν τον Περιφερειακό Δείκτη Καινοτομίας, ακολουθεί ο πίνακας 4.

Με βάση τα στοιχεία αυτά, βελτίωση άνω του 100% καταγράφεται στους δείκτες <Οι πιο αναφερόμενες επιστημονικές δημοσιεύσεις>, <Δαπάνες Ε&Α ιδιωτικού τομέα>, <ΜΜΕ που εισάγουν καινοτομίες προϊόντων>, <Κοινές δημοσιεύσεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα> και <Αιτήσεις εμπορικών σημάτων> με πιο σημαντική αυτή του δείκτη <Οι πιο αναφερόμενες επιστημονικές δημοσιεύσεις>58, του οποίου η βελτίωση ανέρχεται στο 281,85%.

⁵⁷ Σημειώνεται ότι τα στοιχεία αφορούν τις τιμές σε σχέση με την ΕΕ28 για τα έτη 2016-2023 και έτος βάσης το 2016 (=100).

⁵⁸ Σημ. Κρίνοντας από τις μεταβολές των επιμέρους δεικτών σε σχέση με τις προηγούμενες εκδόσεις διαφαίνεται πως σημαντικό ρόλο παίζει η διαθεσιμότητα των στοιχείων που κάποιες χρονιές παρουσιάζουν ελλείψεις. Πχ. Διακύμανση της τιμής του δείκτη <Οι πιο αναφερόμενες επιστημονικές δημοσιεύσεις>, του οποίου η βελτίωση ανέρχεται στο 281,85%, όταν στην προηγούμενη έκδοση είχε καταγραφεί μείωση της τάξης του -49,61% <μια εικόνα τελείως διαφορετική από την έκθεση που αφορούσε τα έτη 2011-2019>.

Πίνακας 4. Διαχρονική εξέλιξη δεικτών καινοτομίας στην ΠΔΜ, 2016-2023

Δείκτης Καινοτομίας		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Ποσοστιαία μεταβολή 2016-2023
1	Τριτοβάθμια εκπαίδευση	99,16	99,16	99,16	99,16	99,16	99,16	99,16	99,16	0,00%
2	Δια βίου μάθηση	23,47	23,47	23,47	23,47	23,47	23,47	23,47	23,47	0,00%
3	Διεθνείς επιστημονικές συν δημοσιεύσεις	39,22	43,61	32,65	36,61	36,10	41,00	55,28	77,87	98,55%
4	Επιστημονικές δημοσιεύσεις με τις περισσότερες αναφορές	40,79	143,97	117,24	101,10	73,26	47,95	164,88	155,75	281,85%
5	Πάνω από το μέσο όρο ψηφιακές δεξιότητες	70,35	74,50	73,76	68,25	72,36	77,33	78,80	72,11	2,50%
6	Δαπάνες Ε&Α δημόσιου τομέα	60,24	60,24	66,08	66,08	53,94	61,45	60,24	75,70	25,66%
7	Δαπάνες Ε&Α ιδιωτικού τομέα	12,22	12,22	19,32	19,32	19,32	29,93	25,92	31,15	154,95%
8	Δαπάνες καινοτομίας εκτός Ε&Α	135,51	135,51	135,51	161,85	161,85	131,67	131,67	109,39	-19,28%
9	Δαπάνες καινοτομίας ανά απασχολούμενο	45,19	45,19	45,19	50,00	50,00	58,29	58,29	77,56	71,63%
10	Απασχολούμενοι ειδικοί ΤΠΕ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
11	ΜΜΕ που εισάγουν καινοτομίες προϊόντων	112,20	112,20	112,20	93,68	93,68	124,62	124,62	225,39	100,88%
12	ΜΜΕ που εισάγουν καινοτομίες στις επιχειρησιακές διαδικασίες	138,96	138,96	138,96	106,31	106,31	129,17	129,17	216,61	55,88%
13	Καινοτόμες ΜΜΕ που συνεργάζονται	187,73	187,73	187,73	251,95	251,95	134,80	134,80	196,69	4,77%
14	Κοινές δημοσιεύσεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα	62,11	70,39	75,58	73,49	83,05	93,75	107,08	129,59	108,66%
15	Αιτήσεις διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας PCT	21,07	0,00	31,80	44,78	22,70	23,07	18,81	8,89	-57,81%
16	Αιτήσεις εμπορικών σημάτων	17,60	25,82	19,31	18,31	27,53	49,14	50,89	44,37	152,05%
17	Εφαρμογές σχεδιασμού	38,59	13,97	0,00	0,00	0,00	0,00	58,07	59,99	55,46%
18	Απασχόληση σε δραστηριότητες έντασης γνώσης	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
19	Απασχόληση σε καινοτόμες επιχειρήσεις	66,83	66,83	66,83	78,73	78,73	83,86	83,86	128,87	92,82%
20	Πωλήσεις καινοτόμων προϊόντων	136,68	136,68	136,68	274,97	274,97	113,20	113,20	182,63	33,62%
21	Εκπομπές αερίων από λεπτά σωματίδια	11,75	65,44	4,58	40,40	15,32	49,96	131,79	137,95	1074,33%
	Σύνθετος Δείκτης Καινοτομίας (Summary Innovation Index)	49,97	54,50	52,30	59,14	58,27	51,34	65,06	75,19	50,47%

Πηγή: <https://ec.europa.eu/research-and-innovation/en/statistics/performance-indicators/european-innovation-scoreboard/eis> (ημ. Λήψης 30/10/2023) . Επεξεργασία Δομή στήριξης RIS -ΠΤΑ Δυτικής Μακεδονίας.

Παρακολουθώντας την εξέλιξη του Σύνθετου Δείκτη Καινοτομίας (Summary Innovation Index) την περίοδο 2016 – 2023 παρατηρούμε ότι συγκριτικά με τις υπόλοιπες ελληνικές

περιφέρειες η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανήλθε στην 8η από την 12η θέση που βρίσκονταν το 2021, καθώς ο Σύνθετος Δείκτης καινοτομίας παρουσίασε τη μεγαλύτερη θετική ποσοστιαία μεταβολή. Η τιμή του δείκτη μεταξύ των δύο αυτών ετών αυξήθηκε κατά 46,46% (από 51,34 το 2021 σε 75,19 το 2023). (Πίνακας 5)

Πίνακας 5. Διαχρονική εξέλιξη του Σύνθετου Δείκτη Καινοτομίας στις ελληνικές περιφέρειες, 2016 – 2023. (Summary Innovation Index)

Περιφέρειες	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Θέση στο σύνολο των 13ων ελληνικών περιφερειών	Ποσοστιαία μεταβολή 2023-2021 Innovation index
Δυτική Μακεδονία	49,97	54,50	52,30	59,14	58,27	51,34	65,06	75,19	8	46,46%
Νότιο Αιγαίο	45,61	39,82	45,58	39,91	39,63	48,04	55,29	60,09	13	25,09%
Ανατολική Μακεδονία-Θράκη	49,88	48,59	51,12	58,10	60,13	63,49	68,73	74,52	10	17,38%
Στερεά Ελλάδα	52,41	51,96	51,23	56,40	59,20	65,10	66,15	75,15	9	15,43%
Ήπειρος	52,03	56,48	50,37	61,72	67,90	73,91	76,10	85,09	4	15,12%
Πελοπόννησος	46,18	49,23	49,57	58,63	62,64	67,50	65,30	76,99	7	14,05%
Δυτική Ελλάδα	62,10	63,02	61,55	71,16	71,87	76,36	80,98	83,00	5	8,70%
Αττική	75,67	76,21	76,19	82,72	86,66	92,65	97,11	97,62	1	5,37%
Κεντρική Μακεδονία	61,70	61,23	62,46	74,49	80,85	82,71	89,63	86,55	3	4,65%
Θεσσαλία	52,57	54,49	53,18	65,34	68,92	77,72	81,19	78,46	6	0,96%
Κρήτη	75,69	74,81	79,30	87,29	91,13	91,46	97,08	89,41	2	-2,25%
Βόρειο Αιγαίο	51,73	51,35	52,28	59,68	59,47	66,74	71,18	62,36	11	-6,56%
Ιόνια Νησιά	46,48	46,86	47,66	58,28	62,49	66,31	67,14	60,50	12	-8,76%
ΕΛΛΑΔΑ	63,98	64,75	64,89	72,19	75,21	80,69	85,73	86,22		

Πηγή: <https://ec.europa.eu/research-and-innovation/en/statistics/performance-indicators/european-innovation-scoreboard/eis>, Επεξεργασία Δομή στήριξης RIS -ΠΤΑ Δυτικής Μακεδονίας

5. Συμπεράσματα - Προτάσεις

Τα συμπεράσματα που αναφέρονται στο κεφάλαιο αυτό αφορούν (ενδεικτικά):

- την εφαρμογή της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (μέθοδος, συμμετοχές, αποτελέσματα),
- την έκδοση προσκλήσεων προς τους δυνάμει δικαιούχους, την υποβολή προτάσεων από τους τελευταίους και τις εντάξεις έργων,
- την υλοποίηση των δράσεων έξυπνης εξειδίκευσης (οικονομικό και φυσικό αντικείμενο),
- τα προβλήματα που εντοπίστηκαν σε όλο τον κύκλο ζωής των δράσεων έξυπνης εξειδίκευσης.

Αντίστοιχα οι προτάσεις θα επικεντρωθούν κυρίως: α) στην επίλυση των προβλημάτων που έχουν διαπιστωθεί, β) στην αναβάθμιση των διαδικασιών ενεργοποίησης και υλοποίησης των δράσεων έξυπνης εξειδίκευσης.

Τα αναφερόμενα στο κεφάλαιο αυτό θα αποτελέσουν τη βάση για την άντληση των κατάλληλων διδαγμάτων και την ανάδειξη καλών πρακτικών.

Σχετικά με την εφαρμογή της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης αξίζει να αναφερθεί ότι κάθε ΔΕΑ, για να είναι επιτυχημένη, απαιτεί τη σε βάθος γνώση του τοπικού οικοσυστήματος καινοτομίας και των αναγκών των επιχειρήσεων. Οι κύκλοι διαβουλεύσεων των ΔΕΑ που πραγματοποιήθηκαν από τη Δομή RIS του ΠΤΑ απέδειξαν πως για να υπάρχουν περισσότερες συμμετοχές αλλά και απτά αποτελέσματα, απαιτείται η επιλογή της μεικτής ή υβριδικής μεθόδου, δηλαδή το κάθε εργαστήριο να πραγματοποιείται τόσο με φυσική όσο και με διαδικτυακή δυνατότητα παρουσίας, παρακολούθησης και διάδρασης.

Προτείνεται, οι μελλοντικοί κύκλοι διαβούλευσης να είναι περισσότερο κλαδικά εξειδικευμένοι και υβριδικοί ως προς τον τρόπο υλοποίησής τους. Δηλαδή, οι επιχειρήσεις και οι ερευνητές που θα κληθούν να ανήκουν σε έναν εξειδικευμένο τομέα παρέμβασης και η μορφή της διαβούλευσης να είναι υβριδική, δηλαδή τόσο με φυσική παρουσία όσο και διαδικτυακή.

Επίσης είναι πολύ σημαντική η χρονική στιγμή υλοποίησης των ΔΕΑ, διότι δημιουργούνται στους συμμετέχοντες προσδοκίες για την άμεση έκδοση προσκλήσεων δράσεων. Όταν η έκδοση των προσκλήσεων καθυστερεί ή δεν περιλαμβάνει τους επιθυμητούς τομείς, ανάλογα με τη θεματική ομάδα, τότε χάνεται η εμπιστοσύνη προς τους δημόσιους φορείς και μειώνεται η επιθυμία τους να συμμετέχουν ξανά σε επόμενη ΔΕΑ. Προτείνεται να υλοποιούνται οι ΔΕΑ χρονικά όσο γίνεται πλησιέστερα στην έκδοση προσκλήσεων δράσεων.

Σχετικά με την έκδοση προσκλήσεων προς τους εν δυνάμει δικαιούχους, την υποβολή προτάσεων από τους τελευταίους και τις εντάξεις έργων, αξίζει να αναφερθεί ότι είναι σημαντική η θεσμοθέτηση ειδικής διαδικασίας εισηγήσεων προς τις ΕΥΔ από τα αρμόδια περιφερειακά όργανα. Προτείνεται να προτυποποιηθεί η διαδικασία συγκέντρωσης στοιχείων από τα αρμόδια περιφερειακά όργανα και η απόδοση αυτών προς της ΕΥΔ για την ενσωμάτωσή τους στο σχεδιασμό των αντίστοιχων προσκλήσεων. Κρίνεται επιτακτική η ανάγκη ενεργού συμμετοχής του περιφερειακού οργάνου στη διαδικασία του σχεδιασμού των προσκλήσεων με την εκάστοτε ΕΥΔ και τον εκάστοτε ΕΦΔ. Επιπροσθέτως, δομική έλλειψη αποτελεί ο συγχρονισμός και ο χρονοπρογραμματισμός τόσο μεταξύ της ΔΕΑ και της παραγόμενης πρόσκλησης, όσο και της έκδοσης ομοειδών προτάσεων μεταξύ των διαφόρων

προγραμμάτων (τομεακών, περιφερειακών, διαπεριφερειακών όπως το ΠΔΑΜ, κλπ.). Προτείνεται να προτεραιοποιηθεί σε επίπεδο τομέων και να δημιουργηθεί χρονοδιάγραμμα μεταξύ των κύκλων διαβούλευσης σε κάθε τομέα, αλλά να υπάρχει συντονισμός στον χρονοπρογραμματισμό των ομοειδών προσκλήσεων που προκύπτουν από διαφορετικά προγράμματα.

Σχετικά με την υλοποίηση των δράσεων έξυπνης εξειδίκευσης (οικονομικό και φυσικό αντικείμενο), είναι χρήσιμη η εμπλοκή του ΕΦΔ σε όλες τις δράσεις έξυπνης εξειδίκευσης που αφορούν στις επιχειρήσεις για λόγους ταχύτητας υλοποίησης και τεχνικής υποστήριξης κατά την υλοποίηση των πράξεων.

Σχετικά με τα προβλήματα που εντοπίστηκαν σε όλο τον κύκλο ζωής των δράσεων έξυπνης εξειδίκευσης, αξίζει να αναφερθεί ότι εντοπίστηκε καθυστέρηση στην έναρξη της υλοποίησης των έργων μετά την ένταξη. Απαιτείται προσεκτικός σχεδιασμός των χρονοδιαγραμμάτων αλλά και των τεχνικών απαιτήσεων των προσκλήσεων. Καταλυτική και εδώ είναι η λειτουργία του ΕΦΔ.

Περιφέρεια Ηπείρου

Υπεύθυνος φορέας⁵⁹: **Φορέας Παρακολούθησης
Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης Περιφέρειας
Ηπείρου**

1. Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης στην Περιφέρεια Ηπείρου

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται συνοπτικά η ΠΕ-ΕΣΕΕ στην Περιφέρεια Ηπείρου και οι τομείς στους οποίους εστιάζει. Καταγράφεται η πορεία υλοποίησης της ΠΕ-ΕΣΕΕ από τη διενέργεια της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ) έως την ολοκλήρωση των σχετικών δράσεων.

Κατά την προηγούμενη Προγραμματική Περίοδο 2014-2020, η Περιφέρεια Ηπείρου είχε θέσει ως τομείς προτεραιότητας την Αγροδιατροφή (Πρωτογενής τομέας, Μεταποίηση, Γαστρονομία), τη Βιομηχανία της Εμπειρίας (Τουρισμός, Πολιτισμός & Δημιουργική Βιομηχανία), τις Τ.Π.Ε. και Νεανική Επιχειρηματικότητα και την Υγεία και Ευεξία. Το 2022, μέσα από μελέτη εμπειρογνομόνων και παρακολουθώντας τις εθνικές και διεθνείς εξελίξεις, το ΠΣΕΚ αξιολόγησε και αναπροσάρμοσε την Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης, θέτοντας ανανεωμένους Τομείς Προτεραιότητας με βάση τις προτεραιότητες και τα συγκριτικά πλεονεκτήματά της περιφέρειας.

Οι τομείς που αναδεικνύονται για τη Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης της νέας περιόδου 2021-2027 συνάδουν απόλυτα με τους αντίστοιχους της νέας Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης και συνοψίζονται στο κάτωθι σχήμα:

Το 2023 ακολουθήθηκε η διαδικασία που ορίζεται στο άρθρο 8 του Ν. 4386/2016 (ΦΕΚ 83/Α'/11-05-2016) «Ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις», για την συγκρότηση του Περιφερειακού Συμβουλίου Έρευνας και Καινοτομίας (ΠΣΕΚ). Συγκεκριμένα με την 4/25/9-3-2023 (ΑΔΑ 6ΦΕΔ7Λ9-ΔΗ5) απόφαση Περιφερειακού Συμβουλίου συγκροτήθηκε η πενταμελής Επιτροπή του άρθρου 8 παρ. 3 εδαφ. (α) του Ν. 4386/2016. Στην συνέχεια

⁵⁹ Αρμόδιο Περιφερειακό Όργανο

δημοσιεύτηκε η 45457/340/21-3-2023 (ΑΔΑ ΨΛΒΧ7Λ9-0Θ7) Προκήρυξη – πρόσκληση υποβολής υποψηφιοτήτων για τον διορισμό μελών του Περιφερειακού Συμβουλίου Έρευνας και Καινοτομίας (ΠΣΕΚ) Περιφέρειας Ηπείρου. Με την ολοκλήρωση της διαδικασίας της πενταμελούς επιτροπής επιλέχθηκαν τα μέλη του ΠΣΕΚ από το Περιφερειακό Συμβούλιο με την 12/47/6-7-2023 (ΑΔΑ 9ΤΝ57Λ9-ΗΜΠ) απόφαση και διορίστηκαν με την 119138/902/3-8-2024 (ΑΔΑ Ψ6Χ07Λ9-ΣΘ7) Απόφαση Περιφερειάρχη Ηπείρου. Το ΠΣΕΚ συγκροτήθηκε σε σώμα το 2024.

2. Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται συγκεντρωτικά τα αποτελέσματα της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ) στην Περιφέρεια Ηπείρου κατά τη χρονική περίοδο που καλύπτει η Έκθεση. Ειδικότερα καταγράφονται:

- Ο αριθμός κύκλων ΔΕΑ που διενεργήθηκαν στην Περιφέρεια,
- Οι τομείς προτεραιότητας που αφορούν,
- Οι συμμετέχοντες (ανά φορέα της τετραπλής έλικας και ανά τομέα προτεραιότητας),
- Τα αποτελέσματα (βασικά χαρακτηριστικά των επιλογών που διαμορφώθηκαν, τομείς στους οποίους εντάσσονται, προσκλήσεις/ δράσεις που σχεδιάστηκαν ως αποτέλεσμα της ΔΕΑ).

Το 2023 αποφασίστηκε η συνεργασία μεταξύ της Περιφέρειας Ηπείρου, του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας για την από κοινού δημιουργία Δομής υποστήριξης του οικοσυστήματος Έρευνας και Καινοτομίας στην περιφέρεια Ηπείρου, με στόχο την υποστήριξη των καινοτόμων επιχειρήσεων και της ερευνητικής κοινότητας της Περιφέρειας καθώς και την μεταξύ τους διασύνδεση. Το σχετικό μνημόνιο συνεργασίας υπογράφηκε το 2024.

Στις δράσεις που θα αναλάβει να υλοποιήσει η δομή είναι και η εφαρμογή της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης, για τον λόγο αυτό δεν ξεκίνησε η διαδικασία το 2023.

3. Έκδοση προσκλήσεων, υποβολή προτάσεων, εντάξεις έργων

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται συνοπτική παρουσίαση στοιχείων για τις εκδοθείσες προσκλήσεις και την πρόοδο υλοποίησης των δράσεων της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης στο πλαίσιο του Περιφερειακού Προγράμματος Ηπείρου καθώς και του τομεακού Προγράμματος του ΕΣΠΑ «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027» που αφορά την Περιφέρεια.

Τα στοιχεία παρουσιάζονται ανά Πρόγραμμα και Ειδικό Στόχο. Για κάθε πρόσκληση καταγράφονται:

- Ο τομέας (ή οι τομείς) προτεραιότητας τον οποίον (τους οποίους) αφορά η πρόσκληση,
- Η δημόσια δαπάνη της πρόσκλησης,
- Ο αριθμός των ενταγμένων έργων Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης και το ύψος προϋπολογισμού τους.
- Οι νομικές δεσμεύσεις των έργων αυτών και
- Οι πιστοποιηθείσες δαπάνες.

Σημειώνεται ότι οι προϋπολογισμοί εκφράζονται με όρους δημόσιας δαπάνης (ΔΔ).

Αναφορικά με τις δράσεις επιχειρηματικότητας του Προγράμματος Ήπειρος σχεδιάζεται ο ορισμός του ΕΦΕΠΑΕ ως Ενδιάμεσου Φορέα, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρο 13 του Ν.4914/2022 (ΦΕΚ61/τΑ/21-3-2022). Με το 2058/23-9-2022 έγγραφο η Διαχειριστική Αρχή απευθύνθηκε στον ΕΦΕΠΑΕ αναφορικά με την πρόθεση του να αναλάβει, πρόθεση που επιβεβαίωσε ο ΕΦΕΠΑΕ με την 2413/27-9-2022 επιστολή.

Πίνακας 1. Οικονομικά στοιχεία προσκλήσεων, στοιχεία εντάξεων, νομικών δεσμεύσεων και δαπανών

	Ειδικός Στόχος	Πρόσκληση	Τομείς προτεραιότητας	ΔΔ πρόσκλησης	Αριθμός ενταγμένων έργων ⁶⁰	Δημόσια δαπάνη ενταγμένων έργων ⁶¹	Νομικές δεσμεύσεις	Πιστοποιηθείσες δαπάνες
Περιφερειακό Πρόγραμμα Ηπείρου	Ε.Σ. 1.1	Ενίσχυση της ικανότητας ερευνητικών φορέων με την δημιουργία νέων ερευνητικών κέντρων	ΟΛΟΙ	1.000.000	1	605.988		
		Μηχανισμός υποστήριξης οικοσυστήματος Έρευνας και Καινοτομίας στην Περιφέρεια Ηπείρου	ΟΛΟΙ	250.000				
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.1			1.250.000	1	605.988		
	Ε.Σ. 1.3							
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.3							
	Άλλος Ε.Σ.							
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ (στοιχεία για την Περιφέρεια Ηπείρου)	Υποσύνολο Άλλων							
	Σύνολο ΠεΠ			1.250.000	1	605.988		
	Ε.Σ. 1.1							
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.1							
	Ε.Σ. 1.3	Πράσινος Μετασχηματισμός ΜμΕ		300.000.000	12	4.172.510		
		Πράσινη Παραγωγική Επένδυση ΜμΕ		400.000.000	23	1.637.601		
		«Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων»		190.000.000				
		«Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων Μικρομεσαίων Τουριστικών Επιχειρήσεων»		160.000.000				

⁶⁰ Στο Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα αφορά τον Αριθμό έργων για τα οποία υπάρχει εγκριτική απόφαση μέχρι τις 31/12/2023

⁶¹ Στο Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα αφορά τη Δημόσια δαπάνη έργων για τα οποία υπάρχει εγκριτική απόφαση μέχρι τις 31/12/2023

	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.3			1.050.000.000	35	5.810.111		
	Ε.Σ. 1.4							
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.4							
	Σύνολο Αντ/τα			1.050.000.000	35	5.810.111		
	ΣΥΝΟΛΟ			1.051.250.000	36	6.416.099		

Οι προσκλήσεις που εκδόθηκαν εντός του 2023, από το Πρόγραμμα «Ήπειρος 2021-2027» στοχεύουν στη δημιουργία μηχανισμού για την ενεργοποίηση της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης και την υλοποίηση της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης στο περιφερειακό επίπεδο καθώς και την ενίσχυση των ερευνητικών υποδομών.

Την ίδια χρονική περίοδο, στο πλαίσιο του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027», έχουμε για την Περιφέρεια Ηπείρου 35 εντάξεις έργων συνολικής δημόσιας δαπάνης 5,8εκ.€, που αφορούν τους τομείς προτεραιότητας της ΕΣΕΕ στη δέσμη δράσεων «Πράσινη μετάβαση ΜμΕ».

Πίνακας 2. Ανάλυση έργων για τα οποία υπάρχει εγκριτική απόφαση ανά τομέα προτεραιότητας (Προσκλήσεις «Πράσινος Μετασχηματισμός ΜμΕ» και «Πράσινη Παραγωγική Επένδυση ΜμΕ» του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα»)

ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	Αγροδιατροφική Αλυσίδα		Βιοεπιστήμες, Υγεία, Φάρμακα		Ψηφιακές Τεχνολογίες		Αειφόρος Ενέργεια		Περιβάλλον και Κυκλική Οικονομία		Μεταφορές & Εφοδιαστική Αλυσίδα		Υλικά, Κατασκευές & Βιομηχανία		Πολιτισμός Τουρισμός & Δημιουργικές Βιομηχανίες	
Αριθμός ενταγμένων έργων	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%
Ανταγωνιστικότητα	2	6%	3	9%					1	3%	1	3%	8	23%	20	57%
Π/Υ ενταγμένων έργων	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%
Ανταγωνιστικότητα	126.902	2%	255.451	4%					435.250	7%	500.000	9%	689.742	12%	3.802.766	65%

Σημειώνεται ότι τα ανωτέρω στοιχεία απεικονίζουν την κατάσταση στις 31/12/2023, όπου δεν είχαν ολοκληρωθεί οι διαδικασίες αξιολόγησης και ένταξης των πράξεων από τις δύο προσκλήσεις του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027».

4. Δείκτες πλαισίου - Regional Innovation Scoreboard

Το Regional Innovation Scoreboard (RIS) αξιολογεί τις επιδόσεις καινοτομίας των Ευρωπαϊκών περιφερειών χρησιμοποιώντας 21 δείκτες από τους 32 του European Innovation Scoreboard.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι κανονικοποιημένες βαθμολογίες για εικοσιένα δείκτες του Regional Innovation Scoreboard και η σχετική επίδοση των κανονικοποιημένων βαθμολογιών σε σύγκριση με την Ελλάδα και την ΕΕ.

Τέλος, καταγράφεται η τιμή του **Περιφερειακού Δείκτη Καινοτομίας** (ΠΔΚ) της Περιφέρειας (Regional Innovation Index - RII) και η μεταβολή της μεταξύ των ετών 2016 και 2023 σε σύγκριση με την ΕΕ.

Πίνακας 3: Regional Innovation Scoreboard για την Περιφέρεια Ηπείρου

Δείκτης	Κανονικοποιημένη ⁶² βαθμολογία	Συγκριτικά με:	
		ΕΛ ⁶³	ΕΕ ⁶⁴
Πληθυσμός με τριτοβάθμια εκπαίδευση	0.432	73	82
Δια βίου μάθηση	0,121	128	33
Διεθνείς επιστημονικές συνδημοσιεύσεις	0,604	213	197
Επιστημονικές δημοσιεύσεις με τις περισσότερες αναφορές	0,411	81	75
Άτομα με ψηφιακές δεξιότητες πέραν των βασικών	0,344	95	73
Δαπάνες Ε&Α στον δημόσιο τομέα	0,831	144	146
Δαπάνες Ε&Α στον επιχειρηματικό τομέα	0,245	53	36
Δαπάνες καινοτομίας εκτός Ε&Α στις ΜΜΕ	0,622	121	154
Δαπάνες καινοτομίας ανά απασχολούμενο	0,529	100	88
Απασχολούμενοι ειδικοί σε ΤΠΕ	n/a	n/a	n/a
ΜΜΕ που εισάγουν καινοτομίες προϊόντων	1000	100	179
ΜΜΕ που εισάγουν καινοτομίες στις επιχειρησιακές διαδικασίες	1000	100	155
Καινοτόμες ΜΜΕ που συνεργάζονται με άλλες	0,563	73	116
Ερευνητικές συνδημοσιεύσεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα	0,613	130	156
Αιτήσεις διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας	0,219	80	36
Αιτήσεις για εμπορικά σήματα	0,256	59	51
Αιτήσεις για καταχώρηση σχεδίων προϊόντος	0,093	30	16
Απασχόληση σε δραστηριότητες έντασης γνώσης	0	0	0
Απασχόληση σε καινοτόμες ΜΜΕ	0,818	98	143
Πωλήσεις καινοτόμων προϊόντων, νέων στην αγορά και νέων στην επιχείρηση	1000	115	208

⁶² Η περιφέρεια της Ε.Ε. με την καλύτερη επίδοση σε ένα συγκεκριμένο κριτήριο έχει κανονικοποιημένη βαθμολογία «1» ενώ η περιφέρεια με τη χειρότερη επίδοση -στο συγκεκριμένο κριτήριο- έχει βαθμό «0».

⁶³ Μέσος όρος Ελλάδας: 100

⁶⁴ Μέσος όρος ΕΕ: 100

Αέριες εκπομπές από λεπτά σωματίδια στη βιομηχανία	0,573	131	96
--	-------	-----	----

NUTS	Περιφέρεια	ΠΔΚ (RII)	Κατάταξη	Ομάδα Επίδοσης ⁶⁵	Μεταβολή
EL54	Περιφέρεια Ήπειρος	74,8	158	Moderate Innovator-	24,8

Η Περιφέρεια της Ηπείρου θεωρείται «Moderate Innovator –» και η απόδοση της στην καινοτομία έχει αυξηθεί κατά 24,8% μεταξύ των ετών 2016 και 2023 σε σύγκριση με την ΕΕ. Σημειώνεται ότι η Ήπειρος κατατάσσεται στην 5^η θέση των ελληνικών περιφερειών και στην 158^η των ευρωπαϊκών περιφερειών.

Η επίδοση της Περιφέρειας Ηπείρου βρίσκεται σε ιδιαίτερα καλό επίπεδο συγκριτικά με το μ.ο. της Ελλάδας και της Ε.Ε. όσον αφορά τις «Διεθνείς Επιστημονικές συνδημοσιεύσεις», στις «Δαπάνες καινοτομίας εκτός Ε&Α στις ΜΜΕ».

5. Συμπεράσματα - Προτάσεις

Τα συμπεράσματα που αναφέρονται στο κεφάλαιο αυτό αφορούν (ενδεικτικά):

- την εφαρμογή της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (μέθοδος, συμμετοχές, αποτελέσματα),
- την έκδοση προσκλήσεων προς τους δυνάμει δικαιούχους, την υποβολή προτάσεων από τους τελευταίους και τις εντάξεις έργων,
- την υλοποίηση των δράσεων έξυπνης εξειδίκευσης (οικονομικό και φυσικό αντικείμενο),
- τα προβλήματα που εντοπίστηκαν σε όλο τον κύκλο ζωής των δράσεων έξυπνης εξειδίκευσης.

Αντίστοιχα οι προτάσεις θα επικεντρωθούν κυρίως: α) στην επίλυση των προβλημάτων που έχουν διαπιστωθεί, β) στην αναβάθμιση των διαδικασιών ενεργοποίησης και υλοποίησης των δράσεων έξυπνης εξειδίκευσης.

Τα αναφερόμενα στο κεφάλαιο αυτό θα αποτελέσουν τη βάση για την άντληση των κατάλληλων διδαγμάτων και την ανάδειξη καλών πρακτικών.

Στόχος είναι η έκδοση των πρώτων προσκλήσεων εντός του 2024. Ως εκ τούτου απαιτείται να γίνουν τα κάτωθι:

- Επικαιροποίηση των τομέων της περιφερειακής διάστασης της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης της νέας περιόδου 2021-2027 από το Περιφερειακό Συμβούλιο Έρευνας και Καινοτομίας, μέχρι τον Ιούνιο του 2024.

⁶⁵ Οι περιφέρειες κατατάσσονται σε τέσσερις κατηγορίες σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ:

- Innovation Leaders: περιφέρειες με σχετική επίδοση μεγαλύτερη του 125% του μ.ο. της ΕΕ
- Strong Innovators: περιφέρειες με σχετική επίδοση μεταξύ του 100% και του 125% του μ.ο της ΕΕ
- Moderate Innovators: περιφέρειες με σχετική επίδοση μεταξύ του 70% και του 100% του μ.ο. της ΕΕ
- Emerging Innovators: περιφέρειες με σχετική επίδοση μικρότερη του 70% του μ.ο. της ΕΕ

- Επίσπευση των διαδικασιών στελέχωσης της Δομής υποστήριξης του οικοσυστήματος Έρευνας και Καινοτομίας στην περιφέρεια Ηπείρου ώστε η δομή να λειτουργήσει μέχρι τον Ιούνιο του 2024.
- Υλοποίηση της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης το διάστημα Ιούνιος – Οκτώβριος 2024, σύμφωνα με την μεθοδολογία που ανέπτυξε το Ινστιτούτο Μελλοντικών Τεχνολογικών Μελετών (Institute for Prospective Technological Studies – IPTS) του Κοινού Κέντρου Ερευνών (Joint Research Centre – JRC).
- Ολοκλήρωση της διαδικασίας ορισμού Ενδιάμεσου Φορέα στον ΕΦΕΠΑΕ για τις δράσεις επιχειρηματικότητας του Προγράμματος Ήπειρος, μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2024.
- Ολοκλήρωση της εμπειρογνωμοσύνης «Διερεύνηση αποτελεσμάτων δράσεων επιχειρηματικότητας και καινοτομίας του ΕΠ Περιφέρειας Ηπείρου 2014-2020», μέχρι τον Οκτώβριο του 2024. Σκοπός της εμπειρογνωμοσύνης είναι να αναγνωρίσει πόσο αποδοτικές ή μη ήταν οι παρεμβάσεις ως προς τον τρόπο χρήσης των πόρων, να αναλύσει αν επιτεύχθηκαν τα επιθυμητά αποτελέσματα καθώς και να εντοπίσει τους λόγους για τους οποίους αυτά επιτεύχθηκαν ή δεν επιτεύχθηκαν, να εκτιμήσει κατά πόσο έχουν προστιθέμενη αξία οι αξιολογούμενες παρεμβάσεις/ προσκλήσεις και να εντοπίσει τα σημεία των προσκλήσεων που ενδεχομένως χρειάζονται τροποποίηση ώστε να απλουστευθεί η διαδικασία υποβολής, αξιολόγησης και υλοποίησης των σχεδίων.

Υπεύθυνος φορέας:⁶⁶

1. Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης στην Περιφέρεια Θεσσαλίας

Στο κεφάλαιο αυτό της Έκθεσης παρουσιάζονται συνοπτικά η ΠΕ-ΕΣΕΕ στην Περιφέρεια Θεσσαλίας και οι τομείς στους οποίους εστιάζει. Καταγράφεται η πορεία υλοποίησης της ΠΕ-ΕΣΕΕ από τη διενέργεια της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ) έως την ολοκλήρωση των σχετικών δράσεων.

Εντός της περιόδου αναφοράς, δεν υπήρξαν ουσιώδεις αλλαγές στη Περιφερειακής Εξειδίκευσης της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΠΕ-ΕΣΕΕ) της Περιφέρειας Θεσσαλίας σε σχέση με την εγκεκριμένη έκδοση του 2016.

Με πρωτοβουλία της ΕΥΔ του Προγράμματος Θεσσαλία 2021-2027 ξεκίνησαν οι ενέργειες για την ωρίμανση του περιφερειακού μηχανισμού υποστήριξης της RIS3 ώστε να εκδοθεί η σχετική Πρόσκληση στο πρώτο εξάμηνο του 2024.

Επιπρόσθετα, η Περιφέρεια Θεσσαλίας ενεργοποίησε τη διαδικασία στελέχωσης του Περιφερειακού Συμβουλίου Έρευνας και Καινοτομίας με τη σύσταση της πενταμελούς επιτροπής αξιολόγησης υποψηφιοτήτων (υπ' αριθμ. 337/27.11.2023 απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου) και την σχετική προκήρυξη εκδήλωσης ενδιαφέροντος σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις (αρ. πρωτ. 513795/19.12.2023).

2. Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται συγκεντρωτικά τα αποτελέσματα της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ) στην Περιφέρεια Θεσσαλίας κατά τη χρονική περίοδο που καλύπτει η Έκθεση. Ειδικότερα καταγράφονται:

- Ο αριθμός κύκλων ΔΕΑ που διενεργήθηκαν στην Περιφέρεια,
- Οι τομείς προτεραιότητας που αφορούν,
- Οι συμμετέχοντες (ανά φορέα της τετραπλής έλικας και ανά τομέα προτεραιότητας),
- Τα αποτελέσματα (βασικά χαρακτηριστικά των επιλογών που διαμορφώθηκαν, τομείς στους οποίους εντάσσονται, προσκλήσεις/ δράσεις που σχεδιάστηκαν ως αποτέλεσμα της ΔΕΑ).

Κατά το έτος 2023 δεν πραγματοποιήθηκε κανένας κύκλος επιχειρηματικής ανακάλυψης, δεδομένου ότι αυτή είχε προγραμματιστεί για το α' εξάμηνο 2024.

Η Περιφέρεια Θεσσαλίας προέβη σε προκαταρτικές επαφές με το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, το Σύνδεσμο Θεσσαλικών Επιχειρήσεων και Βιομηχανών (ΣΘΕΒ) και το Σύνδεσμο Βιομηχανιών Θεσσαλίας και Στερεάς Ελλάδος (ΣΒΘΣΕ) για την οργάνωση θεματικών ομάδων εργασίας που θα επεξεργαστούν κείμενα βάσης εν όψει της ΔΕΑ.

⁶⁶ Αρμόδιο Περιφερειακό Όργανο

3. Έκδοση προσκλήσεων και υλοποίηση δράσεων Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται συνοπτική παρουσίαση στοιχείων για τις εκδοθείσες προσκλήσεις και την πρόοδο υλοποίησης των δράσεων της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης στο πλαίσιο του Περιφερειακού Προγράμματος Θεσσαλίας καθώς και του τομεακού Προγράμματος του ΕΣΠΑ («Ανταγωνιστικότητα 2021-2027») που αφορά την Περιφέρεια.

Πίνακας 1. Οικονομικά στοιχεία προσκλήσεων, στοιχεία εντάξεων, νομικών δεσμεύσεων και δαπανών

	Ειδικός Στόχος	Πρόσκληση	Τομείς προτεραιότητας	ΔΔ πρόσκλησης	Αριθμός ενταγμένων έργων ⁶⁷	Δημόσια δαπάνη ενταγμένων έργων ⁶⁸	Νομικές δεσμεύσεις	Πιστοποιηθείσες δαπάνες
Περιφερειακό Πρόγραμμα Θεσσαλίας	Ε.Σ. 1.1							
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.1							
	Ε.Σ. 1.3							
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.3							
	Άλλος Ε.Σ.							
	Υποσύνολο Άλλων							
	Σύνολο ΠεΠ							
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ (στοιχεία για την Περιφέρεια)	Ε.Σ. 1.1							
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.1							
	Ε.Σ. 1.3	Πράσινος Μετασχηματισμός ΜμΕ	Όλοι	300.000.000	11	3.237.570	0	0
		Πράσινη Παραγωγική Επένδυση ΜμΕ	Όλοι	400.000.000	12	718.747	0	0
		Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων Τουριστικών ΜμΕ	2	160.000.000				

⁶⁷ Στο Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα αφορά τον Αριθμό έργων για τα οποία υπάρχει εγκριτική απόφαση

⁶⁸ Στο Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα αφορά τη Δημόσια δαπάνη έργων για τα οποία υπάρχει εγκριτική απόφαση

	Ειδικός Στόχος	Πρόσκληση	Τομείς προτεραιότητας	ΔΔ πρόσκλησης	Αριθμός ενταγμένων έργων ⁶⁷	Δημόσια δαπάνη ενταγμένων έργων ⁶⁸	Νομικές δεσμεύσεις	Πιστοποιηθείσες δαπάνες
		Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων ΜμΕ	Όλοι	190.000.000				
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.3			1.050.000.000	23	3.956.317		
	Ε.Σ. 1.4							
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.4							
	Σύνολο Αντ/τα			1.050.000.000	23	3.956.317		
	ΣΥΝΟΛΟ			1.050.000.000	23	3.956.317		

Το έτος 2023, στο πλαίσιο του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027», έχουμε για την Περιφέρεια Θεσσαλίας 23 εντάξεις έργων συνολικής δημόσιας δαπάνης 4εκ.€, που αφορούν τους τομείς προτεραιότητας της ΕΣΕΕ στη δέσμη δράσεων «Πράσινη μετάβαση ΜμΕ».

Πίνακας 2. Ανάλυση των έργων για τα οποία υπάρχει εγκριτική απόφαση ανά τομέα προτεραιότητας (Προσκλήσεις «Πράσινος Μετασχηματισμός ΜμΕ» και «Πράσινη Παραγωγική Επένδυση ΜμΕ» του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα»)

ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	Αγροδιατροφική Αλυσίδα		Βιοεπιτιμήμες, Υγεία, Φάρμακα		Ψηφιακές Τεχνολογίες		Αειφόρος Ενέργεια		Περιβάλλον και Κυκλική Οικονομία		Μεταφορές & Εφοδιαστική Αλυσίδα		Υλικά, Κατασκευές & Βιομηχανία		Πολιτισμός Τουρισμός & Δημιουργικές Βιομηχανίες	
Αριθμός ενταγμένων έργων	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%
Ανταγωνιστικότητα	3	13%	6	26%							1	4%	4	18%	9	39%
Π/Υ ενταγμένων έργων	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%
Ανταγωνιστικότητα	599.640	15%	508.200	13%							109.136	3%	853.543	21%	1.885.798	48%

Σημειώνεται ότι τα ανωτέρω στοιχεία απεικονίζουν την κατάσταση στις 31/12/2023, όπου δεν είχαν ολοκληρωθεί οι διαδικασίες αξιολόγησης και ένταξης των πράξεων από τις δύο προσκλήσεις του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027».

4. Δείκτες πλαισίου - Regional Innovation Scoreboard

Το Regional Innovation Scoreboard (RIS) αξιολογεί τις επιδόσεις καινοτομίας των Ευρωπαϊκών περιφερειών χρησιμοποιώντας 21 δείκτες από τους 32 του European Innovation Scoreboard.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι κανονικοποιημένες βαθμολογίες των εικοσιένα δεικτών του Regional Innovation Scoreboard και η σχετική επίδοση των κανονικοποιημένων βαθμολογιών σε σύγκριση με την Ελλάδα και την ΕΕ.

Τέλος, καταγράφεται η τιμή του **Περιφερειακού Δείκτη Καινοτομίας** (ΠΔΚ) της Περιφέρειας (Regional Innovation Index - RII) και η μεταβολή της μεταξύ των ετών 2016 και 2023 σε σύγκριση με την ΕΕ.

Πίνακας 3: Regional Innovation Scoreboard για την Περιφέρεια Θεσσαλίας

Δείκτης	Κανονικοποιημένη βαθμολογία ⁶⁹	Συγκριτικά με:	
		ΕΛ ⁷⁰	ΕΕ ⁷¹
Πληθυσμός με τριτοβάθμια εκπαίδευση	0.450	76	86
Δια βίου μάθηση	0,106	112	29
Διεθνείς επιστημονικές συνδημοσιεύσεις	0,313	110	102
Επιστημονικές δημοσιεύσεις με τις περισσότερες αναφορές	0,601	118	110
Άτομα με ψηφιακές δεξιότητες πέραν των βασικών	0,339	94	72
Δαπάνες Ε&Α στον δημόσιο τομέα	0,582	101	102
Δαπάνες Ε&Α στον επιχειρηματικό τομέα	0,338	74	50
Δαπάνες καινοτομίας εκτός Ε&Α στις ΜΜΕ	0,649	126	161
Δαπάνες καινοτομίας ανά απασχολούμενο	0,465	88	77
Απασχολούμενοι ειδικοί σε ΤΠΕ	0,04	16	8
ΜΜΕ που εισάγουν καινοτομίες προϊόντων	1.000	100	179
ΜΜΕ που εισάγουν καινοτομίες στις επιχειρησιακές διαδικασίες	1.000	100	155
Καινοτόμες ΜΜΕ που συνεργάζονται με άλλες	0,716	93	147
Ερευνητικές συνδημοσιεύσεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα	0,441	94	112
Αιτήσεις διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας	0,169	62	27
Αιτήσεις για εμπορικά σήματα	0,428	100	86
Αιτήσεις για καταχώρηση σχεδίων προϊόντος	0,126	41	22
Απασχόληση σε δραστηριότητες έντασης γνώσης	0.100	27	18
Απασχόληση σε καινοτόμες ΜΜΕ	0,824	99	144
Πωλήσεις καινοτόμων προϊόντων, νέων στην αγορά και νέων στην επιχείρηση	0,783	90	163
Αέριες εκπομπές από λεπτά σωματίδια στη βιομηχανία	0,479	109	80

⁶⁹ Η περιφέρεια της Ε.Ε. με την καλύτερη επίδοση σε ένα συγκεκριμένο κριτήριο έχει κανονικοποιημένη βαθμολογία «1» ενώ η περιφέρεια με τη χειρότερη επίδοση -στο συγκεκριμένο κριτήριο- έχει βαθμό «0».

⁷⁰ Μέσος όρος Ελλάδας: 100

⁷¹ Μέσος όρος ΕΕ: 100

NUTS	Περιφέρεια	ΠΔΚ (RII)	Κατάταξη	Ομάδα Επίδοσης ⁷²	Μεταβολή
EL61	Περιφέρεια Θεσσαλίας	72,3	170	Moderate Innovator -	25,9

Η Περιφέρεια της Θεσσαλίας θεωρείται «Moderate Innovator -» και η απόδοση της στην καινοτομία έχει αυξηθεί κατά 25,9% μεταξύ των ετών 2016 και 2023 σε σύγκριση με την ΕΕ. Σημειώνεται ότι η Θεσσαλία κατατάσσεται στην 6η θέση των ελληνικών περιφερειών και στην 170η των ευρωπαϊκών περιφερειών.

Αξιολόγηση των δεικτών:

Σχετικά δυνατά σημεία Περιφέρειας Θεσσαλίας σε σύγκριση με το μέσο όρο της Ελλάδας:

- Δαπάνες καινοτομίας εκτός Ε&Α στις ΜΜΕ
- Επιστημονικές δημοσιεύσεις με τις περισσότερες αναφορές
- Διεθνείς επιστημονικές συνδημοσιεύσεις
- Δια βίου μάθηση
- Πληθυσμός με τριτοβάθμια εκπαίδευση

Σχετικά αδύνατα σημεία Περιφέρειας Θεσσαλίας σε σύγκριση με το μέσο όρο της Ελλάδας:

- - Απασχολούμενοι ειδικοί σε ΤΠΕ
- - Απασχόληση σε δραστηριότητες έντασης γνώσης
- - Αιτήσεις για καταχώρηση σχεδίων προϊόντος
- - Αιτήσεις διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας
- - Δαπάνες Ε&Α στον επιχειρηματικό τομέα

Σχετικά δυνατά σημεία Περιφέρειας Θεσσαλίας σε σύγκριση με το μέσο όρο της Ε.Ε.:

- - ΜΜΕ που εισάγουν καινοτομίες προϊόντων
- - Πωλήσεις καινοτόμων προϊόντων, νέων στην αγορά και νέων στην επιχείρηση
- - Δαπάνες καινοτομίας εκτός Ε&Α στις ΜΜΕ
- - ΜΜΕ που εισάγουν καινοτομίες στις επιχειρησιακές διαδικασίες
- - Δαπάνες καινοτομίας ανά απασχολούμενο

Σχετικά αδύνατα σημεία Περιφέρειας Θεσσαλίας σε σύγκριση με το μέσο όρο της Ε.Ε.:

- - Απασχολούμενοι ειδικοί σε ΤΠΕ
- - Απασχόληση σε δραστηριότητες έντασης γνώσης
- - Αιτήσεις για καταχώρηση σχεδίων προϊόντος
- - Αιτήσεις διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας
- - Δια βίου μάθηση

5. Συμπεράσματα - Προτάσεις

⁷² Οι περιφέρειες κατατάσσονται σε τέσσερις κατηγορίες σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ:

- Innovation Leaders: περιφέρειες με σχετική επίδοση μεγαλύτερη του 125% του μ.ο. της ΕΕ
- Strong Innovators: περιφέρειες με σχετική επίδοση μεταξύ του 100% και του 125% του μ.ο. της ΕΕ
- Moderate Innovators: περιφέρειες με σχετική επίδοση μεταξύ του 70% και του 100% του μ.ο. της ΕΕ
- Emerging Innovators: περιφέρειες με σχετική επίδοση μικρότερη του 70% του μ.ο. της ΕΕ

Τα συμπεράσματα που αναφέρονται στο κεφάλαιο αυτό αφορούν (ενδεικτικά):

- την εφαρμογή της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (μέθοδος, συμμετοχές, αποτελέσματα),
- την έκδοση προσκλήσεων προς τους δυνάμει δικαιούχους, την υποβολή προτάσεων από τους τελευταίους και τις εντάξεις έργων,
- την υλοποίηση των δράσεων έξυπνης εξειδίκευσης (οικονομικό και φυσικό αντικείμενο),
- τα προβλήματα που εντοπίστηκαν σε όλο τον κύκλο ζωής των δράσεων έξυπνης εξειδίκευσης.

Αντίστοιχα οι προτάσεις θα επικεντρωθούν κυρίως: α) στην επίλυση των προβλημάτων που έχουν διαπιστωθεί, β) στην αναβάθμιση των διαδικασιών ενεργοποίησης και υλοποίησης των δράσεων έξυπνης εξειδίκευσης.

Τα αναφερόμενα στο κεφάλαιο αυτό θα αποτελέσουν τη βάση για την άντληση των κατάλληλων διδαγμάτων και την ανάδειξη καλών πρακτικών.

Η ενδιάμεση αξιολόγηση της RIS3 Θεσσαλίας που ολοκληρώθηκε το 2022 και οι νέες στρατηγικές κατευθύνσεις σε Ευρωπαϊκό επίπεδο οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η ισχύουσα Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης πρέπει να επικαιροποιηθεί.

Για να γίνει με επιτυχία η επικαιροποίηση είναι σημαντικό να επισπευστούν (α) η ολοκλήρωση της στελέχωσης του ΠΣΕΚ, (β) ο ορισμός του αρμοδίου οργάνου στην Περιφέρεια Θεσσαλίας για τη διαχείριση και την παρακολούθηση της RIS3, και (γ) η εφαρμογή της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης.

Με βάση τον σχεδιασμό της Περιφέρειας, τα παραπάνω θα έχουν ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος Μαΐου 2024, ώστε στη συνέχεια η ΕΥΔ να είναι σε θέση να προχωρήσει στις πρώτες προσκλήσεις για τους ειδικούς στόχους RSO1.1 & 1.3 του Προγράμματος Θεσσαλία.

Υπεύθυνος φορέας:⁷³

1. Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

Στο κεφάλαιο αυτό της Έκθεσης παρουσιάζονται συνοπτικά η ΠΕ-ΕΣΕΕ στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων και οι τομείς στους οποίους εστιάζει. Καταγράφεται η πορεία υλοποίησης της ΠΕ-ΕΣΕΕ από τη διενέργεια της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ) έως την ολοκλήρωση των σχετικών δράσεων.

Η Περιφερειακή εξειδίκευση της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΠΕ-ΕΣΕΕ) Ιονίων Νήσων επικαιροποιήθηκε το 2021 για την προγραμματική περίοδο 2021-2027, μετά από μια διαδικασία διαβούλευσης και εργαστηρίων Επιχειρηματικής ανακάλυψης.

Για την περίοδο 2021-2027 προβλέπονται τρεις κάθετες προτεραιότητες για την αξιοποίηση και την περαιτέρω ενίσχυση των περιφερειακών εξειδικεύσεων (Αγροδιατροφικό Σύμπλεγμα, Τουριστικό/Πολιτιστικό Σύμπλεγμα και Γαλάζια Οικονομία) και άλλες τρεις οριζόντιες προτεραιότητες για τη συνολική αναβάθμιση του περιφερειακού συστήματος καινοτομίας με την εισαγωγή στοιχείων αειφορίας και ψηφιακού μετασχηματισμού (Ανάπτυξη Ικανοτήτων, Ψηφιακός Μετασχηματισμός, Αειφορία και Κυκλική Οικονομία).

Οι υποτομείς που εξειδικεύουν τις αναμορφωμένες προτεραιότητες παραμένουν σχεδόν ίδιοι μ' εκείνους της περιόδου 2014-2020 όσον αφορά τις κάθετες προτεραιότητες:

- Η Γαλάζια Οικονομία παραμένει ως είχε, περιλαμβάνοντας τους υποτομείς της Αλιείας / Υδατοκαλλιεργειών και του Θαλάσσιου Τουρισμού.
- Το Τουριστικό-Πολιτιστικό Σύμπλεγμα περιλαμβάνει πλέον τους υποτομείς του Θεματικού Τουρισμού, της Γαστρονομίας και της Δημιουργικής Βιομηχανίας.
- Το Αγροδιατροφικό Σύμπλεγμα παραμένει ως είχε, καλύπτοντας τον πρωτογενή τομέα πλην Υδατοκαλλιεργειών και Αλιείας και τους κατάντη κλάδους της αλυσίδας αξίας που σχετίζονται με τη βιομηχανία τροφίμων και ποτών.

Αντίθετα, οι τρεις οριζόντιες προτεραιότητες έχουν πλέον διευρυμένη στόχευση ώστε ν' απαντήσουν επαρκώς στις ανάγκες της περιφέρειας και να ευθυγραμμίσουν τη στρατηγική εξειδίκευση 2021-2027 με την ευρωπαϊκή και την εθνική στρατηγική για την αντιμετώπιση της διπλής μετάβασης. Συγκεκριμένα:

- Η Ανάπτυξη Ικανοτήτων στο Περιφερειακό Σύστημα Καινοτομίας περιλαμβάνει παρεμβάσεις στα πεδία των Ανθρώπινων Πόρων (περιλαμβάνοντας μεταξύ άλλων τη συνεχή βελτίωση των δεξιοτήτων στους απασχολούμενους στους τομείς των κάθετων προτεραιοτήτων, την κινητικότητα και την προσέλκυση και συγκράτηση επιστημονικού δυναμικού υψηλού επιπέδου, την καλλιέργεια της επιχειρηματικότητας έντασης γνώσης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση), τη Δικτύωση των συντελεστών του περιφερειακού συστήματος καινοτομίας (στοχεύοντας μεταξύ άλλων στη διάχυση καινοτομιών, στην άρση δυσλειτουργιών σε αλυσίδες αξίας, βελτίωση της ενσωμάτωσης των επιχειρήσεων σε ευρύτερες εθνικές και παγκόσμιες

⁷³ Αρμόδιο Περιφερειακό Όργανο

αλυσίδες αξίας, στη μεταφορά τεχνολογίας, την υποστήριξη για δημιουργία συστάδων με δυναμικό καινοτομίας κ.ά.), την στοχευμένη έρευνα για την αντιμετώπιση κοινών προκλήσεων είτε στους τρεις τομείς κάθετων προτεραιοτήτων ή ευρύτερα για την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, και τέλος την εγκαθίδρυση και λειτουργία του συστήματος διακυβέρνησης συμπεριλαμβανομένου και του υποσυστήματος παρακολούθησης και αξιολόγησης της περιφερειακής εξειδίκευσης.

- Η υποστήριξη του Ψηφιακού Μετασχηματισμού περιλαμβάνει παρεμβάσεις ενίσχυσης τόσο της προσφοράς όσο και της ζήτησης ψηφιακών υπηρεσιών στους τομείς προτεραιότητας, βελτίωση της ψηφιακής ωριμότητας των μεγαλύτερων επιχειρήσεων στους κλάδους προτεραιότητας, ανάπτυξη των αναγκών υποδομών (δίκτυα υψηλών ταχυτήτων), έρευνα στο πεδίο των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών.
- Τέλος, η υποστήριξη της Αειφορίας και της Κυκλικής Οικονομίας περιλαμβάνει δράσεις βελτίωσης της αειφορίας στους κάθετους τομείς προτεραιότητας (π.χ., βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας, περιορισμός των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, περιορισμός ή και επαναξιοποίηση των αποβλήτων ή παραπροϊόντων), ανάπτυξη νέας καινοτόμου επιχειρηματικής δραστηριότητας με την ίδια στόχευση, ανάπτυξη ή βελτίωση των ικανοτήτων πρόβλεψης και διαχείρισης παραγόντων και κινδύνων που οφείλονται στην κλιματική αλλαγή με σκοπό τον περιορισμό των επιπτώσεών τους στο φυσικό περιβάλλον και στο παραγωγικό σύστημα των Ιονίων Νήσων.

2. Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται συγκεντρωτικά τα αποτελέσματα της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ) στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων κατά τη χρονική περίοδο που καλύπτει η Έκθεση. Ειδικότερα καταγράφονται:

- Ο αριθμός κύκλων ΔΕΑ που διενεργήθηκαν στην Περιφέρεια,
- Οι τομείς προτεραιότητας που αφορούν,
- Οι συμμετέχοντες (ανά φορέα της τετραπλής έλικας και ανά τομέα προτεραιότητας),
- Τα αποτελέσματα (βασικά χαρακτηριστικά των επιλογών που διαμορφώθηκαν, τομείς στους οποίους εντάσσονται, προσκλήσεις/ δράσεις που σχεδιάστηκαν ως αποτέλεσμα της ΔΕΑ).

Συνοπτική παρουσίαση των κύκλων ΔΕΑ στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων έτους 2023	
Αριθμός κύκλων ΔΕΑ	1 (Για το βιώσιμο τουρισμό).
Μεθοδολογία	Πραγματοποιήθηκε Ανοιχτό εργαστήριο βιώσιμου τουρισμού το οποίο εξελίχθηκε σε δίκτυο φορέων για τη διαμόρφωση σχετικών προτάσεων.
Αποτελέσματα	Οι πέντε περιοχές παρέμβασης που αναδείχθηκαν στην διαβούλευση είναι: ξενοδοχεία, ενοικιασμένα δωμάτια, ξεναγοί, tour operators και εστίαση. Διαμορφώθηκε σχέδιο πρόσκλησης με αντικείμενο την έξυπνης εξειδίκευσης στον τομέα του βιώσιμου τουρισμού (Οκτ. 2023), η οποία εξετάζεται από την ΕΥΚΕ.
	Αναγκαίες Δεξιότητες:

Συνοπτική παρουσίαση των κύκλων ΔΕΑ στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων έτους 2023	
	Δυνατότητες Εξωστρέφειας:
	Είδος Δράσεων/ Εργαλεία Πολιτικής
Συμμετοχή φορέων της 4πλης έλικας	<u>Δείκτης Εκροής</u> : Συμμετοχές θεσμικών φορέων σε διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης.
Προσκλήσεις που διαμορφώθηκαν (βάσει της ΔΕΑ)	<u>Ειδικός στόχος 1.1</u> <u>Ειδικός στόχος 1.3</u> <u>Άλλος Ειδικός Στόχος</u> (π.χ. Ε.Σ. 5.1, 5.2) <u>Δείκτης Αποτελέσματος</u> : Επιχειρήσεις που εντάσσονται σε προσκλήσεις που προκύπτουν από διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης.
Ζητήματα / προβλήματα	Δυσκολίες συμμετοχής των επιχειρήσεων λόγω υψηλής τουριστικής δραστηριότητας και του γεγονότος ότι οι επιχειρηματίες δεν αναγνωρίζουν την δυνατή προστιθέμενη αξία της καινοτομίας για τον κλάδο τους.
Προτάσεις επίλυσης προβλημάτων/ βελτιωτικές παρεμβάσεις	Προτεινόμενος τρόπος θεραπείας των προβλημάτων.
Παρατηρήσεις, σύγκριση με τα δεδομένα της προηγούμενης έκθεσης, αθροιστικά στοιχεία.	

3. Έκδοση προσκλήσεων, υποβολή προτάσεων, εντάξεις έργων

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται συνοπτική παρουσίαση στοιχείων για τις εκδοθείσες προσκλήσεις και την πρόοδο υλοποίησης των δράσεων της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης στο πλαίσιο του Περιφερειακού Προγράμματος Ιονίων Νήσων καθώς και του τομεακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα» που αφορά την Περιφέρεια.

Τα στοιχεία παρουσιάζονται ανά Πρόγραμμα και Ειδικό Στόχο. Για κάθε πρόσκληση καταγράφονται:

- Ο τομέας (ή οι τομείς) προτεραιότητας τον οποίον (τους οποίους) αφορά η πρόσκληση,
- Η δημόσια δαπάνη της πρόσκλησης,
- Ο αριθμός των ενταγμένων έργων Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης και το ύψος προϋπολογισμού τους.
- Οι νομικές δεσμεύσεις των έργων αυτών και
- Οι πιστοποιηθείσες δαπάνες.

Σημειώνεται ότι οι προϋπολογισμοί εκφράζονται με όρους δημόσιας δαπάνης (ΔΔ).

Πίνακας 1. Οικονομικά στοιχεία προσκλήσεων, στοιχεία εντάξεων, νομικών δεσμεύσεων και δαπανών

	Ειδικός Στόχος/ Κατηγορία Παρέμβασης	Πρόσκληση	Τομείς προτεραιότητας	ΔΔ πρόσκλησης	Αριθμός ενταγμένων έργων ⁷⁴	Δημόσια δαπάνη ενταγμένων έργων ⁷⁵	Νομικές δεσμεύσεις	Πιστοποιηθείσες δαπάνες
Περιφερειακό Πρόγραμμα Ιονίων Νήσων		Δημιουργία δομής για την υποστήριξη του περιφερειακού συστήματος έξυπνης εξειδίκευσης & της καινοτομίας στην Π.Ι.Ν		1.000.000	1	1.000.000		
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.1			1.000.000	1	1.000.000		
		Δημιουργία Εκκολαπτηρίου καινοτόμων επιχειρήσεων στην Π.Ι.Ν.		1.000.000				
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.3			1.000.000				
	Υποσύνολο Άλλων							
	Σύνολο ΠεΠ			2.000.000	1	1.000.000		
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ (στοιχεία για την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων)	Ε.Σ. 1.1							
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.1							
	Ε.Σ. 1.3	Πράσινος Μετασχηματισμός ΜμΕ		300.000.000	14	4.841.066		
		Πράσινη Παραγωγική Επένδυση ΜμΕ		400.000.000	14	1.053.403		
		«Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων»		190.000.000				
		«Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων Μικρομεσαίων Τουριστικών Επιχειρήσεων»		160.000.000				

⁷⁴ Στο Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα αφορά τον Αριθμό έργων για τα οποία υπάρχει εγκριτική απόφαση μέχρι τις 31/12/2023

⁷⁵ Στο Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα αφορά τη Δημόσια δαπάνη έργων για τα οποία υπάρχει εγκριτική απόφαση μέχρι τις 31/12/2023

	Ειδικός Στόχος/ Κατηγορία Παρέμβασης	Πρόσκληση	Τομείς προτεραιότητας	ΔΔ πρόσκλησης	Αριθμός ενταγμένων έργων ⁷⁴	Δημόσια δαπάνη ενταγμένων έργων ⁷⁵	Νομικές δεσμεύσεις	Πιστοποιηθείσες δαπάνες
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.3			1.050.000.000	28	5.894.469		
	Ε.Σ. 1.4							
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.4							
	Σύνολο Αντ/τα			1.550.000.000	28	5.894.469		
	ΣΥΝΟΛΟ			1.552.000.000	29	6.894.469		

Οι προσκλήσεις που έχουν εκδοθεί από το Πρόγραμμα «Ιόνια Νησιά 2021-2027» στοχεύουν στη δημιουργία μηχανισμού για την ενεργοποίηση της ΔΕΑ και την υλοποίηση της ΠΕ-ΕΣΕΕ. Συγκεκριμένα η πρόσκληση για Δημιουργία Εκκολαπτηρίου καινοτόμων επιχειρήσεων στην Π.Ι.Ν είναι πιλοτικού χαρακτήρα και αποσκοπεί στο να προσφέρει ένα περιβάλλον ολοκληρωμένης στήριξης και εκκόλαψης νέων επιχειρήσεων στους τομείς περιφερειακής εξειδίκευσης με στόχο να προσελκύσουν χρηματοδότηση για την περαιτέρω ανάπτυξη τους και να μετατραπούν σε βιώσιμες επιχειρήσεις.

Επίσης, το 2023, στο πλαίσιο του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027», στη δέσμη δράσεων «Πράσινη μετάβαση ΜμΕ», έχουμε για την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων 28 εντάξεις έργων συνολικής δημόσιας δαπάνης 5,9εκ.€, που αφορούν τους τομείς προτεραιότητας της ΕΣΕΕ.

Πίνακας 2. Ανάλυση έργων για τα οποία υπάρχει εγκριτική απόφαση ανά τομέα προτεραιότητας (Προσκλήσεις «Πράσινος Μετασχηματισμός ΜμΕ» και «Πράσινη Παραγωγική Επένδυση ΜμΕ» του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα»)

ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	Αγροδιατροφική Αλυσίδα		Βιοεπιστήμες, Υγεία, Φάρμακα		Ψηφιακές Τεχνολογίες		Αειφόρος Ενέργεια		Περιβάλλον και Κυκλική Οικονομία		Μεταφορές & Εφοδιαστική Αλυσίδα		Υλικά, Κατασκευές & Βιομηχανία		Πολιτισμός Τουρισμός & Δημιουργικές Βιομηχανίες	
Αριθμός ενταγμένων έργων	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%
Ανταγωνιστικότητα			1	4%									1	4%	26	92%
Π/Υ ενταγμένων έργων	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%
Ανταγωνιστικότητα			400.000	7%									350.000	6%	5.144.475	87%

Σημειώνεται ότι τα ανωτέρω στοιχεία απεικονίζουν την κατάσταση στις 31/12/2023, όπου δεν είχαν ολοκληρωθεί οι διαδικασίες αξιολόγησης και ένταξης των πράξεων από τις δύο προσκλήσεις του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027».

4. Δείκτες πλαισίου - Regional Innovation Scoreboard

Το Regional Innovation Scoreboard (RIS) αξιολογεί τις επιδόσεις καινοτομίας των Ευρωπαϊκών περιφερειών χρησιμοποιώντας 21 δείκτες από τους 32 του European Innovation Scoreboard.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι κανονικοποιημένες βαθμολογίες για τους εικοσιένα δείκτες του Regional Innovation Scoreboard και η σχετική επίδοση των κανονικοποιημένων βαθμολογιών σε σύγκριση με την Ελλάδα και την ΕΕ.

Τέλος, καταγράφεται η τιμή του **Περιφερειακού Δείκτη Καινοτομίας** (ΠΔΚ) της Περιφέρειας (Regional Innovation Index - RII) και η μεταβολή της μεταξύ των ετών 2016 και 2023 σε σύγκριση με την ΕΕ.

Πίνακας 3: Regional Innovation Scoreboard για την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

Δείκτης	Κανονικοποιημένη ⁷⁶ βαθμολογία	Συγκριτικά με:	
		ΕΛ ⁷⁷	ΕΕ ⁷⁸
Πληθυσμός με τριτοβάθμια εκπαίδευση	0.350	59	67
Δια βίου μάθηση	0,038	40	10
Διεθνείς επιστημονικές συνδημοσιεύσεις	0,089	31	29
Επιστημονικές δημοσιεύσεις με τις περισσότερες αναφορές	0,328	65	60
Άτομα με ψηφιακές δεξιότητες πέραν των βασικών	0,344	95	73
Δαπάνες Ε&Α στον δημόσιο τομέα	0,352	61	62
Δαπάνες Ε&Α στον επιχειρηματικό τομέα	0,205	45	30
Δαπάνες καινοτομίας εκτός Ε&Α στις ΜΜΕ	0,57	111	141
Δαπάνες καινοτομίας ανά απασχολούμενο	0,433	82	72
Απασχολούμενοι ειδικοί σε ΤΠΕ	n/a	n/a	n/a
ΜΜΕ που εισάγουν καινοτομίες προϊόντων	0,788	79	141
ΜΜΕ που εισάγουν καινοτομίες στις επιχειρησιακές διαδικασίες	0,922	92	143
Καινοτόμες ΜΜΕ που συνεργάζονται με άλλες	0,222	29	46
Ερευνητικές συνδημοσιεύσεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα	0,181	38	46
Αιτήσεις διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας	0	0	0
Αιτήσεις για εμπορικά σήματα	0,159	37	32
Αιτήσεις για καταχώρηση σχεδίων προϊόντος	0,107	35	18
Απασχόληση σε δραστηριότητες έντασης γνώσης	0.024	6	4
Απασχόληση σε καινοτόμες ΜΜΕ	0,712	85	124
Πωλήσεις καινοτόμων προϊόντων, νέων στην αγορά και νέων στην επιχείρηση	0,86	99	179
Αέριες εκπομπές από λεπτά σωματίδια στη βιομηχανία	0,623	142	104

⁷⁶ Η περιφέρεια της Ε.Ε. με την καλύτερη επίδοση σε ένα συγκεκριμένο κριτήριο έχει κανονικοποιημένη βαθμολογία «1» ενώ η περιφέρεια με τη χειρότερη επίδοση -στο συγκεκριμένο κριτήριο- έχει βαθμό «0».

⁷⁷ Μέσος όρος Ελλάδας: 100

⁷⁸ Μέσος όρος ΕΕ: 100

NUTS	Περιφέρεια	ΠΑΚ (RII)	Κατάταξη	Ομάδα ⁷⁹ Επίδοσης	Μεταβολή
EL62	Περιφέρεια Ιονίων Νήσων	55,8	212	Emerging Innovator +	14

Η Περιφέρεια της Ιονίων Νήσων θεωρείται «Emerging Innovator +» και η επίδοσή της στην καινοτομία έχει αυξηθεί κατά 14% μεταξύ των ετών 2016 και 2023 σε σύγκριση με την ΕΕ. Σημειώνεται ότι τα Ιόνια Νησιά κατατάσσονται στην 12^η θέση των ελληνικών περιφερειών και στην 212^η των ευρωπαϊκών περιφερειών.

Η επίδοση της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων βρίσκεται σε καλό επίπεδο συγκριτικά με τον μ.ο. της Ελλάδας και της ΕΕ, όσον αφορά τις «Δαπάνες καινοτομίας εκτός Ε&Α στις ΜΜΕ» και τις «Πωλήσεις καινοτόμων προϊόντων, νέων στην αγορά και νέων στην επιχείρηση».

5. Συμπεράσματα - Προτάσεις

Τα συμπεράσματα που αναφέρονται στο κεφάλαιο αυτό αφορούν (ενδεικτικά):

- την εφαρμογή της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (μέθοδος, συμμετοχές, αποτελέσματα),
- την έκδοση προσκλήσεων προς τους δυνάμει δικαιούχους, την υποβολή προτάσεων από τους τελευταίους και τις εντάξεις έργων,
- την υλοποίηση των δράσεων έξυπνης εξειδίκευσης (οικονομικό και φυσικό αντικείμενο),
- τα προβλήματα που εντοπίστηκαν σε όλο τον κύκλο ζωής των δράσεων έξυπνης εξειδίκευσης.

Αντίστοιχα οι προτάσεις θα επικεντρωθούν κυρίως: α) στην επίλυση των προβλημάτων που έχουν διαπιστωθεί, β) στην αναβάθμιση των διαδικασιών ενεργοποίησης και υλοποίησης των δράσεων έξυπνης εξειδίκευσης.

Τα αναφερόμενα στο κεφάλαιο αυτό θα αποτελέσουν τη βάση για την άντληση των κατάλληλων διδαγμάτων και την ανάδειξη καλών πρακτικών.

Ενώ έχουν εκδοθεί δύο προσκλήσεις που στοχεύουν στη δημιουργία μηχανισμού για την ενεργοποίηση της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης και την υλοποίηση της ΠΕ-ΕΣΕΕ, απαιτείται επιτάχυνση της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης ώστε να δημοσιευτούν προσκλήσεις με την απαραίτητη εξειδίκευση.

⁷⁹ Οι περιφέρειες κατατάσσονται σε τέσσερις κατηγορίες σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ:

- Innovation Leaders: περιφέρειες με σχετική επίδοση μεγαλύτερη του 125% του μ.ο. της ΕΕ
- Strong Innovators: περιφέρειες με σχετική επίδοση μεταξύ του 100% και του 125% του μ.ο. της ΕΕ
- Moderate Innovators: περιφέρειες με σχετική επίδοση μεταξύ του 70% και του 100% του μ.ο. της ΕΕ
- Emerging Innovators: περιφέρειες με σχετική επίδοση μικρότερη του 70% του μ.ο. της ΕΕ

Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

Υπεύθυνος φορέας⁸⁰:

**Αυτοτελής Διεύθυνση Υποστήριξης Καινοτομίας
και Επιχειρηματικότητας ΠΚΜ**

1. Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης στην Περιφέρεια ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται συνοπτικά η ΠΕ-ΕΣΕΕ στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας και οι τομείς στους οποίους εστιάζει. Καταγράφεται η πορεία υλοποίησης της ΠΕ-ΕΣΕΕ από τη διενέργεια της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ) έως την ολοκλήρωση των σχετικών δράσεων.

Η Περιφερειακή Εξειδίκευση της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας προς τη μετάβαση της Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) στην επόμενη προγραμματική περίοδο, αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της περιφερειακής πολιτικής καινοτομίας κι έχει σχεδιαστεί για να καλύψει το στρατηγικό στόχο «Μια πιο έξυπνη Ευρώπη» της νέας Πολιτικής Συνοχής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής 2021-2027. Επιλέγει, τεκμηριώνει και ενθαρρύνει την επιλογή συγκεκριμένων εξειδικεύσεων ανά τομέα Προτεραιότητας της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης, στους οποίους θα δοθεί προτεραιότητα και θα επικεντρωθούν οι επενδύσεις, προκειμένου να βελτιστοποιηθούν τα οικονομικά οφέλη και να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις της Κεντρικής Μακεδονίας.

Για την παρούσα περίοδο δε δόθηκε έμφαση μόνο στην περαιτέρω ενίσχυση των τομέων προτεραιότητας της περιόδου 2014-2020, αλλά εντοπίζεται η ανάδυση στρατηγικών περιφερειακών κλάδων, που βασίζονται στη δυναμική τους πορεία στην Περιφέρεια, στις τελευταίες τάσεις της αγοράς και της τεχνολογίας και στη δυνατότητα δημιουργίας διατομεακών συνεργασιών και συνεργειών, προκειμένου η περιοχή της Κεντρικής Μακεδονίας να ανταποκριθεί στις οικονομικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές προκλήσεις της επόμενης περιόδου και να τοποθετηθεί στις αναδυόμενες βιομηχανικές αλυσίδες αξίας, στις οποίες η περιοχή έχει πλεονεκτήματα διαφοροποίησης.

Κατά το σχεδιασμό της νέας προγραμματικής περιόδου 2021-2027 η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης είναι εθνική με περιφερειακές εξειδικεύσεις για τη βέλτιστη ικανοποίηση των εντοπισμένων αναγκών της κάθε περιφέρειας και την αξιοποίηση των δυνατοτήτων της. Οι τομείς προτεραιότητας της Περιφερειακής Εξειδίκευσης της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΠΕ-ΕΣΕΕ) όπως προσδιορίστηκαν εκ νέου, συνάδουν με τους τομείς της Εθνικής [ΦΕΚ 3359/30.06.2022 Έγκριση Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης 2021-2027], ως εξής:

Τομείς Εθνικής Στρατηγικής RIS3

Υλικά – Κατασκευές & Βιομηχανία

Τουρισμός -Πολιτισμός & Δημιουργικές
Βιομηχανίες

Τομείς Περιφερειακής Εξειδίκευσης

- Κλωστοϋφαντουργία και Ένδυση
- Δομικά υλικά
- Κινηματογραφική αγορά, Τέχνες & Οπτικοακουστικά Μέσα
- Τουρισμός Υγείας, Τρίτης Ηλικίας και Ευπαθών Ομάδων

⁸⁰ Αρμόδιο Περιφερειακό Όργανο

Αγροδιατροφική αλυσίδα	• Πολιτισμός για ευπαθείς ομάδες και άτομα τρίτης ηλικίας.
	Φυτική παραγωγή: • Νωπά λαχανικά και φρούτα • Δημητριακά, • Βιομηχανικά φυτά
	Ζωική παραγωγή: • Αιγοπρόβατα, Πουλερικά • Βοοειδή • Ζωικά προϊόντα • Γάλα • Αυγά • Όστρακα • Μέλι • Κρασί • Μακεδονική/τοπική κουζίνα
Βιοεπιστήμες, Υγεία και Φάρμακα	• Έμφαση στην τρίτη ηλικία (silver economy) και άλλες ειδικές κοινωνικές ευπαθείς ομάδες: ευεξία, προσβασιμότητα, αποκατάσταση, ένταξη. • Παραφαρμακευτικά, & cosmetics με έμφαση στη χρήση τοπικών προϊόντων
Περιβάλλον και Κυκλική Οικονομία	• Κλωστοϋφαντουργία και ένδυση • Τρόφιμα • Υλικά • Πράσινος Τουρισμός
Μεταφορές και Εφοδιαστική Αλυσίδα	• Κλωστοϋφαντουργία και ένδυση • Τρόφιμα • Υλικά • Βιώσιμη κινητικότητα
ΤΠΕ	• Κλωστοϋφαντουργία και ένδυση • Τρόφιμα • Υλικά • Τουρισμός / Πολιτισμός / Δημιουργικές Βιομηχανίες
Ενέργεια	• Εναλλακτικά καύσιμα & Βιοκαύσιμα Από τη μέχρι σήμερα παρακολούθηση και αξιολόγηση της Στρατηγικής RIS3 παρατηρούμε ότι δεν επαρκεί η αύξηση των επενδύσεων-επιδοτήσεων σε Ε&Α. Τα επιθυμητά αποτελέσματα θα προκύψουν από τη βελτίωση της ποιότητας όλων των πολιτικών και της διασύνδεσης της συνολικής αναπτυξιακής στρατηγικής με την RIS3. Παράλληλα, διαπιστώνεται ανάγκη να καλυφθεί με δράσεις όλο το φάσμα της αλυσίδας αξίας της καινοτομίας. Η περιφερειακή συσσώρευση και οι τοπικές συνεργασίες είναι βασικές παράμετροι της καινοτομικής διεργασίας στην περιφέρεια, καθώς βελτιώνουν τις οικονομίες κλίμακας, τόσο στην παραγωγή νέας γνώσης όσο και στην περαιτέρω διάχυση της πληροφορίας ανάμεσα σε επιχειρήσεις, ερευνητικά κέντρα αλλά και μεταξύ τους. Κοινό χαρακτηριστικό που συναντάται κυρίως σε ανεπτυγμένες περιφέρειες, είναι η κουλτούρα και τα μοντέλα συνεργασιών, που είναι πολύ δυναμικά σε όλες. Η Καινοτομία απαιτεί εγγύτητα, στρατηγικές μάζες και πυκνότητα.

2. Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται συγκεντρωτικά τα αποτελέσματα της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ) στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας κατά τη χρονική περίοδο που καλύπτει η Έκθεση. Ειδικότερα καταγράφονται:

- Ο αριθμός κύκλων ΔΕΑ που διενεργήθηκαν στην Περιφέρεια,
- Οι τομείς προτεραιότητας που αφορούν,
- Οι συμμετέχοντες (ανά φορέα της τετραπλής έλικας και ανά τομέα προτεραιότητας),
- Τα αποτελέσματα (βασικά χαρακτηριστικά των επιλογών που διαμορφώθηκαν, τομείς στους οποίους εντάσσονται, προσκλήσεις/ δράσεις που σχεδιάστηκαν ως αποτέλεσμα της ΔΕΑ).

Συνοπτική παρουσίαση των κύκλων ΔΕΑ στην Περιφέρεια ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ έτους 2023	
Αριθμός κύκλων ΔΕΑ	Διενεργήθηκαν τρεις κύκλοι ΔΕΑ (το 2021 και 2022) α. στον τομέα Τουρισμός - Πολιτισμός - Δημιουργικές Βιομηχανίες και β. στον τομέα Βιομηχανία Υλικά -κατασκευές (το 2021 και 2022). Δύο κύκλοι ΔΕΑ (το 2021 και το 2022) Βιοεπιστήμες – Υγεία και Φάρμακα. Από έναν κύκλο ΔΕΑ (το 2021) στους τομείς Περιβάλλον - Κυκλική Οικονομία, Αγροδιατροφική Αλυσίδα, Μεταφορές - Εφοδιαστική Αλυσίδα.
Μεθοδολογία	Η κύρια μεθοδολογία αφορούσε τη διενέργεια Θεματικών διαδραστικών εργαστηρίων Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (11). Στην ΔΕΑ συνέδραμαν και τα εξής διερευνητικά εργαλεία: • Πρωτογενείς έρευνες (2) • Συνεντεύξεις (8) με εξειδικευμένους εμπειρογνώμονες • Συνεδριάσεις (3) σε εστιασμένες στις θεματικές περιοχές (Διατροφή, Τεχνολογικός / ψηφιακός μετασχηματισμός & Αστική γεωργία)
Αποτελέσματα	Τομείς προτεραιότητας, βασικά χαρακτηριστικά των επιλογών που διαμορφώθηκαν: Αναγκαίες Δεξιότητες που αναδείχθηκαν ανά τομέα προτεραιότητας και κύκλο ΔΕΑ: α) <u>Τουρισμός – Πολιτισμός – Δημιουργικές Βιομηχανίες</u> : ▪ Δημιουργικό – Καινοτόμο Marketing & Branding): Ανάπτυξη τοπικού Branding σε στελέχη OTA, Τεχνολογίες κατασκευής συλλογών επίπλου με 3d printing ▪ Δημιουργικές Βιομηχανίες – Διερεύνηση & προτεραιοποίηση των E&T δράσεων: Targeted εκπαίδευση (ψηφιακών δεξιοτήτων, τεχνικού προσωπικού, συνεργατικής επιχειρηματικότητας, ανά κλάδο, κοινότητα, διατομεακής ανάπτυξης). β) <u>Βιομηχανία – Υλικά - Κατασκευές</u> : ▪ Τεχνολογικός μετασχηματισμός της Βιομηχανίας: Προηγμένες δεξιότητες ψηφιακού μετασχηματισμού, Ποιοτικός έλεγχος βιομηχανικών προϊόντων και βελτίωση παραγωγής με AI και ανιχνευτές ▪ Κλωστοϋφαντουργία και Ένδυση – Διερεύνηση και προτεραιοποίηση δράσεων καινοτομίας: Σύγχρονες ειδικότητες και εξελίξεις στον τομέα (καινοτομίες, mtk, κανάλια προώθησης

**Συνοπτική παρουσίαση των κύκλων ΔΕΑ
στην Περιφέρεια ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ έτους 2023**

κλπ), Web abilities. Ψηφιοποίηση σχεδιασμού, Νέες τεχνολογίες, Εργατοτεχνίτες, Σχέδιο, Πατρόν, Δημιουργία collection

γ) Βιοεπιστήμες – Υγεία και Φάρμακα

- *Υγεία και Φάρμακα - Προσβασιμότητα και well-being:* Εξ' αποστάσεως εκπαίδευση για ΑΜΕΑ, Soft skills (επικοινωνία κλπ). Ψηφιακές δεξιότητες. Openness. Ανάπτυξη ειδικοτήτων που σχετίζονται με την προσβασιμότητα π.χ. Σύμβουλος προσβασιμότητας, Αξιολογητής προσβασιμότητας. Προσβάσιμο περιβάλλον μάθησης και εκπαίδευσης – ΤΕ στην εκπαίδευση των ΑΜΕΑ. Υποστηρικτική τεχνολογία. Πρόταση: Competence Centers για νέες δεξιότητες σε τεχνολογίες και Ψηφιακό Χάσμα.
- *Cosmetics & Παραφαρμακευτικά προϊόντα με χρήση τοπικών προϊόντων:* Βιοποικιλότητα (προστασία και ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ενδημικών φυτών), Marketing και προώθηση βιολογικών προϊόντων, Κατοχύρωση πατεντών, Νομικά θέματα για βιολογικά κλπ προϊόντα

δ) Περιβάλλον - Κυκλική Οικονομία

- *Κυκλική οικονομία:* Καινοτόμες οικοδομικές λύσεις με μικρό περιβαλλοντικό αποτύπωμα, Νέα Χρήση Υγρών αποβλήτων, Πράσινη επιχειρηματικότητα

ε) Αγροδιατροφική Αλυσίδα

- *Διατροφή 2030:* Νέες ειδικότητες στην διατροφή, Αστική γεωργία, Νέες εφαρμογές και πρακτικές στην γεωργία, Ψηφιακά εργαλεία στους κλάδους της Αγροδιατροφής & Καλές πρακτικές

στ) Μεταφορές - Εφοδιαστική Αλυσίδα

- *Η Στρατηγική Καινοτομίας 2021-2027 στο οικοσύστημα Transport & Logistics:* Ενίσχυση ικανοτήτων - γνώσεων πολύ μικρών επιχ. (π.χ. αυτοκινητιστών) να ενσωματώσουν καινοτομία, Ευφυής διαχείριση στόλων με χρήση AI, Ασφάλεια

Δυνατότητες Εξωστρέφειας που αναδείχθηκαν ανά τομέα προτεραιότητας και κύκλο ΔΕΑ:

α) Τουρισμός – Πολιτισμός – Δημιουργικές Βιομηχανίες:

- *Δημιουργικό – Καινοτόμο Marketing & Branding):* Rebranding με συγκεκριμένη μακροπρόθεσμη στόχευση, Συν-δημιουργία κοινού τοπικού brandname μέσω του Design Thinking, Story telling, Διεθνές Αριστοτελικό Κέντρο, Ψηφιακό branding της ΠΚΜ, Προβολή δημιουργικού ιστού
- *Δημιουργικές Βιομηχανίες – Διερεύνηση & προτεραιοποίηση των E&T δράσεων:* Συμμετοχή σε εκθέσεις/ Ψηφιακά εργαλεία για τη λειτουργία και προβολή των ΠΔΒ στο διαδικτυακό περιβάλλον/ Cultural ambassadors: Επιλογή / ανάδειξη νέων τοπικών δημιουργών σε διάφορα πεδία του πολιτισμού ως πρεσβευτών της περιφέρειας. Παραδοσιακά χειροτεχνικά επαγγέλματα (που να συνδυαστούν με εργαλεία σύγχρονου design και τουριστική εμπειρία).

**Συνοπτική παρουσίαση των κύκλων ΔΕΑ
στην Περιφέρεια ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ έτους 2023**

β) <u>Βιομηχανία – Υλικά - Κατασκευές:</u> ▪ Κλωστοϋφαντουργία και Ένδυση – Διερεύνηση και προτεραιοποίηση δράσεων καινοτομίας: Συμμετοχή σε Εκθέσεις με κατασκευή κοινού περιπτέρου για 2-3 brands / Στόχευση σε niche markets/ Συντονισμένο ingredient branding γ) <u>Βιοεπιστήμες – Υγεία και Φάρμακα</u> ▪ Ευφυής υγεία- πρόληψη μέσω του ιατρικού τουρισμού: PKM Region of health' για συνδυασμό: 1.Relaxation 2.Wellness 3.Τηλεϊατρική 4.Υπερτροφές 5.Διατροφή και ψυχική και σωματική υγεία ▪ Υγεία και Φάρμακα - Προσβασιμότητα και well-being: European Health Data Space: καταγραφή έργων – υπηρεσιών σε περιφέρεια./ Συλλογή δεδομένων από N/K (Health Data Warehouse) σε κεντρικό επίπεδο/ Open Data. Πλατφόρμα για διαμοιρασμό δεδομένων όλων των εμπλεκόμενων εταιρών – συνεργατών για διευκόλυνση λύσεων ▪ Cosmetics & Παραφαρμακευτικά προϊόντα με χρήση τοπικών προϊόντων: 1.Ποιοτικά καλλυντικά που περιέχουν ελληνικά φαρμακευτικά και αρωματικά φυτά / 2. Αποσαφήνιση διαδικασιών πιστοποίησης και εισόδου στις λίστες cosing της ΕΕ για προϊόντα που δεν έχουν CAS & EINECS Nr δ) <u>Περιβάλλον - Κυκλική Οικονομία:</u> ▪ <u>Κυκλική οικονομία:</u> Πιστοποιημένα προϊόντα κυκλικής οικονομίας ε) <u>Αγροδιατροφική Αλυσίδα</u> ▪ <u>Διατροφή 2030:</u> Ενίσχυση εναλλακτικού / αγροδιατροφικού τουρισμού με την δημιουργία "food paths". Δημιουργία φορέα που θα επιβλέπει και θα προωθεί τα προϊόντα της περιφέρειας σε άλλες χώρες μέσω τουριστικών και όχι μόνο φορέων. Αξιολόγηση των παραδοσιακών ποικιλιών της ΠΚΜ και εμπορική αξιοποίησή τους στη γεωργία χαμηλών εισροών, στην εγγραφή παραδοσιακών ποικιλιών στον Εθνικό Κατάλογο και για ΠΟΠ/ΠΓΕ. (Superfoods) Ελληνικές υπερτροφές-Wellness Greece. στ) <u>Μεταφορές - Εφοδιαστική Αλυσίδα</u> ▪ Η Στρατηγική Καινοτομίας 2021-2027 στο οικοσύστημα Transport & Logistics: 1. Δομή Υποστήριξης Επιχειρήσεων στην ενσωμάτωση IoT στην εφοδιαστική Αλυσίδα/ 2. Εμπορευματικά κέντρα πλησίον των λιμανιών.	Στο πλαίσιο της διενέργειας της ΔΕΑ προτάθηκαν τα κάτωθι είδη δράσεων και εργαλεία πολιτικής: ▪ Παραγωγικές Επενδύσεις ▪ Δράσεις συνεργασίας με φορείς εκτός Ελλάδας ▪ Ανάπτυξη δεξιοτήτων ανθρώπινου δυναμικού ▪ Ενίσχυση νέων ή υφιστάμενων συστάδων επιχειρήσεων (clusters) ▪ Παραγωγικές επενδύσεις
---	---

Συνοπτική παρουσίαση των κύκλων ΔΕΑ στην Περιφέρεια ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ έτους 2023	
	▪ Ενίσχυση νέων ή υφιστάμενων συστάδων επιχειρήσεων (clusters) ▪ Ενίσχυση για τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων ▪ Συμπράξεις επιχειρήσεων με ερευνητικούς οργανισμούς.
Συμμετοχή φορέων της 4πλης έλικας	Επιχειρήσεις: 161, Φορείς παροχής γνώσης: 46, Φορείς Δημοσίου τομέα: 15, Κοινωνία των πολιτών: 27 Δείκτης Εκροής: Συμμετοχές θεσμικών φορέων σε διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης: 15
Προσκλήσεις που διαμορφώθηκαν (βάσει της ΔΕΑ)	<u>Ειδικός στόχος 1.1</u> Α. Μηχανισμός Υποστήριξης Οικοσυστήματος Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας (ενεργή) Β. Επενδυτικά Σχέδια Καινοτομίας (ενεργή) <u>Ειδικός στόχος 1.3</u> Α. Μετάβαση στην καινοτομική, εξωστρεφή και έξυπνη εξειδίκευση (ενεργή) Δείκτης Αποτελέσματος: Επιχειρήσεις που εντάσσονται σε προσκλήσεις που προκύπτουν από διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης.
Ζητήματα / προβλήματα	Η προσέλευση της τετραπλής έλικας αποτελεί μία πρόκληση, που όμως λόγω συγκεκριμένης μεθοδολογίας και ανάλυσης κατά περίπτωση κινδύνων η ΠΚΜ επιτυγχάνει τα επιθυμητά αποτελέσματα. Ωστόσο <u>κατά τη διενέργεια των Εργασιών</u> προέκυψαν οι εξής προκλήσεις: 1. Πιθανή ανομοιογένεια των αποτελεσμάτων κατά τη διερεύνηση της SWOT Analysis, που προερχόταν από τους διαφορετικούς υποκλάδους που εκπροσωπούσαν οι συμμετέχοντες. 2. Η ανομοιογένεια των προτεραιοτήτων κατά τη διερεύνηση των δράσεων στήριξης του κλάδου, που προερχόταν από τους διαφορετικούς υποκλάδους που εκπροσωπούσαν οι συμμετέχοντες, από το είδος της έλικας, το μέγεθός τους και την εμπειρία τους. 3. Απουσία ή σύγχυση ανάπτυξης κοινού οράματος, σε κάποια από τα εργαστήρια που διερεύνησαν υποκλάδους για πρώτη φορά. Αν και με πληθώρα stakeholders που ενδέχεται να αναπτύσσουν σημαντική καινοτομική δραστηριότητα, φαίνεται να υστερούν σε ύπαρξη ενός οργάνου ή φορέα που θα έχει την αρμοδιότητα του κεντρικού συντονισμού, με αποτέλεσμα να παρατηρείται ανταγωνιστική διάθεση και νοοτροπία υλοποίησης ανεξάρτητων δράσεων, που φυσικά δεν καθοδηγούνται από ένα κοινό όραμα που θα οδηγήσει σε συνεργασίες και στην χωροθέτηση της περιοχής.
Προτάσεις επίλυσης προβλημάτων/ βελτιωτικές παρεμβάσεις	Οι παραπάνω προκλήσεις θα αντιμετωπιστούν σταδιακά μέσα από την ωρίμανση του οικοσυστήματος καινοτομίας και τις συνεχείς προγραμματισμένες δράσεις Επιχειρηματικής Ανακάλυψης και την επαφή με τους εκπροσώπους του από το One Stop Liaison Office της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας για την επόμενη εξαετία.

Συνοπτική παρουσίαση των κύκλων ΔΕΑ στην Περιφέρεια ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ έτους 2023	
Παρατηρήσεις, σύγκριση με τα δεδομένα της προηγούμενης έκθεσης, αθροιστικά στοιχεία. Η ΠΑΡΟΥΣΑ ΕΙΝΑΙ Η ΠΡΩΤΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2021-2027.	

3. Έκδοση προσκλήσεων και υλοποίηση δράσεων Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται συνοπτική παρουσίαση στοιχείων για τις εκδοθείσες προσκλήσεις και την πρόοδο υλοποίησης των δράσεων της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης στο πλαίσιο του Περιφερειακού Προγράμματος ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ καθώς και του τομεακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα» που αφορά την Περιφέρεια.

Τα στοιχεία παρουσιάζονται ανά Πρόγραμμα και Ειδικό Στόχο. Για κάθε πρόσκληση καταγράφονται:

- Ο τομέας (ή οι τομείς) προτεραιότητας τον οποίον (τους οποίους) αφορά η πρόσκληση,
- Η δημόσια δαπάνη της πρόσκλησης,
- Ο αριθμός των ενταγμένων έργων Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης και το ύψος προϋπολογισμού τους.
- Οι νομικές δεσμεύσεις των έργων αυτών και
- Οι πιστοποιηθείσες δαπάνες.

Σημειώνεται ότι οι προϋπολογισμοί εκφράζονται με όρους δημόσιας δαπάνης (ΔΔ).

Πίνακας 1. Οικονομικά στοιχεία προσκλήσεων, στοιχεία εντάξεων, νομικών δεσμεύσεων και δαπανών

	Ειδικός Στόχος	Πρόσκληση	Τομείς προτεραιότητας	ΔΔ πρόσκλησης	Αριθμός ενταγμένων έργων ⁸¹	Δημόσια δαπάνη ενταγμένων έργων ⁸²	Νομικές δεσμεύσεις	Πιστοποιηθείσες δαπάνες
Περιφερειακό Πρόγραμμα Κεντρικής Μακεδονίας	Ε.Σ. 1.1	Επενδυτικά Σχέδια Καινοτομίας	Όλοι	45.793.824	154	45.434.153	1.322.964	
		Μηχανισμός Υποστήριξης Οικοσυστήματος Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας (OSLO)	Όλοι	2.500.000	1	1.943.572		
		Επενδύσεις για τη δημιουργία, επέκταση ή αναβάθμιση υποδομών ΕΤΑΚ σε δημόσιους ακαδημαϊκούς ή ερευνητικούς φορείς στην ΠΚΜ (Μεταφερόμενα)	Όλοι	1.851.000	3	1.850.435	1.397.527	1.397.527
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.1			50.144.824	158	49.228.160	2.720.491	1.397.527
	Ε.Σ. 1.3	Μετάβαση στην καινοτομική, εξωστρεφή και έξυπνη εξειδίκευση	Όλοι	65.000.000				
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.3			65.000.000				
	Άλλος Ε.Σ.							
	Υποσύνολο Άλλων							
Σύνολο ΠεΠ				115.144.824	158	49.228.160	2.720.491	1.397.527

⁸¹ Στο Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα αφορά τον Αριθμό έργων για τα οποία υπάρχει εγκριτική απόφαση

⁸² Στο Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα αφορά τη Δημόσια δαπάνη έργων για τα οποία υπάρχει εγκριτική απόφαση

	Ειδικός Στόχος	Πρόσκληση	Τομείς προτεραιότητας	ΔΔ πρόσκλησης	Αριθμός ενταγμένων έργων ⁸¹	Δημόσια δαπάνη ενταγμένων έργων ⁸²	Νομικές δεσμεύσεις	Πιστοποιηθείσες δαπάνες
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ (στοιχεία για την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας)	Ε.Σ. 1.1							
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.1							
	Ε.Σ. 1.3	Πράσινος Μετασχηματισμός ΜμΕ	Όλοι	300.000.000	27	6.697.859	-	-
		Πράσινη Παραγωγική Επένδυση ΜμΕ	Όλοι	400.000.000	11	711.369	-	-
		Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων Τουριστικών ΜμΕ	2	160.000.000				
		Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων ΜμΕ	Όλοι	190.000.000				
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.3			1.050.000.000				
	Ε.Σ. 1.4							
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.4							
	Σύνολο Αντ/τα			1.050.000.000	38	7.409.228		
	ΣΥΝΟΛΟ			1.165.144.824	196	56.637.388	2.720.491	1.397.527

Προκειμένου να διενεργηθεί η ΔΕΑ την περίοδο 2021-2027 και να υλοποιηθεί η περιφερειακή εξειδίκευση της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας δόθηκε προτεραιότητα στις προσκλήσεις λειτουργίας του μηχανισμού Υποστήριξης του Οικοσυστήματος Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας και στην ενίσχυση έργων έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας.

Η ενίσχυση επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στους τομείς προτεραιότητας της ΠΕ-ΕΣΕΕ υλοποιήθηκε μέσω της πρόσκλησης του Ειδικού στόχου 1.3.

Την ίδια χρονική περίοδο, στο πλαίσιο του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027», στη δέσμη δράσεων «Πράσινη μετάβαση ΜμΕ, έχουμε για την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας 38 εντάξεις έργων συνολικής δημόσιας δαπάνης 7,4εκ.€, που αφορούν τους τομείς προτεραιότητας της ΕΣΕΕ».

Πίνακας 2. Ανάλυση έργων για τα οποία υπάρχει εγκριτική απόφαση ανά τομέα προτεραιότητας (Προσκλήσεις «Πράσινος Μετασχηματισμός ΜμΕ» και «Πράσινη Παραγωγική Επένδυση ΜμΕ» του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα»)

ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	Αγροδιατροφική Αλυσίδα		Βιοεπιστήμες, Υγεία, Φάρμακα		Ψηφιακές Τεχνολογίες		Αειφόρος Ενέργεια		Περιβάλλον και Κυκλική Οικονομία		Μεταφορές & Εφοδιαστική Αλυσίδα		Υλικά, Κατασκευές & Βιομηχανία		Πολιτισμός Τουρισμός & Δημιουργικές Βιομηχανίες	
Αριθμός ενταγμένων έργων	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%
Ανταγωνιστικότητα	3	8%	3	8%					5	13%	1	3%	9	24%	17	45%
Π/Υ ενταγμένων έργων	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%
Ανταγωνιστικότητα	397.889	5%	522.756	7%					1.129.284	15%	163.067	2%	2.337.537	32%	2.858.695	39%

Σημειώνεται ότι τα ανωτέρω στοιχεία απεικονίζουν την κατάσταση στις 31/12/2023, πριν την ολοκλήρωση των διαδικασιών αξιολόγησης και ένταξης των πράξεων από τις δύο προσκλήσεις του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027».

4. Δείκτες πλαισίου - Regional Innovation Scoreboard

Το Regional Innovation Scoreboard (RIS) αξιολογεί τις επιδόσεις καινοτομίας των Ευρωπαϊκών περιφερειών χρησιμοποιώντας 21 δείκτες από τους 32 του European Innovation Scoreboard.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι κανονικοποιημένες βαθμολογίες για τους εικοσιένα δείκτες του Regional Innovation Scoreboard και η σχετική επίδοση των κανονικοποιημένων βαθμολογιών σε σύγκριση με την Ελλάδα και την ΕΕ.

Τέλος, καταγράφεται η τιμή του **Περιφερειακού Δείκτη Καινοτομίας** (ΠΔΚ) της Περιφέρειας (Regional Innovation Index - RII) και η μεταβολή της μεταξύ των ετών 2016 και 2023 σε σύγκριση με την ΕΕ.

Πίνακας 3: Regional Innovation Scoreboard για την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

Δείκτης	Κανονικοποιημένη βαθμολογία ⁸³	Συγκριτικά με:	
		ΕΛ ⁸⁴	ΕΕ ⁸⁵
Πληθυσμός με τριτοβάθμια εκπαίδευση	0.641	108	122
Δια βίου μάθηση	0,08	84	21
Διεθνείς επιστημονικές συνδημοσιεύσεις	0,373	131	122
Επιστημονικές δημοσιεύσεις με τις περισσότερες αναφορές	0,521	103	95
Άτομα με ψηφιακές δεξιότητες πέραν των βασικών	0,339	94	72
Δαπάνες Ε&Α στον δημόσιο τομέα	0,611	106	107
Δαπάνες Ε&Α στον επιχειρηματικό τομέα	0,38	83	56
Δαπάνες καινοτομίας εκτός Ε&Α στις ΜΜΕ	0,508	99	126
Δαπάνες καινοτομίας ανά απασχολούμενο	0,449	85	75
Απασχολούμενοι ειδικοί σε ΤΠΕ	0,151	61	29
ΜΜΕ που εισάγουν καινοτομίες προϊόντων	1.000	100	179
ΜΜΕ που εισάγουν καινοτομίες στις επιχειρησιακές διαδικασίες	1.000	100	155
Καινοτόμες ΜΜΕ που συνεργάζονται με άλλες	0,77	100	158
Ερευνητικές συνδημοσιεύσεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα	0,574	122	146
Αιτήσεις διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας	0,246	90	40
Αιτήσεις για εμπορικά σήματα	0,553	129	111
Αιτήσεις για καταχώρηση σχεδίων προϊόντος	0,432	142	74
Απασχόληση σε δραστηριότητες έντασης γνώσης	0.265	71	47
Απασχόληση σε καινοτόμες ΜΜΕ	0,918	110	160
Πωλήσεις καινοτόμων προϊόντων, νέων στην αγορά και νέων στην επιχείρηση	0,827	95	172
Αέριες εκπομπές από λεπτά σωματίδια στη βιομηχανία	0,336	77	56

⁸³ Η περιφέρεια της Ε.Ε. με την καλύτερη επίδοση σε ένα συγκεκριμένο κριτήριο έχει κανονικοποιημένη βαθμολογία «1» ενώ η περιφέρεια με τη χειρότερη επίδοση -στο συγκεκριμένο κριτήριο- έχει βαθμό «0».

⁸⁴ Μέσος όρος Ελλάδας: 100

⁸⁵ Μέσος όρος ΕΕ: 100

NUTS	Περιφέρεια	ΠΔΚ (RII)	Κατάταξη	Ομάδα Επίδοσης ⁸⁶	Μεταβολή
EL52	Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	79,8	156	Moderate Innovator -	24,8

Η Περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας θεωρείται « Moderate Innovator - » και η επίδοσή της στην καινοτομία έχει αυξηθεί κατά 24,8% μεταξύ των ετών 2016 και 2023 σε σύγκριση με την ΕΕ. Σημειώνεται ότι η Κεντρική Μακεδονία κατατάσσεται στην 3^η θέση των ελληνικών περιφερειών και στην 156^η των ευρωπαϊκών περιφερειών.

Παρόλη τη βελτιωμένη θέση της ΠΚΜ σε σχέση με τις επιδόσεις των προηγούμενων ετών, συνολικά παρατηρείται πως η περιφέρεια **αργεί να μετασχηματιστεί σε «οικονομία της γνώσης»**. Το βασικό πρόβλημα εντοπίζεται στη χαμηλή αποτελεσματικότητα του συστήματος καινοτομίας, καθώς οι ερευνητικές εκροές δε μετατρέπονται σε αναπτυξιακό αποτέλεσμα.

5. Συμπεράσματα - Προτάσεις

Τα συμπεράσματα που αναφέρονται στο κεφάλαιο αυτό αφορούν (ενδεικτικά):

- την εφαρμογή της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (μέθοδος, συμμετοχές, αποτελέσματα),
- την έκδοση προσκλήσεων προς τους δυνάμει δικαιούχους, την υποβολή προτάσεων από τους τελευταίους και τις εντάξεις έργων,
- την υλοποίηση των δράσεων έξυπνης εξειδίκευσης (οικονομικό και φυσικό αντικείμενο),
- τα προβλήματα που εντοπίστηκαν σε όλο τον κύκλο ζωής των δράσεων έξυπνης εξειδίκευσης.

Αντίστοιχα οι προτάσεις θα επικεντρωθούν κυρίως: α) στην επίλυση των προβλημάτων που έχουν διαπιστωθεί, β) στην αναβάθμιση των διαδικασιών ενεργοποίησης και υλοποίησης των δράσεων έξυπνης εξειδίκευσης.

Τα αναφερόμενα στο κεφάλαιο αυτό θα αποτελέσουν τη βάση για την άντληση των κατάλληλων διδαγμάτων και την ανάδειξη καλών πρακτικών.

Ως προς τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την εφαρμογή της **Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης**:

- **Η μεθοδολογία πρέπει να προσαρμόζεται ανάλογα με τον τομέα ή κλάδο που διερευνάται.** Σε έναν αναδυόμενο κλάδο που διερευνάται για πρώτη φορά η μεθοδολογία έχει κι ως στόχο να 'εκπαιδεύσει' το οικοσύστημά του στην διαδικασία

⁸⁶ Οι περιφέρειες κατατάσσονται σε τέσσερις κατηγορίες σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ:

- Innovation Leaders: περιφέρειες με σχετική επίδοση μεγαλύτερη του 125% του μ.ο. της ΕΕ
- Strong Innovators: περιφέρειες με σχετική επίδοση μεταξύ του 100% και του 125% του μ.ο. της ΕΕ
- Moderate Innovators: περιφέρειες με σχετική επίδοση μεταξύ του 70% και του 100% του μ.ο. της ΕΕ
- Emerging Innovators: περιφέρειες με σχετική επίδοση μικρότερη του 70% του μ.ο. της ΕΕ

ορισμού οράματος, στόχων και σύνδεσης αυτών με τα μέσα και τους πόρους. Στην περίπτωση όμως μίας ώριμης βιομηχανίας (όπως στην περίπτωση της ΠΚΜ η Κλωστοϋφαντουργία / Ένδυση) αφαιρούνται από τη διαδικασία διερευνητικά βήματα και εξειδικεύεται ο τομέας σε περαιτέρω περιοχές παρέμβασης.

- **Η μέτρηση της ικανοποίησης των συμμετεχόντων** θεωρείται απαραίτητη. Στην περίπτωση της ΠΚΜ η μέτρηση της ικανοποίησης στον πρώτο κύκλο εργαστηρίων το 2021 συνέβαλλε αποτελεσματικά στην υψηλή βαθμολογία στον επόμενο κύκλο (μ.ο. 4,4 με άριστα το 5) κατόπιν βελτιωτικών και διορθωτικών ενεργειών. Από τη διερεύνηση της ικανοποίησης προέκυψε πως η χρήση καινοτομικών εργαλείων, η διαδραστικότητα και η ανταλλαγή της πληροφορίας εκατέρωθεν, συμβάλλει στην ικανοποίηση των συμμετεχόντων, στην καλή φήμη και την προσέλευσή των εκπροσώπων των οικοσυστημάτων και σε επόμενες δράσεις που θα υλοποιηθούν.
- **Η στόχευση σε δείκτες αποτελεσματικότητας** των Εργαστηρίων και λοιπών υποστηρικτικών εργαλείων ΔΕΑ (έρευνες, κλπ.) οδηγεί σε μέτρηση και εξαγωγή συμπερασμάτων απαραίτητα για τη συνεχή βελτίωση της διαδικασίας (αύξηση προσελκυσσιμότητας, εκπροσώπηση όλης της τετραπλής έλικας, κλπ.)

Ως προς την **έκδοση προσκλήσεων**:

- Οι προσκλήσεις σε περιφερειακό επίπεδο δεν πρέπει να **συμπίπτουν χρονικά** με την έκδοση προσκλήσεων ιδίων δυνητικών δικαιούχων σε εθνικό επίπεδο, καθώς αυτοί θα ανταποκριθούν στην πρόκληση με τον υψηλότερο επιχορηγούμενο προϋπολογισμό κάθε επενδυτικού σχεδίου.
- Οι αντιλήψεις και **προτιμήσεις ανταπόκρισης σε προσκλήσεις διαφέρουν** σε επίπεδο δικαιούχων: οι ερευνητές προτιμούν το ευρωπαϊκό Horizon ή εθνικό Ερευνώ-Δημιουργώ-Καινοτομώ, υψηλού προϋπολογισμού, ενώ για τις επιχειρήσεις διαπιστώνεται διαφορετική προτίμηση ανάλογα με το μέγεθος και την ωριμότητα του τομέα/κλάδου.
- Η παρακολούθηση λοιπών ευρωπαϊκών και εθνικών έργων που υλοποιούνται από το οικοσύστημα στην περιοχή (Horizon, Interreg) θεωρείται απαραίτητη, καθώς τυχόν **συνεργασίες σε κοινού σκοπού δράσεις** επιφέρουν υψηλότερη αποτελεσματικότητα, πληροφόρηση, ανάπτυξη των ικανοτήτων (capacity building) και μείωση της κόπωσης του οικοσυστήματος.

Ως προς τα **προβλήματα που εντοπίστηκαν σε όλο τον κύκλο ζωής των δράσεων έξυπνης εξειδίκευσης**:

- Η **παρακολούθηση της ΠΕ-ΕΣΣΕ αποδεικνύεται ιδιαίτερα απαιτητική** εάν το αρμόδιο όργανο επιθυμεί μία όσο το δυνατόν πιο πιστή εικόνα παρακολούθησης της πορείας ωρίμανσης της καινοτομίας στην περιοχή: Αναφορικά με τους δείκτες, δεν υπάρχουν πάντα σαφείς ή σταθερές πηγές ή διαθέσιμα στοιχεία, ενώ η διερεύνηση και ανάλυση των εγκεκριμένων ή/και συμβασιοποιημένων προϋπολογισμών για επενδυτικά σχέδια καινοτομίας απαιτεί σαφή μεθοδολογία, πολύ χρόνο και πρωτογενή έρευνα.

Προτάσεις ως προς την εφαρμογή της ΠΕ-ΕΣΣΕ, όπως προκύπτουν από την εμπειρία της ΠΚΜ:

- Η εφαρμογή της RIS3 **δεν είναι, ούτε θα πρέπει να θεωρείται ταυτόσημη με το ΠΕΠ** και για το λόγο αυτό ο αρμόδιος φορέας υλοποίησης πρέπει να εντάσσει διάφορα κατάλληλα για την περιοχή εργαλεία ώθησης της καινοτομίας. Π.χ.
 - Οι **συνεργασίες με ευρωπαϊκά οικοσυστήματα καινοτομίας**: Η ΠΚΜ πρόσφατα αναγνωρίστηκε ως μία από τις Regional Innovation Valleys στην ΕΕ στην Θεματική περιοχή της Ψηφιακής Υγείας.

- Για την ΠΚΜ η *ένταξη του εργαλείου Foresight* -στοχευμένα ανά κλάδο- στην εφαρμογή της Έξυπνης Εξειδίκευσης θα συνδράμει αποτελεσματικά στον εντοπισμό των αναδυόμενων κλάδων για την περιοχή.
- Η *υλοποίηση δράσεων Open Innovation*: Η ΠΚΜ έχει ωριμάσει την δράση Innovation for Society (IFS) και έχει κινητοποιήσει το οικοσύστημα σε έναν Διαγωνισμό Ανοικτής Καινοτομίας, για να βρεθούν λύσεις σε πραγματικές προκλήσεις μεγάλων επιχειρήσεων, με κοινωνικό και οικονομικό για την περιοχή αποτύπωμα. Η ΠΚΜ έχει προγραμματίσει για την περίοδο 2024-2029 τρεις Δράσεις Ανοικτής Καινοτομίας.
- Η συμμετοχή σε *Δράσεις Δημόσιων προμηθειών Καινοτομίας (Innovation Procurement)*: Η συμμετοχή της ΠΚΜ σε μία ευρωπαϊκή δράση (INCAREHEART) δημιούργησε την ευκαιρία συμμετοχής καινοτόμων ελληνικών επιχειρήσεων να ανταποκριθούν σε μία ευρωπαϊκή ανάγκη-πρόκληση για την Υγεία και να επιτύχουν τη σύναψη σύμβασης.

Περιφέρεια Κρήτης

Υπεύθυνος φορέας: ⁸⁷ Διεύθυνση Ανάπτυξης
Περιφερειακής Οικονομίας & Εξωστρέφειας
(ΔΑΠΟΕ), ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ

1. Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης στην Περιφέρεια Κρήτης

Η Αναθεώρηση της Στρατηγικής

Με την αναθεώρηση της RIS3Crete η Περιφέρεια Κρήτης επιδιώκει τη μετάβαση στη νέα Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης, συνεκτιμώντας την εμπειρία της προγραμματικής περιόδου 2014 - 2020 και των αλλαγών που έχουν προκύψει στο εσωτερικό και εξωτερικό οικονομικό περιβάλλον.

Με επίκεντρο την ευφυή και βιώσιμη ανάπτυξη των τομέων εξειδίκευσης, η νέα Στρατηγική RIS3Crete 2021 - 2027 κινείται σε τέσσερα επίπεδα:

- Ανάπτυξη καινοτομίας με έμφαση στις συμπράξεις ερευνητικών κέντρων και επιχειρήσεων.
- Ενίσχυση των ερευνητικών υποδομών για τη στήριξη των τομέων εξειδίκευσης της περιφερειακής οικονομίας.
- Ανάληψη επενδύσεων για την αξιοποίηση των καινοτομιών (ως προϊόντα) που έχουν αναπτυχθεί ή και την ενσωμάτωση τους σε παραγωγικές διαδικασίες.
- Στήριξη της επιχειρηματικής ανάκαμψης με επενδύσεις σε νέες δραστηριότητες.

Στο επίκεντρο παραμένει η ανάπτυξη και αξιοποίηση καινοτομιών, η ενίσχυση των ερευνητικών υποδομών και η ενίσχυση των επενδύσεων σε νέες επιχειρηματικές δραστηριότητες ή για τον εκσυγχρονισμό υφιστάμενων μονάδων. Στο πλαίσιο αυτό προτείνεται να διατηρηθούν στη νέα προγραμματική περίοδο οι τομείς εξειδίκευσης Τουρισμού - Πολιτισμού και Αγροδιατροφής (με σαφέστερο όμως προσανατολισμό), ενώ εστιάζεται ο τομέας της Γνώσης στην Υγεία. Παράλληλα, εισάγονται δύο τομείς εξειδίκευσης, αυτοί των ψηφιακών τεχνολογιών και της βιώσιμης χρήσης των πόρων εισάγοντας τις αρχές της κυκλικής οικονομίας (δηλαδή ο τομέας του περιβάλλοντος με σαφέστερο προσανατολισμό) που είναι ταυτόχρονα και οριζόντιοι καταλύτες, καθώς στηρίζουν το μετασχηματισμό και των άλλων παραγωγικών τομέων στην κατεύθυνση της ψηφιακής και πράσινης μετάβασης.

⁸⁷ Αρμόδιο Περιφερειακό Όργανο

Ευφυής Τουρισμός - Πολιτισμός

Η ανάπτυξη και εφαρμογή καινοτομιών για το μετασχηματισμό του τουριστικού τομέα απευθύνεται σε ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων, στις υποδομές και στη λειτουργία: Αξιοθέατα, Προσβασιμότητα, Υπηρεσίες (διαμονή, γαστρονομία και δραστηριότητες αναψυχής), Διαθέσιμα πακέτα, Εμπειρίες και Βοηθητικές υπηρεσίες. Ο «ευφυής τουρισμός» είναι η εφαρμογή της τεχνολογίας και της καινοτομίας για διευκόλυνση της εμπειρίας του επισκέπτη μέσω μιας ψηφιακής πλατφόρμας, της αξιοποίησης των τεχνολογιών τόσο στην κατεύθυνση του αυτοματισμού των λειτουργιών όσο και στην κατεύθυνση της προσωποποίησης των υπηρεσιών. Όλες οι επιχειρήσεις και οι φορείς παροχής υπηρεσιών και εμπειριών που αναπτύσσουν τις προαναφερόμενες δραστηριότητες πρέπει να συνδέονται με μια εύκολα προσβάσιμη κοινή ψηφιακή υποδομή.

Βιώσιμη Αγροδιατροφή

Η Αγροδιατροφή αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις και ευκαιρίες προσαρμογής. Η αξιοποίηση των ευκαιριών προϋποθέτει: (α) Εισαγωγή μεταρρυθμίσεων που προωθούν τη βιώσιμη γεωργία και την αποτελεσματική χρήση των πόρων για τη ταχεία προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, (β) Επιτάχυνση στη στροφή προς την ποιοτική γεωργία, στα επώνυμα προϊόντα και στην τυποποίηση με στήριξη της ψηφιακής μετάβασης και της αξιοποίησης των τεχνολογιών, (γ) Ανάδειξη της κρητικής διατροφής και γαστρονομίας και ενδυνάμωση των δεσμών με το τουρισμό. Μια γεωργία φιλική προς το κλίμα για την παραγωγή βιώσιμων τροφίμων (α) αξιοποιεί τεχνολογίες που διευκολύνουν τη μετάβαση στην κλιματικά ουδέτερη και φιλική προς το περιβάλλον γεωργία, στηρίζουν τη βιολογική παραγωγή, την παραγωγή με βάση τα γηγενή φυτά και τις εναλλακτικές πηγές πρωτεΐνης, (β) υιοθετεί πρακτικές που ενισχύουν την αποτελεσματική επεξεργασία και χρήση πόρων (ειδικά νερό και έδαφος) και (γ) ενθαρρύνει την ανάκτηση και αξιοποίηση παραπροϊόντων και υλικών από απόβλητα στη διαδικασία παραγωγής.

Αποτελεσματική Υγεία και Ευεξία

Το τοπικό ερευνητικό δυναμικό εμφανίζεται ιδιαίτερα ισχυρό στο τομέα αυτό αλλά επισημαίνεται ότι η αντιστοιχία είναι μικρή μεταξύ τεχνολογικής και ερευνητικής βάσης με χαμηλή επίδοση αμφότερες στα πεδία Βιοϊατρική Έρευνα, Κλινική Ιατρική, Δημόσια Υγεία και Υπηρεσίες Υγείας. Η ερευνητική δραστηριότητα στο τομέα κινείται σε υψηλό επίπεδο στην Κρήτη: το Πανεπιστήμιο Κρήτης και το ΙΤΕ παρουσιάζουν υψηλό δείκτη απήχησης τόσο σε σχέση με άλλα ιδρύματα όσο και σε σχέση με άλλα επιστημονικά πεδία. Οι ερευνητές έχουν πραγματοποιήσει πάνω από 2600 δημοσιεύσεις την περίοδο 2014-2018 σε σημαντικό αριθμό πεδίων με μεγάλη απήχηση.

Ψηφιακές Τεχνολογίες

Το δυναμικό καινοτομίας των ψηφιακών τεχνολογιών που εφαρμόζεται σε άλλους τομείς είναι τεράστιο και οι επενδυτικές απαιτήσεις ενδέχεται να είναι διαφορετικές. Ορισμένα πεδία θα απαιτούσαν επενδύσεις σε υποδομές σε εξοπλισμό και υπολογιστική ισχύ, ενώ

άλλοι τομείς πρέπει ακόμη να ψηφιοποιηθούν πριν τα δεδομένα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για έρευνα και ανάπτυξη.

Βιώσιμη Χρήση των Πόρων

Η Βιώσιμη Χρήση των Πόρων και η μετάβαση στην κυκλική οικονομία αποτελεί μια συνέχεια της προσπάθειας που καταβλήθηκε στο τομέα του Περιβάλλοντος. Στην προγραμματική περίοδο 2021 – 2027, η πράσινη μετάβαση για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, ενισχυόμενη από σημαντικές χρηματοδοτήσεις θα βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη. Η ζήτηση για καινοτομίες αναμένεται να ενισχυθεί καθώς απαιτούνται εφαρμογές στο σύνολο των παραγωγικών τομέων για να επιτευχθεί η αναγκαία προσαρμογή. Ειδικότερα, είναι σκόπιμο να διερευνηθούν οι δυνατότητες ανάπτυξης καινοτομιών στα εξής πεδία:

(α) Βιώσιμες πόλεις και συγκεκριμένα βιώσιμες κατασκευές για στέγαση, καθώς και ανακύκλωση υλικών, ορυκτών και αστικών αποβλήτων, έξυπνα κτίρια και αστικές υποδομές εξοπλισμένες με έξυπνο περιβάλλον εργασίας χρήστη, Artificial Intelligence, Internet of Things προσφέρουν μεγάλες δυνατότητες για μειωμένες εκπομπές με παράλληλη βελτίωση των συνθηκών εργασίας και διαβίωσης.

(β) Ολοκληρωμένη διαχείριση του κύκλου των υδάτων με την ανάπτυξη και ενσωμάτωση καινοτομιών (big data analytics, τεχνητή νοημοσύνη, sensors, αυτοματισμοί, βιοτεχνολογία και νέα συστήματα και πρακτικές καθαρισμού ύδατος και αποβλήτων) που εστιάζουν στην παρακολούθηση της ποιότητας των υδάτων, στον εντοπισμό και αντιμετώπιση των απειλών ρύπανσης του υδροφόρου ορίζοντα, στην αναβάθμιση των υποδομών με παράλληλη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος και στην ορθολογική διοίκηση των συστημάτων ύδρευσης και άρδευσης και αποχέτευσης.

(γ) Γαλάζια ανάπτυξη και ειδικότερα τεχνολογικές καινοτομίες κατά μήκος της αλυσίδας αξίας των ιχθυοκαλλιεργειών και της γαλάζιας βιο-οικονομίας που περιλαμβάνει τις μη παραδοσιακά εκμεταλλευόμενες ομάδες θαλάσσιων οργανισμών και τις εμπορικές εφαρμογές βιομάζας τους (με ιδιαίτερη έμφαση στην αξιοποίηση των χωροκατακτητικών ξένων ειδών), της εκμετάλλευσης των πόρων του θαλάσσιου βυθού, των ΑΠΕ (κυματική και offshore wind) και των συστημάτων προστασίας των ακτών και του ελέγχου ποιότητας των νερών (καταγραφή αποτύπωση διαχείριση δεδομένων, τεχνικές βιολογικής και χημικής ανάλυσης, sensors, πλατφόρμες και δίκτυα real time monitoring, συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης).

Το πλήρες κείμενο της Αναθεωρημένης Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3Crete) βρίσκεται στον ακόλουθο σύνδεσμο <https://ris3.crete.gov.gr/anatheorisi-ris3crete-2021-2027/>

2. Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης

Διαδικασία Διαβούλευσης για τη Δράση «Ενίσχυση Ερευνητικών Υποδομών»

Στο πλαίσιο της αναθεωρημένης RIS3Crete υπάρχει ανάγκη: 1) εστιασμένης ενίσχυσης της καινοτόμου επιχειρηματικότητας με υποστήριξη πρωτοβουλιών συνεργασίας για ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών αξιοποιώντας και τη δυναμική που αναπτύσσεται λόγω της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης, 2) ενίσχυσης/αναβάθμισης των υποδομών δημόσιων ερευνητικών ιδρυμάτων και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για ενδυνάμωση της έρευνας σε τομείς εξειδίκευσης και των υφιστάμενων ή/και νέων κέντρων αριστείας, 3) στήριξης της λειτουργίας του Παρατηρητηρίου Καινοτόμου Επιχειρηματικότητας Περιφέρειας Κρήτης και της δομής διακυβέρνησης RIS3, με ιδιαίτερη μέριμνα στην επιχειρηματική ανάκαμψη στο πλαίσιο του επιδιωκόμενου μετασχηματισμού της περιφερειακής οικονομίας.

Συμπληρωματικά με όλα τα παραπάνω το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «ΚΡΗΤΗ» 2021 - 2027, έχει υιοθετήσει τον **ειδικό στόχο RSO1.1. «Ανάπτυξη και ενίσχυση των ικανοτήτων έρευνας και καινοτομίας και αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών»**, ο οποίος αντιμετωπίζει τις ανάγκες: (α) ενδυνάμωσης του οικοσυστήματος καινοτομίας της Κρήτης μέσω της ενίσχυσης των δεσμών έρευνας - επιχειρηματικότητας, (β) ενίσχυσης της δραστηριοποίησης των επιχειρήσεων προς την καινοτομία με αύξηση των ιδιωτικών δαπανών Ε&Α και (γ) ανάσχεσης του «brain drain».

Η Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού /Διεύθυνση Ανάπτυξης Περιφερειακής Οικονομίας και Εξωστρέφειας (ΔΑΠΟΕ), ως αρμόδια υπηρεσία της Περιφέρειας Κρήτης για την υλοποίηση της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3Crete), πραγματοποίησε μία σειρά από διαβουλεύσεις όπου είχαν σαν στόχο να τεθούν οι βάσεις για το περιεχόμενο προσκλήσεων με σκοπό την επίτευξη όλων των παραπάνω.

Έτσι μετά από εκτεταμένη διαβούλευση διατυπώθηκαν οι βασικές κατευθύνσεις της δράσης για την ενίσχυση των ερευνητικών υποδομών. Οι ερευνητικές υποδομές και δομές που αναμένεται να ενισχυθούν προβλέπεται να συνδέονται άμεσα με τους τομείς εξειδίκευσης της RIS3Crete και θα έχουν ως στόχο την δημιουργία τοπικών ικανοτήτων παροχής υποστήριξης στους φορείς ανάπτυξης καινοτομιών (μετρήσεις, επίλυση τεχνολογικών θεμάτων, πειράματα στο εργαστήριο, υψηλού επιπέδου συμβουλευτική, κλπ). Η ύπαρξη σημαντικού αριθμού ερευνητικών φορέων επιβάλλει έναν καλύτερο συντονισμό στο πλαίσιο ανάπτυξης και χρήσης των ερευνητικών υποδομών.

Στη διενέργεια της διαβούλευσης πραγματοποιήθηκε ενημερωτική συνάντηση - συζήτηση με τους εκπροσώπους των ακαδημαϊκών και ερευνητικών ιδρυμάτων, με στόχο την καλύτερη προετοιμασία των προτάσεων. Στη συνάντηση αναλύθηκε η σκοπιμότητα της δράσης και η αναγκαιότητα για διευρυνόμενη συνεργασία των φορέων, προκειμένου να καλυφθούν οι σχετικές ανάγκες με αυξημένη αξιοπιστία και αποφυγή παράλληλων επενδύσεων. Επίσης, παρουσιάστηκε και συζητήθηκε η φόρμα υποβολής των ιδεών – προτάσεων.

Μετά την ενημέρωση των φορέων, στάλθηκε στα ιδρύματα η οριστικοποιημένη φόρμα υποβολής ιδεών – προτάσεων που περιλάμβανε: (α) μια συνοπτική περιγραφή της απαιτούμενης υποδομής και της επιδιωκόμενης χρήσης της (β) την προκαταρκτική σκοπιμότητα της επένδυσης με αναφορά στην προστιθέμενη αξία της σε σχέση με την υφιστάμενη υποδομή, (γ) τη δυνατότητα συνεργασίας με άλλους περιφερειακούς ερευνητικούς φορείς συναφούς αντικείμενου και (δ) τον προσανατολισμό της επένδυσης σε

σχέση με τη Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης, δηλ. ποια πεδία από τους τομείς εξειδίκευσης προσδοκά να καλύψει με τις υπηρεσίες που θα προσφέρει.

Ανάλυση των προτάσεων

Στο πλαίσιο της πρόσκλησης κατατέθηκαν συνολικά 19 προτάσεις συνολικού προϋπολογισμού €24,7εκατ. Σε δύο προτάσεις υπάρχει επικάλυψη και ουσιαστικά η δεύτερη αποτελεί υποσύνολο της πρώτης. Ως εκ τούτου για το σκοπό της παρούσας διαδικασίας θεωρείται ότι έχουν κατατεθεί και αναλύονται 18 προτάσεις. Προτάσεις έχουν κατατεθεί από έξι φορείς είτε στο πλαίσιο ευρύτερων συνεργατικών σχημάτων είτε μεμονωμένα.

Οι προτάσεις εστιάζονται σε ένα ευρύ φάσμα πεδίων εξειδίκευσης της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΣΕΕ) καλύπτοντας σε ορισμένες περιπτώσεις παραπάνω από ένα τομέα εξειδίκευσης. Ο τομέας Βιώσιμης Χρήσης Πόρων (συμπεριλαμβανομένης της Γαλάζιας Ανάπτυξης) και η Αγροδιατροφή (συμπεριλαμβανομένων και των επικαλύψεων μεταξύ τους) καλύπτουν το 61% του συνολικού προϋπολογισμού των προτάσεων. Ο τομέας της Υγείας - Ευεξίας (συμπεριλαμβανομένου και των επικαλύψεων με το τομέα Βιώσιμης Χρήσης Πόρων) και 37% του συνόλου ενώ ο Ευφυής Τουρισμός μόλις το 2%.

Συνοπτική παρουσίαση των κύκλων ΔΕΑ στην Περιφέρεια Κρήτης έτους 2023	
Αριθμός κύκλων ΔΕΑ	Αριθμός κύκλων διαβούλευσης ανά τομέα προτεραιότητας: 1
Μεθοδολογία	Συνοπτική περιγραφή της μεθοδολογίας που χρησιμοποιήθηκε για τη διενέργεια της ΔΕΑ στην Περιφέρεια: πλατφόρμες καινοτομίας, συμβουλευτικές ομάδες, θεματικές ομάδες εργασίας, εργαστήρια, διαβουλεύσεις κ.λπ. Δημιουργήθηκε ειδική φόρμα υποβολής ιδεών – προτάσεων που περιλάμβανε: (α) μια συνοπτική περιγραφή της απαιτούμενης υποδομής και της επιδιωκόμενης χρήσης της (β) προκαταρκτική σκοπιμότητα της επένδυσης με αναφορά στην προστιθέμενη αξία της σε σχέση με την υφιστάμενη υποδομή, (γ) τη δυνατότητα συνεργασίας με άλλους περιφερειακούς ερευνητικούς φορείς συναφούς αντικειμένου και (δ) τον προσανατολισμό της επένδυσης σε σχέση με τη Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης, δηλ. ποια πεδία από τους τομείς εξειδίκευσης προσδοκά να καλύψει με τις υπηρεσίες που θα προσφέρει.
Αποτελέσματα	Τομείς προτεραιότητας, βασικά χαρακτηριστικά των επιλογών που διαμορφώθηκαν. Ειδικός Στόχος RSO 1.1. «Ανάπτυξη και ενίσχυση των ικανοτήτων έρευνας και καινοτομίας και αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών»

Συνοπτική παρουσίαση των κύκλων ΔΕΑ στην Περιφέρεια Κρήτης έτους 2023	
	Αναγκαίες Δεξιότητες
	Δυνατότητες Εξωστρέφειας
	Είδος Δράσεων/ Εργαλεία Πολιτικής
Συμμετοχή φορέων της 4πλης έλικας	Αριθμός φορέων που συμμετείχαν (ανά φορέα της τετραπλής έλικας και ανά τομέα προτεραιότητας). Εκπαιδευτικά και Ακαδημαϊκά Ιδρύματα: 6 Ειδικότερα: 1. Πολυτεχνείο Κρήτης, 2. Ίδρυμα Τεχνολογίας & Έρευνας, 3. Πανεπιστήμιο Κρήτης, 4. Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο, 5. Ελληνικό Κέντρο Θαλάσσιων Ερευνών, 6. Ελληνικός Γεωργικός Οργανισμός ΔΗΜΗΤΡΑ. Δείκτης Εκροής: Συμμετοχές θεσμικών φορέων σε διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης. 6
Προσκλήσεις που διαμορφώθηκαν (βάσει της ΔΕΑ)	<u>Ειδικός στόχος 1.1</u> <u>Ειδικός στόχος 1.3</u> <u>Άλλος Ειδικός Στόχος (π.χ. Ε.Σ. 5.1, 5.2)</u> Δείκτης Αποτελέσματος: Επιχειρήσεις που εντάσσονται σε προσκλήσεις που προκύπτουν από διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης.
Ζητήματα / προβλήματα	Δυσκολίες που προέκυψαν (π.χ. αδυναμία εξειδίκευσης σε Περιοχές Παρέμβασης και σε Προτεραιότητες, μικρή συμμετοχή των επιχειρήσεων κ.α). 1. Δεν προκύπτει σε όλες τις προτάσεις των Ιδρυμάτων η λογική της πραγματικής σύμπραξης και απουσιάζει το απαιτούμενο επίπεδο συνοχής. 2. Οι προτάσεις υπερβαίνουν κατά πολύ τον προϋπολογισμό της δράσης (3 φορές) και ορισμένες εξ αυτών αντιστοιχούν περίπου στο 50% του διαθέσιμου προϋπολογισμού. 3. Περιορισμένος αριθμός προτάσεων περιλαμβάνει μια επαρκώς τεκμηριωμένη προσέγγιση για τις αναμενόμενες συνέργειες με τη ΣΕΕ και τις υπηρεσίες που θα μπορούσαν να παρασχεθούν για την ανάπτυξη καινοτομικής επιχειρηματικής δραστηριότητας. 4. Σε κάποιες προτάσεις δεν είναι εμφανής η προστιθέμενη αξία για την εφαρμογή της ΣΕΕ και ειδικά ως προς τη στήριξη του οικοσυστήματος καινοτομίας και επιχειρηματικότητας, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις η εμπλοκή και ιδιωτικών εταιριών ή

Συνοπτική παρουσίαση των κύκλων ΔΕΑ στην Περιφέρεια Κρήτης έτους 2023	
	οργανισμών του ευρύτερου δημόσιου τομέα δημιουργεί επίσης θέματα επιλεξιμότητας για τη συγκεκριμένη δράση.
Προτάσεις επίλυσης προβλημάτων/ βελτιωτικές παρεμβάσεις	Προτεινόμενος τρόπος αντιμετώπισης των προβλημάτων. 1. στην προκήρυξη θα πρέπει να τεθούν συγκεκριμένα ανώτατα όρια προϋπολογισμού ανά πρόταση.
Παρατηρήσεις, σύγκριση με τα δεδομένα της προηγούμενης έκθεσης, αθροιστικά στοιχεία.	

Διαδικασία Διαβούλευσης για τη Δράση «Υποστήριξη Νέων Καινοτόμων Επιχειρήσεων»

Η δεύτερη πρόσκληση, για την επίτευξη του ειδικού στόχου, αφορά στην ενίσχυση της εκκόλαψης επιχειρήσεων, υποστήριξη τεχνοβλαστών και παράγωγων επιχειρήσεων και νεοσύστατων επιχειρήσεων συνολικού προϋπολογισμού €2.975.000. Η δράση επιδιώκει να ενισχύσει τα πρώτα στάδια ανάπτυξης και λειτουργίας καινοτόμων επιχειρηματικών ιδεών λαμβάνοντας υπόψη τη βιωσιμότητα και τις προοπτικές τους. Η ενίσχυση των νέων καινοτόμων επιχειρήσεων αναμένεται να δημιουργήσει σταδιακά δυναμικές επιχειρηματικές μονάδες με υψηλό επίπεδο καινοτομίας.

Η Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού /Διεύθυνση Ανάπτυξης Περιφερειακής Οικονομίας και Εξωστρέφειας (ΔΑΠΟΕ) πραγματοποίησε τη διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης ειδικότερα για τη δράση «Υποστήριξη νέων καινοτόμων επιχειρήσεων».

Στη διενέργεια της επιχειρηματικής ανακάλυψης πραγματοποιήθηκε ενημερωτική συνάντηση - συζήτηση με επιχειρηματικούς φορείς, όπου παρουσιάστηκε και συζητήθηκε η φόρμα υποβολής των ιδεών – προτάσεων. Κατόπιν, ξεκίνησε η ηλεκτρονική υποβολή προτάσεων μέσω της φόρμας υποβολής. Ακολούθησαν δύο (2) ανοιχτά εργαστήρια σε Χανιά και Ηράκλειο τον Ιούνιο του 2023, όπου συζητήθηκαν τα θέματα υποστήριξης νέων καινοτόμων επιχειρήσεων και ενημερώθηκαν οι ενδιαφερόμενοι για τη διαδικασία της διαβούλευσης.

Κατά την διάρκεια υποβολής των προτάσεων υποβλήθηκαν 69 προτάσεις συνολικού προϋπολογισμού 15.618.260,00€ που εντάσσονται σε ένα ευρύ φάσμα ανομοιογένειας και διαφοροποιήσεων ως προς την εξειδίκευση, την ωριμότητα και την απαιτούμενη δαπάνη για την περαιτέρω ωριμότητά τους.

Οι προτάσεις καλύπτουν όλους τους τομείς εξειδίκευσης της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΣΕΕ). Παρατηρείται μια μεγαλύτερη συγκέντρωση στις Ψηφιακές Τεχνολογίες και στην Βιώσιμη Αγροδιατροφή (34 προτάσεις συνολικά). Ειδικότερα, οι προτάσεις καλύπτουν 47 πεδία (ορισμένες αφορούν παραπάνω από ένα πεδίο) της ΣΕΕ ενώ υπάρχουν και προτάσεις εκτός πεδίων ΣΕΕ.

Η πλειοψηφία των προτάσεων προέρχεται από μονάδες που έχουν πραγματοποιήσει έναρξη δραστηριότητας (περιλαμβάνει μονάδες που έχουν ιδρύσει επιχειρηματικό σχήμα και αυτές που κατά δήλωση τους έχουν ξεκινήσει να πραγματοποιούν βήματα προετοιμασίας ως φυσικά πρόσωπα) μετά το 2021 (32), ενώ ένας σημαντικός αριθμός προτάσεων προέρχεται από μονάδες με έναρξη την περίοδο 2019-2020 (13).

Η κατανομή του προϋπολογισμού κατά κατηγορία δαπάνης, παρά τις επιμέρους διαφοροποιήσεις, αναδεικνύει το κυρίαρχο μερίδιο των δαπανών εξοπλισμού με σημαντική συμμετοχή των δαπανών προμήθειας και ανάπτυξης λογισμικού, των άλλων δαπανών, καθώς και των δαπανών εκπόνησης επιχειρηματικού σχεδίου. Τα μεγέθη της άλλης κατηγορίας δαπανών έχουν προκύψει από εκτίμηση.

Από τα αποτελέσματα της διαβούλευσης προσεγγίστηκε εν μέρει ο στόχος της οριστικοποίησης των πεδίων εξειδίκευσης με τρόπο που διασφαλίζει την επικέντρωση της προσπάθειας σε περιορισμένο αριθμό τμημάτων της αγοράς αλλά δεν έχει προκύψει κάποια ισχυρή τάση για την δημιουργία οικονομιών συσσωμάτωσης (agglomeration economies) με προοπτική την ανάπτυξη πιο συνεκτικών οικοσυστημάτων νεοφυών επιχειρήσεων με αυξημένες αλληλεπιδράσεις.

Με δεδομένο πως η δράση χρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ προτάσεις που περιλαμβάνουν δραστηριότητες που εμπίπτουν στα πεδία της Βιώσιμης Αγροδιατροφής αναμένεται να αντιμετωπίσουν προβλήματα επιλεξιμότητας ειδικά αν αυτές αφορούν στην πρωτογενή παραγωγή. Ως εκ τούτου, θα ήταν σκόπιμο να διερευνηθεί η προοπτική χρηματοδότησης παρόμοιων δράσεων από άλλες πηγές (ΥΠΑΑΤ, ΠΠΑ, ΥΠΑΝ μέσω του Αναπτυξιακού Νόμου κ.α.).

Επιπλέον, είναι κρίσιμο στην προκήρυξη να ενσωματωθούν προβλέψεις που θα διασφαλίζουν την προοπτική της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Συγκεκριμένα, προτείνεται να ενσωματωθεί στην πρόσκληση η απαίτηση για υποβολή έκθεσης τεκμηρίωσης του κενού αγοράς που αναμένεται να καλύψει η δραστηριότητα, της διαφοροποίησης έναντι του ανταγωνισμού, του μεγέθους του τμήματος της αγοράς, των προοπτικών επεκτασιμότητας καθώς και της ρεαλιστικής αντιστοιχίας των δαπανών με τα προσδοκώμενα αποτελέσματα. Ουσιαστικά, απαιτείται ένας στοιχειώδης οδικός χάρτης μετάβασης από την αρχική ιδέα στην βιώσιμη επιχειρηματική δραστηριότητα.

Ανάλυση των προτάσεων

Στο πλαίσιο της διαβούλευσης έχουν κατατεθεί 69 προτάσεις συνολικού προϋπολογισμού €15.618.260 που εντάσσονται σε ένα ευρύ φάσμα ανομοιογένειας διαφοροποιήσεων ως προς:

- Την εξειδίκευση,
- Την ωριμότητα τους και,
- Την απαιτούμενη δαπάνη για την περαιτέρω ανάπτυξή τους.

Οι προτάσεις καλύπτουν όλους τους τομείς εξειδίκευσης της ΣΕΕ. Παρατηρείται μια μεγαλύτερη συγκέντρωση στις Ψηφιακές Τεχνολογίες και στην Βιώσιμη Αγροδιατροφή. Ειδικότερα, οι προτάσεις καλύπτουν 47 πεδία (ορισμένες αφορούν παραπάνω από ένα πεδίο) της ΣΕΕ ενώ υπάρχουν και προτάσεις εκτός πεδίων ΣΕΕ.

Η πλειοψηφία των προτάσεων προέρχεται από μονάδες που έχουν πραγματοποιήσει έναρξη δραστηριότητας (περιλαμβάνει μονάδες που έχουν ιδρύσει επιχειρηματικό σχήμα και αυτές που κατά δήλωση τους έχουν ξεκινήσει να πραγματοποιούν βήματα προετοιμασίας ως φυσικά πρόσωπα) μετά το 2021 (32) ενώ ένας σημαντικός αριθμός προτάσεων προέρχεται από μονάδες με έναρξη την περίοδο 2019-2020 (13).

Οι δύο ισχυρότεροι από άποψη ύψους δαπανών τομείς, της Βιώσιμης Χρήσης Πόρων και της Βιώσιμης Αγροδιατροφής καλύπτουν αθροιστικά το 58% του συνολικού προϋπολογισμού των προτάσεων ενώ ακολουθεί ο τομέας των Ψηφιακών Τεχνολογιών με 22%. Ο τομέας της Υγείας-Ευεξίας καλύπτει το 13% του συνόλου ενώ ο Ευφυής Τουρισμός το 7%.

Συνοπτική παρουσίαση των κύκλων ΔΕΑ στην Περιφέρεια Κρήτης έτους 2023	
Αριθμός κύκλων ΔΕΑ	Αριθμός κύκλων διαβούλευσης ανά τομέα προτεραιότητας: 2 (Ηράκλειο & Χανιά)
Μεθοδολογία	<i>Συνοπτική περιγραφή της μεθοδολογίας που χρησιμοποιήθηκε για τη διενέργεια της ΔΕΑ στην Περιφέρεια: πλατφόρμες καινοτομίας, συμβουλευτικές ομάδες, θεματικές ομάδες εργασίας, εργαστήρια, διαβουλεύσεις κ.λπ.</i> Διαδικασία Μεθοδολογίας ΔΕΑ: 2. Ενημέρωση Φορέων Επιχειρηματικότητας. 3. Ανάρτηση στο Παρατηρητήριο και Δελτίο Τύπου για έναρξη διαδικασίας. 4. Κατάθεση προτάσεων για τα πεδία εξειδίκευσης. 5. Διατύπωση συμπερασμάτων και πρόταση οριστικοποίησης πεδίων εξειδίκευσης. 6. Οργάνωση εκδηλώσεων/workshops σε Χανιά και Ηράκλειο.
Αποτελέσματα	Τομείς προτεραιότητας, βασικά χαρακτηριστικά των επιλογών που διαμορφώθηκαν.
	RSO 1.1. «Ανάπτυξη και ενίσχυση των ικανοτήτων έρευνας και καινοτομίας και αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών»
	Αναγκαίες Δεξιότητες
	Δυνατότητες Εξωστρέφειας
Συμμετοχή φορέων της 4πλης έλικας	Είδος Δράσεων/ Εργαλεία Πολιτικής
	Αριθμός φορέων που συμμετείχαν (ανά φορέα της τετραπλής έλικας και ανά τομέα προτεραιότητας).
	Ηράκλειο
	Φορέας Μεταφοράς Γνώσης: 1 Επιχειρήσεις: 16

Συνοπτική παρουσίαση των κύκλων ΔΕΑ στην Περιφέρεια Κρήτης έτους 2023	
	Περιφέρεια Κρήτης: 6 Ερευνητικά και Ακαδημαϊκά Ιδρύματα: 3 Επιμελητήρια: 1 Ιδιώτες: 1 Χανιά Φορέας Μεταφοράς Γνώσης: 1 Επιχειρήσεις: 12 Περιφέρεια Κρήτης: 5 Ερευνητικά και Ακαδημαϊκά Ιδρύματα: 2 Επιμελητήρια: 1 Ιδιώτες: 1 Δείκτης Εκροής: Συμμετοχές θεσμικών φορέων σε διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης.
Προσκλήσεις που διαμορφώθηκαν (βάσει της ΔΕΑ)	<u>Ειδικός στόχος 1.1</u> <u>Ειδικός στόχος 1.3</u> <u>Άλλος Ειδικός Στόχος (π.χ. Ε.Σ. 5.1, 5.2)</u> Δείκτης Αποτελέσματος: Επιχειρήσεις που εντάσσονται σε προσκλήσεις που προκύπτουν από διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης.
Ζητήματα / προβλήματα	<i>Δυσκολίες που προέκυψαν (π.χ. αδυναμία εξειδίκευσης σε Περιοχές Παρέμβασης και σε Προτεραιότητες, μικρή συμμετοχή των επιχειρήσεων κ.α).</i> 1. Η διαβούλευση έχει αναδείξει μια περαιτέρω εστίαση των εξειδικεύσεων σε σχέση με την ΣΕΕ. Παραμένει ως αδυναμία η διάχυση των προσπαθειών σε μεγάλο αριθμό πεδίων και δεν διαφαίνεται κάποια τάση δημιουργίας συνεκτικών clusters με αυξημένες δυνατότητες αλληλεπιδράσεων. 2. Υπάρχει μεγάλος αριθμός προτάσεων που δεν μπορεί εύκολα να εντοπιστεί η απαιτούμενη προετοιμασία και μάλλον βρίσκονται σε πρώιμο στάδιο εκκίνησης. 3. Από την διατύπωση των προτάσεων δεν προκύπτουν ασφαλή συμπεράσματα για την επιχειρηματική προοπτική τους και την επιτήδευση (business

Συνοπτική παρουσίαση των κύκλων ΔΕΑ στην Περιφέρεια Κρήτης έτους 2023	
	sophistication). Στις περισσότερες προτάσεις απουσιάζει η σαφής διατύπωση της προσέγγισης της αγοράς και των δυνατοτήτων επέκτασης. Ειδικότερα, δεν γίνεται ουσιαστική αναφορά (με ελάχιστες εξαιρέσεις) για την ύπαρξη και τον προσδιορισμό τεχνολογικού και εμπορικού κενού που η πρόταση προσδοκά να καλύψει και πολύ περισσότερο δεν παρουσιάζεται μια έστω και διαγραμματική μεθοδολογία βημάτων για την προσέγγιση των επιχειρηματικών στόχων. 4. Οι προτάσεις υπερβαίνουν κατά πολύ τον προϋπολογισμό της δράσης. Ως προς την απαιτούμενη δαπάνη ανάπτυξης οι συνολικές απαιτήσεις είναι πέρα από τις δυνατότητες του ΠΕΠ. 5. Από την εξέταση των προτάσεων προκύπτει πως οι ενδιαφερόμενοι μάλλον κατέγραψαν τις συνολικές ανάγκες τους σύμφωνα με τις εκτιμήσεις τους και αυτό έχει μια χρησιμότητα, αλλά δεν έλαβαν επαρκώς υπόψη τους την φύση της δράσης και τους στόχους της.
Προτάσεις επίλυσης προβλημάτων/ βελτιωτικές παρεμβάσεις	Προτεινόμενος τρόπος αντιμετώπισης των προβλημάτων. 1. Η προκήρυξη πρέπει να περιλαμβάνει ένα πιο αυστηρό πλαίσιο επιλογής για να ενισχυθούν κατά προτεραιότητα οι πλέον δυναμικές πρωτοβουλίες. 2. Λόγω των διαφοροποιήσεων στο επίπεδο προετοιμασίας, ωρίμανσης και ανάπτυξης είναι σκόπιμο να υπάρξουν δύο διακριτές φάσεις στην πρόσκληση 3. Να διερευνηθεί η προοπτική χρηματοδότησης παρόμοιων δράσεων από άλλες πηγές (ΥΠΑΑΤ, ΠΠΑ). 4. Να οριστεί ως προϋπόθεση συμμετοχής η μη υπέρβαση της 3ετίας ή 5ετίας τουλάχιστον για την συμμετοχή μιας εταιρείας στην πρώτη φάση. 5. Στην προκήρυξη να ενσωματωθούν προβλέψεις που θα διασφαλίζουν την προοπτική της επιχειρηματικής δραστηριότητας. 6. Αξιολόγηση επενδυτικού σχεδίου ως προς: (α) τη δυνατότητα κάλυψης κενού αγοράς, (β) το μέγεθος του τμήματος αγοράς, (γ) την προοπτική επεκτασιμότητάς του συμπεριλαμβανομένης της εξωστρέφειας (δ) τη διαφοροποίηση έναντι του ανταγωνισμού. Προτείνεται βάρος 25% στην πρώτη φάση και 40% στη δεύτερη φάση.
Παρατηρήσεις, σύγκριση με τα δεδομένα της προηγούμενης έκθεσης, αθροιστικά στοιχεία.	

3. Έκδοση προσκλήσεων, υποβολή προτάσεων, εντάξεις έργων

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται συνοπτική παρουσίαση στοιχείων για τις εκδοθείσες προσκλήσεις και την πρόοδο υλοποίησης των δράσεων της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης στο πλαίσιο του Περιφερειακού Προγράμματος Πελοποννήσου καθώς και των τομεακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ («Ανταγωνιστικότητα», «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση»⁸⁸) που αφορούν την Περιφέρεια.

Τα στοιχεία παρουσιάζονται ανά Πρόγραμμα και Ειδικό Στόχο καθώς και ανά Κατηγορία Παρέμβασης για το ΠΔΑΜ. Για κάθε πρόσκληση καταγράφονται:

- Ο τομέας (ή οι τομείς) προτεραιότητας τον οποίον (τους οποίους) αφορά η πρόσκληση,
- Η δημόσια δαπάνη της πρόσκλησης,
- Ο αριθμός των ενταγμένων έργων Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης και το ύψος προϋπολογισμού τους.
- Οι νομικές δεσμεύσεις των έργων αυτών και
- Οι πιστοποιηθείσες δαπάνες.

Σημειώνεται ότι οι προϋπολογισμοί εκφράζονται με όρους δημόσιας δαπάνης (ΔΔ).

⁸⁸ Το Πρόγραμμα «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση» αφορά τις Περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας, Πελοποννήσου, Κρήτης, Βορείου Αιγαίου, Νοτίου Αιγαίου.

Πίνακας 1. Οικονομικά στοιχεία προσκλήσεων, στοιχεία εντάξεων, νομικών δεσμεύσεων και δαπανών

	Ειδικός Στόχος/ Κατηγορία Παρέμβασης	Πρόσκληση	Τομείς προτεραιότητας	ΔΔ πρόσκλησης	Αριθμός ενταγμένων έργων ⁸⁹	Δημόσια δαπάνη ενταγμένων έργων ⁹⁰	Νομικές δεσμεύσεις	Πιστοποιηθείσες δαπάνες
Περιφερειακό Πρόγραμμα Κρήτης	Ε.Σ. 1.1	Δράση 1.1.3 – Περιφερειακός Μηχανισμός Καινοτόμου Επιχειρηματικότητας (μεταφερόμενη πράξη)		500.000	1	458.800		267.526
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.1			500.000	1	458.800		267.526
	Ε.Σ. 1.3							
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.3							
	Άλλος Ε.Σ.							
	Υποσύνολο Άλλων							
	Σύνολο ΠεΠ			500.000	1	458.800		267.526
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ (στοιχεία για την Περιφέρεια Κρήτης)	Ε.Σ. 1.1							
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.1							
	Ε.Σ. 1.3	Πράσινος Μετασχηματισμός ΜμΕ		300.000.000	50	14.014.777		
		Πράσινη Παραγωγική Επένδυση ΜμΕ		400.000.000	33	2.266.433		
		«Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων»		190.000.000				
		«Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων Μικρομεσαίων		160.000.000				

⁸⁹ Στο Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα αφορά τον Αριθμό έργων για τα οποία υπάρχει εγκριτική απόφαση μέχρι τις 31/12/2023

⁹⁰ Στο Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα αφορά τη Δημόσια δαπάνη έργων για τα οποία υπάρχει εγκριτική απόφαση μέχρι τις 31/12/2023

		Τουριστικών Επιχειρήσεων»						
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.3			1.050.000.000	83	16.281.210		
	Ε.Σ. 1.4							
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.4							
	Σύνολο Αντ/τα			1.050.000.000	83	16.281.210		
ΠΔΑΜ (στοιχεία για την Περιφέρεια Κρήτης)	Κ.Π. 1 ⁹¹	Στήριξη ενεργειακών κοινοτήτων για την ανάπτυξη δράσεων αυτοπαραγωγής (ενεργειακές κοινότητες)	Αειφόρος Ενέργεια	6.370.000				
	Υποσύνολο Κ.Π. 1							
	Κ.Π.2 ⁹²							
	Υποσύνολο Κ.Π. 2							
	Σύνολο ΠΔΑΜ			6.370.000				
	ΣΥΝΟΛΟ			1.056.870.000	84	16.740.010		267.526

Η πρόσκληση που έχει εκδοθεί από το Πρόγραμμα «Κρήτη 2021-2027» στοχεύει στη δημιουργία μηχανισμού για την ενεργοποίηση της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης και την υλοποίηση της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης στο περιφερειακό επίπεδο μέσω της ενίσχυσης του οικοσυστήματος της έξυπνης εξειδίκευσης.

Επίσης, το 2023, στο πλαίσιο του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027», έχουμε για την Περιφέρεια Κρήτης 83 εντάξεις έργων συνολικής δημόσιας δαπάνης 16,2εκ.€, που αφορούν τους τομείς προτεραιότητας της ΕΣΕΕ στη δέσμη δράσεων «Πράσινη μετάβαση ΜμΕ» και μία πρόσκληση από το Πρόγραμμα «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση» που αφορά τον τομέα «Αειφόρος Ενέργεια».

⁹¹ Κατηγορία Παρέμβασης 1: Έρευνα – Καινοτομία – Προηγμένες Τεχνολογίες

⁹² Κατηγορία Παρέμβασης 2: Ανταγωνιστικότητα ΠΜΕ & ΜΜΕ – Ψηφιακός μετασχηματισμός επιχειρήσεων

Πίνακας 2. Ανάλυση έργων για τα οποία υπάρχει εγκριτική απόφαση ανά τομέα προτεραιότητας (Προσκλήσεις «Πράσινος Μετασχηματισμός ΜμΕ» και «Πράσινη Παραγωγική Επένδυση ΜμΕ» του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα»)

ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	Αγροδιατροφική Αλυσίδα		Βιοεπιστήμες Υγεία, Φάρμακα		Ψηφιακές Τεχνολογίες		Αειφόρος Ενέργεια		Περιβάλλον και Κυκλική Οικονομία		Μεταφορές & Εφοδιαστική Αλυσίδα		Υλικά, Κατασκευές & Βιομηχανία		Πολιτισμός Τουρισμός & Δημιουργικές Βιομηχανίες	
Αριθμός ενταγμένων έργων	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%
Ανταγωνιστικότητα	5	5%	8	8%					2	2%	3	4%	17	20%	48	58%
Π/Υ ενταγμένων έργων	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%
Ανταγωνιστικότητα	1.631.156	10%	634.165	10%					644.204	4%	214.475	1%	2.384.485	15%	10.772.725	66%

Σημειώνεται ότι τα ανωτέρω στοιχεία απεικονίζουν την κατάσταση στις 31/12/2023, όπου δεν είχαν ολοκληρωθεί οι διαδικασίες αξιολόγησης και ένταξης των πράξεων από τις δύο προσκλήσεις του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027».

Κατά τη διάρκεια του 2023, εκτός από την μεταφερόμενη πράξη για τη Δράση 1.1.3 – Περιφερειακός Μηχανισμός Καινοτόμου Επιχειρηματικότητας, μόνο στις δράσεις του τομεακού προγράμματος Ανταγωνιστικότητας προκύψαν εντάξεις

4. Δείκτες πλαισίου - Regional Innovation Scoreboard

Το Regional Innovation Scoreboard (RIS) αξιολογεί τις επιδόσεις καινοτομίας των Ευρωπαϊκών περιφερειών χρησιμοποιώντας 21 δείκτες από τους 32 του European Innovation Scoreboard.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι κανονικοποιημένες βαθμολογίες για τους εικοσιένα δείκτες του Regional Innovation Scoreboard και η σχετική επίδοση των κανονικοποιημένων βαθμολογιών σε σύγκριση με την Ελλάδα και την ΕΕ. Τέλος, καταγράφεται η τιμή του Περιφερειακού Δείκτη Καινοτομίας (ΠΔΚ) της Περιφέρειας (Regional Innovation Index - RII) και η μεταβολή της μεταξύ των ετών 2016 και 2023 σε σύγκριση με την ΕΕ.

Πίνακας 2: Regional Innovation Scoreboard για την Περιφέρεια Κρήτης

Δείκτης	Κανονικοποιημένη ⁹³ βαθμολογία	Συγκριτικά με:	
		ΕΛ ⁹⁴	ΕΕ ⁹⁵
Πληθυσμός με τριτοβάθμια εκπαίδευση	0.388	66	74
Δια βίου μάθηση	0,064	68	17
Διεθνείς επιστημονικές συνδημοσιεύσεις	0,606	214	198
Επιστημονικές δημοσιεύσεις με τις περισσότερες αναφορές	0,59	116	108
Άτομα με ψηφιακές δεξιότητες πέραν των βασικών	0,347	96	74
Δαπάνες Ε&Α στον δημόσιο τομέα	0,876	152	154
Δαπάνες Ε&Α στον επιχειρηματικό τομέα	0,252	55	37
Δαπάνες καινοτομίας εκτός Ε&Α στις ΜΜΕ	0,582	113	144
Δαπάνες καινοτομίας ανά απασχολούμενο	0,438	83	73
Απασχολούμενοι ειδικοί σε ΤΠΕ	n/a	n/a	n/a
ΜΜΕ που εισάγουν καινοτομίες προϊόντων	1000	100	179
ΜΜΕ που εισάγουν καινοτομίες στις επιχειρησιακές διαδικασίες	1000	100	155
Καινοτόμες ΜΜΕ που συνεργάζονται με άλλες	0,652	85	134
Ερευνητικές συνδημοσιεύσεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα	0,679	144	173
Αιτήσεις διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας	0,282	104	46
Αιτήσεις για εμπορικά σήματα	0,58	135	116
Αιτήσεις για καταχώρηση σχεδίων προϊόντος	0,258	85	44
Απασχόληση σε δραστηριότητες έντασης γνώσης	0.085	23	15
Απασχόληση σε καινοτόμες ΜΜΕ	0,823	99	143
Πωλήσεις καινοτόμων προϊόντων, νέων στην αγορά και νέων στην επιχείρηση	0,747	86	155
Αέριες εκπομπές από λεπτά σωματίδια στη βιομηχανία	0,546	125	91

⁹³ Η περιφέρεια της Ε.Ε. με την καλύτερη επίδοση σε ένα συγκεκριμένο κριτήριο έχει κανονικοποιημένη βαθμολογία «1» ενώ η περιφέρεια με τη χειρότερη επίδοση -στο συγκεκριμένο κριτήριο- έχει βαθμό «0».

⁹⁴ Μέσος όρος Ελλάδας: 100

⁹⁵ Μέσος όρος ΕΕ: 100

NUTS	Περιφέρεια	ΠΔΚ (RII)	Κατάταξη	Ομάδα Επίδοσης ⁹⁶	Μεταβολή
EL43	Περιφέρεια Κρήτης	82,4	149	Moderate Innovator	13,7

Στο παραπάνω πίνακα παρουσιάζονται οι επιδόσεις της Περιφέρειας Κρήτης που την κατατάσσουν στην 2η θέση μεταξύ των Ελληνικών Περιφερειών, χαρακτηριζόμενη ως «moderate innovator» περιοχή. Πιο ειδικά και όπως προκύπτει από τα στοιχεία, οι επιδόσεις καινοτομίας της Περιφέρειας Κρήτης έχουν αυξηθεί σε ποσοστό 13,7 % μεταξύ των ετών 2016 και 2023 σε σύγκριση με την ΕΕ. Ακόμα, καταγράφονται οι τιμές και οι κανονικοποιημένες βαθμολογίες ανά δείκτη, ενώ παρουσιάζονται οι επιδόσεις της Περιφέρειας Κρήτης τόσο σε σύγκριση με την Ελλάδα όσο και με την Ε.Ε.

Τα δυνατά σημεία για την Περιφέρεια Κρήτης που την κατατάσσουν ανάμεσα στις καλύτερες 40 περιφέρειες, είναι :

1. Η 3η θέση στον δείκτη «SMEs introducing business process innovations as percentage of SMEs» - Οι επιχειρήσεις που καινοτομούν βελτιώνοντας τις επιχειρηματικές τους διαδικασίες. Οι καινοτομίες επιχειρηματικών διαδικασιών περιλαμβάνουν τη διαδικασία, τις καινοτομίες μάρκετινγκ και τις οργανωτικές καινοτομίες.
2. Η 4η θέση στον δείκτη «SMEs introducing product innovations as percentage of SMEs» - Η προϊόντική καινοτομία αποτελεί βασικό συστατικό της καινοτομίας, καθώς μπορεί να δημιουργήσει νέους δείκτες και να βελτιώσει την ανταγωνιστικότητα.
3. Στον «R&D expenditure in the public sector as percentage of GDP», καταλαμβάνει την 17η θέση. Ο δείκτης μετράει τις τάσεις στις δαπάνες της Ε&Α παρέχοντας βασικές ενδείξεις για τη μελλοντική ανταγωνιστικότητα και τον πλούτο μιας περιοχής.
4. Η 22η θέση στον δείκτη «Sales of new-to-market and new-to-enterprise innovations in SMEs as a percentage of turnover». Αυτός ο δείκτης μετρά τον κύκλο εργασιών των νέων ή σημαντικά βελτιωμένων προϊόντων και περιλαμβάνει τα προϊόντα που παρουσιάζονται πρώτη φορά στην αγορά.
5. Στον «Non-R&D innovation expenditures in SMEs as percentage of turnover», έρχεται στην 26η θέση – Ο δείκτης αφορά το άθροισμα των συνολικών δαπανών καινοτομίας για τις ΜΜΕ, εξαιρουμένων των ενδοεπιχειρησιακών και εξωπανεπιστημιακών δαπανών έρευνας και ανάπτυξης.
6. Στον δείκτη «Employment in innovative SMEs as a percentage of total employment» διατηρεί την 27η θέση. Ο δείκτης καταγράφει πως η επιχειρηματική καινοτομία απηχεί στην απασχολησιμότητα των εργαζομένων.

Τα παραπάνω στοιχεία παρουσιάζονται σε σχετικό άρθρο του Παρατηρητηρίου Καινοτόμου Επιχειρηματικότητας που έχει αναρτηθεί στη διαδικτυακή πύλη, στο τμήμα «Ενημέρωση», στο σύνδεσμο: <https://ibo.crete.gov.gr/summary-innovation-index-2023-i-kriti-deyteri-perifereia-stin>.

⁹⁶ Οι περιφέρειες κατατάσσονται σε τέσσερις κατηγορίες σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ:

- Innovation Leaders: περιφέρειες με σχετική επίδοση μεγαλύτερη του 125% του μ.ο. της ΕΕ
- Strong Innovators: περιφέρειες με σχετική επίδοση μεταξύ του 100% και του 125% του μ.ο. της ΕΕ
- Moderate Innovators: περιφέρειες με σχετική επίδοση μεταξύ του 70% και του 100% του μ.ο. της ΕΕ
- Emerging Innovators: περιφέρειες με σχετική επίδοση μικρότερη του 70% του μ.ο. της ΕΕ

5. Συμπεράσματα - Προτάσεις

Τα συμπεράσματα και οι προτάσεις που ακολουθούν βασίζονται στις εισηγήσεις που υποβλήθηκαν από τη ΔΑΠΟΕ στο Περιφερειακό Συμβούλιο Έρευνας και Καινοτομίας Κρήτης, μετά από τη διενέργεια της επιχειρηματικής ανακάλυψης ανά δράση: 1) Ενίσχυση ερευνητικών υποδομών και 2) Υποστήριξη νέων καινοτόμων επιχειρήσεων.

Μετά τη θετική γνωμοδότηση του ΠΣΕΚ-Κ τα συμπεράσματα προωθήθηκαν στην Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης για την έκδοση των σχετικών προσκλήσεων στο πλαίσιο του ΕΠ ΚΡΗΤΗ 2021-2027.

ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΡΑΣΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΕΡΕΝΗΤΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ

Από το αρχικό σχεδιασμό της δράσης έχει τεθεί ως στόχος οι επενδύσεις να συμβάλουν στην ανάπτυξη εφαρμοσμένης έρευνας επίδειξης, πραγματοποίησης πιλοτικών εφαρμογών και πειραμάτων για την επίλυση σύνθετων τεχνολογικών θεμάτων, ειδικών εργαστηριακών ελέγχων καθώς και στην παροχή υψηλού επιπέδου τεχνολογικών συμβουλών στις επιχειρήσεις της Κρήτης.

Επιπλέον, η επιλογή των υποδομών που θα υποστηριχθούν θα λαμβάνει υπόψη την προώθηση της επιστημονικής αριστείας στους τομείς προτεραιότητας της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΣΕΕ), την προώθηση της διεπιστημονικής ή και διαπανεπιστημιακής συνεργασίας και γενικότερα την ενδυνάμωση του περιφερειακού οικοσυστήματος καινοτομίας.

Στο πλαίσιο αυτό, που έχει γίνει ευρέως αποδεκτό και από τους φορείς όπως προκύπτει από τις προτάσεις τους, είναι ενδεχομένως επιθυμητό να υιοθετηθεί η αποτελεσματική συνεργασία ως βασική προϋπόθεση για την επιλογή για ενίσχυση από τη δράση, ειδικά όταν πρόκειται για προτάσεις που καλύπτουν σημαντικά πεδία της ΣΕΕ και αναμένεται να έχουν θετικές επιπτώσεις στην ανάπτυξη και αξιοποίηση καινοτομιών.

Ως εκ τούτου, κρίθηκε σκόπιμο να ενισχυθούν αποκλειστικά συνεργατικές προτάσεις έτσι ώστε να δημιουργηθούν πιο βιώσιμες υποδομές και δομές διακυβέρνησης και να αποφευχθεί ο κατακερματισμός και η παράλληλη ανάπτυξη δραστηριοτήτων. Στο πλαίσιο αυτό θα ήταν αναγκαίο να τεθεί ως προϋπόθεση συμμετοχής στην προκήρυξη, η σύμπραξη τουλάχιστον τριών ερευνητικών και εκπαιδευτικών φορέων στην διαμόρφωση και κατάθεση της κάθε πρότασης.

Περαιτέρω κρίθηκε κρίσιμο στην προκήρυξη να ενσωματωθούν προβλέψεις που θα διασφαλίζουν την ποιότητα της συνεργασίας και την διακυβέρνηση. Προς αυτή την κατεύθυνση είναι χρήσιμο αφενός να εξεταστούν και ορισμένες προτάσεις που έχουν κατατεθεί στην διαβούλευση και αφορούν στην διακυβέρνηση των δημιουργούμενων ερευνητικών υποδομών και αφετέρου να καλυφθούν κενά και ασάφειες που έχουν εντοπιστεί σε μεγάλο αριθμό προτάσεων.

ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΡΑΣΗ «ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΝΕΩΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ»

Από τον αρχικό σχεδιασμό της δράσης έχει τεθεί ως στόχος η ενίσχυση των πρώτων σταδίων ανάπτυξης και λειτουργίας καινοτόμων επιχειρηματικών ιδεών λαμβάνοντας υπόψη τη

βιωσιμότητα και τις προοπτικές τους. Κεντρική επιδίωξη της ενίσχυσης των νεοφυών επιχειρήσεων είναι να δημιουργήσει σταδιακά δυναμικές επιχειρηματικές μονάδες με υψηλό επίπεδο καινοτομίας. Ειδικότερα, προβλέπεται η ενίσχυση της εκκόλαψης επιχειρήσεων, η υποστήριξη τεχνοβλαστών και παράγωγων επιχειρήσεων και νεοσύστατων επιχειρήσεων συνολικού προϋπολογισμού €2.975.000. Ενδεικτικοί δικαιούχοι και ωφελούμενοι της πράξης είναι νεοφυείς επιχειρήσεις και τεχνοβλαστοί. Στο πλαίσιο της δράσης θα χρηματοδοτηθούν επενδυτικά σχέδια καινοτόμων νεοφυών επιχειρήσεων μέσω grants (συμπεριλαμβανομένων των voucher).

Από τη διαβούλευση έχει προκύψει ο προσανατολισμός των νεοφυών ως προς την εξειδίκευση τους αλλά και οι εγγενείς δυσκολίες συγκεκριμενοποίησης της στρατηγικής και των βημάτων ανάπτυξης. Ως εκ τούτου, η προκήρυξη πρέπει να περιλαμβάνει ένα πιο αυστηρό πλαίσιο επιλογής για να ενισχυθούν κατά προτεραιότητα οι πλέον δυναμικές πρωτοβουλίες.

Λόγω των διαφοροποιήσεων στο επίπεδο προετοιμασίας, ωρίμανσης και ανάπτυξης είναι σκόπιμο να υπάρξουν δύο διακριτές φάσεις στην πρόσκληση. Η πρώτη φάση να αφορά μόνο την ενίσχυση για υλοποίηση υποστηρικτικών υπηρεσιών μικρής κλίμακας (business plan ή marketing plan) με μέγιστη χρηματοδότηση έως 15,000 ευρώ. Η δεύτερη φάση να αφορά χρηματοδοτήσεις για νομικές υπηρεσίες πατέντες, τεχνικές εμπειρογνωμοσύνες, προμήθεια εξοπλισμού/λογισμικού έως 100,000 ευρώ) με προϋπόθεση την ύπαρξη βιώσιμου business plan που έχει χρηματοδοτηθεί από την πρώτη φάση της δράσης ή έχει εκπονηθεί με ίδιους πόρους.

Με την τρέχουσα διαβούλευση έχει προσεγγιστεί εν μέρει ο στόχος της οριστικοποίησης των πεδίων εξειδίκευσης με τρόπο που διασφαλίζει την επικέντρωση της προσπάθειας σε περιορισμένο αριθμό τμημάτων της αγοράς αλλά δεν έχει προκύψει κάποια ισχυρή τάση για την δημιουργία οικονομιών συσσωμάτωσης (agglomeration economies) με προοπτική την ανάπτυξη πιο συνεκτικών οικοσυστημάτων νεοφυών επιχειρήσεων με αυξημένες αλληλεπιδράσεις.

Με δεδομένο πως η δράση χρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ προτάσεις που περιλαμβάνουν δραστηριότητες που εμπίπτουν στα πεδία της Βιώσιμης Αγροδιατροφής αναμένεται να αντιμετωπίσουν προβλήματα επιλεξιμότητας ειδικά αν αυτές αφορούν στην πρωτογενή παραγωγή. Ως εκ τούτου θα ήταν σκόπιμο να διερευνηθεί η προοπτική χρηματοδότησης παρόμοιων δράσεων από άλλες πηγές (ΥΠΑΑΤ, ΠΠΑ).

Στην πρόσκληση είναι σκόπιμο να έχουν δικαίωμα συμμετοχής νομικά ή φυσικά πρόσωπα με την προϋπόθεση ότι τα τελευταία θα αναλάβουν την υποχρέωση να συστήσουν κάποιας μορφής νομική οντότητα (ΙΚΕ, ΕΠΕ, ΑΕ) με την έγκριση της σχετικής χρηματοδότησης.

Ως προς τον χρόνο έναρξης της δραστηριότητας θα ήταν επιθυμητό να οριστεί ως προϋπόθεση συμμετοχής η μη υπέρβαση της 3ετίας ή 5ετίας τουλάχιστον για την συμμετοχή μιας εταιρείας στην πρώτη φάση. Επισημαίνεται ότι το ELEVATE θέτει ως όρο εγγραφής μιας εταιρείας στο μητρώο του να μην ξεπερνά την 8ετία από την ημερομηνία έναρξης στην ΔΟΥ. Είναι προφανές ότι εάν γίνουν δεκτές για συμμετοχή εταιρείες με λειτουργία άνω της 5ετίας μέχρι να ολοκληρωθούν και οι δύο φάσεις της δράσης θα έχουν ξεπεράσει την 8ετία.

Περαιτέρω είναι κρίσιμο στην προκήρυξη να ενσωματωθούν προβλέψεις που θα διασφαλίζουν την προοπτική της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Συγκεκριμένα προτείνεται να ενσωματωθεί στην πρόσκληση η απαίτηση για υποβολή έκθεσης

τεκμηρίωσης του κενού αγοράς που αναμένεται να καλύψει η δραστηριότητα, της διαφοροποίησης έναντι του ανταγωνισμού, του μεγέθους του τμήματος της αγοράς, των προοπτικών επεκτασιμότητας καθώς και της ρεαλιστικής αντιστοιχίας των δαπανών με τα προσδοκώμενα αποτελέσματα. Ουσιαστικά, απαιτείται ένας στοιχειώδης οδικός χάρτης μετάβασης από την αρχική ιδέα στην βιώσιμη επιχειρηματική δραστηριότητα.

Υπεύθυνος φορέας:⁹⁷ Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης
ΠεΠ Ν. Αιγαίου

1. Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου

Στο κεφάλαιο αυτό της Έκθεσης παρουσιάζονται συνοπτικά η ΠΕ-ΕΣΕΕ στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου και οι τομείς στους οποίους εστιάζει. Καταγράφεται η πορεία υλοποίησης της ΠΕ-ΕΣΕΕ από τη διενέργεια της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ) έως την ολοκλήρωση των σχετικών δράσεων.

Κατά την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020, στο πλαίσιο της διαδικασίας ανάπτυξης της RIS3, έγινε ανάλυση επιμέρους κλάδων που συνθέτουν τις προτεραιότητες και τους τομείς στους οποίους επικεντρώθηκε το Περιφερειακό Πρόγραμμα. Παράλληλα επιχειρήθηκε χαρτογράφηση των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στα αντίστοιχα πεδία, αποτυπώθηκαν τα ερευνητικά ενδιαφέροντα και οι προτάσεις των φορέων έρευνας στους τομείς προτεραιότητας.

Από τη διαδικασία αυτή αναδείχθηκαν τέσσερις Τομείς Προτεραιότητας, οι οποίοι ουσιαστικά αντικατοπτρίζουν υφιστάμενες ή αναδυόμενες οικονομικές δραστηριότητες της Περιφέρειας που διαθέτουν την απαραίτητη κρίσιμη μάζα και το ερευνητικό και τεχνολογικό δυναμικό.

Οι Τομείς αυτοί είναι α) ο **τουρισμός εμπειρίας**, β) η **αγρο-διατροφή**, γ) η **αλιεία και οι υδατοκαλλιέργειες** και οι δ) **ανανεώσιμες πηγές ενέργειας** (ΑΠΕ), με τις **Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών** (ΤΠΕ), τις **καθαρές «πράσινες τεχνολογίες»** και το **ανθρώπινο δυναμικό** να διατρέχουν οριζόντια τους τέσσερις τομείς.

Παράλληλα με στόχο την ενίσχυση και διαφοροποίηση της παραγωγικής βάσης κύρια στρατηγική προτεραιότητα της ΠΝΑ αποτελεί επίσης η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της παραγωγικότητας των επιχειρήσεων της, η διεύρυνση της παραγωγικής της βάσης για την άρση της υπερβολικής εξάρτησης της οικονομίας από τη μονοκαλλιέργεια (τουρισμός), η αναβάθμιση των προσφερόμενων προϊόντων και υπηρεσιών και, ειδικότερα, η αναβάθμιση και διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος.

Οι Τομείς Προτεραιότητας που αναδείχθηκαν στο πλαίσιο της RIS3 και αναφέρονται παραπάνω, παραμένουν οι βασικές προτεραιότητες της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου και για την περίοδο 2021-2027.

Η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου θα συνεχίσει την περαιτέρω εξειδίκευση των προτεραιοτήτων μέσα από το βασικό πρίσμα της Νησιωτικότητας. Η Νησιωτικότητα αποτελεί μόνιμο φυσικό χαρακτηριστικό των νησιών και των νησιωτικών περιοχών και επηρεάζει αρνητικά ή θετικά, άμεσα και έμμεσα την ελκυστικότητα και την ανάπτυξή τους, δημιουργώντας εμπόδια ή νέες προκλήσεις.

Η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου χαρακτηρίζεται από τριπλή νησιωτικότητα, καθώς περικλείει μεγάλο αριθμό νησιών με μικρό πληθυσμό και οι αποστάσεις μεταξύ των νησιών, της έδρας της Περιφέρειας (Ερμούπολη) και της πρωτεύουσας της χώρας είναι μεγάλες.

⁹⁷ Αρμόδιο Περιφερειακό Όργανο

Οι βασικότερες προκλήσεις που επιφέρει οι νησιωτικότητα είναι:

- η μικρή διαφοροποίηση των παραγόμενων προϊόντων/υπηρεσιών,
- η μειωμένη ικανότητα δημιουργίας οικονομιών κλίμακας,
- η ελλιπής εξειδίκευση του ανθρωπίνου δυναμικού,
- η έλλειψη ευνοϊκού περιβάλλοντος για την ανάπτυξη επιχειρήσεων,
- οι περιορισμένες διαθέσιμες εκτάσεις γης,
- το υψηλό κόστος μεταφορών,
- η έλλειψη υποδομών εκπαίδευσης, ειδικά στους τομείς εξειδίκευσης της περιφέρειας,
- τα αυξημένα κόστη για την αποθήκευση προϊόντων (ανάγκη για μεγαλύτερα αποθέματα),
- η ανεπάρκεια πηγών ενέργειας,
- η ανεπάρκεια νερού,
- η δυσκολία διαχείρισης των απορριμμάτων,
- η ελλιπής πρόσβαση σε υποδομές υγείας,
- τα προβλήματα στη σχέση των πολιτών με την δημόσια διοίκηση λόγω της διασποράς των υπηρεσιών, και
- η αναξιοπιστία των μεταφορών.

Βασικός στόχος της Περιφέρειας είναι να κατευθύνει και να συντονίζει τους διαθέσιμους πόρους σε δράσεις/πολιτικές ικανές να αντισταθμίσουν τις προκλήσεις που δημιουργεί η νησιωτικότητα με νέες, ακόμη πιο εξειδικευμένες προτεραιότητες, όπως:

- Οι έξυπνες μεταφορές
- Η διενέργεια επενδύσεων σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, η ενεργειακή αυτάρκεια και η βιώσιμη ανάπτυξη,
- Η διευκόλυνση της πρόσβασης σε υπηρεσίες (ηλεκτρονική διακυβέρνηση) και η παροχή ηλεκτρονικών υπηρεσιών,
- Η δημιουργία προϊόντων/υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας,
- Η διαφοροποίηση των παραγόμενων προϊόντων/υπηρεσιών,
- Η εξειδίκευση του ανθρωπίνου δυναμικού με έμφαση στην διαδικτυακή εκπαίδευση.

2. Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται συγκεντρωτικά τα αποτελέσματα της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ) στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου κατά τη χρονική περίοδο που καλύπτει η Έκθεση. Ειδικότερα καταγράφονται:

- Ο αριθμός κύκλων ΔΕΑ που διενεργήθηκαν στην Περιφέρεια,
- Οι τομείς προτεραιότητας που αφορούν,
- Οι συμμετέχοντες (ανά φορέα της τετραπλής έλικας και ανά τομέα προτεραιότητας),
- Τα αποτελέσματα (βασικά χαρακτηριστικά των επιλογών που διαμορφώθηκαν, τομείς στους οποίους εντάσσονται, προσκλήσεις/ δράσεις που σχεδιάστηκαν ως αποτέλεσμα της ΔΕΑ).

Συνοπτική παρουσίαση των κύκλων ΔΕΑ στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου έτους 2023	
Αριθμός κύκλων ΔΕΑ	Αριθμός κύκλων διαβούλευσης ανά τομέα προτεραιότητας.
Μεθοδολογία	Συνοπτική περιγραφή της μεθοδολογίας που χρησιμοποιήθηκε για τη διενέργεια της ΔΕΑ στην Περιφέρεια: πλατφόρμες καινοτομίας, συμβουλευτικές ομάδες, θεματικές ομάδες εργασίας, εργαστήρια, διαβουλεύσεις κ.λπ.
Αποτελέσματα	Τομείς προτεραιότητας, βασικά χαρακτηριστικά των επιλογών που διαμορφώθηκαν:
	Αναγκαίες Δεξιότητες
	Δυνατότητες Εξωστρέφειας
	Είδος Δράσεων/ Εργαλεία Πολιτικής
Συμμετοχή φορέων της 4πλης έλικας	Αριθμός φορέων που συμμετείχαν (ανά φορέα της τετραπλής έλικας και ανά τομέα προτεραιότητας). Δείκτης Εκροής: Συμμετοχές θεσμικών φορέων σε διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης.
Προσκλήσεις που διαμορφώθηκαν (βάσει της ΔΕΑ)	<u>Ειδικός στόχος 1.1</u> <u>Ειδικός στόχος 1.3</u> <u>Άλλος Ειδικός Στόχος</u> (π.χ. Ε.Σ. 4.1, 5.1, 5.2) Δείκτης Αποτελέσματος: Επιχειρήσεις που εντάσσονται σε προσκλήσεις που προκύπτουν από διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης.
Ζητήματα / προβλήματα	Δυσκολίες που προέκυψαν (π.χ. αδυναμία εξειδίκευσης σε Περιοχές Παρέμβασης και σε Προτεραιότητες, μικρή συμμετοχή των επιχειρήσεων κ.α).
Προτάσεις επίλυσης προβλημάτων/ βελτιωτικές παρεμβάσεις	Προτεινόμενος τρόπος θεραπείας των προβλημάτων.
Παρατηρήσεις, σύγκριση με τα δεδομένα της προηγούμενης έκθεσης, αθροιστικά στοιχεία.	

Κατά το έτος 2023, η Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης δεν είχε ξεκινήσει στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου. Αναμένεται να ξεκινήσει το 2024 με την στενή συνεργασία της Περιφέρειας με τα Επιμελητήρια Δωδεκανήσου και Κυκλάδων.

3. Έκδοση προσκλήσεων και υλοποίηση δράσεων Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται συνοπτική παρουσίαση στοιχείων για τις εκδοθείσες προσκλήσεις και την πρόοδο υλοποίησης των δράσεων της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης στο πλαίσιο του Περιφερειακού Προγράμματος Νοτίου Αιγαίου καθώς και των τομεακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ («Ανταγωνιστικότητα», «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση»⁹⁸) που αφορούν την Περιφέρεια.

Τα στοιχεία παρουσιάζονται ανά Πρόγραμμα και Ειδικό Στόχο καθώς και ανά Κατηγορία Παρέμβασης για το ΠΔΑΜ. Για κάθε πρόσκληση καταγράφονται:

- Ο τομέας (ή οι τομείς) προτεραιότητας τον οποίον (τους οποίους) αφορά η πρόσκληση,
- Η δημόσια δαπάνη της πρόσκλησης,
- Ο αριθμός των ενταγμένων έργων Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης και το ύψος προϋπολογισμού τους.
- Οι νομικές δεσμεύσεις των έργων αυτών και
- Οι πιστοποιηθείσες δαπάνες.

Σημειώνεται ότι οι προϋπολογισμοί εκφράζονται με όρους δημόσιας δαπάνης (ΔΔ).

⁹⁸ Το Πρόγραμμα «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση» αφορά τις Περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας, Πελοποννήσου, Κρήτης, Βορείου Αιγαίου, Νοτίου Αιγαίου.

Πίνακας 1. Οικονομικά στοιχεία προσκλήσεων, στοιχεία εντάξεων, νομικών δεσμεύσεων και δαπανών

	Ειδικός Στόχος/ Κατηγορία Παρέμβασης	Πρόσκληση	Τομείς προτεραιότητας	ΔΔ πρόσκλησης	Αριθμός ενταγμένων έργων ⁹⁹	Δημόσια δαπάνη ενταγμένων έργων ¹⁰⁰	Νομικές δεσμεύσεις	Πιστοποιηθείσες δαπάνες
Περιφερειακό Πρόγραμμα Νοτίου Αιγαίου	Ε.Σ. 1.1							
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.1							
	Ε.Σ. 1.3							
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.3							
	Άλλος Ε.Σ.							
	Υποσύνολο Άλλων							
	Σύνολο ΠΕΠ							
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ (στοιχεία για την Περιφέρεια Μακεδονίας)	Ε.Σ. 1.1							
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.1							
	Ε.Σ. 1.3	Πράσινος Μετασχηματισμός ΜμΕ	Όλοι	300.000.000	52	16.018.578		
		Πράσινη Παραγωγική Επένδυση ΜμΕ	Όλοι	400.000.000	18	1.059.989		
		Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων Τουριστικών ΜμΕ	Τουρισμός, Πολιτισμός & Δημιουργικές Βιομηχανίες	160.000.000				

⁹⁹ Στο Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα αφορά τον Αριθμό έργων για τα οποία υπάρχει εγκριτική απόφαση μέχρι τις 31/12/2023

¹⁰⁰ Στο Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα αφορά τη Δημόσια δαπάνη έργων για τα οποία υπάρχει εγκριτική απόφαση μέχρι τις 31/12/2023

	Ειδικός Στόχος/ Κατηγορία Παρέμβασης	Πρόσκληση	Τομείς προτεραιότητας	ΔΔ πρόσκλησης	Αριθμός ενταγμένων έργων ⁹⁹	Δημόσια δαπάνη ενταγμένων έργων ¹⁰⁰	Νομικές δεσμεύσεις	Πιστοποιηθείσες δαπάνες
		Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων ΜμΕ	Όλοι	190.000.000				
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.3			1.050.000.000	70	17.078.567		
	Ε.Σ. 1.4							
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.4							
	Σύνολο Αντ/τα			1.050.000.000	70	17.078.567		
ΠΔΑΜ (στοιχεία για την Περιφέρεια ΝΑ)	Κ.Π. 1¹⁰¹	Στήριξη ενεργειακών κοινοτήτων για την ανάπτυξη δράσεων αυτοπαραγωγής (ενεργειακές κοινότητες)	Αειφόρος Ενέργεια	2.340.000				
	Υποσύνολο Κ.Π. 1							
	Κ.Π.2¹⁰²							
	Υποσύνολο Κ.Π. 2							
	Σύνολο ΠΔΑΜ							
	ΣΥΝΟΛΟ			1.052.340.000	70	17.078.567		

¹⁰¹ Κατηγορία Παρέμβασης 1: Έρευνα – Καινοτομία – Προηγμένες Τεχνολογίες

¹⁰² Κατηγορία Παρέμβασης 2: Ανταγωνιστικότητα ΠΜΕ & ΜΜΕ – Ψηφιακός μετασχηματισμός επιχειρήσεων

Η έκδοση προσκλήσεων από την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου για τη Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης, με βάση και τα αποτελέσματα της ΔΕΑ, έχει δρομολογηθεί να ξεκινήσει εντός του 2024. Εντός του 2023, στο πλαίσιο του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027», στη δέσμη δράσεων «Πράσινη μετάβαση ΜμΕ», η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου έχει 70 εντάξεις έργων συνολικής δημόσιας δαπάνης 17 εκ.€, οι οποίες αφορούν τους τομείς προτεραιότητας της ΕΣΕΕ. Τέλος, δημοσιεύτηκε μια πρόσκληση από το Πρόγραμμα «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση» με δημόσια δαπάνη για την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου 2,3 εκ.€.

Πίνακας 2. Ανάλυση των έργων για τα οποία υπάρχει εγκριτική απόφαση ανά τομέα προτεραιότητας (Προσκλήσεις «Πράσινος Μετασχηματισμός ΜμΕ» και «Πράσινη Παραγωγική Επένδυση ΜμΕ» του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα»)*

ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	Αγροδιατροφική Αλυσίδα		Βιοεπιστήμες, Υγεία, Φάρμακα		Ψηφιακές Τεχνολογίες		Αειφόρος Ενέργεια		Περιβάλλον και Κυκλική Οικονομία		Μεταφορές & Εφοδιαστική Αλυσίδα		Υλικά, Κατασκευές & Βιομηχανία		Πολιτισμός Τουρισμός & Δημιουργικές Βιομηχανίες	
Αριθμός ενταγμένων έργων	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%
Ανταγωνιστικότητα	2	3%									1	1%	2	3%	65	93%
Π/Υ ενταγμένων έργων	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%
Ανταγωνιστικότητα	107.363	1%									112.470	1%	324.955	2%	16.533.781	97%

Σημειώνεται ότι τα ανωτέρω στοιχεία απεικονίζουν την κατάσταση στις 31/12/2023, όπου δεν είχαν ολοκληρωθεί οι διαδικασίες αξιολόγησης και ένταξης των πράξεων από τις δύο προσκλήσεις του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027».

4. Δείκτες πλαισίου - Regional Innovation Scoreboard

Το Regional Innovation Scoreboard (RIS) αξιολογεί τις επιδόσεις καινοτομίας των Ευρωπαϊκών περιφερειών χρησιμοποιώντας 21 δείκτες από τους 32 του European Innovation Scoreboard.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι κανονικοποιημένες βαθμολογίες για τους εικοσιένα δείκτες του Regional Innovation Scoreboard και η σχετική επίδοση των κανονικοποιημένων βαθμολογιών σε σύγκριση με την Ελλάδα και την ΕΕ.

Τέλος, καταγράφεται η τιμή του **Περιφερειακού Δείκτη Καινοτομίας** (ΠΔΚ) της Περιφέρειας (Regional Innovation Index - RII) και η μεταβολή της μεταξύ των ετών 2016 και 2023 σε σύγκριση με την ΕΕ.

Πίνακας 3: Regional Innovation Scoreboard για την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου

Δείκτης	Κανονικοποιημένη βαθμολογία ¹⁰³	Συγκριτικά με:	
		ΕΛ ¹⁰⁴	ΕΕ ¹⁰⁵
Πληθυσμός με τριτοβάθμια εκπαίδευση	0,231	39	44
Δια βίου μάθηση	0,034	36	9
Διεθνείς επιστημονικές συνδημοσιεύσεις	0,039	14	13
Επιστημονικές δημοσιεύσεις με τις περισσότερες αναφορές	0,71	140	130
Άτομα με ψηφιακές δεξιότητες πέραν των βασικών	0,347	96	74
Δαπάνες Ε&Α στον δημόσιο τομέα	0,283	49	50
Δαπάνες Ε&Α στον επιχειρηματικό τομέα	0,055	12	8
Δαπάνες καινοτομίας εκτός Ε&Α στις ΜΜΕ	0,431	84	107
Δαπάνες καινοτομίας ανά απασχολούμενο	0,316	60	52
Απασχολούμενοι ειδικοί σε ΤΠΕ	n/a	n/a	n/a
ΜΜΕ που εισάγουν καινοτομίες προϊόντων	1.000	100	179
ΜΜΕ που εισάγουν καινοτομίες στις επιχειρησιακές διαδικασίες	0,733	73	113
Καινοτόμες ΜΜΕ που συνεργάζονται με άλλες	0,434	56	89
Ερευνητικές συνδημοσιεύσεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα	0,165	35	42
Αιτήσεις διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας	0,113	42	18
Αιτήσεις για εμπορικά σήματα	0,188	44	38
Αιτήσεις για καταχώρηση σχεδίων προϊόντος	0,224	74	39
Απασχόληση σε δραστηριότητες έντασης γνώσης	0.209	56	37
Απασχόληση σε καινοτόμες ΜΜΕ	0,726	87	127
Πωλήσεις καινοτόμων προϊόντων, νέων στην αγορά και νέων στην επιχείρηση	0,545	63	113
Αέριες εκπομπές από λεπτά σωματίδια στη βιομηχανία	0,475	108	79

¹⁰³ Η περιφέρεια της Ε.Ε. με την καλύτερη επίδοση σε ένα συγκεκριμένο κριτήριο έχει κανονικοποιημένη βαθμολογία «1» ενώ η περιφέρεια με τη χειρότερη επίδοση -στο συγκεκριμένο κριτήριο- έχει βαθμό «0».

¹⁰⁴ Μέσος όρος Ελλάδας: 100

¹⁰⁵ Μέσος όρος ΕΕ: 100

NUTS	Περιφέρεια	ΠΔΚ (RII)	Κατάταξη	Ομάδα Επίδοσης ¹⁰⁶	Μεταβολή
EL42	Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	55,4	215	Emerging Innovator +	14,5

Η Περιφέρεια της Νοτίου Αιγαίου θεωρείται «Emerging Innovator +» και η επίδοσή της στην καινοτομία έχει αυξηθεί κατά 14,5% μεταξύ των ετών 2016 και 2023 σε σύγκριση με την ΕΕ. Σημειώνεται ότι το Νότιο Αιγαίο κατατάσσεται στην τελευταία θέση των ελληνικών περιφερειών και στην 215^η των ευρωπαϊκών περιφερειών.

Η επίδοση της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου βρίσκεται σε καλό επίπεδο συγκριτικά με τον μ.ο. της Ελλάδας και της ΕΕ, όσον αφορά τις «Επιστημονικές δημοσιεύσεις με τις περισσότερες αναφορές» και τις «ΜΜΕ που εισάγουν καινοτομίες προϊόντων»

5. Συμπεράσματα - Προτάσεις

Τα συμπεράσματα που αναφέρονται στο κεφάλαιο αυτό αφορούν (ενδεικτικά):

- την εφαρμογή της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (μέθοδος, συμμετοχές, αποτελέσματα),
- την έκδοση προσκλήσεων προς τους δυνάμει δικαιούχους, την υποβολή προτάσεων από τους τελευταίους και τις εντάξεις έργων,
- την υλοποίηση των δράσεων έξυπνης εξειδίκευσης (οικονομικό και φυσικό αντικείμενο),
- τα προβλήματα που εντοπίστηκαν σε όλο τον κύκλο ζωής των δράσεων έξυπνης εξειδίκευσης.

Αντίστοιχα οι προτάσεις θα επικεντρωθούν κυρίως: α) στην επίλυση των προβλημάτων που έχουν διαπιστωθεί, β) στην αναβάθμιση των διαδικασιών ενεργοποίησης και υλοποίησης των δράσεων έξυπνης εξειδίκευσης.

Τα αναφερόμενα στο κεφάλαιο αυτό θα αποτελέσουν τη βάση για την άντληση των κατάλληλων διδαγμάτων και την ανάδειξη καλών πρακτικών.

Είναι ανάγκη να επιταχυνθούν οι διαδικασίες για τη διενέργεια της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης στην Περιφέρεια και εν συνεχεία την έκδοση προσκλήσεων. Σημειώνεται ότι ο νησιωτικός χαρακτήρας της Περιφέρειας, το ιδιαίτερο φυσικό και δομημένο περιβάλλον και ο σημαντικός πολιτιστικός πλούτος της δημιουργούν ιδιαίτερες προκλήσεις αναφορικά με τη διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης και την υιοθέτηση μιας διευρυμένης άποψης για την καινοτομία – πέρα από αυτήν που βασίζεται στην έρευνα και την τεχνολογία.

¹⁰⁶ Οι περιφέρειες κατατάσσονται σε τέσσερις κατηγορίες σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ:

- Innovation Leaders: περιφέρειες με σχετική επίδοση μεγαλύτερη του 125% του μ.ο. της ΕΕ
- Strong Innovators: περιφέρειες με σχετική επίδοση μεταξύ του 100% και του 125% του μ.ο. της ΕΕ
- Moderate Innovators: περιφέρειες με σχετική επίδοση μεταξύ του 70% και του 100% του μ.ο. της ΕΕ
- Emerging Innovators: περιφέρειες με σχετική επίδοση μικρότερη του 70% του μ.ο. της ΕΕ

Περιφέρεια Πελοποννήσου

Υπεύθυνος φορέας:¹⁰⁷ ΕΥΔ Προγράμματος
«ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ» 2021-2027

1. Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης στην Περιφέρεια Πελοποννήσου

Στο κεφάλαιο αυτό της Έκθεσης παρουσιάζονται συνοπτικά η ΠΕ-ΕΣΕΕ στην Περιφέρεια Πελοποννήσου και οι τομείς στους οποίους αυτή εστιάζει. Καταγράφεται η πορεία υλοποίησης της ΠΕ-ΕΣΕΕ από τη διενέργεια της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ) έως την ολοκλήρωση των σχετικών δράσεων.

Οι κάτωθι βασικοί τομείς προτεραιότητας της Περιφερειακής Εξειδίκευσης της ΕΣΕΕ (ΠΕ-ΕΣΕΕ) της Περιφέρειας Πελοποννήσου για την περίοδο 2021-2027 προέκυψαν ύστερα από σχετική ανάλυση της ΕΥΔ του Προγράμματος «ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ» και συμπεριλαμβάνονται στην Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΕΣΕΕ) 2021-2027 όπως εγκρίθηκε από τον Υπουργό Ανάπτυξης και Επενδύσεων (Απόφαση 66021/ΦΕΚ Β' 3359 - 30.06.2022):

ΕΞΥΠΝΗ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ	
ΒΑΣΙΚΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 2021-2027	
Αγροδιατροφική Αλυσίδα	
Τουρισμός – Πολιτισμός και Δημιουργική Βιομηχανία	
Υλικά, Κατασκευές & Βιομηχανία	
Οριζόντιοι Υποστηρικτικοί Τομείς	
ΟΡΙΖΟΝΤΙΟΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΟΙ ΤΟΜΕΙΣ 2021-2027	
Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών	
Ενέργεια	
Περιβάλλον	
Μεταφορές	
Εφοδιαστική Αλυσίδα	

Εντός του 2023 η ΕΥΔ του Προγράμματος «ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ» η οποία είναι και το Αρμόδιο Περιφερειακό Όργανο για την διενέργεια της ΔΕΑ στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, ανέθεσε σε τεχνικό σύμβουλο την υποστήριξη για τον συντονισμό και παρακολούθηση της ΠΕ-ΕΣΕΕ καθώς και την εφαρμογή της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ) στην Περιφέρεια Πελοποννήσου.

Στο πλαίσιο αυτό σχεδιάστηκε συνολικά για την περίοδο 2021 -2027 και εφαρμόζεται, πλάνο ενεργειών το οποίο περιλαμβάνει :

- Καταγραφή και αποτύπωση φορέων Ε&Α της Περιφέρειας Πελοποννήσου,
- Συγκέντρωση, μελέτη και παρουσίαση καλών πρακτικών, που σχετίζονται με έργα Ε&Α στους τομείς της RIS3,
- Ενημέρωση ΠΣΕΚ για τις προγραμματιζόμενες ενέργειες Επιχειρηματικής Ανακάλυψης,

¹⁰⁷ Αρμόδιο Περιφερειακό Όργανο

- Κατάρτιση και παρουσίαση του σχεδιασμού ΔΕΑ στο ΠΣΕΚ,
- Επικύρωση τρόπου διεξαγωγής ΔΕΑ,
- Δημιουργία πλατφόρμας, εντός του νέου site της ΕΥΔ του προγράμματος «ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ» με συγκέντρωση της απαραίτητης πληροφορίας σχετικά με την Περιφερειακή Εξειδίκευση της ΕΣΕΕ (ΠΕ-ΕΣΕΕ) καθώς και τις ενέργειες ΔΕΑ και τα αποτελέσματα αυτής,
- Δημιουργία on line ερωτηματολογίου για την καταγραφή αναγκών/προβλημάτων των επιχειρήσεων της Περιφέρειας Πελοποννήσου, οι οποίες δύναται να αντιμετωπιστούν μέσω δράσεων Έρευνας και Ανάπτυξης,
- Διεξαγωγή ημερίδων έναρξης ΔΕΑ – «Ημέρες Καινοτομίας Περιφέρειας Πελοποννήσου»,
- Αξιολόγηση των τομέων προτεραιότητας της ΠΕ-ΕΣΕΕ με βάση συγκεκριμένα κριτήρια εξειδίκευσης,
- Αξιολόγηση αποτελεσμάτων ερωτηματολογίων – συνεντεύξεων και παρουσιάσή τους στο ΠΣΕΚ,
- Διοργάνωση Θεματικών Εργαστηρίων Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ανά τομέα προτεραιότητας) με τη συμμετοχή εκπροσώπων της τετραπλής έλικας,
- Συγκέντρωση και αποτύπωση προτάσεων διαβούλευσης – συμπερασμάτων ΔΕΑ,
- Παρουσίαση αποτελεσμάτων ΔΕΑ στο ΠΣΕΚ και τον Περιφερειάρχη Πελοποννήσου – πρόταση αναθεώρησης ΠΕ-ΕΣΕΕ (εφόσον απαιτηθεί από τα αποτελέσματα της ΔΕΑ),
- Εξειδίκευση δράσεων – σχεδιασμός προσκλήσεων,
- Δημοσίευση προσκλήσεων χρηματοδότησης στο πλαίσιο του Προγράμματος «ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ» 2021-2027,
- Αξιολόγηση διαδικασίας – ανατροφοδότηση,

Εντός του 2023 δόθηκε σημαντική βαρύτητα στην διάχυση της πληροφορίας σχετικά με τη Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης και την ΠΕ-ΕΣΕΕ στους εμπλεκόμενους φορείς της Περιφέρειας Πελοποννήσου προκειμένου να εξασφαλιστεί η κατά το δυνατόν ευρύτερη συμμετοχή των επιχειρήσεων της Περιφέρειας καθώς και των λοιπών ενδιαφερόμενων μερών.

Η ΕΥΔ του Προγράμματος «ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ» δημιούργησε εντός του νέου της ιστότοπου (<https://eydpelop2127.gr/>) την ενότητα «Περιφερειακή Εξειδίκευση της ΕΣΕΕ» που περιλαμβάνει υπο-ενότητες οι οποίες ενσωματώνουν την απαραίτητη πληροφορία σχετικά με την ΔΕΑ και την ΠΕ-ΕΣΕΕ, το θεσμικό πλαίσιο που τις διέπει, καθώς και ενημερώσεις σχετικά με τις ενέργειες ΔΕΑ (προγραμματιζόμενες και υλοποιημένες) στην Περιφέρεια Πελοποννήσου. Επιπλέον έχει συνταχθεί και ενσωματωθεί ένα κείμενο βάσης για την ΠΕ-ΕΣΕΕ καθώς και ερωτηματολόγιο Επιχειρηματικής Ανακάλυψης. Αναλυτικότερες πληροφορίες σχετικά με την πορεία υλοποίησης της ΔΕΑ και την ΠΕ-ΕΣΕΕ παρέχονται στον σύνδεσμο <https://eydpelop2127.gr/basiki-selida/perifereiaki-exeidikeysi-ethnikis-stratigikis-exypnis-exeidikeysis-tis-perifereias> ο οποίος επικαιροποιείται με βάση της ενέργειες που πραγματοποιούνται (Θεματικά Εργαστήρια, Ημερίδες κ.λπ.).

Παράλληλα με την δημιουργία του σχετικού συνδέσμου και την ενσωμάτωση των πληροφοριών/ κειμένων, εντός του Ιουλίου 2023 διοργανώθηκαν δύο ημερίδες «Ημέρες Καινοτομίας Περιφέρειας Πελοποννήσου» στην Κόρινθο (Επιμελητήριο Κορινθίας) και την Τρίπολη (Επιμελητήριο Αρκαδίας). Για την ευρεία διάχυση της ενημέρωσης και την πληροφόρηση σε όλες τις ημερίδες υπήρχε η δυνατότητα διαδικτυακής παρακολούθησης και συμμετοχής.

Στόχος των ημερίδων αυτών ήταν :

- Η επίσημη έναρξη της ΔΕΑ για την περίοδο 2021-2027 και η ενεργοποίηση – ενημέρωση των εμπλεκόμενων φορέων,
- Η ενημέρωση σχετικά με τον σχεδιασμό της ΔΕΑ και της υλοποίησης των Θεματικών Εργαστηρίων Επιχειρηματικής Ανακάλυψης,
- Η δικτύωση μεταξύ των Φορέων της τετραπλής έλικας (η δημιουργία, δηλαδή, ενός δικτύου καινοτομίας μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων το οποίο θα μπορεί να λειτουργήσει καταλυτικά για την επιτάχυνση και βελτιστοποίηση της ΔΕΑ),
- Η παρουσίαση της σχετικής ενότητας για την ΔΕΑ και τη ΠΕ-ΕΣΕΕ στο site της ΕΥΔ καθώς και η παρουσίαση του Ερωτηματολογίου Επιχειρηματικής Ανακάλυψης.

Σε συνέχεια των Ημερίδων Επιχειρηματικής Ανακάλυψης και έπειτα από την ανάλυση οικονομικών και στατιστικών στοιχείων της Περιφέρειας αποφασίσθηκε η διεξαγωγή των Θεματικών Εργαστηρίων Επιχειρηματικής Ανακάλυψης στους πλέον δυναμικούς τομείς της Περιφέρειας Πελοποννήσου, της Αγροδιατροφικής Αλυσίδας και του Τουρισμού ενώ θα διερευνηθεί και ο αναδυόμενος για την Περιφέρεια Πελοποννήσου, κλάδος του Φαρμάκου, καθώς έχει προκύψει σημαντικό επενδυτικό ενδιαφέρον από μεγάλες φαρμακοβιομηχανίες στην περιοχή της Τρίπολης που αντανάκλαται στην υλοποίηση σημαντικών επενδύσεων για την κατασκευή παραγωγικών εγκαταστάσεων.

Εντός του 2023 δεν πραγματοποιήθηκαν Θεματικά Εργαστήρια Επιχειρηματικής Ανακάλυψης αλλά έγινε ο σχεδιασμός τους και η απαραίτητη προεργασία προκειμένου να προσδιοριστούν συγκεκριμένοι κλάδοι – προϊόντα καθώς και ο τρόπος διεξαγωγής τους και οι συμμετέχοντες σε αυτά.

Όσον αφορά την στόχευση του πρώτου κύκλου Θεματικών Εργαστηρίων Επιχειρηματικής Ανακάλυψης, που θα υλοποιηθούν εντός του πρώτου τριμήνου του 2024 με βάση το σχετικό προγραμματισμό, αυτή αφορά στους τομείς :

- **Αγροδιατροφική Αλυσίδα**
 - ο Κλάδοι : Οίνος, Λάδι – Ελιά, Γάλα – Γαλακτοκομικά προϊόντα, Χυμοί – Οπωροκηπευτικά,
- **Τουρισμός – Πολιτισμός – Δημιουργική Βιομηχανία**
 - ο Κλάδος : Τουρισμός,
- **Βιοεπιστήμες – Υγεία και Φάρμακα**
 - ο Κλάδος : Φάρμακα.

Σχετικά με τη δομή και την τόπο διεξαγωγής των Θεματικών Εργαστηρίων αποφασίσθηκε να υλοποιηθούν στις έδρες των Επιμελητηρίων της Περιφέρειας Πελοποννήσου, με γνώμονα την επιχειρηματική συγκέντρωση (αριθμός επιχειρήσεων) κάθε κλάδου(επιμέρους υπο-κλάδου στην Αγροδιατροφική Αλυσίδα) ανά Περιφερειακή Ενότητα και τη δυνατότητα διαδικτυακής παρακολούθησης και συμμετοχής προκειμένου να εξασφαλιστεί η συμμετοχή και η ενημέρωση όλων των επιχειρήσεων και εμπλεκόμενων φορέων στο σύνολο της Περιφέρειας Πελοποννήσου.

Σχετικά με τον τρόπο διεξαγωγής του πρώτου κύκλου Θεματικών Εργαστηρίων Επιχειρηματικής Ανακάλυψης αποφασίσθηκε να δημιουργηθούν εξειδικευμένα on – line ερωτηματολόγια ανά κλάδο, με την ενσωμάτωση των σχετικών προτεραιοτήτων της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης για κάθε κλάδο – προϊόν που θα αφορά το Θεματικό Εργαστήριο και τη δυνατότητα καταγραφής των αναγκών των επιχειρήσεων σε θέματα που άπτονται με την έρευνα και την καινοτομία, με δυνατότητα ανάδειξης προτεραιοτήτων που δεν είχαν εντοπιστεί από την ΕΣΕΕ. Επιπλέον στα ερωτηματολόγια παρέχεται η δυνατότητα καταγραφής των απόψεων - αναγκών των επιχειρήσεων σχετικά :

- i. με το ανθρώπινο δυναμικό και τις δεξιότητες ανθρώπινου δυναμικού,
- ii. με τις κατηγορίες επιλέξιμων δράσεων / δαπανών ενίσχυσης.

Αντίστοιχα με τις Ημέρες Καινοτομίας και στα Θεματικά Εργαστήρια θα υπάρχει η δυνατότητα διαδικτυακής παρακολούθησης και συμμετοχής ενώ ήδη έχουν δημιουργηθεί και οι σχετικές υπο-ενότητες ενημέρωσης στο site της ΕΥΔ.

Στα Θεματικά Εργαστήρια θα γίνεται η παρουσίαση του πλαισίου της ΔΕΑ και της πορείας υλοποίησής της, του σχετικού ερωτηματολογίου Επιχειρηματικής Ανακάλυψης και θα παρέχεται η δυνατότητα τοποθέτησης των συμμετεχόντων για θέματα που αφορούν τον εκάστοτε κλάδο και εφάπτονται της θεματολογίας για διερεύνηση των αναγκών των επιχειρήσεων σχετικά με Έρευνα και Καινοτομία καθώς και ανάγκες ανθρώπινου δυναμικού και σχετικών δεξιοτήτων. Τα Θεματικά Εργαστήρια θα μαγνητοσκοπούνται και θα αναρτώνται σε σχετική ενότητα του site της ΕΥΔ προκειμένου να παρέχεται η δυνατότητα ετεροχρονισμένης παρακολούθησης. Μέσω των Επιμελητήριων της Περιφέρειας Πελοποννήσου θα γίνεται η ενημέρωση των επιχειρήσεων κάθε κλάδου προκειμένου να προσκαλούνται στα Θεματικά Εργαστήρια καθώς και η κοινοποίηση των σχετικών ερωτηματολογίων και λοιπών ενημερώσεων.

Εφόσον, με βάση τα αποτελέσματα των Θεματικών Εργαστηρίων, κριθεί αναγκαίο δύναται να πραγματοποιηθούν και συνεντεύξεις με εμπλεκόμενους φορείς – επιχειρήσεις για την περαιτέρω εμβάθυνση επί των αναγκών και των προτεινόμενων ιδεών προκειμένου να εξασφαλιστεί η βέλτιστη αποτύπωσή τους.

Κατόπιν της ολοκλήρωσης του πρώτου κύκλου Θεματικών Εργαστηρίων Επιχειρηματικής Ανακάλυψης θα συγκεντρωθούν και θα αναλυθούν τα αποτελέσματα που θα προκύψουν από τη συγκέντρωση των ερωτηματολογίων/συνεντεύξεων καθώς και από την καταγραφή των απόψεων – ιδεών – προτάσεων των συμμετεχόντων και θα διαμορφωθούν τα σχετικά κείμενα και οι προτεραιότητες τα οποία θα παρουσιαστούν στον Περιφερειάρχη Πελοποννήσου και στο ΠΣΕΚ.

Από την ανωτέρω διαδικασία και με βάση τα αποτελέσματα αυτής θα ληφθούν οι σχετικές αποφάσεις για τον προσδιορισμό των κατάλληλων δράσεων και της στόχευσης αυτών σε συγκεκριμένες προτεραιότητες της ΠΕ-ΕΣΕΕ.

2. Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται συγκεντρωτικά τα αποτελέσματα της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ) στην Περιφέρεια Πελοποννήσου κατά τη χρονική περίοδο που καλύπτει η Έκθεση. Ειδικότερα καταγράφονται:

- Ο αριθμός κύκλων ΔΕΑ που διενεργήθηκαν στην Περιφέρεια,
- Οι τομείς προτεραιότητας που αφορούν,
- Οι συμμετέχοντες (ανά φορέα της τετραπλής έλικας και ανά τομέα προτεραιότητας),
- Τα αποτελέσματα (βασικά χαρακτηριστικά των επιλογών που διαμορφώθηκαν, τομείς στους οποίους εντάσσονται, προσκλήσεις/ δράσεις που σχεδιάστηκαν ως αποτέλεσμα της ΔΕΑ).

Το έτος 2023 δεν πραγματοποιήθηκε ολοκληρωμένος κύκλος ΔΕΑ αλλά προπαρασκευαστικές ενέργειες μέσω δύο ενημερωτικών ημερίδων «Ημέρες Καινοτομίας Περιφέρειας Πελοποννήσου» προκειμένου να γίνει η ενημέρωση για την επίσημη έναρξη της ΔΕΑ στην

Περιφέρεια Πελοποννήσου καθώς και έρευνα γραφείου για τον προσδιορισμό προτεραιοτήτων, δημιουργία ερωτηματολογίων Επιχειρηματικής Ανακάλυψης και σχεδιασμός της ΔΕΑ για την περίοδο 2021-2027.

Τα αποτελέσματα που αποτυπώνονται στον παρακάτω πίνακα αφορούν τις ημερίδες «Ημέρες Καινοτομίας Περιφέρειας Πελοποννήσου» που έγιναν τον Ιούλιο του 2023 στην Κόρινθο (Επιμελητήριο Κορινθίας) και την Τρίπολη (Επιμελητήριο Αρκαδίας).

Συνοπτική παρουσίαση των κύκλων ΔΕΑ στην Περιφέρεια Πελοποννήσου έτους 2023	
Αριθμός κύκλων ΔΕΑ	Μηδέν (0) – οι δύο ημερίδες «Ημέρες Καινοτομίας Περιφέρειας Πελοποννήσου» είχαν κυρίως ενημερωτικό χαρακτήρα σχετικά με την ΠΕ–ΕΣΕΕ και την ΔΕΑ της περιόδου 2021-2027.
Μεθοδολογία	Η ΕΥΔ Προγράμματος «ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ» μαζί με εξειδικευμένο τεχνικό σύμβουλο προχώρησε στο σχεδιασμό της ΔΕΑ, τη δημιουργία ενότητας στο site της ΕΥΔ σχετικά με την ΠΕ-ΕΣΕΕ και τη ΔΕΑ, αρχικού κειμένου βάσης και ερωτηματολογίου Επιχειρηματικής Ανακάλυψης. Ο σχεδιασμός παρουσιάστηκε στον Περιφερειάρχη Πελοποννήσου, τον πρόεδρο του ΠΣΕΚ και τον πρόεδρο του Περιφερειακού Συμβουλίου Επιμελητηρίων Πελοποννήσου και με τη σύμφωνη γνώμη τους εκκίνησαν οι διαδικασίες με την υλοποίηση των δύο ενημερωτικών ημερίδων «Ημέρες Καινοτομίας Περιφέρειας Πελοποννήσου». Οι ημερίδες πραγματοποιήθηκαν με την συνδρομή των Επιμελητηρίων της Περιφέρειας και την ευρεία πρόκληση των μελών τους καθώς και τη συμμετοχή εκπροσώπων φορέων της τετραπλής έλικας. Δόθηκε η δυνατότητα on line συμμετοχής και παρακολούθησης των ημερίδων.
Αποτελέσματα	Τομείς προτεραιότητας, βασικά χαρακτηριστικά των επιλογών που διαμορφώθηκαν: Οι ημερίδες απευθύνονταν στο σύνολο της επιχειρηματικής κοινότητας και είχαν ενημερωτικό χαρακτήρα. Κυρίως υπήρξε ενδιαφέρον από επιχειρήσεις της Αγροδιατροφικής Αλυσίδας και από επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών ΤΠΕ.
	Αναγκαίες Δεξιότητες : Δεν προέκυψαν σε αυτό το στάδιο
	Δυνατότητες Εξωστρέφειας : Δεν προέκυψαν σε αυτό το στάδιο
	Είδος Δράσεων/ Εργαλεία Πολιτικής : Δεν προέκυψαν σε αυτό το στάδιο
Συμμετοχή φορέων της 4πλης έλικας	Επιχειρήσεις : 14 Φορείς παροχής γνώσης : 4 Αρμόδιοι φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα: 5 Φορείς της κοινωνίας των πολιτών : 3 <u>Δείκτης Εκροής:</u> Συμμετοχές θεσμικών φορέων σε διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης. : 8

Συνοπτική παρουσίαση των κύκλων ΔΕΑ στην Περιφέρεια Πελοποννήσου έτους 2023	
Προσκλήσεις που διαμορφώθηκαν (βάσει της ΔΕΑ)	Εντός του 2023 δεν διαμορφώθηκαν προσκλήσεις, δεδομένου ότι δεν είχε ολοκληρωθεί η ΔΕΑ
Ζητήματα / προβλήματα	Οι ημερίδες συγκέντρωσαν σχετικά μικρή συμμετοχή σε σχέση με τον αριθμό των προσκεκλημένων, παρόλα αυτά υπήρχε σημαντική εκπροσώπηση εμπλεκόμενων φορέων.
Προτάσεις επίλυσης προβλημάτων/ βελτιωτικές παρεμβάσεις	Προκειμένου να επιτευχθεί η μεγαλύτερη δυνατή συμμετοχή των φορέων της τετραπλής έλικας και κυρίως των επιχειρήσεων της Περιφέρειας θα διοργανωθούν εντός του 2024 Θεματικά Εργαστήρια Επιχειρηματικής Ανακάλυψης ανά κλάδο προτεραιότητας της Περιφέρειας. Σε συνεργασία με τα Επιμελητήρια της Περιφέρειας θα προσκληθεί το σύνολο των επιχειρήσεων ανά κλάδο προτεραιότητας και θα δοθεί η δυνατότητα παρακολούθησης και συμμετοχής on-line. Τα αποτελέσματα των Θεματικών Εργαστηρίων θα αναρτώνται στο site της ΕΥΔ προκειμένου να επιτευχθεί η διάχυση της πληροφορίας σε όλο τον επιχειρηματικό ιστό της Περιφέρειας.
Παρατηρήσεις: Το 2023 είναι το έτος εκκίνησης της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης για την Περιφέρεια Πελοποννήσου, μέσω προπαρασκευαστικών ενεργειών. Στο σχεδιασμό της ΔΕΑ χρησιμοποιήθηκαν τα διδάγματα και η εμπειρία της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου προκειμένου να εξασφαλιστεί η μεγαλύτερη δυνατή συμμετοχή των φορέων της τετραπλής έλικας και κυρίως των επιχειρήσεων της Περιφέρειας και να καταγραφούν οι ιδέες / ανάγκες των επιχειρήσεων σε ζητήματα που άπτονται έρευνας και καινοτομίας καθώς και σε αναγκαίες δεξιότητες ανθρώπινου δυναμικού.	

3. Έκδοση προσκλήσεων και υλοποίηση δράσεων Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται συνοπτική παρουσίαση στοιχείων για τις εκδοθείσες προσκλήσεις και την πρόοδο υλοποίησης των δράσεων της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης στο πλαίσιο του Περιφερειακού Προγράμματος Πελοποννήσου καθώς και των τομεακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ («Ανταγωνιστικότητα», «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση»¹⁰⁸) που αφορούν την Περιφέρεια.

Τα στοιχεία παρουσιάζονται ανά Πρόγραμμα και Ειδικό Στόχο καθώς και ανά Κατηγορία Παρέμβασης για το ΠΔΑΜ. Για κάθε πρόσκληση καταγράφονται:

- Ο τομέας (ή οι τομείς) προτεραιότητας τον οποίον (τους οποίους) αφορά η πρόσκληση,
- Η δημόσια δαπάνη της πρόσκλησης,
- Ο αριθμός των ενταγμένων έργων Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης και το ύψος προϋπολογισμού τους.
- Οι νομικές δεσμεύσεις των έργων αυτών και
- Οι πιστοποιηθείσες δαπάνες.

Σημειώνεται ότι οι προϋπολογισμοί εκφράζονται με όρους δημόσιας δαπάνης (ΔΔ).

¹⁰⁸ Το Πρόγραμμα «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση» αφορά τις Περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας, Πελοποννήσου, Κρήτης, Βορείου Αιγαίου, Νοτίου Αιγαίου.

Πίνακας 1. Οικονομικά στοιχεία προσκλήσεων, στοιχεία εντάξεων, νομικών δεσμεύσεων και δαπανών

	Ειδικός Στόχος/ Κατηγορία Παρέμβασης	Πρόσκληση	Τομείς προτεραιότητας	ΔΔ πρόσκλησης	Αριθμός ενταγμένων έργων ¹⁰⁹	Δημόσια δαπάνη ενταγμένων έργων ¹¹⁰	Νομικές δεσμεύσεις	Πιστοποιηθείσες δαπάνες
Περιφερειακό Πρόγραμμα Πελοποννήσου	Ε.Σ. 1.1	Εκσυγχρονισμός/ αναβάθμιση ερευνητικών υποδομών δημόσιων ερευνητικών κέντρων και πανεπιστημιακών εργαστηρίων έρευνας	Όλοι	1.500.000	4	1.462.444	1.397.193	609.366
		Δομές υποστήριξης της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας έντασης γνώσης στην Περιφέρεια Πελοποννήσου	Όλοι	3.800.000	1	3.212.136	2.987.897	
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.1			5.300.000	5	4.674.580	4.385.090	609.366
	Ε.Σ. 1.3	Ενίσχυση της ίδρυσης / εκσυγχρονισμού ΜΜΕ επιχειρήσεων στην Περιφέρεια Πελοποννήσου με έμφαση στην καινοτομία και την ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών	Όλοι	15.000.000	112	14.416.693	14.416.693	
		Υποστήριξη επιχειρημα- τικών / εμπορικών σχεδίων εκμετάλλευσης καινοτομιών από νεοφυείς και υφιστάμενες επιχειρήσεις μέσω της συμμετοχής τους σε εκκολαπτήρια και δίκτυα στήριξης	Όλοι	450.000	1	422.165	355.709	
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.3			15.450.000	113	14.838.858	14.772.402	
	Άλλος Ε.Σ.							
	Υποσύνολο Άλλων							
	Σύνολο ΠΕΠ			20.750.000	118	19.513.438	19.157.492	609.366

¹⁰⁹ Στο Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα αφορά τον Αριθμό έργων για τα οποία υπάρχει εγκριτική απόφαση

¹¹⁰ Στο Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα αφορά τη Δημόσια δαπάνη έργων για τα οποία υπάρχει εγκριτική απόφαση

	Ειδικός Στόχος/ Κατηγορία Παρέμβασης	Πρόσκληση	Τομείς προτεραιότητας	ΔΔ πρόσκλησης	Αριθμός ενταγμένων έργων ¹⁰⁹	Δημόσια δαπάνη ενταγμένων έργων ¹¹⁰	Νομικές δεσμεύσεις	Πιστοποιηθείσες δαπάνες
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ (στοιχεία για την Περιφέρεια Πελοποννήσου)	Ε.Σ. 1.1							
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.1							
	Ε.Σ. 1.3	Πράσινος Μετασχηματισμός ΜμΕ	Όλοι	300.000.000	8	2.372.857		
		Πράσινη Παραγωγική Επένδυση ΜμΕ	Όλοι	400.000.000	6	493.476		
		Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων Τουριστικών ΜμΕ	Τουρισμός, Πολιτισμός & Δημιουργικές Βιομηχανίες	160.000.000				
		Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων ΜμΕ	Όλοι	190.000.000				
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.3			1.050.000.000	14	2.866.333		
	Ε.Σ. 1.4							
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.4							
	Σύνολο Αντ/τα			1.050.000.000	14	2.866.333		
ΠΔΑΜ (στοιχεία για την Περιφέρεια Πελ/σου)	Κ.Π. 1 ¹¹¹	Στήριξη ενεργειακών κοινοτήτων για την ανάπτυξη δράσεων αυτοπαραγωγής (ενεργειακές κοινότητες)	Αειφόρος Ενέργεια	10.465.000				
	Υποσύνολο Κ.Π. 1			10.465.000				
	Κ.Π.2 ¹¹²							
	Υποσύνολο Κ.Π. 2							
	Σύνολο ΠΔΑΜ							
	ΣΥΝΟΛΟ			1.081.215.000	132	22.379.771	19.157.492	609.366

¹¹¹ Κατηγορία Παρέμβασης 1: Έρευνα – Καινοτομία – Προηγμένες Τεχνολογίες

¹¹² Κατηγορία Παρέμβασης 2: Ανταγωνιστικότητα ΠΜΕ & ΜΜΕ – Ψηφιακός μετασχηματισμός επιχειρήσεων

Το 2023 αποτέλεσε για την Περιφέρεια έτος ενεργοποίησης της ΠΕ-ΕΣΕΕ και στο πλαίσιο αυτό, όπως φαίνεται στον Πίνακα 1, εκδόθηκαν 4 προσκλήσεις συνολικού Π/Υ 21εκ.€ οι οποίες σχετίζονται με την ΠΕ-ΕΣΕΕ (όλους τους τομείς προτεραιότητας της ΕΣΕΕ). Το Πρόγραμμα «Πελοπόννησος 2021-2027» στόχευσε στη διαμόρφωση δομών για την ανάδειξη και υποστήριξη της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας εντάσεως γνώσης στην Περιφέρεια καθώς και στον εκσυγχρονισμό/ αναβάθμιση των ερευνητικών υποδομών των δημόσιων ερευνητικών κέντρων και των πανεπιστημιακών εργαστηρίων έρευνας της Περιφέρειας.

Την ίδια χρονική περίοδο, στο πλαίσιο του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027», έχουμε για την Περιφέρεια Πελοποννήσου 14 εντάξεις έργων συνολικής δημόσιας δαπάνης 2,9εκ.€, που αφορούν τους τομείς προτεραιότητας της ΕΣΕΕ, στη δέσμη δράσεων «Πράσινη μετάβαση ΜμΕ» και μία πρόσκληση από το Πρόγραμμα «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση» που αφορά τον τομέα «Αειφόρος Ενέργεια».

Πίνακας 2. Ανάλυση έργων για τα οποία υπάρχει εγκριτική απόφαση ανά τομέα προτεραιότητας (Προσκλήσεις «Πράσινος Μετασχηματισμός ΜμΕ» και «Πράσινη Παραγωγική Επένδυση ΜμΕ» του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα»)

ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	Αγροδιατροφική Αλυσίδα		Βιοεπιστήμες, Υγεία, Φάρμακα		Ψηφιακές Τεχνολογίες		Αειφόρος Ενέργεια		Περιβάλλον και Κυκλική Οικονομία		Μεταφορές & Εφοδιαστική Αλυσίδα		Υλικά, Κατασκευές & Βιομηχανία		Πολιτισμός Τουρισμός & Δημιουργικές Βιομηχανίες	
Αριθμός ενταγμένων έργων	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%
Ανταγωνιστικότητα	4	28%											5	36%	5	36%
Π/Υ ενταγμένων έργων	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%	Π/Υ	%
Ανταγωνιστικότητα	358.671	12%											1.200.734	42%	1.306.929	46%

Σημειώνεται ότι τα ανωτέρω στοιχεία απεικονίζουν την κατάσταση στις 31/12/2023, όπου δεν είχαν ολοκληρωθεί οι διαδικασίες αξιολόγησης και ένταξης των πράξεων από τις δύο προσκλήσεις του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027».

4. Δείκτες πλαισίου - Regional Innovation Scoreboard

Το Regional Innovation Scoreboard (RIS) αξιολογεί τις επιδόσεις καινοτομίας των Ευρωπαϊκών περιφερειών χρησιμοποιώντας 21 δείκτες από τους 32 του European Innovation Scoreboard.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι κανονικοποιημένες βαθμολογίες για τους εικοσιένα δείκτες του Regional Innovation Scoreboard και η σχετική επίδοση των κανονικοποιημένων βαθμολογιών σε σύγκριση με την Ελλάδα και την ΕΕ.

Τέλος, καταγράφεται η τιμή του **Περιφερειακού Δείκτη Καινοτομίας** (ΠΔΚ) της Περιφέρειας (Regional Innovation Index - RII) και η μεταβολή της μεταξύ των ετών 2016 και 2023 σε σύγκριση με την ΕΕ.

Πίνακας 3: Regional Innovation Scoreboard για την Περιφέρεια Πελοποννήσου

Δείκτης	Κανονικοποιημένη βαθμολογία ¹¹³	Συγκριτικά με:	
		ΕΛ ¹¹⁴	ΕΕ ¹¹⁵
Πληθυσμός με τριτοβάθμια εκπαίδευση	0.483	82	92
Δια βίου μάθηση	0,011	12	3
Διεθνείς επιστημονικές συνδημοσιεύσεις	0,061	21	20
Επιστημονικές δημοσιεύσεις με τις περισσότερες αναφορές	0,505	99	92
Άτομα με ψηφιακές δεξιότητες πέραν των βασικών	0,344	95	73
Δαπάνες Ε&Α στον δημόσιο τομέα	0,37	64	65
Δαπάνες Ε&Α στον επιχειρηματικό τομέα	0,347	76	51
Δαπάνες καινοτομίας εκτός Ε&Α στις ΜΜΕ	0,748	145	185
Δαπάνες καινοτομίας ανά απασχολούμενο	0,494	93	82
Απασχολούμενοι ειδικοί σε ΤΠΕ	n/a	n/a	n/a
ΜΜΕ που εισάγουν καινοτομίες προϊόντων	1.000	100	179
ΜΜΕ που εισάγουν καινοτομίες στις επιχειρησιακές διαδικασίες	1.000	100	155
Καινοτόμες ΜΜΕ που συνεργάζονται με άλλες	0,918	119	189
Ερευνητικές συνδημοσιεύσεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα	0,218	46	56
Αιτήσεις διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας	0,173	64	28
Αιτήσεις για εμπορικά σήματα	0,288	67	58
Αιτήσεις για καταχώρηση σχεδίων προϊόντος	0,445	146	77
Απασχόληση σε δραστηριότητες έντασης γνώσης	0.123	33	22
Απασχόληση σε καινοτόμες ΜΜΕ	0,674	81	118
Πωλήσεις καινοτόμων προϊόντων, νέων στην αγορά και νέων στην επιχείρηση	0,478	55	99

¹¹³ Η περιφέρεια της Ε.Ε. με την καλύτερη επίδοση σε ένα συγκεκριμένο κριτήριο έχει κανονικοποιημένη βαθμολογία «1» ενώ η περιφέρεια με τη χειρότερη επίδοση -στο συγκεκριμένο κριτήριο- έχει βαθμό «0».

¹¹⁴ Μέσος όρος Ελλάδας: 100

¹¹⁵ Μέσος όρος ΕΕ: 100

Αέριες εκπομπές από λεπτά σωματίδια στη βιομηχανία			0,615	140	103
NUTS	Περιφέρεια	ΠΔΚ (RII)	Κατάταξη	Ομάδα Επίδοσης ¹¹⁶	Μεταβολή
EL65	Περιφέρεια Πελοποννήσου	71	173	Moderate Innovator -	30,8

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου θεωρείται «Moderate Innovator - » και η επίδοσή της στην καινοτομία έχει αυξηθεί κατά 30,8% μεταξύ των ετών 2016 και 2023 σε σύγκριση με την ΕΕ. Σημειώνεται ότι η Πελοπόννησος κατατάσσεται στην 7^η θέση των ελληνικών περιφερειών και στην 173^η των ευρωπαϊκών περιφερειών.

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου έχει αυξήσει σημαντικά τις επιδόσεις της όπως αναφέρεται και στο Regional Innovation Scoreboard 2023.

Όσον αφορά τους επιμέρους δείκτες η Περιφέρεια Πελοποννήσου:

- παραμένει χαμηλά αναφορικά με τον πληθυσμό που συμμετέχει στην τριτοβάθμια εκπαίδευση έχοντας αυξήσει ελαφρώς την επίδοση της σε σχέση με το 2021,
- στη δια βίου μάθηση σημειώνεται η χαμηλότερη τιμή δείκτη της Περιφέρειας ο οποίος έχει μειωθεί σε σχέση με το 2021,
- οι διεθνείς επιστημονικές συνδημοσιεύσεις συνεχίζουν να παραμένουν χαμηλά όπως επίσης και οι Ερευνητικές συνδημοσιεύσεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα οι οποίες όμως εμφανίζουν μικρή αύξηση σε σχέση με το 2021,
- πολύ καλές είναι οι επιδόσεις της Περιφέρειας αναφορικά με τις «Επιστημονικές δημοσιεύσεις με τις περισσότερες αναφορές» και «Άτομα με ψηφιακές δεξιότητες πέραν των βασικών» οι οποίες έχουν αυξηθεί σε σχέση με το 2021,
- οι δαπάνες Ε&Α τόσο στον δημόσιο όσο και στον επιχειρηματικό τομέα παρά την αύξησή τους σε σχέση με το 2021 παραμένουν ακόμα σε μέτριο επίπεδο, ένα στοιχείο που επιβεβαιώνεται και από τη μελέτη γραφείου σχετικά με τις επενδύσεις και τις συμμετοχές των επιχειρήσεων και των φορέων της Περιφέρειας σε συγχρηματοδοτούμενες δράσεις Ε&Α (ΠΕΠ, ΕΠΑνΕΚ, HORIZON),
- εξαιρετικές εμφανίζονται οι επιδόσεις της Περιφέρειας αναφορικά με τις δαπάνες καινοτομίας εκτός των δαπανών Ε&Α στις ΜΜΕ, τις δαπάνες καινοτομίας ανά απασχολούμενο, τις ΜΜΕ που εισάγουν καινοτομίες προϊόντων και διαδικασιών καθώς και τις ΜΜΕ που συνεργάζονται με άλλες. Οι σχετικές επιδόσεις σχετίζονται και με το εντοπισμένο από την έρευνα της ΕΥΔ ενδιαφέρον των ΜΜΕ της Περιφέρειας για επενδυτικές ενισχύσεις τόσο από το περιφερειακό όσο και από το τομεακό πρόγραμμα του ΕΣΠΑ,
- οι αιτήσεις για διπλώματα ευρεσιτεχνίας καθώς και για εμπορικά σήματα βρίσκονται σε μέτριο επίπεδο και μειωμένες σε σχέση με το 2021 όπως αντίστοιχα και οι

¹¹⁶ Οι περιφέρειες κατατάσσονται σε τέσσερις κατηγορίες σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ:

- Innovation Leaders: περιφέρειες με σχετική επίδοση μεγαλύτερη του 125% του μ.ο. της ΕΕ
- Strong Innovators: περιφέρειες με σχετική επίδοση μεταξύ του 100% και του 125% του μ.ο. της ΕΕ
- Moderate Innovators: περιφέρειες με σχετική επίδοση μεταξύ του 70% και του 100% του μ.ο. της ΕΕ
- Emerging Innovators: περιφέρειες με σχετική επίδοση μικρότερη του 70% του μ.ο. της ΕΕ

πωλήσεις καινοτόμων προϊόντων, νέων στην αγορά και νέων στην επιχείρηση, εμφανίζοντας προφανώς και συσχέτιση με τις δαπάνες σε Ε&Α. Αντιθέτως ιδιαίτερα υψηλές είναι αιτήσεις για καταχώρηση σχεδίων προϊόντος οι οποίες εμφανίζουν σημαντική αύξηση σε σχέση με το 2021,

- τέλος, η Περιφέρεια συνεχίζει να εμφανίζει χαμηλό βαθμό απασχόλησης σε δραστηριότητες έντασης γνώσης ως απόρροια του επιχειρηματικού ιστού της Περιφέρειας.

Στην Περιφέρεια Πελοποννήσου κατά πλειονότητα δραστηριοποιούνται πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις. Οι τιμές του πίνακα εξηγούνται εν μέρει και από τη μελέτη της ΕΥΔ αναφορικά με το ενδιαφέρον των επιχειρήσεων της Περιφέρειας σε δράσεις ενίσχυσης επιχειρηματικότητας και σε αντίστοιχες δράσεις για Έρευνα και Ανάπτυξη. Από τα στοιχεία της περιόδου 2014-2020 όσον αφορά στο ΠΕΠ Πελοποννήσου, υπήρξε σημαντικό ενδιαφέρον για τις προσκλήσεις κρατικών ενισχύσεων «κλασσικού τύπου» που αφορούσαν ενισχύσεις για επενδυτικές δαπάνες με έμφαση στην εισαγωγή καινοτομιών και στους τομείς της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης, ενώ σημαντικά μικρότερο ήταν το ενδιαφέρον των επιχειρήσεων για δράσεις Ε&Α τόσο σε Περιφερειακό όσο και σε Εθνικό επίπεδο.

5. Συμπεράσματα - Προτάσεις

Τα συμπεράσματα που αναφέρονται στο κεφάλαιο αυτό αφορούν (ενδεικτικά):

- την εφαρμογή της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (μέθοδος, συμμετοχές, αποτελέσματα),
- την έκδοση προσκλήσεων προς τους δυνάμει δικαιούχους, την υποβολή προτάσεων από τους τελευταίους και τις εντάξεις έργων,
- την υλοποίηση των δράσεων έξυπνης εξειδίκευσης (οικονομικό και φυσικό αντικείμενο),
- τα προβλήματα που εντοπίστηκαν σε όλο τον κύκλο ζωής των δράσεων έξυπνης εξειδίκευσης.

Αντίστοιχα οι προτάσεις θα επικεντρωθούν κυρίως: α) στην επίλυση των προβλημάτων που έχουν διαπιστωθεί, β) στην αναβάθμιση των διαδικασιών ενεργοποίησης και υλοποίησης των δράσεων έξυπνης εξειδίκευσης.

Τα αναφερόμενα στο κεφάλαιο αυτό θα αποτελέσουν τη βάση για την άντληση των κατάλληλων διδαγμάτων και την ανάδειξη καλών πρακτικών.

Η ΕΥΔ της Περιφέρειας Πελοποννήσου προχώρησε στο σχεδιασμό της ΔΕΑ για την περίοδο 2021-2027 λαμβάνοντας υπόψη τα διδάγματα της περιόδου 2014-2020 σχετικά με την Επιχειρηματική Ανακάλυψη και την υλοποίηση της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης.

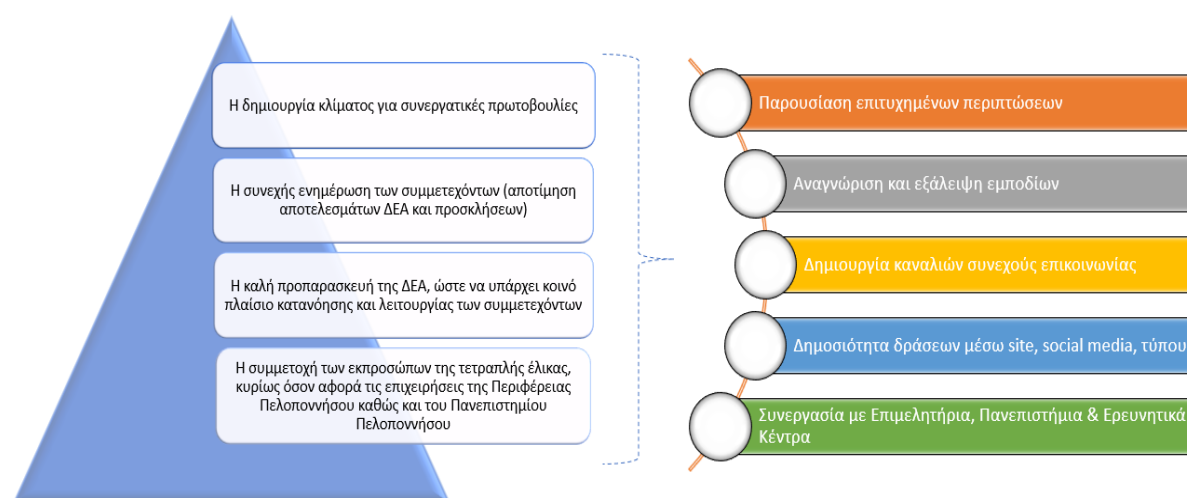
Με βάση το ενδιαφέρον των επιχειρήσεων της Περιφέρειας κατά την ΠΠ 2014-2020 για ενισχύσεις που αφορούσαν κυρίως κτιριακές δαπάνες, δαπάνες μηχανολογικού εξοπλισμού και εξοπλισμού ΤΠΕ «κλασσικού τύπου ενισχύσεις», η ΕΥΔ αποφάσισε να εστιάσει την προσοχή της στη διάχυση της ενημέρωσης σχετικά με την Διαδικασία Επιχειρηματικής

Ανακάλυψης και την ΠΕ-ΕΣΕΕ προκειμένου να δημιουργήσει ένα πρόσφορο έδαφος ώστε να τεθούν υπό συζήτηση ανάγκες και προτάσεις των επιχειρήσεων σε θέματα που άπτονται έρευνας και καινοτομίας καθώς και σε δεξιότητες ανθρώπινου δυναμικού. Προκειμένου να κινητοποιήσει το ενδιαφέρον κυρίως των επιχειρήσεων, συνεργάστηκε με τα Επιμελητήρια της Περιφέρειας και διοργάνωσε δύο ενημερωτικές ημερίδες «Ημέρες Καινοτομίας Περιφέρειας Πελοποννήσου», ενώ ενσωμάτωσε το σύνολο της πληροφορίας σε διαδικτυακό σύνδεσμο στο νέο της site.

Εντός του 2024 έχει γίνει ο προγραμματισμός για την διεξαγωγή των Θεματικών Εργαστηρίων Επιχειρηματικής Ανακάλυψης όπως παρουσιάστηκαν στο 1^ο Κεφάλαιο της παρούσας. Σκοπός της ΕΥΔ είναι η μέγιστη δυνατή κινητοποίηση του επιχειρηματικού ιστού της Περιφέρειας προκειμένου να εντοπιστούν και να εξειδικευθούν οι προτεραιότητες των τομέων αιχμής της Περιφέρειας Πελοποννήσου ώστε στη συνέχεια να σχεδιαστούν συγκεκριμένες δράσεις – προσκλήσεις χρηματοδότησης.

Οι τρόποι και τα μέσα για να επιτευχθούν τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα παρουσιάζονται στο σχήμα που ακολουθεί.

Σχήμα 1 – Παράγοντες επιτυχίας ΔΕΑ

**Υπεύθυνος φορέας¹¹⁷: Διεύθυνση Αναπτυξιακού
Προγραμματισμού της Περιφέρειας Στερεάς
Ελλάδας**

1. Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδος

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται συνοπτικά η ΠΕ-ΕΣΕΕ στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδος και οι τομείς στους οποίους εστιάζει. Καταγράφεται η πορεία υλοποίησης της ΠΕ-ΕΣΕΕ από τη διενέργεια της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ) έως την ολοκλήρωση των σχετικών δράσεων.

Η Περιφερειακή Εξειδίκευση της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΠΕ-ΕΣΕΕ) στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας για την περίοδο 2021-2027, στοχεύει στην ενίσχυση της καινοτομικής δραστηριότητας στους γενικούς τομείς έξυπνης εξειδίκευσης, οι οποίοι αναδεικνύονται προνομιακά και με σημαντικά παράθυρα ευκαιρίας για την Περιφέρεια:

- Αγροδιατροφή
- Πράσινη Καινοτομία, Εξοικονόμηση και Παραγωγή Ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας και βιοκαύσιμα
- Αλυσίδα Αξίας του Μετάλλου
- Βιομηχανία της Εμπειρίας
- Περιβάλλον: Μείωση Οικολογικού Αποτυπώματος σε Γεωργία, Κτηνοτροφία, Μεταποίηση και Τουρισμό

Η προώθηση της Περιφερειακής Εξειδίκευσης της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης στη Στερεά Ελλάδα επιδιώκει:

- Να καταστεί η παραγωγή και αξιοποίηση καινοτομίας βασική προτεραιότητα για την Περιφέρεια
- Να ενθαρρυνθούν οι επενδύσεις και η δημιουργία συνεργειών
- Να αναπτυχθούν και να υλοποιηθούν στρατηγικές οικονομικού μετασχηματισμού
- Να ανταποκριθεί στις σύγχρονες οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις
- Να βελτιωθεί η εξωστρέφεια και να αυξηθεί η ορατότητα της Περιφέρειας σε διεθνείς επενδυτές
- Να αποφευχθούν αλληλεπικαλύψεις και αντιγραφές στρατηγικών ανάπτυξης

¹¹⁷ Αρμόδιο Περιφερειακό Όργανο

- Να συγκεντρωθεί μια «κρίσιμη μάζα» πόρων ανά τομέα της RIS3.

Συνολικά, στα κύρια εμπόδια και τις σημαντικότερες προκλήσεις στην εφαρμογή των RIS3 σε περιφερειακό επίπεδο περιλαμβάνονται:

- Οι καθυστερήσεις ή προβλήματα κατά τη δημιουργία των δομών διακυβέρνησης RIS3
- Ο ανεπαρκής συντονισμός μεταξύ των αρμόδιων περιφερειακών και εθνικών φορέων
- Η ανεπαρκής αξιοποίηση των πρωτοβουλιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (π.χ. δικτύωση, μάθηση, ανταλλαγή ορθών πρακτικών)
- Τα χαμηλά επίπεδα γνώσης και εμπειρίας σε μέσα χρηματοδότησης εκτός των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και η έλλειψη ανθρώπινων πόρων ή/ και τεχνογνωσίας για τη δημιουργία του συστήματος παρακολούθησης RIS3 σε περιφερειακό επίπεδο
- Η έλλειψη εμπειρίας στο σχεδιασμό και την εφαρμογή περιφερειακών στρατηγικών καινοτομίας
- Η ασθενής ή μη οργανωμένη συμβολή των ΠΣΕΚ.

Η ΠΕ-ΕΣΣΕ Στερεάς Ελλάδας προβλέπει ότι η ανάπτυξη των καινοτομικών ικανοτήτων των επιχειρήσεων ακολουθεί μια ολοκληρωμένη και σταδιακή προσέγγιση, η οποία στοχεύει στην ταχύτερη αφομοίωση νέας γνώσης και στη δημιουργία ζήτησης για την ανάπτυξη καινοτομιών. Για το σκοπό αυτό, υιοθετείται μια προσέγγιση τεσσάρων σταδίων σε κάθε ένα από τους τομείς προτεραιότητας:

- Ευαισθητοποίηση: Περιλαμβάνονται ενέργειες καταγραφής, ευαισθητοποίησης και κινητοποίησης των επιχειρήσεων και πιλοτικά έργα, που αναδεικνύουν τις δυνατότητες και τα οφέλη από την ανάπτυξη καινοτομιών.
- Ανάπτυξη καινοτομικών ικανοτήτων μέσα από τη συμβουλευτική και την εκπαίδευση: Οργάνωση συμβουλευτικών δράσεων (από τον αγρότη-επιχειρηματία έως την επιχείρηση) και παράλληλη προώθηση της επαγγελματικής κατάρτισης και εκπαίδευσης.
- Έργα ανάπτυξης καινοτομιών: Χρηματοδότηση έργων που στηρίζουν την ανάπτυξη καινοτομιών, όπως για παράδειγμα η ανάπτυξη νέων προϊόντων και διαδικασιών, ο σχεδιασμός νέων προϊόντων και οργανωτικών καινοτομιών, η ανάπτυξη στρατηγικών διείσδυσης και η δημιουργία clusters και συνεργατικών δικτύων.
- Χρηματοδότηση υλοποίησης καινοτομιών: Χρηματοδοτήσεις με τη μορφή επιδοτήσεων, που υποστηρίζουν την υλοποίηση των καινοτομιών σε παραγωγική κλίμακα και την ανάπτυξη του παραγωγικού δυναμικού.

Ακολουθούν οι τομείς προτεραιότητας της ΠΕ-ΕΣΣΕ της ΠΣτΕ και μια συνοπτική περιγραφή τους:

A. Αγροδιατροφή

Η ανάπτυξη των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων του πρωτογενή τομέα και της σχετιζόμενης μεταποίησης θα βασιστεί, τόσο στα συγκριτικά πλεονεκτήματα που διαθέτει η περιοχή, όπως η φύση, οι πρώτες ύλες και η καλλιεργητική και μεταποιητική παράδοση, όσο και στην αξιοποίηση της γνώσης και της τεχνολογίας. Έμφαση θα δοθεί στα προϊόντα που έχουν ενταχθεί στο Καλάθι της Στερεάς Ελλάδας, με προτεραιότητα σε όσα έχουν εξαγωγικό προσανατολισμό και σε αυτά που αναδεικνύουν την ταυτότητα της περιοχής.

Η ΠΣΤΕ, όπως εξάλλου και ολόκληρη η Ελλάδα, διαθέτει αυτόχθονες φυτικές ποικιλίες και ζωικές φυλές, οι οποίες καλλιεργούνται και εκτρέφονται για αιώνες. Τα είδη αυτά, αν και πολλές φορές έχουν επιμολυνθεί με ξένα είδη, διατηρούν μοναδικά χαρακτηριστικά, τα οποία σε συνδυασμό με παραδοσιακές μεταποιητικές τεχνικές θα πρέπει να αναδειχθούν και να αξιοποιηθούν αποτελώντας τα στοιχεία διαφοροποίησης από το διεθνή ανταγωνισμό. Επιπλέον, η ανάδειξη των παραδοσιακών ειδών και τεχνικών αποτελεί μια σημαντική συνεισφορά στη δημιουργία ενός τοπικού brand name και ενός μύθου, που είναι βασικά στοιχεία, τόσο για την προώθηση των ίδιων των προϊόντων, όσο και για την ανάπτυξη του τουρισμού εμπειρίας. Η προσέγγιση αυτή επηρεάζει το σύνολο της αλυσίδας αξίας των σχετικών αγροτικών προϊόντων.

Η ανάδειξη, επιλογή, πιστοποίηση και προστασία των αυτόχθονων ειδών και η αξιοποίηση σύγχρονων τεχνολογιών για την παραγωγή παραδοσιακών προϊόντων απαιτεί ερευνητική προσπάθεια, η οποία θα συνδυαστεί και θα συσχετιστεί με ανάλογες πρωτοβουλίες σε άλλες περιοχές και σε εθνικό επίπεδο.

Επιπλέον, η στρατηγική δίνει έμφαση:

- Στη διαφοροποίηση του αγροτικού προϊόντος με βελτίωση των χαρακτηριστικών της ποιότητας, της υγιεινής και της ασφάλειας
- Στην αύξηση της παραγωγικότητας στις καλλιέργειες
- Στη διεύρυνση της τυποποίησης και στην αύξηση της προστιθέμενης αξίας των τροφίμων
- Στην προώθηση των προϊόντων και στην ανάπτυξη των δικτύων πωλήσεων με έμφαση στην τουριστική αγορά, την υποκατάσταση εισαγωγών για προϊόντα μικρής κλίμακας παραγωγής και τις εξαγωγές
- Στην ανάπτυξη συνεργατικών σχηματισμών

Η ανάπτυξη της αλυσίδας και των υδατοκαλλιεργειών θα ακολουθήσουν ένα μοντέλο βιώσιμης ανάπτυξης με σεβασμό στο θαλάσσιο περιβάλλον, από το οποίο εξαρτώνται και σε αρμονία με ανταγωνιστικές ως προς τη χρήση των φυσικών πόρων δραστηριότητες, όπως ο τουρισμός.

Οι υδατοκαλλιέργειες στην ΠΣΤΕ αποτελούν τμήμα μιας ευρύτερης αλυσίδας αξίας, η οποία επεκτείνεται σε αρκετές Περιφέρειες της Ελλάδας με τους βασικούς τοπικούς πρωταγωνιστές να διαδραματίζουν ηγετικό ρόλο σε εθνικό επίπεδο. Με δεδομένη την εθνική εμβέλεια των

επιχειρήσεων υδατοκαλλιέργειας, η στρατηγική ανάπτυξης του κλάδου προσπαθεί να κεφαλαιοποιήσει τις ενέργειες και παρεμβάσεις σε εθνικό επίπεδο που θα υλοποιηθούν από την Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας (ΓΓΕΤ) μέσα από την αξιοποίηση συνεργειών με τους ακόλουθους στόχους:

- Διαφοροποίηση προϊόντων με την εισαγωγή νέων ειδών και την επεξεργασία των εκτρεφόμενων ή αλιευόμενων ιχθύων και λοιπών θαλάσσιων ειδών
- Μείωση τους κόστους παραγωγής με την αύξηση της παραγωγικότητας και τη μείωση του κόστους μεταφορών
- Αύξηση της ποιότητας με τη βελτίωση των εκτρεφόμενων ειδών και την πιστοποίηση
- Διατήρηση και προστασία των θαλάσσιων πόρων
- Συμβίωση και ανάπτυξη της συνεργασίας με άλλες οικονομικές δραστηριότητες, όπως ο τουρισμός

Τέλος, τόσο για τον τομέα της αγροδιατροφής, όσο και της υδατοκαλλιέργειας η ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού αποτελεί προϋπόθεση για την επίτευξη των παραπάνω στόχων.

Β. Πράσινη Καινοτομία, Εξοικονόμηση και Παραγωγή Ενέργειας από ΑΠΕ και Βιοκαύσιμα

Η επιτυχία της Στρατηγικής της ΠΣΤΕ για την ανάπτυξη της Βιομηχανίας της Εμπειρίας και της Αγροδιατροφής εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την προστασία και βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος. Οι μεγάλες βιομηχανικές συγκεντρώσεις στην ΠΣΤΕ εξασκούν σημαντικές περιβαλλοντικές πιέσεις είτε με τη μορφή της έκλυσης αερίων του θερμοκηπίου, είτε με την κατανάλωση φυσικών πόρων (π.χ. νερό) είτε τέλος με τη δημιουργία στερεών και υγρών αποβλήτων. Οι πιέσεις αυτές θα πρέπει να αντιμετωπιστούν χωρίς όμως να αυξηθεί το κόστος παραγωγής, που θα έχει ως συνέπεια τη μείωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων. Στην κατεύθυνση αυτή, οι παρεμβάσεις θα στοχεύσουν:

- Στην ενθάρρυνση των επιχειρήσεων να επενδύσουν σε τεχνολογικές αλλαγές, που θα επιτρέψουν τη μείωση του περιβαλλοντικού τους αποτυπώματος με την τεκμηρίωση των ωφελειών σε οικονομικούς όρους
- Στην ενθάρρυνση της οικονομικής αξιοποίησης των απορριπτόμενων με τη μετατροπή τους σε προϊόντα που μπορούν να αγοραστούν ως πρώτες ύλες από άλλες επιχειρήσεις

Γ. Αλυσίδα Αξίας του Μετάλλου

Η μεταλλευτική δραστηριότητα συμπεριλαμβάνεται στο δευτερογενή τομέα, ο οποίος απορροφά το 22,7% της απασχόλησης, ενώ ακόμα και στη διάρκεια της οικονομικής κρίσης η συμμετοχή του στην ΑΠΑ σημείωσε άνοδο (35,7% το 2010 και 38,7% το 2019 σύμφωνα με στοιχεία τις ΕΛ.ΣΤΑΤ.). Το 2019 λειτουργούσαν 3.112 μεταποιητικές μονάδες (4,8% της χώρας βάσει στοιχείων της Eurostat). Ο δευτερογενής τομέας διακρίνεται από σχετικά υψηλή παραγωγικότητα, ενώ η παραγωγική βάση παρουσιάζει μέτρια διαφοροποίηση με προσανατολισμό προς την εξόρυξη, λόγω της ύπαρξης σημαντικών κοιτασμάτων (βωξίτες,

σιδηρονικέλιο, μαγνησίτες), που συνέβαλαν στη δημιουργία δυναμικών μονάδων. Το 10,27% των επιχειρήσεων εξόρυξης της χώρας λειτουργούν στην ΠΣτΕ. Η μεταποίηση δεν παρουσιάζει ισχυρές ενδοπεριφερειακές διακλαδικές σχέσεις, με εξαίρεση τον κλάδο της μεταλλουργίας (και ιδιαίτερα αυτόν του αλουμινίου), ενώ παραμένει χωρικά συγκεντρωμένη, δημιουργώντας περιβαλλοντικές επιβαρύνσεις. Ορισμένες μονάδες εθνικής ή διεθνούς εμβέλειας συμβάλλουν στην απασχόληση και την παραγωγικότητα, αλλά δεν αποτελούν βάση για προώθηση της έρευνας και διάχυση των αποτελεσμάτων της.

Η απόλυτη διασφάλιση των λατομικών/μεταλλευτικών ζωνών, η οργάνωση της βιομηχανικής δραστηριότητας και η προστασία της αγροτικής γης βρίσκονται στην προμετωπίδα του νέου Περιφερειακού Χωροταξικού Πλαισίου για τη Στερεά Ελλάδα. Το πλαίσιο προβλέπει την ενίσχυση του μητροπολιτικού χαρακτήρα της Λαμίας ως κέντρου της οικονομικής δραστηριότητας της Περιφέρειας, δείχνει όμως να μην εμβαθύνει στα ζητήματα που γεννά η εξάρτηση της Βοιωτίας και της Φθιώτιδας από την Αττική.

Κεντρική επιλογή για την ΠΣτΕ παραμένει η διατήρηση και ενίσχυση του πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα. Πιο συγκεκριμένα, για τη βιομηχανική παραγωγή προωθεί την περαιτέρω ανάπτυξη των ΒΙΟΠΑ Άμφισσας και Καρπενησίου, την προώθηση οργανωμένων βιομηχανικών συστάδων στους άξονες Λαμίας – Μακρακώμης, Σπερχειάδας – Καρπενησίου και Μακρακώμης – Δομοκού. Το νέο πλαίσιο ζητεί να αποφεύγεται (χωρίς ωστόσο να απαγορεύεται) η διάσπαρτη χωροθέτηση νέων βιομηχανικών εγκαταστάσεων και η γραμμική επέκταση της βιομηχανικής δραστηριότητας κατά μήκος της Εθνικής Οδού. Προκρίνει, δε, την άμεση κατάργηση των παρεκκλίσεων της εκτός σχεδίου δόμησης.

Συμφωνα με το Γενικό Διευθυντή της Eurometaux, το 2050 θα υπάρξει ζήτηση στην ΕΕ για 33% περισσότερο αλουμίνιο, 35% περισσότερο χαλκό, 50% περισσότερο πυρίτιο, 100% περισσότερο νικέλιο, 300% περισσότερο κοβάλτιο, 3.500% περισσότερο λίθιο. Αυτά τα μέταλλα είναι απαραίτητα για την παραγωγή μπαταριών στα ηλεκτρικά αυτοκίνητα και στα συστήματα αποθήκευσης ενέργειας, ενώ στην παραγωγή κάποιων εξ αυτών συμμετέχει η ΠΣτΕ με μεγάλα ποσοστά σε σχέση με τη συνολική ευρωπαϊκή παραγωγή.

Δ. Βιομηχανία της Εμπειρίας

Η Βιομηχανία της Εμπειρίας και ιδιαίτερα το βασικό της συστατικό, ο τουρισμός, είναι μια διεθνοποιημένη βιομηχανία και επομένως οι δραστηριότητες στην ΠΣτΕ αποτελούν ένα τμήμα μιας παγκόσμιας αλυσίδας αξίας. Στρατηγικός στόχος για την επίτευξη του οράματος της ΠΣτΕ είναι η βιώσιμη οικονομική αναβάθμιση του τουρισμού και των συσχετιζόμενων κλάδων, δηλαδή η μετακίνηση των επιχειρήσεων σε δραστηριότητες και αγορές οι οποίες είναι περισσότερο κερδοφόρες, μεγαλύτερης έντασης δεξιοτήτων και τεχνολογίας και αναπτύσσονται σε αρμονία με το φυσικό και πολιτισμικό περιβάλλον. Η στρατηγική αναβάθμισης στοχεύει σε τέσσερις άξονες:

1. Διεύρυνση της αλυσίδας της αξίας: Επιδιώκεται η προσέλκυση περισσότερων δραστηριοτήτων στην αλυσίδα αξίας της βιομηχανίας της εμπειρίας με την ανάπτυξη των διασυνδέσεων του τουρισμού με την αγροτική οικονομία και τη μεταποίηση των

αγροτικών προϊόντων, την αξιοποίηση του πολιτισμού και τη διασύνδεση των επιχειρήσεων πολιτιστικών προϊόντων με τον τουρισμό, τον προσανατολισμό της τοπικής βιοτεχνίας στην παραγωγή προϊόντων που αξιοποιούνται από τις τουριστικές επιχειρήσεις (π.χ. εξοπλισμός) ή την παραγωγή προϊόντων για τους τουρίστες (κοσμήματα, χειροτεχνήματα κ.λπ.)

2. Διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος - ανάπτυξη του τουρισμού εμπειρίας: Διαφοροποίηση από το μοντέλο ήλιος και θάλασσα και το μαζικό τουρισμό αξιοποιώντας τις δυνατότητες που προσφέρει ο φυσικός και πολιτισμικός πλούτος της Περιφέρειας.
3. Αναβάθμιση των καταλυμάτων σε ανώτερο επίπεδο υπηρεσιών: Η αναβάθμιση των προσφερόμενων υπηρεσιών από τα καταλύματα (ξενοδοχεία και ενοικιαζόμενα δωμάτια) σχετίζεται τόσο με την αναβάθμιση των καταλυμάτων και την άνοδό τους σε μεγαλύτερη κατηγορία (αστέρια ή κλειδιά), όσο και με την απόκτηση σημάτων ποιότητας π.χ. τοπικό σήμα ποιότητας, eco-labels κ.λπ.

Χρήση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ) και καθαρών τεχνολογιών: Η χρήση των ΤΠΕ επιτρέπει την αύξηση της παραγωγικότητας, την άμεση προώθηση των υπηρεσιών, την απεξάρτηση από τους ενδιάμεσους και την άμεση διαχείριση των κρατήσεων. Επίσης, η υιοθέτηση καθαρών τεχνολογιών και τεχνολογιών εξοικονόμησης ενέργειας επιτρέπει τη μείωση του κόστους, τη μείωση των επιπτώσεων στο περιβάλλον και τη δημιουργία φιλικής προς το περιβάλλον εικόνας, η οποία στη συνέχεια μπορεί να αποτελέσει το εισιτήριο για την είσοδο σε αγορές οικολογικά ευαίσθητων τουριστών. Στην εφαρμογή τους, οι παραπάνω επιμέρους στρατηγικές μπορούν να συνδυαστούν και να αλληλοϋποστηρίχουν. Για παράδειγμα, η διαφοροποίηση του προϊόντος μπορεί να συνδυαστεί με τη διεύρυνση της αλυσίδας του τουρισμού, όπως π.χ. η ανάπτυξη του οικοτουρισμού ή του φυσιολατρικού τουρισμού μπορεί να υποστηριχτεί με την προώθηση πράσινων τεχνολογιών.

Η σημαντική διαφοροποίηση της υλικής και άυλης «περιουσίας» (assets) των Περιφερειακών Ενοτήτων δίνει τη δυνατότητα, αφενός της ανάδειξης μίας μοναδικής ταυτότητας για κάθε ΠΕ και αφετέρου της ανάπτυξης ενός μοναδικού μείγματος νέων τουριστικών προϊόντων εμπειρίας που περιλαμβάνουν:

- Πολιτισμικό τουρισμό
- Θρησκευτικό τουρισμό
- Αγροτουρισμό
- Ιαματικό και αναζωογονητικό τουρισμό
- Οικοτουρισμό - φυσιολατρικό τουρισμό
- Αθλητικό τουρισμό
- Θαλάσσιο τουρισμό (καταδυτικός, ιστιοπλοϊκός κ.λπ.)
- Χειμερινό τουρισμό και τουρισμό περιπέτειας
- Συνεδριακό τουρισμό

Οι προορισμοί είναι μοναδικοί στο βαθμό που κάθε ένας προσφέρει ένα μοναδικό σύνολο ευκαιριών εμπειρίας. Η δημιουργία εμπειρίας συνεπάγεται τη δημιουργία ενός μύθου, τον οποίο θα ζήσει ο επισκέπτης μέσα από ένα σύνολο δραστηριοτήτων. Ο μύθος αποτελεί ένα από τα βασικά στοιχεία πώλησης του προορισμού. Η δημιουργία της εμπειρίας απαιτεί την ενεργή συμμετοχή, τόσο των τουριστών, όσο και της τοπικής κοινότητας η οποία θα δώσει ζωή στο μύθο.

Ε. Περιβάλλον: Μείωση Οικολογικού Αποτυπώματος σε Γεωργία, Κτηνοτροφία, Μεταποίηση και Τουρισμό

Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία παρέχει έναν οδικό χάρτη δράσεων για την προώθηση της αποδοτικής χρήσης των πόρων με τη μετάβαση σε μια καθαρή, κυκλική οικονομία και την ανάσχεση της κλιματικής αλλαγής, την αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και τη μείωση της ρύπανσης. Περιγράφει αδρομερώς τις απαιτούμενες επενδύσεις και τα διαθέσιμα χρηματοδοτικά εργαλεία και εξηγεί τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να εξασφαλιστεί ότι η μετάβαση θα είναι δίκαιη και χωρίς αποκλεισμούς. Έχει ως στόχο να καταστήσει την Ευρώπη κλιματικά ουδέτερη έως το 2050. Για να γίνει ο στόχος αυτός νομικά δεσμευτικός, η Επιτροπή πρότεινε τον Ευρωπαϊκό Νόμο για το Κλίμα, με τον οποίο τίθεται επίσης ένας νέος, πιο φιλόδοξος στόχος για μείωση των καθαρών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά τουλάχιστον 55 % έως το 2030, σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990 (Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Η δράση για το κλίμα και η Πράσινη Συμφωνία, 2021).

Τα Προγράμματα Δράσης για το Περιβάλλον (ΠΔΠ) κατευθύνουν τη χάραξη της περιβαλλοντικής πολιτικής της ΕΕ από τις αρχές της δεκαετίας του 1970. Στις 4 Οκτωβρίου 2019 το Συμβούλιο ενέκρινε συμπεράσματα για ένα μελλοντικό 8ο ΠΔΠ, καλώντας την Επιτροπή να παρουσιάσει ένα φιλόδοξο και εστιασμένο πρόγραμμα για την περίοδο 2021 – 2030.

Το Μάρτιο του 2021, οι πρέσβεις των κρατών-μελών της ΕΕ ενέκριναν εντολή διαπραγματεύσεων του Συμβουλίου με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για συμφωνία σχετικά με το 8ο ΠΔΠ, το οποίο θα χρησιμεύσει ως οδηγός για τη χάραξη και την εφαρμογή πολιτικής για το περιβάλλον και το κλίμα έως το 2030. Το 8ο ΠΔΠ αποσκοπεί στην επιτάχυνση της πράσινης μετάβασης κατά τρόπο δίκαιο και χωρίς αποκλεισμούς, με μακροπρόθεσμο στόχο για το 2050 την «Ευημερία εντός των ορίων του πλανήτη μας» όπως θεσπίστηκε με το 7ο ΠΔΠ. Οι έξι θεματικοί στόχοι προτεραιότητας του 8ου ΠΔΠ αφορούν:

- Τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου
- Την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή
- Ένα μοντέλο ανάπτυξης που επιστρέφει στον πλανήτη περισσότερο από όσα του αφαιρεί
- Τη φιλοδοξία μηδενικής ρύπανσης
- Την προστασία και την αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και

- Τη μείωση των βασικών περιβαλλοντικών και κλιματικών πιέσεων που σχετίζονται με την παραγωγή και την κατανάλωση

Το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το κλίμα, σε ό,τι αφορά τον αγροτικό τομέα προτείνει τα εξής:

- Προτεραιότητα στη χρήση αποβλήτων (γεωργο-κτηνοτροφικών μονάδων και βιομηχανιών, αστικών)
- Οργάνωση εφοδιαστικής αλυσίδας και χωροθέτηση θέσεων για την προσωρινή αποθήκευση της αγροτικής/δασικής υπολειμματικής βιομάζας
- Διατήρηση και επέκταση του καθεστώτος πιστοποίησης αειφορίας των βιοκαυσίμων, βιορευστών και στερεών καυσίμων, ώστε να εξασφαλιστεί η χρήση μόνο αειφόρων βιοκαυσίμων, βιορευστών και στερεών καυσίμων στην Ελληνική επικράτεια.
- Αειφόρος διαχείριση δασών: ορθολογική υλοτόμηση των δασών, με επικαιροποίηση των διαχειριστικών μελετών δασών στα κατά τόπους Δασαρχεία της χώρας και προγραμματισμό αειφόρου κύκλου περιοδικών υλοτομιών με συγκεκριμένες απαιτήσεις και προϋποθέσεις. Επιπρόσθετα, θα διερευνηθεί η κατάρτιση στρατηγικής στον τομέα LULUCF με σκοπό την αύξηση των δασώσεων, ώστε να μεγιστοποιηθεί η συνεισφορά των απορροφήσεων στη μετάβαση προς ένα μέλλον κλιματικής ουδετερότητας.
- Ενίσχυση του πρωτογενούς τομέα μέσω της προώθησης ενεργειακών καλλιεργειών ξυλώδους βιομάζας ή πρεμνοφυών φυτειών
- Δημιουργία και ενίσχυση εγχώριας αγοράς βιοαιθανόλης.

2. Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται συγκεντρωτικά τα αποτελέσματα της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ) στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδος κατά τη χρονική περίοδο που καλύπτει η Έκθεση. Ειδικότερα καταγράφονται:

- Ο αριθμός κύκλων ΔΕΑ που διενεργήθηκαν στην Περιφέρεια,
- Οι τομείς προτεραιότητας που αφορούν,
- Οι συμμετέχοντες (ανά φορέα της τετραπλής έλικας και ανά τομέα προτεραιότητας),
- Τα αποτελέσματα (βασικά χαρακτηριστικά των επιλογών που διαμορφώθηκαν, τομείς στους οποίους εντάσσονται, προσκλήσεις/ δράσεις που σχεδιάστηκαν ως αποτέλεσμα της ΔΕΑ).

Σχετικά με την υφιστάμενη κατάσταση και το χρονοπρογραμματισμό ενεργειών υλοποίησης της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ) της ΠΕ-ΕΣΕΕ της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, ενημερώνουμε για τα εξής:

- Το ΠΣΕΚ συστάθηκε με την αριθμ. 156330/20-07-2023 (ΑΔΑ: 6Β8Μ7ΛΗ-ΠΙΘ) Απόφαση Περιφερειάρχη και δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 716/25-07-2023 τεύχος Υ.Ο.Δ.Δ. (Σχετ. 2). Η σύνθεση του αναλυτικά είναι η παρακάτω:

Α. Καθηγητές Α.Ε.Ι. ή ερευνητές που προέρχονται από ερευνητικά κέντρα που εποπτεύονται από τον Υπουργό Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων:

1. ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ του ΝΙΚΟΛΑΟΥ, Καθηγητής Τμήματος Αγροτικής Ανάπτυξης Αγροδιατροφής και Διαχείρισης Φυσικών Πόρων, ΕΚΠΑ.
2. ΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ του ΓΕΩΡΓΙΟΥ, Καθηγητής Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων, Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.
3. ΜΕΡΤΖΑΝΗΣ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ του ΚΩΝ/ΝΟΥ, Καθηγητής Τμήματος Διοίκησης Γεωργικών Επιχειρήσεων και Συστημάτων Εφοδιασμού, Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών.
4. ΚΑΚΑΡΟΥΝΤΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ, Αναπληρωτής Καθηγητής Τμήματος Πληροφορικής με Εφαρμογές στη Βιοϊατρική, Πανεπιστημίου.
5. ΛΟΥΠΗΣ ΜΙΧΑΗΛΣ του ΙΩΑΝΝΗ, Αναπληρωτής Καθηγητή Γενικού Τμήματος Συγκρότημα ΕΥΡΙΠΟΥ, ΕΚΠΑ.
6. ΒΕΣΤΑΡΧΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ του ΠΑΡΑΣΧΟΥ, Ειδικός ερευνητής ΕΜΠ, Σχολής Χημικών Μηχανικών.

Αναπληρωματικό μέλος:

ΛΑΜΨΑΣ ΠΕΤΡΟΣ, Καθηγητής Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, Τμήμα Ψηφιακών Συστημάτων.

Β. Μέλη που προέρχονται από επαγγελματικά επιμελητήρια και επιστημονικούς συλλόγους, πολιτιστικούς φορείς, τοπική αυτοδιοίκηση και παραγωγικούς φορείς της Στερεάς Ελλάδας:

1. ΚΡΗΤΙΚΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ του ΧΡΗΣΤΟΥ, Αρχιτέκτων Μηχανικός ΕΜΠ, Μέλος ΔΣ της Επιτροπής Ελέγχου της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας (HDB), Πρόεδρος της Ομάδας Συντονισμού της προετοιμασίας του ΕΣΠΑ 2021-2027.

2. ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ του ΚΩΝ/ΝΟΥ, Υποψήφιος Διδάκτορας της Σχολής Μηχανικών Μεταλλείων Μεταλλουργών του Ε.Μ.Π., Υπεύθυνο εργαστηρίου & έρευνας SABO SA – Εκπρόσωπο Συνδέσμου Βιομηχανιών Στερεάς Ελλάδας.

3. ΤΖΕΒΕΛΕΚΟΥ ΘΕΟΦΑΝΗ του ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, Δρ. Χημικός Μηχανικός, Διευθύντρια Έργων Έρευνας & Ανάπτυξης ΕΛΚΕΜΕ Α.Ε., Ελληνικό Κέντρο Ερεύνης Μετάλλων, Ερευνητικό Κέντρο Ομίλου ΒΙΟΧΑΛΚΟ.

4. ΠΑΠΑΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΛΟΥΚΑΣ του ΧΡΗΣΤΟΥ, ΜΠΔ Πολυτεχνείο Κρήτης, Αντιπρόεδρος ΔΣ του Συνδέσμου Βιομηχανιών Θεσσαλίας & Στερεάς Ελλάδος, Οικονομικός επόπτης Εμπορικού & Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Βοιωτίας.

5. ΒΟΥΡΔΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ του ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ, Δρ. Χημικός Μηχανικός ΕΜΠ, Οικονομολόγος, Αν. Προϊστάμενος στην ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ (ΕΑΒ) Α.Ε.

Αναπληρωματικό μέλος:

ΛΕΩΝ ΙΩΑΝΝΗΣ, Δρ. Μηχανολόγος Μηχανικός, Πρόεδρος του ΠΤ Ευβοίας του Πανελληνίου Συλλόγου Διπλωματούχων Μηχανολόγων–Ηλεκτρολόγων Μηχανικών.

- Οι διεργασίες σύστασης των Συμβουλευτικών Ομάδων των Πλατφορμών Καινοτομίας, βάσει των Τομέων Προτεραιότητας της ΠΕ-ΕΣΕΕ της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας ολοκληρώνονται μέσα στον Απρίλιο 2024.
- Έλαβε χώρα η 1η συνεδρίαση του Περιφερειακού Συμβουλίου Έρευνας και Καινοτομίας (ΠΣΕΚ) Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας όπως συγκροτήθηκε με την υπ' αριθμ. 156330/20-07-2023 απόφαση του Περιφερειάρχη Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας (ΦΕΚ: 716/Υ.Ο.Δ.Δ/25-07-2023), την 4η Μαρτίου 2024, ημέρα Δευτέρα και ώρα 11:00 με θέμα: 'Συγκρότηση του Περιφερειακού Συμβουλίου Έρευνας και Καινοτομίας (ΠΣΕΚ) Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας σε σώμα και εκλογή Προέδρου, Αντιπροέδρου και Γραμματέα, με τον αναπληρωτή του, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4310/2014, όπως τροποποιήθηκε με τις όμοιες του ν. 4386/2016.
- Έχει εκκινήσει η συλλογή και η επεξεργασία χρήσιμου υλικού, στατιστικών δεδομένων, όπως και η χαρτογράφηση/τεκμηρίωση ερευνητικού/καινοτομικού οικοσυστήματος ανά τομέα προτεραιότητας της ΠΕ-ΕΣΕΕ για τη διευκόλυνση της λειτουργίας των Πλατφορμών Καινοτομίας.

- Ολοκληρώνεται η εξειδίκευση και η ένταξη του ΚΥΕ της ΠΣΤΕ, φορέας που θα συνεχίσει και την περίοδο 2021-2027 να υποστηρίζει το Συντονιστικό όργανο και το ΠΣΕΚ για την υλοποίηση της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης.
- Η έκδοση προσκλήσεων της ΠΕ-ΕΣΕΕ με βάση και τα αποτελέσματα της ΔΕΑ, μπορεί να εκκινήσει το Σεπτέμβριο του 2024.

Ακολουθεί Πίνακας χρονοπρογραμματισμού για τις ενέργειες της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης, με ορίζοντα 4 μηνών:

Υλοποίηση ΔΕΑ της Περιφερειακής RIS3 – Στερεά Ελλάδα	1° 15ήμερο Μαΐου	2° 15ήμερο Μαΐου	1° 15ήμερο Ιουνίου	2° 15ήμερο Ιουνίου	1° 15ήμερο Ιουλίου	2° 15ήμερο Ιουλίου	1° 15ήμερο Σεπτ/ρίου	2° 15ήμερο Σεπτ/ρίου
Διάχυση - Πληροφόρηση οφελών της ΔΕΑ και RIS3 - ενεργοποίηση ερευνητικού/ παραγωγικού/ καινοτομικού οικοσυστήματος								
Εκκίνηση ΚΥΕ για υποστήριξη υλοποίησης της ΔΕΑ της Περιφερειακής RIS3								
Χαρτογράφηση/ τεκμηρίωση ερευνητικού/καινοτομικού οικοσυστήματος ανά τομέα RIS3								
Σύσταση και λειτουργία Πλατφορμών Καινοτομίας ανά τομέα RIS3								
Εντοπισμός δυναμικών πεδίων προτεραιότητας παραγωγής καινοτομίας και εξειδίκευση από τις Πλατφόρμες Καινοτομίας								
Εκπόνηση Κειμένων θέσεων (position papers) για τα πεδία εξειδίκευσης ανά Τομέα RIS3 προς διαβούλευση								
Οργάνωση και εφαρμογή ολοκληρωμένης συμμετοχική διαδικασίας διαβούλευσης με εκπροσώπους από την 4ηλη έλικα								
Σχεδιασμός Δράσεων και Προσκλήσεων με Δείκτες και επιδιωκόμενα Αποτελέσματα								
Έκδοση Προσκλήσεων για στήριξη της καινοτομίας στις επιχειρήσεις στο πλαίσιο της RIS3								

3. Έκδοση προσκλήσεων και υλοποίηση δράσεων Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται συνοπτική παρουσίαση στοιχείων για τις εκδοθείσες προσκλήσεις και την πρόοδο υλοποίησης των δράσεων της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης στο πλαίσιο του Περιφερειακού Προγράμματος ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ καθώς και του τομεακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027», που αφορά την Περιφέρεια.

Τα στοιχεία παρουσιάζονται ανά Πρόγραμμα και Ειδικό Στόχο. Για κάθε πρόσκληση καταγράφονται:

- Ο τομέας (ή οι τομείς) προτεραιότητας τον οποίον (τους οποίους) αφορά η πρόσκληση,
- Η δημόσια δαπάνη της πρόσκλησης,
- Ο αριθμός των ενταγμένων έργων Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης και το ύψος προϋπολογισμού τους.
- Οι νομικές δεσμεύσεις των έργων αυτών και
- Οι πιστοποιηθείσες δαπάνες.

Σημειώνεται ότι οι προϋπολογισμοί εκφράζονται με όρους δημόσιας δαπάνης (ΔΔ).

Πίνακας 1. Οικονομικά στοιχεία προσκλήσεων, στοιχεία εντάξεων, νομικών δεσμεύσεων και δαπανών

	Ειδικός Στόχος	Πρόσκληση	Τομείς προτεραιότητας	ΔΔ πρόσκλησης	Αριθμός ενταγμένων έργων ¹¹⁸	Δημόσια δαπάνη ενταγμένων έργων ¹¹⁹	Νομικές δεσμεύσεις	Πιστοποιηθείσες δαπάνες
Περιφερειακό Πρόγραμμα Στερεάς Ελλάδας	Ε.Σ. 1.1							
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.1							
	Ε.Σ. 1.3							
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.3							
	Άλλος Ε.Σ.							
	Υποσύνολο Άλλων							
	Σύνολο ΠεΠ							
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ (στοιχεία για την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας)	Ε.Σ. 1.1							
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.1							
	Ε.Σ. 1.3	Πράσινος Μετασχηματισμός ΜμΕ	Όλοι	300.000.000	13	4.398.272		
		Πράσινη Παραγωγική Επένδυση ΜμΕ	Όλοι	400.000.000	10	749.091		
		Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων Τουριστικών ΜμΕ	2	160.000.000				
		Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων ΜμΕ	Όλοι	190.000.000				
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.3			1.050.000.000	23	5.147.363		
	Ε.Σ. 1.4							
	Υποσύνολο Ε.Σ. 1.4							
	Σύνολο Αντ/τα			1.050.000.000	23	5.147.363		
	ΣΥΝΟΛΟ			1.050.000.000	23	5.147.363		

¹¹⁸ Στο Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα αφορά τον Αριθμό έργων για τα οποία υπάρχει εγκριτική απόφαση

¹¹⁹ Στο Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα αφορά τη Δημόσια δαπάνη έργων για τα οποία υπάρχει εγκριτική απόφαση

Η έκδοση προσκλήσεων από την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδος, με βάση και τα αποτελέσματα της ΔΕΑ, έχει δρομολογηθεί να εκκινήσει το Σεπτέμβριο του 2024. Εντός του 2023, στο πλαίσιο του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027», στη δέσμη δράσεων «Πράσινη μετάβαση ΜμΕ», έχουμε για την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδος 23 εντάξεις έργων συνολικής δημόσιας δαπάνης 5,1εκ.€, που αφορούν τους τομείς προτεραιότητας της ΕΣΕΕ.

Πίνακας 2. Ανάλυση των έργων για τα οποία υπάρχει εγκριτική απόφαση ανά τομέα προτεραιότητας (Προσκλήσεις «Πράσινος Μετασχηματισμός ΜμΕ» και «Πράσινη Παραγωγική Επένδυση ΜμΕ» του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα»)

ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	Αγροδιατροφική Αλυσίδα	Βιοεπιστήμες, Υγεία, Φάρμακα	Ψηφιακές Τεχνολογίες	Αειφόρος Ενέργεια	Περιβάλλον και Κυκλική Οικονομία	Μεταφορές & Εφοδιαστική Αλυσίδα	Υλικά, Κατασκευές & Βιομηχανία	Πολιτισμός Τουρισμός & Δημιουργικές Βιομηχανίες
Αριθμός ενταγμένων έργων	Αριθμός %	Αριθμός %	Αριθμός %	Αριθμός %	Αριθμός %	Αριθμός %	Αριθμός %	Αριθμός %
Ανταγωνιστικότητα		1 4%				2 9%	9 39%	11 48%
Π/Υ ενταγμένων έργων	Π/Υ %	Π/Υ %	Π/Υ %	Π/Υ %	Π/Υ %	Π/Υ %	Π/Υ %	Π/Υ %
Ανταγωνιστικότητα		265.708 5%				514.798 10%	2.482.658 48%	1.884.198 37%

Σημειώνεται ότι τα ανωτέρω στοιχεία απεικονίζουν την κατάσταση στις 31/12/2023, πριν την ολοκλήρωση των διαδικασιών αξιολόγησης και ένταξης των πράξεων από τις δύο προσκλήσεις του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027».

4. Δείκτες πλαισίου - Regional Innovation Scoreboard

Το Regional Innovation Scoreboard (RIS) αξιολογεί τις επιδόσεις καινοτομίας των Ευρωπαϊκών περιφερειών χρησιμοποιώντας 21 δείκτες από τους 32 του European Innovation Scoreboard.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι κανονικοποιημένες βαθμολογίες για τους εικοσιένα δείκτες του Regional Innovation Scoreboard και η σχετική επίδοση των κανονικοποιημένων βαθμολογιών σε σύγκριση με την Ελλάδα και την ΕΕ.

Τέλος, καταγράφεται η τιμή του **Περιφερειακού Δείκτη Καινοτομίας** (ΠΔΚ) της Περιφέρειας (Regional Innovation Index - RII) και η μεταβολή της μεταξύ των ετών 2016 και 2023 σε σύγκριση με την ΕΕ.

Πίνακας 3: Regional Innovation Scoreboard για την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδος

Δείκτης	Κανονικοποιημένη βαθμολογία ¹²⁰	Συγκριτικά με:	
		ΕΛ ¹²¹	ΕΕ ¹²²
Πληθυσμός με τριτοβάθμια εκπαίδευση	0.424	72	81
Δια βίου μάθηση	0,023	24	6
Διεθνείς επιστημονικές συνδημοσιεύσεις	0,067	24	22
Επιστημονικές δημοσιεύσεις με τις περισσότερες αναφορές	0,792	156	145
Άτομα με ψηφιακές δεξιότητες πέραν των βασικών	0,344	95	73
Δαπάνες Ε&Α στον δημόσιο τομέα	0,178	31	31
Δαπάνες Ε&Α στον επιχειρηματικό τομέα	0,459	100	68
Δαπάνες καινοτομίας εκτός Ε&Α στις ΜμΕ	0,617	120	153
Δαπάνες καινοτομίας ανά απασχολούμενο	0,545	103	90
Απασχολούμενοι ειδικοί σε ΤΠΕ	0,034	14	7
ΜμΕ που εισάγουν καινοτομίες προϊόντων	1.000	100	179
ΜμΕ που εισάγουν καινοτομίες στις επιχειρησιακές διαδικασίες	1.000	100	155
Καινοτόμες ΜμΕ που συνεργάζονται με άλλες	0,569	74	117
Ερευνητικές συνδημοσιεύσεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα	0,269	57	69
Αιτήσεις διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας	0,16	59	26
Αιτήσεις για εμπορικά σήματα	0,174	41	35
Αιτήσεις για καταχώρηση σχεδίων προϊόντος	0,435	142	75
Απασχόληση σε δραστηριότητες έντασης γνώσης	0.033	9	6
Απασχόληση σε καινοτόμες ΜμΕ	0,821	99	143
Πωλήσεις καινοτόμων προϊόντων, νέων στην αγορά και νέων στην επιχείρηση	1.000	115	208
Αέριες εκπομπές από λεπτά σωματίδια στη βιομηχανία	0,583	133	97

¹²⁰ Η Περιφέρεια της Ε.Ε. με την καλύτερη επίδοση σε ένα συγκεκριμένο κριτήριο έχει κανονικοποιημένη βαθμολογία «1», ενώ η Περιφέρεια με τη χειρότερη επίδοση -στο συγκεκριμένο κριτήριο- έχει βαθμό «0».

¹²¹ Μέσος όρος Ελλάδας: 100

¹²² Μέσος όρος ΕΕ: 100

NUTS	Περιφέρεια	ΠΔΚ (RII)	Κατάταξη	Ομάδα Επίδοσης ¹²³	Μεταβολή
EL64	Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδος	69,3	179	Emerging Innovator +	22,7

Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας θεωρείται « Emerging Innovator +» και η επίδοσή της στην καινοτομία έχει αυξηθεί κατά 22,7% μεταξύ των ετών 2016 και 2023 σε σύγκριση με την ΕΕ. Σημειώνεται ότι η Στερεά Ελλάδα κατατάσσεται στην 9^η θέση των ελληνικών περιφερειών και στην 179^η των ευρωπαϊκών περιφερειών.

Ο σχολιασμός που ακολουθεί, αφορά στα πεδία του πίνακα 3 τα οποία σχετίζονται με την Οικονομία, την Καινοτομία και την Επιχειρηματικότητα.

Ο συνολικός Περιφερειακός Δείκτης Καινοτομίας για την ΠΣΤΕ παρουσιάζει σημαντική άνοδο διαχρονικά, με επίδοση 0,379 το 2023, μεγαλύτερη σε σχέση με αυτή του 2021 (0,336). Η ΠΣΤΕ καταγράφει υψηλότερους από το μέσο όρο δείκτες καινοτομίας, τόσο ως προς τη χώρα μας, όσο και ως προς την Ε.Ε. στα παρακάτω πεδία:

- Επιστημονικές δημοσιεύσεις με τις περισσότερες αναφορές
- Δαπάνες καινοτομίας εκτός Ε&Α στις ΜμΕ
- Πωλήσεις καινοτόμων προϊόντων, νέων στην αγορά και νέων στην επιχείρηση.

Η ΠΣΤΕ έχει μεγαλύτερες επιδόσεις σε σύγκριση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, ωστόσο παρουσιάζει υστέρηση σε σχέση με τον εθνικό μέσο όρο στο ακόλουθο πεδίο:

- Καινοτόμες ΜμΕ που συνεργάζονται με άλλες.

Στα παρακάτω πεδία, η ΠΣΤΕ καταγράφει δείκτη καινοτομίας ακριβώς ίσο με το μέσο όρο της χώρας μας, ενώ ξεπερνά το μέσο όρο της Ε.Ε.:

- ΜμΕ που εισάγουν καινοτομίες προϊόντων
- ΜμΕ που εισάγουν καινοτομίες στις επιχειρησιακές διαδικασίες.

Στο πεδίο «Απασχόληση σε καινοτόμες ΜμΕ» ο δείκτης καινοτομίας της ΠΣΤΕ έχει τιμή 99, προσεγγίζει τον εγχώριο μέσο όρο δηλαδή, ενώ ξεπερνά τον ευρωπαϊκό μέσο όρο.

Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να αναφερθούν οι δείκτες στους οποίους η Περιφέρεια υστερεί σημαντικά σε σχέση με την υπόλοιπη Ε.Ε., ενώ σε κάποιους από αυτούς τους τομείς η ΠΣΤΕ υστερεί και σε σύγκριση με το σύνολο της Ελλάδας. Οι τομείς αυτοί είναι:

- Διεθνείς επιστημονικές συνδημοσιεύσεις

¹²³ Οι περιφέρειες κατατάσσονται σε τέσσερις κατηγορίες σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ:

- Innovation Leaders: περιφέρειες με σχετική επίδοση μεγαλύτερη του 125% του μ.ο. της ΕΕ
- Strong Innovators: περιφέρειες με σχετική επίδοση μεταξύ του 100% και του 125% του μ.ο. της ΕΕ
- Moderate Innovators: περιφέρειες με σχετική επίδοση μεταξύ του 70% και του 100% του μ.ο. της ΕΕ
- Emerging Innovators: περιφέρειες με σχετική επίδοση μικρότερη του 70% του μ.ο. της ΕΕ

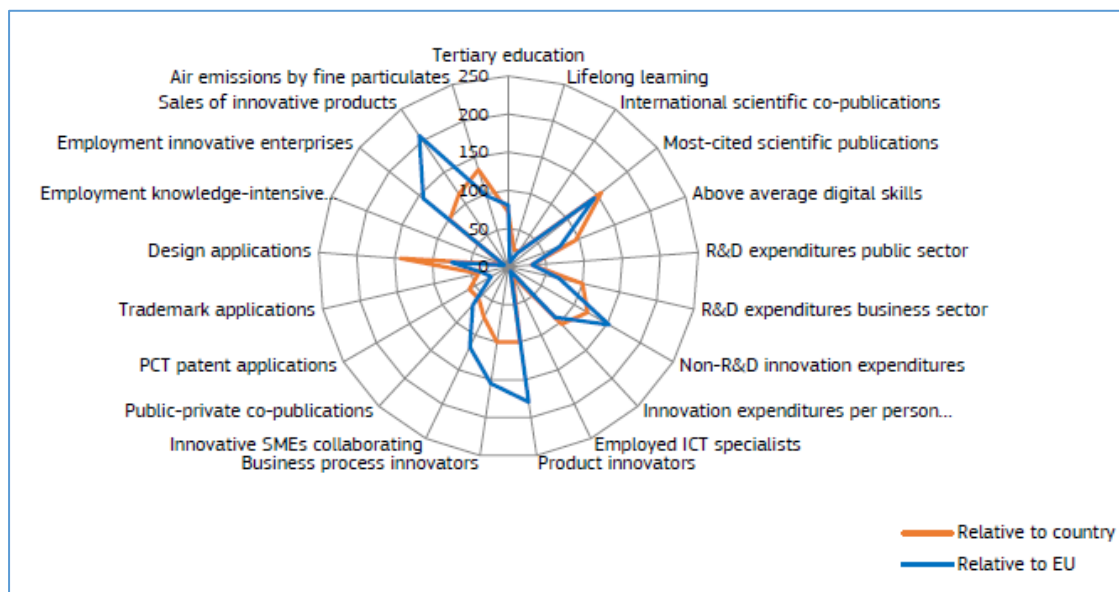
- Δαπάνες Ε&Α στον δημόσιο τομέα
- Δαπάνες καινοτομίας ανά απασχολούμενο
- Απασχολούμενοι ειδικοί σε ΤΠΕ
- Ερευνητικές συνδημοσιεύσεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα
- Αιτήσεις διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας
- Αιτήσεις για εμπορικά σήματα
- Αιτήσεις για καταχώρηση σχεδίων προϊόντος
- Απασχόληση σε δραστηριότητες έντασης γνώσης

Εξ όσων τομέων αναφέρθηκαν, αυτός με τον υψηλότερο δείκτη καινοτομίας ως προς την Ε.Ε., είναι ο τομέας «Πωλήσεις καινοτόμων προϊόντων, νέων στην αγορά και νέων στην επιχείρηση», ενώ ο τομέας με τον υψηλότερο δείκτη καινοτομίας ως προς τη χώρα μας, είναι ο τομέας «Αιτήσεις για καταχώρηση σχεδίων προϊόντος».

Αντίστοιχα, ο τομέας με το χαμηλότερο δείκτη καινοτομίας ως προς την Ε.Ε., αλλά ταυτοχρόνως και ως προς τη χώρα μας είναι ο τομέας «Απασχόληση σε δραστηριότητες έντασης γνώσης».

Στο ακόλουθο Διάγραμμα, αποτυπώνονται σχηματικά οι συσχετισμοί στις επιδόσεις των Δεικτών Καινοτομίας της ΠΣτΕ σε σύγκριση με την Ελλάδα και την Ε.Ε., βάσει του Regional Innovation Scoreboard 2023.

Διάγραμμα 1. Δείκτες καινοτομίας Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας σε σχέση με τη χώρα και με την Ε.Ε.

Πηγή: Regional Innovation Scoreboard 2023

5. Συμπεράσματα - Προτάσεις

Τα συμπεράσματα που αναφέρονται στο κεφάλαιο αυτό αφορούν (ενδεικτικά):

- την εφαρμογή της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (μέθοδος, συμμετοχές, αποτελέσματα),
- την έκδοση προσκλήσεων προς τους δυνάμει δικαιούχους, την υποβολή προτάσεων από τους τελευταίους και τις εντάξεις έργων,
- την υλοποίηση των δράσεων έξυπνης εξειδίκευσης (οικονομικό και φυσικό αντικείμενο),
- τα προβλήματα που εντοπίστηκαν σε όλο τον κύκλο ζωής των δράσεων έξυπνης εξειδίκευσης.

Αντίστοιχα οι προτάσεις θα επικεντρωθούν κυρίως: α) στην επίλυση των προβλημάτων που έχουν διαπιστωθεί, β) στην αναβάθμιση των διαδικασιών ενεργοποίησης και υλοποίησης των δράσεων έξυπνης εξειδίκευσης.

Τα αναφερόμενα στο κεφάλαιο αυτό θα αποτελέσουν τη βάση για την άντληση των κατάλληλων διδαγμάτων και την ανάδειξη καλών πρακτικών.

Δεδομένου ότι, η Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης βρίσκεται στα πρώτα στάδια της στην ΠΣτΕ, έχουν διερευνηθεί οι παράγοντες οι οποίοι έχουν οδηγήσει στην καθυστέρηση εκκίνησης του κύκλου της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης. Θα λάβουν χώρα άμεσα ενέργειες ενεργοποίησης και δέσμευσης των ενδιαφερομένων μερών καθ ' όλο το εύρος τη τετραπλής έλικας.

Οι ενέργειες που ενδείκνυνται για την ενεργοποίηση και δραστηριοποίηση όλων των παραγόντων που συντελούν στη ΔΕΑ, προτείνεται να είναι οι εξής:

- Ενίσχυση διαδικασιών έγκαιρου και συνεχούς συντονισμού
- Εντατικοποίηση συντονισμού κέντρου - Περιφέρειας κατά την υλοποίηση της ΠΕ-ΕΣΕΕ
- Υιοθέτηση διαδικασιών συνεχούς ενδιάμεσης αξιολόγησης της ΠΕ-ΕΣΕΕ, όπως προβλέπεται στα Επιχειρησιακά Προγράμματα
- Ενίσχυση της αποτελεσματικής λειτουργίας του ΠΣΕΚ
- Ενέργειες με σκοπό την τόνωση της εκπροσώπησης εκ μέρους όλων των μερών της τετραπλής έλικας και της συμμετοχής τους στο μηχανισμό επιχειρηματικής ανακάλυψης.